

Nr 15

Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av vissa internationella överenskommelser på den intellektuella äganderättens område, m. m.; given Stockholms slott den 2 februari 1973.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt.

GUSTAF ADOLF

CARL LIDBOM

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag att riksdagen skall godkänna den i Paris år 1971 reviderade Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk och den vid samma tillfälle reviderade Världskonventionen om upphovsrätt. Vidare läggs fram förslag till lag om ändring i lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk och i lagen (1960: 730) om rätt till fotografisk bild. Den nya lagstiftningen föranleds dels av tillträdet till Paristexten av Bernkonventionen, dels av att nya regler ansetts erforderliga beträffande upphovsrätt till allmänna handlingar.

I fråga om Bernkonventionens materiellrättsliga delar gäller att Sverige sedan år 1961 är bundet av den text som konventionen erhöll vid en revisionskonferens i Bryssel år 1948. I förhållande till Brysseltexten innehåller den nya texten — som i denna del är identisk med den som antogs vid en revisionskonferens i Stockholm år 1967 — ändrade regler bl. a. i fråga om konventionens tillämpningsområde, upphovsmannens rätt att mångfaldiga sitt verk och filmavtal. För Sveriges anslutning till konventionen i dessa delar krävs vissa mindre ändringar i den gällande upphovsrättsliga lagstiftningen.

1971 års revision av Bernkonventionen och Världskonventionen avsåg framför allt att i konventionerna införa särskilda regler om utvecklingsländernas rättigheter för att ge dessa länder möjlighet att tillämpa ett mindre omfattande upphovsrättsligt skydd än som föreskrivs i kon-

ventionernas huvudtexter. Sålunda ger reglerna utvecklingsländerna möjlighet att under vissa förutsättningar meddela tvångslicens avseende översättning eller mångfaldigande av verk.

I propositionen föreslås vidare nya regler i fråga om upphovsrätten till handlingar som upprättats av myndighet. Sådana handlingar är i dag, med undantag för vissa officiella kartor, inte föremål för upphovsrätt. Det föreslås nu som huvudregel att bara författningar, beslut och yttranden av myndighet skall helt undantas från upphovsrätt. Övriga av myndighet upprättade handlingar föreslås skola få ett visst skydd. Detta innebär att handlingarna i fråga skall få återges fritt men att upphovsmannens s. k. ideella rätt skall iakttas. För vissa grupper av verk inom denna kategori föreslås emellertid ett fullständigt upphovsrättsligt skydd, vilket innebär att handlingarna inte får återges utan samtycke av rättsinnehavaren. Vidare föreslås bl. a. regler i den upphovsrättsliga lagstiftningen om att allmän handling alltid utan hinder av upphovsrätt skall tillhandahållas på sätt tryckfrihetsförordningen föreskriver.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,

dels att 8, 9, 19, 21, 24, 25, 39, 45—49, 58, 60 och 61 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 24 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §.

Ett verk anses offentliggjort, då det lovligen gjorts tillgängligt för allmänheten.

Verket anses utgivet, då exemplar därav *lovligen* förts i handeln eller eljest blivit spridda till allmänheten.

Verket anses utgivet, då exemplar därav *med upphovsmannens samtycke* förts i handeln eller eljest blivit spridda till allmänheten.

9 §.

Handlingar, upprättade hos myndighet som avses i 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen, äro icke föremål för upphovsrätt.

Utan hinder av vad sålunda är stadgat må upphovsrätt göras gällande till officiell karta, *upprättad inom rikets allmänna kartverk, sjökarteverket eller sjöfartsstyrelsen.*

Författningar, beslut av myndighet, av svensk myndighet avgivna yttranden samt officiella översättningar av sådana texter äro icke föremål för upphovsrätt.

Utan hinder av vad sålunda är stadgat må upphovsrätt göras gällande till officiell karta, *alster av bildkonst, musikaliskt verk och diktverk i den mån sådant verk ingår i handling som avses i första stycket. Alster av bildkonst, musikaliskt verk och diktverk må dock återgivas utan upphovsmannens samtycke. För sådant återgivande äger upphovsmannen rätt till ersättning, såvida icke verket återgives i samband med myndighets verksamhet. Ersättning utgår ej heller om verket återgives i samband med redogörelse för mål eller ärende i vilket verket förekommit och det sker endast i den omfattning som betingas av ändamålet*

Nuvarande lydelse

Har utgiven mindre dikt eller del av dikt blivit tonsatt, må den som text till det musikaliska verket återgivas i samband med notskrift och framföras offentligt, såframt ej förbud däremot utsatts vid utgivandet. För återgivande eller framförande som nu sagts äger diktens upphovsman rätt till ersättning.

Då ett musikaliskt verk framföres med text, må till bruk för åhörarna texten återgivas i konsertprogram eller dylikt.

19 §.

Vid återgivande genom ljudradio, television eller film av dagshändelse må korta avsnitt av verk som framföres eller visas såsom ett led i dagshändelsen medtagas.

Vad som muntligen eller skriftligen anföres inför myndighet eller i statlig eller kommunal representation eller vid offentlig överläggning om allmänna angelägenheter må återgivas utan upphovsmans samtycke; dock att utlåtanden, såsom bevis åberopade skrifter och

Föreslagen lydelse

med redogörelsen.

Vid återgivande enligt andra stycket äga bestämmelserna i 26 § motsvarande tillämpning.

Vid information om dagshändelse genom ljudradio, television, direkt överföring eller film må verk som synes eller höres under dagshändelsen återgivas i den omfattning som betingas av informationssyftet.

24 §.

Annan hos svensk myndighet upprättad handling än som avses i 9 § första stycket må återgivas utan upphovsmannens samtycke. Vad nu sagts gäller dock icke officiell karta, teknisk förebild, verk som framställts för undervisning eller utgör resultat av vetenskaplig forskning, alster av bildkonst, musikaliskt verk, diktverk eller verk, varav exemplar i samband med affärsverksamhet genom myndighets försorg tillhandahålles allmänheten.

Vad som muntligen eller skriftligen anföres inför myndighet eller i statlig eller kommunal representation eller vid offentlig överläggning om allmänna angelägenheter må *likaledes* återgivas utan upphovsmans samtycke; dock att utlåtanden, såsom bevis åberopade

Nuvarande lydelse

dylikt må återgivas allenast i samband med redogörelse för mål eller ärende vari de förekommit och i den omfattning som betingas av ändamålet med redogörelsen. Upphovsman äger ensam utgiva samling av sina anföranden.

Föreslagen lydelse

skrifter och dylikt må återgivas allenast i samband med redogörelse för mål eller ärende vari de förekommit och i den omfattning som betingas av ändamålet med redogörelsen. Upphovsman äger ensam utgiva samling av sina anföranden.

24 a §.

Allmän handling skall utan hinder av upphovsrätt tillhandahållas i den ordning 2 kap. tryckfrihetsförordningen stadgar.

25 §.

Sedan upphovsmannen överlåtit exemplar av konstverk eller verket utgivits, må exemplar, som överlåtit eller omfattas av utgivningen, spridas vidare samt verket visas offentligt. *Verket må ock medtagas vid inspelning av film eller televisionsprogram, om återgivningen är av underordnad betydelse med hänsyn till filmens eller programmens innehåll.*

Sedan upphovsmannen överlåtit exemplar av konstverk eller verket utgivits, må exemplar, som överlåtit eller omfattas av utgivningen, spridas vidare samt verket visas offentligt *på annat sätt än genom film eller i television.*

Konstverk som avses i första stycket må medtagas vid inspelning och visning av film eller televisionsprogram, om återgivningen är av underordnad betydelse med hänsyn till filmens eller programmens innehåll.

Konstverk, som ingår i en samling eller som utställs eller utbjudes till salu, må avbildas i katalog eller meddelande om utställningen eller försäljningen. Konstverk må även eljest avbildas, om det är stadigvarande anbragt på eller vid allmän plats utomhus.

Byggnad må fritt avbildas.

Byggnad må fritt avbildas.

39 §.

Överlåtelse av rätt till inspelning av litterärt eller konstnärligt verk på film omfattar rätt att genom filmen på biograf, i television eller annorledes göra verket tillgängligt för allmänheten. Vad sålunda stadgats gäller icke musikaliskt verk.

Överlåtelse av rätt till inspelning av litterärt eller konstnärligt verk på film omfattar rätt att genom filmen på biograf, i television eller annorledes göra verket tillgängligt för allmänheten *samt att i filmen återgiva talade inslag i text eller översätta dem till annat språk.* Vad sålunda stadgats gäller icke musikaliskt verk.

45 §.

En utövande konstnärns framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk må icke utan hans samtycke upptagas på grammofonskiva, film el-

Nuvarande lydelse

ler annan anordning, genom vilken det kan återgivnas och ej heller ut-sändas i ljudradio eller television eller genom direkt överföring göras tillgängligt för allmänheten.

Ej må framförande, som upptagits på anordning varom i första stycket sägs, utan konstnärens samtycke överföras från en sådan anordning till en annan, förrän tjugufem år förflutit efter det år, då upptagningen ägde rum.

Beträffande upptagning, utsändning och överföring, som avses i denna paragraf, skall vad i 3 §, 11 § första stycket, 14 § första stycket, 17, 20 och 21 §§, 22 § första stycket, 27—29 samt 41 och 42 §§ sägs äga motsvarande tillämpning.

Föreslagen lydelse

Beträffande upptagning, utsändning och överföring, som avses i denna paragraf, skall vad i 3 och 9 §§, 11 § första stycket, 14 § första stycket, 17, 20 och 21 §§, 22 § första stycket, 24, 24 a, 27—29 samt 41 och 42 §§ sägs äga motsvarande tillämpning.

46 §.

Grammofonskiva eller annan anordning, på vilken ljud upptagits, må ej utan framställarens samtycke eftergöras förrän tjugufem år förflutit efter det år, då upptagningen ägde rum. Såsom eftergörande anses även att upptagningen överföres från en sådan anordning till en annan.

Beträffande förfarande, som enligt denna paragraf är beroende av framställares samtycke, skall vad i 11 § första stycket, 14 § första stycket, 17 och 21 §§ samt 22 § första stycket sägs äga motsvarande tillämpning.

Beträffande förfarande, som enligt denna paragraf är beroende av framställares samtycke, skall vad i 9 §, 11 § första stycket, 14 § första stycket, 17 och 21 §§, 22 § första stycket samt 24 och 24 a §§ sägs äga motsvarande tillämpning.

47 §.

Användes anordning som i 46 § sägs vid ljudradio- eller televisionsut-sändning, skall, om utsändningen äger rum inom tid som i nämnda paragraf stadgas, ersättning utgå till framställaren ävensom till utövande konstnär, vars framförande upptagits på anordningen. Hava två eller flera konstnärer samverkat vid framförandet, kan dem tillkommande rätt endast göras gällande av dem gemensamt. Gentemot radio- eller televisionsföretaget göres utövande konstnärs rätt gällande genom framställaren.

Bestämmelserna i 14 § första stycket samt 20 och 21 §§ skola äga motsvarande tillämpning i fall som avses i denna paragraf. Beträffande utövande konstnärs rätt skola jämväl föreskrifterna i 27—29, 41 och 42 §§ i motsvarande mån gälla.

Bestämmelserna i 9 §, 14 § första stycket samt 20, 21 och 24 §§ skola äga motsvarande tillämpning i fall som avses i denna paragraf. Beträffande utövande konstnärs rätt skola jämväl föreskrifterna i 27—29, 41 och 42 §§ i motsvarande mån gälla.

Vad i denna paragraf stadgas gäller icke ljudfilm.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

48 §.

Ljudradio- eller televisionsutsändning må icke utan radio- eller televisionsföretagets samtycke återutsändas eller upptagas på anordning, genom vilken den kan återgivnas. Utan sådant samtycke må ej heller televisionsutsändning återgivnas för allmänheten i biograf eller därmed jämförlig lokal.

Ej må utsändning, som upptagits på anordning varom i första stycket sägs, utan radio- eller televisionsföretagets samtycke överföras från en sådan anordning till en annan förrän tjugufem år förflutit efter det år, då utsändningen ägde rum.

Vad i 11 § första stycket, 14 § första stycket, 17, 20 och 21 §§ samt 22 § första stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning i fall som avses i denna paragraf.

Vad i 9 §, 11 § första stycket, 14 § första stycket, 17, 20 och 21 §§, 22 § första stycket samt 24 och 24 a §§ sägs skall äga motsvarande tillämpning i fall som avses i denna paragraf.

49 §.

Katalog, tabell eller annat dylikt arbete, vari sammanställts ett stort antal uppgifter, må ej utan framställarens samtycke eftergöras, förrän tio år förflutit efter det år, då arbetet utgavs.

Vad i 11 § första stycket och 14 § sägs skall äga motsvarande tillämpning beträffande arbete som avses i denna paragraf. Är sådant arbete eller del därav föremål för upphovsrätt, må den ock göras gällande.

Vad i 9 §, 11 § första stycket samt 14, 24 och 24 a §§ sägs skall äga motsvarande tillämpning beträffande arbete som avses i denna paragraf. Är sådant arbete eller del därav föremål för upphovsrätt, må den ock göras gällande.

58 §.

Rätt domstol i mål om ljudradio- eller televisionsutsändning i strid mot denna lag är Stockholms rådhusrätt. Samma lag vare i mål om ersättning som avses i 14 § andra stycket, 16 §, 19 § första stycket, 22 § andra stycket eller 47 §.

Rätt domstol i mål om ljudradio- eller televisionsutsändning i strid mot denna lag är Stockholms tingsrätt. Samma lag vare i mål om ersättning som avses i 9 § andra stycket, 14 § andra stycket, 16 §, 22 § andra stycket eller 47 §.

60 §.

Vad i denna lag är stadgat om upphovsrätt är tillämpligt på verk av den som är svensk medborgare eller har sitt hemvist i Sverige, på verk av sådan statslös eller flykting, som här i riket har sin vanliga vistelseort, ävensom eljest på verk, som först utgivits i Sverige, på här utfört byggnadsverk och på konstverk, som infogats i här belägen byggnad.

Vad i denna lag är stadgat om upphovsrätt är tillämpligt på

1. verk av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige,

2. verk som först utgivits i Sverige eller samtidigt i Sverige och utom riket,

3. filmverk vars producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort i Sverige,

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4. här uppfört byggnadsverk,
5. konstverk som utgör del av här belägen byggnad eller på annat sätt är fast förenat med marken.

Vid tillämpning av första stycket 2. anses samtidig utgivning ha ägt rum, om verket utgivits i Sverige inom trettio dagar efter utgivning utomlands. Vid tillämpning av första stycket 3. anses, där ej annat visas, den vars namn på sedvanligt sätt utsatts på exemplar av filmverket som verkets producent.

Vad i 50 och 51 §§ stadgas äger tillämpning på varje litterärt eller konstnärligt verk, oberoende av dess ursprung.

61 §.

Föreskrifterna i 45—48 §§ äro tillämpliga på framförande, ljudupptagning samt ljudradio- och televisionsutsändning, som äger rum i Sverige.

Vad i 49 § stadgas är tillämpligt på arbete, framställt av svensk medborgare eller svensk juridisk person eller av den som har *hemvist i Sverige eller av sådan statslös eller flykting, som här i riket har sin vanliga vistelseort*, så ock eljest på arbete som först utgivits i Sverige.

Vad i 49 § stadgas är tillämpligt på arbete, framställt av svensk medborgare eller svensk juridisk person eller av den som *här har sin vanliga vistelseort*, så ock eljest på arbete som först utgivits i Sverige.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1973.

Den nya lagen skall tillämpas även på verk som tillkommit före ikraftträdandet, dock med följande undantag:

1) Exemplar av verk som framställts med stöd av äldre lag får fritt spridas och visas.

2) Har någon före ikraftträdandet tillverkat trycksats, kliché, form eller annat sådant hjälpmedel för att med stöd av äldre lag mångfaldiga visst verk, får han använda det för detta ändamål till utgången av år 1975 och fritt sprida och visa exemplar som framställts.

Vad sålunda stadgas om verk skall äga motsvarande tillämpning på framförande, ljudupptagning samt ljudradio- och televisionsutsändning som avses i 45—48 §§ ävensom på arbete som avses i 49 §.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1960: 730) om rätt till fotografisk bild

Härigenom förordnas, att 8, 12, 20 och 22 §§ lagen (1960: 730) om rätt till fotografisk bild skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Vid återgivande genom television eller film av dagshändelse må fotografisk bild som visas såsom ett led i dagshändelsen medtagas.

Föreslagen lydelse

8 §.

Vid information om dagshändelse genom television, direkt överföring eller film må fotografisk bild som synes under dagshändelsen återgivas i den omfattning som betingas av informationssyftet.

12 §.

I rättsvårdens och den allmänna säkerhetens intresse må fotografisk bild fritt utnyttjas.

I fråga om rätten till fotografisk bild skall vad i 9 och 24 §§ lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är stadgat äga motsvarande tillämpning, varvid dock vad som där sägs om alster av bildkonst i stället skall gälla fotografisk bild som äger konstnärligt eller vetenskapligt värde.

Allmän handling skall utan hinder av rätt till fotografisk bild tillhandahållas i den ordning 2 kap. tryckfrihetsförordningen stadgar.

20 §.

Rätt domstol i mål om televisionsutsändning i strid mot denna lag är Stockholms rådhusrätt. Samma lag vare i mål om ersättning som avses i 7 eller 9 §.

Rätt domstol i mål om televisionsutsändning i strid mot denna lag är Stockholms tingsrätt. Samma lag vare i mål om ersättning som avses i 7 eller 9 § eller 12 § andra stycket.

22 §.

Denna lag äger tillämpning på fotografisk bild, framställd av den som är svensk medborgare eller

Denna lag äger tillämpning på 1. fotografisk bild, framställd av den som är svensk medborgare

Nuvarande lydelse

har hemvist i Sverige eller av sådan statslös eller flykting, som här i riket har sin vanliga vistelseort, ävensom eljest på fotografisk bild, som först utgivits i Sverige.

Föreslagen lydelse

eller har sin vanliga vistelseort i Sverige,

2. fotografisk bild, som först utgivits i Sverige eller samtidigt i Sverige och utom riket,

3. fotografisk bild som infogats i här belägen byggnad eller på annat sätt är fast förenad med marken.

Vid tillämpning av första stycket 2. anses samtidig utgivning ha ägt rum, om den fotografiska bilden utgivits i Sverige inom trettio dagar efter utgivning utomlands.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1973.

Den nya lagen skall tillämpas även på fotografisk bild som framställts före ikraftträdandet, dock med följande undantag:

1) Exemplar av fotografisk bild, som framställts med stöd av äldre lag, får fritt spridas och visas.

2) Har någon före ikraftträdandet tillverkat kliché eller annat sådant hjälpmedel för att med stöd av äldre lag mångfaldiga viss fotografisk bild, får han använda det för detta ändamål till utgången av år 1975 och fritt sprida och visa exemplar som framställts.

Utdrag av protokollet över justitiärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 2 februari 1973.

Närvarande: Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Statsrådet Lidbom anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *godkännande av vissa internationella överenskommelser på den intellektuella äganderättens område m. m.* och anför.

1 Inledning

Bestämmelser om den rätt som tillkommer författare, kompositörer och andra konstnärer m. fl. finns i lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen, URL). Till denna ansluter sig lagen (1960: 730) om rätt till fotografisk bild (fotografilagen, FotoL). I fråga om hos stats- eller kommunalmyndighet förvarade handlingar, dvs. allmänna handlingar, finns hos oss dessutom vissa bestämmelser av betydelse i upphovsrättsligt hänseende i tryckfrihetsförordningen (TF).

1960 års upphovsrättslagstiftning tillkom i nordiskt samarbete. Lagar som i det väsentliga överensstämmer med URL och FotoL genomfördes år 1961 i Danmark, Finland och Norge.

Upphovsrätten är ett område med stark internationell prägel. Av grundläggande betydelse för rättsområdets gestaltning i internationellt hänseende är den år 1886 tillkomna *Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk*. En redogörelse för huvuddragen av denna konvention i dess lydelse efter 1948 års revision har lämnats i prop. 1960: 134. De till konventionen anslutna staterna bildar en union för ömsesidigt skydd av litterära och konstnärliga verk. Till Bernunionen är f. n. ett sextiotial stater anslutna, däribland de nordiska staterna. Bland dem står utanför märks Förenta staterna och Sovjetunionen.

Bernkonventionen har reviderats och kompletterats vid olika diplomatiska konferenser. Sådana har tidigare ägt rum i Paris år 1896, Berlin år 1908, Bern år 1914, Rom år 1928 och Bryssel år 1948.

Sverige inträdde i Bernunionen år 1904 genom anslutning till den ursprungliga konventionen jämte Paristexten. Den nuvarande svenska upphovsrättslagstiftningen bygger på Brysseltexten, av vilken Sverige är bundet sedan den 1 juli 1961.

Av betydelse i internationellt sammanhang är förutom Bernkonventionen också den år 1952 ingångna *Världskonventionen om upphovsrätt*. Till denna konvention, som trätt i kraft år 1955, är f. n. ett sextio-tal stater anslutna. Sverige anslöt sig till konventionen år 1961. Konventionen kan sägas ha ett dubbelt syfte. Det ena är att göra det möjligt för länder, vilkas interna lagstiftning inte uppfyller Bernkonventionens krav på upphovsrättsligt skydd, att vinna anslutning till en internationell reglering i ämnet. Det andra och kanske mera väsentliga syftet är att överbrygga vissa motsättningar som finns på området mellan Bernunionens medlemsstater och de amerikanska staterna. De sistnämnda kräver i regel som förutsättning för skydd att officiell registrering skett av verket eller att andra liknande formaliteter fullgjorts, något som är främmande för Bernkonventionens system. En närmare redogörelse för Världskonventionen har lämnats i prop. 1960: 134.

Vid en konferens i Stockholm år 1967 reviderades Bernkonventionen på nytt. Revisionen avsåg ändringar dels i konventionens materiella regler (art. 1—20), dels i konventionens administrativa bestämmelser och slutbestämmelser (art. 22—38). De sistnämnda ändringarna hade samband med ändringar som samtidigt företogs i flera andra konventioner på den intellektuella äganderättens område och innebar bl. a. bildandet av världsorganisationen för den intellektuella äganderätten (WIPO eller OMPI). En närmare redogörelse för de nya administrativa bestämmelserna har lämnats i prop. 1969: 34.

I anslutning till ändringarna i Bernkonventionen antogs vid Stockholmskonferensen även ett tilläggsprotokoll till konventionen rörande utvecklingsländerna (u-landsprotokollet). Även för detta har redogjorts i prop. 1969: 34. Här skall endast nämnas att enligt protokollet utvecklingsländerna ges rätt att i vissa avseenden göra förbehåll om att tillämpa mindre långtgående skyddsbestämmelser än vad Bernkonventionens huvudtext föreskriver. Protokollet utgör en integrerande del av konventionen och medlemsländerna kan, utan att vara bundna av protokollet, avge särskild förklaring om att ändå tillämpa protokollet eller medge att det tillämpas.

I den nämnda propositionen 1969: 34 föreslogs att riksdagen skulle dels godkänna Stockholmstexten av Bernkonventionen med undantag av de materiella bestämmelserna, dels godkänna att Sverige avgav sådan särskild förklaring om tillämpning av u-landsprotokollet som nyss

nämnts. Frågan om tillträde till de materiella bestämmelserna och till u-landsprotokollet borde enligt propositionen tas upp i ett senare sammanhang. Riksdagen biföll propositionen. Sverige har sedermera ratificerat Stockholmstexten med undantag av art. 1—20 samt avgett förklaring enligt u-landsprotokollet. Ratifikationsinstrumentet jämte en sådan förklaring deponerades den 12 augusti 1969.

Sedan erforderligt antal stater ratificerat eller anslutit sig till de administrativa bestämmelserna i Stockholmstexten, har dessa trätt i kraft i början av år 1970. Däremot har de materiella bestämmelserna ännu inte trätt i kraft.

Det visade sig tämligen snart efter Stockholmskonferensen att bara ett fåtal stater var beredda att ratificera eller ansluta sig till u-landsprotokollet. De flesta högt utvecklade länderna, vilkas verk används i stor omfattning i utvecklingsländerna, ställde sig utanför tillämpningen av protokollet. Detta gällde t. ex. i fråga om Storbritannien och Frankrike. Samtidigt framkom önskemål om en revision av den dittills inte reviderade Världskonventionen om upphovsrätt för att även inom ramen för denna konvention finna en allmänt godtagbar lösning med avseende på utvecklingsländernas behov. Dessa båda omständigheter gjorde det nödvändigt att företa en allmän omprövning av utvecklingsländernas ställning i de internationella upphovsrättsliga relationerna. Efter ett omfattande förberedelsearbete hölls därför en diplomatisk konferens i Paris sommaren 1971 som resulterade i en revision av både Bernkonventionen och Världskonventionen om upphovsrätt. De nya texterna är dagtecknade den 24 juli 1971 och undertecknades av Sverige samma dag.

Vid Pariskonferensen lämnades de materiella bestämmelserna i art. 1—20 i Stockholmstexten av *Bernkonventionen* utan ändring medan vissa nya regler infördes i de administrativa bestämmelserna och slutbestämmelserna. Till Paristexten fogades vidare ett bihang med bestämmelser om utvecklingsländernas rättigheter (u-landsbihanget). Dessa bestämmelser medger mindre omfattande undantag från det upphovsrättsliga skyddet än vad u-landsprotokollet till Stockholmstexten gör. Sedan Paristexten trätt i kraft — vilket ännu ej skett — är det i princip inte tillåtet att ratificera eller ansluta sig till tidigare texter av konventionen.

Vad gäller *Världskonventionen om upphovsrätt* resulterade Pariskonferensen i vissa ändringar i syfte att också inom ramen för tillämpningsområdet för denna konvention lösa utvecklingsländernas problem. Lösningen överensstämmer i princip med den som antogs för Bernkonventionens del.

Paristexten av Bernkonventionen jämte bihanget rörande utvecklingsländerna samt den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt

jämte tilläggsprotokoll 1 och 2 torde i fransk och engelsk version jämte översättning till svenska få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 1 och 2*.

Mot bakgrunden av den utveckling som sålunda skett på det internationella planet uppkommer frågan om ratificering för svensk del av Paristexten av Bernkonventionen jämte u-landsbihanget och av den i Paris reviderade Världskonventionen om upphovsrätt.

Såvitt avser tillträde till den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt och till de administrativa bestämmelserna och slutbestämmelserna i Bernkonventionen samt u-landsbihanget till denna krävs inte några ändringar i den svenska lagstiftningen. Sådana blir däremot nödvändiga vid ett tillträde till de materiella bestämmelserna av Bernkonventionens Paristext.

Som tidigare nämnts har de nya materiella bestämmelserna i Bernkonventionen vilka antogs vid Stockholmskonferensen oförändrade tagits in i Paristexten av denna konvention. Frågan om vilka ändringar i den svenska lagstiftningen som erfordras för att Sverige skall kunna tillträda de nya materiella bestämmelserna har utretts av en arbetsgrupp inom justitiedepartementet, i det följande kallad utredningen.¹ Utredningen lade i februari 1970 fram en promemoria (Stencil Ju 1970: 1) med förslag till vissa ändringar i URL och FotoL samt i tillämpningskungörelsen (1964: 107) till dessa lagar (TK). Förslaget i vad avser lagändringar torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 3*. Utredningen har under arbetets gång samrått med delegerade från Danmark, Finland och Norge. Inget av dessa länder har ännu tillträtt de nya materiella konventionsbestämmelserna.

Efter remiss har yttranden över 1970 års departementspromemoria avgetts av Svea hovrätt, hovrätten för Västra Sverige, Kungl. biblioteket, Nationalmuseum, universitetskanslersämbetet, skolöverstyrelsen, forskningsbiblioteksrådet, statens konstråd, kommittén för television och radio i utbildningen (TRU-kommittén), Sveriges industriförbund, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges advokatsamfund, Pressens samarbetsnämnd som företrädare för Publicistklubben, Svenska journalistförbundet och Svenska tidningsutgivareföreningen, Tidningarnas arbetsgivareförening, Sveriges författareförening, Fria litterära yrkesutövers centralorganisation (FLYCO) för egen del och som företrädare för delorganisationerna Minerva, Förening för Sveriges vetenskapliga och populärvetenskapliga författare, Sveriges ungdomsförfattareförening och Sveriges översättareförening, Konstnärliga och litterära yrkesutövers samarbetsnämnd (KLYS), Konstnärernas riksorganisation (KRO), Svenska musikförläggareföreningen, Föreningen svenska tecknare, Föreningen Svenska tonsättares internationella musikbyrå (Stim) u. p. a. — som

¹ Justitierådet Torwald Hesser, professorn Svante Bergström och professorn Stig Strömholm.

även företrätt de till Stim anslutna organisationerna, Föreningen Svenska tonsättare, Föreningen Svenska populärauktorer (Skap) och Svenska musikförläggareföreningen u p. a. — Svenska artisters och musikers intressorganisation (Sami), Svenska musikerförbundet, Svenska teaterförbundet, vilka tre sistnämnda organisationer har avgett gemensamt yttrande, Teatrarnas riksförbund, Svenska bokförläggareföreningen, AB Allmänna förlaget, Föreningen Sveriges filmproducenter, Sveriges Radio, Svenska gruppen av the International Federation of the Phonographic Industry, Tidningarnas Telegrambyrå AB och Svenska fotografernas förbund.

Universitetskanslersämbetet har vid sitt remissutlåtande fogat yttranden från rektorsämbetena vid universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg, Stockholm och Umeå, karolinska institutet, tekniska högskolan i Stockholm, Chalmers tekniska högskola samt handelshögskolan i Göteborg ävensom av rektorsämbetena infordrade yttranden, vid universiteten i Uppsala och Stockholm från vederbörande juridiska fakulteter, vid universitetet i Lund från juridiska fakulteten samt från utbildningsnämnderna inom samhällsvetenskapliga fakulteten vid universitetet samt inom sektionerna för maskinteknik och kemi vid tekniska högskolan i Lund, vid universitetet i Göteborg från samhällsvetenskapliga fakulteten samt vid tekniska högskolan i Stockholm från sektionen för lantmåteri och från överbibliotekarien. Svenska reklambyråförbundet har inkommit med vissa synpunkter.

Nordiska departementsöverläggningar har ägt rum i Oslo den 26 januari 1972 för behandling av bl. a. frågan om vilka ändringar som bör göras i den upphovsrättsliga lagstiftningen för tillträde till de nya materiella bestämmelserna i Bernkonventionen.

Offentlighetskommittén har i sitt slutbetänkande (SOU 1967: 28) Tryckfrihet och upphovsrätt behandlat ett annat problem som rör upphovsrätten, nämligen frågan om upphovsrätt till allmänna handlingar. Betänkandet innefattar förslag till ändrad lydelse dels av vissa bestämmelser i URL och FotoL, dels av 1 kap. 8 § TF. Förslaget torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 4*.

Remissyttranden över betänkandet har avgetts av justitiekanslern, Göta hovrätt, socialstyrelsen, postverket, televerket, statens järnvägar sjöfartsstyrelsen, statskontoret, universitetskanslersämbetet, skolöverstyrelsen, lantbruksstyrelsen, rikets allmänna kartverk, Sveriges geologiska undersökning (SGU), statens provningsanstalt, statens institut för konsumentfrågor, arbetsmarknadsstyrelsen, statens avtalsverk, läromedelsutredningen, TRU-kommittén, lantmäteristyrelsen, Landsorganisationen (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Statstjänstemännens riksförbund (SR), Svenska kommunförbundet, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Pressens samarbetsnämnd som företrädare för Publicistklub-

ben, Svenska journalistförbundet och Svenska tidningsutgivareföreningen, Sveriges författareförening, FLYCO för egen del och som företrädare för Sveriges författareförening och Minerva, Förening för Sveriges vetenskapliga och populärvetenskapliga författare, Stim u. p. a., Svenska musikförläggareföreningen u. p. a., Svenska bokförläggareföreningen, Tidningarnas Telegrambyrå AB — som helt anslutit sig till yttrandet av Pressens samarbetsnämnd — och Svenska fotografernas förbund.

Universitetskanslersämbetet har vid sitt remissutlåtande fogat yttranden från konsistorierna vid universiteten i Uppsala, Lund, Göteborg, Stockholm och Umeå, karolinska institutet, handelshögskolan i Göteborg, tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola ävensom av konsistorierna vid universiteten i Uppsala, Lund och Stockholm infordrade yttranden från vederbörande juridiska fakulteter samt av konsistoriet vid universitetet i Göteborg infordrade yttranden från överbibliotekarien vid universitetet samt från medicinska, humanistiska, samhällsvetenskapliga och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna.

Den tidigare nämnda utredningen har mot bakgrunden av de inkomna remissyttrandena gjort en översyn av offentlighetskommitténs förslag. En av luftfartsverket i januari 1968 ingiven framställning om upphovsrättsligt skydd för flygkartor m. m. har också beaktats under utredningsarbetet. Utredningens överväganden har redovisats i en i oktober 1969 framlagd promemoria (Stencil Ju 1969: 28) med förslag till vissa ändringar i URL och FotoL avseende upphovsrätten till allmänna handlingar. Förslaget torde få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 5*.

Jag anhåller nu att få ta upp *dels* frågan om Sveriges tillträde till Paristexten av Bernkonventionen och till den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt, *dels* frågan om upphovsrätt till allmänna handlingar.

2 Huvuddragen i gällande rätt

I 1 kap. URL finns bestämmelser om upphovsrättens föremål och innehåll. Den som har skapat ett *litterärt eller konstnärligt verk* har upphovsrätt till verket (1 §). Olika exempel ges på verk som är föremål för rätten. I de tio följande paragraferna regleras rätterns innehåll. I fråga om upphovsrättens praktisk-ekonomiska sida anges att upphovsmannen i princip äger uteslutande rätt att förfoga över verket genom att framställa exemplar av detta och genom att göra verket tillgängligt för allmänheten (2 §). Beträffande upphovsmannens idcella och personliga intressen föreskrivs att upphovsmannen skall anges i överensstämmelse med vad god sed kräver, när exemplar av verket framställs eller verket görs tillgängligt för allmänheten. Vidare stadgas att ett

verk inte får ändras eller göras tillgängligt för allmänheten i sådan form eller i sådant sammanhang som är kränkande för upphovsmannen (3 §).

Den som översätter eller bearbetar ett verk eller överför det till annan litteratur- eller konstart har upphovsrätt till verket i denna gestalt. Han får dock inte förfoga däröver i strid mot upphovsrätten till originalverket (4 §).

I olika hänseenden knyter lagen särskilda rättsverkningar till att ett verk offentliggörs eller utges. I lagen har därför tagits in en definition av dessa begrepp. Ett verk anses offentliggjort, när det lovligt har gjorts tillgängligt för allmänheten och det anses utgivet när exemplar därav lovligt har förts i handeln eller på annat sätt blivit spridda till allmänheten (8 §). I fråga om allmänna handlingar gäller som huvudregel att handlingar som har upprättats hos myndighet inte är föremål för upphovsrätt (9 §).

Upphovsmannens principiella ensamrätt att förfoga över verket har emellertid inte kunnat upprätthållas undantagslöst. I 2 kap. URL finns reglet som i olika avseenden inskränker upphovsrätten till förmån för huvudsakligen religiösa, kulturella eller i övrigt samhällliga ändamål. Flertalet av dessa inskränkande regler kan bara tillämpas på verk som har offentliggjorts eller, i andra fall, utgetts. I de flesta av de situationer som nämns i 2 kap. kan verk nyttjas fritt utan upphovsmannens samtycke. Så är fallet exempelvis beträffande den s. k. citaträtten (14 § första stycket), pressens lånerätt (15 § första stycket) och rätten att ta med verk i radio-, televisions- eller filmreportage (21 §). Samma är förhållandet beträffande den under vissa förutsättningar medgivna rätten till ljudupptagning inom undervisningsverksamhet (17 §), rätten att — frånsett uthyrning till allmänheten av noter — sprida och offentligt visa exemplar av utgivet verk (23 §) och den härmed i huvudsak likartade regeln beträffande konstverk (25 §).

I några fall har upphovsmannen rätt till ersättning för det nyttjande som kan ske utan hans samtycke. Som exempel kan nämnas den ersättningsrätt som tillkommer upphovsman vid ett sådant nyttjande av hans verk, som under vissa förutsättningar medges i samlingsverk till bruk vid gudstjänst eller undervisning (16 §) och då dikter används som sångtexter (19 § första stycket).

För vissa fall har bestämmelserna utformats så, att ett fritt nyttjande av verket kan oinlett göras genom att upphovsmannen meddelar förhandsförbud. Sålunda gäller pressens lånerätt inte om förbud mot eftertryck är utsatt och rätten att använda dikter som sångtexter bortfaller om förbud däremot meddelas vid utgivandet.

De nu angivna bestämmelserna är i stort sett betingade av samhällliga intressen. Lagen innehåller emellertid också en bestämmelse som inskränker upphovsmannens rätt till förmån för enskilt bruk som gäller

framställning av enstaka exemplar av ett offentliggjort verk (11 §).

I 3 och 4 kap. URL ges regler om upphovsrättens övergång och om dess giltighetstid. I sistnämnda hänseende gäller i princip en skyddstid intill utgången av femtionde året efter upphovsmannens dödsår (43 §).

I 5 kap. URL finns regler om vissa rättigheter som är besläktade med upphovsrätten. Bestämmelser finns sålunda om skydd för utövande konstnärer (45 §), för framställare av grammofonskivor och andra ljudupptagningar (46 §) och för radio- och televisionsföretag (48 §). Vidare finns en specialregel om skydd för den som har framställt katalog eller dylikt arbete (49 §).

I 6 kap. URL finns bl. a. regler om förbud mot att återge verk på sätt som kränker den andliga odlingens intressen (51 §). I 7 kap. finns regler om bl. a. ansvar och ersättningsskyldighet.

8 kap. URL innehåller bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Huvudprincipen beträffande upphovsrätten är att lagen är tillämplig på verk av den som är svensk medborgare eller som annars har viss i lagen närmare angiven anknytning till Sverige samt på verk som först har utgetts i Sverige (60 §). Beträffande de närstående rättigheterna i 5 kap. URL gäller som huvudprincip att lagen tillämpas på framförande, ljudupptagning och radio- och televisionsutsändning som äger rum i Sverige. För andra fall än dem som omfattas av de nu nämnda principerna gäller att skyddet kan, under förutsättning av ömsesidighet, utsträckas genom föreskrifter av Kungl. Maj:t (62 §). Så har skett i viss omfattning genom tillämpningskungörelsen till URL och FotoL (TK). I anslutning till Bernkonventionen gäller sålunda principiellt URL:s skyddsregler i fråga om exempelvis verk av utländsk upphovsman som först har getts ut i annat unionsland och beträffande outgivet verk av medborgare i sådant land (1 § 1 mom. TK). Skydd enligt URL gäller i princip också för verk som omfattas av Världskonventionen om upphovsrätt (2 § 1 mom. TK).

Fotografisk bild är inte föremål för upphovsrätt enligt URL. I stället gäller bestämmelserna i FotoL. Rätten till fotografisk bild förutsätter, till skillnad från upphovsrätten till andra slag av bilder, inte att bilden kan betecknas som ett verk. Den som har framställt fotografisk bild har som regel uteslutande rätt att genom fotografi, tryck, teckning eller annat förfarande framställa exemplar av bilden och att visa den offentligt (1 §). Rätten till fotografisk bild innefattar också vissa ideella moment (2 §). Skyddstiden är i regel 25 år från det år då bilden framställdes. Har bilden konstnärligt eller vetenskapligt värde, s. k. kvalificerat fotografi, gäller dock samma skyddstid som om bilden hade varit skyddad enligt URL (15 § FotoL).

Vad gäller upphovsrätt till *allmänna handlingar* är att märka att det enligt TF står varje svensk medborgare fritt att, med iakttagande av de bestämmelser som i förordningen är meddelade till skydd för en-

skild rätt och allmän säkerhet, i tryckt skrift yttra sina tankar och åsikter, offentliggöra allmänna handlingar samt meddela uppgifter och underrättelser i vad ämne som helst (1 kap. 1 §). Varje svensk medborgare skall äga fri tillgång till allmänna handlingar med de inskränkningar som är angivna i den s. k. sekretesslagen (2 kap. 1 §). Allmänna handlingar är alla hos stats- eller kommunalmyndighet förvarade handlingar, vare sig de har inkommit till myndigheten eller blivit upprättade där. Vad i 2 kap. sägs om handling skall även avse karta, ritning eller bild (2 kap. 2 §). Särskilda definitioner ges på begreppen stats- och kommunalmyndighet (2 kap. 3 §).

I TF finns ett förbehåll om den rätt som tillkommer upphovsman till litterärt eller konstnärligt verk eller framställare av fotografisk bild. Förbud gäller mot att återge litterärt eller konstnärligt verk på ett sätt, som kränker den andliga odlingens intressen. Om detta gäller vad i lag föreskrivs (1 kap. 8 §). Med hänvisningen åsyftas URL och FotoL.

Beträffande handlingar som är upprättade hos myndighet gäller som tidigare nämnts, att de som regel inte är föremål för upphovsrätt. Sådan kan dock göras gällande till officiell karta som är upprättad inom vissa särskilt angivna myndigheter (9 § URL).

Övriga allmänna handlingar omfattas däremot som regel av upphovsrätt. Denna är dock inskränkt genom en föreskrift att vad som muntligen eller skriftligen anförs inför myndighet eller i statlig eller kommunal representation eller vid offentlig överläggning i allmänna angelägenheter får återges utan upphovsmannens samtycke (24 § URL). Från denna föreskrift finns emellertid i sin tur vissa undantag. Bestämelsen i 24 § URL syftar i första hand på handlingar som har getts in till myndighet av enskilda.

FotoL innehåller inte någon särskild regel om allmänna handlingar. Härav torde följa att rätt enligt denna lag kan göras gällande till fotografisk bild som utgör allmän handling, vare sig den har upprättats hos eller kommit in till en myndighet.

3 Ratificering av Bernkonventionens Paristext och den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt

3.1 Översikt över konventionsbestämmelserna

3.1.1 Paristexten av Bernkonventionen

3.1.1.1 De materiella bestämmelserna (art. 1—20)

Vid Stockholmskonferensen gjordes åtskilliga ändringar i Bernkonventionens materiella bestämmelser, upptagna i art. 1—20. I det följande lämnas en redogörelse för de nya bestämmelserna och deras förhållande till Brysseltexten av vilken Sverige f. n. är bundet. Som

förut nämnts har bestämmelserna i oförändrat skick tagits in i Paristexten. För enkelhetens skull hänvisas i fortsättningen bara till Paristexten.

I *art. 1*, som är likalydande i Brysseltexten och Paristexten, föreskrivs att de länder för vilka konventionen gäller bildar en union för skydd av upphovsmännens rättigheter.

Art. 2.1. innehåller i båda texterna en definition av uttrycket litterära och konstnärliga verk. Uttrycket innefattar enligt artikeln alla alster på det litterära, vetenskapliga och konstnärliga området, oavsett på vilket sätt och i vilken form de kommit till uttryck. I artikeln ges exempel på olika verk som omfattas av definitionen. I Paristexten har den ändringen gjorts i förhållande till Brysseltexten att med filmverk har likställts verk som "kommit till uttryck" (i stället för Brysseltextens snävare "tillkommit") genom ett med kinematografi likartat förfarande. På samma sätt har med fotografiska verk likställts verk som kommit till uttryck genom ett med fotografi likartat förfarande. Vidare har skyddet utvidgats till att omfatta även ofixerade koreografiska verk och pantomimer.

Art. 2.2. är ny och innehåller att unionsländerna kan föreskriva att litterära och konstnärliga verk eller en eller flera grupper av verk inte skall åtnjuta skydd om de inte tagits upp på ett materiellt underlag.

Art. 2.3. i Paristexten (*art. 2.2.* i Brysseltexten) innehåller att översättningar, bearbetningar, musikaliska arrangemang och andra omarbetningar skyddas som originalverk.

I *art. 2.4.* i Paristexten ges unionsländerna rätt att i sin lagstiftning bestämma vilket skydd som skall tillkomma officiella texter på lagstiftningens, förvaltningens och rättskipningens område samt officiella översättningar av sådana texter. Motsvarande bestämmelse i *art. 2.2.* i Brysseltexten omfattar bara översättningar av officiella texter av rättslig eller administrativ art.

Art. 2.5. i Paristexten som föreskriver skydd för samlingar av verk och *art. 2.6.* i samma text, där det sägs att de i *art. 2.* nämnda verken åtnjuter skydd i alla unionsländer, är likalydande med Brysseltexten (*art. 2.3.* och *2.4.*).

I *art. 2.7.* i Paristexten (*art. 2.5.* i Brysseltexten) ges unionsländerna rätt att i den interna lagstiftningen fastställa tillämpningsområdet för lagar om verk av brukskonst samt om industriella mönster och modeller. I *art. 2.8.* undantas från skydd enligt konventionen nyhetsmeddelanden och vanliga tidningsmeddelanden. Artikeln motsvaras i Brysseltexten av *art. 9.3.*

Art. 2bis i konventionen innehåller regler om skydd för tal, föredrag och liknande verk. I *art. 2bis. 1.*, som är likalydande i Brysseltexten och Paristexten, ges unionsländerna rätt att från skydd enligt *art. 2* helt

eller delvis undanta politiska tal samt anföranden inför rätta. *Art. 2bis. 2.* innehåller i Brysseltexten en bestämmelse enligt vilken det förbehålls unionsländernas lagstiftning att bestämma de villkor under vilka föredrag, tal, predikningar och andra verk av samma art får återges i pressen. I Paristexten har predikningar uteslutits och det villkoret har tillfogats att anförandet måste ha framförts offentligt. Inte bara återgivande i pressen utan också radiosändning, trådöverföring till allmänheten och offentligt framförande omfattas vidare av bestämmelsen enligt Paristexten. Slutligen har tillagts att nyttjandet skall vara rättfärdigat av det informationssyfte som avses. *Art. 2bis. 3.* är likalydande i Brysseltexten och Paristexten och ger upphovsmannen ensamrätt att föranstalta om samlingar av verk som avses i artikeln.

Art. 3 i Paristexten innehåller regler om anknätningsmoment som skall föreligga för att skydd skall åtnjutas enligt konventionen. Enligt Brysseltexten (art. 4) gäller i detta hänseende att upphovsman som tillhör unionsland åtnjuter skydd för icke publicerade verk och verk som först har publicerats i unionsland. Skydd åtnjuts alltså inte för verk som först har publicerats utanför unionen och detta även om upphovsmannen tillhör unionsland.

Vid Stockholmskonferensen preciserades de angivna reglerna på en del punkter. Anknätningsmomenten utvidgades i vissa hänseenden och bestämmelserna omgrupperades. Den viktigaste nyheten består i att upphovsman som är medborgare i unionsland alltid åtnjuter skydd för sitt verk, och detta även om verket först ges ut utanför unionen.

Art. 3.1. i Paristexten innehåller som huvudregel att upphovsmän som tillhör ett unionsland åtnjuter skydd enligt konventionen för verk vare sig verket har publicerats eller ej. Upphovsmän som inte tillhör unionsland åtnjuter skydd för verk som de först publicerar antingen i unionsland eller samtidigt i unionsland och land utanför unionen. I *art. 3.2.* jämfställs vid tillämpningen av konventionen upphovsman som inte tillhör unionsland men som har sin vanliga vistelseort i sådant land med upphovsman som tillhör detta land. *Art. 3.3.* i Paristexten innehåller en definition av publicerade verk ("œuvres publiées"). Enligt Brysseltexten (art. 4.4.) avses i princip med "œuvres publiées" verk som är utgivna ("édités") oberoende av det sätt på vilket de särskilda exemplaren har framställts. En förutsättning är dock att exemplaren i tillräckligt antal gjorts tillgängliga för allmänheten. Definitionen har ändrats i vissa hänseenden i den nya texten. För att ett verk skall anses publicerat räcker det inte med att det är utgivet utan dessutom krävs att utgivningen har skett med upphovsmannens samtycke. Vidare har uttrycket "i tillräckligt antal" exemplar ändrats så att exemplaren skall ha "gjorts tillgängliga på sådant sätt att, med beaktande av verkets art, allmänhetens rimliga behov blir tillfredsställt". Enligt *art. 3.4.* i Paris-

texten, som motsvaras av art. 4.3. sista meningen i Brysseltexten, anses ett verk publicerat samtidigt i flera länder om det har utkommit i två eller flera länder inom 30 dagar efter dess första publicering.

Art. 4 i Paristexten innehåller speciella regler om anknytningsmomenten när det gäller filmverk, byggnadsverk och verk av grafisk eller plastisk konst som utgör del av byggnad. Även om inte villkoren i art. 3 är uppfyllda åtnjuts skydd enligt konventionen för filmverk under förutsättning att verkets producent har sitt säte eller sin sedvanliga vistelseort i ett unionsland, för byggnadsverk om det är uppfört i unionsland och för de nyssnämnda konstverken om de utgör del av byggnad som är belägen i unionsland. Regeln om filmverk saknar motsvarighet i Brysseltexten, medan reglerna för de övriga verken utgör en utvidgning av en föreskrift i Brysseltexten (art. 4.5.) som dock bara har till syfte att fastställa hemland i fall då skydd åtnjuts enligt nationalitetskriteriet.

Bestämmelser om skyddets omfattning finns i *art. 5* i Paristexten. I Brysseltexten är motsvarande regler fördelade på art. 4, 5 och 6. I art. 4 regleras skyddet för upphovsman tillhörande unionsland när det gäller opublicerade verk eller verk som han först publicerar i unionsland. Principen är enligt art. 4.1. att upphovsman i annat unionsland än verkets hemland, varmed avses det land där verket först publicerades, resp. om verket inte publicerats, det land som upphovsmannen tillhör, åtnjuter s. k. nationell behandling, dvs. samma rättigheter som landets egna upphovsmän, samt de rättigheter som är särskilt föreskrivna i konventionen (minimirättigheter). Art. 4.2. innehåller principerna om det automatiska skyddet, dvs. att rättigheterna är oberoende av formaliteter, och om det oberoende skyddet, dvs. att rättigheterna åtnjuts oberoende av om skydd finns i verkets hemland. I art. 5 bestäms omfattningen av det skydd som upphovsman tillhörande unionsland åtnjuter i annat unionsland, där verket först publicerades, dvs. verkets hemland. Upphovsmannen skall där åtnjuta nationell behandling. Art. 6 behandlar skyddet för upphovsman som inte tillhör unionsland men som först publicerar verk i sådant land. Upphovsman skall i det land där den första publiceringen sker åtnjuta nationell behandling och i andra unionsländer de minimirättigheter som konventionen föreskriver.

I den nya konventionstexten har bestämmelserna disponerats om bl. a. med hänsyn till att som nämnts tillämpningsområdet för konventionen utvidgats så att medborgarskap i unionsland alltid medför skydd oavsett var verket först publicerats.

I *art. 5.1.* i Paristexten finns en generell regel om skyddet i annat unionsland än verkets hemland. Upphovsmännen tillförsäkras i sådant land dels nationell behandling, dels därutöver de rättigheter som särskilt tillkommer dem i kraft av konventionen, dvs. vissa minimirättigheter. *Art. 5.2.* i Paristexten innehåller principerna om det automatiska

skyddet och om det oberoende skyddet (art. 4.2. i Brysseltexten). *Art. 5.3.* behandlar skyddet i verkets hemland. Detta skydd bestäms av den inhemska lagstiftningen. Om upphovsmannen inte tillhör detta land, skall han dock där ha samma rättigheter som inhemska upphovsmän, dvs. nationell behandling. *Art. 5.4.* i Paristexten innehåller definitioner av verks hemland. Bestämmelserna härom i Brysseltexten (art. 4.3. och 4.5.) har ändrats i vissa hänseenden väsentligen beroende på att konventionens tillämpningsområde utvidgats. Enligt Paristexten gäller i huvudsak följande reglering. För verk som först publicerats i unionsland är detta land hemland. Har verk publicerats samtidigt i flera unionsländer med olika skyddstid anses dock som hemland det bland dessa länder som har den kortaste skyddstiden. Har verk publicerats samtidigt i ett land utanför unionen och i ett unionsland, anses sistnämnda land som hemland. Om verk är opublicerat eller först har publicerats utanför unionen utan samtidigt publicering i unionsland, anses som verkets hemland det unionsland som upphovsmannen tillhör. I fråga om filmverk vars producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort i ett unionsland gäller dock att detta land anses som verkets hemland. Beträffande byggnadsverk som uppförts i unionsland eller vissa konstverk som utgör del av byggnad, som är belägen i unionsland, är detta land att anse som hemland.

Art. 6 i Paristexten innehåller vissa bestämmelser om möjlighet för unionsland att i vissa fall inskränka skyddet för verk av upphovsman som inte tillhör unionsland.

I *art. 6bis. 1.* finns i både Brysseltexten och Paristexten en bestämmelse om skydd för upphovsmannens ideella rätt till sitt verk ("droit moral"). Upphovsmannen behåller oberoende av sina ekonomiska rättigheter till ett verk och oberoende av om dessa rättigheter överläts rätten att anges som upphovsman till verket. Han har också rätt att motsätta sig varje förvanskning, ändring eller annat förfarande med verket som är till men för hans ära eller anseende. Av *art. 6bis. 2.* i Brysseltexten följer att denna rätt skall åtnjutas minst under upphovsmannens livstid. Enligt samma artikel i Paristexten skall rätten i princip gälla under hela skyddstiden. I *art. 6bis. 3.* i båda texterna sägs att de rättsliga åtgärder som krävs för att skydda rättigheterna i artikeln regleras av lagstiftningen i det land där skydd påkallas.

Konventionens bestämmelser om skyddstid finns i *art. 7. Art. 7.1.* innehåller i båda texterna den grundläggande bestämmelsen att skyddet skall bestå under upphovsmannens livstid och 50 år efter hans död.

I *art. 7.2.* i Paristexten finns en nyinförd regel om alternativ skyddstid för filmverk. Enligt denna regel får unionsländerna bestämma att skyddstiden för sådana verk i princip skall gå ut 50 år efter det att verket med upphovsmannens samtycke gjordes tillgängligt för allmänheten. *Art. 7.3.* i Paristexten innehåller vidare bestämmelser om anony-

ma och pseudonyma verk som i huvudsak motsvarar art. 7.4. i Brysseltexten. Skyddstiden för sådana verk skall dock enligt Paristexten i princip upphöra 50 år efter den tidpunkt då verket lovligen gjordes tillgängligt för allmänheten. Vidare har tillagts en regel om att unionsländerna inte är skyldiga att skydda anonyma eller pseudonyma verk beträffande vilka man har skäligen anledning anta att deras upphovsman är död sedan 50 år.

Art. 7.4. i Paristexten innehåller en ny bestämmelse om skyddstiden för fotografiska verk och verk av brukskonst. Enligt Brysseltexten (art. 7.3.) bestäms skyddstiden för sådana verk — liksom för filmverk — i princip av lagen i det land där skydd påkallas. Enligt Paristexten är det förbehållet unionsländerna att bestämma skyddstiden för fotografiska verk och verk av brukskonst i den mån dessa skyddas som konstverk. Minimitiden är dock 25 år från verkets tillkomst. I *art. 7.5.* i Paristexten finns regler om utgångspunkten för beräkningen av skyddstiden. Bestämmelsen motsvarar art. 7.6. i Brysseltexten men har undergått vissa i huvudsak redaktionella ändringar. Enligt Paristexten börjar skyddstiden löpa omedelbart efter den händelse som utgör utgångspunkten för beräkningen. Skyddstidens längd räknas dock från och med den 1 januari året efter det denna händelse inträffade. Enligt *art. 7.6.* i Paristexten kan unionsländerna bestämma längre skyddstid än den som anges i art. 7. I *art. 7.7.* ges vissa möjligheter för unionsländer som är bundna av Romtexten och har kortare skyddstider än de som nu anges i art. 7 att behålla dessa tider vid ratificering av eller anslutning till Stockholms- eller Paristexterna.

Art. 7.8. i Paristexten innehåller en bestämmelse om s. k. skyddstidsjämförelse och innebär att skyddstiden alltid bestäms av lagen i det land där skydd påkallas men att den, om inte detta lands lagstiftning innehåller annat, inte skall överskrida den skyddstid som gäller i verkets hemland. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak art. 7.2. i Brysseltexten.

I *art. 7 bis*, som gavs en något annorlunda lydelse vid Stockholmskonferensen, finns bestämmelser om skyddstiden i fall då upphovsrätten gemensamt tillhör flera som samarbetat vid tillkomsten av ett verk. Enligt Paristexten gäller att bestämmelserna i art. 7 tillämpas även vid gemensam upphovsrätt varvid dock skyddstid som följer efter dödsfall räknas från den sist avlidne medarbetarens död.

En specialregel om skydd för postuma verk, intagen i art. 7.5. i Brysseltexten, slopades vid Stockholmskonferensen.

Art. 8 i Paristexten behandlar översättningsrätten och har samma lydelse som i Brysseltexten.

Art. 9, som reglerar rätten till mångfaldigande av verk, har ändrats. Enligt Brysseltexten gäller i huvudsak att verk som publicerats i tidningar eller tidskrifter i något av unionens länder inte får återges i övriga länder utan upphovsmannens samtycke (art. 9.1.). Aktuella artiklar

i ekonomiska, politiska eller religiösa frågor får dock återges i pressen, om inte förbehåll har gjorts (art. 9.2.). Konventionsskydd tillkommer inte dagsnyheter eller notiser som bara har karaktären av vanliga tidningsmeddelanden (art. 9.3.).

I Paristexten har upphovsmannen generellt getts uteslutande rätt att låta mångfaldiga sina verk på vad sätt eller i vilken form det vara må. Bestämmelsen om detta finns i *art. 9.1.* I *art. 9.2.* ges möjligheter till vissa undantag från denna regel. Unionsländerna får sålunda i sin lagstiftning tillåta mångfaldigande av verk i vissa särskilda fall under förutsättning att sådant mångfaldigande inte gör intrång i det normala utnyttjandet av verket och inte heller oskäligt inkräktar på upphovsmannens legitima intressen. I *art. 9.3.* sägs att varje ljud- eller bildupptagning anses som mångfaldigande i konventionens mening.

Art. 10.1. innehåller regler om citaträtten. Enligt Brysseltexten gäller i detta hänseende att korta citat ur tidnings- och tidskriftsartiklar är tillåtna, även i form av pressöversikter, i alla unionsländer. I Paristexten har citaträtten getts en mera allmän innebörd. Citat ur ett verk som lovligen gjorts tillgängligt för allmänheten är enligt denna text tillåtna på villkor att de står i överensstämmelse med god sed och sker i den omfattning som rättfärdigas av ändamålet. Vidare anges att citat även innefattar lån ur tidnings- och tidskriftsartiklar i form av pressöversikter.

I *art. 10.2.* regleras rätten att använda verk för undervisningsändamål. Bestämmelserna om detta i Brysseltexten ger möjlighet att reglera rätten att, i den omfattning som rättfärdigas av ändamålet, göra lån ur verk dels för publikationer som är avsedda för undervisning eller är av vetenskaplig karaktär, dels för samlingar av läsestycken. I Paristexten omfattar motsvarande möjlighet rätten att fritt nyttja verk för att genom skrifter eller radioutsändningar eller ljud- eller bildupptagningar illustrera undervisning. Som förutsättning gäller att nyttjandet står i överensstämmelse med god sed.

Art. 10.3. har i huvudsak samma lydelse i Brysseltexten och Paristexten och föreskriver att citat och nyttjande som avses i artikel 10 skall åtföljas av uppgift om källan samt om upphovsmannens namn, om detta förekommer däri.

Pressens låncrätt regleras i *art. 10bis. 1.* i Paristexten. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak art. 9.2. i Brysseltexten men har i Paristexten utvidgats till att gälla inte bara mellan pressorgan inbördes utan också i relationerna press—rundradio och rundradio—rundradio. Enligt Paristexten kan unionsländernas lagstiftning tillåta mångfaldigande genom pressen och radioutsändning eller trådöverföring till allmänheten av tidnings- och tidskriftsartiklar i aktuella ekonomiska, politiska eller religiösa frågor samt radioprogram av samma karaktär. En förutsättning är dock att uttryckligt förbehåll mot mångfaldigandet, framföran-

det eller överföringen inte har gjorts. Vid återgivande skall alltid källan tydligt anges.

I *art. 10 bis. 2.* i Paristexten finns bestämmelser om rätten att ta med verk i vissa reportage. I Brysseltexten (*art. 10bis*) gäller i detta hänseende att det är förbehållet unionsländernas lagstiftning att bestämma de villkor under vilka det skall vara tillåtet att inspela, återge och offentligt framföra "korta avsnitt" ur verk i samband med redogörelser för dagshändelser på fotografi eller film eller i radio. Motsvarande bestämmelse i Paristexten har delvis ett annat innehåll. Ändringarna innebär i huvudsak att nyttjandet bara får avse verk som syns eller hörs under dagshändelsens gång. Vidare får användningen ske bara i den omfattning som rättfärdigas av det informationssyfte som avses, varvid Brysseltextens begränsning till "korta avsnitt" har utgått. Slutligen har bestämmelsen utsträckts till att gälla också trådöverföring.

Art. 11 innehåller i båda texterna bestämmelser om upphovsmäns rätt att i fråga om dramatiska, musikaliskt-dramatiska och musikaliska verk låta offentligt framföra verken och att överföra sådant framförande till allmänheten. I jämförelse med Brysseltexten har i Paristexten tillagts att rätten till offentligt framförande gäller oavsett vilka medel eller metoder som används.

Art. 11bis har samma lydelse som i Brysseltexten och handlar om upphovsmäns uteslutande rätt att i fråga om litterära och konstnärliga verk låta utsända verken i radio eller att offentligt framföra verken i television samt att låta offentligt återge radioutsändning av verken.

Art. 11ter innehåller en bestämmelse som ger upphovsman till litterärt verk uteslutande rätt att låta offentligt uppläsa verket. I Paristexten har i jämförelse med Brysseltexten tillagts att rätten gäller oavsett vilka medel eller metoder som används och även omfattar överföring av sådan uppläsning till allmänheten med vilket hjälpmedel det vara må. Vidare har i *art. 11ter* i Paristexten tillagts en punkt 2. enligt vilken upphovsman i fråga om översättningar av verk har samma rätt som nyss sagts.

I *art. 12*, som har samma lydelse som i Brysseltexten, ges upphovsman uteslutande rätt att låta bearbeta, arrangera eller på annat sätt omforma sitt verk.

I *art. 13* i Paristexten finns vissa bestämmelser bl. a. om tvångslicens beträffande inspelning av musikaliska verk. Enligt Brysseltexten gäller som huvudregel att upphovsman till musikaliska verk har uteslutande rätt att låta överföra sina verk på anordningar, med vilka de kan återges mekaniskt, och att med hjälp av sådana anordningar låta offentligt utföra sålunda överförda verk (*art. 13.1.*). Varje unionsland har dock rätt att uppställa förbehåll och villkor för utövningen av dessa rättigheter. Verkan av sådana villkor och förbehåll är dock bl. a. begränsad till det land som har uppställt dem (*art. 13.2.*). I Paristexten har

Brysseltextens art. 13.1. utgått eftersom dess innehåll täcks, såvitt angår mångfaldigande av art. 9.1. och 9.3. och såvitt angår offentligt framförande av art. 11. Brysseltextens art. 13.2. har ändrats något samt tagits upp som *art. 13.1.* i Paristexten. Ändringarna innebär bl. a. att regeln om unionsländernas rätt att uppställa förbehåll och villkor utvidgats till att gälla även den rätt till inspelning som tillkommer sådan upphovsman till beledsagande text som redan tidigare lämnat tillstånd till upptagning av texten tillsammans med musiken. I *art. 13.2.* i Paristexten finns vissa övergångsbestämmelser rörande upptagningar som gjorts i enlighet med Rom- och Brysseltexterna. I *art. 13.3.* i Paristexten sägs att upptagningar som utan vederbörandes samtycke införts till ett land där de inte är tillåtna kan tas i beslag där. I sak motsvaras artikeln av art. 13.3. i Brysseltexten.

Upphovsmans rätt att utnyttja sina verk för film regleras i *art. 14.* Enligt *art. 14.1.* i Brysseltexten gäller att upphovsman äger uteslutande rätt att låta bearbeta och återge sina verk genom film, att låta sprida de bearbetade eller återgivna verken och att låta offentligt visa och framföra dessa verk. I Paristexten har tillagts att uphovsmannen äger rätt att genom tråd överföra det filmatiserade verket till allmänheten. I *art. 14.2.* i Paristexten, som motsvarar art. 14.3. i Brysseltexten, föreskrivs att tillstånd från originalverkets upphovsman krävs för bearbetning i varje annan konstnärlig form av filmalster som bygger på litterära eller konstnärliga verk. Enligt *art. 14.3.* i Paristexten är bestämmelserna i art. 13.1. om musikaliska verk inte tillämpliga i fall som avses i art. 14. Regeln motsvaras i princip av art. 14.4. i Brysseltexten.

Art. 14bis i Paristexten innehåller bestämmelser dels om vilka rättigheter som innefattas i upphovsrätt till filmverk, dels om vissa avtalsförhållanden. *Art. 14bis. 1.* föreskriver att filmverk skyddas som originalverk utan att därigenom inskränkning görs i de rättigheter som tillkommer uphovsmän till verk som må ha blivit bearbetade eller återgivna. I princip åtnjuter den som innehar uphovsrätten till filmverk samma rättigheter som uphovsmännen till ett originalverk, däribland även de rättigheter som anges i art. 14. Dessa bestämmelser motsvaras i huvudsak av art. 14.2. i Brysseltexten men innebär vissa förtydliganden. *Art. 14bis. 2.a.* i Paristexten har inte någon motsvarighet i Brysseltexten. Den ger lagstiftningen i det land där skydd påkallas rätt att bestämma vilka personer som är innehavare av uphovsrätt till filmverk.

Paristextens huvudbestämmelser om filmavtal finns i *art. 14bis. 2.b.*, som tillkom vid Stockholmskonferensen. I artikeln föreskrivs att i de unionsländer, vilkas lagstiftning bland rättsinnehavare till film räknar uphovsmän som lämnat bidrag till filmverkets framställning, skall dessa uphovsmän inte kunna motsätta sig vissa närmare angivna åtgärder

beträffande verket. De kan sålunda inte motsätta sig filmverkets mångfaldigande, spridning, offentliga framförande, överföring till allmänheten med tråd, utsändning genom radio eller återgivande till allmänheten. Inte heller kan de motsätta sig återgivande av talade inslag i text ("sous-titrage") eller översättning av dem till annat språk ("doublage"). Som förutsättning gäller i samtliga fall att upphovsmännen har åtagit sig att lämna bidrag till filmverkets framställning och att ingen överenskommelse av motsatt eller särskilt innehåll har träffats. Till dessa bestämmelser anknyter vissa regler i *art. 14bis. 2.c.* enligt vilka det ankommer på lagstiftningen i det land där filmverkets producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort att bestämma om åtagande att lämna bidrag till filmverkets framställning skall vara skriftligt avtal eller innefattas i en därmed likvärdig skriftlig handling. I lagstiftningen i det land där skydd påkallas kan emellertid bestämmas att sådant åtagande måste ha viss form. Land som gör bruk av denna rätt skall avge förklaring härom till generaldirektören för WIPO. Denne skall genast underrätta alla andra unionsländer därom. I *art 14bis. 2.d.* definieras "överenskommelse av motsatt eller särskilt innehåll" som varje inskränkande villkor som kan vara fogat till ett åtagande att lämna bidrag till filmverk.

Som nämnts innebär *art. 14bis. 2.b.* betydande inskränkningar i fråga om upphovsmännens rätt att bestämma över filmens exploatering. I *art. 14bis. 3.* finns ett undantag från denna regel. Där föreskrivs att bestämmelserna i *14 bis. 2.b* inte äger tillämpning på upphovsmän till scenariotexter, dialoger och musikaliska verk som skapats särskilt för framställningen av filmverket. Inte heller gäller de för filmverkets huvudregissör. En förutsättning är i samtliga fall att den inhemska lagstiftningen inte föreskriver annat. Unionsland, som i sin lagstiftning inte har regler om tillämpning av *art. 14bis. 2.b.* på huvudregissören, skall avge en förklaring därom till generaldirektören för WIPO. Denne skall underrätta alla andra unionsländer om förklaringen.

Art. 14ter i Paristexten, som motsvarar *art. 14bis.* i Brysseltexten, innehåller regler om rätt för upphovsman till del i köpesumma vid vidareförsäljningar av vissa originalverk, s. k. "droit de suite".

I *art. 15* finns vissa presumptionsregler om vem som skall anses som upphovsman till verk. I Paristexten har bl. a. införts en ny presumptionsregel beträffande filmverk, intagen i *art. 15.2.* Enligt denna skall till dess motsatsen bevisats den fysiska eller juridiska person, vars namn på brukligt sätt har angetts på filmverket, anses som verkets producent. I Paristexten har vidare införts en regel i *art. 15.4.* om möjlighet att utse viss myndighet att företräda upphovsmännen beträffande icke publicerat verk, vars upphovsman är okänd men beträffande vilken det finns skälig anledning att anta att han tillhör ett unionsland. Bestämelsen avser att skapa möjligheter till skydd för bl. a. folklöre.

Art. 16 innehåller bestämmelser om beslag av olovligen eftergjorda verk m. m. Vid Stockholmskonferensen gjordes vissa jämkningar av huvudsakligen redaktionell karaktär i artikeln.

Art. 17—20 är likalydande i Brysseltexten och Paristexten. I *art. 17* föreskrivs att konventionsbestämmelserna inte inskränker regeringarnas rätt att i vissa speciella fall bl. a. förbjuda att verk eller alster sprids, framförs eller utställs. *Art. 18* innehåller bl. a. bestämmelser om att konventionen är tillämplig på alla verk som vid konventionens ikraftträdande ännu inte blivit allmän egendom i sitt hemland på grund av att skyddstiden löpt ut. *Art. 19* och *art. 20* ger bl. a. föreskrifter om möjlighet att återropa mer vittgående bestämmelser som kan finnas i visst unionslands lagstiftning och att ingå särskilda mellanstatliga överenskommelser som ger upphovsmännen mer vittgående rättigheter än konventionen.

3.1.1.2 De administrativa bestämmelserna och slutbestämmelserna (art. 21—38)

Art. 21 i Brysseltexten innehåller vissa föreskrifter om "Byrån för den internationella unionen för skydd av litterära och konstnärliga verk". I Stockholmstexten innehåller artikeln en hänvisning till att särskilda bestämmelser om utvecklingsländerna har tagits in i u-landsprotokollet och en föreskrift om att protokollet i princip utgör en integrerande del av konventionstexten. I Paristexten har hänvisningen till protokollet ersatts av en hänvisning till det bihang som innehåller bestämmelser om utvecklingsländerna. Bihangets utgör en integrerande del av Paristexten.

I art. 28—30, 34 och 37 har gjorts ändringar framför allt i fråga om den nya konventionstextens ikraftträdande och möjligheterna att ansluta sig till den. För dessa ändringar redogörs i det följande. I vissa andra artiklar, nämligen 27.3., 31, 32.2., 32.3., 36.2. och 38 har gjorts vissa ändringar av väsentligen redaktionell karaktär delvis föranledda av de bestämmelser om utvecklingsländerna som tagits upp i bihanget. Art. 22—26, 27.1., 27.2., 32.1., 33, 35 och 36.1. har inte ändrats i förhållande till Stockholmstexten. Beträffande innehållet i de artiklar som inte ändrats eller som ändrats väsentligen redaktionellt hänvisas till redogörelsen i prop. 1969: 34.

I *art. 28.1.a.* sägs att varje unionsland som har undertecknat Paristexten kan ratificera den och att varje unionsland som inte har undertecknat den kan ansluta sig till den. Unionsland kan enligt *art. 28.1.b.* i sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument förklara att ratificeringen eller anslutningen inte avser art. 1—21 och bihanget. Har landet avgett förklaring enligt art. VI.1. i bihanget om att det, till dess det blir bundet av nyssnämnda bestämmelser, avser att tillämpa reglerna i bihanget eller godtar att de tillämpas kan dock bara art. 1—20 uteslutas

från ratificeringen eller anslutningen. Unionsland som sålunda har gjort förbehåll mot tillämpningen av vissa bestämmelser kan senare förklara att landet utsträcker verkan av sin ratificering eller anslutning även till dessa. Sådan förklaring skall deponeras hos generaldirektören för WIPO.

I *art. 28.2.a.* finns bestämmelser om Paristextens ikraftträdande. Art. 1—21 och bihanget träder i kraft tre månader efter det att minst fem unionsländer har ratificerat eller anslutit sig till Paristexten jämte bihanget utan att avge förklaring enligt *art. 28.1.b.* och dessutom Amerikas förenta stater, Frankrike, Spanien och Storbritannien har blivit bundna av den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt. Ikraftträdandet enligt *art. 28.2.a.* får enligt *art. 28.2.b.* verkan beträffande de unionsländer som senast tre månader före ikraftträdandet har deponerat sina ratifikations- eller anslutningsinstrument. För andra unionsländer som ratificerar eller ansluter sig till Paristexten utan att avge förklaring enligt *art. 28.1.b.* gäller enligt *art. 28.2.c.* att art. 1—21 och bihanget träder i kraft tre månader efter den dag då underrättelse på visst sätt lämnats om att landet deponerat ratifikations- eller anslutningsinstrument eller på den senare dag som kan ha angetts i instrumentet. Bestämmelserna i *art. 28.2.a.—c.* påverkar enligt *art. 28.2.d.* inte möjligheten att avge förklaringar enligt *art. VI* i bihanget.

Vad som nu sagts om bundenhet av artiklarna 1—21 och bihanget gäller enligt *art. 28.3.* i princip även beträffande artiklarna 22—38. I fråga om unionsland, som ratificerar eller ansluter sig till Paristexten med eller utan förklaring enligt *art. 28.1.b.*, träder dessa artiklar i kraft tre månader efter den dag då underrättelse på visst sätt lämnats om att landet har deponerat ratifikations- eller anslutningsinstrument eller på den senare dag som kan ha angetts i instrumentet.

Land utanför unionen kan enligt *art. 29.1.* ansluta sig till Paristexten och bli medlem av unionen. För sådant land träder enligt *art. 29.2.a.* texten i kraft tre månader efter det att underrättelse på visst sätt lämnats om att anslutningsinstrumentet har deponerats eller på den senare dag som kan ha angetts i instrumentet. Om ikraftträdandet med tillämpning av *art. 29.2.a.* sker innan art. 1—21 och bihanget har trätt i kraft enligt *art. 28.2.a.* blir landet enligt *art. 29.2.b.* under mellantiden bundet av art. 1—20 i Brysseltexten.

I *art. 29bis* föreskrivs för land som inte är bundet av art. 22—28 i Stockholmstexten att ratificering av eller anslutning till Paristexten i princip är likvärdig med ratificering av eller anslutning till Stockholmstexten i det hänseendet att landet härigenom ges möjlighet att tillträda konventionen om upprättande av WIPO.

Ratificering av eller anslutning till Paristexten medför enligt *art. 30.1.* i princip automatiskt godkännande av alla klausuler samt tillträde till alla förmåner enligt konventionen. Unionsland som ratificerar eller ansluter sig till Paristexten är dock enligt *art. 30.2.a.* i princip berättigat

att behålla de förmåner som följer av förbehåll som landet har gjort tidigare, om förklaring därom ges när ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponeras. I *art. 30.2.b.* ges land utanför unionen, som ansluter sig till Paristexten, viss möjlighet att förbehålla sig att, åtminstone tillfälligt, ersätta art. 8 i Paristexten om rätt till översättning med bestämmelserna i art. 5 i 1896 års Paristext av konventionen.

Sedan art. 1—21 och bihanget har trätt i kraft är det enligt *art. 34* — med det undantag som kan följa av art. 29bis — inte tillåtet att ratificera eller ansluta sig till tidigare akter av konventionen eller att avge förklaring om tillämpning av det vid Stockholmstexten fogade u-landsprotokollet. Paristexten är enligt *art. 37.1.* deponerad hos generaldirektören för WIPO.

3.1.1.3 Bihanget rörande utvecklingsländerna

Den utbyggnad av Bernkonventionen som har skett särskilt genom revisionskonferenserna i Bryssel och Stockholm har medfört en väsentlig förstärkning av det upphovsrättsliga skyddet samtidigt som skyddssystemet blivit mera omfattande och komplicerat. Utvecklingsländer som vill delta i det internationella samarbetet på upphovsrättens område kan därför tveka att inträda i unionen eller, om de redan är medlemmar, att tillträda de senaste texterna. För att underlätta för sådana länder att inträda eller kvarstå i unionen utarbetades vid Stockholmskonferensen det särskilda u-landsprotokollet. Detta öppnar som förut nämnts möjlighet för utvecklingsländerna att göra förbehåll om ett mindre omfattande skydd än som föreskrivs i Bernkonventionens huvudtext.

Som nämnts inledningsvis visade det sig tämligen snart efter Stockholmskonferensen nödvändigt att ompröva utvecklingsländernas ställning i de internationella upphovsrättsliga relationerna. Bestämmelser om dessa länders rättigheter har vid Pariskonferensen tagits upp som ett bihang till konventionstexten. De väsentliga skillnaderna mellan u-landsprotokollet och u-landsbihangets framgår av följande redogörelse.

Bihangets tillämpningsområde. Bestämmelser om tillämpningsområdet finns i *art. I.* De stämmer i stora drag överens med motsvarande regler i u-landsprotokollet (art. 1). Skillnaderna är väsentligen av redaktionell art men omfattar även en del materiella ändringar.

Enligt *art. I.1.* i bihanget kan varje land, som enligt Förenta nationernas (FN:s) generalförsamlings praxis är att betrakta som utvecklingsland och som med hänsyn till sin ekonomiska situation och sina sociala eller kulturella behov inte anser sig kunna ge skydd åt alla de rättigheter som anges i Paristexten, förklara att det kommer att begagna sig av de förmåner som anges i art. II (översättningsrätten) eller III (rätten till mångfaldigande) eller båda dessa bestämmelser. Förklaringen avges genom särskilt meddelande antingen i samband med att landet ratificerar eller

ansluter sig till Paristexten eller också vid något senare tillfälle. Förklaringen deponeras hos generaldirektören för WIPO. Enligt *art. I.2.* gäller varje sådan förklaring i princip till utgången av den på visst sätt beräknade tioårsperiod under vilken den avgetts. Tioårsperioderna räknas med början från det *art. 1—21* i Paristexten samt bihanget har trätt i kraft. Motsvarande tioårsperioder enligt u-landsprotokollet (*art. 1*) räknas från det landet blivit bundet av *art. 21* i Stockholmstexten. Både bihanget till Paristexten och u-landsprotokollet ger möjligheter till förlängning av den tid för vilken förmånerna skall få åtnjutas. Upphör landet att vara utvecklingsland enligt FN:s praxis upphör enligt *art. I.3.* också rätten att påkalla tillämpning av bihanget antingen vid utgången av löpande tioårsperiod eller också tre år efter det att landet har slutat att betraktas som utvecklingsland. Den frist som löper ut senast skall tillämpas. En motsvarande bestämmelse finns i u-landsprotokollet (*art. 4*) men förmånerna upphör där när sex år gått från det att generaldirektören för WIPO lämnat underrättelse om ändringen i FN:s praxis. Lager av exemplar som har framställts med stöd av licens meddelad på grund av bihanget får enligt *art. I.4.* i bihanget fortfarande spridas till dess lagret är slut. Enligt *art. I.6.* får den omständigheten att ett land utnyttjar någon av förmånerna enligt bihanget inte medföra att ett annat land ger verk för vilka utvecklingslandet är hemland ett lägre skydd än det som det andra landet är förpliktat att ge enligt *art. 1—20* i konventionen.

Undantagsreglerna enligt u-landsprotokollet berör frågor om skyddstidens längd, översättning, mångfaldigande, återgivande genom radio samt allt slags utnyttjande inom undervisningsväsendet. I u-landsbihanget till Paristexten saknas direkt motsvarighet till de två sistnämnda slagen av undantagsregler. Inte heller finns några bestämmelser om undantag beträffande skyddstidens längd. De materiella bestämmelserna i bihanget avser i princip bara översättningsrätten och rätten till mångfaldigande. De stämmer i dessa hänseenden delvis överens med reglerna i u-landsprotokollet men innefattar också väsentliga skillnader.

Översättningsrätten. Enligt *art. 8* i konventionen äger upphovsman under hela den tid hans rättigheter till originalverket består ensam rätt att översätta eller låta översätta verket.

U-landsprotokollet innehåller en bestämmelse om att ensamrätten till översättning upphör om upphovsmannen inte har gjort bruk av den inom viss tid (*art. 1.b.i.*). Denna bestämmelse saknar motsvarighet i bihanget till Paristexten. Både detta och u-landsprotokollet innehåller däremot regler om ett tvångslicenssystem avseende översättningsrätten.

Land som har förklarat att det kommer att begagna sig av förmånerna enligt *art. II* i bihanget får enligt *art. II.1.* ersätta ensamrätten till översättning med ett system med icke tidsbegränsade licenser som inte kan överlätas och som inte ger ensamrätt. En förutsättning för att sådan

licens skall få beviljas är enligt *art. II.2.* att den som innehar översättningsrätten ännu vid utgången av tredje året — eller den senare tidpunkt som anges i utvecklingslandets lagstiftning — från verkets första publicering inte har publicerat någon översättning av detta i tryckt eller liknande form på ett språk i allmänt bruk inom utvecklingslandet i fråga. Licensen utfärdas av behörig myndighet i utvecklingslandet och kan beviljas varje medborgare i landet. Den avser översättning till det nämnda språket och publicering av översättningen i tryckt eller liknande form. Licens kan också beviljas om alla upplagorna i den översättning som publicerats på språket i fråga är utgångna. Bestämmelser liknande de nu nämnda finns även i u-landsprotokollet (*art. 1.b.ii.*). Skall översättningen ske till ett språk som inte är i allmänt bruk i ett eller flera utvecklade unionsländer, ersätts enligt *art. II.3.* i bihanget treårsperioden av en period om ett år. Med samtycke av alla de utvecklade unionsländer inom vilka samma språk är i allmänt bruk kan varje utvecklingsland, i fråga om översättningar till detta språk, ersätta treårsperioden med en kortare period om lägst ett år. Detta gäller dock inte översättningar till engelska, franska eller spanska. Sådan överenskommelse skall meddelas till generaldirektören för WIPO. Någon motsvarighet till dessa bestämmelser om förkortning av treårsfristen finns inte i u-landsprotokollet.

Enligt *art. II.4.* gäller att om innehavaren av översättningsrätten under en viss tilläggsperiod (6 resp. 9 månader) publicerar en översättning på det språk som licensansökan avser, får licens inte meddelas. Inte heller denna bestämmelse har någon direkt motsvarighet i u-landsprotokollet.

Licens får enligt *art. II.5.* i bihanget bara meddelas för undervisnings- eller forskningsändamål. Denna begränsning i licensbestämmelserna saknar motsvarighet i u-landsprotokollet.

Utfärdad licens upphör enligt *art. II.6.* om innehavaren av översättningsrätten publicerar en översättning av verket på samma språk och med väsentligen samma innehåll som den som publicerats med stöd av licensen. En förutsättning är att priset för den nya översättningen är jämförligt med det som är normalt i landet i fråga för motsvarande verk. Exemplar som framställts med stöd av licensen före dess upphörande får dock fortfarande spridas. Även u-landsprotokollet innehåller vissa sådana regler (*art. 1.b.vii.* och *viii.*). Reglerna täcker i huvudsak samma situation men är något annorlunda konstruerade.

Består verk huvudsakligen av illustrationer, får enligt *art. II.7.* licens för översättning av texten och mångfaldigande av bilderna meddelas bara om också villkoren i *art. III* är uppfyllda.

Licens får enligt *art. II.8.* inte meddelas, om upphovsmannen har dragit tillbaka samtliga exemplar av verket från den allmänna handeln. Motsvarande gäller enligt u-landsprotokollet (*art. 1.b.vi.*).

Art. II.9. innehåller bestämmelser om licens för radioföretag med säte i utvecklingsland att översätta bl. a. verk som publicerats i tryckt eller liknande form. För att sådan licens skall få meddelas krävs att vissa villkor är uppfyllda. Bl. a. gäller att översättningen skall vara avsedd enbart för utsändningar för undervisning eller spridning av vetenskaplig eller teknisk information för experter inom ett bestämt yrke samt att översättningen faktiskt bara används för sådant ändamål och utan vinstsyfte. Dessa regler om radioföretags rätt saknar motsvarighet i u-landsprotokollet.

Rätten till mångfaldigande. Som förut nämnts ger *art.9.* i konventionen upphovsmannen i princip uteslutande rätt att mångfaldiga eller låta mångfaldiga sina verk.

U-landsprotokollet innehåller i princip samma tvångslicenssystem i fråga om mångfaldiganderätten som gäller beträffande översättningsrätten (*art. 1.c.*). Den begränsningen föreskrivs dock att licens för mångfaldigande bara kan meddelas för undervisningsändamål och kulturella ändamål. *Art. III* i bihanget till Paristexten innehåller föreskrifter om ett liknande tvångslicenssystem avseende mångfaldiganderätten. Det skiljer sig dock på några punkter både från motsvarande system enligt u-landsprotokollet och från systemet i *art. II*. Sålunda skall syftet med licensen enligt *art. III.2.* vara att tillgodose undervisningens behov. I princip får licens enligt *art. III.3.* inte meddelas förrän minst fem år förflutit från den första publiceringen av det verk som licensansökan avser. Beträffande verk i bl. a. naturvetenskapliga eller teknologiska ämnen är tiden dock tre år och för verk av typen romaner, diktsamlingar eller dramatiska eller musikaliska verk samt för konstböcker är tiden sju år. *Art. III.4.* innehåller vissa bestämmelser om tilläggsfrist för meddelande av licens av samma principiella innehåll som bestämmelserna i *art. II.4.*

Förfarandet vid meddelande av licens m. m. *Art. IV. 1. och 2.* i bihanget anger bl. a. vissa formella förutsättningar för att licens skall få meddelas. I huvudsak motsvarande regler finns i u-landsprotokollet (*art. 1.b.ii. och iii. resp. 1.c.i. och ii.*). Den som begär licens enligt bestämmelserna i bihanget skall bl. a. visa antingen att han har begärt men inte fått tillstånd av rättsinnehavaren att göra och publicera en översättning resp. mångfaldiga och publicera en upplaga eller att han efter rimliga efterforskningar inte har kunnat anträffa honom. I sistnämnda fall skall sökanden i rekommenderad försändelse skicka kopior av ansökan till den förläggare vars namn finns angivet på verket och till vissa nationella eller internationella informationscentraler.

Enligt *art. IV.3.* skall upphovsmannens namn anges på alla översatta eller mångfaldigade exemplar som publiceras med stöd av licens enligt *art. II* eller *III*. Vidare skall verkets namn anges. Motsvarande gäller enligt u-landsprotokollet (*art. 1.b.v. och 1.c.iv.*).

Enligt *art. IV.4.* omfattar licens enligt *art. II* eller *III* inte utförsel av exemplar. Licensen gäller bara publicering av översättningen resp. det mångfaldigade verket inom det lands område där licensen har bevägrats. Som utförsel anses under vissa förutsättningar dock inte det fall att ett regeringsorgan eller annat allmänt organ i ett land där licens har beviljats sänder exemplar till ett annat land. Enligt u-landsprotokollet (*art. 1.b.v. resp. 1.c.iv.*) är bestämmelserna om distribution av exemplar mellan olika länder konstruerade på ett något annorlunda sätt. Sålunda gäller att införsel får ske bara om importlandets lag innehåller bestämmelser om motsvarande tvånglicenser och inte förbjuder importen.

Enligt *art. IV.6.* skall på det nationella planet åtgärder vidtas så att rättsinnehavaren erhåller en ersättning som är skälig och motsvarar vad som normalt brukar utgå enligt på frivillig väg ingångna licensavtal mellan personer i de två berörda länderna. Vidare skall betalningen och överföringen av ersättningen säkerställas. På det nationella planet skall också vidtas lämpliga åtgärder för att garantera en korrekt översättning av verket resp. ett korrekt mångfaldigande av upplagan. I huvudsak motsvarande bestämmelser finns i u-landsprotokollet (*art. 1.b.iv. resp. 1.c.iii.*).

Särskilda bestämmelser om bihangets tillämpning. Enligt *art. V.1.* kan land som är behörigt att förklara att det påkallar tillämpning av förmånerna enligt *art. II* beträffande översättningsrätten i stället avge förklaring enligt *art. 30.2.a.* eller *30.2.b.* i konventionen, dvs. ange att det önskar behålla de förmåner som följer av förbehåll som landet tidigare gjort eller att det vill begagna sig av vissa bestämmelser beträffande översättningsrätten i 1896 års Paristext av konventionen. Dessa regler avser att göra det möjligt för utvecklingsland att i stället för tvångslicenssystemet tillämpa det s. k. tioårssystemet, som innebär att ensamrätten till översättning upphör om inte upphovsmannen har använt sig av den inom tio år från verkets första publicering. Valet är i princip oåterkalleligt. Land som har begagnat sig av förmånerna enligt *art. II* kan därför inte sedermera avge förklaring som nyss sagts och har landet avgett förklaring enligt *art. 30.2.*, får det inte sedermera begagna sig av förmånerna enligt *art. II.*

I *art. VI* finns bestämmelser som gör det möjligt för unionsland att under tiden till dess landet blir bundet av *art. 1—21* och bihanget avge vissa förklaringar om tillämpningen av bihanget. Är landet ett utvecklingsland, som skulle vara behörigt att få utnyttja de förmåner som *art. II* och *III* ger, kan det förklara att det avser att tillämpa dessa artiklar eller en av dem på verk, vars hemland medger sådan tillämpning eller som är bundet av *art. 1—21* och bihanget. Annat unionsland kan förklara, att det medger att de länder, som har avgett förklaring enligt vad som nyss har sagts eller som har lämnat meddelande enligt *art. I.*, tillämpar bihanget på verk beträffande vilka landet är hemland. Varje

förklaring enligt art. VI.1. skall enligt art. VI.2. ske skriftligen och deponeras hos generaldirektören för WIPO. Förklaringen får verkan från den dag den deponeras.

3.1.2 Den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt

Världskonventionen har som tidigare nämnts inte förut reviderats.

Vid Pariskonferensen 1971 gjordes ingen ändring i art. I, som innehåller en allmän bestämmelse varigenom fördragsslutande stat förbinder sig att ge ett tillräckligt och verksamt skydd för upphovsrätt, eller i art. III som ger föreskrifter om vissa formaliteter.

Art. II handlar om konventionens tillämpningsområde med hänsyn till verkens ursprung. Huvudregeln är att fördragsslutande stat är pliktig att skydda dels verk av medborgare i annan fördragsslutande stat vare sig de publicerats eller ej, dels verk som först publicerats i fördragsslutande stat. Verken skall ges samma skydd som verk av statens egna medborgare, dvs. nationell behandling. Vid Pariskonferensen tillades att sådant verk också skall åtnjuta det skydd som tillkommer det i kraft av själva konventionen.

Om skyddets materiella innehåll meddelas i den ursprungliga konventionen endast knapphändiga föreskrifter. Förutom den allmänna bestämmelsen i art. I finns bestämmelser om minsta skyddstid i art. IV. Om uphovsmans uteslutande rätt att översätta och publicera översättningar av skyddat verk samt att låta andra översätta och publicera översättningar av sådant verk ges vidare bestämmelser i art. V.

Vid Pariskonferensen fogades till konventionen en art. IVbis. Enligt denna skall rättigheterna enligt art. I innefatta de grundläggande rättigheter som säkerställer uphovsmännens ekonomiska intresse, däribland ensamrätten att låta mångfaldiga ett verk, att låta offentligt framföra det och att låta utsända det i radio. Fördragsslutande stat får dock genom sin lagstiftning medge vissa undantag, vilka emellertid inte får inkräkta på andan och föreskrifterna i konventionen. En rimlig grad av skydd skall alltid beredas för de rättigheter för vilka undantag har medgetts.

I art. V som handlar om ensamrätten till översättning m. m. finns regler som ger fördragsslutande stat möjlighet att inskränka denna rätt genom tvångslicens. Vissa begränsningar föreskrivs dock. Sålunda får tvångslicens inte meddelas förrän sju år har gått från verkets första publicering utan att någon översättning har publicerats på ett språk i allmänt bruk i staten (art. V. 2.a.). Den som söker licens skall styrka antingen att han har begärt men vägrats tillstånd av rättsinnehavaren att göra och publicera översättningen eller att han, trots att han har gjort vad som skäligen kunnat krävas av honom, inte har kunnat anträffa rättsinnehavaren (art. V. 2.b.). På motsvarande villkor kan licens meddelas, om alla tidigare upplagor av en redan publicerad översättning är

utgångna. Rättsinnehavaren skall tillförsäkras skälig ersättning motsvarande vad som är internationellt brukligt (art. V. 2.d.). I princip är licensens verkan begränsad till den stat som har meddelat den (art. V. 2.e.) och licens får inte meddelas, när upphovsmannen har dragit tillbaka samtliga exemplar av verket från handeln (art. V. 2.f.).

Vid Pariskonferensen infördes i konventionen tre nya artiklar, *Vbis*, *Vter* och *Vquater* som ger utvecklingsländer möjlighet att inskränka ensamrätten till mångfaldigande genom ett tvångslicenssystem och att i fråga om översättningar meddela tvångslicens under mindre restriktiva förutsättningar än enligt art. V.

I art. *Vbis* anges vissa allmänna förutsättningar för att tvångslicens skall få meddelas i utvecklingsland. Dessa är likartade med dem som gäller enligt art. IV i bihanget till Paristexten av Bernkonventionen för tvångslicenser som avses där.

Art. *Vter* innehåller bestämmelser om vissa särskilda förutsättningar under vilka utvecklingsland kan meddela tvångslicens avseende översättningar. I princip är dessa regler mindre restriktiva än de allmänna bestämmelserna om sådan licens i art. V och de är i huvudsak likartade med dem i art. II i bihanget till Bernkonventionens Paristext.

I art. *Vquater* finns föreskrifter om möjlighet för utvecklingsland att meddela tvångslicens avseende mångfaldigande av verk. Dessa föreskrifter liknar motsvarande regler i art. III och art. IV i bihanget till Paristexten av Bernkonventionen. Sålunda är de materiella förutsättningarna för att licens skall få meddelas och de tidsfrister som skall tillämpas desamma som enligt bihanget. Liksom enligt detta upphör i princip licensen, om rättsinnehavaren saluför en upplaga av verket i staten i fråga.

Art. VI—XXI har, bortsett från vissa jämkningar av väsentligen redaktionell karaktär, i huvudsak samma innehåll som tidigare. Mellan stat som har tillträtt den reviderade konventionen och stat som är bunden av den ursprungliga texten skall enligt art. IX. 4. den senare gälla. Stat, som bara har tillträtt den ursprungliga texten, kan dock förklara att den medger tillämpning av den reviderade konventionen på verk av medborgare i den staten eller verk som först publicerats där. En i art. XI föreskriven kommitté av regeringsrepresentanter skall enligt den reviderade konventionen bestå av 18 i stället för som förut 12 medlemmar. En i samband med revisionen antagen resolution beträffande denna artikel innehåller vissa närmare föreskrifter om kommitténs sammansättning.

Om förhållandet till Bernkonventionen finns vissa bestämmelser i art. XVII, som inte har ändrats, och i en till denna artikel fogad tilläggsdeklaration. Bestämmelserna innebär i huvudsak att Världskonventionen inte är tillämplig mellan länder som är bundna av Bernkonventionen, såvitt angår verk vilka enligt Bernkonventionen har något av dessa

länder som hemland. Utträder ett unionsland ur Bernunionen, skall i princip verk med hemland i detta land inte åtnjuta skydd enligt Världskonventionen i övriga unionsländer. Enligt den reviderade tilläggsdeklarationen är dock denna bestämmelse under vissa förutsättningar inte tillämplig på utvecklingsland som träder ut ur Bernunionen.

Till den reviderade Världskonventionen är knutna två tilläggsprotokoll avseende skydd för verk av statslösa och flyktingar resp. verk publicerade av vissa internationella organisationer. Protokollen har i huvudsak samma innehåll som motsvarande äldre tilläggsprotokoll.

3.2 1970 års departementspromemoria

3.2.1 Promemorians räckvidd m. m.

Den i promemorian redovisade utredningen avser i första hand vilka ändringar som krävs i den svenska lagstiftningen om upphovsrätt för en ratificering av de vid Stockholmskonferensen år 1967 vidtagna ändringarna i art. 1—20 i Bernkonventionen. Utredningen har därjämte haft att beakta vissa framställningar till Kungl. Maj:t om ändringar i nämnda lagstiftning, bl. a. rörande avgifter på bandspelare och tonband samt visning av konstverk i television. På ett par punkter har utredningen ansett sig ha haft anledning lägga fram förslag som inte omedelbart betingas av de vid Stockholmskonferensen gjorda ändringarna i Bernkonventionen men som dock står i sådant samband med dessa att det förefallit utredningen lämpligt att behandla dem i detta sammanhang.

Som tidigare påpekats är Stockholms- och Paristexterna identiska såvitt avser art. 1—20 i Bernkonventionen. Trots att promemorian formellt bygger på Stockholmstexten, är den således relevant också i vad avser bedömningen av vilka lagstiftningsåtgärder som behöver vidtas vid en svensk ratificering av Paristexten.

I fråga om redovisningen av materialet har utredningen efter övervägande funnit att den enklaste metoden varit att gå igenom konventionen artikel för artikel i de delar som avses även om detta på ett par ställen medfört att det sakliga sambandet kommit att brytas. Utredningen har dock inte funnit anledning att närmare beröra art. 1, 8 och 12, som lämnats orubbade i förhållande till Brysseltexten, och art. 16—20, som är av konventionsteknisk natur eller i övrigt av sådant innehåll att de inte behöver beaktas i intern svensk lagstiftning.

3.2.2 Skyddade verk (art. 2)

I art. 2.1. finns en katalog över skyddade verk. I promemorian erinras om att skyddet i den nya texten har utvidgats till att omfatta även ofixerade koreografiska verk och pantominer och att det vidare har klarlagts, att med filmverk och fotografiska verk jämställs verk som kommit

till uttryck genom ett likartat förfarande. Enligt 1 § URL åtnjuts skydd för verk oavsett på vilket sätt detta kommit till uttryck. Vad angår fotografiska verk gäller enligt 1 § FotoL att som fotografisk bild skall anses även vad som framställs genom ett med fotografi likartat förfarande. Detta uttryck får enligt promemorian anses lika omfattande som den nya konventionsbestämmelsen. De företagna konventionsändringarna påkallar enligt promemorian inte någon ändring i den svenska lagstiftningen.

I art. 2.2. har intagits en bestämmelse om att unionsländerna kan föreskriva att litterära och konstnärliga verk eller en eller flera grupper av sådana verk inte skall åtnjuta skydd om de inte har upptagits på ett materiellt underlag. Utredningen anmärker att i svensk och övrig nordisk lagstiftning undantagslöst gäller att ett verk skyddas även om det inte upptagits på sådant underlag. Emellertid kan läget vara sådant att vissa verk över huvud taget inte kan existera annat än i materiell form och att skydd för verket i "ofixerad" form av denna anledning inte kan förekomma. Den mest praktiska och på sina håll omtvistade frågan är huruvida filmverk skall anses tillhöra denna kategori. Utredningen anser att det med televisionsteknikens tillkomst är möjligt att låta ett filmverk framträda även i ofixerad form. Den sekvens av bilder som vid direktsänd television framträder på mottagarapparaternas bildrutor kan vara av sådan kvalitet att den är att anse som ett verk i upphovsrättslig mening. Enligt utredningen ligger det härvid närmast till hands att anse produkten utgöra ett filmverk och det är även naturligt att en bildsekvens av denna art skall åtnjuta skydd. Det saknas därför enligt utredningen anledning att utnyttja den nyinförda möjligheten att utesluta ofixerade filmverk från skydd.

I detta sammanhang tar utredningen också upp frågan om uttrycket filmverk i olika bestämmelser i URL kan anses omfatta också ofixerade filmverk. Utredningen konstaterar att frågan inte torde ha uppmärksamats vid URL:s tillkomst men att den sannolikaste tolkningen är att uttrycket i princip får anses täcka även ofixerade filmverk. Utredningen anför att man kan överväga att klargöra förhållandet genom ett tillägg i lagtexten men stannar dock för att inte föreslå ändringar i denna del. Övriga jämkningar i art. 2 är enligt utredningen utan betydelse för svensk rätt.

3.2.3 *Anknytningsmoment för skydd, regler om hemland m. m. (art. 3—6)*

I art. 3—6 ges bestämmelser om konventionens tillämpningsområde med hänsyn till verkens ursprung. Utredningen redogör först för motsvarande reglering i Brysselfördraget. Art. 4—6 i denna text, på vilka nuvarande svenska bestämmelser i 60 § URL går tillbaka, innebär i stort sett att konventionen skyddar verk som äger viss närmare angiven an-

knytning till medlemsland i Bernunionen. För skyddade verk gäller skilda materiella skyddsbestämmelser för land som enligt speciella regler anses som verkets hemland och för övriga unionsländer. I fråga om anknytningsmomenten är av betydelse dels om upphovsmannen är medborgare i unionsland, dels om verket för första gången har getts ut i unionsland. Utgivningen är så till vida avgörande att skydd alltid åtnjuts för verk som först utgivits i unionsland och oberoende av upphovsmannens nationalitet. Omvänt gäller att skydd aldrig åtnjuts för verk som först getts ut utanför unionen. Nationaliteten har betydelse bara i fråga om outgivna verk. För sådana verk åtnjuts skydd, om upphovsmannen tillhör unionsland.

Utredningen erinrar därefter om att flera sakliga ändringar gjordes i dessa bestämmelser vid Stockholmskonferensen. I fråga om anknytningsmomenten är den viktigaste nyheten att verk, vars upphovsman är medborgare i unionsland, alltid skall åtnjuta skydd. Den praktiskt viktigaste effekten härav är att upphovsman som är medborgare i unionsland inte längre förlorar skydd för ett verk, som först ges ut utanför unionen. Vid sidan av nationalitetskriteriet behålls utgivningen såsom anknytningsmoment för fall där upphovsmannen inte tillhör unionsland (*art. 3.1.b.*). Med medborgare i unionsland jämföras den som har sin vanliga vistelseort i sådant land (*art. 3.2.*). I fråga om utgivningskriteriet har en tidigare specialregel om s. k. samtidig utgivning närmare preciserats (*art. 3.4.*). Skydd skall med tillämpning av detta kriterium ges inte bara för verk som först getts ut i unionsland utan även för verk som getts ut samtidigt i unionsland och i land utanför unionen, varvid samtidig utgivning anses ha ägt rum om verket utkommit i två eller flera länder inom 30 dagar efter dess första publicering.

Speciella anknytningsmoment har införts för filmverk, byggnadsverk och konstverk (*art. 4*). Även om inte nationalitets- eller utgivningskriterierna är uppfyllda, skall skydd enligt konventionen inträda dels för upphovsmän till filmverk, vars producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort i ett unionsland, dels för upphovsmän till byggnadsverk, som uppförts i ett unionsland, eller till verk av grafisk eller plastisk konst, vilka utgör del av byggnad som är belägen i ett unionsland.

Vid genomgången av de ändringar som i detta avseende gjorts i konventionstexten uttalar utredningen till en början att nationalitetskriteriet redan finns intaget i 60 § URL och att detta förhållande därför inte påkallar någon ändring i paragrafen.

Enligt den nya texten jämföras med medborgare i unionsland den som har sin vanliga vistelseort där. I 60 § gäller en motsvarande regel endast för statslösa och flyktingar. Utredningen föreslår därför att en mot konventionstexten svarande utvidgning görs i 60 §. Den nuvarande regeln om skydd för verk vars upphovsman har hemvist i Sverige, föreslås utgå i samband härmed.

Såvitt gäller regeln om s. k. samtidig utgivning uttalar utredningen att bestämmelsen i Brysseltexten ansetts gälla bara till förmån för upphovsman som är medborgare i unionsland. På grund av denna begränsning har någon däremot svarande bestämmelse inte upptagits i 60 §. Eftersom regeln i den nya konventionstexten gäller generellt föreslår utredningen att i 60 § skall tas upp en motsvarande bestämmelse.

Konventionens tillämpningsområde har som nämnts utvidgats bl. a. genom att speciella anknytningsmoment införts för vissa verkskategorier. Utredningen berör först regleringen av filmverk. Även om nationalitets- eller utgivningskriteriet inte är uppfyllt, gäller enligt den nya konventionstexten som huvudprincip att unionsland skall ge skydd åt filmverk, vars producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort i unionsland. I promemorian föreslås att en motsvarande regel tas in i 60 §. I samband härmed bör enligt utredningen i paragrafen även tas in den presumtionsregel som finns i *art. 15.2.* och som innebär att, om inte annat visas, som producent skall anses den vars namn på sedvanligt sätt har utsatts på exemplar av filmverket.

Även beträffande vissa konstverk gäller enligt konventionen speciella anknytningsmoment. Regeln härom har i den nya konventionstexten underkastats en jämkning som enligt utredningen närmast är redaktionell. Enligt den nya texten är regeln tillämplig inte bara på konstverk som infogats i byggnad utan också på konstverk som infogats i annan med marken fast förenad anordning. I promemorian föreslås att denna jämkning beaktas vid utformningen av 60 §.

I promemorian tas i detta sammanhang också upp till behandling vissa andra frågor som enligt utredningen påkallar uppmärksamhet. Till en början erinrar utredningen om att 60 § URL anger tillämpningsområdet för lagens regler om upphovsrätt. Frågan vilka rättsregler som skall tillämpas beträffande upphovsrättsliga avtal besvaras inte av lagtexten. Enligt utredningen torde principiellt härvid den svenska internationella privaträttens regler vara tillämpliga. Härav skulle följa att frågan om tolkningen och verkan av t. ex. ett i främmande stat ingånget förlagsavtal blir att bedöma enligt reglerna i det främmande landet och detta även om det verk som avtalet omfattar åtnjuter skydd enligt 60 §. Trots att svåra gränsdragningsfrågor här kan uppstå, är det enligt utredningens mening inte erforderligt eller ens lämpligt att i lagen söka reglera svensk rätts tillämpning i sådana fall.

Utredningen tar i samband med behandlingen av föreskrifterna i *art. 3—6* också upp bl. a. frågan om förhållandet mellan skyddsbestämmelserna i konventionen och i URL särskilt i fall då ett verk, utan att ha hemland i Sverige enligt definitionen i *art. 5.4.*, likväl faller under URL på grund av bestämmelserna i 8 kap. (60—62 §§) om tillämpningsområdet för denna lag. Det är härvidlag att märka att enligt *art. 5.1.* upphovsmän obligatoriskt åtnjuter inte bara s. k. nationell behandling i

andra unionsländer än hemlandet utan också de rättigheter som särskilt tillkommer dem på grund av bestämmelserna i själva konventionen. Utredningen uttalar i denna fråga att det med hänsyn till URL:s innehåll i allmänhet inte uppstår några svårigheter, eftersom URL på praktiskt taget alla punkter ger samma skydd som Bernkonventionen eller ett mera omfattande skydd. På en punkt måste dock enligt utredningen en reservation göras i detta avseende, nämligen beträffande den reglering av avtal om medverkan vid filminspelning som upptagits i art. 14bis i den nya texten, bl. a. frågan om krav på skriftlighet vid sådana avtal. Utredningen har funnit dessa frågor böra lösas inom ramen för TK och föreslår i detta hänseende vissa ändringar och kompletteringar av 1 § denna kungörelse.

I 61 § andra stycket URL regleras tillämpningsområdet för bl. a. bestämmelserna i 49 § om skydd för vissa katalogarbeten m. m. I 61 § andra stycket sägs bl. a. att 49 § är tillämplig på arbete som har framställts av den som har hemvist i Sverige eller av sådan statslös eller flykting som har sin vanliga vistelseort här i riket. För att åstadkomma likformighet med 60 § föreslår utredningen att bestämmelsen ersätts med en regel om att 49 § är tillämplig på arbete, framställt av den som har sin vanliga vistelseort i Sverige.

22 § FotoL innehåller bestämmelser om FotoL:s tillämpningsområde. De motsvarar bestämmelserna i 60 § URL. Utredningen uttalar att de nya regler som föreslås införda i 60 § URL i och för sig bör ha motsvarande tillämpning i fråga om fotografisk bild. Enligt utredningen förefaller det dock knappast nödvändigt att återge dessa bestämmelser i FotoL. Utredningen föreslår i stället att man i 22 § FotoL gör en hänvisning till 60 § URL i dess helhet.

I 23 § FotoL ges möjlighet för Kungl. Maj:t att meddela föreskrifter om FotoL:s tillämpning med avseende på annat land m. m. Bestämmelsen motsvarar 62 § URL. Utredningen uttalar att man i 23 § FotoL bör använda samma teknik som föreslagits beträffande 22 § FotoL. Båda hänvisningarna bör då enligt utredningen samordnas och upptas i 22 §.FotoL, vilket medför att 23 § kan utgå.

När det gäller sättet att ange tillämpningsområdet för URL föreslår en av utredningsmännen, professorn Bergström, i ett särskilt yttrande att konventionens regler härom skall föras över till URL i principiellt oförändrad form. En sådan lösning medför enligt Bergström väsentliga lagtekniska fördelar, bl. a. därigenom att vissa regler inte behöver återges två gånger, dvs. dels i 60 § URL, dels i TK. Vidare skulle man med en sådan konstruktion lättare kunna undvika tolkningstvister rörande konventionens bestämmelser om tillämpningsområdet. Bergström är vidare kritisk i fråga om den s. k. skyddstidsjämförelsen. Den nuvarande regeln härom i 1 § 3 mom. TK, vilken enligt utredningens förslag lämnas orubbad, innebär att skydd enligt svensk lag inte skall åtnjutas i fall då den

i verkets hemland stadgade skyddstiden redan har gått ut. Bergström erinrar om att regeln bara träffar verk av utländska medborgare och att den innebär att en svensk upphovsman, vars verk har hemland i ett land med kortare skyddstid, ändå i Sverige får åtnjuta den i Sverige gällande längre skyddstiden. En utländsk medborgare i samma situation är utesluten från skydd i vårt land. Bergström ifrågasätter bl. a. om en sådan regel är förenlig med konventionens grundprincip om nationell behandling. Han föreslår att man i 60 § URL föreskriver att, om den i verkets hemland föreskrivna skyddstiden har gått ut, skydd skall åtnjutas i Sverige om upphovsmannen är medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige eller i annat unionsland med samma eller längre skyddstid. Professorn Strömholm har i ett särskilt yttrande i sak anslutit sig till Bergströms uppfattning i fråga om skyddstidsjämförelsen.

I *art.3.3.* finns en definition av begreppet publicerade verk ("œuvres publiées"). Enligt Brysseltexten avses härmed verk som är utgivna, oberoende av det sätt på vilket de särskilda exemplaren framställts, under förutsättning att exemplaren i tillräckligt antal gjorts tillgängliga för allmänheten. Vid Stockholmskonferensen ändrades definitionen. Som villkor för att verket skall anses publicerat har uppställts att utgivningen skall ha skett med upphovsmannens samtycke. Vidare har "i tillräckligt antal exemplar" utgått och ersatts med att exemplaren skall ha gjorts tillgängliga "på sådant sätt att, med beaktande av verkets art, allmänhetens rimliga behov blir tillfredsställt". I 8 § URL finns definitioner av offentliggjort verk och utgivet verk. Ett verk är offentliggjort när det lovligen gjorts tillgängligt för allmänheten. Verket anses utgivet när exemplar därav lovligen förts i handeln eller eljest blivit spridda till allmänheten. Utredningen erinrar om att definitionen av offentliggjort verk inte har någon direkt motsvarighet i Brysseltexten men att definitionen av begreppet publicering ("publication") nära motsvarar vad som innefattas i det svenska begreppet utgivning. Utredningen uttalar att definitionen av begreppet publicerade verk i den nya konventionstexten synes påkalla att ordet "lovligen" i definitionen av utgivet verk i 8 § URL byts ut mot "med upphovsmannens samtycke". Enligt utredningen är visserligen de båda uttrycken synonyma såvitt angår svensk rätt, eftersom ett verk inte lovligen kan ges ut utan upphovsmannens samtycke. Med hänsyn till förhållandena i utlandet föreslår utredningen dock att det nuvarande uttrycket förtydligas. Den nya definitionen i konventionen påkallar enligt utredningen i övrigt ingen ändring i lagrummet.

3.2.4 Upphovsmannens ideella rätt (*art. 6bis*)

I *art. 6bis* ges föreskrifter om upphovsmannens ideella rätt dvs. hans rätt att bli angiven som upphovsman till verket och att motsätta sig att detta utsätts för kränkande behandling. Dessa bestämmelser är

enligt Brysseltexten obligatoriska endast för upphovsmannens livstid men skall enligt den nya texten gälla hela skyddstiden. Utredningen konstaterar att motsvarande regel redan gäller enligt 3 § URL och att någon ändring av lagen inte behövs.

3.2.5 Skyddstiden (art. 7 och 7bis)

I art. 7, som behandlar skyddstiden, har införts nya bestämmelser för filmverk, fotografiska verk och verk av brukskonst. Enligt Brysseltexten är dessa verk undantagna från den skyddstid om 50 år från upphovsmannens död som annars gäller. Enligt den nya texten skall emellertid huvudregeln i princip gälla även för filmverk, dock att unionsländerna kan bestämma skyddstiden till 50 år från det verket med upphovsmannens samtycke gjordes tillgängligt för allmänheten. För fotografiska verk och verk av brukskonst har införts en minimitid om 25 år från verkets tillkomst. Utredningen konstaterar att den i 43 § URL angivna vanliga skyddstiden om 50 år från upphovsmannens död gäller även för filmverk och verk av brukskonst samt att skyddstiden för fotografier i allmänhet är 25 år från det bilden framställdes. Detta innebär enligt utredningen att den nya textens krav på skyddstid för filmverk, fotografiska verk och verk av brukskonst är uppfyllda och inte föranleder någon lagstiftningsåtgärd.

Övriga jämkningar i art. 7 påkallar enligt utredningen inte någon lagstiftningsåtgärd. Detsamma gäller bestämmelserna i art. 7bis om skyddstid när upphovsrätt tillkommer flera gemensamt.

3.2.6 Rätten till mångfaldigande, allmänna bestämmelser (art. 9)

I art. 9 har gjorts den ändringen att upphovsman, i motsats till vad som gällt tidigare, fått generell ensamrätt att mångfaldiga sitt verk (art. 9.1.). Härtill ansluter en undantagsregel enligt vilken unionsländerna får tillåta mångfaldigande i vissa fall, om detta inte gör intrång i det normala utnyttjandet av verket och inte heller oskäligt inkräktar på upphovsmannens legitima intressen (art. 9.2.). Vidare anges att varje ljud- eller bildupptagning anses som mångfaldigande enligt konventionen (art. 9.3.).

I utredningens promemoria påpekas att både huvudregeln i art. 9.1. och bestämmelsen i art. 9.3. redan har motsvarigheter i URL (2 §) och att någon ändring i den svenska lagstiftningen därför inte påkallas av konventionens nya lydelse i dessa delar.

Beträffande undantagsbestämmelsen i art. 9.2. anför utredningen att regeln uppställer relativt snäva gränser för unionsländernas möjligheter att inskränka upphovsmannens ensamrätt att mångfaldiga sitt verk. Det är därför nödvändigt att undersöka, om den svenska upphovsrättsliga lagstiftningen är förenlig med den nya konventionstexten och alltså

pröva om lagens undantag från upphovsmannens ensamrätt att mångfaldiga sitt verk fyller villkoren i art. 9.2.

Bestämmelser om inskränkningar i upphovsrätten ges i 2 kap. URL och de bestämmelser som kan vara aktuella i detta sammanhang finns i 9, 11 och 12 §§, 14 § andra stycket, 15 § andra stycket, 16—19 §§ samt 24 och 25 §§.

9 och 24 §§ URL reglerar frågan om upphovsrätt till allmänna handlingar. Dessa bestämmelser har av utredningen behandlats i samband med översynen av offentlighetskommitténs tidigare nämnda betänkan-de (SOU 1967: 28).

11 § URL handlar om rätt att framställa exemplar av skyddat verk för enskilt bruk. Utredningen erinrar om att under förarbetena till art. 9.2. som ett huvudexempel på konventionsregelns tillämpning nämnts framställning för enskilt bruk. Vidare framhåller utredningen att det i praktiken, särskilt inom undervisningsväsendet, har framträtt vissa tendenser till missbruk av den frihet att mångfaldiga skyddade verk som 11 § medger. Bestämmelsens syfte bör enligt utredningen komma till klarare uttryck för att utesluta missförstånd och missbruk i framtiden. Utredningen föreslår som den enklaste och principiellt mest tilltalande utvägen att utforma lagtexten i nära anslutning till art. 9.2. Härigenom kan inga tvivel resas om att 11 § är förenlig med konventionen och på grundval av den nya texten kan utvecklas en praxis som anknyter till internationellt erkända normer.

I 5 § FotoL föreskrivs att enstaka exemplar av fotografisk bild får framställas för enskilt bruk. Utredningen erinrar om att fotografisk bild skyddas enligt Bernkonventionen men att ett unionsland bara är förpliktat att skydda sådan bild som uppfyller kraven på ett verk i upphovsrättslig mening. Bild av sistnämnda slag omfattas av 15 § andra stycket FotoL där en särskild längre skyddstid föreskrivs för sådan bild, "som äger konstnärligt eller vetenskapligt värde". 5 § FotoL motsvarar 11 § URL och enligt utredningen bör de ändringar som föreslagits beträffande 11 § URL under alla förhållanden gälla även för fotografisk bild som åtnjuter skydd enligt Bernkonventionen. Av praktiska skäl bör dock samma regler om mångfaldigande för enskilt bruk gälla för alla typer av fotografisk bild. Utredningen förordar därför att 5 § FotoL ändras i enlighet med vad som föreslagits beträffande 11 § URL.

I ett särskilt yttrande förordar justitierådet Hesser att 11 § URL t. v. får kvarstå i oförändrat skick. Han påpekar att man i Danmark, Finland och Norge torde vara inställd på att bestämmelsen bör ses över i samband med en kommande revision av den upphovsrättsliga lagstiftningen. Vad Hesser uttalat i anslutning till 11 § URL äger motsvarande tillämpning beträffande 5 § FotoL.

URL:s regler i 12 § (fotokopiering i arkiv och bibliotek), 14 § andra stycket (användning av konstverk i kritisk eller vetenskaplig framställ-

ning), 15 § andra stycket (återgivning av konstverk i pressen i vissa fall), 18 § (framställning av blindböcker etc.), 19 § andra stycket (användande av tonsatt text i konsertprogram) och 25 § (visning och avbildning av konstverk i vissa fall m. m.) är enligt utredningen förenliga med art. 9.2. Vissa ändringar föreslås emellertid i 25 § på grund av art. 11bis och förslagen berörs i samband med denna artikel.

17 § URL innehåller bestämmelser om ljudupptagning för undervisningsbruk.

Utredningen erinrar om att de bestämmelser om ensamrätt för upphovsman att bestämma om ljudupptagning av sitt verk som finns i konventionens Brysseltext avser endast musikaliska verk. För litterära verk — och skolornas inspelningsverksamhet avser i huvudsak sådana verk — finns inga bestämmelser i Brysseltexten. Vid Stockholmskonferensen infördes i art. 9.1. en generell rätt för upphovsman att bestämma om mångfaldigande av sitt verk och i art. 9.2. en regel om möjligheter att föreskriva undantag härifrån. Utredningen påpekar att stadgandet i art. 9.1. är generellt och alltså avser också ljudupptagning av litterära verk. Enligt utredningens mening är det en förutsättning för att 17 § skall kunna kvarstå efter ett svenskt tillträde till den nya texten, i varje fall med verkan även mot utländska upphovsmän, att stadgandet bedöms vara förenligt med undantagsregeln i art. 9.2. Utredningen konstaterar i denna fråga att 17 § fått en vidsträckt tillämpning. Sålunda mångfaldigas skolradioprogrammen i stor upplaga av de s. k. AV-centralerna för distribution av bandkopior till skolorna. Utredningen pekar i detta sammanhang även på den verksamhet, som bedrivs av TRU-kommittén. De av denna framställda programmen är till en del avsedda för Sveriges Radios skolradioverksamhet men också bl. a. för vuxenutbildning. En vanlig form för att tillgodogöra programmen för vuxenutbildningen är att dessa sänds i radio och inspelas inom folkbiblioteken, varefter bandkopiorna ställs till intresserades förfogande för självstudium på platsen eller i andra lokaler. Utredningen uttalar att i upphovsrättsligt hänseende 17 § över huvud taget inte är tillämplig i fråga om inspelning av televisionsprogram. Den anmärker vidare att TRU-kommittén angett att 17 § inte heller är tillämplig i fråga om inspelning av ljudradioprogram, när den sker för vuxenutbildning i nyss angiven form. Skälet skulle enligt TRU-kommittén vara att det här inte är fråga om "undervisningsverksamhet". Denna bedömning torde enligt utredningen vara riktig. Med hänsyn till dessa begränsningar i möjligheterna att tillämpa 17 § har TRU-kommittén fått lösa hithörande problem avtalsvägen. TRU-kommittén utverkar i sina avtal att de medverkande överlåter sin upphovsrätt till kommittén i erforderlig utsträckning så att denna i sin tur kan medge mottagarna av sändningarna att spela dessa. Avtalet täcker all inspelning för utbildningsbehov, alltså även sådana inspelningar som i och för sig skulle vara fria enligt

17 §. Vid bestämmande av ersättningarna till de medverkande tar man hänsyn till den överlåtelse av upphovsrätt som avtalen innehåller.

Utredningen anser med hänsyn till nu angivna omständigheter att mångfaldigande av den typ som avses i 17 § numera har ett inte obetydligt ekonomiskt värde för upphovsmännen. Detta värde kan förväntas öka ytterligare. Enligt utredningen torde det därför kunna slås fast, att sådant mångfaldigande inte kan föras in under art. 9.2. 17 § i sin nuvarande utformning står enligt utredningen följaktligen i strid med denna bestämmelse. Paragrafen kan därför i varje fall inte tillämpas mot utländska upphovsmän. Utredningen finner att dessa förhållanden starkt talar för att paragrafen bör upphävas. Utredningen anför ytterligare ett skäl för denna ståndpunkt. Den framhåller att de program som framställts av TRU-kommittén fritt kan inspelas för vuxenutbildning, eftersom avtal föreligger. Program som framställs av Sveriges Radios skolprogramavdelning får däremot inte inspelas för sådant ändamål, eftersom avtal inte föreligger och 17 § inte är tillämplig. Frågan om inspelning är tillåten eller inte beror således på denna distinktion, som för allmänheten kan vara svår att förstå. Det är därför av intresse för allmänheten att enhetlighet uppnås. Detta kan bara ske, om man beträffande Sveriges Radios program följer TRU-kommitténs exempel och avtalsvägen tillförsäkrar mottagarna frihet att mångfaldiga inspelningarna för de ändamål som här avses. Om frågan sålunda löses avtalsvägen blir enligt utredningen 17 § obehövlig även för radions del.

Såvitt gäller enskilda inspelningar som görs av lärare torde enligt utredningen mångfaldiganderätten enligt 11 § URL vara tillräcklig, detta så mycket mera som man vid bandinspelning regelmässigt bara framställer ett enda exemplar och man sålunda slipper att ta ställning till den svårbedömda frågan om vilken kvantitativ begränsning som 11 § innebär. Uppspelning av band i en skolklass torde inte kunna anses vara ett sådant "annat ändamål" som förbjuds i 11 §.

Utredningen föreslår av nu anförda skäl att 17 § skall upphävas. Om paragrafen ändock anses böra behållas torde det enligt utredningen i varje fall vara uteslutet att utvidga den till att avse även inspelning av televisionssändningar eftersom detta skulle innebära en direkt försämring av de rättsliga positioner som uphovsmännen redan uppnått.

Utredningen anmärker avslutningsvis att de delegerade från övriga nordiska länder inte har ansett att förhållandena i dessa länder är sådana att där gällande bestämmelser i ämnet bör ändras.

I 19 § URL finns bl. a. regler om tvångslicens för tonsättning. Bestämmelserna härom finns i första stycket. I andra stycket ges rätt att återge text till musikaliskt verk i konsertprogram eller dylikt. Utredningen framhåller att frågan om bestämmelserna i 19 § första stycket är helt förenliga med Bernkonventionen torde ha varit tveksam redan

vid URL:s tillkomst. De tvivel som således kunnat råda har enligt utredningen i varje fall inte förringats sedan i art. 9.1. i den nya konventionstexten införts den generella regeln om upphovsmannens ensamrätt att mångfaldiga sitt verk. Enligt utredningen får emellertid bestämmelsen oberoende av denna omständighet betecknas som dubiös i sakligt avseende och dessutom föråldrad. Den tillämpas praktiskt taget aldrig och i varje fall inte i sådan omfattning att en tvångslicens är motiverad. Utredningen föreslår därför att bestämmelsen utgår. Motsvarande ståndpunkt har intagits av de delegerade från Danmark och Finland. I den norska upphovsrättslagen saknas bestämmelse av detta slag.

Enligt utredningen torde bestämmelsen i paragrafens andra stycke om återgivande av text i konsertprogram m. m. kunna stödjas på art. 9.2. i den nya konventionstexten. Bestämmelsen bör enligt utredningens mening kvarstå.

Under förutsättning att bestämmelsen om pressens lånerätt i 15 § första stycket utgår och detsamma sker med 19 § första stycket uppnår man, framhåller utredningen, den principiellt tilltalande situationen att lagen blir befriad från alla bestämmelser där upphovsmannen kan hävda sin upphovsrätt bara genom att nedlägga ett förhandsförbud mot utnyttjande av hans verk.

3.2.7 Citaträtten (art. 10.1.)

I art. 10.1. regleras citaträtten. Som tidigare nämnts avser bestämmelsen enligt Brysseltexten bara citat ur pressartiklar men har vid Stockholmskonferensen fått en mer generell syftning. Utredningen anför att den nya avfattningen närmast återgår på ett av Sverige i programmet till konferensen framlagt förslag som utformats i anslutning till motsvarande bestämmelser i svensk och övrig nordisk lagstiftning. Genom att förslaget godtogs av konferensen kan de nämnda bestämmelserna — i Sverige 14 § första stycket URL — behållas oförändrade.

3.2.8 Lånerätten för undervisningsändamål (art. 10.2.)

I art. 10.2. ges föreskrifter om lånerätt för vissa publikationer avsedda för undervisning. Enligt Brysseltexten ges som tidigare nämnts helt allmänt unionsländerna rätt att i den omfattning som rättfärdigas av ändamålet göra lån för publikationer som är avsedda för bl. a. undervisningen. Utredningen konstaterar att lånerätten är mindre omfattande enligt den nya texten genom att i denna föreskrivits att rätten endast får avse nyttjande av verk för belysning av undervisning genom skrifter. Dessutom har tillagts det villkoret att nyttjandet skall stå i överensstämmelse med god sed. Å andra sidan har en viss utvidgning skett genom att rätten nu skall gälla även undervisning genom radioutsändning eller ljud- eller bildupptagning.

16 § URL återgår delvis på art. 10.2. i Brysseltexten. Paragrafen skiljer sig dock från denna konventionstext bl. a. genom att den avser endast utgivning av samlingsverk "sammanställt ur verk från ett större antal upphovsmän". Å andra sidan avser den samlingsverk inte bara för undervisning utan också för gudstjänst. Utredningen pekar även på att upphovsmannen enligt 16 § i motsats till Brysseltexten har tillerkänts rätt till ersättning när hans verk återges med stöd av detta lagrum.

För att kunna bedöma om 16 §, såvitt avser verk för bruk vid undervisning, är förenlig med den nya konventionstexten undersöker utredningen till en början innebörden av det nyinförda villkoret att lånet skall avse verk som nyttjas för "belysning" av undervisning genom skrifter m. m. Termen "belysning" ("illustration") är enligt utredningen oklar. En snäv tolkning är, menar utredningen, att verken endast får användas i form av ett slags utvidgade citat eller som belägg t. ex. för en tes som framförs i en huvudtext. Utredningen förfäktar dock att det finns fog för en vidare tolkning så att verket får användas så snart man vill illustrera något som kanske bara behöver anges i rubriken eller i ett förord, t. ex. att man utger en antologi med rubriken "Svensk 1900-talslitteratur". I varje fall finns fog för denna tolkning när utgivningsrätten, såsom i svensk lag, är förenad med ersättning. Visst stöd kan 16 § enligt utredningen också anses ha i art. 9.2. i den nya texten ("ej intrång i verkets normala nyttjande och ej heller oskäligt inkräktar på upphovsmannens legitima intressen"). Utredningen anför att denna konventionsbestämmelse får anses ha ett något vidare tillämpningsområde än eljest när fråga är om lån mot ersättning.

Utredningen berör härefter frågan om begreppet "undervisning" i 16 § överensstämmer med innebörden av motsvarande uttryck i art. 10.2. Utredningen hänvisar härvid dels till den rapport, som upprättats i anledning av Stockholmskonferensen, dels till vissa uttalanden i motiven till URL (SOU 1956: 25 s. 215 och 232). Med ledning av motiven konstaterar utredningen att begreppet omfattar förutom undervisning i skolor, universitet och andra undervisningsanstalter framför allt två kategorier. Den ena är sådan undervisning i radio som är direkt riktad till skolor och universitet och den andra är den del av folkbildningsverksamheten som bedrivs i studiecirklar eller liknande organiserade grupper. Enligt utredningen faller utanför begreppet undervisning dels bildande eller i övrigt instruktiva program för radiopubliken, dels folkbildningsverksamhet utanför studiecirklar och andra dylika grupper. Med denna tolkning torde enligt utredningen begreppet "undervisning" överensstämma med motsvarande uttryck i art. 10.2.

Villkoret att utnyttjandet skall stå i överensstämmelse med god sed torde enligt utredningen tillgodoses genom de särskilda villkor som uppställts i den svenska lagtexten.

Vad beträffar undantaget i 16 § för samlingsverk till bruk vid guds-

tjänst påpekar utredningen att stöd saknas härför i art. 10.2. Utredningen menar dock att man i viss mån kan hänvisa till den tidigare omnämnda art. 9.2. Enligt utredningen kan användning av dylika samlingsverk ofast sägas falla vid sidan av "normal" exploatering och inte heller i övrigt oskäligt inkräkta på upphovsmannens ensamrätt till sitt verk.

Av anförda skäl finner utredningen sig inte föranlåten att föreslå någon ändring i 16 §.

3.2.9 Pressens lånerätt (art. 10bis.1.)

Art. 10bis. 1. innehåller bestämmelser om pressens lånerätt. I URL finns motsvarande bestämmelser i 15 §. I dess första stycke föreskrivs att i tidning eller tidskrift får ur annan tidning eller tidskrift tas in artikel i religiös, politisk eller ekonomisk dagsfråga, om inte förbud mot eftertryck är utsatt. I andra stycket finns särskilda bestämmelser om rätten att under vissa förutsättningar återge konstverk i pressen.

I utredningens promemoria påpekas att Sverige redan i programmet till Stockholmskonferensen, på grundval av en gemensam uppfattning hos tidningsutgivare och journalister, föreslog att den artikel i konventionen som handlade om pressens lånerätt skulle slopas. Utredningen förordar nu att 15 § första stycket upphävs i likhet med vad som redan skett i Danmark i samband med 1960 års upphovsrättsliga lagstiftning. Något hinder med hänsyn till art. 10bis. 1. i den nya texten kan inte anses föreligga, eftersom denna bestämmelse inte är tvingande. 15 § andra stycket om rätt att avbilda konstverk i pressen bör däremot enligt utredningen kvarstå.

3.2.10 Reportagerätten (art. 10bis. 2.)

I art. 10bis. 2. finns bestämmelser om rätt att ta med verk i vissa reportage. Utredningen anmärker att den nya texten innebär tre ändringar i jämförelse med vad som gäller enligt Brysseltexten. Den första är att inskränkningen till "korta avsnitt" har utgått och närmast ersatts med en föreskrift om att bara sådant utnyttjande får ske "som rättfärdigas av det informationssyfte som avses". Den andra ändringen är att stadgandet har utsträckts till att gälla även trådsändning. Slutligen får utnyttjande med stöd av bestämmelsen bara gälla verk som ses eller hörs under dagshändelsens gång.

I 21 § URL sägs att vid återgivande genom ljudradio, television eller film av dagshändelse får korta avsnitt av verk som framförs eller visas som ett led i dagshändelsen tas med.

Utredningen uttalar som sin uppfattning att den sist nämnda ändringen i konventionstexten redan torde vara tillgodosedd i lagtexten genom orden "såsom ett led i dagshändelsen". De båda övriga ändringarna bör emellertid enligt utredningen införas i 21 § URL. Vad beträffar den första av dessa ändringar föreslår utredningen att man dels inför den nya

begränsningen att lagrummet bara är tillämpligt vid nyhetsförmedling, dels anger att verk får tas med i den omfattning som betingas av ändamålet. Begränsningen till trådsändning bör enligt utredningen ske genom att man använder termen "direkt överföring" (jfr 45 § URL). Samtidigt föreslår utredningen att orden "korta avsnitt" utgår.

Enligt 8 § FotoL är det tillåtet att vid återgivande genom television eller film av dagshändelse ta med fotografisk bild som visas som ett led i dagshändelsen. Utredningen erinrar om att denna bestämmelse motsvarar 21 § URL och därför bör ändras i överensstämmelse med denna.

3.2.11 Rätten till offentligt framförande m. m. (art. 11 och 11ter).

Art. 11 och 11ter innehåller bestämmelser om upphovsmans ensamrätt att bl. a. offentligt framföra och uppläsa sina verk. Bestämmelserna har förtydligats i vissa hänseenden i den nya konventionstexten. Motsvarande bestämmelser i 2 § URL är enligt utredningen så utformade att konventionsändringarna inte påkallar någon ändring i den svenska lagstiftningen.

3.2.12 Rätten till radio- och televisionutsändning m. m. (art 11bis).

I art. 11bis finns bestämmelser om upphovsmans ensamrätt att låta utsända sitt verk i radio eller offentligt framföra verket i television samt att återge radioutsändning av verket. Bestämmelserna har inte ändrats vid Stockholmskonferensen. Utredningen har emellertid med hänvisning till den tekniska utveckling som skett på området ändå velat ta upp frågan huruvida motsvarande svenska lagbestämmelser, nämligen 23 och 25 §§ URL, på ett par punkter är helt förenliga med konventionen. Såvitt avser 23 §, enligt vilken visning av litterära och musikaliska verk i viss omfattning fritt kan ske i television, konstaterar utredningen dock att spørsmålet ännu inte synes ha nämnvärd praktisk betydelse. Utredningen anser att en närmare undersökning av denna fråga bör anstå till en framtida revision av den upphovsrättsliga lagstiftningen. Beträffande 25 § anmärker utredningen att bestämmelser om visning av konstverk på utställning saknas i såväl Brysseltexten som den nya texten. Beträffande visning i television gäller att konventionen ger upphovsmannen ensamrätt att utsända sitt verk i radio, vilket uttryck avser alla slags verk och även omfattar television. Denna rätt kan dock inskränkas genom tvångslicens. Det anses att också andra undantag kan få förekomma om deras praktiska betydelse är liten eller ingen. Enligt utredningen torde det vara med tillämpning härav som man i URL ansåg sig kunna frige visning av konstverk i television.

Utredningen erinrar vidare om att Föreningen svenska tecknare m. fl. i framställning till Kungl. Maj:t anfört att det strider mot Bernkonventionen att konstverk kan visas i television utan att upphovsmannen lämnat medgivande eller får ersättning och att därför viss ändring bör gö-

ras i 25 §. Enligt föreningen kan inget annat stadgande i konventionen åberopas än art. 11bis. 2. och denna bestämmelse föreskriver ersättning.

Utredningen ansluter sig till uppfattningen att bestämmelsen i 25 § inte är förenlig med art. 11bis i Bernkonventionen såvitt den friger visning av konstverk i television. Även om det tidigare kunde hävdas att detta undantag var av mindre vikt, har utvecklingen på televisionsområdet enligt utredningen medfört att en sådan uppfattning inte längre är realistisk. Utredningen anser därför att bestämmelsen i vad avser visning av konstverk i television bör ändras. Härvid skiljer utredningen på två fall av visning, nämligen det då exemplar av verket visas i direkt-sändning och det då visning sker av en film på vilken verket har upptagits. För det första fallet bör man enligt utredningen anknyta till motsvarande reglering i 9 § FotoL. Enligt denna bestämmelse får svenskt televisionsföretag som Kungl. Maj:t bestämmer mot ersättning visa offentligt fotografisk bild, om fotografen inte meddelat förbud mot visningen eller det i övrigt föreligger särskild anledning att anta att han motsätter sig visningen. Visning genom film undantas dock. Detta undantag, som således hänför sig till det andra här avsedda fallet, bör enligt utredningen införas i 25 § och bör omfatta all film och således inte bara televisionsfilm. Härigenom vinner man även överensstämmelse med art. 14.1. i Bernkonventionen. När det gäller att bedöma den praktiska effekten av en sådan undantagsbestämmelse erinrar utredningen om att konstverket kan upptas på film bara efter upphovsmannens medgivande. Har emellertid sådant medgivande lämnats omfattar detta enligt 39 § att filmen får visas offentligt på biograf, i television eller annorledes, allt dock under förutsättning att annat inte har avtalats eller får anses vara avtalat. Utredningen erinrar även om att den föreslagna regleringen inte förändrar televisionsföretagets rätt till s. k. efemära inspelningar enligt 22 § första stycket URL.

Såvitt gäller annan visning än genom film eller i television föreslår utredningen ingen ändring. Inte heller finns det enligt utredningen anledning att ändra den nuvarande bestämmelsen att konstverk får tas med vid inspelning av film eller televisionprogram om återgivningen är av underordnad betydelse med hänsyn till filmens eller programmets innehåll. Om bestämmelsen om visning av konstverk genom film eller i television ändras i enlighet med förslaget krävs dock en redaktionell omformulering av nuvarande andra punkten. Slutligen föreslår utredningen att en bestämmelse, som enligt vad tidigare nämnts svarar mot 9 § FotoL, införs i 25 § URL.

3.2.13 *Tvångslicens för inspelning av musikaliska verk (art. 13).*

Art. 13.1. innehåller i Brysseltexten bestämmelser om upphovsmannens ensamrätt att spela musikaliskt verk och framföra sådant verk offentligt med hjälp av inspelning. Som förut nämnts har denna artikel utgått. Till

art. 13.1. har vid Stockholmskonferensen i stället med vissa jämkningar överfört en i Brysseltextens art. 13.2. intagen bestämmelse om bl. a. tvångslicens beträffande inspelning av musikaliska verk. Ändringen påverkar enligt utredningen inte den svenska lagstiftningen.

3.2.14 Rätten till filminspelning m. m. (art. 14 och 14bis).

Art. 14 i Brysseltexten innehåller bestämmelser om upphovsmans rätt att utnyttja sitt verk för film m. m. Vid Stockholmskonferensen har frågekomplexet blivit föremål för en genomgripande överarbetning. Utredningen uttalar att reglerna har förtydligats på vissa punkter och i samband därmed disponerats på ett mera tillfredsställande sätt än tidigare. Bestämmelserna har delats upp på två artiklar, art. 14 och art. 14bis. Systemet har även kompletterats genom att man reglerat rättsverkningarna av vissa avtal i syfte att i rättsligt hänseende förenkla det internationella filmutbytet. Till art. 14 har förts bestämmelser om de rättigheter som tillkommer upphovsman till verk som läggs till grund för filminspelning. Till art. 14bis har förts dels regler om vilka rättigheter som innefattas i upphovsrätt till filmverk, dels den nyss nämnda regleringen av vissa avtalsförhållanden.

Utredningen uttalar att ändringarna i de bestämmelser som tagits upp i art. 14 väsentligen är av redaktionell art. Man har dock gjort det materiella tillägget att i filmatiseringsrättigheterna även tagits in rätt att genom tråd överföra filmverket till allmänheten. Enligt utredningens mening påkallar ändringarna inte någon ändring i den svenska lagen. I anslutning till genomgången av de nya reglerna om filmavtal erinrar utredningen om bestämmelsen i 39 § URL som är av samma typ som art. 14bis. 2.b. Den svenska bestämmelsen innebär att överlåtelse av rätt till inspelning av ett litterärt eller konstnärligt verk på film omfattar rätt att genom filmen på biograf, i television eller annorledes göra verket tillgängligt för allmänheten. Musikaliskt verk är dock undantaget. Bestämmelsen kan, menar utredningen, förefalla mera begränsad än konventionsregeln eftersom den inte uttryckligen omnämner insättande av texter på annat språk eller översättning av talade inslag till annat språk. Utredningen uttalar emellertid i denna fråga att det torde vara klart att överlåtelse även omfattar rätt att framställa det antal exemplar som behövs för att verket skall kunna göras tillgängligt för allmänheten. Det ligger enligt utredningen också i sakens natur att de översättningar, som är nödvändiga för detta ändamål måste få företas. Det torde därvid vara likgiltigt om översättning sker genom insättande av texter på annat språk ("sous-titrage", "subtitling") eller översättning av talade inslag till annat språk ("doublage", "dubbing").

Utredningen påpekar vidare att den väsentliga skillnaden mellan konventionsregeln och 39 § URL är att den förstnämnda bara avser avtal om medverkan vid inspelning av filmverk medan den svenska bestämmel-

sen även avser avtal mellan filmproducent och upphovsman till verk som skapats före filminspelningen och i efterhand utnyttjas som underlag för denna (preexistenta verk). Utredningen konstaterar att konventionen i fråga om preexistenta verk ger staterna frihet att uppställa de regler som kan anses lämpliga med hänsyn till nationella förhållanden. Beträffande den andra gruppen av avtal, dvs. sådana som avser medverkan vid inspelning av filmverk, anför utredningen att överensstämmelse i stort sett råder mellan konventionsregeln och 39 § URL. Konventionen beaktar visserligen det förhållandet att sådana avtal i vissa länder skall ingås skriftligen men uppställer inte något krav på skriftlighet. Utredningen anser att det inte finns anledning att här göra någon ändring i den svenska lagen. Av vad tidigare anförts i fråga om tillämpningsområdet för art. 3—6 i konventionen framgår emellertid att reglerna om filmavtal kräver vissa kompletteringar av TK.

I 30 § URL finns regler om avtal rörande offentligt framförande av verk. Dessa regler gäller dock inte filmverk. För dessa gäller i stället regeln i 39 § och de särskilda bestämmelserna i 40 § om s. k. inspelningsplikt. Utredningen förordar som tidigare nämnts att bildsekvenser vid direktsänd television skall kunna anses som ofixerat filmverk. Detta medför att 30 § URL inte kan tillämpas på verket. Å andra sidan gäller bestämmelserna i 39 och 40 §§ bara verk som inspelats eller skall inspelas. Detta innebär att avtal om utnyttjande av ofixerade filmverk inte regleras i lagen. Utredningen anser emellertid inte förhållandena vara sådana att någon särskild reglering behövs.

Utredningen finner sammanfattningsvis att varken reglerna i art. 14 eller i art. 14bis påkallar ändringar i URL.

3.2.15 Vissa presumtionsregler m. m. (art. 14ter och 15).

I art. 14ter ges unionsland möjlighet att införa bestämmelser om att vid försäljning av vissa originalverk en del av försäljningssumman skall tillkomma upphovsmannen. Bestämmelsen som oförändrad har tagits upp i den nya texten är utan betydelse för svensk lagstiftning.

Art. 15 innehåller vissa presumtionsregler om vem som skall anses som upphovsman till visst verk m. m. Vid Stockholmskonferensen kompletterades artikeln med bestämmelser om vem som skall anses som producent av ett filmverk och om behörig representant för anonym upphovsman i vissa fall. Som tidigare nämnts medför enligt utredningen den förstnämnda kompletteringen att man i 60 § URL tar in en motsvarande presumtionsregel. Den andra ändringen föranleddes främst av önskemål från utvecklingsländernas sida och avser närmast folkloristiska verk. Enligt utredningens mening är någon motsvarande regel i svensk lagstiftning inte påkallad för svenska förhållanden.

3.2.16 Sammanfattning av föreslagna lagändringar m. m.

Sammanfattningsvis krävs alltså enligt utredningens mening ändringar i 8, 11, 21, 25 och 60 §§ URL för att Sverige skall kunna tillträda art. 1—20 i den reviderade Bernkonventionen. I anslutning till ändringen av 60 § bör också 61 § URL jämkas. Enligt utredningens mening bör därjämte 17 § och 19 § första stycket URL upphävas. Detsamma gäller 15 § första stycket URL, ehuru detta inte direkt påkallas av ändringarna i Bernkonventionen.

Mot de föreslagna ändringarna i 11, 21 och 60 §§ URL svarande jämkningar bör enligt utredningen samtidigt företas i 5, 8 och 22 §§ FotoL. Den ändring som föreslås beträffande 22 § FotoL medför enligt utredningen att 23 § samma lag bör upphävas.

Slutligen krävs vissa ändringar och kompletteringar av TK.

Utredningen erinrar om att i 45—48 §§ URL, som behandlar de s. k. närstående rättigheterna, förekommer hänvisningar till vissa paragrafer i 2 kap. som nu föreslås ändrade. Detta medför enligt utredningen att bestämmelserna i 45—48 §§ i motsvarande mån blir modifierade. Detta bringar dem dock inte i strid med 1961 års Romkonvention om skydd för utövande konstnärer m. fl., på vilken bestämmelserna delvis återgår. Modifikationerna möter enligt utredningen inte heller av andra skäl några betänkligheter.

Också i 49 § URL, som innehåller bestämmelser om skydd för vissa katalogarbeten m. m., förekommer hänvisningar till bestämmelser i 2 kap. som föreslås ändrade. De ändringar som förslaget sålunda medför också för denna paragrafs del, vållar enligt utredningen inte heller några betänkligheter.

3.2.17 Övergångsbestämmelser

Beträffande ikraftträdande- och övergångsbestämmelser till ändringarna i URL anför utredningen att de bör utformas efter samma principer som ligger till grund för motsvarande bestämmelser i URL. Den nya lagen bör alltså förklaras tillämplig även på verk som tillkommit före ikraftträdandet. Utredningen erinrar om att förslaget i vissa avseenden ger ett mera omfattande skydd än gällande lag. Enligt utredningen bör förklaras att exemplar av verk som har framställts med stöd av äldre lag fritt får spridas och visas. Vidare bör enligt utredningen gälla att om någon före ikraftträdandet har tillverkat trycksats, kliché, form eller annat sådant hjälpmedel för att med stöd av äldre lag mångfaldiga vissa verk, han får använda det för detta ändamål under viss övergångstid och fritt sprida och visa exemplar som framställts.

Utredningen framhåller vidare att vad som i övergångshänseende föreslås om verk också bör äga motsvarande tillämpning på framförande, ljudupptagning samt ljudradio- och televisionssändning som avses i 45—48 §§ liksom också på arbete som avses i 49 § URL.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till ändringarna i FotoL bör enligt utredningen utformas på samma sätt som motsvarande bestämmelser i förslaget till ändring av URL.

3.3 Remissyttrandena över 1970 års departementspromemoria

3.3.1 Allmänna synpunkter

Flertalet remissinstanser ansluter sig till de förslag som lagts fram i promemorian eller lämnar dem utan erinran. Ett par remissinstanser ställer sig dock tveksamma till om en ratificering bör ske nu av den reviderade Bernkonventionen. *Stim* ifrågasätter bl. a. om inte detta bör anstå till dess det gemensamma nordiska arbetet på ändringar i upphovsrättslagstiftningen är avslutat. *Föreningen Sveriges filmproducenter* uttalar sig kritiskt mot den utformning som art. 14bis fått i den reviderade konventionen ”med inkonsekventa gränsdragningar, med undantag och undantag från undantagen” och framhåller att artikeln måste föranleda komplikationer och svårigheter i det internationella filmutbytet. Starka skäl talar därför enligt föreningen för att Sverige inte bör ratificera art. 1—20 i den nya konventionstexten.

I fråga om de i promemorian framlagda förslagen till lagändringar m. m. uttalar *Teatrarnas riksförbund* allmänt att förslagen i huvudsak går ut på att förbättra upphovsmännens ställning. Riksförbundet har inte någon erinran mot den rent tekniska genomgången av lagbestämmelserna men anför att det hade varit önskvärt att hänsynen till upphovsmännen i promemorian mera hade balanserats genom ett klarare framhåvande av det kulturella och kommersiella livets krav på effektivitet och smidighet. Redan den nuvarande lagstiftningen innehåller exempel på bestämmelser som genom detaljrikedom eller omständlighet förhindrar eller hotar att förhindra ett ur allmän synpunkt önskvärt användande av upphovsrättsliga verk. Enligt riksförbundet finns det därför anledning till stor varsamhet vid utvidgandet av det upphovsrättsliga skyddet. Balanserande värderingar av detta slag saknas enligt riksförbundet i promemorian. Liknande synpunkter anför av *Svenska arbetsgivareföreningen*.

3.3.2 Vissa särskilda frågor

Såvitt gäller den i art. 2.2. införda möjligheten att utesluta verk i ofixerad form från upphovsrättsligt skydd förklarar sig *KLYS* dela utredningens uppfattning att ”den sekvens av bilder som vid direktsänd television framträder på mottagarapparaternas bildrutor” kan vara att anse som verk, vilket bör kunna åtnjuta upphovsrättsligt skydd. Även om skydd kan ges för sådana verk — av *KLYS* benämnda TV-verk — är därmed dock inte sagt vilket skydd

som skall ges. Skydd för TV-verk ger sålunda inte i och för sig enligt KLYS fog för att tillämpa URL:s regler för filmverk på TV-verk. KLYS anser att utredningen inte har angett några skäl för sin uppfattning att TV-verk skall falla under "filmverk" i URL och menar att den nya konventionstexten inte motiverar ett ställningstagande i frågan.

Hovrätten för Västra Sverige ifrågasätter om inte en enligt art. 7.2. angiven alternativ skyddstid för filmverk — 50 år från det verket gjordes tillgängligt för allmänheten — borde införas i den svenska lagstiftningen. Som skäl härför anför hovrätten att ett filmverk mer och mer framstår som ett grupparbete av flera upphovsmän. Enligt hovrätten förefaller det lämpligare att skyddstiden knyts till verkets offentliggörande än till viss person och detta även om skyddstiden på grund härav regelmässigt kommer att förkortas.

Beträffande redogörelsen i anslutning till art. 10.2. om lånerätten till förmån för vissa samlingsverk enligt 16 § URL anför *TRU-kommittén* att den nya konventionstexten avser en längre gående lånemöjlighet för publikationer för undervisningsändamål än som inryms i 14 § första stycket (citaträtten) och 16 § första stycket URL. Kommittén ifrågasätter därför en lämplig utvidgning av de svenska bestämmelserna inom ramen för konventionstexten utan att för den skull upphovsmännens intressen behöver trädas för nära. Härvid betonar kommittén särskilt att återgivningsrätten enligt 16 § redan nu är förenad med rätt till ersättning. KLYS finner sig däremot inte kunna godta utredningens tolkning av Bernkonventionen för bedömning av om 16 § URL är förenlig med konventionen. Den franska texten i art. 10.2. har översatts med "för belysning av undervisning genom skrifter" etc. KLYS menar att utredningen i sin tolkning sammanfört "undervisning" med "genom skrifter" till ett uttryck. Detta är inkorrekt enligt KLYS, som gör gällande att den rätta innebörden i stället måste vara att rätt till fritt nyttjande föreligger för "belysning av undervisning", vare sig undervisning sker genom skrifter eller på annat angivet sätt. Nyttjandet skall vidare stå i överensstämmelse med god sed. Utgivning av en antologi med rubriken "Svensk 1900-talslitteratur" kan enligt KLYS med en rättvisande tolkning av art. 10.2. inte rymmas under bestämmelsen. En sådan utgivning måste anses ha ett vidare syfte än att ske för belysning av undervisning.

Sveriges författareförening uttalar sig i detta avsnitt kritiskt beträffande utredningens uttalanden om samlingsverk till bruk vid gudstjänst. Ett nyttjande av sådana verk saknar stöd i art. 10.2. Föreningen kan inte heller dela utredningens uppfattning att det här gäller verk som oftast faller vid sidan av "normal" exploatering och där nyttjandet inte heller i övrigt oskäligt inkräktar på upphovsmannens legitima intressen utan skulle kunna ske med visst stöd av art. 9.2. Tvärtom anser föreningen att verk som är lämpliga att ta in i här

aktuella samlingsverk oftast inte finner någon användning utanför detta mångfaldigande. Sålunda kan t. ex. skapare av sakral musik som regel inte räkna med ett mångfaldigande annat än just i dylika samlingsverk. Föreningen anför vidare att skälen till att gudstjänstlivet ägde behov av en tvångslicensiering motsvarande den för undervisningsväsendet var minst sagt bräckliga i förarbetena till URL. Anledning saknas enligt föreningen att i lagen tillgodose så speciella behov och man finner med hänsyn till dessa synpunkter att 16 § URL bör omredigeras i detta sammanhang. *KLYS* framför liknande synpunkter.

I fråga om visningsrätten enligt art. 11 bis av litterära och musikaliska verk gör *KLYS* gällande att sådan visning i television för att uppfylla kraven i Bernkonventionen måste förenas med rätt till ersättning för upphovsmännen. 23 § URL bör därför — i enlighet med vad som nu gäller för bildkonstnärer enligt 25 § URL — ändras för att bringas i överensstämmelse med konventionen. *Sveriges författareförening* intar liknande ståndpunkt i frågan.

Såvitt gäller redogörelsen för filmrättigheterna enligt art. 14 bis. 2. b. har vissa av utredningens uttalanden mötts av kritik från *Sveriges författareförening*. Som anmärkningsvärt betecknar föreningen uttalandet att det beträffande 39 § URL ligger "i sakens natur" att de översättningar som är nödvändiga för att ett verk skall göras tillgängligt för allmänheten måste få företas. Enligt föreningens mening gör sig utredningen här skyldig till en glidning i betydelsen av uttrycket "tillgänglig för allmänheten". Lagens mening måste uppenbarligen vara att verket bringas ut till allmänheten. Om verket därvid förstås är en helt annan fråga som i vidare mening har samband med t. ex. språkgränser. Att en översatt svensk film som visas i Paris i den meningen är "otillgänglig" för allmänheten betyder givetvis inte att den ej gjorts tillgänglig för samma publik i URL:s mening. Såvitt gäller översättning av talade inslag till annat språk, s. k. dubbing, anför föreningen att sådan kräver en anpassning av den utländska texten inte bara till originaltexten utan också till den talande skådespelarens munrörelser och övriga mimik. Detta kan medföra att man betydligt avlägsnar sig från originaltexten och en sådan bearbetning inryms enligt föreningen uppenbarligen inte under 39 § URL. *KLYS* framför liknande synpunkter.

Frågan om filmrättigheterna enligt 39 § URL tas i detta sammanhang upp av *juridiska fakulteten vid Lunds universitet*, som anför att upphovsmän till musikaliska verk enligt 39 § URL har erhållit en privilegierad ställning i förhållande till andra upphovsmän. Fakulteten anför vidare att de försök som gjordes under förarbetena till Stockholmskonferensen att införa en motsvarande privilegierad ställning också i konventionstexten stötte på motstånd. Upphovsmännen till de musikaliska verken tillerkändes i detta avseende inte bättre ställning än huvudregissörer och upphovsmännen till scenariotexter och

dialoger, allt såvitt gäller verk som skapats för framställning av filmverk och där den nationella lagstiftningen inte stadgar annat. Fakulteten hemställer med anledning härav att 39 § URL ändras så, att kompositörens särskilda privilegium tas bort och att i stället bestämmelser införs som svarar mot konventionstexten. Regeln bör alltså enligt fakulteten få den generella innebörden att upphovsmän, som lämnat bidrag till ett filmverks framställning, inte skall kunna motsätta sig filmverkets mångfaldigande, spridning, offentliga framförande, överföring till allmänheten genom tråd, utsändning genom radio samt återgivande av texter på annat språk eller översättning av talade texter till annat språk. Detta skall gälla under förutsättning att upphovsmännen i fråga åtagit sig att lämna bidrag som nu sagts och att ingen överenskommelse av motsatt eller särskilt innehåll träffats. Dessa bestämmelser skall dock inte tillämpas på upphovsmän till scenariotexter, dialoger och musikaliska verk, som skapats särskilt för framställningen av filmverk, och inte heller på dettas huvudregissör. Fakulteten uttalar vidare att, om 39 § URL också i fortsättningen skall anses gälla inte bara sådana upphovsmän som gjort prestationer avsedda direkt för filmverket utan också med avseende på förut existerande verk (preexisteranta verk), musikaliska verk inte bland dessa bör ha en bättre ställning än andra upphovsrättsligt skyddade verk.

Fakulteten tar också upp till behandling en punkt i FotoL:s bestämmelser som inte har föranlett förslag till ändring från utredningens sida, nämligen den som reglerar skyddstiden för fotografiska alster med konstnärligt eller vetenskapligt värde (15 § andra stycket FotoL). Fakulteten uttalar härvid att det för "verkshöjd" normalt inte krävs något konstnärligt eller vetenskapligt värde och att det brukar sägas att även dålig konst kan åtnjuta upphovsrättsligt skydd blott den är tillräckligt individuellt präglad. Fakulteten finner det därför lämpligt att i detta sammanhang ändra bestämmelserna i FotoL på denna punkt så att de överensstämmer med nämnda allmänna princip.

3.3.3 Föreslagna lagändringar m. m.

När det gäller bestämmelserna i 60 och 61 §§ URL om lagens tillämpningsområde har de föreslagna lösningarna på vissa punkter föranlett yttranden av några remissinstanser.

Sälunda är KLYS kritisk till utredningens uppfattning att det av 60 § första stycket skulle framgå att det endast är tillämpningsområdet för lagens regler om upphovsrätt som regleras i paragrafen och att den svenska internationella privaträttens regler skall tillämpas beträffande de regler i URL som rör upphovsrättsliga avtal (t. ex. 39 §). En sådan uppfattning förefaller enligt KLYS sakna stöd i förarbetena och framgår långt ifrån entydigt av lagtexten. Utredningens syn på innebörden av 60 § bör enligt KLYS ges ett tydligare uttryck än enbart

motivuttalanden rörande uttrycket "Vad i denna lag är stadgat om upphovsrätt . . ." KLYS framhåller vidare att utredningen inte närmare har belyst skillnaderna i rättslig effekt mellan den tolkning som utredningen valt och någon annan tolkning. Inte minst med hänsyn till regleringen av filmrätten hade det enligt KLYS varit av intresse, om utredningen närmare hade redovisat de olikheter i praktisk effekt som kan aktualiseras av vart och ett av tolkningsalternativen. Utredningens val av uppfattning är enligt KLYS av principiell betydelse och inte enbart en rättsteknisk fråga. Ett utförligt klargörande ter sig därför befogat.

Juridiska fakulteten vid Lunds universitet efterlyser i lagtexten eller åtminstone i motiven närmare riktlinjer för tolkningen av uttrycket "vanliga vistelseort" och det sätt på vilket det skiljer sig från begreppet "hemvist", eftersom detta knappast torde vara klart enligt i Sverige förhärskande rättsligt språkbruk. Fakulteten frågar sig sålunda, om med uttrycket "vanliga vistelseort" avses endast en rent faktisk vistelse under längre tid och att syftet att kvarstanna resp. återvända till tidigare vistelseort eller flytta till ett annat land inte skall tillmätas någon betydelse. Fakulteten berör även den föreslagna presumtionsregeln om vem som skall anses som producent av filmverk och uttalar att den avsedde filmproducenten vanligen torde vara en juridisk person. Fakulteten efterlyser även för sådant fall åtminstone i motiven vissa riktlinjer för bestämningen av vad som i detta sammanhang menas med en filmproducents "säte" och i varje fall vad som till skillnad därifrån menas med hans "vanliga vistelseort". Även *Nationalmuseum* berör frågan om uttrycket "vanliga vistelseort" och ifrågasätter lämpligheten av att införa uttrycket i lagtexten, eftersom detta kan medföra risk för osäkerhet vid tillämpningen. Det är nämligen enligt museet bland konstnärer relativt ofta förekommande med dubbel bosättning i skilda länder mellan vilka man växlar på ett sådant sätt att båda länderna kan betecknas som "vanlig vistelseort" i den mening som normalt språkbruk inlägger i orden.

Några remissinstanser tar även upp frågan om s k y d d s t i d s j ä m f ö r e l s e n. *Svea hovrätt* ifrågasätter om den nuvarande regleringen i detta avseende är förenlig med grundprincipen om nationell behandling och anför, i likhet med den skiljaktiga meningen inom utredningen, att art. 7.8. i den nya konventionstexten inte synes ge stöd för inskränkning av denna princip. Även *hovrätten för Västra Sverige* och *Sveriges författareförening* intar en likartad ståndpunkt i frågan.

Hovrätten för Västra Sverige anmärker att transformeringen av uttrycket "un immeuble" i konventionens art. 4.b. och 5.4.c.2. bör erhålla samma lydelse i 60 § första stycket punkt 5. URL och i 1 § 3 mom. sista stycket TK. I den mån de i den svenska texten använda uttrycken redan nu innefattar en ändring av tillämpningsområdet i förhållande

till konventionstexten förordar hovrätten att bestämmelserna utsträcks att omfatta också sådana konstverk som exempelvis skulpturer inbyggna i urberget.

Den föreslagna ändringen av definitionen av utgivet verk i 8 § URL föranleder erinringar från några remissinstanser. *Hovrätten för Västra Sverige* uttalar att en ändring inte förefaller att ha någon funktion att fylla. Hovrätten framhåller vidare att kongruens behålls med ifrågakarande uttryck i paragrafens första stycke och 4 § FotoL om ändringen inte genomförs. Inte heller *TRU-kommittén* finner ändringen vara *erforderlig* särskilt som "lovligen" enligt motiven till 8 § URL angetts vara liktydigt med samtycke av upphovsmannen. *Sveriges advokatsamfund* anser att uttrycket "lovligen" bör behållas. Samfundet åberopar att ordet "lovligen" införts på hemställan av lagrådet i stället för det av auktoritetskommittén föreslagna "lagligen" och bättre svarar mot gällande upphovsrättslig lagstiftning än utredningens förslag. Ett verk torde nämligen enligt URL kunna anses utgivet även om utgivningen skett utan upphovsmannens samtycke. Således kan enligt samfundet konstverk intas i kritisk eller vetenskaplig framställning eller i skolböcker och därigenom utges utan upphovsmannens tillstånd (14 och 16 §§ URL). Som förutsättning för att detta skall kunna ske gäller bara att verket visats offentligt. Härtill kommer enligt samfundet att det från tolkningssynpunkt framstår som mindre lämpligt att beträffande begreppet offentliggörande behålla rekvisitet "lovligen" medan man för utgivning inför en annan formulering samtidigt som utredningen, fastän knappast riktigt, framhåller att uttrycken är synonyma.

När det gäller bestämmelsen i 11 § URL om rätten till mångfaldigande för enskilt bruk ansluter sig så gott som samtliga remissinstanser till utredningens uppfattning att denna rätt har missbrukats, särskilt inom undervisningsväsendet. Däremot råder det delade meningar om en lagändring är påkallad.

För en sådan lagändring uttalar sig i huvudsak de remissinstanser som företräder upphovsmännens intressen. *Sveriges författareförening* uttalar sålunda att föreningen i och för sig delar uppfattningen att särskilda regler behövs för att tillgodose bl. a. undervisningsväsendets behov. Föreningen finner emellertid att det inte kan betraktas som självklart att en sådan reglering skall ske genom URL. Härvid hänvisar föreningen till ett förslag som KLYS avgett i annat sammanhang och där man förutsatt att regleringen skall ske genom privaträttsliga avtal av kollektiv art. Enligt föreningen är det missbruk som nu förekommer klart i strid med de begränsningar som den nya konventionstexten föreskriver. Föreningen förordar därför att 11 § URL ändras i enlighet med utredningens förslag. Samma ståndpunkt intas av *KLYS*, *FLYCO*, *KRO*, *Föreningen svenska tecknare*, *Sami*, *Svenska teaterförbundet*,

Svenska musikerförbundet och *Svenska fotografernas förbund* samt i princip även av *Stim*.

Universitetskanslersämbetet tillstyrker ändringsförslaget men understryker samtidigt — i enlighet med ett av juridiska fakulteten vid Stockholms universitet avgivet yttrande — nödvändigheten av att ett avtal snarast träffas mellan upphovsmannaorganisationerna och huvudmännen inom undervisningsområdet rörande kopiering av skyddat material. Samma åsikt uttalar *rektorsämbetet vid Stockholms universitet* och även *utbildningsnämnden inom sektionen för kemi vid tekniska högskolan i Lund* framför, såvitt gäller frågan om avtalsreglering, liknande synpunkter. Ändringsförslaget tillstyrks eller lämnas utan erinran också av *rektorsämbetena vid handelshögskolan i Göteborg* och *Chalmers tekniska högskola, sektionen för lantmåteri vid tekniska högskolan i Stockholm* samt av en ledamot av *utbildningsnämnden inom sektionen för maskinteknik vid tekniska högskolan i Lund*. Utom av nu angivna företrädare för undervisningsväsendet tillstyrks eller lämnas ändringsförslaget utan erinran av *statens konstråd, Svenska bokförläggareföreningen, AB Allmänna förlaget* och *Föreningen Sveriges filmproducenter*.

Ändringsförslaget avstyrks av *Svea hovrätt, hovrätten för Västra Sverige, skolöverstyrelsen, TRU-kommittén, Teatrarnas riksförbund, Sveriges radio, Sveriges industriförbund* och *Svenska arbetsgivareföreningen*. Dessa remissinstanser anser i likhet med vad Hesser anfört i särskilt yttrande, att ändring av stadgandet inte nu påkallas av hänsyn till den nya konventionstexten och inte heller i övrigt bör företas i detta sammanhang. *Svenska reklambyråförbundet* uttalar sig i samma riktning.

Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, i vars yttrande *rektorsämbetet vid universitetet* instämmer, vill inte motsätta sig den föreslagna ändringen men delar Hessers i nyssnämnda yttrande uttalade mening att en utredning av problemkomplexet i dess helhet bör komma till stånd innan någon ändring vidtas. *Rektorsämbetet vid Umeå universitet, Kungl. biblioteket* och *forskningsbiblioteksrådet* framför liknande synpunkter.

Utbildningsnämnden vid samhällsvetenskapliga fakulteten vid Lunds universitet avstyrker ändringsförslaget med angivande att de intressen nämnden har att bevaka bäst tillgodoses med nuvarande ordning.

Juridiska fakulteten vid Lunds universitet avstyrker ändringsförslaget men uttalar att 11 § snarast möjligt och lämpligen i detta sammanhang bör ses över. *Rektorsämbetet vid Lunds universitet* delar fakultetens synpunkter och tillägger att man vid preciseringen av området för mångfaldigande för enskilt bruk särskilt bör beakta den högre undervisningens behov av aktuellt undervisningsmaterial.

De remissinstanser som i sina yttranden har berört förslaget till

ändring av 5 § F o t o L hänvisar i denna fråga till den inställning som de intagit i fråga om förslaget till ändring i 11 § URL.

Utredningens förslag att bestämmelsen om p r e s s e n s l å n e r ä t t i 15 § URL skall upphävas tillstyrks eller lämnas utan erinran av flertalet remissinstanser. *Pressens samarbetsnämnd*, i vars yttrande *Tidningarnas arbetsgivareförening* och *Tidningarnas telegrambyrå* instämmer, ansluter sig till utredningens förslag. *Tidningarnas telegrambyrå* redogör i sitt yttrande i korthet för den bevakning och förmedling av nyheter som företaget ombesörjer. Sålunda anförs att nyhetstjänsten ibland kan innefatta direkta citat ur artiklar som berör speciella områden. Det framstår enligt *Tidningarnas telegrambyrå* som angeläget att ändringsförslaget inte i något avseende kan ge stöd för en mera restriktiv hållning till den form av nyhetsförmedling som företaget bedriver.

Ett stort antal remissinstanser tillstyrker förslaget om upphävande av bestämmelsen om l j u d u p p t a g n i n g f ö r u n d e r v i s n i n g s ä n d a m å l i 17 § URL eller lämnar förslaget utan erinran. I huvudsak återges i dessa yttranden samma skäl som har anförts av utredningen.

Universitetskanslersämbetet förklarar sig principiellt tillstyrka att 17 § upphävs men motsätter sig att detta sker, innan avtal föreligger mellan berörda parter. Ett upphävande av paragrafen innan garantier lämnats för att undervisningsväsendet får motsvarande möjligheter till mångfaldigande inom ramen för en allmän avtalsreglering skulle enligt ämbetet innebära starkt försämrade villkor för undervisningsväsendet till förmån för upphovsmännen. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* uttalar att frågan om 17 § skall bibehållas eller avskaffas bör tas upp i samband med den översyn av 11 § URL som fakulteten föreslagit.

Utbildningsnämnden vid samhällsvetenskapliga fakulteten i Lund, skolöverstyrelsen, TRU-kommittén och *Sveriges Radio* avstyrker utredningens förslag.

Skolöverstyrelsen erinrar i detta sammanhang inledningsvis om att tillkomsten av 17 § visserligen innebar en nyhet i URL men att denna reglering i sak inte var ny utan bara innebar att man lagfäste en praxis som dessförinnan sedan länge funnits på skolområdet. Att bestämmelsen togs in i lagen motiverades främst med att det ansågs vara ett starkt allmänt intresse att främja verksamheten vid bl. a. AV-centraler. En sådan verksamhet ansågs från såväl teknisk som ekonomisk synpunkt överlägsen de inspelningar som annars bara skulle kunnat göras med stöd av 11 § URL. Styrelsen konstaterar att en synnerligen snabb utveckling av landets AV-centraler kunnat ske under 1960-talet med stöd av de möjligheter som 17 § öppnat. Enligt styrelsens mening är det orimligt att nu plötsligt helt rycka undan grunden för en redan etablerad verksamhet av den omfattning som det här gäller.

Med hänsyn till den expanderande undervisningen skulle skäl snarare kunna åberopas för att utvidga 17 §. Styrelsen erinrar vidare om att upphovsrättsliga frågor i anslutning till 17 § utreds inom AUU-sakkunniga (sakkunniga för förhandling om avtalsreglering av upphovsrättsliga frågor på undervisningsområdet). I avvaktan på dessas förslag avstyrker styrelsen att 17 § upphävs. Styrelsen finner vidare utredningens ställningstagande till frågan om att utvidga paragrafen till att avse även inspelningar av televisionssändningar beklagligt. Styrelsen uttalar i denna fråga att inslaget av television i undervisningen har undergått en explosionsartad utveckling. Många kommuner börjar nu utrusta skolorna med videobandspelare och internt distributionsnät för televisionssändningar varjämte stora investeringar görs i televisionsmottagare. Med den begränsning i rätten att banda televisionsprogram som f. n. föreligger kan denna utrustning emellertid inte utnyttjas i en omfattning som motsvarar skolornas behov. Styrelsen finner därför att starka skäl talar för att inspelningsrätten enligt 17 § skall utvidgas att avse även televisionsprogram. Liknande synpunkter framförs även av *Sveriges Radio* som i anledning av den avtalsreglering som utredningen rekommenderar också framhåller vikten av att förhandlingarna förs mellan representanter för skolväsendet å ena sidan och berörda upphovsmän å den andra sidan, eftersom företaget inte anser sig vara part i sammanhanget och därför inte heller skall svara för de ökade kostnaderna. Sveriges Radio betonar dock vikten av att dessa kostnader stannar på en rimlig nivå. För att försäkra sig om detta och för att ge skolorna tillgång till önskat material kan man enligt Sveriges Radio eventuellt överväga om inte ett system med tvångslicenser kan vara förenligt med Bernkonventionen.

Sveriges Radio berör i sitt yttrande också utredningens uttalanden om vuxenutbildningen. Företaget ifrågasätter om inte den hittillsvarande tolkningen av begreppet "undervisningsverksamhet", som tvingat TRU-kommittén att gå fram avtalsvägen, numera är otidsenlig och alltför snäv. Sveriges Radio pekar på den rätt till särskild prövning vid offentliga skolor som den enskilde studeranden vid vuxenutbildningen har. Om eterburen undervisning har gett underlag för kunskaperna och möjlighet till särskild prövning finns, borde denna undervisning, om en organisatorisk kontroll kan skapas, enligt Sveriges Radio också anses ligga inom begreppet undervisningsverksamhet.

Med anledning av utredningens uttalande att mångfaldigande enligt 17 § URL inte är förenligt med art. 9.2. i den nya konventionstexten anför *TRU-kommittén* att dess avtalspraxis i fråga om bestämmande av honorar till medverkande mindre väl motsvarar den bild som utredningen gett åt den. I själva verket innesluter ingångna avtal endast i begränsad omfattning ersättning för avstådd förfoganderätt. Kommittén anför i denna del vidare:

Från år 1968 har TRU ingått ca 140 avtal med manusförfattare (ämnesexperter) m. fl. Avtalen har gällt 1) Manus till kurspaket (tv- och/eller radioprogram samt stödmaterial), 2) Manus till tv- och/eller radioprogram, 3) Manus till stödmaterial, 4) Annan uppgift (t. ex. arbete utfört i egenskap av programproducent, regissör). Ungefär hälften av avtalen kan hänföras till kategori 1. Dessa 70-tal avtal är antingen anställningsavtal (hel- eller deltid tillsvidare viss tid) eller uppdragsavtal med någon övervikt för de sistnämnda. Vid anställningsavtalen har honorar regelmässigt bestämts till visst belopp per månad motsvarande ersättning för mistade löneförmåner jämte visst tillägg i överensstämmelse med vad som följer av kommittékungörelsen vid tjänstledighet för offentligt uppdrag. Inget av dessa avtal innefattar uttryckligen eller på annat sätt ersättning för "överlåtelse av upphovsrätt" (strängt taget kan TRU i sin egenskap av myndighet själv inte vara bärare av upphovsrätt). Vid de ca 40 uppdragsavtalen under kategori 1 har honorar bestämts mestadels genom engångsersättning, i några fall ersättning per program eller per arbetsdag samt undantagsvis ersättning per arbetstimme. Vid beloppens fastställande har beaktats den paragraf i avtalet (§ 3) som innehåller att TRU erhåller förfoganderätt till prestationerna. I åtta avtal — samtliga avseende engagemang av universitetslärare för manus till kurspaket för tv-program, visst antal dubbeltimmar, i ämnet hållfasthetslära — har avtalats om särskild ersättning för nyttjanderätt enligt § 3 (uppgiften hämtad från sammanställningar över engagemangsavtal tiden 1968—februari 1970). I dessa fall har honoraret utgått med 500 kr/arbetsdag och särskilda ersättningen med 300 kr/producerad dubbeltimme. Vad gäller de övriga av ovan angivna fyra kategorier förekommer som regel endast uppdragsavtal, varvid honorar oftast bestäms genom engångsersättning. Åtminstone beträffande kategori 2 har härvid hänt att visst beaktande av förfoganderättsparagrafen skett. Beträffande kategori 4 har i ett fall en regissör erhållit visst belopp som "ersättning för att TRU erhåller fri distributionsrätt förutom etervisning". Avslutningsvis får nämnas att TRU i en del av nu berörda avtal överenskommit med vederbörande om vissa begränsningar tidsmässigt eller sakmässigt av sin förfoganderätt till prestationerna. Sedan en tid har aktualiserats upptagande av förhandlingar mellan SACO resp. FLYCO och TRU rörande engagemang av manusförfattare m. fl. (ämnesexperter). SACO har härvid under hand framfört ett bud innefattande på visst sätt fixerad ersättning även för upphovsrätt."

Kommittén ställer sig med hänsyn till vad som anförts tveksam till om mångfaldigande av den typ som avses i 17 § f. n. verkligen kan anses ha sådant ekonomiskt värde för upphovsmännen att paragrafen strider mot art. 9.2. Kommittén uttalar dock att utvecklingen kan sägas gå i den riktningen.

I fråga om det ytterligare skäl, som utredningen anført för att slopa paragrafen, nämligen att få en enhetlig rätt att spela in program från TRU-kommittén och från Sveriges Radio, uttalar kommittén att utredningens resonemang förefaller konstruerat. Fråga om 17 § bör upphävas bör enligt kommittén uteslutande bedömas från den avvägning som gjordes när regeln kom till, dvs. avvägningen mellan den fria inspelningen

som värdefullt hjälpmedel för undervisningen å ena sidan och upphovsmännens intresse å andra sidan. Kommittén tar även upp frågan om vuxenutbildningen och konstaterar att utredningen tillskrivit kommittén uppfattningen att sådan undervisning inte är "undervisning" i URL:s mening när den sker i viss av utredningen närmare angiven form. Kommittén förklarar sig lämna därhän varifrån utredningen hämtat sitt uttalande och framför beträffande vuxenutbildningen synpunkter som i stort sett överensstämmer med vad Sveriges Radio uttalat i frågan. Kommittén anför anslutningsvis att 17 § torde kunna behållas. Däremot ställer sig kommittén mera tveksam till om tillämpningsområdet för 17 § bör utvidgas till att även omfatta televisionssändningar men anser dock att frågan är förtjänt att prövas närmare.

Utredningens förslag om upphävande av 19 § första stycket URL angående tonsättares rätt att utnyttja dikt för kompositionsändamål har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av de remissinstanser som yttrat sig i frågan. *Sveriges advokatsamfund* påpekar dock att utredningen inte berört vissa praktiska konsekvenser som torde uppstå vid slopandet av bestämmelsen. Samfundet framhåller sålunda att vissångare och andra artister, i vilkas repertoar ingår tonsatta dikter, ställs inför problemet att inhämta tillstånd från författarna eller deras rättsinnehavare för att också i fortsättningen kunna framföra sina sånger vid risk att de annars gör sig skyldiga till intrång i författarnas upphovsrätt. Samfundet tillägger dock att problemet inte torde ha någon större praktisk omfattning, eftersom flertalet författare till tonsatta dikter enligt uppgift redan är registrerade hos Stim. *KLYS* förklarar sig inte dela utredningens uppfattning att paragrafens andra stycke kan stödjas på art. 9.2. i den nya konventionstexten.

När det gäller utredningens förslag till ändring av 21 § URL om rätt att ta med verk i vissa reportage har det stora flertalet remissinstanser som yttrat sig i frågan tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Ett par remissinstanser kritiserar dock den föreslagna formuleringen på vissa punkter. Sålunda framhåller *Sveriges Radio* att begreppet "nyhetsförmedling" synes vara snävare än vad som menas med information och att ett användande av det förra uttrycket i lagtexten därför innebär större inskränkning än vad som avses i konventionen. Nyhetsförmedling leder tankarna till de speciella nyhetsprogram som dagligen sänds i radio och television. Sveriges Radio erinrar om att det förekommer ett stort antal andra program med informationsvärde och att sådana program ibland kan ligga betydligt senare i tiden än den händelse som avses med programmet. Sålunda kan man behöva tid för att analysera och kommentera ett händelseförlopp mera utförligt. Enligt Sveriges Radios uppfattning skulle det framstå som stridande mot konventionens

mening om man i sådana fall skulle behöva inhämta upphovsmannens tillstånd bara därför att programmet tekniskt sett inte kan rubriceras som "nyhetsförmedling". Sveriges Radio föreslår att detta uttryck tas bort och att lagtexten i stället utformas på följande sätt: "Vid redogörelse i ljudradio, television, direkt överföring eller film av dagshändelse må verk som framföres eller visas såsom led i dagshändelsen medtagas i den omfattning som betingas av det informationssyfte som avses." *Föreningen Sveriges filmproducenter* ifrågasätter om det är lämpligt att utesluta orden "korta avsnitt av". Uttrycket "i den omfattning som betingas av ändamålet" är enligt föreningen alltför menlöst för att kunna tjäna som ersättning och ett slopande av det förra uttrycket kan få till följd att ändringen anses innebära att ett återgivande får ha betydande längd. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* uttalar att införandet av uttrycket "i den omfattning som betingas av ändamålet" innebär en ytterligare inskränkning i upphovsmännens rätt till förmån för massmedias verksamhet. Fakulteten understryker behovet av närmare riktlinjer i lagtext och/eller motiv för hur bestämmelsen skall tillämpas.

Rektorsämbetet vid Umeå universitet tar i sammanhanget upp en fråga av mera allmän räckvidd. Ämbetet uttalar att lagstiftningen om ljudradio- och televisionsföretags handskande med visst material avser företag av typen Sveriges Radio och eventuella kommersiella företag som kan komma på området. En liknande produktion börjar emellertid också att bli aktuell inom lärosätena om än i mindre skala. Problemen om rätt att utnyttja externt producerad text och bild återkommer även inom detta område. En begränsning enbart till radio- och televisionsföretag kan alltså enligt ämbetet i framtiden vålla svårigheter, när lärosätena vid produktion skall använda de tekniska resurser som ställs till deras förfogande. Ämbetet anför att lagtexten därför bör kompletteras eller också bör frågan tas upp i tillämpningskungörelsen.

Hovrätten för Västra Sverige ifrågasätter om det i lagtexten använda uttrycket "framföres eller visas" överensstämmer med "ses eller höres", vilket uttryck används i art. 10 bis.2. i den nya konventionstexten.

Förslaget till ändring av 8 § FotoL har berörts särskilt bara av *Sveriges Radio* som därvid hänvisar till sitt yttrande över förslaget till ändring i 21 § URL.

Av de remissinstanser som yttrat sig över förslaget till ändring av bestämmelsen om visning av konstverk i 25 § URL har så gott som samtliga antingen tillstyrkt förslaget eller lämnat detta utan erinran.

Förslaget att införa en bestämmelse som svarar mot regleringen i 9 § FotoL möts dock av kritik av ett par remissinstanser. *Sveriges advokatsamfund* påpekar till en början att utredningen härigenom i URL inför en bestämmelse enligt vilken upphovsmannen för att hävda

sin rätt måste meddela ett förhandsförbud. Utredningen gör således avsteg från en i samband med 19 § URL uttalad princip om att lagen bör befrias från sådana bestämmelser. Även med bortseende från detta kan enligt samfundet ifrågasättas om den föreslagna ändringen bör genomföras. Det torde nämligen kunna diskuteras om det finns anledning att låta visning av konstverk i television följa samma regel som gäller för visning av fotografier. Inte heller av andra skäl torde det enligt samfundet finnas anledning att begränsa upphovsmannens rätt att förfoga över verket vid televisionsutsändningar. Samfundet förordar därför att den föreslagna bestämmelsen utgår. Televisionsföretaget bör i förväg inhämta tillstånd att göra upp om ersättningsfrågorna. Möjlighet att träffa avtal härom med upphovsmannaorganisationerna torde föreligga. Föreningen Sveriges filmproducenter redovisar liknande synpunkter i frågan. För att tillgodose konstnärens rådighet över sina verk kan man enligt föreningen införa en regel av innebörd att visningsrätt mot ersättning föreligger, om televisionsföretaget tillskrivit upphovsmannen under hans senast kända adress med begäran om rätt till visning och upphovsmannen inte inom viss tid därefter har avböjt framställningen.

Utredningens förslag till utformning av i k r a f t t r ä d a n d e - o c h ö v e r g å n g s b e s t ä m m e l s e r n a har inte föranlett någon erinran.

3.4 Föredraganden

3.4.1 Frågan om ratificering av Bernkonventionens Paristext och den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt

Det ligger i sakens natur att frågor rörande rätten till litterära och konstnärliga verk ofta spänner över de nationella gränserna och att det här föreligger ett framträdande behov att finna ändamålsenliga lösningar på det internationella planet. Det internationella samarbetet på detta område är också av gammalt datum. Av grundläggande betydelse för utformningen av upphovsrätten på det internationella planet är den år 1886 tillkomna Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk som har vunnit bred anslutning, särskilt bland de europeiska staterna men också bland många utomeuropeiska. Den år 1952 tillkomna Världskonventionen om upphovsrätt har också spelat en viktig roll genom att dels överbrygga vissa skiljaktigheter i rättssystemen mellan å ena sidan de till Bernkonventionen anslutna staterna och å andra sidan stater som står utanför denna konvention, bl. a. Förenta staterna, dels ge länder med ett ännu outvecklat upphovsrättsligt skydd möjlighet att bli delaktiga av en internationell gemenskap på området. Även på det nordiska planet förekommer sedan länge ett omfattande upphovsrättsligt samarbete. Den nuvarande lagstiftningen på detta om-

råde i Danmark, Finland, Norge och Sverige, tillkommen i början av 1960-talet, är som ett resultat härav utformad på ett väsentligen likartat sätt.

Sverige, som anslöt sig till Bernkonventionen redan år 1904 och som är anslutet till Världskonventionen om upphovsrätt sedan år 1961, har sedan länge tagit aktiv del i strävandena att genom successiva revisioner av dessa konventioner anpassa den upphovsrättsliga regleringen till utvecklingen på de tekniska, sociala och kulturella områdena. Inte minst utvecklingsländernas särskilda problem har därvid kommit allt mer i blickpunkten under senare år. Den kanske mest betydelsefulla svenska insatsen i detta hänseende gjordes i samband med den revision av Bernkonventionen som skedde vid en diplomatisk konferens i Stockholm år 1967. Den svenska regeringen var ansvarig för det program som låg till grund för denna revision. Revisionen innebar, förutom vissa ändringar av Bernkonventionens administrativa bestämmelser och slutbestämmelser, betydelsefulla ändringar av och tillägg till konventionens materiella bestämmelser, upptagna i art. 1—20. Ändringarna syftade väsentligen till att bygga ut och förstärka det upphovsrättsliga skyddet. Därjämte antogs ett särskilt protokoll rörande utvecklingsländerna, det s. k. u-landsprotokollet, avsett att göra det möjligt för dessa länder att i vissa hänseenden tillämpa mindre vittgående skyddsbestämmelser än som innefattas i själva konventionen.

Sverige ratificerade år 1969 Stockholmstexten av Bernkonventionen med undantag för de materiella bestämmelserna i art. 1—20. En ratifikation av dessa bestämmelser kunde inte ske samtidigt, eftersom det visade sig nödvändigt att först utreda frågan vilka ändringar i vår upphovsrättsliga lagstiftning som krävdes för att bringa denna i överensstämmelse med nämnda bestämmelser. I avbidan på att en sådan utredning kom till stånd avgav Sverige med stöd av vissa särskilda bestämmelser i konventionen och u-landsprotokollet en förklaring rörande provisorisk tillämpning av protokollet. Beträffande de närmare överväganden som gjordes i detta sammanhang ber jag att få hänvisa till prop. 1969: 34 s. 20—31.

Under och närmast efter 1967 års Stockholmskonferens visade utvecklingen att bara ett fåtal länder var beredda att tillträda u-landsprotokollet. Det stod så småningom klart, att de flesta högt utvecklade länderna inte skulle komma att tillträda detta. Denna utveckling kom inte helt överraskande för oss. Även om protokollet överensstämmer i sina huvuddrag med det av svenska regeringen framlagda förslaget, går det på vissa viktiga punkter längre i utvecklingsländernas favör än vad som från början föreslogs från svensk sida. Detta gäller särskilt i fråga om skyddstiden och rätten till utnyttjande av vissa verk inom undervisningsväsendet.

I det uppkomna läget beslöts att en ytterligare revision av Bernkonven-

tionen skulle företas i syfte huvudsakligen att beträffande det upphovsrättsliga skyddet i utvecklingsländerna få till stånd nya regler som kunde vinna bredare anslutning än vad som blivit fallet med dem som tillkom vid Stockholmskonferensen. En sådan revision gjordes på sommaren 1971 vid en diplomatisk konferens i Paris, i vilken Sverige deltog.

Vid Pariskonferensen antogs en ny text av Bernkonventionen, den s. k. Paristexten. De materiella bestämmelserna i art. 1—20 lämnades därvid orubbade i förhållande till Stockholmstexten, medan vissa nya regler infördes i de administrativa bestämmelserna och slutbestämmelserna. Till Paristexten är vidare fogat ett bihang med regler om u-ländernas rättigheter som ersätter u-landsprotokollet i Stockholmstexten. Bihangets utgör en integrerande del av Paristexten av Bernkonventionen.

Art. 1—21 och bihanget till Paristexten träder enligt art. 28.2.a. i kraft tre månader efter det att minst fem unionsländer har ratificerat eller anslutit sig till texten och dessutom Frankrike, Förenta staterna, Spanien och Storbritannien har blivit bundna av den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt. Art. 22—38 träder enligt art. 28.3. för varje unionsland i kraft tre månader efter den dag då generaldirektören har lämnat meddelande om att landet har deponerat ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Paristexten av Bernkonventionen har undertecknats av 35 stater, däribland de nordiska länderna utom Island. Den har hittills ratificerats endast av Frankrike och Ungern.

Vid Pariskonferensen reviderades också Världskonventionen om upphovsrätt. Ändringarna avser att tillgodose u-ländernas behov av tillgång till verk framför allt inom utbildningsväsendet. De nya bestämmelserna överensstämmer i princip med bestämmelserna i bihanget till Paristexten av Bernkonventionen. Till Världskonventionen har fogats två protokoll angående skydd för verk av statslösa och flyktingar resp. skydd för verk som har publicerats av Förenta nationerna (FN) eller vissa andra internationella organisationer. Protokollen är i huvudsak av samma innehåll som två tilläggsprotokoll till den ursprungliga konventionen.

Den reviderade Världskonventionen träder enligt art. IX i kraft tre månader efter det att tolv ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrument har deponerats. Den har undertecknats av ett trettiotal stater och har hittills ratificerats av Frankrike, Förenta staterna, Storbritannien och Ungern.

De nya konventionstexterna och u-landsbihangets till Bernkonventionen innebär i huvudsak följande.

I *Bernkonventionen* har bestämmelserna om konventionens tillämpningsområde i vissa hänseenden utvidgats och förtydligats. Sålunda har i frågan om vilka slag av verk som åtnjuter skydd enligt konventionen införts delvis nya regler beträffande officiella texter samt tal, föredrag och liknande verk. Vidare har betydelsefulla ändringar gjorts i reglerna

om de anknytningsmoment som skall föreligga för skydd enligt konventionen. Den viktigaste nyheten är att upphovsman som är medborgare i unionsland alltid skall åtnjuta skydd för sitt verk. I motsats till vad som föreskrivs i Brysseltexten av Bernkonventionen gäller detta också om verket först har getts ut utanför unionen.

Konventionen föreskriver skydd för upphovsmannens s. k. ideella rätt, dvs. bl. a. rätten att motsätta sig kränkande förfaranden beträffande verket. Reglerna härom har i den nya konventionstexten utvidgats till att gälla hela skyddstiden. Denna omfattar liksom enligt Brysseltexten i princip upphovsmannens livstid och 50 år efter hans död. Den nya texten innehåller också vissa bestämmelser som gör det möjligt för unionsländerna att föreskriva en alternativ skyddstid för filmverk.

De viktigaste ändringarna gäller reglerna om upphovsmans rätt att mångfaldiga skyddat verk. Den nya texten ger i motsats till Brysseltexten upphovsmannen generell ensamrätt till mångfaldigande i vilken form det vara må. Som allmänt undantag föreskrivs dock att unionsländerna i sin lagstiftning får tillåta mångfaldigande av verk i vissa särskilda fall, om sådant mångfaldigande inte gör intrång i det normala utnyttjandet av verket och inte heller oskäligt inkräktar på upphovsmannens legitima intressen.

I konventionen finns en rad speciella undantag från rätten till mångfaldigande, t. ex. bestämmelser om rätt att göra citat, rätt att använda verk för undervisningsändamål, s. k. lånerätt för pressen och rätt att ta med verk i vissa reportage. Dessa regler har underkastats vissa jämförelser.

I den nya texten har vidare tagits in bestämmelser om avtal om filmning, vilka tidigare inte fanns i konventionen. Reglerna avser att underlätta det internationella filmutbytet. Bestämmelserna innehåller bl. a. en allmän presumtionsregel om att upphovsmän som lämnat bidrag till framställningen av ett filmverk inte kan motsätta sig t. ex. mångfaldigande, spridning och offentligt framförande av verket. Vissa kategorier av upphovsmän, t. ex. scenarioförfattare och huvudregissör, är dock undantagna från presumtionsregeln.

Bihaget rörande utvecklingsländerna utgör en integrerande del av Paristexten av Bernkonventionen. Det avser i princip att ge dessa länder möjlighet att inträda eller kvarstanna i unionen och tillträda Paristexten men samtidigt göra förbehåll om att de skall få tillämpa ett mindre omfattande upphovsrättsligt skydd än vad konventionens huvudtext föreskriver. Sålunda ger bihanget utvecklingsländerna möjlighet att meddela tvångslicens avseende översättning eller mångfaldigande av verk, vars hemland är land som är bundet av bihanget eller som i särskild ordning har medgett att detta får tillämpas. Särskilda förutsättningar gäller för att sådan licens skall få meddelas. En viss tid, i princip tre resp. fem år, skall ha förflutit från verkets första publicering utan att någon översättning

resp. någon upplaga av verket har publicerats i landet i fråga. Licens får bara meddelas för undervisningsändamål eller, såvitt gäller översättningslicenser, undervisnings- och forskningsändamål. Bestämmelserna om tvångslicens stämmer i huvudsak överens med motsvarande bestämmelser i 1967 års u-landsprotokoll men är mindre långtgående. Protokollet innehåller nämligen också regler om möjlighet att föreskriva kortare skyddstid och att inskränka rätten till radioutsändning samt att allmänt utnyttja verk inom utbildningsväsendet. Dessa bestämmelser saknar motsvarighet i u-landsbihaget.

De ändringar som vid Pariskonferensen infördes i *Världskonventionen* innebär som nämnts i huvudsak att bestämmelser svarande mot Bernkonventionens u-landsbihang har tagits in i konventionen.

Beträffande det närmare innehållet i Paristexten av Bernkonventionen och den reviderade Världskonventionen hänvisas till den redogörelse som har lämnats i det föregående (avsnitt 3.1).

Dåvarande statsrådet och chefen för justitiedepartementet understök i den förut nämnda prop. 1969: 34 (s. 30) att det fick ses som ett svenskt önskemål att de vid Stockholmskonferensen reviderade materiella bestämmelserna i art. 1—20 i Bernkonventionen liksom u-landsprotokollet trädde i kraft så snart som möjligt. I fråga om art. 1—20 i Paristexten, vilka som tidigare nämnts är identiska med motsvarande artiklar i Stockholmstexten, äger denna synpunkt alltjämt giltighet. I det förändrade läge som numera föreligger med avseende på utvecklingsländerna torde Sverige gagna deras intressen mest effektivt genom att medverka till att bihaget till Paristexten av Bernkonventionen liksom den reviderade Världskonventionen träder i kraft så snart som möjligt och vinner bredast möjliga anslutning. Sverige bör därför ratificera Paristexten av Bernkonventionen samt den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt jämte dess protokoll.

Ratificering av de administrativa bestämmelserna och slutbestämmelserna i Paristexten av Bernkonventionen och av den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt jämte protokoll föranleder inte några lagstiftningsåtgärder. Ett svenskt tillträde till de materiella bestämmelserna i Paristexten av Bernkonventionen kräver emellertid att vissa av bestämmelserna i den upphovsrättsliga lagstiftningen, som f. n. bygger på 1948 års Brysseltext av Bernkonventionen, anpassas till de nya konventionsbestämmelserna.

Frågan om vilka lagstiftningsåtgärder som fordras för att Sverige skall kunna tillträda de nya materiella bestämmelserna i Bernkonventionen har utretts av en särskilt tillkallad arbetsgrupp inom justitiedepartementet. Arbetsgruppen — som här benämns utredningen — har redovisat sina överväganden i en år 1970 avgiven departementspromemoria. I promemorian föreslås vissa ändringar i upphovsrättslagen (1960: 729, URL) och fotografilagen (1960: 730, FotoL) samt tillämp-

ningskungörelsen (1964: 107, TK) till dessa lagar. Promemorian har remissbehandlats. Praktiskt taget alla remissinstanser har tillstyrkt att Sverige ratificerar de nya materiella bestämmelserna i Bernkonventionen. De framlagda förslagen till ändringar i den svenska lagstiftningen har också på de flesta punkter mottagits gynnsamt av remissinstanserna.

Ett par remissinstanser har dock avstyrkt eller ifrågasatt om ratificering av de nya materiella bestämmelserna i art. 1—20 och därav påkallade lagstiftningsåtgärder bör ske, åtminstone f. n. Stim har ifrågasatt, om man inte före ett ställningstagande bör avvakta resultatet av den översyn av den upphovsrättsliga lagstiftningen som pågår inom ramen för den år 1970 tillsatta samnordiska kommittén. Vidare har Föreningen Sveriges filmproducenter riktat kritik mot utformningen av art. 14bis, som rör bl. a. filmavtal. Föreningen anför att bestämmelserna i artikeln "med inkonsekventa gränsdragningar, med undantag och undantag från undantagen" måste föranleda komplikationer och svårigheter i det internationella filmutbytet.

Vad angår synpunkten att man bör avvakta resultatet av den översyn som f. n. sker på det nordiska planet av lagstiftningen om upphovsrätt, vill jag framhålla att det inte finns någon anledning anta att denna översyn kan komma att påverka bedömningen av frågan om ratificering av den reviderade Bernkonventionen. Jag vill i detta sammanhang framhålla att frågan om ratificering diskuterades vid nordiska departementsöverläggningar i Oslo i januari 1972. Det förelåg då enighet om att Danmark, Finland, Norge och Sverige bör tillträda Paristexten av Bernkonventionen så snart som möjligt och utan att resultatet av det pågående revisionsarbetet avvaktas. Det rådde också i allt väsentligt enighet om vilka ändringar i den upphovsrättsliga lagstiftningen som bör vidtas i samband härmed. Jag anser därför inte att man behöver avvakta resultatet av översynen inom den samnordiska kommittén för att ta ställning till frågan om ratifikation av konventionen. Ratificering har som tidigare nämnts länge bedömts som angelägen från svensk synpunkt och ytterligare dröjsmål bör helst undvikas. Med hänsyn till kommitténs arbete bör emellertid revisionen av den upphovsrättsliga lagstiftningen nu begränsas till vad som är nödvändigt för ett tillträde till Paristexten av Bernkonventionen. Bedömningen av frågor av mera allmän karaktär, såsom exempelvis det av någon remissinstans berörda problemet om balansen mellan upphovsmännens intressen och det kulturella och kommersiella livets krav, bör sålunda anstå till dess att resultatet av kommitténs arbete föreligger. Samma ståndpunkt intogs från de övriga nordiska ländernas sida vid de nordiska överläggningarna. Ett undantag från denna principiella begränsning är dock för svensk del påkallat i fråga om upphovsrätten till allmänna handlingar. Till denna särskilda fråga ber jag att få återkomma senare.

Vad sedan angår utformningen av art. 14bis i den reviderade Bernkonventionen är kritiken enligt min mening överdriven. Filmproducentföreningen har inte heller preciserat sin kritik mot artikeln. Det är dock självklart att man inte kan ställa lika höga krav på precision av en konventionstext som på intern lagstiftning, eftersom en konvention utgör en kompromiss inte bara mellan skilda sakliga intressen utan också mellan olika länders rättssystem. Under alla förhållanden är de svagheter som eventuellt kan vidlåda denna bestämmelse inte av den betydelse att de på ett avgörande sätt bör påverka frågan om ratifikation av hela komplexet av materiella regler i konventionen.

Under återopande av vad nu anförts förordar jag att Sverige ratificerar Paristexten av Bernkonventionen, däri inbegripet bihanget rörande u-länderna, och den i Paris år 1971 reviderade Världskonventionen om upphovsrätt jämte tilläggsprotokoll.

Jag tar i det följande upp frågan om de lagstiftningsåtgärder som påkallas och vissa andra särskilda spörsmål som aktualiseras av nämnda ratifikationer. Såvitt avser Paristexten av Bernkonventionen följer jag därvid för överskådlighetens skull den i departementspromemorian valda metoden att gå igenom texten artikel för artikel.

3.4.2 Lagstiftning som föranleds av art. 1—20 i Paristexten

3.4.2.1 Bestämmelser som lämnats oreviderade m. m.

Art. 1—20 innehåller som nämnts konventionens materiella bestämmelser. Av dessa har *art. 1, 8 och 12* inte ändrats och föranleder därför ej lagstiftningsåtgärder. *Art. 16—20* har rent konventionsteknisk karaktär och behöver inte återges i den interna svenska lagstiftningen.

3.4.2.2 Skyddade verk (art. 2)

I *art. 2.1.* finns en katalog över skyddade verk. Skyddet har i Paristexten utvidgats till att omfatta även ofixerade koreografiska verk och pantomimer. Vidare har det klarlagts att med filmverk och fotografiska verk likställs verk som kommit till uttryck genom ett likartat förfarande.

Enligt 1 § URL åtnjuts skydd för verk oavsett på vilket sätt detta kommit till uttryck. Vad angår fotografiska verk gäller enligt 1 § FotoL att som fotografisk bild skall anses även vad som framställs genom ett med fotografi likartat förfarande. Detta uttryck får anses lika omfattande som den nya konventionsbestämmelsen. I överensstämmelse med vad som har anförts i promemorian anser jag därför att de företagna konventionsändringarna inte påkallar någon ändring i den svenska lagstiftningen.

I *art. 2.2.* har tagits in en bestämmelse om att unionsländerna i sin lagstiftning kan föreskriva att litterära och konstnärliga verk eller en

eller flera grupper av sådana verk inte skall åtnjuta skydd, om de inte har upptagits på ett materiellt underlag.

Enligt gällande svensk rätt åtnjuter ett verk skydd även om det inte har tagits upp på ett materiellt underlag. Som jag nyss nämnde föreskrivs i 1 § första stycket URL att den som skapat ett litterärt eller konstnärligt verk har upphovsrätt till verket, "oavsett på vilket sätt verket har kommit till uttryck". Som praktiska exempel på s. k. ofixerade verk kan nämnas vissa koreografiska verk liksom den sekvens av bilder som vid direktsändning i television framträder på mottagarapparaternas bildrutor. Utredningen finner att det för svensk del saknas anledning att utnyttja möjligheten att utesluta ofixerade verk från skydd. Förslaget har inte mötts med någon erinran under remissbehandlingen och jag finner också för egen del att det bör godtas.

Utredningen har i detta sammanhang diskuterat frågan om termen filmverk, när den förekommer på olika ställen i URL, skall anses omfatta också ofixerade filmverk. Eftersom de olika kategorierna av verk avgränsas från varandra med hänsyn till sina inre egenskaper och inte med hänsyn till den yttre form i vilken de framträder, anser utredningen det vara mest sannolikt att termen i princip får anses täcka också ofixerade filmverk. Utredningen har övervägt om ett förtydligande av lagtexten bör göras men har stannat för att så inte bör ske. Jag delar denna uppfattning. Det har under remissbehandlingen framgått att det kan vara något tveksamt om dessa typer av verk skall anses som filmverk. För egen del anser jag att det inte är lämpligt att binda rättsutvecklingen på denna punkt, bl. a. med hänsyn till att man i rättstillämpningen bör kunna beakta den rättspraxis som eventuellt kan utbildas utomlands.

I *art. 2* har vidare införts ändrade bestämmelser om det skydd som skall tillkomma officiella texter. De nya reglerna är av betydelse för utformningen av 9 § URL. Jag kommer att beröra denna fråga i samband med förslaget till ändrade regler om upphovsrätt till allmänna handlingar (avsnitt 4.4.7).

Enligt *art. 2.7.* skall verk, som i sitt hemland skyddas bara som mönster och modeller, i annat unionsland endast ges det särskilda skydd som i detta land tillkommer mönster och modeller. I den nya konventionstexten har tillagts att om något sådant särskilt skydd inte förekommer i landet i fråga, verket skall skyddas som konstverk. Eftersom svensk rätt i mönsterskyddslagen (1970: 485) innehåller särskilda bestämmelser på detta område saknar bestämmelsen betydelse för vår del.

Art. 2bis innehåller regler om skyddet för politiska tal och andra offentliga anföranden och ger i princip unionsländerna rätt att från skydd helt eller delvis undanta sådana verk. Även innehållet i denna artikel har betydelse för upphovsrätten till vissa allmänna handlingar och kommer att behandlas i det följande (avsnitt 4.4.7).

3.4.2.3 Anknytningsmoment för skydd, regler om hemland m. m. (art. 3—6)

Konventionen innehåller vissa nya bestämmelser om konventionens tillämpningsområde med hänsyn till verkets anknytning till ett unionsland. Medan enligt Brysseltexten en upphovsman som tillhör unionsland åtnjuter skydd för opublicerade verk och verk som först publiceras i unionsland men däremot inte för verk som först publiceras utanför unionen, har nu den viktiga ändringen vidtagits, att upphovsman som är medborgare i ett unionsland alltid åtnjuter skydd för sitt verk (*art. 3.1.a.*). Med medborgare i unionsland jämställs den som har sin vanliga vistelseort ("résidence habituelle") i sådant land (*art. 3.2.*). Upphovsman som inte tillhör ett unionsland åtnjuter skydd enligt konventionen om verket publiceras först i ett unionsland eller samtidigt i ett land utanför unionen och i ett unionsland (*art. 3.1.b.*). Ett verk anses ha publicerats "samtidigt" i flera länder om det utkommer i ett land inom 30 dagar från den första publiceringen i annat land (*art. 3.4.*).

De nya bestämmelserna kräver vissa ändringar, främst i 60 § URL, 22 § FotoL och 1 § TK, vilka innehåller regler om tillämpningsområdet för URL och FotoL. I 60 § URL och 22 § FotoL regleras lagarnas tillämpning i fråga om verk eller fotografisk bild med viss närmare angiven anknytning till Sverige. I 60 § första stycket URL föreskrivs att vad som i lagen är stadgat om upphovsrätt är tillämpligt på verk av den som är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige, på verk av sådan statslös eller flykting som har sin vanliga vistelseort i Sverige samt på verk som först har utgivits här. Motsvarande bestämmelser finns i 22 § FotoL. Med stöd av en fullmaktsbestämmelse i 62 § URL har Kungl. Maj:t i 1 § TK föreskrivit att URL vidare skall vara tillämplig dels på verk av utländsk upphovsman, om verket först har utgivits i främmande unionsland eller i land utanför unionen men samtidigt eller inom trettio dagar därefter i unionsland, dels på utgivet verk av medborgare i främmande unionsland. Vidare har med stöd av fullmaktsbestämmelse i 23 § FotoL föreskrivits i 6 § TK och 1 § TK äger motsvarande tillämpning i fråga om fotografisk bild.

I promemorian konstateras att principen om att medborgarskap skall grunda skydd redan är uttalad i 60 § URL och att någon ändring i denna del därför inte är påkallad. Den nya konventionsregeln om att den som har vanlig vistelseort i unionsland är jämställd med medborgare i sådant land bör däremot föranleda vissa ändringar.

Utredningen föreslår att de nuvarande bestämmelserna om skydd för verk av den som har hemvist i Sverige och av statslösa och politiska flyktingar med vanlig vistelseort här ersätts av en generell regel om skydd åt verk av den som har sin vanliga vistelseort i Sverige. Vidare

föreslås att specialregeln om vad som skall anses som "samtidig utgivning" tas in i 60 § URL. Motsvarande bestämmelser bör gälla för fotografisk bild enligt 22 § FotoL. Enligt promemorian är det dock inte nödvändigt att återge dessa i FotoL. Utredningen föreslår att i stället i 22 § FotoL en hänvisning tas in till 60 § URL. Motsvarande ändringar bör också göras i 1 § TK beträffande verk från andra unionsländer. I promemorian framhålls att det inte är nödvändigt att som f. n. i 1 § TK upprepa bestämmelserna i 60 § URL. Det är enligt utredningen tillräckligt att i stadgandet förklara att URL:s bestämmelser om upphovsrätt skall gälla även för verk som inte har den anknytning till Sverige som avses i 60 §, om verket äger motsvarande anknytning till annat unionsland. Som tidigare nämnts föreskrivs i 6 § TK att 1 § skall ha motsvarande tillämpning på fotografisk bild.

Utöver vad som nu har anförts har i konventionstexten förts in vissa andra bestämmelser som torde föranleda ändringar i de nämnda svenska bestämmelserna. Konventionens tillämpningsområde har vidgats genom att det har införts speciella anknytningsmoment i fråga om filmverk, byggnadsverk och konstverk. Även om de tidigare nämnda nationalitets- och publiceringskriterierna inte är uppfyllda, skall skydd enligt konventionen inträda dels för upphovsmän till filmverk, vars producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort i ett unionsland (*art. 4.a.*), och dels för upphovsmän till byggnadsverk uppfört i unionsland och verk av grafisk eller plastisk konst vilka utgör del av byggnad som är belägen i ett unionsland (*art. 4.b.*). Den sistnämnda bestämmelsen har delvis sin motsvarighet i den tidigare konventionstexten men har utvidgats i förhållande till denna.

Vad först gäller filmverk föreslås i promemorian att en bestämmelse motsvarande konventionens art. 4.a. tas in i 60 § URL. I samband härmed bör också tas in en i *art. 15.2.* införd presumtionsregel att, om annat ej visas, som producent skall anses den vars namn på sedvanligt sätt utsatts på exemplar av filmverket. I fråga om byggnadsverk m.m. föreskrivs redan i 60 § URL att lagens regler om upphovsrätt är tillämpliga på i Sverige utfört byggnadsverk och på konstverk som har infogats i här belägen byggnad. På motsvarande sätt föreskrivs i 1 § TK att bestämmelserna i URL skall gälla även byggnadsverk av utländsk upphovsman, vilket har utförts i främmande unionsland, och verk av grafisk eller plastisk konst av utländsk upphovsman, vilket har infogats i byggnad belägen i främmande unionsland. På grundval av en redaktionell jämkning som skett i konventionstexten bör enligt utredningen regeln om konstverk i 60 § URL göras tillämplig inte bara på konstverk som har infogats i här belägen byggnad utan även på konstverk som har infogats i annan med marken fast förenad anordning. Utredningens tidigare nämnda förslag att i 22 § FotoL och 1 § TK föra in hänvisningar till de kriterier för tillämpningsområdet som

anges i 60 § URL gäller också de nu nämnda bestämmelserna om filmverk, byggnadsverk och konstverk.

Utredningens förslag till de ändringar i den svenska lagstiftningen som föranleds av de nya reglerna om konventionens tillämpningsområde har tillstyrkts under remissbehandlingen och jag finner också för egen del att de till övervägande del bör godtas. Jag anser det emellertid inte vara lämpligt att i 22 § FotoL ta in en bestämmelse om att 60 § URL skall äga motsvarande tillämpning i fråga om rätten till fotografisk bild. I varje lag bör självständigt anges dess tillämpningsområde. I sak samma regler som i 60 § första stycket URL bör därför tas in i 22 § FotoL. Av samma skäl godtar jag inte heller utredningens förslag att fullmaktsbestämmelsen i 23 § FotoL skall ersättas av en hänvisning i 22 § till 62 § URL.

I detta sammanhang vill jag beröra en annan fråga som har aktualiserats under utredningsarbetet, nämligen om man för framtiden bör behålla den lagtekniska lösningen att i URL och FotoL bara reglera lagarnas tillämpning på verk med svensk anknytning medan deras tillämpning på verk med utländsk anknytning regleras i TK. En ledamot av utredningen, professorn Bergström, föreslår att URL:s konstruktion ändras så, att man i 60 § tar in Bernkonventionens regler om tillämpningsområdet, inbegripet dess regler om vilket land som skall anses vara ett verks hemland. För såväl enskilda som domstolar bör enligt Bergström ett sådant system bli lättare att tillämpa. Man vinner också den lagtekniska fördelen att de materiella reglerna inte behöver återges två gånger, dels i URL och dels i TK. Vidare undviks på detta sätt lättare risken för tolkningar av Bernkonventionens bestämmelser om tillämpningsområdet som strider mot andra unionsländers tolkningar, vilka till övervägande del är grundade på en direkt tillämpning av konventionen. Bergström framhåller vidare att man med det system han förordar i framtiden kan införa särskilda regler beträffande verk med Sverige som hemland, t. ex. bestämmelser om att generella avtal med upphovsmannaorganisationer utsträcks till att gälla även icke medlemmar.

Enligt min mening skulle den av Bergström förordade lagtekniska lösningen innebära åtskilliga fördelar om man i detta sammanhang bara behövde ta hänsyn till Bernkonventionen. Det är emellertid att märka att URL:s regler också skall gälla beträffande verk med anknytning till land som är anslutet till Världskonventionen. Vissa av lagens bestämmelser skall vidare tillämpas på televisionsutsändningar från länder, som är anslutna till 1960 års europeiska konvention om skydd för televisionsutsändningar, och på framföranden, ljudupptagningar samt radio- och televisionsutsändningar som äger rum i länder anslutna till 1961 års konvention om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag (den s. k. Romkonventionen). Dessa

frågor regleras nu i 2—5 §§ TK, vilka inte berörs av Bergströms förslag. Det är emellertid enligt min mening inte gärna möjligt att i URL reglera lagens tillämplighet på främmande verk med ursprung i Bern-unionsland och i TK behandla lagens tillämplighet på verk m. m. med anknytning till land som har anslutit sig till andra konventioner. En sådan lösning är inkonsekvent och kan skapa förvirring. Skulle man, å andra sidan, konsekvent följa den av Bergström förordade systematiken och i URL reglera lagens tillämplighet inom ramen för tillämpningsområdet för alla de nämnda konventionerna, blir lagens bestämmelser på denna punkt synnerligen omfattande och otympliga. Jag förordar därför att den nuvarande systematiken behålls oförändrad. Skulle det i framtiden bli aktuellt att införa särskilda bestämmelser i URL för verk med Sverige som hemland får frågan givetvis prövas på nytt. Det synes dock troligt att frågan då kan lösas utan att den nuvarande systematiken frångås.

Utöver de tidigare nämnda förslagen till lagändringar, som är konventionsbetingade, föreslås i promemorian en ändring av 61 § andra stycket URL. Nämnda bestämmelse reglerar tillämpningsområdet för 49 § om skydd för *k a t a l o g e r* m. m. För att få likformighet med 60 § föreslås att bestämmelsen om att 49 § skall tillämpas på arbete framställt av den som har hemvist i Sverige eller av sådan statslös eller flyktning som har sin vanliga vistelseort här ersätts med en regel om att 49 § är tillämplig på arbete framställt av den som har sin vanliga vistelseort här. Jag biträder detta förslag.

I 60 § URL regleras tillämpningsområdet för lagens bestämmelser om upphovsrätt. Frågan om svensk eller utländsk rätt skall tillämpas i fråga om *u p p h o v s r ä t t s l i g a* avtal med internationell anknytning besvaras inte av lagtexten. I promemorian uttalas att denna fråga torde vara att lösa enligt den svenska internationella privaträtts regler. En remissinstans har kritiserat detta uttalande och framhållit att denna tolkning saknar stöd i förarbetena och inte framgår tydligt av lagtexten samt att ett klargörande på denna punkt är önskvärt.

För egen del vill jag framhålla att 60 § URL jämte de med stöd av 62 § URL utfärdade bestämmelserna i TK reglerar vilka verk som åtnjuter skydd enligt svensk lag. Bestämmelserna får emellertid inte tolkas så, att de sätter eljest tillämpliga internationellt privaträttsliga regler ur spel såvitt avser avtalsrättsliga frågor. Såsom utredningen påpekat kan det därför förekomma att utländsk lag skall tillämpas i stället för vissa av URL:s bestämmelser som reglerar avtalsrättsliga frågor, allt dock under förutsättning att frågan gäller ett verk som är skyddat enligt svensk lag. Liksom i annan privaträttslig lagstiftning gäller därför den allmänna principen att tillämpningen av svensk lag är beroende av att de internationellt privaträttsliga reglerna leder till att svensk lag skall tillämpas på avtalsförhållandet. Det finns emellertid lika litet här

som eljest i vår lagstiftning skäl att i lagen ge uttryck för denna allmänna princip.

I art. 3.3. finns en definition av begreppet "publicerade verk". Ett verk anses publicerat, när det är utgivet, oberoende av det sätt på vilket de särskilda exemplaren har framställts. Enligt den nya konventionstexten krävs för att publicering skall anses ha skett att utgivningen har skett "med upphovsmannens samtycke" och att exemplaren har "gjorts tillgängliga på sådant sätt att, med beaktande av verkets art, allmänhetens rimliga behov blir tillfredsställt". Begreppet publicering motsvaras i URL närmast av utgivning. Enligt 8 § andra stycket URL anses ett verk vara utgivet när exemplar av verket lovligen har förts i handeln eller eljest blivit spridda till allmänheten.

I promemorian uttalas att den nya definitionen med hänsyn till förhållandena i utlandet synes påkalla att ordet "lovligen" i lagtexten byts ut mot "med upphovsmannens samtycke". I övrigt föranleder enligt promemorian ändringarna i artikeln inte någon ändring i den svenska lagen.

Ett par remissinstanser anser att den föreslagna ändringen inte behövs. Sveriges advokatsamfund menar att uttrycket "lovligen" bör behållas, eftersom det enligt URL kan förekomma att ett verk kan anses utgivet utan upphovsmannens samtycke. Samfundet framhåller vidare att det från tolkningssynpunkt är mindre lämpligt att behålla rekvisitet "lovligen" beträffande offentliggörande vilket regleras i 8 § första stycket URL, medan man för utgivande inför en annan formulering.

I denna fråga vill jag först framhålla att begreppet publicering enligt Bernkonventionen har betydelse framför allt när det gäller att bestämma hemland för verk. Vid diskussionerna under Stockholmskonferensen framgick att problemet väsentligen gällde huruvida publicering med stöd av tvångslicens skulle kunna utgöra publicering i konventionens mening. Syftet med konventionsändringen torde framför allt ha varit att hindra att ett verk skall kunna ges anknytning till visst land utan att upphovsmannens samtycke föreligger. Framför allt i länder utanför Bernunionen torde publicering — särskilt genom fonogram — ske med stöd av tvångslicens. Sådan publicering får enligt min uppfattning anses utgöra utgivning enligt 8 § andra stycket URL i dess nuvarande lydelse. Verk som på detta sätt fått sin första publicering utanför Sverige kan alltså enligt 60 § URL komma utanför tillämpningsområdet för URL. Detta är enligt min mening inte tillfredsställande. Man bör därför utforma definitionen av begreppet utgivning i URL så, att den så nära som möjligt stämmer överens med begreppet publicering i Bernkonventionen. Som föreslagits i promemorian bör därför ordet "lovligen" i 8 § andra stycket URL bytas ut mot "med upphovsmannens samtycke". Däremot påkallar konventionsändringen inte någon ändring i definitionen av begreppet offentliggörande i 8 § första stycket URL eller

4 § FotoL, eftersom offentliggörande i princip inte har någon betydelse för uppkomsten av skydd.

Som uttalats i promemorian torde den nya definitionen av begreppet "publicerat verk" i art. 3.3. i övrigt inte påkalla någon ändring i svensk lag.

3.4.2.4 Upphovsmannens ideella rätt (art. 6bis)

I art. 6bis finns bestämmelser om upphovsmannens ideella rätt, dvs. hans rätt att nämnas som upphovsman till verket och att motsätta sig varje förvanskning av verket eller liknande förfarande beträffande detta som är till men för hans ära eller anseende. Enligt Brysseltexten skall dessa rättigheter bestå minst under upphovsmannens livstid. Enligt den nya konventionstexten gäller som huvudregel att den ideella rätten skall bestå under hela skyddstiden.

Motsvarande bestämmelse i 3 § URL och 2 § FotoL gäller redan nu för hela skyddstiden och någon ändring i den svenska lagen behövs därför inte.

3.4.2.5 Skyddstiden (art. 7 och 7bis)

I art. 7 har införts nya bestämmelser om den tid under vilken filmverk, fotografiska verk och verk av brukskonst skall åtnjuta upphovsrättsligt skydd. Enligt Brysseltexten är dessa verk undantagna från den vanliga skyddstiden om 50 år från upphovsmannens död. Enligt den nya konventionstexten gäller emellertid huvudregeln i princip även för filmverk, dock att unionsländerna kan bestämma tiden till 50 år från det verket med upphovsmannens samtycke gjordes tillgängligt för allmänheten. För fotografiska verk och verk av brukskonst har införts en minimitid om 25 år från verkets tillkomst.

Beträffande filmverk och verk av brukskonst gäller enligt URL den i 43 § angivna vanliga skyddstiden om 50 år från upphovsmannens död. Enligt 15 § FotoL är skyddstiden för fotografier i allmänhet 25 år från det bilden framställdes. Har fotografiet konstnärligt eller vetenskapligt värde, s. k. kvalificerat fotografi, är skyddstiden densamma som enligt URL. Den nya konventionstextens krav på skyddstid för filmverk, fotografiska verk och verk av brukskonst är alltså uppfyllda och kräver därför inte någon lagstiftningsåtgärd.

Hovrätten för Västra Sverige har ifrågasatt, om man inte för filmverk bör införa den enligt den nya konventionstexten alternativt medgivna skyddstiden om 50 år från det verket gjordes tillgängligt för allmänheten. Som skäl härför anförs att filmverk mer och mer framstår som ett grupparbete av flera upphovsmän och att det då förefaller lämpligare att knyta skyddstiden till verkets offentliggörande än till tidpunkten för en viss persons död. En sådan regel skulle emellertid, som hovrätten själv framhåller, medföra att skyddstiden regelmässigt kom-

mer att förkortas. Enligt min mening är detta ett skäl mot en ändring i den nuvarande ordningen. En sådan är heller inte nödvändig för tillträde till den nya konventionstexten. Jag är därför inte beredd att nu förordna någon ändring i enlighet med hovrättens förslag. Jag utgår emellertid från att denna fråga övervägs under det pågående arbetet på en översyn av den upphovsrättsliga lagstiftningen.

Som jag nyss nämnde åtnjuter s. k. kvalificerat fotografi, dvs. fotografi med konstnärligt eller vetenskapligt värde, samma skyddstid som verk enligt URL, dvs. 50 år från upphovsmannens död. Juridiska fakulteten vid Lunds universitet har i sitt remissyttrande föreslagit att kvalificerat fotografi skall kunna anses föreligga även om inte något särskilt värde i angivet hänseende är förknippat med bilden. En sådan ändring skulle emellertid medföra ett ingrepp i lagstiftningen som inte påkallas av ett tillträde till den nya konventionstexten och bör därför inte ske i detta sammanhang.

Jag vill i detta sammanhang även beröra frågan om s. k. skyddstidsjämförelse. Enligt *art. 7.8.* skall skyddstiden alltid bestämmas av lagen i det land där skydd påkallas men skyddstiden skall, om inte detta lands lagstiftning föreskriver annat, inte överskrida den skyddstid som gäller i verkets hemland. Häremot svarande bestämmelser finns i 1 § 3 mom. TK som föreskriver att skydd enligt svensk lag inte skall åtnjutas för utländsk medborgare i fall då den i verkets hemland stadgade skyddstiden redan har gått ut. Svensk medborgare åtnjuter emellertid alltid skydd enligt svensk lag.

I promemorian föreslås att nuvarande bestämmelser i TK skall behållas oförändrade. Två av utredningens ledamöter, professorerna Bergström och Strömholm, har emellertid föreslagit att regeln utformas så, att skyddstidsjämförelse skall göras bara när verkets upphovsman är medborgare i eller har sin vanliga vistelseort i land med längre skyddstid än den 50-åriga. Som skäl anförs att den nuvarande regeln medför att en svensk upphovsman, vars verk har sitt hemland i ett land med kortare skyddstid, ändå får åtnjuta 50-årig skyddstid i Sverige på grund av nationalitetsregeln i 60 § URL, medan en utländsk medborgare i samma situation är underkastad den kortare skyddstiden i verkets hemland. De två ledamöterna ifrågasätter, om denna regel är förenlig med den i konventionen stadgade grundprincipen om nationell behandling. De föreslår i stället en bestämmelse av innehåll att, om skyddstiden har gått ut i verkets hemland, skydd enligt svensk lag skall åtnjutas, om upphovsmannen är medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige eller i annat unionsland med samma eller längre skyddstid.

Som framgår av vad jag nyss sagt är enligt *art. 7.8.* skyddstidsjämförelse huvudregel och nationell behandling i detta hänseende är garanterad endast om lagstiftningen i det land där skydd påkallas föreskri-

ver sådan. Bestämmelsen i art. 7.8. måste alltså anses utgöra ett uttryckligt undantag från den princip om nationell behandling som föreskrivs i art. 5. Enligt min mening finns inte någon anledning att frångå den regel om skyddstidsjämförelse som gäller i dag. Jag förordar därför att Sverige utnyttjar rätten att begränsa skyddstiden i hithörande fall i samma omfattning som i gällande rätt. Bestämmelsen härom bör liksom nu lämpligen ingå i TK.

Bestämmelserna i art. 7 har i övrigt jämkats i vissa hänseenden, bl. a. genom att vissa förtydliganden har gjorts beträffande skyddstiden för anonyma och pseudonyma verk. Motsvarande lösningar finns redan i URL. Varken denna ändring eller övriga jämkningar i art. 7 föranleder någon ändring i den svenska lagstiftningen.

I art. 7bis finns bestämmelser om skyddstid när upphovsrätt tillkommer flera personer gemensamt. Vissa omformuleringar i artikeln gjordes vid Stockholmskonferensen. Inte heller dessa ändringar påkallar någon ändring i den svenska lagstiftningen.

3.4.2.6 Rätten till mångfaldigande, allmänna bestämmelser (art. 9)

I art. 9 har den betydelsefulla ändringen vidtagits att upphovsman, i motsats till vad som gäller enligt Brysseltexten, tillerkänts generell ensamrätt att mångfaldiga sitt verk (art. 9.1.). Härtill ansluter en undantagsregel enligt vilken unionsländerna får tillåta mångfaldigande i vissa fall, om detta inte gör intrång i det normala utnyttjandet av verket och inte heller oskäligt inkräktar på upphovsmannens legitima intressen (art. 9.2.). Vidare anges att varje ljud- eller bildupptagning anses som mångfaldigande enligt konventionen (art. 9.3.).

Både huvudregeln i art. 9.1. och bestämmelsen i art. 9.3. har som uttalas i promemorian redan motsvarigheter i 2 § URL och någon ändring i den svenska lagstiftningen är därför inte påkallad av konventionens nya lydelse i denna del. Undantagsbestämmelsen i art. 9.2. uppställer relativt snäva gränser för unionsländernas möjligheter att inskränka upphovsmannens ensamrätt att mångfaldiga sitt verk. I frågan huruvida den svenska upphovsrättsliga lagstiftningen är förenlig med den nya konventionstexten vill jag anföra följande.

Reglerna om inskränkningar i upphovsrätten är intagna i 2 kap. URL och de bestämmelser som kan vara aktuella i detta sammanhang finns i 9, 11 och 12 §§, 14 § andra stycket, 15 § andra stycket, 16—19 §§ samt 24 och 25 §§. Vad gäller 9 och 24 §§ kommer jag att behandla dem senare i samband med frågan om upphovsrätt för allmänna handlingar. Jag vill här bara nämna att jag vid utformningen av dessa bestämmelser har beaktat de krav som art. 9.2. uppställer och jag får i denna del hänvisa till avsnitt 4.4.2 och 4.4.7. I det följande skall jag i tur och ordning behandla de övriga bestämmelserna i 2 kap. URL och deras förenlighet med art. 9.2. i den nya lydelsen.

Enligt 11 § första stycket URL får enstaka exemplar av offentliggjort verk framställas för enskilt bruk. Vad som sålunda framställs får inte utnyttjas för annat ändamål. I paragrafens andra stycke föreskrivs särskilda villkor för vissa specialfall. En motsvarighet till bestämmelsen i första stycket finns i 5 § FotoL.

I promemorian uttalas att det i praktiken har framträtt vissa tendenser till missbruk av den rätt att mångfaldiga skyddade verk som 11 § första stycket URL medger. Särskilt inom undervisningsväsendet har stadgandet utnyttjats för mångfaldigande av skyddade verk genom stencilering eller andra tekniska metoder i en utsträckning som går vida utöver vad som var avsett vid stadgandets tillkomst. Internt mångfaldigat material hämtat från böcker, tidningar och uppslagsverk m. m. i upplagor som kan ha uppgått till ett par hundra exemplar har enligt promemorian i viss utsträckning fått ersätta tryckta läroböcker. Enligt utredningen kan missbruket till en del förklaras av att bestämmelsen på grund av sin utformning kan inbjuda till missförstånd. För att utesluta missförstånd och missbruk i framtiden bör bestämmelsen därför enligt promemorian omformuleras på ett sätt som i allt väsentligt stämmer överens med konventionstexten. Motsvarande ändring föreslås i 5 § FotoL. En ledamot av utredningen, justitierådet Hesser, anser emellertid att en revision av bestämmelserna inte har något närmare samband med ändringarna i Bernkonventionen utan bör göras i samband med den allmänna översynen av den svenska och nordiska lagstiftningen om upphovsrätt. Enligt Hessers mening uppfyller 11 § redan de krav som den nya konventionstexten ställer.

Nästan samtliga remissinstanser är ense om att rätten till mångfaldigande enligt 11 § första stycket URL missbrukats, särskilt inom undervisningsväsendet. Däremot råder det delade meningar om huruvida en lagändring i enlighet med majoritetens förslag är påkallad i detta sammanhang.

Med den omfattning som t. ex. fotokopieringen har fått inom flera sektorer av samhällslivet är det tydligt att bestämmelserna i 11 § första stycket URL måste ses över. I överensstämmelse med vad som uttalas i direktiven till den nordiska kommittén för översyn av den upphovsrättsliga lagstiftningen (1971 års riksdagsberättelse s. 77) anser jag att bestämmelsen i och för sig uppfyller de krav som den nya konventionstexten uppställer och att den därför inte behöver ändras för att Sverige skall kunna tillträda denna text. I avbidan på resultatet av denna utredning förordar jag därför att 11 § första stycket URL liksom 5 § FotoL tills vidare behålls i sin nuvarande lydelse.

I fråga om 12 § (fotokopiering i arkiv och bibliotek), 14 § andra stycket (användning av konstverk i kritisk eller vetenskaplig framställning), 15 § andra stycket (återgivning av konstverk i pressen i vissa fall), 18 § (framställning av blindböcker etc.), 19 § andra stycket (an-

vändande av tonsatt text i konsertprogram) och 25 § (visning och avbildning av konstverk i vissa fall m. m.), allt i URL, uttalas i promemorian att bestämmelserna är förenliga med art. 9.2. Detta har inte mött någon erinran från remissinstansernas sida. Jag ansluter mig också för egen del till utredningens mening. Till 25 § återkommer jag emellertid i samband med redogörelsen för art. 11bis.

17 § URL innehåller bestämmelser om ljudupptagning för undervisningsbruk. Exemplar av offentliggjort verk får framställas genom ljudupptagning för tillfälligt bruk inom undervisningsverksamhet. Vissa begränsningar stadgas dock i denna rätt.

I promemorian anförs att de bestämmelser om ensamrätt för upphovsman att bestämma om ljudupptagning av sitt verk som finns i konventionens Brysseltext avser endast musikaliska verk; för litterära verk finns ej några bestämmelser härom. Då skolornas inspelningsverksamhet i huvudsak avser litterära verk, torde man därför vid URL:s tillkomst ansett sig ha haft rätt fria händer vid utformandet av den svenska bestämmelsen. Inspelningsverksamhet av detta slag torde för övrigt vid den tiden ha ansetts vara av så jämförelsevis ringa omfattning att bestämmelsen, med den begränsning av rätten att använda inspelat material som föreskrivits, ansetts utgöra en endast obetydlig inskränkning i upphovsmannens principiella rätt. En förutsättning för att 17 § skall kunna kvarstå efter svenskt tillträde till Stockholmstexten — i varje fall med verkan mot utländsk upphovsman — är att bestämmelsen bedöms vara förenlig med art. 9.2.

Utredningen framhåller att bestämmelsen i 17 § numera har en vidsträckt tillämpning. Särskilt skolradioprogram mångfaldigas i stor upplaga av de inom skolväsendet upprättade s. k. AV-centralerna för distribution till skolorna. Programmen mångfaldigas också i stor utsträckning av lärarna i skolorna. Med hänsyn till vissa uttalanden under förarbetena anses framställda ljudband kunna bevaras upp till tre år. Utredningen pekar vidare på att den s. k. TRU-kommittén, som har till uppgift att bedriva försöksverksamhet med television och radio i undervisningsverksamhet, framställer program som är avsedda dels för Sveriges Radios skolradioverksamhet och dels för vuxenutbildningen. Med hänsyn till att en del av dessa inspelningar faller utanför tillämpningsområdet för 17 § har TRU-kommittén i sina avtal med de medverkande i programmen utverkat att upphovsrätten överlåts på kommittén, så att den i sin tur kan medge mottagarna av sändningarna att inspela dessa. Dessa avtal täcker också sådana inspelningar som är fria enligt 17 §. Mot bakgrunden härav konstaterar utredningen att ett mångfaldigande av den typ som avses i 17 § numera har ett inte obetydligt ekonomiskt värde för upphovsmännen som kan förväntas öka. Med hänsyn härtill anser utredningen att 17 § i sin nuvarande form står i strid mot art. 9.2 i konventionen och att den därför bör upp-

hävas. För en sådan lösning talar också enligt utredningen svårigheten för mottagare av program avsedda för vuxenutbildning — vilka program torde falla utanför paragrafens tillämpningsområde — att skilja mellan TRU-kommitténs program, som kan utnyttjas fritt på grund av att avtal med upphovsmännen föreligger, å ena sidan, och program framställda av Sveriges Radios skolprogramavdelning, beträffande vilka sådana avtal inte föreligger, å andra sidan.

Av de remissinstanser som yttrat sig över förslaget har de flesta, företrädesvis de som företräder upphovsmännen, antingen tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. En del instanser, särskilt de som företräder utbildningsväsendets intressen, har avstyrkt att förslaget genomförs, i varje fall f. n.

För egen del finner jag att de skäl som har anförts i promemorian för att slopa 17 § inte kan frångämmas betydelse. Uppenbart är att bestämmelsen numera fått en vidsträckt tillämpning och att mångfaldigande som sker med stöd av den har ett visst ekonomiskt värde för upphovsmännen. I sammanhanget skall emellertid beaktas att lagrummet innehåller bestämda begränsningar i rätten att mångfaldiga verk genom ljudupptagning. Sålunda får exemplar som framställts med stöd av paragrafen inte utnyttjas på annat sätt än för tillfälligt bruk inom undervisningsverksamhet. Enligt departementschefens uttalande i propositionen med förslag till URL (prop. 1960: 17 s. 131) avses med "tillfälligt bruk" att inspelningen bara får användas vid något eller några tillfällen och att detta inte får ske inom alltför lång tid från det inspelningen företogs. Första lagutskottet, som inte yrkade på någon ändring i paragrafens föreslagna lydelse, tillade i sitt utlåtande (1LU 1960: 41 s. 58) att bestämmelsen bör tolkas så, att inspelningen inte får ske för permanent bruk men bör få bevaras åtminstone "något år" samt att någon egentlig begränsning i antalet användningar inte bör anses gälla. Vid riksdagsbehandlingen gjorde departementschefen vissa uttalanden av innebörd att uttrycket "något år" väl fick anses innebära att skolorna kan bevara inspelningarna ett par tre år utan risk att anses ha överträtt stadgandet. Han framhöll vidare att permanenta inspelningar av aktualitetsprogram, såsom parlamentsdebatter etc., i stor utsträckning får göras enligt speciella regler i lagen.

Även om alltså vissa av de begränsningar i rätten att framställa ljudupptagningar för undervisningsändamål som lagrummet anger kan vara något vaga är det dock självfallet betydelsefullt att de inte tappas bort vid den praktiska tillämpningen av bestämmelsen. Denna får inte användas som stöd för ren förlagsverksamhet. I sådan verksamhet får den upphovsrättsliga frågan lösas avtalsvägen. Under förutsättning att begränsningarna iaktas är emellertid enligt min mening bestämmelsen i och för sig inte oförenlig med art. 9.2. och den behöver då inte ändras för att Sverige skall kunna tillträda den nya konventionstexten. Emel-

lertid bör, som uttalats i direktiven till kommittén för översyn av den upphovsrättsliga lagstiftningen, hela frågan om paragrafens framtida bestånd och utformning övervägas under kommitténs fortsatta utredningsarbete (1971 års riksdagsberättelse s. 77).

19 § URL innehåller bestämmelser om tvångslicens för tonsättning m.m. Enligt första stycket gäller att utgiven mindre dikt eller del av dikt som blivit tonsatt får återges som text till det musikaliska verket i samband med notskrift och framföras offentligt, om inte förbud däremot utsatts vid utgivandet. Diktens upphovsman har rätt till ersättning för sådant nyttjande. När ett musikaliskt verk framförs med text, får denna enligt andra stycket till bruk för åhörarna återges i konsertprogram el. dyl.

I promemorian uttalas bl. a. att föreskriften i första stycket är föråldrad och praktiskt taget aldrig tillämpas eller tillämpas i så ringa omfattning att en tvångslicens inte är motiverad. Det föreslås därför att bestämmelsen utgår. Föreskriften i andra stycket kan enligt promemorian stödjas på art. 9.2. i den nya konventionstexten och bör kvarstå.

De remissinstanser som yttrat sig över förslaget att upphäva första stycket i paragrafen har i princip tillstyrkt det eller lämnat det utan erinran.

Jag delar de synpunkter beträffande paragrafens första stycke som har framförts i promemorian. Enligt min mening är bestämmelsen dessutom knappast förenlig med konventionens art. 9.1. om upphovsmannens rätt att bestämma över mångfaldigandet av sitt verk. För en del dikter kan nämligen användning som åsyftas här anses vara den normala. Jag förordar därför att 19 § första stycket upphävs. I enlighet med vad som förordas i promemorian bör däremot andra stycket kvarstå. Upphävandet av första stycket föranleder att 58 § justeras i enlighet härmed.

3.4.2.7 Citaträtten (art. 10.1.)

Art. 10.1. reglerar citaträtten. Enligt Brysseltexten avser bestämmelsen bara citat ur pressartiklar. I den nya konventionstexten har den emellertid fått en mer generell innebörd och innehåller nu att citat ur ett verk som lovligen har gjorts tillgängligt för allmänheten är tillåtna om de står i överensstämmelse med god sed och sker i den omfattning som rättfärdigas av ändamålet. Det sägs vidare att citat också kan innefatta lån ur tidnings- och tidskriftsartiklar i form av pressöversikter. Föreskriften har avfattats i anslutning till ett svenskt förslag som utformats efter mönster av den svenska bestämmelsen i ämnet, nämligen 14 § första stycket URL. Denna bestämmelse kan därför behållas oförändrad. Jag vill emellertid erinra om att citaträtten skall göras till föremål för översyn enligt direktiven för den nordiska utredningen på upphovsrättens område.

3.4.2.8 Lånerätten för undervisningsändamål (art. 10.2.)

Art. 10.2. reglerar lånerätten för vissa publikationer för undervisningsändamål. Bestämmelsen är i Brysseltexten tämligen vidsträckt och ger helt allmänt möjlighet att genom lagstiftning eller bilaterala avtal reglera rätten att, i den omfattning som rättfärdigas av ändamålet, göra lån dels för publikationer som är avsedda för undervisning eller har en vetenskaplig karaktär, dels för samlingar av läsestycken. I den nya konventionstexten har lånerätten gjorts mindre omfattande genom att det har föreskrivits att den enbart får avse nyttjande av verk i syfte att "illustrera" undervisningen ("by way of illustration", "à titre d'illustration"; i promemorian översatt med "belysa"). Dessutom har tillfogats villkoret att nyttjandet skall stå i överensstämmelse med god sed. Å andra sidan har det skett en utvidgning genom att rätten nu skall gälla illustration inte bara genom skrifter utan också genom radioutsändning eller ljud- och bildupptagning. Vidare har uttrycket "göra lån" utbytt mot "fritt nyttja".

De bestämmelser som närmast motsvarar art. 10.2. finns i 16 § URL. Där sägs att mindre delar av litterärt eller musikaliskt verk eller sådant verk av ringa omfång får återges i samlingsverk till bruk vid gudstjänst eller undervisning. En förutsättning är att fem år förflutit efter det år då verket utgavs. Vidare sägs att konstverk får återges i anslutning till texten, om fem år förflutit efter det år då verket offentliggjordes. Har ett verk tillkommit för att brukas vid undervisning, får det dock inte tas med i samling för sådant ändamål. Upphovsmannen har rätt till ersättning för återgivande som avses här.

Bestämmelsen i 16 § avser som nämnts samlingsverk. För en bedömning av om bestämmelsen är förenlig med den nya konventionstexten är det nödvändigt att, såvitt avser publikationer för bruk i undervisningen, undersöka innebörden av det nya villkoret att nyttjandet får ske enbart som "illustration" i undervisningen. Tolkar man uttrycket snävt, såsom förordas av en remissinstans, avses härmed bara ett slags utvidgade citat eller belägg för en tes el. dyl. som framförs i en huvudtext. Enligt vissa uttalanden i förarbetena till konventionstexten bör begreppet tolkas som innebärande en "subsidiary reproduction". Ett förslag att man i rapporten skulle uttala att begreppet bör tolkas restriktivt återspeglas inte i denna och rapporten ger inte heller i övrigt någon ledning för tolkningen på denna punkt. Enligt min mening bör man därför kunna ansluta sig till den vidare tolkning som förordas av utredningen och som innebär att verk får användas för bruk vid undervisning så snart man vill illustrera något som bara behöver anges i rubriken eller i ett förord. Denna tolkning synes berättigad bl. a. med hänsyn till att tillämpningsområdet för art. 10.2. vid sidan av art. 10.1. om citaträtten eljest skulle bli mycket begränsad. Bakgrunden för bestäm-

melsen om lånerätt i art. 10.2. måste dock uppenbarligen ha varit att regeln om citaträtt i art. 10.1. inte ansetts tillräcklig för att tillgodose undervisningsväsendets speciella behov av åskådningsmaterial och att man därför funnit det nödvändigt att på detta område medge ett längre gående utnyttjande av verk. Jag anser därför att det inte kan anses stå i strid mot konventionen att som det sägs i 16 § URL "mindre delar av litterärt eller musikaliskt verk eller sådant verk av ringa omfång" får återges i samlingsverk. Så mycket mindre finns det fog att hysa betänkligheter på denna punkt som ett sådant utnyttjande enligt den svenska lagen är förenat med rätt till ersättning för upphovsmännen.

Begreppet undervisning i art. 10.2. i den nya konventionstexten omfattar enligt rapporten från Stockholmskonferensen undervisning på alla nivåer i utbildningsanstalter och universitet, kommunala, statliga och privata skolor. Utbildning utanför sådana institutioner, t. ex. allmän undervisning som är tillgänglig för allmänheten men inte innefattas i de nämnda kategorierna, är enligt rapporten däremot utesluten från artikelns tillämpning. I förarbetena till URL har innebörden av begreppet undervisning berörts i ett par sammanhang (SOU 1956: 25 s. 215 och 232). Som utredningen anfört torde man av de uttalanden som därvid gjordes av auktoritetskommittén och som inte mötte någon gensaga vid den vidare behandlingen av förslaget, kunna dra den slutsatsen att begreppet undervisning enligt URL omfattar, förutom undervisning i skolor, universitet och andra undervisningsanstalter, dels undervisning i radio som direkt är angiven som riktad till skolor och universitet, dels sådan folkbildningsverksamhet som bedrivs i studiecirkelar eller liknande organiserade grupper. Med denna tolkning stämmer begreppet enligt min mening överens med motsvarande uttryck i art. 10.2. Det kan här nämnas att begreppet också torde stämma överens med motsvarande uttryck i andra sammanhang, t. ex. i art. Vter i den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt.

I art. 10.2. uppställs vidare som villkor att utnyttjandet skall stå i överensstämmelse med god sed. Detta krav tillgodoses av de särskilda villkor som uppställs för utnyttjandet i 16 § URL.

Sammanfattningsvis finner jag i likhet med utredningen att bestämmelserna i 16 § URL om samlingsverk för undervisningen är förenliga med den nya konventionstexten. Jag vill emellertid även här erinra om att dessa bestämmelser skall ses över enligt direktiven för den nordiska kommittén på upphovsrättens område.

I 16 § URL görs som nämnts också undantag för samlingsverk för bruk vid gudstjänst. Detta undantag saknar enligt promemorian direkt stöd i art. 10.2. men kan i stället anses täckt av art. 9.2., eftersom användningen oftast faller vid sidan av "normal" exploatering och inte heller i övrigt oskäligt inkräktar på upphovsmannens ensamrätt till sitt verk. Av nu anförda skäl föreslås i promemorian inte någon änd-

ring i 16 § URL. Ett par remissinstanser har ställt sig kritiska till promemorians uttalanden i denna del och har framhållit att verk som är lämpliga att ta in i samlingsverk för gudstjänstbruk oftast inte finner någon användning utanför detta mångfaldigande. Som exempel nämns att skapare av sakral musik som regel inte kan räkna med att deras verk mångfaldigas annat än just i sådana samlingsverk. Det förordas därför att samlingsverk för gudstjänstbruk inte längre skall omfattas av 16 §.

Frågan om bestämmelsen i 16 §, såvitt avser samlingsverk för gudstjänstbruk, är förenlig med Bernkonventionen diskuterades redan vid tillkomsten av URL (prop. 1960: 17 s. 127). Det framhölls av dåvarande departementschefen bl. a. att det är ett viktigt samhällsintresse att lånerätt medges även i detta fall och att något hinder för tillträde till Bernkonventionens Brysseltext inte kunde anses föreligga på grund av bestämmelsen. För egen del anser jag denna vara förenlig även med Bernkonventionens Paristext. Jag vill också i denna del erinra om att lånerätten är förenad med ersättning för upphovsmännen. Huruvida det kan finnas sakliga skäl för en begränsning av lånerätten för gudstjänständamål bör emellertid övervägas under det fortsatta utredningsarbetet på det upphovsrättsliga området.

Med hänsyn till vad jag nu har sagt anser jag i likhet med utredningen att art. 10.2. inte nu kräver någon ändring i den svenska lagstiftningen. Med anledning av ett remissuttalande vill jag emellertid framhålla att en eventuell utvidgning av lånerätten såvitt avser undervisningsändamål bör övervägas under det fortsatta utredningsarbetet. varvid givetvis de i konventionen uppställda kraven skall beaktas.

3.4.2.9 Pressens lånerätt (art. 10bis. 1.)

Art. 10bis. 1. innehåller regler om pressens lånerätt. Bestämmelsen ger i princip unionsländernas lagstiftning möjlighet att tillåta mångfaldigande genom pressen och radioutsändning eller trådöverföring till allmänheten av tidnings- och tidskriftsartiklar i aktuella ekonomiska, politiska eller religiösa frågor samt radioprogram av samma karaktär.

Motsvarande bestämmelser i svensk lag finns i 15 § URL. I dess första stycke föreskrivs att i tidning eller tidskrift får ur annan tidning eller tidskrift tas in artikel i religiös, politisk eller ekonomisk dagsfråga, om inte förbud mot eftertryck är utsatt.

I promemorian påpekas att Sverige i programmet till Stockholmskonferensen, på grundval av en gemensam uppfattning hos tidningsutgivare och journalister, förordade att art. 9.2. i Brysseltexten om pressens lånerätt skulle slopas. Vid Stockholmskonferensen beslöt man emellertid att bestämmelsen med vissa ändringar skulle behållas i den nya konventionstexten. Den är dock inte längre tvingande. I promemo-

rian förordas att man på det nationella planet vidhåller ståndpunkten i programmet och sålunda upphäver 15 § första stycket URL. Detta stämmer också med vad som redan skett i Danmark i samband med 1960 års upphovsrättsliga lagstiftning.

De remissinstanser som uttalat sig i frågan har tillstyrkt förslaget i promemorian eller lämnat det utan erinran.

I propositionen med förslag till URL anförde departementschefen (prop. 1960: 17 s. 123) att svenska journalistförbundet i sitt remissyttrande uttalat stark kritik mot att en regel om pressens lånerätt skulle tas in i den nya upphovsrättsliga lagstiftningen. Han framhöll emellertid att rätten var fastslagen i Bernkonventionens Brysseltext och att han bl. a. på grund därav inte fann anledning att föreslå upphävande av denna rätt som funnits sedan lång tid tillbaka. Det tillades att om Bernkonventionens bestämmelser skulle komma att ändras, frågan självfallet fick omprövas.

I och för sig delar jag den i promemorian uttalade uppfattningen att 15 § första stycket URL kan upphävas. Något hinder häremot med hänsyn till Bernkonventionen föreligger numera inte. Man måste emellertid enligt min mening tillse att det samhälls- och informationsintresse som bestämmelsen avser att gynna kommer att tillgodoses. Olika möjligheter finns i detta hänseende, t. ex. att frågan blir föremål för förhandlingar mellan berörda parter. Frågan om upphävande av bestämmelsen bör enligt min uppfattning tas upp först sedan dessa möjligheter undersökts närmare. Detta kan lämpligen ske inom ramen för det fortsatta utredningsarbetet på det upphovsrättsliga området. I avvaktan på resultatet härav bör 15 § första stycket URL lämnas orubbad.

3.4.2.10 Reportagerätten (art. 10bis 2.)

I art. 10bis. 2. finns bestämmelser om rätt att ta med verk i vissa reportage. Enligt Brysseltexten får unionsländerna bestämma på vilka villkor det skall vara tillåtet att för sådana redogörelser för dagshändelser, som lämnas med hjälp av fotografi, film eller radio, inspela, återge och offentligt framföra korta avsnitt av litterära eller konstnärliga verk. Vid Stockholmskonferensen gjordes vissa ändringar i artikeln. Enligt den nya lydelsen får bara verk som ses eller hörs under dagshändelsens gång användas i reportage. Vidare får användningen bara ske i den omfattning som rättfärdigas av det informationssyfte som avses, varvid Brysseltextens begränsning till "korta avsnitt" har utgått. Slutligen har bestämmelsen sträckts ut till att gälla också trådöverföring.

Motsvarande bestämmelser i svensk lag finns i 21 § URL och 8 § FotoL. Vid återgivande genom ljudradio, television eller film av dagshändelse får enligt 21 § URL tas med korta avsnitt av verk som fram-

förs eller visas som ett led i dagshändelsen. Bestämmelsen i 8 § FotoL. har likartat innehåll.

Enligt promemorian är den nya bestämmelsen om att bara verk som ses eller hörs under dagshändelsens gång får användas i reportage redan tillgodosedd i den svenska lagstiftningen genom orden "såsom ett led i dagshändelsen". De båda andra ändringarna bör däremot enligt promemorian medföra vissa jämkningar i 21 § URL och 8 § FotoL. Begränsningen till utnyttjande som "rättfärdigas av det informations-syfte som avses" synes med hänsyn till svensk lagstiftningsteknik bäst ske genom att lagrummen görs tillämpliga på nyhetsförmedling och att det anges att verk resp. fotografi får tas med i den omfattning som betingas av ändamålet, dvs. nyhetsförmedlingen. Begränsningen till "korta avsnitt" i 21 § URL bör utgå. Utsträckningen till trådsändning bör enligt promemorian ske genom att man i bestämmelserna använder termen "direkt överföring".

Vid remissbehandlingen har förslaget i denna del tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet instanser. Sveriges Radio framhåller emellertid att begreppet "nyhetsförmedling" synes vara snävare än vad som menas med information och att program med informationsvärde ibland kan ligga betydligt senare i tiden än då den händelse inträffar som avses med programmet. Man framhåller att det måste vara i strid med konventionens mening, om man i sådana fall skulle behöva inhämta upphovsmannens tillstånd bara därför att programmet tekniskt sett inte kan rubriceras som nyhetsförmedling. Vidare har ett par instanser anfört att innebörden av orden "i den omfattning som betingas av ändamålet" är oklar. Ytterligare ett remissorgan ifrågasätter om uttrycket "framföres eller visas" i den föreslagna lagtexten stämmer överens med uttrycket "ses eller hörs" i konventionstexten.

De synpunkter som Sveriges Radio har anfört förtjänar enligt min mening beaktande. Begreppet nyhetsförmedling synes vara snävare än vad som avses med redogörelser för dagshändelser enligt art. 10bis. 2. I programmet för Stockholmskonferensen nämndes det att motsvarande regel i Brysseltexten i första hand avser aktualitetsprogram som bara förmedlar några episoder av en händelse. Under förutsättning att begränsningarna iaktas bl. a. med avseende på avsnittets omfattning, ansågs det å andra sidan inte förbjudet att tillämpa bestämmelsen även på "mer omfattande program". Med hänsyn till vad som nu har anförts bör enligt min mening uttrycket nyhetsförmedling inte användas i lagtexten. Bestämmelsen bör vara tillämplig inte bara på rena nyhetsprogram utan också t. ex. på kommenterande program av aktuella händelser. Detta medför bl. a. att utnyttjandet i och för sig inte behöver äga rum i omedelbar anslutning till den tidpunkt då ifrågavarande händelse inträffar. För att lagtexten så nära som möjligt skall stämma överens med konventionstexten bör den utformas så, att utnyttjandet

får ske vid information om dagshändelse. I den svenska lagtexten används uttrycket "verk som framföres eller visas". För att få full överensstämmelse med konventionstexten och undanröja varje tväkan om tolkningen bör emellertid konventionens uttryck användas i lagtexten. Utnyttjandet får alltså avse verk som ses eller hörs under dagshändelsens gång. I likhet med vad som föreskrivs i konventionen bör omfattningen av nyttjandet vidare begränsas till vad som betingas av informationssyftet. Uttrycket korta avsnitt i 21 § URL bör utgå. Som anfördes i programmet för Stockholmskonferensen kan detta uttryck inte tillämpas på t. ex. konstverk. Det får emellertid anses ligga i sakens natur att det informationssyfte som avses bara i undantagsfall motiverar annat än korta avsnitt.

Redogörelse för dagshändelse kan lämnas också genom t. ex. överföring med tråd från en central anläggning till högtalare i andra lokaler. Med hänsyn bl. a. till sådana fall bör som angetts i promemorian bestämmelserna i 21 § URL och 8 § FotoL ändras så, att de även omfattar trådöverföring.

Rektorsämbetet vid Umeå universitet har i sitt remissyttrande tagit upp frågan om rätten för lärosätena att i sin produktion av radio- och televisionsprogram utnyttja externt producerad text och bild. Denna fråga berör emellertid inte bara 21 § URL utan också andra bestämmelser i lagen, t. ex. rätten att göra s. k. efemära inspelningar och att utsända verk enligt 22 §, och den har inte något samband med tillträdet till den nya konventionstexten. Frågan bör därför övervägas vid det fortsatta utredningsarbetet på det upphovsrättsliga området.

3.4.2.11 Rätten till offentligt framförande m. m. (art. 11 och 11ter)

Art. 11 innehåller bestämmelser om upphovsmans ensamrätt att offentligt framföra sina verk och överföra framförandet till allmänheten. *Art 11ter* reglerar upphovsmans rätt att offentligt läsa upp sina verk. Dessa bestämmelser har i den nya konventionstexten förtydligats i vissa hänseenden. Bestämmelserna om upphovsmannens förfoganderätt i 2 § URL är så utformade att de omfattar samtliga de befogenheter som avses i artiklarna. Den nya lydelsen påkallar inte några ändringar i den svenska lagstiftningen.

3.4.2.12 Rätten till radio- och televisionutsändning m. m. (art 11bis)

I *art. 11bis* finns bestämmelser om upphovsmans ensamrätt att låta utsända sitt verk i radio eller offentligt framföra verket i television samt att återge radioutsändning av verket. Denna ensamrätt kan enligt artikeln inskränkas genom bestämmelser om tvångslicens i nationell lagstiftning. Härigenom får intrång inte göras i upphovsmannens rätt till skälig ersättning. I promemorian framhålls att också andra undantag från huvudregeln om upphovsmannens ensamrätt får förekomma om

deras praktiska betydelse är liten eller ingen. Bestämmelserna har inte ändrats i den nya texten och medför därför i princip inte något krav på ändring av den svenska lagstiftningen. Utredningen har emellertid funnit att det med hänsyn till den tekniska utvecklingen ändå kan ifrågasättas om vår lagstiftning på alla punkter är förenlig med konventionen. Detta gäller framför allt i fråga om 25 § första stycket URL. Enligt första stycket första punkten gäller att, sedan upphovsman överlåtit exemplar av konstverk eller verket getts ut, exemplar som överlåtit eller omfattas av utgivningen får spridas vidare samt verket visas offentligt. Verket får enligt andra punkten också tas med vid inspelning av film eller televisionsprogram, om återgivningen är av underordnad betydelse med hänsyn till filmens eller programmets innehåll.

I skrivelser till Kungl. Maj:t har Föreningen svenska tecknare m. fl. gjort framställning om ändring av första punkten i första stycket. Föreningen anför att det strider mot Bernkonventionen att konstverk kan visas i television utan att upphovsmannen lämnat medgivande eller får ersättning. För visning i television utan upphovsmannens samtycke kan intet annat stadgande i konventionen åberopas än art. 11bis. 2., och detta stadgande föreskriver ersättning. Föreningen hemställer om utredning av de berörda frågorna med syfte att ändra lagen så att bildkonstnärerna erhåller ersättning för utnyttjandet av deras verk.

Utredningen delar för sin del uppfattningen att bestämmelsen i 25 § första stycket första punkten om frihet att visa konstverk i television med nutida utveckling på televisionsområdet inte är förenlig med art. 11bis i konventionstexten. Möjligen kunde det enligt utredningen tidigare hävdas att undantaget var av mindre vikt men en sådan uppfattning är numera med hänsyn till utvecklingen på televisionsområdet orealistisk. Det föreslås därför att bestämmelsen ändras. Beträffande visning av exemplar i direktsändning föreslås i anslutning till 9 § FotoL att televisionsföretag mot ersättning skall få visa konstverk om detta inte sker genom film och upphovsmannen inte meddelat förbud mot visningen eller det i övrigt föreligger särskild anledning att anta att han motsätter sig denna. Visning av exemplar av överlåtit eller utgivet konstverk genom film bör enligt promemorian följa samma regler vare sig den sker genom television eller på annat sätt. Bestämmelsen föreslås utformad så, att konstverk får tas med vid inspelning och visning av film eller televisionsprogram om återgivningen är av underordnad betydelse med hänsyn till filmens eller programmets innehåll.

Vid remissbehandlingen har nästan samtliga remissinstanser som yttrat sig över förslaget tillstyrkt det eller lämnat det utan erinran. Sveriges advokatsamfund anser emellertid att man i stället bör välja den lösningen att televisionsföretaget i förväg inhämtar tillstånd och gör upp om ersättningsfrågorna. Möjlighet bör finnas att ingå avtal härom

med upphovsmannaorganisationerna. Liknande synpunkter anförs av Föreningen Sveriges filmproducenter.

Jag anser också för egen del att bestämmelsen bör ändras så att konstverk inte längre fritt får visas i television. Beträffande visning av konstverk bör som huvudregel liksom nu gälla att verk som avses i 25 § första stycket — dvs. överlåtet exemplar av konstverk eller exemplar som omfattas av utgivning — fritt får visas offentligt. Som framhållits av departementschefen i prop. 1960: 17 s. 167 innebär den nuvarande bestämmelsen att rätten gäller även visning som sker genom film och television men i praktiken är inskränkt genom att själva inspelningen av filmen eller — i fall då utsändning av televisionsprogram sker med hjälp av inspelning — av televisionsprogrammet är beroende av upphovsmannens samtycke. Sådan inspelning innebär nämligen framställning av "exemplar" av verket och sådant förfarande faller i princip under upphovsmannens ensamrätt.

Som föreslagits i promemorian bör från huvudregeln om den fria visningen undantas visning genom film eller i television och det torde vara lämpligt att låta visning genom film följa samma regler vare sig den avser vanlig film eller televisionsfilm. Detta medför bl. a. att lagen kommer i bättre överensstämmelse med art. 14.1. enligt vilken upphovsman till verk generellt har rätt att låta bearbeta och återge verket genom film och att låta sprida sålunda bearbetade och återgivna verk. Enligt den föreslagna regeln blir visning genom film eller i television alltså i princip alltid beroende av upphovsmannens samtycke. Detta kommer att gälla all visning genom film samt för televisionens del även direktsändning. Kravet på samtycke till visning genom film kommer i princip att gälla både om verket redan finns upptaget på eller utgör film eller förutsätter framställning av ett särskilt "exemplar" av verket genom att det tas upp på filmen. För sistnämnda fall bör emellertid framhållas att upptagningen på film kräver samtycke och att överlåtelse av rätt till inspelning enligt tolkningsregeln i 39 § URL även omfattar rätt att visa filmen.

Vissa undantag från kravet på upphovsmannens samtycke till visning av konstverk genom film eller i television är emellertid nödvändiga. Det torde då vara lämpligt att knyta an till den reglering som enligt 25 § första stycket andra punkten gäller för inspelning av film eller televisionsprogram. Detta skulle innebära att man friger visning genom dessa media, om återgivningen är av underordnad betydelse med hänsyn till filmens eller programmets innehåll. Några undantag därutöver bör enligt min mening inte göras. Vill ett televisionsföretag visa konstverk i andra fall bör företaget lösa frågan om visning avtalsvägen. Jag vill här påpeka att om upphovsmannen inte går med på att verket visas mot ersättning, visning inte kan ske ens med den av utredningen fö-

reslagna bestämmelsen. Jag är därför inte beredd att godta utredningens förslag om införande av en regel som motsvarar innehållet i 9 § FotoL.

I anslutning till art. 11bis har utredningen också tagit upp frågan om en ändring i den svenska lagstiftningen behövs såvitt gäller visning av litterära eller musikaliska verk i television. Enligt 23 § URL kan sådan visning i viss omfattning ske fritt. Utredningen finner emellertid att en undersökning av denna fråga, som ännu inte synes ha nämnvärd praktisk betydelse, bör anstå till en framtida revision av den upphovsrättsliga lagstiftningen. I några remissyttranden kritiseras utredningens ställningstagande i denna del på den grund att en sådan visning för att uppfylla konventionens krav måste förenas med ersättning för upphovsmännen.

Som jag tidigare nämnde anses det att undantag från den i art. 11bis stadgade huvudregeln om upphovsmannens ensamrätt att offentligt framföra ett verk i televisionen kan ske om deras praktiska betydelse är ringa. Visning av litterära eller musikaliska verk i television, t. ex. visning av manuskript, får anses vara en ren undantagsföreteelse. I likhet med utredningen anser jag därför att någon ändring av 23 § URL inte är påkallad f.n. Frågan bör dock övervägas inom ramen för det pågående utredningsarbetet på upphovsrättsområdet.

3.4.2.13 Tvångslicens för inspelning av musikaliska verk (art. 13.1.)

Art. 13.1. i dess lydelse enligt Brysseltexten innehåller bestämmelser om upphovsmannens ensamrätt att inspela musikaliskt verk och framföra sådant verk offentligt med hjälp av inspelning. Sedan vid Stockholmskonferensen antagits generella bestämmelser om upphovsmannens ensamrätt att mångfaldiga sitt verk, har art. 13.1. blivit överflödig i vad den avser inspelning; som förut nämnts stadgar art. 9.3. i Stockholms-texten uttryckligen att varje ljud- eller bildupptagning anses som mångfaldigande enligt konventionen. I vad art. 13.1. avser offentligt framförande täcks den redan av art. 11. Art. 13.1. har därför fått utgå. Såsom anförs i promemorian påverkar ändringen inte den svenska lagstiftningen.

Till art. 13.1. har vid Stockholmskonferensen överförts en förut i art. 13.2. upptagen bestämmelse om tvångslicens beträffande inspelning av musikaliska verk. Vid konferensen modifierades bestämmelsen i vissa hänseenden. URL upptar emellertid inte någon motsvarighet till denna tvångslicens och ändringarna i konventionsartikeln är därför utan betydelse för den svenska lagstiftningen. Detsamma gäller en bestämmelse i närmast följande moment i artikeln vilket reglerar vissa övergångsfrågor som uppstod i samband med att tvångslicensen på sin tid infördes i Bernkonventionen.

3.4.2.14 Rätten till filminspelning m. m. (art. 14 och 14bis)

Konventionen innehåller skilda regler om de rättigheter som tillkommer upphovsman till sådant litterärt eller konstnärligt verk som läggs till grund för inspelning av en film och de rättigheter som tillkommer upphovsmannen till ett filmverk. Dessa bestämmelser, vilka tidigare fanns samlade i art. 14, har nu delats upp på två artiklar, art. 14 och art. 14bis. Vissa ändringar har vidtagits i samband härmed, huvudsakligen av redaktionell art. Systemet har vidare kompletterats med en reglering av rättsverkningarna av vissa filmavtal vilken syftar till att i rättsligt hänseende förenkla det internationella filmutbytet, särskilt på televisionens område. Dessa regler har tagits in i art. 14bis.

Den viktigaste ändringen i de bestämmelser som nu återfinns i art. 14 innebär att i filmatiseringsrättigheterna även har tagits in rätt att genom tråd till allmänheten överföra det inspelade filmverket. Som anförs i promemorian är emellertid bestämmelsen i 2 § URL om upphovsmans ekonomiska rättigheter så generellt avfattad att den omfattar även sådan överföring. Jag biträder därför uppfattningen att den nya konventionstexten i denna del inte påkallar någon ändring i svensk lag.

I art. 14bis återfinns som nämnts de nya bestämmelserna om vissa filmavtal. Bl. a. föreskrivs att i de unionsländer, vilkas lagstiftning bland rättsinnehavare till filmverk räknar upphovsmän som lämnat bidrag till filmverkets framställning, dessa upphovsmän inte kan motsätta sig filmverkets mångfaldigande, spridning, offentliga framförande, överföring till allmänheten med trådutsändning, utsändning genom radio samt återgivande till allmänheten och inte heller återgivande av talade inslag i text eller översättning av dem till annat språk. En förutsättning är dock att upphovsmännen har åtagit sig att lämna bidrag som nu sagts och att ingen överenskommelse av motsatt eller särskilt innehåll har träffats (art. 14bis 2.b.).

I 39 § URL sägs att överlåtelse av rätt till inspelning av ett litterärt eller konstnärligt verk på film omfattar rätt att genom filmen på biograf, i television eller på annat sätt göra verket tillgängligt för allmänheten. Vad nu sagts skall inte gälla musikaliska verk. Enligt 27 § tredje stycket URL skall bestämmelsen tillämpas bara i den mån annat inte har avtalats.

Presumptionsregeln i konventionen avser i motsats till 39 § URL inte avtal mellan t. ex. filmproducent och upphovsman om utnyttjande av s. k. preexisteranta verk, dvs. verk som skapats före filminspelningen och som skall användas som underlag för denna. I fråga om preexisteranta verk torde varje stat ha rätt att ställa upp de regler som kan befinnas lämpliga med hänsyn till nationella förhållanden.

I fråga om den snävare grupp av avtal, som regleras i konventionen, dvs. avtal om medverkan vid inspelning av filmverk, krävs emellertid att

39 § URL överensstämmer med den nya konventionstexten. Bestämmelsen i 39 § är mera generellt avfattad och nämner inte uttryckligen insättandet av texter på annat språk eller översättning av talade inslag till annat språk bland de rättigheter som presumeras omfattade av avtalet. I promemorian uttalas att det torde ligga i sakens natur att överlåtelse också omfattar rätt att företa de översättningar som är nödvändiga för att verket skall kunna göras tillgängligt för allmänheten. Det framhålls att det bör vara likgiltigt, om översättningen sker genom insättande av texter på annat språk, "sous-titrage" eller "subtitling", eller genom införande av talade inslag på annat språk, "doublage" eller "dubbing".

Den uppfattning som uttalas i promemorian angående räckvidden av 39 § URL har kritiserats av Sveriges författareförening och KLYS, som menar att i uttrycket "göra verket tillgängligt för allmänheten" inte kan rymmas sådana förfaranden som "subtitling" och "dubbing".

Bestämmelsen i 39 § URL uppbärs av tanken att filmföretaget hos sig skall kunna samla olika rättigheter med avseende på filmverket så att företaget skall kunna exploatera detta utan att i varje särskilt fall behöva inhämta tillstånd från rättsinnehavarna. Detta har i 39 § URL uttryckts så att företaget genom avtalet om rätt till filminspelning även får rätt att genom filmen göra verket tillgängligt för allmänheten.

Förarbetena till lagrummet klarlägger inte närmare hur långt filmföretagets rätt enligt 39 § sträcker sig. Auktorrättskommittén uttalade (SOU 1956: 25 s. 147) att upphovsmännens rätt omfattar, förutom visning i biografier och television, principiellt också andra förfoganden över filmen, såsom mångfaldigande av filmen samt bearbetning och översättning ("dubbing") av denna. Kommittén tog i sitt förslag upp en tolkningsregel av innehåll att överlåtelse av rätt att spela in ett verk på film även omfattar rätt att göra filmverket tillgängligt för allmänheten. I motiven anförde kommittén att sådan överlåtelse får anses omfatta, förutom rätt till visning på biograf och annan visning, även "andra — i praktiken mindre betydelsefulla — moment i upphovsmannens rätt, främst befogenheten att sprida kopior av filmen". Beträffande motsvarande bestämmelse i förslaget till URL uttalas i propositionen (prop. 1960: 17 s. 210) bara att det ligger i sakens natur att ett filmföretag, som är berättigat att visa en av företaget framställd film, också har rätt att framställa för visningen erforderliga kopior.

Enligt min uppfattning ger vad som nu anförts rum för viss tvekan om uttrycket "göra verket tillgängligt för allmänheten" även kan anses omfatta rätt till "subtitling" och "dubbing". Det torde emellertid vara rimligt att en tolkningsregel avseende filmavtal ges den innebörden att avtalet också omfattar sådana förfaranden. Detta torde f. ö. stämma överens med gängse praxis i branschen. Beträffande den snävare gruppen av filmavtal, dvs. sådana som avser medverkan vid inspelning av

filmverk, är det som nämnts enligt den nya konventionstexten obligatoriskt att tolkningsregeln skall ha detta innehåll. För att undanröja varje tvakan om omfattningen av bestämmelsen i 39 § förordar jag därför att i paragrafen direkt uttalas att avtal om filmning även omfattar rätt att i filmen återge talade inslag i text eller översätta dem till annat språk.

Jag skall här också något beröra frågan om filmavtal avscende musikaliska verk. Om inte annat sägs i den nationella lagstiftningen, skall enligt art. 14bis. 3. presumptionsregeln i art. 14bis.2.b. inte tillämpas på upphovsmän till scenariotexter, dialoger och musikaliska verk som skapats särskilt för framställningen av filmverket samt på dettas huvudregissör. I 39 § URL görs undantag för musikaliska verk. Någon legal tolkningsregel finns alltså inte i svensk rätt för filmavtal avscende sådana verk.

I sitt remissyttrande har juridiska fakulteten vid Lunds universitet hemställt att den privilegierade ställning som upphovsmännen till musikaliska verk har i 39 § genom att de inte omfattas av tolkningsregeln skall tas bort och att man i stället skall införa regler som svarar mot konventionstexten.

Bakgrunden till att 39 § gör undantag för musikaliska verk är de särskilda förhållandena på filmmusikens område (se prop. 1960: 17 s. 210 och SOU 1956: 25 s. 152 och 336). I regel har kompositörerna överlåtit sina inspelnings- och utföranderättigheter på särskilda organisationer och det har visat sig att dessa inte överlåter uppföranderätt på filmföretagen. Denna faktiska begränsning fann första lagutskottet vara så viktig att den borde komma till uttryck i lagtexten (1LU 1960: 41 s. 72). På utskottets förslag infördes undantaget för musikaliska verk i 39 §.

Som nämnts kan enligt konventionen nationell lagstiftning göra presumptionsregeln i art. 14bis.2.b. tillämplig även på kompositörer. Huvudregeln är emellertid att presumptionen inte gäller och i fråga om pre-existerande musikaliska verk finns över huvud taget inga tolkningsföreskrifter i konventionen. Den nya konventionstexten påkallar alltså inte i och för sig någon ändring i 39 § när det gäller musikaliska verk. Inte heller synes några sakliga skäl f. n. tala för en sådan. Jag är därför inte beredd att lägga fram något förslag om ändring av 39 § i detta avseende.

Enligt art. 14bis.2.c. kan unionsland för giltighet av avtal om medverkan vid inspelning av film föreskriva att avtalet skall upprättas skriftligen för att överlåtelsen av upphovsrätten skall medföra de tidigare nämnda rättsverkningarna. Jag delar utredningens uppfattning att det inte finns anledning att uppställa krav på skriftlighet i svensk rätt.

I 30 § första stycket URL finns vissa regler om avtal om offentligt framförande. Dessa gäller dock enligt andra stycket inte för filmverk. För dessa gäller i stället särskilda regler i 39 §, som jag nyss berört,

och i 40 § om s. k. inspelningsplikt. Utredningen menar som jag tidigare nämnt att termen filmverk får anses täcka också ofixerade filmverk. Reglerna i 39 och 40 §§ är å andra sidan bara tillämpliga på verk som inspelats eller skall inspelas. Avtal om utnyttjande av ofixerade filmverk saknar alltså reglering. Utredningen anser emellertid någon sådan inte påkallad. Jag har i det föregående nämnt att det kan vara något tveksamt om termen filmverk också kan anses täcka ofixerade verk men jag anser i vart fall i likhet med utredningen att någon särskild reglering inte är erforderlig beträffande ofixerade verk av den typ som det här gäller.

3.4.2.15 Vissa presumtionsregler m. m. (art. 15)

Vissa presumtionsregler om vem som skall anses som upphovsman till visst verk m. m. är intagna i *art. 15*. Vid Stockholmskonferensen kompletterades artikeln med regler dels om vem som skall anses som producent av filmverk, och dels om behörig representant för okänd upphovsman i vissa fall. Den första konventionsändringen bör, som jag tidigare föreslagit, medföra att en motsvarande regel tas in i 60 § URL (avsnitt 3.4.2.3). Den andra konventionsändringen avser främst att skapa möjligheter till skydd av folkloristiska verk och innebär att unionsland för upphovsman som är okänd men som kan antas tillhöra ett unionsland kan utse behörig myndighet att företräda upphovsmannen. I likhet med utredningen anser jag att någon motsvarande regel inte är påkallad för svenska förhållanden.

3.4.3 Vissa frågor rörande *art. 21—38 i Bernkonventionens Paristext*

Art. 21 föreskriver bl. a. att bihanget rörande utvecklingsländerna i princip utgör en integrerande del av Paristexten och *art. 22—38* innehåller administrativa bestämmelser och slutbestämmelser. I fråga om det närmare innehållet i dessa artiklar hänvisar jag till den redogörelse för Paristexten som jag lämnat i det föregående. Jag vill här bara särskilt beröra en punkt som angår förhållandet mellan Paristexten av Bernkonventionen och tidigare texter av denna konvention.

Enligt *art. 34* kan ingen stat tillträda äldre texter av konventionen efter det att Paristexten har trätt i kraft. I *art. 32* föreskrivs att Paristexten i princip ersätter tidigare texter i förhållandet mellan unionsländer som tillträder den, medan tidigare texter i princip fortfarande skall tillämpas mellan unionsländer som inte tillträtt Paristexten. I fråga om land utom unionen som ansluter sig till Paristexten gäller att det i princip är bundet bara av denna text och att det får tillämpa den även i förhållande till unionsland som inte är bundet av Paristexten. Bestämmelsen är baserad på en i rapporten från Stockholmskonferensen i detta sammanhang uttalad allmän princip att, eftersom det inte är fråga om olika konventioner utan om olika texter av samma konvention,

vissa relationer måste finnas mellan unionsländerna även om de inte är bundna av samma text. Unionsland som är bundet av en tidigare text än Paristexten tillämpar i princip bara denna i förhållandet till länder som endast är bundna av Paristexten och detta skall enligt uttrycklig föreskrift i art. 32.2. respekteras av land som bara tillträder Paristexten. Dessutom har tillagts en bestämmelse enligt vilken det land som är bundet av en tidigare text får anpassa sin skyddsnivå till den som gäller enligt Paristexten. Denna bestämmelse har tillkommit av det skälet att i vissa hänseenden skyddsnivån i Paristexten är lägre än enligt tidigare texter. I anslutning till dessa bestämmelser gäller också en regel om att utvecklingsland som har valt att begagna sig av rättigheterna enligt bihanget får tillämpa detta också i förhållande till unionsland som inte är bundet av Paristexten, om detta land har medgett tillämpningen.

Såsom anfördes i prop. 1969: 34 (s. 15) beträffande motsvarande bestämmelser i Stockholmstexten lämnar bestämmelserna inte något entydigt besked om huruvida unionsländer som inte har någon text gemensam likväl skall, såsom medlemmar av unionen, anses stå i konventionsförhållande till varandra. Frågan var föremål för mycken debatt under Stockholmskonferensen, varvid bl. a. från svensk sida hävdades att själva medlemsskapet i unionen bringar vart och ett av unionsländerna i konventionsförhållande till vart och ett av de övriga, varvid varje land i princip tillämpar den text av konventionen som landet senast har tillträtt, även om berörda stater inte har tillträtt någon text gemensamt.

Oavsett hur den nu berörda frågan är att lösa från rättsteoretisk synpunkt torde den enligt min uppfattning sakna större praktisk betydelse för Sveriges del. I princip kommer nämligen skyddsnivån i URL även efter de ändringar som föranleds av tillträdet till Paristexten att motsvara den som gäller enligt tidigare texter av konventionen och alltså uppfylla de krav som länder, vilka är bundna av en tidigare text, kan ställa på skyddet i Sverige.

4 Upphovsrätt till allmänna handlingar

4.1 Offentlighetskommittén

4.1.1 Bakgrunden till kommitténs uppdrag m. m.

Före tillkomsten av URL reglerades upphovsrätten till allmänna handlingar i 9 § 1) lagen (1919: 381) om rätt till litterära och musikaliska verk. I bestämmelsen uteslöts från skydd lagar, förordningar och kungörelser samt offentliga myndigheters, riksdagens, beredningars och kommittéers liksom kyrkliga, kommunala och andra offentliga representationers handlingar, protokoll, beslut och skrivelser "så ock andra allmänna handlingar". Enligt härskande uppfattning hindrade dock inte

denna bestämmelse att upphovsrätt gjordes gällande till vissa allmänna handlingar. Detta gällde främst handlingar som hade getts in till myndighet, t. ex. vetenskapliga skrifter som återopades vid sökande av befattning (1944 års tryckfrihetsakkunnigas betänkande, SOU 1947: 60 s. 218, och auktorrättskommitténs betänkande, SOU 1956: 25 s. 166). Ett speciellt undantag från bestämmelsen i 9 § 1) i 1919 års lag om rätt till litterära och musikaliska verk infördes vidare genom lagen (1956: 590) om skydd för vissa kartor. Genom denna lag gavs skydd åt officiella kartor, upprättade inom rikets allmänna kartverk, sjökartverket eller sjöfartsstyrelsen. I propositionen till lagen yttrade departementschefen (prop. 1956: 184 s. 16) bl. a. att statsverket från affärsmässiga synpunkter var i behov av upphovsrättsligt skydd för sin verksamhet för framställning av sådana kartor.

I auktorrättskommitténs förslag till lag om upphovsmannarätt till litterära och konstnärliga verk (SOU 1956: 25) reglerades rätten till verk som innefattas i allmän handling i 9 och 24 §§. Enligt 9 § skulle författningar samt beslut och yttranden av myndighet eller annat offentligt organ inte vara föremål för upphovsrätt. Sådan skulle däremot i princip gälla för andra allmänna handlingar. Vissa inskränkningar i sistnämnda princip gjordes dock genom bestämmelsen i 24 § i förslaget. Där angavs att förhandlingar i offentliga representationer, inför myndigheter samt vid offentliga sammankomster för överläggning om allmänna angelägenheter fick återges utan upphovsmannens samtycke. Kommittén uttalade i motiven (s. 166) att man med den omfattning som statsverksamheten hade tagit i dåtida samhällsliv inte utan vidare borde ta undan samtliga allmänna handlingar från upphovsrätt och alltså generellt ge dem fria för eftertryck. Statliga organ ombesörjde enligt kommittén redan då i en omfattning som tidigare var okänd affärsmässiga och kulturella uppgifter som organisatoriskt och praktiskt bedrevs i former motsvarande den enskilda företagsamhetens. Beträffande 9 § i förslaget uttalade kommittén att man, förutom att man genom densamma tillgodosåg TF:s publicitetsintresse, också från rent upphovsrättsliga synpunkter kunde motivera att författningar samt beslut och yttranden av myndigheter och andra offentliga organ undantogs från upphovsrättsligt skydd. I fråga om 24 § anförde kommittén (s. 257) att det i vissa fall skulle leda till orimliga resultat att generellt från upphovsrättsligt skydd ta undan allt vad som i TF:s mening utgjorde allmänna handlingar. Som exempel nämnde kommittén att om ett vetenskapligt arbete återopades vid sökande av professur eller annan befattning och gavs in till den myndighet som handlade ärendet, arbetet därigenom blev att anse som allmän handling. Det skulle då med tillämpning av grundprincipen stå fritt för envar att trycka av arbetet.

Auktorrättskommitténs förslag till lösning av frågan om upphovsrätt till allmänna handlingar godtogs av det stora flertalet remissinstanser.

Några menade emellertid under åberopande av tryckfrihetsrättsliga synpunkter att sådana handlingar borde tas undan från upphovsrätt i större omfattning än kommittén förordat (prop. 1960: 17 s. 90 och 163). I det förslag till lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk som förelades 1960 års riksdag (prop. 1960: 17) anslöt sig bestämmelserna om upphovsrätt till allmänna handlingar nära till vad auktoritetskommittén hade förordat.

Enligt 9 § i propositionen skulle författningar samt beslut och yttranden av myndighet som avses i 2 kap. 3 § TF inte omfattas av upphovsrätt. Andra handlingar som upprättats hos myndighet skulle däremot vara föremål för sådan rätt enligt vanliga regler. Departementschefen påpekade i sammanhanget att begreppet allmänna handlingar omfattade samtliga hos stats- eller kommunalmyndighet förvarade handlingar, alltså även olika tryckalster som publicerades i statens affärsmässiga eller kulturella verksamhet, såsom handböcker, kartor, kataloger, författningskommentarer o. d. I det förslag som remitterades till lagrådet hade 24 § en avfattning som i sak överensstämde med vad kommittén hade föreslagit. Lagrådet ansåg emellertid bl. a. att den i lagrådsremissen valda formuleringen inte gav tillräckligt stöd för en tillämpning som innebär att t. ex. som bevis åberopade böcker eller konstverk eller sakkunnigutlåtanden skulle åtnjuta skydd. Lagrådet föreslog därför en annan avfattning av bestämmelsen och propositionen utformades i enlighet härmed. Enligt detta förslag skulle återgivande utan upphovsmannens samtycke få ske av vad som muntligen eller skriftligen anförs inför myndighet eller i statlig eller kommunal representation eller vid offentlig sammankomst för överläggning om allmänna angelägenheter. Utlåtanden, som bevis åberopade skrifter o. d. skulle dock få återges endast i samband med redogörelse för mål eller ärende vari de förekommit och i den omfattning som betingades av ändamålet med redogörelsen. Upphovsmannen skulle vidare ensam äga rätt att ge ut samling av sina anföranden.

Första lagutskottet underströk (1LU 1960: 41 s. 44) vid riksdagsbehandlingen av 9 § i propositionen av det var av omistligt värde att rätten att fritt återge offentliga handlingar inte inskränktes mer än vad som var oundgängligen erforderligt. Utskottet menade att den metod som hade föreslagits i propositionen för att införa skydd för vissa grupper av sådana handlingar innebar risk för att skyddet skulle komma att gälla även för handlingar för vilka skyddsbehov inte förelåg. Som huvudregel borde enligt utskottet i stället gälla att hos myndighet upprättade handlingar inte skulle vara föremål för upphovsrätt. Genom särskilda regler borde sedan skydd ges åt de grupper av handlingar, som kunde anses i behov därav. Vilka kategorier som därvid borde komma i fråga kunde emellertid enligt utskottet inte fastställas förrän efter ytterligare utredning. I lagen borde dock omedelbart tas upp en bestämmelse om att så-

dana kartor som avsågs med 1956 års lag om skydd för vissa kartor skulle vara föremål för upphovsrätt. Propositionens reglering av handlingar som getts in till myndighet godtogs i princip av utskottet. En viss omformulering förordades dock av 24 § så att denna skulle komma att omfatta även diskussion i radio och television.

Utskottet lade i sitt utlåtande fram förslag till ny lydelse av 9 och 24 §§ och föreslog vidare att riksdagen skulle hemställa om utredning, huruvida allmänna handlingar borde beredas upphovsrättsligt skydd i andra fall än som följde av utskottets förslag till avfattning av 9 §.

Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan och 9 och 24 §§ URL avfattades i enlighet med riksdagens beslut.

Den 30 juni 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt offentlighetskommittén att verkställa utredning rörande upphovsrätt till handlingar, upprättade hos myndighet som avses i 2 kap. 3 § TF. I direktiven uttalades bl. a. att utredningen borde syfta till att, efter en noggrann kartläggning av den omfattning i vilken de olika statliga myndigheterna gav ut publikationer avsedda för avsättning hos allmänheten, pröva vilka publikationer som hade sådan karaktär att det kunde anses angeläget för statsverket att upphovsrättsligt skydd infördes. Samtidigt borde för varje särskilt fall övervägas om skydd kunde godtas med hänsyn till tryckfrihetsrättsliga principer. Motsvarande undersökning borde ske även på det kommunala området. Vidare borde kommittén överväga i vilken form eventuellt erforderliga bestämmelser borde meddelas samt om bestämmelserna skulle upptas i URL eller ges i särskild lagstiftning. Under utredningens gång överlämnades till kommittén för att beaktas vid fullgörandet av dess uppdrag en framställning av Sveriges geologiska undersökning (SGU) om sådan lagändring att upphovsrätt skulle kunna göras gällande beträffande officiell karta upprättad inom SGU.

Kommittén redovisade sina överväganden i dessa frågor genom överlämnandet av det tidigare nämnda betänkandet (SOU 1967: 28) Tryckfrihet och upphovsrätt.

4.1.2 Underlaget för kommitténs överväganden

På uppdrag av kommittén har en systematisk bearbetning gjorts av offentligt tryck som redovisas i betänkandet. Bearbetningen avser i huvudsak år 1963 och är begränsad till statligt tryck men omfattar också skrifter som har getts ut av akademierna. Till grund för systematiken har lagts en uppräknig av ämnesområdena som finns i auktoritetskommitténs förut nämnda betänkande. I bearbetningen tas upp 21 grupper av statligt tryck. I fråga om det närmare innehållet i bearbetningen hänvisas till betänkandet (SOU 1967: 28 s. 16—17).

I fråga om den statliga utgivningen av läroböcker erinrar kommittén om att man inom skolöverstyrelsen har inrättat en arbetsenhet som under namnet SÖ-förlaget* bl. a. ger ut läroböcker för det nya gymnasiet

* SÖ-förlaget har den 1 juli 1969 gått upp i Utbildningsförlaget Liber Aktiebolag.

i konkurrens med enskilda förlag. Planer finns också på att i någon form genom statliga insatser främja och ombesörja utgivning av akademisk kurslitteratur. Frågan om produktion av läroböcker och andra pedagogiska hjälpmedel för undervisningsväsendet över huvud taget utreds av läromodellsutredningen (1972 års riksdagsberättelse s. 259). En av dess uppgifter är att utreda frågan om inrättande av ett samhällsägt förlag för produktion av läroböcker och andra pedagogiska hjälpmedel. Kommittén erinrar vidare om att skolöverstyrelsen och universitetskanslersämbetet under år 1966 låtit verkställa en utredning angående vissa upphovsrättsliga frågor i samband med undervisningen. I denna påpekas att enligt 9 § URL allt studiematerial som utges av t. ex. skolöverstyrelsen, skolmyndigheter på läns- eller kommunplanet, universitetskanslersämbetet, universitet och högskolor eller dessas institutioner utgör allmänna handlingar och därför kan utnyttjas fritt av envar. Detta medför enligt utredningen två allvarliga olägenheter. Den ena är att författarna inte får upphovsrättsligt skydd för sina prestationer vilket kan medföra att det kan bli svårt för myndighet som ger ut studiematerial i egen regi att få medverkan av lämpliga författare. Den andra olägenheten är att det kan bli svårt för en sådan myndighet att få tillgång till redan tryckt material för sina utgåvor, eftersom materialet genom att införas t. ex. i en lärobok som utges av myndigheten blir så att säga allmän egendom. I den till utredningen fogade skrivelsen anför skolöverstyrelsen och universitetskanslersämbetet vissa kompletterande synpunkter på frågan om upphovsrätt till allmän handling. Man uttalar bl. a. att det, från de synpunkter som dessa myndigheter har att beakta i sitt arbete, förefaller stötande att den gällande lagstiftningen skall anses innebära att verk som annars skulle ha varit skyddat av URL, i vissa fall kan inordnas under begreppet allmän handling och därigenom helt bli undandraget upphovsrättsligt skydd. Man framhåller att upphovsrätten avser "verk" och denna rätt tillkommer "den som skapat" det. Verk i URL:s mening bör rimligen inte kunna förlora hela sin begreppsmässiga innebörd genom att förvandlas till något helt annat, nämligen en handling, med hänvisning till att verket "upprättats" inom eller inkommit till offentlig myndighet. Denna inadvartens bör enligt skrivelsen undanröjas genom att det slås fast, åtminstone som en huvudregel, att verk som avses i 1 § URL inte kan ordnas in under begreppet handling i TF:s mening.

I offentlighetskommitténs betänkande erinras vidare om statskontorets betänkande (SOU 1967: 5) Statlig publicering vari redovisats vissa utredningar rörande den statliga publikations- och tryckeriverksamheten. Som ett led i arbetet har statskontoret anordnat en rundfråga till samtliga Kungl. Maj:t underställda myndigheter med undantag av de affärsdrivande verken och de militära myndigheterna. Statskontoret nämner att av enkäten inte har framkommit något som tyder på att upphovsrättens utformning skulle göra det svårt för myndigheterna att erhålla ma-

nuskriptbidrag. Att upphovsrätt saknas för de handlingar som upprättats hos myndighet lär emellertid enligt statskontoret i några enstaka fall ha lett till att myndighet inte har kunnat välja den förläggare som har bedömts som förmånligast. Andra intressenter har nämligen kunnat ställa krav på tillgång till samma underlag för egen publicering. Detta har medfört att den önskvärde förläggaren inte längre har haft samma intresse av utgivningen.

Kommittén uttalar beträffande kommunalt tryck att en systematisk bearbetning liknande den som gjorts rörande det statliga trycket, inte verkställts med hänsyn bl. a. till de stora kostnaderna. Enligt kommittén finns det emellertid goda möjligheter att, på grundval av vad som kommit fram genom bearbetningen avseende det statliga trycket, ange de alster som skall skyddas med hjälp av mera allmänna kriterier. Enligt kommittén saknas sålunda anledning att räkna med att det skulle ligga till på annat sätt i fråga om kommunernas tryck.

4.1.3 Kommitténs överväganden

Kommittén uttalar inledningsvis att TF:s och URL:s regelkomplex kan sägas fullfölja det gemensamma syftet att skapa förutsättningar för ett fritt samhällsskick och en andlig odling. En kollision kan dock uppkomma mellan principerna om allmänna handlingars offentlighet och upphovsmannens ensamrätt i fall då en allmän handling utgör litterärt eller konstnärligt verk.

I fråga om rätten att ta del av ett verk som blivit en allmän handling, uttalar kommittén att det är självklart att upphovsmannen i sådant fall inte kan bestämma över verket på det sättet att han inskränker denna grundlagsenliga rätt. Kommittén erinrar om att frågan i vad mån principen om allmänna handlingars offentlighet skall vika för privata intressen bestäms genom den s. k. sekretesslagen i vilken begränsningarna av offentlighetsprincipen noga anges. Enligt kommittén bör inga ytterligare begränsningar få förekomma. Kommittén konstaterar att bestämmelsen i 1 kap. 8 § TF om förbehåll för den rätt som tillkommer upphovsman blev omarbetad i samband med tillkomsten av URL. Bestämmelsen är enligt kommitténs uppfattning emellertid inte otvetydig. Kommittén förordar att förbehållet på ungefär samma sätt som före URL:s tillkomst skall gälla bara rätten att i tryckt skrift offentliggöra allmän handling. En sådan justering innebär enligt kommittén att en myndighet inte under hänvisning till URL kan vägra att på begäran tillhandahålla avskrift av allmän handling. Någon erinran om detta i URL är enligt kommittén inte nödvändigt. Detta skulle få betydelse inte bara i fråga om handlingar i hävdvunnen mening utan också i fråga om gramfonoskivor och andra inspelningar i den mån dessa betraktas som handlingar. Rätten att ta del av allmän handling och att erhålla avskrift eller kopia därav kan således enligt kommittén få betydelse även vid tillämpningen av 45 och 46 §§ URL.

Kommittén framhåller vidare att 1 kap. 8 § TF i sin nuvarande lydelse också innehåller ett förbehåll i fråga om förbud att återge verk på ett sätt, som kränker den andliga odlingens intressen. Här är det enligt kommittén fråga om ett ingripande från andra utgångspunkter än dem som har med yttrandefriheten att göra och det är också utan något förbehåll i TF klart att ett sådant ingripande kan göras i enlighet med lag. Detta förbehåll föreslås därför utgå.

Enligt kommitténs mening är stadgandet i 1 kap. 8 § TF även i övrigt alltför vidsträckt i sin nuvarande avfattning. I fråga om andra verk än sådana som är allmänna handlingar uppkommer enligt kommittén inte någon konflikt mellan TF:s principer och URL:s bestämmelser. Det är utan något uttryckligt stadgande självklart att de senare kan vara tillämpliga.

Beträffande härefter *rätten till offentliggörande* finner kommittén att den ståndpunkt som första lagutskottet intog i sitt utlåtande över förslaget till URL i denna fråga är den riktiga. Kommittén menar att det inte kan vara riktigt att genom en generell regel i URL förvandla TF:s princip om fri rätt att ge ut allmänna handlingar i tryck till ett undantag endast för vissa speciella fall. Den i grundlagen fastslagna rätten att fritt ge ut offentliga handlingar måste vara den viktigare. Kommittén förordar därför som huvudregel att upphovsmannen inte skall ha rätt att förfoga över sitt verk, om det är en allmän handling.

Huvudregeln bör enligt kommittén få tillämpning på den stora mängden av handlingar, som upprättas hos eller inkommer till myndigheterna som ett led i deras verksamhet för förvaltning eller rättskipning. Inte bara de av auktorrättskommittén nämnda handlingstyperna — författningar, beslut och yttranden — utan också promemorior, andra utredningar och vidare partsinlagor, bevisutsagor och sakkunnigutlåtanden fyller en sådan funktion och tillkommer under sådana omständigheter att frågan om upphovsrätten vanligen inte kan få någon praktisk betydelse.

Kommittén konstaterar i detta sammanhang att det emellertid kan förekomma att en allmän handling är ett verk i URL:s mening. När det gäller sådana handlingar kan enligt kommittén skäl anföras för att göra undantag från huvudregeln och att alltså i viss omfattning bereda upphovsmannen skydd mot eftertryck. I all synnerhet gäller detta *verk som har getts in till myndighet*, t. ex. ett vetenskapligt arbete som återopas i en professorskonkurrens. Det skulle, framhåller kommittén, i sådana och liknande fall vara ett kännbart och av tryckfrihetsrättsliga skäl knappast motiverat intrång i upphovsmannens ställning, om han skulle gå miste om alla rättigheter till verket genom att detta gavs in till en myndighet. Enligt URL är handlingar som ges in till myndighet föremål för upphovsrätt enligt allmänna regler. Vissa begränsningar föreskrivs dock i 24 §. Kommittén uttalar att avfattningen av denna paragraf på några

punkter kan inge tvekan men stannar dock för att inte föreslå någon ändring av URL:s regler om upphovsrätt till handlingar som har inkommit till myndighet från enskild.

Vad angår *handlingar som upprättats hos myndighet* uttalar kommittén allmänt att det för större delen av de publikationer och skrifter som framställs hos myndigheterna saknas skäl att göra inskränkning i den princip om offentliggörande av allmän handling som TF innehåller. Sålunda kan en vidsträckt spridning av ett verk, som av myndighet har framställts för publicering, motverkas genom upphovsrätt. Vidare kan enligt kommittén sägas att upphovsrätten här inte är så viktig som medel att tillförsäkra upphovsmannen skälig avkastning. Om den som skapar ett verk inom en myndighet är tjänsteman hos myndigheten, får han ju lön för skaparmödan. Kommittén riktar emellertid uppmärksamheten på fall då myndighet låter framställa och utge handböcker, läroböcker, lagkommentarer o. d. Detta sker f. n. utan upphovsrättsligt skydd. Kommittén uttalar att man på detta område inte kan bortse från att frånvaron av sådant skydd kan medföra vissa olägenheter. En enskild utgivare skulle t. ex. kunna ge ut en ny upplaga av ett verk som är slutsålt och upphovsmannen skulle då inte vara skyddad. Detta har särskild tyngd då myndigheter driver förlagsverksamhet. Det är enligt kommitténs uppfattning rimligt att myndigheterna i sådana fall för att skydda sina ekonomiska intressen kan förhindra eftertryck.

En avvägning mellan principen om fritt offentliggörande av allmänna handlingar och URL:s regler om skydd för upphovsmannen kan enligt kommittén tänkas ske genom ett system med *tvångslicenser*. Detta skulle innebära att det skulle stå envar fritt att återge en handling som har upprättats hos myndighet men att upphovsmannen skulle få rätt till ersättning. Kommittén tar upp denna fråga till närmare behandling och konstaterar att vissa omständigheter i och för sig talar till förmån för ett tvångslicenssystem. Främst skulle man härigenom uppnå säkerhet mot att upphovsrätten skulle komma att medföra något absolut hinder att publicera en allmän handling i fall där publicering är motiverad av hänsyn till meningsutbyte eller upplysning. Ett annat motiv är att man med tvångslicens smidigare än med en förfoganderätt kan anpassa villkoren för publiceringen efter det ekonomiska intresse som föreligger hos upphovsmannen eller myndigheten. Kommittén finner emellertid vissa skäl som talar mot ett tvångslicenssystem. Främst gäller det hänsynen till upphovsmannen. En handling kan ha blivit tillgänglig enligt TF:s regler vid en tidpunkt då upphovsmannen ännu inte betraktar den som färdig för publicering. Upphovsmannen bör enligt kommittén själv få bestämma tid och plats för publicering. Det kan enligt kommittén vidare ifrågasättas, om ett tvångslicenssystem skulle ge tillräckligt skydd åt en av myndighet bedriven förlagsrörelse. Kommittén menar att det är tvacksamt om en sådan förlagsrörelse i längden kan be-

hålla en stab av skickliga författare bland sina uppdragstagare, om förlaget inte kan erbjuda starkare garantier mot att ett privat förlag publicerar deras verk än en rätt till ersättning som kanske är osäker. Kommittén konstaterar i anledning härav att ett system med tvångslicenser synes innebära ett större ingrepp i skyddet för upphovsmannen än vad som kan anses nödvändigt för att tillgodose tryckfrihetens krav. Kommittén vill därför inte förorda ett sådant system.

De intressen som står på spel bör enligt kommittén tillgodoses genom att man låter vissa grupper av handlingar vara föremål för upphovsrätt enligt allmänna regler. Enligt kommitténs uppfattning bör upphovsrätten härvid i huvudsak begränsas till sådana fall då ett verk har framställts för försäljning till allmänheten. Vare sig detta sker i större omfattning, såsom då myndighet driver förlagsrörelse för utgivning av skolböcker, eller myndigheten ger ut någon trycksak bara i mera enstaka fall, kan det enligt kommittén vara rimligt att detta sker på samma villkor som annan likartad utgivning av tryckta skrifter. En regel om att upphovsrätt kan göras gällande i fall då ett verk har framställts för försäljning till allmänheten blir tillämplig i första hand när kostnaderna för verket avses bli täckta av intäkterna vid försäljningen. Inom en förlagsrörelse måste detta krav enligt kommittén tolkas så, att rörelsen i stort skall finansieras med dessa intäkter. Regeln kan emellertid bli tillämplig också i fall då kostnaderna bara delvis avses bli täckta. Kommittén framhåller dock att det är uppenbart att ett verk inte kan anses framställt för försäljning bara på grund av att en avgift skall tas ut som motsvarar högst kostnaderna för distribution.

Kommittén föreslår på grund av det anförda att en hos myndighet upprättad handling skall vara föremål för upphovsrätt om den utgör ett verk som har framställts för försäljning till allmänheten.

Kommittén uttalar att upphovsrätt bör kunna hävdas också till andra verk i vissa noga angivna fall. Ett sådant fall föreligger enligt kommittén när en konstnär har gjort en illustration till en skrift som ges ut av myndighet. Denne har då inte haft skäl att räkna med annat än att illustrationen skulle komma till just denna begränsade användning. Upphovsrätten bör enligt kommittén i ett sådant fall inte bero på om skriften ges ut gratis eller mot ersättning. De skäl som i allmänhet talar för att myndigheternas handlingar skall få offentliggöras har vidare enligt kommitténs mening i mindre mån tillämpning på illustrationer. Kommittén finner därför rimligt att upphovsrätt skall kunna göras gällande i nu angivna fall. Regeln bör enligt kommittén utformas så, att den avser *alster av bildkonst*.

Kommittén tar också upp SGU:s tidigare nämnda framställning om att upphovsrätt skall kunna göras gällande beträffande officiell karta som upprättats inom SGU. Kommittén uttalar viss tvekan om sådan karta kan anses vara verk i URL:s mening men finner det dock rim-

ligt att man anlägger samma betraktelsesätt på sådana kartor som på dem som enligt gällande lag kan erhålla upphovsrättsligt skydd. Kommittén föreslår därför att upphovsrätt skall kunna göras gällande även till *SGU:s officiella kartor*.

Kommittén erinrar om att vissa typer av arbeten enligt URL anses förtjänta av ett visst skydd fastän de inte är verk i lagens mening. Sålunda får enligt 49 § URL katalog, tabell eller annat dylikt arbete, vari ställts samman ett stort antal uppgifter, inte utan framställarens samtycke eftergöras förrän tio år förflutit efter det år när arbetet gavs ut. Undantag görs inte för handlingar som har upprättats hos myndighet. Kommittén förordar att om sådant arbete har upprättats hos en myndighet, denna som regel inte skall få göra gällande ensamrätt till arbetet. Om emellertid arbetet har framställts för försäljning till allmänheten, talar enligt kommittén samma skäl för en ensamrätt som dem som anförts för förslaget om upphovsrätt till verk som har skapats hos myndighet. Kommittén föreslår därför att *ensamrätt som åsyftas i 49 § URL* skall kunna göras gällande till *arbete som har upprättats hos myndighet för försäljning till allmänheten* men inte i andra fall.

Kommittén berör också frågan om vem upphovsrätten skall tillkomma när det gäller handlingar upprättade hos myndighet. Det torde enligt kommittén inte vara lämpligt att i lag ange några bindande regler härom. Är det fråga om en av myndighet bedriven förlagsverksamhet med författare som är knutna till myndigheten genom avtal, torde det i allmänhet te sig naturligt att förhållandet mellan myndighet och författare regleras på samma sätt som är vanligt i branschen. Skapas verket av en tjänsteman hos myndigheten, beror det på gällande föreskrifter om arbetet med verket skall anses ha tillhört hans tjänsteåligganden. Är så inte fallet, kan avtal ingås om förfoganderätten till verket på samma sätt som då detta har skapats av en utomstående.

I enlighet med de redovisade övervägandena föreslår kommittén ny lydelse av dels 1 kap. 8 § TF, dels 9 och 49 §§ URL samt 12 § FotoL.

Enligt den föreslagna lydelsen av 1 kap. 8 § TF får rätten att i tryckt skrift offentliggöra allmän handling genom lag begränsas av hänsyn till upphovsmannens eller framställarens rätt.

I 9 § andra stycket URL har tagits upp de fall där enligt förslaget upphovsrätt får göras gällande till handling som är upprättad hos myndighet, dvs. när det gäller viss officiell karta, verk som framställts för försäljning till allmänheten samt alster av bildkonst. Kommittén anför i anslutning till ett uttalande i prop. 1956: 184 s. 18 att med officiell karta menas sådan karta som det enligt instruktion eller i övrigt enligt statsmakternas beslut åligger ämbetsverk att upprätta och ge ut oberoende av beställning. Utrycket "alster av bildkonst" innefattar enligt kommittén måleri och skulptur men inte arkitektur och inte heller konstindustri eller konsthantverk. Kommittén hänför sig i detta avseende

till vissa uttalanden av auktoritetskommittén i dess betänkande (SOU 1956: 25 s. 76).

I 49 § första stycket URL, som innehåller vissa regler om kataloger, tabeller och andra sådana arbeten vari sammanställts ett stort antal uppgifter, föreslås införande av en bestämmelse enligt vilken skydd för sådant arbete som upprättats hos myndighet ges bara om arbetet framställts för försäljning till allmänheten.

I 12 § FotoL görs enligt förslaget en hänvisning till 9 och 49 §§ URL.

I fråga om övergångsbestämmelserna uttalar kommittén att förslaget innebär en vidgad möjlighet att göra gällande upphovsrätt. Detta stämmer enligt kommittén överens med vad som redan nu ter sig naturligt och de nya bestämmelserna bör därför gälla också i fråga om alster som har tillkommit före ikraftträdandet. Om någon har utnyttjat de nuvarande reglerna till att framställa exemplar av verk som den nya lagen inbegriper under upphovsrätten, bör han enligt kommittén ha rätt att sprida och visa dem. Likaså bör den som har gjort en trycksats eller liknande hjälpmedel få använda detta under en skälig övergångstid. Kommittén föreslår därför att samma principer skall tillämpas som vid URL:s ikraftträdande. Beträffande förslaget till ändring i FotoL uttalas att de nya reglerna bör gälla också fotografisk bild som har framställts före ikraftträdandet.

4.2 Remissyttrandena över kommitténs förslag

Huvudprinciperna i kommitténs förslag godtas av flertalet remissinstanser. Förslaget har sålunda tillstyrkts eller lämnats utan erinran av *Göta hovrätt, socialstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning, statens avtalsverk, LO, TCO, Svenska kommunförbundet, Svenska stadsförbundet och konsistorierna vid Umeå universitet samt vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola*. Flera remissinstanser, såsom *televerket, statens järnvägar, sjöfartsstyrelsen, skolöverstyrelsen och konsistoriet vid Göteborgs universitet samt samhällsvetenskapliga och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna vid universitetet* förklarar sig inte ha något att erinra mot kommitténs huvudprinciper men önskar att skydd i vissa fall skall beredas utöver vad kommittén har föreslagit.

Endast en remissinstans, nämligen *Svenska bokförläggareföreningen*, har helt avstyrkt förslaget. Föreningen anför bl. a. att det i praktiken är ogörligt att organisera en statlig utgivning så att den verkligen konkurrerar på lika villkor med andra bokförlags verksamhet. Risker är stor att statliga myndigheter eller bolags bokförlagsrörelse utvecklas till monopolföretag inom sina verksamhetsområden. Sådana monopol skulle verka förkvävande på den rikt facetterade bokförlagsverksamhet Sve-

rige nu har bl. a. tack vare vår hittills synnerligen tryckfrihetsvänliga lagstiftning. Föreningen anför vidare att de av kommittén föreslagna ändringarna knappast kan vara i upphovsmännens intresse bl. a. därför att prissättningen på alstren blir mer eller mindre politiskt betingad och att royalty från myndighet därför inte är underkastad marknadens automatiska kontroll.

FLYCO tar upp frågan om inte problemet angående upphovsrätt till allmänna handlingar bör bli föremål för en mera genomgripande reform. Man anför att det bara är undantagsvis som föreliggande upphovsrätt hindrar förmedling till allmänheten av innehållet i allmänna handlingar så att offentlighetsprincipen kränks. Förmedlingen sker i allmänhet i form av citat eller referat. Om man skulle välja att återvända till den i 1960 års proposition föreslagna lydelsen av 9 § URL skulle man, för att undanröja varje risk för en icke önskvärd begränsning av tryckfriheten, kunna kompensera begränsningen genom en särskild bestämmelse i 2 kap. TF. Denna skulle medge en mera vittgående rätt till återgivande ur allmänna handlingar, när ett sådant återgivande sker i uppenbart syfte att säkerställa ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning. *FLYCO* tillägger att detta uttalande inte innebär någon slutgiltig ståndpunkt utan bara är avsett som ett inlägg i den ifrågavarande diskussionen.

Kommitténs uttalanden om rätten att ta del av ett verk som blivit en allmän handling berörs av *justitiekanslern*. Denne uttalar bl. a. att i den principiella frågan om förhållandet mellan den i 1 kap. 1 § TF stadgade rätten för envar att offentliggöra allmänna handlingar, å ena, och upphovsmannens rätt att disponera över sitt verk, å andra sidan, bygger den gällande upphovsrättsliga lagstiftningen på att upphovsrätten med hänsyn till sin privaträttsliga karaktär inte omedelbart inskränks av TF:s bestämmelser. Det erfordras därför att det publicitetsintresse som ligger till grund för TF:s stadgande om rätt att offentliggöra allmänna handlingar tillgodoses genom särskilda regler i den upphovsrättsliga lagstiftningen. Sådana regler finns f. n. i 9 och 24 §§ URL. Kommitténs förslag stämmer till sin konstruktion överens med gällande lag i det att publicitetsintresset i fråga om de allmänna handlingar som är verk i URL:s mening alltjämt tillgodoses genom bestämmelser i URL. Å andra sidan kan förslaget till ändrad lydelse av 1 kap. 8 § andra stycket TF uppfattas som ett uttryck för en ändrad inställning i principfrågan i förhållande till gällande rätt men förslaget har inte av kommittén motiverats i enlighet därmed. Förslaget innebär att lagrummet, såvitt gäller rätten att offentliggöra allmänna handlingar, får karaktär av undantagsstadgande i förhållande till 1 kap. 1 § TF. Sådant karaktär synes lagrummet inte ha enligt gällande rätt. Vidare har kommittén, såvitt gäller rätten att ta del av allmän handling, ansett sig kunna begränsa upphovsmannens rätt genom att låta undantagsstad-

gandet i 1 kap. 8 § andra stycket TF avse bara rätten att offentliggöra allmän handling. För nämnda begränsning har således inte ansetts erforderligt med något stadgande i URL. Med hänsyn till det sagda kan enligt justitiekanslern gentemot förslaget anmärkas att det inte är helt konsekvent i den berörda principfrågan och att det lämnar rum för tvekan vilken uppfattning som förslaget bygger på. Någon större olägenhet härav torde väl inte uppkomma i den praktiska tillämpningen men det kan ändå vara skäl att söka undanröja oklarheten i detta hänseende.

Förslaget till ändrad lydelse av 1 kap. 8 § TF tillstyrks eller lämnas utan erinran av *statskontoret* och *Pressens samarbetsnämnd* medan *SACO* och *Svenska fotografernas förbund* förordar en viss omformulering av bestämmelsen. *SACO* föreslår att stadgandet i stället formuleras så, att publiceringsrätten får begränsas genom lag till förmån för upphovsman eller framställare, eftersom dessas rätt enligt 86 § regeringsformen inte kan göras gällande utan just detta stöd i TF. *Svenska fotografernas förbund* hemställer att bestämmelsen omarbetas så, att fotografs uteslutande rätt enligt 1 § FotoL att framställa exemplar av bild inte inskränks av TF. *Svenska landstingsförbundet* ställer sig tveksamt till om någon ändring behöver göras i 1 kap. 8 § TF och anför att stadgandet genom sin placering i det kapitel som behandlar rätten att i tryckt skrift offentliggöra allmän handling svårigen kan utsträckas till att gälla även rätten att ta del av handling, vilken rätt avhandlas i 2 kap. TF.

Vad gäller avvägningen i materiellt hänseende mellan upphovsrätten och rätten att fritt offentliggöra allmänna handlingar har kommittén inte föreslagit någon ändring i förhållande till gällande rätt såvitt angår till myndighet inkomna handlingar. De remissinstanser som yttrat sig särskilt i denna fråga, nämligen *justitiekanslern* och *Pressens samarbetsnämnd* har förklarat sig inte ha någon erinran mot kommitténs ställningstagande.

Vad härefter angår den närmare avvägningen mellan upphovsrätt och tryckfrihetsrätt i fråga om handlingar som upprättats hos myndighet har flera remissinstanser uttalat sig om vilka grupper av handlingar som bör få upphovsrättsligt skydd. Särskilt intresse har knutits till kommitténs förslag att verk som framställts för försäljning till allmänheten skall få sådant skydd.

Förslaget har i detta hänseende tillstyrkts eller lämnats utan erinran av *justitiekanslern*, *lantbruksstyrelsen* (såvitt gäller 9 §), *SGU*, *statens institut för konsumentfrågor*, *arbetsmarknadsstyrelsen*, *statens avtalsverk* och, när det gäller det sakliga innehållet, även av *SACO*. *Pressens samarbetsnämnd* uttalar att om undantaget i tillämpningen framgent begränsas till statliga förlagsartiklar eller andra närstående typer av publikationer, det inte finns någon anledning att motsätta sig den förslagna

bestämmelsen från pressens sida. Skulle emellertid stadgandet kunna brukas till att åsätta olika allmänna handlingar som inte rätteligen är tänkta som försäljningsobjekt ett pris för att på så sätt hindra envar från att återge handlingen, finns anledning till crinran. Enligt nämnden föreligger dock såvitt kan bedömas knappast någon större risk för en utveckling i sådan riktning. *Lantmäteristyrelsen* förklarar sig inte yrka på någon ändring i kommitténs förslag om det genom ett motivuttalande görs klart att upphovsrätt kan föreligga även om försäljningssyftet inte är det primära men verket faktiskt är till salu och sålunda tillgängligt för alla. *Konsistoriet vid handelshögskolan i Göteborg* förklarar sig utgå från att lagtextens krav på framställning för försäljning till allmänheten är uppfyllt redan i och med att bara ett fåtal exemplar tillhandahålls som bokhandelsupplaga och huvuddelen av exemplaren går åt i utbytesverksamhet med andra institutioner. Med denna tolkning synes man enligt konsistoriet få en lämplig gränsdragning mellan upphovsrättskyddade produkter och andra produkter av arbetet inom akademiska institutioner.

Flera remissinstanser anser att kriteriet täcker flera angämpliga behov men att det inte är tillräckligt omfattande. *Universitetskanslersämbetet* och *skolöverstyrelsen* uttalar sålunda att önskemålen om upphovsrättsligt skydd inom undervisningsområdet till en del blir tillgodosedda genom förslaget men att det inte är tillräckligt, eftersom det inte täcker fall då av myndighet framställd undervisningsmateriel tillhandahålls de studerande gratis. Dessa myndigheter hemställer om ett tillägg till 9 § så att skyddet även kommer att omfatta verk som framställts för att användas huvudsakligen i undervisning. *Arbetsmarknadsstyrelsen* anser att en del av de nuvarande bristerna avhjälpas genom förslaget men att gränsdragningen inte är fullt rationell.

Flera remissinstanser ställer sig kritiska till förslaget på denna punkt. *Statskontoret* ifrågasätter om inte kommitténs förslag till lagbestämmelse kommer att låta undantagsregeln göra ett alltför stort intrång på huvudregeln och därigenom åsidosätta det på TF grundade rättskravet. Härtill kommer att begreppet "framställt för försäljning till allmänheten" inte är lätt att definiera på ett sätt som utesluter tveksamhet i de enskilda fallen. Risk finns att tillämpningen av bestämmelsen kommer att ytterligare förstärka den mot TF riktade tendensen. Statskontoret menar att någon utväg borde finnas att på ett mera restriktivt sätt avgränsa de allmänna handlingar som verkligen av affärsrättsliga skäl är i oundgängligt behov av skydd genom URL. Enligt statskontorets mening bör kommitténs förslag till lydelse av 9 och 49 §§ URL kompletteras så, att skydd tillkommer bara alster som är framställt för vinstgivande försäljning till allmänheten. Härigenom skulle man nå full paritet med motsvarande förhållanden inom den enskilda företagsverksamheten. En sådan bestämmelse skulle också vara väsentligt lättare att tillämpa än den av kommittén föreslagna. Även *konsistoriet vid Lunds universitet* och *juridiska*

fakulteten vid universitetet antyder att införande av begreppet vinstsyfte i definitionen skulle underlätta tillämpningen av bestämmelsen.

Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, som vid sin granskning av betänkandet framför allt uppmärksammat den högre utbildningens och forskningens behov, uttalar att kommitténs förslag till gränsdragning mellan skyddade och inte skyddade verk inte kan anses stämma överens med målsättningarna inom vare sig tryckfrihetsrätten eller upphovsrätten. Fakulteten fortsätter.

Om hänsyn fortfarande tages endast till utbildningsområdet kan givetvis ett offentligt debattintresse vara knutet även till exempelvis en lärobok, som upprättats hos myndighet och tillhandahålles mot betalning. Särskilt markerat kan detta intresse bli, om läroboken av en eller annan anledning dragits ur marknaden, t. ex. en lärobok i sexualkunskap, som förmenas bygga på föråldrade idéer. Vill en tidning icke blott citera utan i sin helhet publicera texten i debattsyfte, bör upphovsrätten rimligen icke utgöra hinder härför. Å andra sidan påkallar intresset av fritt meningsutbyte och allsidig upplysning icke att en lärobok, som upprättats hos myndighet och tillhandahålles gratis, under alla omständigheter får mångfaldigas av vem som helst. Finns en upplaga fortfarande tillgänglig hos myndigheten, går det ju bra att rekvirera exemplar därifrån. Är exemplar icke längre tillgängliga, kan detta bero på att myndigheten anser en omarbetning nödvändig. Att en enskild då skall kunna i förvärvsyfte tillhandahålla exemplar av den föråldrade upplagan, kan i varje fall icke grundas på något publicitetsintresse. Dessutom måste det över huvud medföra avsevärda tillämpningssvårigheter att draga gränsen vid att verket framställts för försäljning till allmänheten. Kommittén har själv understrukt dessa svårigheter, då man förmenar, att Statens Offentliga Utredningar, ehuru genomgående försålda till allmänheten, stundom för ett påfallande högt pris, dock icke skulle anses framställda för försäljning till allmänheten. Tydligt är det icke heller en viss upplaga, utan verket såsom sådant, som skall vara framställt för försäljning. Om myndigheten senare, t. ex. vid utgivande av ett nytryck, bestämmer att det skall tillhandahållas utan avgift, skulle upphovsrätten dock bestå. Slutligen förfaller det ur tryckfrihetssynpunkt mindre tilltalande, att myndigheten — som ju här utgör den kontrollerande — skall genom egna beslut om avgift kunna utestänga verket från att tryckas av i det fria meningsutbytets intresse.

Fakulteten anför fortsättningsvis att någon meningsskiljaktighet inte råder om att författningar samt beslut och yttranden av myndighet över huvud inte bör vara föremål för upphovsrätt. Bestämmelser härom kan lämpligen finnas i 9 § URL. Vad i övrigt angår handlingar som är upprättade hos myndighet förefaller det klart att en generös tillämpning av citat- och referaträtten är fullt tillräcklig från tryckfrihetssynpunkt när det gäller verk som redan finns tillgängliga i tryck. Det är först när ett hos myndighet upprättat verk inte har offentliggjorts i tryck som befogenheten att trycka av innehållet får så stor vikt ur informations- och debattsynpunkt att en "citaträtt" som omfattar hela verket blir av betydelse. Sker publiceringen inte i informations- eller debattavsikt utan i

förvärvssyfte bör däremot rätt till eftertryck inte föreligga. Dessa synpunkter bör kunna tillgodoses bl. a. genom att man i 24 § URL tar in en bestämmelse av innehåll att handlingar som är upprättade hos myndighet får återges utan upphovsmans samtycke, dock inte där återgivandet uppenbarligen sker i annat syfte än att säkerställa ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning.

Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet, som begränsat sig till frågan om konsekvenserna av förslaget för framställningen av undervisningsmateriel inom universitet och högskolor, bestrider att försäljningsavsikten är ett lämpligt kriterium när det gäller verk inom undervisningsområdet. Fakulteten vill inte yrka på att kommitténs tillägg till 9 § URL skall slopas men förordar ett tillägg enligt vilket upphovsrätt skall kunna göras gällande till "verk som framställts för att användas huvudsakligen i undervisning".

Konsistoriet vid Lunds universitet och juridiska fakulteten vid universitetet menar att den bästa lösningen skulle vara att använda sig av en enumerationsmetod för att ange vilka verk som skall ha skydd. Förslagsvis skulle sålunda upphovsrätt kunna göras gällande till läroböcker, handböcker (inklusive lagkommentarer), vetenskapliga arbeten och kartor, eventuellt till ytterligare en eller flera kategorier av verk som är att hänföra under 9 § URL.

Lantbruksstyrelsen ställer sig tveksam till förslaget att skydd enligt 49 § URL för verk som framställts hos myndighet skall beredas bara om verket framställts för försäljning till allmänheten. Enligt styrelsens mening kan i särskilda fall skäl tala för att en myndighet bör kunna hindra en reproduktion i annan ordning än genom myndighetens egen försorg. *Lantmäteristyrelsen* anser sig av liknande skäl inte kunna tillstyrka kommitténs förslag på denna punkt. *Postverket* påpekar att verket i sin kommersiella verksamhet ger ut kataloger, tabeller m. m. som med verket konkurrerande företag självfallet inte bör få trycka av och distribuera i sin egen verksamhet. Verket framhåller att sådana tryckalster i flertalet fall inte är åsatta något pris utan att ersättning för framställnings- och distributionskostnader i stället tas ut indirekt genom att viss hänsyn tas till dessa kostnader vid prissättningen av de tjänster som tryckalstret säljer. *TRU-kommittén* framhåller att stora delar av dess produktion troligen inte kommer att kunna anses framställda för försäljning till allmänheten och att för dessa produkter upphovsrätt inte kan göras gällande enligt förslaget. *TRU-kommittén* finner det därför synnerligen angeläget att de tillägg som kan komma att göras till 9 § URL utformas så, att också de produkter som *TRU-kommittén* enligt utredningsdirektiven skall producera ges upphovsrättsligt skydd.

FLYCO anför exempel på tillämpning av kommitténs förslag i olika tänkta fall och uttalar att den föreslagna gränsdragningen är otillfredsställande och troligen omöjlig att upprätthålla i praktiken. Genom kra-

vet på försäljningsavsikt utestänger man en stor sektor av författarverksamheten från upphovsrättsligt skydd. Organisationen hemställer att upphovsrätt i stället skall få göras gällande så snart den hos myndighet upprättade handling som upptar verket framställts för att ges ut, dvs. enligt 8 § URL för att föras i handeln eller på annat sätt spridas till allmänheten. Därigenom skulle även verk som utdelas gratis eller säljs till allmänheten till ett symboliskt pris få skydd. Motsvarande ändring bör göras i förslaget till 49 § URL.

Stim, till vars yttrande *Svenska musikförläggareföreningen u. p. a.* ansluter sig, finner det vara oförenligt med upphovsmännens rättmätiga intressen att upphovsrätt skall kunna göras gällande bara till verk som framställts för försäljning till allmänheten. Denna gränsdragning kan inte accepteras. Man framhåller att situationen blir än allvarigare, om i en framtid kostnadsfritt studiematerial blir en realitet. Man hemställer därför att kommitténs förslag till ny lydelse av 9 § URL kompletteras så, att upphovsrätt skall kunna göras gällande även till verk som i form av handböcker, läroböcker, inspelningar eller annan form av studiematerial framställs av myndighet och av denna kostnadsfritt delas ut för användning vid undervisning och utbildning.

Även *Svenska bokförläggareföreningen* ställer sig kritisk till förslaget på denna punkt och menar att bestämmningen ”som framställes för försäljning till allmänheten” torde vara helt oanvändbar som rekvisit i sammanhanget.

Utredningens förslag att skydd skall tillkomma vissa officiella kartor har föranlett uttalanden av en del remissinstanser. Sålunda har *statskontoret*, *SGU* och *Pressens samarbetsnämnd* tillstyrkt förslaget eller förklarat sig lämna detta utan erinran.

Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet menar att med dess förslag till mera generell avfattning av 24 § URL det särskilda skyddet för officiella kartor kan utgå. *Konsistoriet vid Lunds universitet* och *juridiska fakulteten vid universitetet* uttalar att den föreslagna särregeln beträffande kartor inte synes ha motiverats på ett övertygande sätt. Vidare uttalas att kartor väl i allmänhet inte äger tillräckligt individuell prägel för att erhålla upphovsrättsligt skydd men att skydd enligt 49 § URL ej sällan kan bli aktuellt.

Rikets allmänna kartverk och *lantmäteristyrelsen* finner det inte rimligt att lagstiftaren överlämnar åt domstolarna att avgöra, om ifrågasvarande kartor är att betrakta som verk. Lantmäteristyrelsen framhåller att ett definitivt ställningstagande i denna del behövs, särskilt som gällande reglering av utgivningsrätten synes ha utgått från att upphovsrätt verkligen föreligger. Kartverket påpekar att kommittén i 49 § släppt kravet på verk och att motsvarande i klarhetens och rättstillämpningens intresse med än större skäl bör kunna göras i 9 § då man ju där direkt anger vilka produkter det gäller. Verket framhåller vidare att enligt dess

uppfattning kriterierna på vad som avses med verk framstår som alltmör föråldrade i en tid då många verk som av tungt vägande skäl bör åtnjuta upphovsskydd framställs av grupper av individer med olika tekniska hjälpmedel, ofta i synnerligen invecklade kombinationer. Verket förklarar sig dock inte kunna hävda annat än att de officiella kartorna är verk i URL:s mening.

SGU uttalar att enligt dess mening geologiska kartor utan tväkan är att anse som verk eftersom de grundar sig på en vetenskaplig analys och tolkning av själva fältobservationerna och därmed fyller kraven på originalitet och självständighet.

Kommitténs uttalande att begreppet "arbete vari sammanställt ett stort antal uppgifter" anses kunna innefatta karta har föranlett en del kommentarer. *Lantmäteristyrelsen* framhåller att stadgandet med denna tolkning kan få avsevärd betydelse för vissa inom lantmäteriet sammanställda kartor och att det med hänsyn till det ekonomiska intresset av att kunna skydda dessa produkter är viktigt att frågan blir fullt klarlagd. Styrelsen anser sig emellertid inte kunna tillstyrka förslaget att ensamrätten enligt 49 § för myndigheternas del skall begränsas till arbeten som framställts för försäljning till allmänheten. *Rikets allmänna kartverk* framhåller att skydd enligt 49 § URL är otillräckligt dels därför att skyddet löper ut efter tio år, dels därför att kartorna efter utgivningen revideras en eller flera gånger utan att huvudinnehållet ändras varför skyddet kan vara svårt att upprätthålla.

I en del yttranden begärs att skyddet skall utvidgas även till en del andra kartor än dem som kommittén angett. Sålunda hemställer *lantmäteristyrelsen* att skydd skall beredas den s. k. fastighetskartan, dvs. den av kartverket upprättade ekonomiska kartan som av lantmäteriet hålls à jour beträffande fastighetsindelningen. *Rikets allmänna kartverk* framhåller att verket enligt sin instruktion mot full kostnadstäckning framställer s. k. fotogrammetriska produkter på beställning av myndigheter och enskilda och att skyddet för dessa produkter inte är klart enligt kommitténs förslag. Kartverket hemställer att den begränsning som ligger i att försäljningen skall vara riktad till allmänheten skall utgå för dessa produkter.

En del remissorgan har uttalat sig om kommitténs förslag att skydd skall tillkomma alster av bildkonst. *Justitiekanslern* anser det tveksamt om sådana verk kan vara att hänföra till handlingar som upprättats hos myndighet och SACO ifrågasätter om sådana alster bör erhålla skydd. Enligt SACO borde på de av kommittén anförda skälen med lika fog också alster av litterärt skapande, t. ex. en dikt, skyddas. *Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet* menar att med det förslag till mera generell avfattning av 24 § URL som fakulteten för fram det särskilda undantaget för alster av bildkonst kan slopas. *Pressens samarbetsnämnd* finner däremot det föreslagna skyddet rimligt. *Svenska*

fotografernas förbund gör en del påpekanden som redovisas i det följande i anslutning till yttrandena över de föreslagna ändringarna i FotoL.

Några remissorgan har berört frågan om skydd för upphovsmannens ideella rätt.

Justitiekanslern framhåller att det med hänsyn till i Bernkonventionen uppställda krav på minimirättigheter bör övervägas, om det inte är möjligt att på ett bättre sätt än enligt förslaget tillgodose upphovsmannens ideella rätt såvitt gäller upprättade handlingar. För dessa lär publicitetsintresset liksom i fråga om inkomna handlingar i och för sig inte kräva mera än en rätt att få återge handlingarna. *Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet* anför liknande synpunkter och understryker att art. 9.2. i Bernkonventionens Stockholmstext minst av allt ger stöd för att låta upphovsrätten helt falla bort beträffande vissa verk. *Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet* framhåller att frånvaron av skydd innebär att en känd universitetslärare som utarbetat en skrift eller ett televisionsprogram måste finna sig i att skriften eller programmet återges av någon utomstående under hans namn med ändringar som kanske är högst skadliga för hans vetenskapliga anseende. *Konsistoriet vid Lunds universitet* och *juridiska fakulteten vid universitetet* anför att den roll som den ideella rätten spelar i sammanhanget borde göras till föremål för särskild utredning.

FLYCO framhåller att ett särskilt problem föreligger i nuvarande läge. Varje allmän handling som enligt 9 § URL faller utanför upphovsrätten, står också utan skydd för den ideella rätten. Förvanskningar, felcitat och liknande kan sålunda inte påtalas. Detta måste vara ett synnerligen otillfredsställande resultat av omsorgen om tryckfriheten och om säkerställandet av korrekt information till allmänheten.

I det föregående har nämnts önskemålen från en del remissorgan om skydd även för andra kategorier av verk än dem som utredningen föreslagit. Även en del andra önskemål i denna riktning har framförts. *Televerket* hemställer om skydd för sådana hos myndighet upprättade handlingar beträffande vilka från konkurrenssynpunkt behov föreligger för staten av skydd mot publicering i tryckt skrift utan framställarens samtycke. Verket nämner liksom *statens järnvägar* särskilt att konstruktionsritningar och arbetsbeskrivningar o. d. bör få skydd. Också i en del andra yttranden, t. ex. av *postverket* och *sjöfartsstyrelsen*, påpekas önskvärdheten av att upphovsrättsligt skydd bereds i något vidare omfattning än kommittén föreslagit, bl. a. för att man i annat fall får svårt att konkurrera med enskilda företag som gör eftertryck och som inte belastas av t. ex. manuskriptkostnader. *Postverket* nämner, utan att framställa något direkt yrkande, att det skulle vara önskvärt med skydd enligt URL i vissa sammanhang även för verk som inte framställts för försäljning till allmänheten, t. ex. när det gäller bidrag till personaltidning.

De av kommittén föreslagna ändringarna i FotoL tillstyrks eller lämnas utan erinran av *statskontoret, postverket, arbetsmarknadsstyrelsen, statens institut för konsumentfrågor* och *Pressens samarbetsnämnd*. *Televerket* framställer önskemål om att ensamrätt skall kunna göras gällande även till fotografisk bild av vetenskapligt värde.

Lantmäteristyrelsen och *rikets allmänna kartverk* hemställer att den föreslagna ändringen i 12 § FotoL inte kommer till stånd eller ges en annan utformning. Styrelsen framhåller att fotografier knappast har samma betydelse från tryckfrihetssynpunkt som det skrivna ordet och att eftertryck av bilder i tryckta publikationer torde medföra risk för olämpliga förvanskningar. Styrelsen ifrågasätter om tillräckliga skäl anförts för de föreslagna generella begränsningarna. Vidare framhålls att en konsekvens av förslaget synes kunna bli att viktiga grupper av bilder förlorar nuvarande grundläggande skydd, särskilt flygbilder som framställts vid kartverket. Skyddsbehovet är uppenbart bl. a. av ekonomiska skäl och det synes tveksamt om bilderna är hänförliga till arbeten som avses i 49 § URL. Kartverket framhåller att den föreslagna ändringen av 12 § FotoL kan skapa tveksamhet om kartverkets rätt genom att skyddet görs beroende av 9 och 49 §§ URL. Om man bortser från rena undantagsfall då en flygbild kan anses som alster av bildkonst, torde nämligen karaktären av verk vara tveksam. Härigenom skulle enligt verket möjligheten till skydd enligt 9 § bortfalla och rätten i princip få grundas på 49 § URL, eftersom flygbilder får anses utgöra arbeten vari ett stort antal uppgifter sammanställts.

Svenska fotografernas förbund uttalar att de föreslagna hänvisningarna i 12 § FotoL till vad som enligt URL skall gälla för officiell karta och verk som framställts för försäljning till allmänheten samt för verk som avses i 49 § URL inte skapar några tolkningssvårigheter eller problem vid tillämpningen. Sådana svårigheter kan däremot enligt förbundet uppstå när det gäller hänvisningen till bestämmelserna om alster av bildkonst. Förbundet påpekar att kommittén uttalat att en tillämpning av den föreslagna bestämmelsen på fotografiska bilder torde leda till att ensamrätt, oberoende av vad som gäller på grund av övriga bestämmelser, kan göras gällande till fotografisk bild, vilken som sägs i 15 § andra stycket FotoL äger konstnärligt värde. Förbundet påpekar att en viss individuell prägel krävs för att ett verk skall få skydd enligt URL men att något enhetligt konstnärligt värde inte behöver finnas. Enligt 15 § andra stycket FotoL åtnjuter fotografi som har konstnärligt eller vetenskapligt värde längre skyddstid än andra fotografier. Förbundet påpekar att det vid tillkomsten av bestämmelsen framhölls att definitionen innefattade ett kvalitetskrav som var avsett att nära stämma överens med det som ligger till grund för det upphovsrättsliga begreppet verk. Eftersom detta begrepp inte innefattar något kvalitetskrav, kan det ifrågasättas om inte det riksdagsutskott på vars initiativ den längre

skyddstiden tillkom utgick från en snävare tolkning av begreppet verk än som egentligen varit avsikten. Förbundet hävdar att åtminstone varje fotografisk bild som tagits av yrkesfotograf eller i övrigt för försäljningsändamål måste falla under 15 § andra stycket FotoL. Gränsdragningen mellan 15 § första och andra styckena FotoL torde enligt förbundet medföra besvärande tolkningssvårigheter och stora praktiska svårigheter vid tillämpningen. Förbundet ansluter sig till kommitténs uttalande att undantagen i FotoL så nära som möjligt bör ansluta sig till dem i URL och menar att de skäl som enligt kommittén talar för undantagande av alster av bildkonst också talar för att fotografisk bild skall undantas oavsett om den hänför sig till 15 § första eller andra stycket FotoL. En uppdelning på det sätt som kommittén föreslagit medför enligt förbundet besvärliga gränsdragningsproblem.

En del remissorgan tar upp till behandling vissa särskilda frågor. Rörande spörsmålet *vem upphovsrätten skall tillkomma* uttalar *socialstyrelsen* att frågan om upphovsrätten skall tillkomma upphovsmannen själv eller anses överlåten på myndigheten bör vara en avtalsfråga. *Televerket* uttalar i denna fråga att rätten utan särskilt avtal får anses ha övergått till arbetsgivaren, om arbetet varit ett tjänsteåliggande. *TCO* framhåller att det beror på gällande tjänsteföreskrifter om arbetet med verket skall anses ha tillhört tjänstemans åliggande och att i annat fall avtal måste ingås om förfoganderätten på samma sätt som om verket skapats av utomstående. *Statens avtalsverk* anser i likhet med offentlighetskommittén att det inte torde vara lämpligt att i lag ange några bindande regler i ämnet medan *konsistoriet vid Lunds universitet* och *juridiska fakulteten vid universitetet* anser att lagstiftning behövs för att reglera upphovsrättens övergång till arbetsgivaren.

Pressens samarbetsnämnd framhåller att frågan om vem som har upphovsrätten till allmän handling får lösas inom tjänstemannarätten. Nämnden påpekar emellertid att i en hos myndighet upprättad handling som inte är avsedd för försäljning till allmänheten kan ha intagits ett verk eller en del av ett verk till vilket någon utomstående tredje man har upphovsrätt och att med den lösning, som kommittén har valt, denne tredje man synes gå förlustig sin upphovsrätt om det inte är fråga om alster av bildkonst.

Stim påpekar att 9 § URL bara torde avse den egentliga upphovsrätten men däremot inte de i 5 kap. URL nämnda närstående rättigheterna, eftersom detta inte uttryckligen nämnts i 45 och 49 §§ URL. Eftersom begreppet handling även kan avse upptagningar etc., blir konsekvensen av kommitténs förslag beträffande en inspelning som "upprättats" av en myndighet och som inte försäljs till allmänheten att någon rätt inte kan göras gällande av upphovsmannen men väl

av den utövande konstnären. Detta innebär en klar diskriminering av den som ursprungligen skapat verket.

4.3 1969 års departementspromemoria

4.3.1 Principiella frågor om skyddets utformning m. m.

I promemorian lämnas inledningsvis en kort redogörelse för reglerna om skyddet för officiella texter m. m. i den nya texten av Bernkonventionen. Därefter behandlas frågan om ändringar i URL och FotoL och i ett följande avsnitt frågan om ändring i TF. Promemorian innehåller förslag till ändrad lydelse av 9, 24, 45, 46, 48 och 49 §§ URL samt 12 § FotoL.

Vad först angår behovet av ändringar i URL uttalar utredningen att en utvidgning av skyddet för allmänna handlingar får anses vara en av statsmakterna redan godtagen riktlinje. Frågan gäller därför närmast i vilken utsträckning och enligt vilken lagteknisk metod detta bör ske. I sistnämnda hänseende bör man enligt utredningen helt allmänt acceptera metoden att hos myndighet upprättade handlingar som huvudregel förklaras vara fria för återgivning och att behovet av skydd för vissa grupper av handlingar tillgodoses genom särskilda undantagsbestämmelser. I fråga om den närmare utformningen av huvudregeln och undantagen bör man enligt utredningen emellertid också beakta de nya bestämmelser som infördes i Bernkonventionen vid Stockholmskonferensen år 1967 och vissa förslag som har förts fram vid remissbehandlingen.

Beträffande den nämnda huvudregeln om rätt till fri återgivning uttalar i promemorian att offentlighetskommitténs förslag till reglering är adekvat i fråga om allmänna handlingar som har en speciell stats- och förvaltningsrättslig karaktär, nämligen sådana som i förarbetena till URL benämns författningar samt beslut och yttranden av myndighet eller annat offentligt organ. Regeln är emellertid enligt utredningen inte adekvat för andra allmänna handlingar. Den medför att upphovsmannen blir helt avskuren från att göra gällande några som helst upphovsrättsliga befogenheter med avseende på handlingen. Det tryckfrihetsrättsliga intresset kräver emellertid enligt promemorian inte mera än en bestämmelse som gör det möjligt att återge handlingen utan upphovsmannens samtycke, dvs. en bestämmelse som upphäver upphovsmannens ensamrätt att förfoga över verket. Någon anledning att därutöver begränsa hans i 3 § URL reglerade ideella rätt, dvs. rätten att bli angiven i förbindelse med verket och skyddet mot att verket utsätts för kränkande behandling, finns inte. Utredningen finner att dessa synpunkter leder till att man, i enlighet med vad juridiska fakulteten vid Stockholms universitet föreslagit vid remissbehandlingen, bör dela

upp reglerna om upphovsrätt till handlingar, som har upprättats hos myndighet, på två huvudbestämmelser.

Den ena huvudbestämmelsen bör enligt utredningen avse författningar samt beslut och yttranden av myndighet och bör innehålla att sådana handlingar inte är föremål för upphovsrätt. Bestämmelsen bör lämpligen tas in i 9 § URL.

Den andra huvudbestämmelsen bör enligt utredningen innehålla att andra hos myndighet upprättade handlingar än sådana som hänförs under 9 § URL inte skall vara föremål för förfoganderätt enligt 2 § URL. Av denna formulering framgår att upphovsmannen har kvar sin ideella rätt enligt 3 § URL. Från regeln kan man sedan göra undantag som ger upphovsmannen en principiell förfoganderätt till vissa kategorier av handlingar inom denna grupp. I promemorian uttalas att denna lösning i systematiskt hänseende innebär att skyddet för den senare gruppen av handlingar som är upprättade hos myndighet — ”upprättade allmänna handlingar” — blir av samma karaktär som det i 24 § reglerade skyddet för handlingar som inkommer till myndighet — ”inkomna allmänna handlingar”. Enligt promemorian är det därför naturligt att placera bestämmelsen i 24 § och att i största möjliga utsträckning ge likartade regler för alla allmänna handlingar som faller under 24 §.

4.3.2 *Författningar samt beslut och yttranden av myndighet (9 § URL)*

I fråga om den föreslagna 9 § uttalar utredningen att den kan stödjas beträffande författningar på art. 2.4. i Bernkonventionen och i övrigt dels på denna artikel, dels på art. 9.2. Enligt art. 2.4. är det som tidigare nämnts förbehållet unionsländernas lagstiftning att bestämma vilket skydd som skall tillkomma officiella texter på lagstiftningens, förvaltningens och rättskipningens område samt officiella översättningar av sådana texter. Art. 9.2. innehåller bestämmelser om att unionsländerna får tillåta mångfaldigande av annars skyddade verk under förutsättning att sådant mångfaldigande inte gör intrång i det normala utnyttjandet av verket och inte heller oskäligt inkräktar på upphovsmannens legitima intressen.

Föreskriften i 9 § är enligt utredningen avsedd att omfatta handlingar som har en speciell stats- och förvaltningsrättslig karaktär. Utmärkande för sådana handlingar är att de återger myndigheternas överläggningar och beslut. Utredningen anför olika exempel på sådana handlingar. Verk som avses med 9 § skall enligt den föreslagna lagtexten inte vara föremål för upphovsrätt. Detta innebär att var och en kan förfoga över verken med uteslutande av upphovsmannens alla rättigheter enligt URL, dvs. både förfoganderätten enligt 2 § och den ideella rätten enligt 3 §. Övriga upprättade allmänna handlingar faller enligt utredningens förslag utanför 9 § men regleras då i stället i den föreslagna

24 §. Dit räknas enligt utredningen främst resultaten av en offentlig verksamhet som bedrivs på ett med privat verksamhet jämförligt sätt.

Enligt förslaget omfattar 9 § i första hand svenska författningar och beslut och yttranden av svenska myndigheter. Därjämte kan den vid utsträckning av URL:s tillämpning med stöd av 62 § i princip också bli tillämplig på offentliga aktstycken från annat land. Enligt utredningen är det naturligt att utländska författningar och beslut av utländska myndigheter skall få återges fritt i Sverige. I fråga om yttranden av utländska myndigheter anför utredningen att det i många länder förekommer att en myndighet, som publicerar t. ex. rapporter, utredningar och uppsatser, åtnjuter upphovsrättsligt skydd för dessa och att det inte är uteslutet att man i vissa fall kan vilja påkalla skydd i Sverige. Något större behov av att i Sverige medge fritt eftertryck i dessa fall torde enligt utredningen inte heller föreligga. Utredningen finner det därför riktigast att låta 9 § inte omfatta yttranden av utländsk myndighet. I fråga om översättningar uttalar utredningen att huvudregeln i 9 § skall gälla också översättningar av författningar och beslut i fall då översättningen ingår i en författning eller ett beslut eller i ett yttrande av svensk myndighet. I andra fall är emellertid en sådan översättning skyddad trots att originalverket saknar skydd. I fråga om officiella översättningar finner utredningen emellertid att ett behov ibland kan föreligga av att kunna återge dem fritt. I enlighet med vad som är tillåtet enligt art. 2.4. i Bernkonventionen föreslås därför att 9 § skall gälla även officiella översättningar av sådana aktstycken.

4.3.3 Övriga allmänna handlingar m. m. (24 § URL)

I fråga om 24 § erinras i promemorian om att paragrafen nu reglerar två från tryckfrihetsrättslig synpunkt olikartade kategorier av verk. Den ena består av *inkomna* allmänna handlingar och den andra av verk som visserligen inte har innefattats i allmän handling men som dock har med dessa så likartad karaktär att samma inskränkningar i det upphovsrättsliga skyddet är påkallade, t. ex. muntliga anföranden inför myndighet. Enligt promemorian bör i 24 § regleras ytterligare en kategori av verk, nämligen sådana som innefattas i annan *upprättad* allmän handling än sådan som innehåller författning eller myndighets beslut eller yttrande. Skyddet för dessa verk och för de verk som nu omfattas av 24 § bör enligt promemorian vara likartat.

Enligt promemorian bör i 24 § första stycket tas upp som huvudregel att annat verk än som avses i 9 § och som innefattats i allmän handling inte skall vara föremål för förfoganderätt enligt 2 § URL. Härigenom görs klart att var och en kan utöva denna förfoganderätt men att upphovsmannens idcella rätt enligt 3 § är bevarad. Om från denna huvudregel görs vissa undantag till förmån för upphovsmannen, kan enligt utredningens mening regleringen anses förenlig med Bernkonventionen.

Dessa undantag bör enligt promemorian tas upp i 24 § andra stycket URL och avse vissa särskilda kategorier av verk. Sådana verk bör tillförsäkras inte bara skyddet för ideell rätt enligt 3 § utan i princip också skydd för förfoganderätten enligt 2 §. Med beaktande av vägande tryckfrihetsrättsliga intressen anser emellertid utredningen att den i den nu gällande lydelsen av 24 § URL föreskrivna rätten att återge vissa verk i samband med redogörelse för mål och ärende vari de förekommer bör omfatta också de kategorier av verk som enligt nyssnämnda undantagsbestämmelse i 24 § andra stycket principiellt tillförsäkras fullt upphovsrättsligt skydd. I denna fråga anför Hesser i ett särskilt yttrande att det inte föreligger något praktiskt behov av en sådan utvidgning. Vidare föreslår utredningen att man i 24 § URL tar upp en bestämmelse om att allmän handling vari upphovsrättsligt skyddat verk innefattas får utlämnas i den ordning 2 kap. TF föreskriver.

I likhet med offentlighetskommittén anser utredningen det vara lämpligt att man genom en uppräknings angör alla grupper av verk som skall vara föremål för ett vidsträcktare upphovsrättsligt skydd än enligt den föreslagna huvudregeln i 24 § första stycket URL. När det gäller frågan vilka verk som skall falla under denna undantagsbestämmelse — enligt utredningens förslag placerad i 24 § andra stycket URL — tar utredningen upp till behandling de olika grupper som offentlighetskommittén behandlat.

Utredningen finner i fråga om *officiella kartor* att skyddet bör utsträckas till samtliga officiella kartor.

Utredningen anmärker att vissa affärsverk under remissbehandlingen hemställt att också ritningar och andra *tekniska förebilder* som har framställts hos myndighet bör göras till föremål för skydd. Denna hemställan finner utredningen välgrundad.

Enligt offentlighetskommitténs förslag skall skydd tillkomma *verk som framställts av myndighet för försäljning till allmänheten*. Utredningen anmärker att förslaget har kritiserats av flera remissinstanser. Kritiken innebär väsentligen att försäljningskriteriet verkar på ett sätt som är godtyckligt från både tryckfrihetsrättsliga och upphovsrättsliga synpunkter. Det har framhållits dels att det inte är tilltalande att en myndighet genom egna beslut om avgift skall kunna utestänga verk från att tryckas av, dels att vissa kategorier av verk, som ofta tillhandahålls mot betalning och därför kan behöva skydd, ibland delas ut gratis men trots detta bör vara skyddade. Utredningen menar att vad som sålunda anförts inte kan fränkännas beaktande och att det av offentlighetskommittén föreslagna stadgandet inte erbjuder en tillfredsställande lösning. Däremot bör enligt utredningen skydd ges åt ett par mer specificerade grupper inom området och skyddet bör här göras oberoende av försäljningsavsikten.

Den första gruppen som utredningen föreslår skola skyddas är *verk*

som framställts hos myndighet och är avsett för undervisning. Utredningen framhåller att flera remissinstanser har föreslagit att denna grupp skall åtnjuta skydd. Det kan, menar utredningen, inte för den allmänna debattens skull föreligga något nämnvärt behov av att kunna trycka av läroböcker o. d. i deras helhet. Å andra sidan är skydd påkallat inte bara av ekonomiska skäl utan också för att skydda upphovsmännen mot att framställningar, som de anser felaktiga eller föråldrade, mot deras vilja sprids bland allmänheten. Med verk som avses här bör enligt utredningen jämföras verk som utgör resultatet av vetenskaplig forskning. Skälet härtill är bl. a. att det ofta är svårt att dra en klar gräns mellan sådana verk och verk som är avsedda för undervisning. Ofta torde också intresset av att skydda forskningsresultat mot vilseledande bearbetningar vara stort.

Den andra gruppen av handlingar som utredningen nämner är verk som genom myndighets försorg tillhandahålls allmänheten i samband med affärsverksamhet. Utredningen anför att det affärsdrivande verket här befinner sig i samma situation som motsvarande privata företag och bör ha samma möjligheter att ekonomiskt utnyttja utgivningen av sina produkter. Det föreslås därför att skydd bereds denna grupp av verk.

Utredningen diskuterar vidare om skydd i enlighet med vad som föreslagits av vissa remissinstanser bör beredas åt *upplyningskrifter* av olika slag. I promemorian sägs att någon anledning att av ekonomiska hänsyn införa skydd för statens hithörande produkter knappast finns. När det gäller den omständigheten att privata upplagor kan bli behäftade med fel eller på annat sätt få en otillfredsställande utformning är enligt utredningen den sanering som utövas genom allmänhetens kritik tillräcklig. Utredningen vill därför inte förorda att någon inskränkning görs i rätten att återge allmänna handlingar som tjänar upplynings-syfte.

Utredningen behandlar vidare offentlighetskommitténs förslag att skydd skall beredas *alster av bildkonst* som innefattas i allmän handling. Utredningen framhåller att många hithörande alster i själva verket är att bedöma som sådana beskrivande teckningar som i upphovsrättslig mening inte är att anse som konstverk utan som litterära verk. Även om fråga undantagsvis är om konstnärligt alster bör emellertid detta enligt utredningens mening knappast medföra att andra regler skall gälla för dessa verk än för övriga bidrag till den publikation som det gäller. Beträffande offentlighetskommitténs påpekande att konstnären i dessa fall bara räknar med att illustrationen skall komma till den begränsade användning som myndighetens eget nyttjande innefattar anför utredningen att detsamma i många fall gäller även upphovsmän till andra bidrag. Enligt utredningen bör vidare i sammanhanget beaktas att av offentligt organ ombesörjda fotograferingar och filmupptagningar i vissa

fall kan väntas ha så stort allmänt intresse att det bör vara fritt exempelvis för pressen att publicera sådana fotografier och bilder ur sådana filmer i den mån en i ord skriven redogörelse i motsvarande fall skulle varit fri för återgivning. Frågan är enligt utredningen av större praktisk betydelse när det gäller FotoL men samma principiella lösning bör gälla i båda lagarna.

På grund av det anförda anser utredningen att skäl inte föreligger att föreslå särbestämmelser för alster av bildkonst. Utredningen anmärker emellertid att de i övrigt föreslagna undantagen självfallet är tillämpliga även på alster av bildkonst och till största delen torde täcka det praktiska behov som föreligger.

I promemorian anförts att utredningen har övervägt att bereda skydd åt *musikaliska verk* men avstått härifrån eftersom det, bortsett från koralböcker som är föremål för officiellt fastställande, är sällsynt att sådana verk återges i allmän handling.

I promemorian framhålls att vissa remissinstanser påpekat att ett verk som myndighet tar in i allmän handling med stöd av tvångslicens, t. ex. enligt 16 § URL, genom ett sådant förfarande blir så att säga allmän egendom och kan återges fritt. Denna lucka kommer enligt promemorian i praktiken till stor del att täppas till genom att verk som framställs för undervisning underkastas det vidsträcktare upphovsrättsliga skyddet. Det finns dock enligt promemorian andra fall som, även om de inte är särskilt vanliga, dock från principiell synpunkt bör regleras på ett för upphovsmannen rimligt sätt. En del exempel anförts, t. ex. det fallet att ett konstverk avbildas i en av myndighet utgiven tidning i samband med redogörelse för dagshändelse, att musikaliskt verk återges i ett av statlig myndighet utgivet samlingsverk till bruk vid gudstjänst eller att en bok eller tidskriftsartikel, utan att verket mångfaldigas, ges in i en rättegång som förts av statlig myndighet samt att verk av misstag införs i allmän handling. Enligt promemorian bör denna fråga regleras på ett för upphovsmannen rimligt sätt och det föreslås därför skydd för *verk som innefattas i allmän handling utan upphovsmannens samtycke*. Hesser anför i denna del att det enligt hans mening inte är påkallat att bereda skydd åt verk som nu nämnts. Som skäl anger han bl. a. att skydd för sådana verk i vanliga fall kommer att åtnjutas enligt andra regler (att verket är avsett för undervisning eller tillhandahålls i samband med affärsverksamhet) och att övriga fall är så sällsynta att någon reglering inte behövs. Vidare anförts att den av majoriteten föreslagna bestämmelsen skapar rättsosäkerhet vid publicering av allmänna handlingar eftersom allmänheten många gånger inte kan veta om upphovsmannen lämnat samtycke eller ej.

Enligt nuvarande lydelse av 24 § får "vad som skriftligen anföres inför myndighet eller i statlig eller kommunal representation" återges utan upphovsmannens samtycke. Från denna regel undantas vissa verk,

nämligen "såsom bevis åberopade skrifter och dylikt". Utredningen förordar att sistnämnda bestämmelse med en mindre redaktionell jämkning tas in i andra stycket.

När det härefter gäller handlingar som inkommit till myndighet kan enligt promemorian tvekan uppstå om vad som gäller för verk som är föremål för yrkande i mål eller ärende, t. ex. en lärobok som ges in till den statliga läroboksnämnden för granskning. Det anförs att en vanlig uppfattning är att sådana verk är skyddade redan enligt gällande rätt, vilket enligt en mening skulle framgå av att 24 § friger endast vad som "anföres" inför myndighet eller i statlig eller kommunal representation. Enligt promemorian är det emellertid påkallat att lagens mening blir klargjord på ett bättre sätt. Med hänsyn härtill föreslås att skydd skall bredas för *verk som enskild har gett in för godkännande eller antagande av myndighet*. Hesser anser att detta förslag inte motsvarar något praktiskt behov och även synes ägnat att i onödan komplicera lagtexten. Enligt hans mening bör de nuvarande bestämmelserna i 24 § om handlingar som kommer in till myndighet behållas oförändrade och de nya bestämmelser som förs in i paragrafen bara avse handlingar som upprättats hos myndighet.

I nuvarande 24 § upptas slutligen vissa verk som inte intagits i någon allmän handling, nämligen *verk som innefattas antingen i muntligt anförande inför myndighet eller i statlig eller kommunal representation eller i muntligt eller skriftligt anförande vid annan offentlig överläggning om allmänna angelägenheter*. I promemorian föreslås att dessa verk skall regleras i 24 § som ett tredje stycke.

Upphovsman har enligt nuvarande lydelse av 24 § sista punkten rätt att ensam ge ut *samling av sina anföranden*. I förslaget i promemorian upptas en motsvarande bestämmelse som ett fjärde stycke i 24 §. Enligt promemorian är det enklast att låta bestämmelsen omfatta alla verk som regleras av 24 §. Hesser har avvikande mening på denna punkt.

I promemorian anförs vidare att den föreslagna huvudregeln och de därtill knutna undantagsbestämmelserna helt är avpassade för svenska förhållanden och inte bör kunna utsträckas till verk som innefattas i handling som är upprättad hos eller inkommen till utländsk myndighet. Sådana verk bör i stället åtnjuta skydd enligt allmänna regler. Denna begränsning framgår av att huvudregeln till vilken undantagsbestämmelserna ansluter, förklarats gälla verk som innefattas i "allmän handling som avses i 2 kap. TF".

4.3.4 Skiljaktig mening beträffande 24 § URL

Som framgår av den lämnade redogörelsen har Hesser avvikande uppfattning i vissa sakfrågor. Även beträffande själva uppbyggnaden av 24 § och vissa andra delar av innehållet i förslaget har han en annan

mening än majoriteten. Enligt hans uppfattning motsvarar majoritetens förslag till omredigering inte något praktiskt behov och är dessutom ägnat att onödigtvis komplicera lagtexten. Vidare anför att det finns risk för att de av majoriteten föreslagna reglerna kommer att medföra att upphovsrätt till handlingar som inkommer till myndighet går förlorad i större utsträckning än nu är fallet vilket är särskilt betänkligt, eftersom det här gäller rättigheter som tillkommer enskilda. Som nämnts är ett väsentligt skäl för majoritetens omredigering att man därigenom skulle söka uppnå en ensartad reglering för handlingar som upprättats hos myndighet och handlingar som inkommer till myndighet. På denna punkt anför Hesser att någon enhetlighet inte går att genomföra, eftersom i alla viktigare hänseenden olika regler måste ges för de olika grupperna. Att då ändå föra samman reglerna medför att lagtexten blir mer svåröverskådlig än om vardera huvudkategorin av allmänna handlingar behandlas för sig. Hesser föreslår i stället att 24 § disponeras så att första stycket innehåller regler om upprättade handlingar, andra stycket i princip nuvarande bestämmelser om inkomna allmänna handlingar och tredje stycket den tidigare nämnda bestämmelsen om att allmän handling vari verket innefattas får utlämnas i den ordning 2 kap. TF föreskriver. Huvudregeln i första stycket föreslår han formulerad så att handlingarna i fråga får återges utan upphovsmans samtycke.

4.3.5 Närstående rättigheter m. m.

Vad som föreslagits i fråga om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk bör enligt promemorian äga motsvarande tillämpning på vissa upphovsrätten närstående rättigheter i 5 kap. URL och på rätt till fotografisk bild. Utredningen åberopar att ett utslag av regeringsrätten från år 1965 (RÅ 1965 nr 25) torde få uppfattas så, att mekanisk eller elektrisk upptagning kan vara att anse som allmän handling redan enligt TF:s nuvarande lydelse. Med hänsyn härtill bör enligt promemorian i URL hänvisning göras till 9 och 24 §§ i 45 § tredje stycket beträffande utövande konstnärers rätt, i 46 § andra stycket beträffande fonogramframställares rätt och i 48 § tredje stycket beträffande radio- eller televisionsföretags rätt. I anslutning till offentlighetskommitténs förslag bör vidare motsvarande hänvisning införas även i 49 § URL beträffande rätt till katalogarbete etc. och i 12 § FotoL beträffande rätten till fotografisk bild.

4.3.6 Övergångsbestämmelser

När det gäller övergångsbestämmelserna uttalar utredningen att de förslag som offentlighetskommittén lagt fram bör godtas. De nya bestämmelserna i URL bör alltså enligt utredningen tillämpas även på verk som har tillkommit före ikraftträdandet men att i fråga om rätten

att sprida och visa dessförrinnan framställda verk och använda dessförrinnan tillverkade klichéer o. d. samma regler bör tillämpas som vid URL:s ikraftträdande. Samma principer bör enligt utredningen tillämpas i fråga om rättigheter enligt 5 kap. URL och FotoL.

4.3.7 Fråga om ändring av 1 kap. 8 § TF

I fråga om den ändring som offentlighetskommittén föreslagit av 1 kap. 8 § TF uttalar utredningen att förslaget innebär att grundlagsstadgandet ändras på tre punkter. Den första punkten gäller att förbehållet för upphovsmans eller fotografs rätt endast skall avse sådana verk som innefattas i allmän handling, den andra att förbehållet endast skall avse rätten att offentliggöra verk i tryckt skrift och den tredje att hänvisningen till bestämmelsen i 51 § URL om kränkning av den andliga odlingens intressen skall utgå.

Utredningen hänvisar till att författningsrummet före 1960 års ändring innehöll en hänvisning till att vad i lag var stadgat skulle gälla om den uteslutande rätt att genom tryck mångfaldiga litterära och musikaliska verk eller verk av bildande konst, som tillkom upphovsmannen till sådant verk och att den mera allmänna avfattning av stadgandet som infördes 1960 närmast avsåg att klargöra att vid sådant mångfaldigande även upphovsmannens ideella rätt skulle iakttas. Enligt utredningens mening hade man emellertid även i övrigt goda skäl för att ge bestämmelsen en mera generell lydelse. De grundläggande reglerna i 1 kap. 1 § TF om friheten att i tryckt skrift yttra tankar och åsikter och meddela uppgifter och underrättelser gör inte något undantag för fall när det material som skall tryckas är föremål för annans upphovsrätt. Efter orden ger dessa regler därför även rätt att trycka annans skyddade verk eller vidta sådana förberedande åtgärder för tryckning som t. ex. att överlämna annans manuskript till ett tryckeri. Eftersom 1 kap. 1 § TF dessutom uttryckligen föreskriver att tryckfriheten endast kan inskränkas genom bestämmelser som är ”i denna förordning” meddelade till skydd för bl. a. enskild rätt, bör enligt utredningens mening själva TF, såsom f. n. är fallet, innehålla en hänvisning till URL och FotoL även beträffande rätten till andra verk än sådana som innefattas i allmän handling.

Denna ståndpunkt innebär att den närmare avvägningen av förhållandet mellan upphovsrätt och tryckfrihetsrätt får göras i URL. Att upphovsrätten härvid inte får utformas så att den kommer att inskränka den grundlagsenliga rätten att ta del av allmän handling är självklart. I utredningens förslag till ny lydelse av 24 § URL har också tagits upp en bestämmelse som skyddar sistnämnda rätt. Att såsom offentlighetskommittén föreslagit utforma även förbehållet i 1 kap. 8 § TF särskilt med tanke på detta spörsmål synes däremot enligt utredningen inte påkallat.

Vad slutligen angår offentlighetskommitténs förslag att slopa hänvisningen till 51 § URL har denna som motivering anfört att det här är fråga om ett ingripande från andra utgångspunkter än dem som har med yttrandefriheten att göra och att det även utan något förbehåll i TF är klart att ett sådant ingripande kan göras i enlighet med lag. Invändningen är delvis av samma art som den som kommittén riktat mot det nuvarande allmänna förbehållet i 1 kap. 8 § TF för upphovsmans och fotografs rätt. I promemorian anförs att med den uppfattning som utredningen har redovisat i fråga om förbehållet i 1 kap. 8 § TF även hänvisningen till 51 § URL bör behållas och att i varje fall något skäl inte finns att låta hänvisningen utgå separat.

Även en ljud- och bildupptagning kan enligt utredningen i vissa fall anses utgöra allmän handling och därmed bli underkastad regleringen i TF. Denna kommer därvid ibland att få betydelse inte bara för upphovsmän och fotografer utan även för utövande konstnärer och vissa andra i 5 kap. URL nämnda rättighetshavare. I promemorian anförs att detta förhållande emellertid för närvarande inte synes påkalla någon ändring av 1 kap. 8 § TF. Om en revision av detta lagrum skulle bli aktuell längre fram i samband med ny lagstiftning angående allmänna handlingar bör dock i tydlighetens intresse det förbehåll för upphovsmans rätt som lagrummet nu innehåller utvidgas till en generell hänvisning till URL varigenom hänvisningen även kommer att avse rättigheter enligt 5 kap. URL.

Utredningen anser alltså att stadgandet i 1 kap. 8 § TF tills vidare kan stå kvar oförändrat, även om 9 och 24 §§ URL ändras i enlighet med utredningens förslag.

4.4 Föredraganden

4.4.1 Bakgrunden till den föreslagna lagstiftningen

En grundläggande princip i svensk rätt är att var och en skall ha fri tillgång till allmänna handlingar och rätt att offentliggöra dem i tryckt skrift. Denna tryckfrihetsrättsliga princip har ansetts vara så betydelsefull att den har slagits fast i grundlag.

Allmänna handlingar är i vissa fall av sådan beskaffenhet att de i och för sig uppfyller förutsättningarna för att betraktas som verk i upphovsrättsligt hänseende. Den upphovsrättsliga lagstiftningen ger som huvudregel upphovsmannen till ett verk ensamrätt att bestämma över dess publicering.

Tidigare hade den principiella motsättningen mellan dessa tryckfrihetsrättsliga och upphovsrättsliga principer inte så stor praktisk betydelse. De tryckfrihetsrättsliga principerna gavs emellertid företräde. Med några få undantag var allmänna handlingar uteslutna från upp-

hovsrättsligt skydd och kunde fritt återges. Frågan kom emellertid så småningom i ett annat läge. Redan vid tiden för tillkomsten av URL framstod det inte längre som rimligt att allmänna handlingar generellt skulle vara fria för eftertryck. Statliga organ hade i en omfattning som tidigare var okänd börjat ombesörja affärsmässiga och kulturella uppgifter i former som organisatoriskt och praktiskt motsvarade den enskilda företagsamhetens. Också i fråga om handlingar som enskilda personer gav in till myndigheter och som därigenom fick karaktären av allmänna handlingar i TF:s mening framträdde ett ökat behov av skydd.

Mot bakgrunden av de förhållanden som jag här i korthet har berört föreslog auktorrättskommittén i sitt betänkande (SOU 1956: 25) att man skulle bereda skydd för de här angivna allmänna och enskilda intressena. I betänkandet, och senare också i propositionen med förslag till URL (prop. 1960: 17), utformades reglerna härom på olika sätt för handlingar som upprättats hos myndighet, i fortsättningen kallade *upprättade allmänna handlingar*, och för handlingar som från enskilda inkommit till myndighet, i fortsättningen kallade *inkomna allmänna handlingar*. För den förstnämnda kategorin föreslogs som huvudregel att handlingarna skulle omfattas av upphovsrätt men att undantag skulle gälla för författningar samt beslut och yttranden av myndighet. Beträffande den andra kategorin föreslogs en reglering som väsentligen innebar att upphovsrätt i regel skulle gälla men att anföranden inför myndigheter m. m. skulle få återges utan upphovsmannens samtycke.

Vid riksdagsbehandlingen godtogs i allt väsentligt de föreslagna bestämmelserna om upphovsrätt till inkomna allmänna handlingar. Dessa finns nu i 24 § URL. Däremot riktades det kritik mot propositionens förslag till reglering av frågan om upphovsrätt till upprättade allmänna handlingar. I första lagutskottets utlåtande framhölls att, i motsats till vad som föreslogs i propositionen, som huvudregel borde gälla att sådana handlingar inte skulle vara föremål för upphovsrätt. Från denna huvudregel fick sedan föreskrivas de undantag som behövdes. Utskottet ansåg dock att det inte utan ytterligare utredning kunde bedömas vilka slag av hos myndighet upprättade handlingar som borde beredas upphovsrättsligt skydd. I enlighet härmed föreslog utskottet att det i 9 § URL skulle föreskrivas att handlingar som upprättats hos myndighet som avses i 2 kap. 3 § TF inte skulle vara föremål för upphovsrätt. I överensstämmelse med vad som redan gällde gjordes i förslaget dock undantag för vissa kartor. Utskottsförslaget bifölls av riksdagen. Samtidigt beslöt riksdagen att hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning huruvida allmänna handlingar borde erhålla upphovsrättsligt skydd i andra fall än som följde av 9 § URL i den av riksdagen beslutade lydelsen.

Med anledning härav fick offentlighetskommittén år 1961 i uppdrag att verkställa en utredning rörande upphovsrätten till upprättade all-

männa handlingar. Kommittén avlämnade år 1967 sitt betänkande i ämnet. Dess förslag innebär i huvudsak att man som huvudregel behåller den nuvarande bestämmelsen i 9 § om att sådana handlingar i princip inte är föremål för upphovsrätt. Undantag från huvudregeln föreslås emellertid för tre grupper av handlingar, nämligen vissa officiella kartor, verk som framställts för försäljning till allmänheten samt alster av bildkonst. Dessa kategorier av verk bör enligt förslaget omfattas av upphovsrätt. Någon ändring av nuvarande regler i 24 § URL om inkomna allmänna handlingar föreslås inte. Kommittén förordar slutligen en viss jämkning av 1 kap. 8 § TF.

Vid remissbehandlingen av betänkandet har förslaget att det upphovsrättsliga skyddet skall utsträckas till att avse vissa handlingar som nu är oskyddade i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Bara en remissinstans, Svenska bokförläggareföreningen, har ställt sig principiellt ogillande till hela förslaget. Föreningen har uttalat att det föreligger risk för att statliga myndigheter och bolag som driver förlagsverksamhet utvecklas till monopolföretag inom sina verksamhetsområden.

När det gäller den närmare avgränsningen av de slag av handlingar, som skall skyddas, har emellertid åtskilliga kritiska synpunkter framförts. Detta gäller i synnerhet utformningen av den föreslagna bestämmelsen om upphovsrätt för verk som har framställts för försäljning till allmänheten. En del instanser menar att skyddet bör vidgas utöver vad som följer av förslaget och vidare har från vissa håll förordats en annan teknisk lösning än den som har tagits upp i betänkandet.

Mot bakgrunden av betänkandet och de däröver avgivna remissyttrandena har den inom justitiedepartementet tillkallade utredningsgruppen för upphovsrättfrågor i oktober 1969 lagt fram en promemoria med förslag till vissa ändringar i URL och FotoL. Enligt promemorian bör bestämmelserna om upphovsrätt till allmänna handlingar delas upp på två huvudstadganden. Det första bör avse sådana hos myndighet upprättade handlingar som över huvud ej bör vara föremål för upphovsrätt, nämligen handlingar som har en särskild stats- eller förvaltningsrättslig karaktär, såsom författningar samt beslut och yttranden av myndigheter. Denna bestämmelse bör tas in i 9 § URL. Beträffande övriga allmänna handlingar framhåller utredningen att det tryckfrihetsrättsliga intresset inte kräver mer än att handlingen skall kunna få återges utan upphovsmannens samtycke. Däremot finns i fråga om dessa handlingar enligt utredningen inte någon anledning att begränsa upphovsmannens ideella rätt, dvs. hans rätt att bli angiven i förbindelse med verket eller att ingripa när verket utsatts för kränkande behandling. Huvudregeln om att upphovsman inte har ensamrätt att förfoga över nu ifrågavarande allmänna handlingar bör enligt promemorian tas upp i 24 §. I denna bör också tas in undantagsbestämmelser som ger upphovsman-

nen principiell förfoganderätt till vissa kategorier av handlingar. Utredningen förslår att till denna grupp hänförs 1) officiella kartor, 2) tekniska förebilder, 3) verk som är avsett för undervisning, 4) verk som utgör resultat av vetenskaplig forskning, 5) verk som genom myndighets försorg tillhandahålls allmänheten i samband med affärsverksamhet, 6) verk som utan upphovsmannens samtycke har tagits in i allmän handling, 7) verk som har ingivits för godkännande eller antagande av myndighet, samt 8) verk som har åberopats som bevis m. m. Vidare föreslås vissa regler om utlämning enligt 2 kap. TF av denna grupp av handlingar samt om rätten att utan upphovsmannens samtycke återge verk som innefattats i sådan allmän handling. Enligt utredningen bör de i 24 § föreslagna reglerna också gälla i fråga om verk som innefattats i muntliga anföranden inför myndighet m. m. Någon ändring av 1 kap. 8 § TF är enligt promemorian inte nödvändig. En ledamot av utredningsgruppen har i fråga om 24 § URL redovisat en avvikande uppfattning, som skall beröras närmare i det följande.

4.4.2 Allmänna synpunkter

Sedan lång tid tillbaka bygger vår lagstiftning på detta område på principen att allmänna handlingar som upprättats hos myndighet inte är föremål för upphovsrätt. Denna princip slogs på nytt fast vid genomförandet av URL år 1960. Någon anledning att nu ompröva detta principiella ställningstagande föreligger inte. Det utredningsarbete som har bedrivits på senare år har enbart syftat till att undersöka vilka slag av allmänna handlingar som bör undantas från den nyss angivna huvudregeln. Redan nu gäller undantag för vissa kartor. Som påpekades under tillkomsten av URL har emellertid den offentliga verksamhetens expansion medfört ett ökat behov av upphovsrättsligt skydd för vissa slag av upprättade allmänna handlingar. Hit hör t. ex. läroböcker, författningskommentarer, kataloger och liknande produkter, som framställts i den offentliga verksamheten i former och på villkor som liknar privat företagsamhet. Oavsett om dessa produkter framställs inom den allmänna eller den enskilda sektorn föreligger här ett behov av skydd mot obehörigt utnyttjande, framför allt i form av förbud mot eftertryck. Behovet av upphovsrättsligt skydd för offentliga förlagsprodukter har gjort sig särskilt starkt gällande på läroboksområdet. Det är uppenbart att det kan medföra svårigheter att anskaffa kvalificerade läroboksförfattare för den statliga förlagsverksamheten, om dessa går miste om det upphovsrättsliga skydd som de åtnjuter vid utgivning av läroböcker från privatägda förlag. Men också i fråga om andra handlingar som tillkommer i framför allt den affärsmässigt bedrivna offentliga verksamheten finns ett behov av upphovsrättsligt skydd. Som exempel kan nämnas konstruktionsritningar som utarbetats i de affärsdrivande verken.

Svenska bokförläggareföreningens farhågor för att en utvidgning av det upphovsrättsliga skyddet skall leda till en monopolisering av förlagsverksamheten på vissa områden anser jag obefogade. Vad det här gäller är bara att ge den statliga utgivningen möjligheter att såvitt gäller det upphovsrättsliga skyddet arbeta under samma villkor som den enskilda verksamheten genom att förhindra ett obehörigt utnyttjande av dess alster.

I enlighet med vad som uttalades vid URL:s tillkomst bör emellertid det upphovsrättsliga skyddet av offentliga handlingar inte utsträckas utöver vad som är absolut nödvändigt. När det gäller de handlingar som är i behov av ett upphovsrättsligt skydd måste vidare lagstiftningen utformas på ett sådant sätt att den inte inkräktar på de genom TF skyddade intressena av en fri samhällsdebatt och en allsidig samhällsinformation. Rätten att ta del av allmänna handlingar får därför inte påverkas av att en handling är föremål för upphovsrättsligt skydd. Det är främst ett obehörigt kommersiellt utnyttjande av handlingarna som skall förhindras.

En utgångspunkt vid utformningen av nya regler om upphovsrätt till allmänna handlingar bör vara att det görs en åtskillnad mellan handlingar som i princip skall vara helt uteslutna från upphovsrättsligt skydd och sådana handlingar, till vilka upphovsrätt i större eller mindre omfattning skall kunna göras gällande.

Innan jag närmare behandlar frågan till vilka av dessa huvudgrupper olika slag av allmänna handlingar bör hänföras vill jag emellertid beröra en fråga av principiell betydelse. Offentlighetskommitténs förslag innebär som nämnts att hos myndighet upprättade handlingar som huvudregel helt utesluts från upphovsrätt men att undantag görs för vissa av de tidigare berörda statliga eller kommunala förlagsprodukterna. En konsekvens av den föreslagna regleringen är att upphovsmannen i fråga om sådana hos myndighet upprättade handlingar som omfattas av huvudregeln går miste inte bara om rätten att förfoga över verket utan också om den icella rätten, dvs. rätten att bli angiven som upphovsman till verket och åtnjuta skydd mot att verket ändras eller återges på ett sätt som är kränkande för upphovsmannen. Detta förhållande har kritiserats av flera remissinstanser, bl. a. justitiekanslern och de juridiska fakulteterna.

Även jag anser att upphovsmannens icella rätt bör skyddas så långt det är möjligt. För upphovsmannen till ett verk, som i och för sig är av det slaget att det bör kunna återges fritt, t. ex. en utredning eller en upplysningsskrift, kan det många gånger vara ett betydelsefullt intresse att hans namn anges i samband med att verket återges. Detta gäller i synnerhet när sådana upphovsmän som är ekonomiskt beroende av sin skapande verksamhet, t. ex. free-lance journalister, anlitas i offentlig verksamhet. Även om upphovsmannen inte kan motsätta sig att verket åter-

ges, har han ett berättigat intresse av att detta inte sker på ett felaktigt eller förvanskat sätt.

Som har påpekats under remissbehandlingen torde Bernkonventionen inte medge att upphovsrätten helt utesluts beträffande alla de verk som här är i fråga. De handlingar som enligt Bernkonventionen kan helt uteslutas från upphovsrättsligt skydd är "officiella texter på lagstiftningens, förvaltningens och rättsskipningens område". Det är nämligen överlämnat åt unionsländerna att själva bestämma vilket skydd som skall tillkomma sådana handlingar (art. 2.4.) vilket får anses innebära att de kan bestämma att något skydd över huvud inte skall tillkomma sådana handlingar. Möjligheterna att inskränka upphovsrätten till andra hos myndighet upprättade handlingar regleras i art. 9.2. Enligt denna bestämmelse kan unionsländerna tillåta att litterära eller konstnärliga verk mångfaldigas i vissa särskilda fall, om mångfaldigandet inte gör intrång i det normala utnyttjandet av verket och inte heller oskäligt inkräktar på upphovsmannens legitima intressen.

Enligt min mening medger konventionen att författningar samt beslut och yttranden av myndighet helt utesluts från upphovsrättsligt skydd. När det gäller myndighets yttranden kan det visserligen vara något tveksamt, om dessa faller in under art. 2.4., men utformningen av bestämmelsen ger dock enligt min mening utrymme för en sådan tolkning. I fråga om andra hos myndighet upprättade handlingar torde bestämmelsen i art. 9.2. innebära att i varje fall upphovsmannens ideella rätt skall bevaras. Från tryckfrihetsrättsliga synpunkter är det inte nödvändigt att intrång kan ske i denna rätt. Vad som är påkallat för att en fri samhällsdebatt och en allsidig samhällsinformation skall säkerställas är att allmänna handlingar i så stor utsträckning som möjligt kan återges utan upphovsmannens samtycke.

Jag delar sålunda den i promemorian uttalade uppfattningen att bara vissa handlingar av stats- eller förvaltningsrättslig karaktär, nämligen författningar samt beslut och yttranden av myndighet, bör vara helt uteslutna från upphovsrätt. För dessa slag av handlingar torde frågan om den ideella rätten i regel sakna betydelse. För övriga hos myndighet upprättade handlingar bör gälla att upphovsmannen är bevarad vid sin ideella rätt. Vissa sådana handlingar bör emellertid ha ett mera långtgående upphovsrättsligt skydd. Till denna fråga återkommer jag i det följande (avsnitt 4.4.4).

4.4.3 Författningar, beslut m. m.

I enlighet med vad jag nyss har anfört bör vissa handlingar av speciell stats- eller förvaltningsrättslig karaktär helt uteslutas från upphovsrätt och bestämmelser om detta tas in i 9 § URL. Beträffande dessa verk talar främst starka tryckfrihetsrättsliga skäl för att de tas undan från upphovsrättsligt skydd. Härför talar emellertid också vissa rent upphovs-

rättsliga skäl. Som uttalas i auktoritetskommitténs betänkande (SOU 1956: 25 s. 166) utgör en lag, en dom, ett beslut eller annat yttrande av offentligt organ visserligen resultatet av en författande verksamhet, vilken i och för sig kan grunda upphovsrätt. I och med den stats- eller förvaltningsrättsliga akt varigenom texten blivit en lag, en dom osv. måste emellertid ett aktstycke av annan rättslig valör anses ha tillkommit än de litterära arbetsprodukter som är föremål för upphovsrätt. Som jag nyss förordat bör därför *författningar* samt *beslut* och *yttranden av myndighet* inte vara föremål för upphovsrätt. Jag delar också utredningens uppfattning att bestämmelsen bör vara tillämplig också på utländska författningar och beslut som fattats av utländska myndigheter. I fråga om utländska myndigheters yttranden talar som utredningen anfört vissa skäl för att de ges upphovsrättsligt skydd i Sverige. I många länder är sådana yttranden skyddade och enligt utredningen torde något större behov av att här medge fritt eftertryck inte föreligga. Jag är beredd att godta denna ståndpunkt och förordar således att dessa yttranden ges skydd i Sverige.

I fråga om översättningar gäller som allmän upphovsrättslig princip att den som har översatt ett verk har upphovsrätt till verket i denna gestalt (4 § URL). Av den föreslagna huvudregeln i 9 § följer emellertid att översättningar, som ingår i en författning eller i beslut eller yttrande av myndighet, inte är föremål för upphovsrätt. Exempelvis får översättning av en internationell konvention återges fritt om den har tagits in i en proposition. I andra fall skulle, om inte annat sägs, den som översatt en författning, en dom etc. ha upphovsrätt till det översatta verket trots att originalet inte är skyddat. I likhet med vad som förordas i promemorian bör emellertid *officiella översättningar av både svenska och utländska texter till författningar och myndigheters beslut* liksom *officiella översättningar av svenska myndigheters yttranden* vara utslutna från skydd. Med officiella översättningar avses sådana översättningar som har upprättats inom en myndighet.

Sammanfattningsvis innebär den av mig föreslagna huvudregeln i 9 § att från upphovsrätt helt undantas författningar samt beslut av in- och utländska myndigheter samt yttranden av svenska myndigheter. Från skydd undantas vidare officiella översättningar av sådana handlingar.

Emellertid kan det i vissa mycket speciella fall förekomma att i författningar eller beslut eller yttranden av myndigheter ingår verk, som framstår som en självständig litterär eller konstnärlig arbetsprodukt och ger uttryck för sin upphovsmans individualitet. Som exempel kan nämnas att i ett betänkande läggs fram förslag till tonsatta eller inte tonsatta psalmer. Hit hör också det av offentlighetskommittén nämnda fallet att alster av bildkonst ingår i en upprättad allmän handling, t. ex. ett betänkande.

Enligt min mening kan man inte helt bortse från de upphovsrättsliga

intressen som kan föreligga i fråga om de verk som jag nu har berört. Det förtjänar därför att övervägas att ge ett visst upphovsrättsligt skydd i dessa fall. Självfallet måste därvid beaktas att särskilt tryckfrihetens och den allmänna debattens intressen tillgodoses. De kategorier av verk där skydd kan komma i fråga är enligt min uppfattning alster av bildkonst, musikaliska verk och diktverk. Därutöver kan av andra skäl övervägas att i detta sammanhang ge skydd också åt officiella kartor.

Vad angår *alster av bildkonst* kan i detta sammanhang som ett praktiskt fall nämnas omslagen till Statens offentliga utredningar vilka nu för tiden ofta utformas så att de utgör konstnärliga verk i URL:s mening. Det kan ifrågasättas om inte sådana omslag får anses ingå i de betänkanden till vilka de hör. Offentlighetskommittén har föreslagit att alster av bildkonst som innefattats i upprättad allmän handling — däri inbegripet författningar, beslut och yttranden av myndigheter — skall skyddas. Som skäl anförs främst att en konstnär som t. ex. gjort en illustration till en av myndighet utgiven skrift inte haft skäl att räkna med annat än att illustrationen skall komma till just denna begränsade användning.

I departementspromemorian uttalas i samband med den föreslagna 24 § att offentlighetskommitténs förslag inte har väckt någon erinran vid remissbehandlingen men utredningen har ändå inte funnit skäl att föreslå sådant skydd. I promemorian anförs att de fall som det närmast gäller är sådana där tecknare och andra konstnärer anlitas för att göra instruktiva teckningar för upplysningskrifter etc. Det uttalas att många alster av detta slag snarare är att bedöma som litterära verk än som konstverk men att det även om det undantagsvis skulle vara fråga om konstverk, knappast finns någon anledning att andra regler skall gälla för dem än för övriga bidrag till den publikation som det är fråga om. Vad angår offentlighetskommitténs uttalande att konstnären i dessa fall bara räknar med att illustrationen skall komma till den begränsade användning som myndighetens eget nyttjande innefattar uttalas i promemorian att detsamma i många fall gäller också upphovsmän till andra bidrag. I sammanhanget anförs vidare att av offentligt organ ombesörjda fotograferingar och filmupptagningar i vissa fall kan väntas ha så stort allmänt intresse att det bör vara fritt exempelvis för pressen att publicera sådana bilder. Enligt promemorian har denna fråga visserligen större praktisk betydelse för FotoL än för URL men samma principiella lösning bör gälla i båda lagarna.

För egen del vill jag framhålla att alster av bildkonst numera förekommer i inte oväsentlig omfattning i handlingar upprättade hos myndigheter. Det är tänkbart att dessa alster i framtiden kommer att få ett vidare användningsområde. Enligt min uppfattning är det rimligt att frågan om upphovsrätten till dessa alster, som ju i hög grad är uttryck för sin skapares individualitet, löses på ett sätt som är mera tillfreds-

ställande för upphovsmännen än f. n. Det är bl. a. angeläget att bestämmelserna utformas så att upphovsmännen inte avskräcks från att erbjuda det allmänna sina tjänster. Något tryckfrihetsrättsligt motiverat intresse föreligger inte att helt utesluta dessa alster från upphovsrätt. Jag vill därför förorda att alster av bildkonst ges ett visst upphovsrättsligt skydd också när de ingår i författning eller beslut eller yttrande av myndighet. Jag återkommer senare till frågan vilka särskilda inskränkningar i skyddet som är påkallade av hänsyn till allmänna intressen.

Vad angår förhållandet till FotoL vill jag erinra om att denna inte innehåller någon inskränkning i fotografens rätt i fråga om fotografier som är allmänna handlingar. För ett återgivande av dessa krävs alltså i princip fotografens samtycke. I det följande avser jag att föreslå att inskränkningarna bl. a. i de föreslagna 9 och 24 §§ URL görs tillämpliga också på fotografisk bild. Jag kommer i sammanhanget också att beröra förhållandet mellan fotografier och alster av bildkonst.

Vad sedan angår *musikaliska verk* anges i departementspromemorian i samband med den föreslagna 24 § URL att utredningen övervägt att föreslå skydd också för sådana verk. Man har emellertid funnit att, bortsett från koralböcker som fastställs officiellt, det är sällsynt att sådana verk återges i allmän handling och utredningen har inte ansett det påkallat att föreslå några regler i ämnet.

Frågan om skydd för *musikaliska verk* som innefattas i allmän handling berördes något i samband med 1960 års lagstiftning på upphovsrättens område. Vissa remissinstanser ansåg att bl. a. musikaliska verk, som är föremål för offentlig myndighets beslut och fogas som bilagor till kungörelser, inte därigenom borde förlora upphovsrättsligt skydd. Det ansågs enligt dessa remissinstanser som en allvarlig konsekvens av auktoritetskommitténs förslag att exempelvis en koralbok, vilken genom kungörelse anbefallts för användning i svenska kyrkan och som bilaga fogats till kungörelsen, inte skulle bli föremål för upphovsrätt (prop. 1960: 17 s. 92). Departementschefen fann dock inte anledning att göra något särskilt uttalande i frågan.

Enligt min uppfattning är det av huvudsakligen samma skäl som jag har anfört beträffande alster av bildkonst rimligt att frågan om upphovsrätten till de musikaliska verken löses på ett för upphovsmännen mera tillfredsställande sätt än f. n. Som ett aktuellt exempel på ett fall där frågan är av praktisk betydelse vill jag nämna att 1969 års psalmkommitté har utarbetat tillägg till den svenska psalmboken avseende såväl psalmtexter som psalmmelodier. Som framgått av det föregående blir utredningens betänkande att bedöma som yttrande av myndighet. Enligt min mening skulle det inte vara tillfredsställande om de i betänkandet intagna psalmmelodierna skulle kunna återges fritt utan att upphovsmännen blir berättigade till ersättning för utnyttjandet av ver-

ken. Jag vill därför förorda att musikaliska verk ges ett visst upphovsrättsligt skydd även om de omfattas av författning eller beslut eller yttrande av myndighet.

Vad jag nu har sagt har i princip tillämpning också på *diktverk*. Även sådana kan i undantagsfall ingå i en författning eller ett beslut eller yttrande av myndighet, t. ex. i det nyss nämnda fallet när ett betänkande innehåller psalmförslag eller när psalmbok fastställs av Kungl. Maj:t. Också på detta område föreligger ett behov av upphovsrättsligt skydd och jag förordar att erforderliga bestämmelser härom införs.

Vad angår *officiella kartor* föreskrivs nu i 9 § andra stycket URL som ett undantag från regeln om att upprättade allmänna handlingar inte är upphovsrättsligt skyddade att upphovsrätt utan hinder därav får göras gällande till officiell karta upprättad inom rikets allmänna kartverk, sjökartverket eller sjöfartsstyrelsen. Offentlighetskommittén har föreslagit att skydd enligt 9 § därutöver skall ges åt kartor upprättade inom SGU. Vid remissbehandlingen har föreslagits att också vissa andra officiella kartor skall åtnjuta upphovsrätt, t. ex. den s. k. fastighetskartan som framställs av fastighetsregistermyndigheterna. Vidare har luftfartsverket i skrivelse till Kungl. Maj:t den 29 januari 1968 hemställt att officiella kartor upprättade inom luftfartsverket får upphovsrättsligt skydd. I promemorian anförs att skäl saknas att ta undan några officiella kartor från skydd och det föreslås därför att samtliga sådana kartor skall omfattas av upphovsrätt i de fall där de ingår i annan av svensk myndighet upprättad handling än författning eller myndighets beslut eller yttrande.

Jag biträder för egen del förslaget att skydd skall ges åt alla kategorier av officiella kartor. Enligt vad jag inhämtat tillkommer de enskilda kartbladen av de officiella kartorna vanligen efter beslut av den upprättande myndigheten varigenom bladet i fråga godkänns. Det kommer då att omfattas av ett beslut av myndigheten och blir alltså utan skydd enligt den av mig föreslagna 9 § om inte särskilda regler härom ges. Bl. a. med hänsyn härtill vill jag förorda att skydd ges för officiella kartor som ingår i författning eller beslut eller yttrande av myndighet.

Upphovsrätten till ett verk innebär bl. a. att upphovsmannen har uteslutande rätt att förfoga över verket genom att framställa exemplar därav och genom att göra det tillgängligt för allmänheten. Ett införande av en oinskränkt ensamrätt när det gäller de nyss nämnda slagen av verk som ingår i författning eller myndighets beslut eller yttrande skulle innebära väsentliga inskränkningar i andras möjligheter att utnyttja verket. Detta gäller såväl allmänhetens som — i fall myndigheten inte själv innehar upphovsrätten — myndighets hantering av det skyddade materialet.

Upphovsrätten är visserligen inskränkt genom vissa generella bestämmelser i 2 kap. URL som tillkommit främst av hänsyn till allmänna in-

tressen. Sålunda får i viss omfattning citat göras ur offentliggjort verk, konstverk återges i kritisk eller vetenskaplig framställning eller avbildas i tidning i samband med redogörelse för dagshändelser och mindre verk eller mindre delar av verk tas in i samlingsverk till bruk vid gudstjänst eller undervisning. Ensamrätten till offentligt framförande är också inskränkt bl. a. så att sådant framförande alltid får ske vid gudstjänst eller undervisning. Vidare föreligger generell rätt att referera innehållet i skyddat verk.

Vad angår de officiella kartorna omfattas stora grupper av upphovsrätt redan nu och skall skyddas också enligt mitt förslag till 9 §. Några särskilda inskränkningar i det upphovsrättsliga skyddet utöver vad som följer av de nämnda reglerna i 2 kap. har hittills inte ansetts erforderliga och kan inte heller anses påkallade i fortsättningen för officiella kartor.

När det gäller andra typer av verk som enligt mitt förslag skall ges skydd i 9 § är emellertid enligt min mening de nyss angivna inskränkningarna inte tillräckliga för att tillgodose behovet av att kunna återge verken. Som exempel kan nämnas att en myndighet som avgett ett yttrande i vilket ett alster av bildkonst ingår, måste ha möjlighet att förfoga över materialet för fortsatt bearbetning av ämnesområdet eller för att ge ut en ny upplaga av yttrandet. Ett annat exempel föreligger när psalmförslag eller musikaliskt verk, som omfattas av en författning, skall tas in i ett samlingsverk till bruk vid gudstjänst. I detta fall finns visserligen möjlighet att använda regeln i 16 § URL enligt vilken mindre delar av verk eller sådant verk av ringa omfång mot ersättning får tas in i sådant samlingsverk. En karenstid om fem år från utgivningen gäller emellertid och härigenom föreligger i realiteten ett hinder för det allmänna intresset av att kunna utnyttja ifrågavarande verk.

Ett sätt att lösa nämnda och närliggande problem är att införa en tvångslicens, dvs. ge envar rätt att mot ersättning utnyttja verken. Frågan om sådan licens avseende utnyttjande av verk som skapats av myndighet diskuterades från delvis andra utgångspunkter av offentlighetskommittén. Denna ville emellertid inte förorda något sådant system främst därför att det skulle innebära ett större ingrepp i skyddet för upphovsmännen än vad som kunde anses nödvändigt för att tillgodose tryckfrihetens krav. Bl. a. anfördes att en handling kunde ha blivit tillgänglig enligt TF:s regler vid en tidpunkt då upphovsmannen ännu inte betraktade den som färdig för publicering. Det ansågs inte rimligt att den då skulle få bringas till offentligheten genom en tidigare publicering på grund av tvångslicens.

Enligt min uppfattning är det synnerligen viktigt att tillräckliga möjligheter verkligen finns att för olika ändamål nyttja de alster av bildkonst, musikaliska verk och diktverk som föreslås få skydd enligt undantagsbestämmelserna i 9 §. Vad upphovsmännens intressen kräver är

främst att ersättning utgår vid sådant nyttjande. Denna avvägning mellan allmänna och enskilda intressen kan enligt min mening tillgodoses genom en tvångslicensregel så att envar utan upphovsmannens samtycke men mot ersättning får återge de verk av ifrågavarande slag som är skyddade enligt 9 §. Någon särskild karenstid av det slag som gäller enligt 16 § URL är enligt min mening inte nödvändig eller lämplig. De skäl mot en tvångslicens som offentlighetskommittén anfört saknar i stort sett relevans i detta sammanhang, eftersom det här väsentligen gäller verk som upphovsmannen redan har ansett färdiga för publicering. Jag vill därför förorda en regel om att alster av bildkonst, musikaliska verk och diktverk som är skyddade i 9 § i princip får återges utan upphovsmannens samtycke och att upphovsmannen ges rätt till ersättning för sådant återgivande. Tvist om ersättningen bör liksom t. ex. tvist om ersättning enligt 14 § andra stycket avgöras av domstol. Forumbestämmelsen i 58 § URL bör gälla även sådana mål. Vid återgivande bör upphovsmannen vara tillförsäkrad samma ideella rättigheter som vid fria återgivanden enligt 2 kap. URL.

I vissa fall är det emellertid inte rimligt att ersättning skall utgå för det fria återgivandet. En sådan situation föreligger när myndighet återger verket som ett led i sin verksamhet. I den mån fråga inte är om ett kommersiellt utnyttjande av verket utan om användning av detta i samband med myndighetsutövning bör ersättning inte utgå. Eftersom det kan vara olika myndigheter som har att ta del i bearbetningen av samma material bör regeln gälla sådan användning hos myndigheter över huvud taget och inte bara nyttjande hos t. ex. den som ursprungligen avgett det yttrande vari verket innefattas. Rätten till återgivning som avses här bör däremot begränsas till myndigheter och inte tillkomma t. ex. enskilda organisationer. Med hänsyn till det anförda vill jag föreslå att återgivande utan ersättning skall få ske i samband med myndighets verksamhet. Det förutsätts att denna användning begränsas till myndighetens offentlighetsrättsliga verksamhet och inte sker i affärssyfte.

För verk som får skydd i 9 § kan i vissa situationer både möjligheten att fritt nyttja verket enligt 2 kap. URL och rätten att mot ersättning fritt återge det framstå som otillräckliga med hänsyn till den allmänna debattens intressen. Det kan ifrågasättas om inte särskilda möjligheter bör finnas att utan ersättning återge verken i debatt- och informations-syfte. Jag vill i sammanhanget framhålla att man i nuvarande 24 § för en viss kategori av inkomna allmänna handlingar har en särreglering som avser att tillgodose dessa intressen. Enligt bestämmelsen får utlåtanden, som bevis åberopade handlingar och dylikt i viss omfattning återges i redogörelse för mål eller ärende. I vad angår författningar samt beslut och yttranden av myndighet föreligger självfallet ett betydande allmänt debattintresse. För att tillgodose detta intresse vill jag förorda att från skyddsbestämmelsen i 9 § URL, såvitt angår alster av

bildkonst, musikaliska verk och diktverk, efter mönster av den nämnda regeln i 24 § görs det undantaget att skyddat verk får återges utan ersättning i samband med redogörelse för mål eller ärende vari det förekommit. Liksom enligt den nuvarande regeln i 24 § bör den begränsningen gälla att återgivandet får ske endast i den omfattning som betingas av ändamålet med redogörelsen.

4.4.4 Allmänna handlingar som inte är av stats- eller förvaltningsrättslig karaktär

Frågan om upphovsrätt till allmän handling som inte utgör författning, beslut och yttrande av myndighet bör, som tidigare anförts, regleras inom ramen för 24 § URL. Som framgått av redogörelsen för offentlighetskommitténs betänkande och departementspromemorian har olika meningar yppats om hur denna reglering bäst bör ordnas från lagteknisk synpunkt. För egen del vill jag i denna fråga anföra följande.

Inkomna allmänna handlingar är som huvudregel föremål för upphovsrätt. Vissa undantag härifrån föreskrivs emellertid i 24 § URL. Enligt denna får vad som muntligen eller skriftligen anføres inför myndighet eller i statlig eller kommunal representation eller vid offentlig överläggning om allmänna angelägenheter återges utan upphovsmannens samtycke. I fråga om utlåtanden, såsom bevis åberopade skrifter o. d. föreskrivs emellertid att de får återges bara i samband med redogörelse för mål eller ärende i vilka de förekommit och i den omfattning som betingas av ändamålet med redogörelsen. Upphovsmannen äger vidare ensam rätt att ge ut samling av sina anföranden.

Någon kritik mot dessa regler har såvitt känt inte framförts. Offentlighetskommitténs förslag att reglerna skall behållas i oförändrat skick har inte mött erinringar vid remissbehandlingen. Vad angår det i departementspromemorian särskilt berörda fallet angående verk som har getts in för godkännande eller antagande av myndighet får sådant verk anses skyddat redan enligt gällande rätt. Jag anser därför för egen del att någon ändring av bestämmelserna inte är påkallad.

Till de nu nämnda reglerna i 24 § bör lämpligen fogas de bestämmelser som krävs i fråga om andra hos myndighet upprättade handlingar än dem som avses i den föreslagna 9 §. I enlighet med vad jag tidigare har anfört (avsnitt 4.4.2) bör i fråga om dessa handlingar som huvudprincip gälla att de skall anses vara föremål för upphovsrätt men att de utan hinder därav får återges utan upphovsmannens samtycke.

Vid sådant återgivande skall som förut nämnts upphovsmannens ideella rätt enligt 3 § iakttas, dvs. hans namn skall anges i den omfattning och på det sätt som god sed kräver och verket får inte ändras eller göras tillgängligt för allmänheten på ett sätt som är kränkande för upphovsmannen. Det säger sig självt att god sed i fråga om sådana handlingar som det här gäller inte alltid kräver att namnet på upphovs-

mannen anges. Framhållas bör att den ideella rätten inte kan överlåtas. Den kan däremot enligt 3 § tredje stycket efterges såvitt gäller en till art och omfattning begränsad användning av verket, t. ex. en viss upplaga (jämför prop. 1960: 17 s. 72). Vidare bör märkas att reglerna i 26 § om vissa särskilda ideella rättigheter vid återgivande enligt 2 kap. URL blir tillämpliga. Enligt dessa regler gäller att källan skall nämnas i den omfattning och på det sätt som god sed kräver och att verket inte utan upphovsmannens samtycke får ändras i vidare mån än som krävs för den medgivna användningen. Dessa rättigheter kan fritt överlåtas och efterges.

Som framgått av vad jag tidigare anfört föreligger det i fråga om vissa upprättade allmänna handlingar ett behov av ett mera omfattande upphovsrättsligt skydd än som skulle följa av den nyss förordade huvudregeln. Från huvudregeln bör därför undantag göras för de kategorier av verk beträffande vilka ett fullständigare upphovsrättsligt skydd är påkallat.

I departementspromemorian förordas i överensstämmelse med vad offentlighetskommittén föreslagit att man genom en uppräknings i lagtexten anger vilka grupper av verk som inte skall få återges fritt. Flerparten av de remissinstanser som har yttrat sig över offentlighetskommitténs förslag ansluter sig också till denna principiella uppfattning. Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet förordar emellertid att man skall ange de skyddade kategorierna genom en allmän formel av innehåll att upprättade allmänna handlingar inte får återges utan upphovsmannens samtycke, där återgivandet uppenbarligen sker i annat syfte än att säkerställa ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning.

Eftersom huvudregeln för upprättade allmänna handlingar är att de får återges fritt, är det enligt min mening inte minst av tryckfrihetsrättsliga skäl viktigt att undantagen från huvudregeln anges klart och otvetydigt. Detta låter sig knappast göra genom en allmän formel. Jag anser därför att i lagtexten direkt bör anges vilka slag av verk som är föremål för skydd. Detta ligger även i linje med riksdagens uttalanden om skyddet för upprättade allmänna handlingar under förarbetena till 1960 års lagstiftning.

När det härefter gäller frågan om vilka kategorier av verk som skall åtnjuta fullt skydd föreslås i promemorian att *officiella kartor* skall vara föremål för upphovsrätt. Jag biträder förslaget och vill i övrigt beträffande de officiella kartorna hänvisa till vad jag har uttalat härom i avsnittet om författningar, beslut m. m. (avsnitt 4.4.3).

I promemorian föreslås vidare att skydd skall tillkomma ritningar och andra *tekniska förebilder*. Förslaget grundar sig på önskemål från vissa affärsverk. Jag anser förslaget välgrundat och biträder det därför.

Offentlighetskommittén har föreslagit att skydd skall beredas *verk*

som framställts av myndighet för försäljning till allmänheten. Förslaget i denna del har emellertid kritiserats från flera håll vid remissbehandlingen. Den väsentligaste invändningen är att en sådan regel verkar på ett sätt som är godtyckligt från både tryckfrihetsrättsliga och upphovsrättsliga synpunkter. Det kan, å ena sidan, inte vara rimligt att en myndighet genom att försälja en skrift till allmänheten förhindrar ett fritt återgivande av den, om skriftens innehåll är sådant att den bör kunna återges fritt. Å andra sidan bör upphovsmannen inte gå miste om sin rätt att förfoga över verket enbart av det skälet att handlingen tillhandahålls gratis. Jag delar därför uppfattningen att den av offentlighetskommittén föreslagna lösningen inte är tillfredsställande. Vissa mera specificerade grupper av verk av det slag som åsyftas med offentlighetskommitténs förslag bör emellertid, såsom har förordats i promemorian, beredas skydd.

Som en första grupp i detta sammanhang nämns i promemorian verk som är avsett för undervisning. Flera remissinstanser har i sina yttranden över offentlighetskommitténs betänkande förordat att skydd skall ges åt sådana verk. Också för min del anser jag att verk av denna karaktär bör ges fullt upphovsrättsligt skydd. På undervisningsområdet driver det allmänna en omfattande förlagsverksamhet, och det saknas skäl att i upphovsrättsligt avseende behandla offentliga förlagsprodukter på detta område annorlunda än verk från den enskilda läromedelsproduktionen. Härtill kommer behovet av att kunna bevaka sådana intressen som inte direkt täcks av den ideella rätten, t. ex. att kunna motverka att föräldrade eller felaktiga framställningar sprids. Något legitimt behov att kunna trycka av eller på annat sätt mångfaldiga exempelvis läroböcker i deras helhet kan inte anses föreligga vare sig av hänsyn till den allmänna debatten eller i övrigt. De möjligheter 2 kap. URL ger att citera och referera verk torde vara tillräckliga. Med hänsyn till vad jag nu anfört förordar jag att upphovsrätt skall åtnjutas för verk som framställts hos myndighet och som är avsett för undervisning.

I enlighet med vad som föreslås i promemorian bör inte heller verk som utgör resultatet av vetenskaplig forskning kunna återges fritt. Detta motiveras bl. a. av svårigheterna att dra en klar gräns mellan denna kategori av verk, å ena, och verk avsedda för undervisning, å andra sidan. Skyddsintresset är dessutom likvärdigt i båda fallen. Härtill kommer intresset av att förhindra vilseledande bearbetningar av vetenskapliga verk.

Som en tredje grupp av skyddsvärda verk inom det område som offentlighetskommittén avsett att täcka med begreppet "verk som framställts för försäljning till allmänheten" anges i promemorian verk som tillhandahålls allmänheten i samband med affärsverksamhet. I promemorian anförs att myndighet, när det gäller affärsmässiga produkter,

har ett legitimt behov av att kunna kontrollera deras förekomst och utnyttjande på marknaden.

Enligt min mening talar starka skäl för att bereda skydd för sådana verk som avses här. Framför allt är det av betydelse att ett affärsdrivande organ får samma möjligheter som ett enskilt företag att genom upphovsrättsligt skydd skaffa sig kontroll över spridningen av sina produkter och därigenom också täckning för sina kostnader. Myndigheterna är givetvis oförhindrade att, om så skulle anses lämpligt, efterge sin upphovsrätt och tillåta eftertryck. Stor generositet kan i detta hänseende förväntas i sådana fall då information är påkallad för att belysa viktiga samhällsfrågor. Jag förordar i enlighet med det sagda att skyddet sträcks ut till att omfatta också verk varav exemplar tillhandahålls allmänheten i samband med affärsverksamhet.

Under remissbehandlingen av offentlighetskommitténs betänkande har från vissa håll framförts förslag om att skydd skall ges åt *upplysningsskrifter*. Enligt promemorian saknas emellertid skäl att sådana skrifter inte skall få mångfaldigas också av andra än den myndighet som publicerat skriften. Varken ekonomiska hänsyn eller intresset av att hindra spridning av felaktiga upplysningar talar enligt promemorian för att sådana verk bör skyddas. Utredningen avstyrker därför förslagen. För min del biträder jag detta ställningstagande och vill alltså inte föreslå att skydd införs för upplysningsskrifter.

Som jag nämnt i samband med behandlingen av författningar, beslut m. m. (avsnitt 4.4.3) har offentlighetskommittén föreslagit att *alster av bildkonst* som innefattas i upprättad allmän handling skall skyddas. I departementspromemorian uttalas att förslaget inte rönt någon erinran vid remissbehandlingen men utredningen har ändå inte funnit skäl att föreslå något sådant skydd. I fråga om de närmare motiven för utredningens ställningstagande hänvisar jag till den redogörelse som jag har lämnat i nyssnämnda sammanhang.

De skäl som jag har åberopat för skydd av sådana alster av bildkonst som innefattas i författningar eller beslut eller yttrande av myndighet har tillämpning också på sådana alster som tagits in i andra upprättade allmänna handlingar. En del av de fall då konstverk ingår i myndigheters handlingar kommer visserligen att täckas av andra av mig föreslagna skyddsbestämmelser, t. ex. när det gäller läroböcker eller verk som tillhandahålls allmänheten i samband med affärsverksamhet. Även för övriga fall föreligger emellertid ett behov av skydd för bildkonst. Det skulle dessutom framstå som inkonsekvent att ge skydd när konstverk ingår i t. ex. en myndighets yttrande men inte när det ingår i en av samma myndighet upprättad kommentar i samma ämne. Offentlighetskommitténs förslag om skydd för alster av bildkonst har i huvudsak godtagits eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Vad jag nu har anfört utgör enligt min mening vägande skäl för att sådana

alster ges skydd också när de ingår i annan upprättad allmän handling än sådan som omfattas av den föreslagna 9 §, och jag biträder därför kommitténs förslag i denna del. Beträffande förhållandet till FotoL hänvisar jag till vad jag har anfört härom vid 9 §.

I promemorian anges att utredningen övervägt att föreslå skydd också för *musikaliska verk* som ingår i upprättad allmän handling. Som jag har nämnt i samband med behandlingen av författningar, beslut m. m. (avsnitt 4.4.3) har utredningen emellertid funnit att, bortsett från koralböcker som fastställs officiellt, det är sällsynt att sådana verk återges i allmän handling och utredningen har inte ansett det påkallat att föreslå några regler i ämnet.

De synpunkter som jag har anfört i fråga om skyddet för musikaliska verk vilka omfattas av författning etc. har i princip giltighet också när sådana verk tas in i annan av myndighet upprättad handling. Liksom när det gäller alster av bildkonst skulle det framstå som inkonsekvent att ge skydd i det förra fallet men inte när verket mångfaldigas i t. ex. en av myndighet utgiven handbok. Jag förordar därför att musikaliska verk ges skydd också när de ingår i annan upprättad allmän handling än sådan som omfattas av den föreslagna 9 §.

Vad som nu har anförts är tillämpligt också på *diktverk*. Skydd bör därför ges åt sådana verk i samma omfattning som skydd tillkommer alster av bildkonst och musikaliska verk.

Bland undantag från huvudregeln har i promemorian också tagits upp *verk som innefattats i allmän handling utan upphovsmannens samtycke*. I promemorian anförts en del situationer då detta kan inträffa och upphovsmannen alltså sätts ur stånd att skydda sin rätt. Främst åsyftas fall där en myndighet med stöd av tvångslicens enligt någon av bestämmelserna i 2 kap. URL har tagit in ett verk i en allmän handling. Som förut nämnts är utredningen inte enig på denna punkt. En ledamot anser inte att någon sådan regel behövs.

För egen del är jag tveksam om behov föreligger av den bestämmelse som utredningsmajoriteten föreslagit. I de flesta fall torde nämligen verken i praktiken få skydd genom någon annan av de föreslagna bestämmelserna, exempelvis skyddet för verk som framställts för undervisningsändamål eller tillhandahålls allmänheten i samband med affärsverksamhet. Fall där den av utredningens majoritet åsyftade situationen kan inträffa torde därför vara sällsynta. Från allmänhetens synpunkt skulle en bestämmelse som den föreslagna vidare skapa en viss osäkerhet, eftersom det kan vara svårt att utan vidare veta om upphovsmannens samtycke inhämtats eller ej. Med hänsyn till vad nu sagts bör enligt min mening den av utredningsmajoriteten föreslagna bestämmelsen inte införas.

I olika situationer kan det föreligga ett berättigat behov av att kunna återge skyddat verk. För att tillgodose detta behov gäller som tidigare

nämnts vissa bestämmelser i 2 kap. URL om inskränkningar i upphovsrätten. Det kan ifrågasättas om man beträffande verk som innefattas i allmän handling men som skall beredas upphovsrättsligt skydd behöver mera vittgående undantagsbestämmelser. I promemorian föreslås att den nuvarande särskilda rätten att ta med utlåtanden, som bevis åberopade skrifter o. d. i redogörelse för mål eller ärende skall gälla också för de hos myndighet upprättade handlingar som skall åtnjuta skydd enligt den föreslagna 24 § URL. Som skäl åberopas främst att tryckfrihetsrättsliga intressen kan ha sådan vikt att den rätt att referera och citera som finns för alla verk kan vara otillräcklig i särskilda och viktiga fall. En ledamot av utredningen menar att utvidgningen är onödig, därför att något legitimt behov inte kan anses föreligga att i vidare omfattning än som följer av nu gällande bestämmelser i 2 kap. URL återge statliga förlagsprodukter.

Undantagsbestämmelsen i 24 § URL om rätt att ta med utlåtanden etc. i redogörelser för mål eller ärende vari de förekommit avser främst att göra det möjligt att återge handlingar i ett mål eller ärende in extenso i t. ex. en facktidskrift (jfr SOU 1956: 25 s. 258). De nya kategorier av verk som enligt mitt förslag skall beredas skydd i 24 § URL har emellertid till stor del karaktären av statliga förlagsprodukter. Något större behov av att kunna återge dessa i sin helhet torde inte föreligga. För den allmänna samhällsdebatten torde den allmänna rätten att referera och citera som finns beträffande alla verk vara fullt tillräcklig. Jag är därför inte beredd att förorda något sådant undantag från det upphovsrättsliga skyddet som utredningens majoritet föreslår.

I promemorian förordar utredningens majoritet att den nuvarande regeln i 24 § om rätt för upphovsman att ensam ge ut samling av sina anföranden skall utvidgas till att gälla alla verk som omfattas av den föreslagna 24 §. Något behov härav föreligger emellertid inte enligt min mening och jag är därför inte beredd att godta förslaget.

De nu föreslagna reglerna om verk som innefattas i allmän handling avser främst svenska förhållanden och bör i princip bara avse svenska myndigheters handlingar. Detta bör emellertid inte utesluta att vissa av de föreslagna bestämmelserna kan bli tillämpliga också på handlingar som härrör från myndighet i land med vilket Sverige har ingått överenskommelse om ömsesidigt upphovsrättsligt skydd enligt 62 § URL (jfr SOU 1956: 25 s. 259).

Sammanfattningsvis innebär förslaget i fråga om andra hos svensk myndighet upprättade handlingar än författningar, beslut eller yttranden av myndighet, att upphovsmannens ideella rätt till verket bevaras men att handling, vari verket ingår, får återges fritt, dock med följande undantag. Officiella kartor, tekniska förebilder, verk som är avsedda för undervisning eller utgör resultat av vetenskaplig forskning, alster av bildkonst, musikaliska verk, diktverk och verk, varav exemplar tillhan-

dahålls i samband med affärsverksamhet, skall vara föremål för upphovsrätt även när de utgör eller ingår i allmän handling som upprättats hos myndighet. Sådana verk får således inte återges eller mångfaldigas utan upphovsmannens samtycke i vidare mån än som följer av de nu gällande bestämmelserna i 2 kap. URL. De nu förordade reglerna i fråga om upprättade allmänna handlingar bör tas upp i 24 § URL. De nuvarande reglerna i denna paragraf om inkomna allmänna handlingar bör behållas oförändrade.

4.4.5 Närstående rättigheter m. m. och rätt till fotografisk bild

I promemorian förordas att vad som har föreslagits i fråga om upphovsrättsliga verk skall äga motsvarande tillämpning på vissa upphovsrätten närstående rättigheter m. m. enligt 5 kap. URL och på fotografisk bild. Med hänsyn till att mekanisk eller elektrisk upptagning kan vara att anse som allmän handling bör enligt promemorian en hänvisning till 9 och 24 §§ URL införas i bestämmelserna i 5 kap. URL om utövande konstnärers, fonogramframställares och radio- eller televisionsföretags rättigheter. Vidare föreslås i promemorian att en motsvarande hänvisning skall göras i 49 § URL beträffande rätt till katalog, tabell eller annat dylikt arbete samt i 12 § FotoL beträffande fotografisk bild.

En genomgående princip i fråga om de s. k. närstående rättigheterna är att sådana förfaranden är tillåtna som är medgivna när det gäller upphovsrättsligt skyddade verk. Det är sålunda tillåtet att t. ex. kopiera en grammofonskiva, en radioutsändning eller en inspelning av en utövande konstnärers framförande av ett verk om motsvarande förfarande beträffande ett upphovsrättsligt skyddat verk skulle vara fritt (jfr SOU 1956: 25 s. 381 och 389). Enligt min mening bör denna princip göras tillämplig även när det gäller förfoganden över inspelning som är att anse som allmän handling. Jag biträder därför i princip promemorians förslag att hänvisning till de för allmänna handlingar föreslagna reglerna i URL görs i bestämmelserna om utövande konstnärers, fonogramframställares och radio- och televisionsföretags rätt, dvs. i 45, 46 och 48 §§ URL. Hänvisning till 9 och 24 §§ bör dessutom göras i 47 §. Enligt denna har den som framställt en grammofonskiva eller annan anordning, på vilken ljud upptagits, och den utövande konstnär, vars framförande upptagits på anordningen, rätt till ersättning när skivan eller anordningen används i ljudradio- eller televisionsutsändning. I förarbetena till lagrummet nämns att rätt till ersättning inte bör föreligga om utsändningen sker under sådana förhållanden att det är fritt att därvid återge upphovsrättsligt skyddat verk (prop. 1960: 17 s. 150). I enlighet härmed har från ersättningsrätt undantagits fall när utsändningen är att anse som citat (14 § första stycket), när den sker under sådana förhållanden att motsvarande offentliga framförande är fritt

(20 §) och när den avser återgivande av korta avsnitt i samband med redogörelse för dagshändelse (21 §). Enligt min uppfattning är det rimligt att ersättning inte heller skall utgå när utsändning avser inspelning som enligt de i URL föreslagna reglerna för allmänna handlingar inte alls är skyddad eller där skyddet är inskränkt så att den får återges fritt. I 47 § bör därför tas in en bestämmelse om att vad i 9 och 24 §§ sägs skall äga motsvarande tillämpning.

I detta sammanhang bör påpekas att en förutsättning för att URL:s regler om de närstående rättigheterna skall vara tillämpliga är att rättigheten i fråga faller inom URL:s tillämpningsområde enligt bestämmelserna i 61 § URL och i TK. Dessa bestämmelser bygger på den s. k. territorialitetsprincipen, dvs. skydd ges åt ljudupptagning etc. som ägt rum i Sverige resp. i land anslutet till den s. k. Romkonventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag. Detta innebär t. ex. att skydd enligt URL för närstående rättigheter är uteslutet om en svensk myndighet "upprättar" en inspelning av ett musikaliskt verk i ett främmande land som inte har tillträtt Romkonventionen. Däremot kan upphovsrätten i detta fall vara skyddad, eftersom frågan om tillämpningen av URL:s upphovsrättsliga regler avgörs enligt andra kriterier.

I 49 § URL ges skydd för vissa alster såsom kataloger och tabeller, vilka inte är att anse som verk i URL:s mening. Sådana alster bör i den mån de är innefattade i allmän handling följa samma regler som upphovsrättsligt skyddade verk, vilka ingår i allmän handling. Som förordats i promemorian bör därför en hänvisning till nämnda regler göras också i 49 § URL.

Fotografisk bild kan självfallet ingå i eller utgöra en allmän handling. I dag gäller inte någon inskränkning i fotografens rätt i fråga om sådana bilder. Om ett av myndighet utgivet verk innehåller fotografier medför därför gällande regler att verket som sådant får utnyttjas fritt men att tillstånd krävs för att få mångfaldiga bilderna. Lantmäteristyrelsen har i sitt remissyttrande över offentlighetskommitténs förslag framhållit att fotografier knappast har samma betydelse från tryckfrihetssynpunkt som det skrivna ordet och att eftertryck av bilder i offentliga publikationer i vissa fall kan medföra risk för olämpliga förvanskningar. Enligt min mening är det emellertid rimligt att samma reglering gäller för fotografisk bild som utgör eller är innefattad i allmän handling som i motsvarande fall gäller för ett litterärt eller konstnärligt verk. Jag är medveten om att en sådan regel kan medföra att vissa grupper av fotografiska bilder förlorar sitt skydd. Det är emellertid enligt min uppfattning angeläget att skyddet för upphovsrätt och fotografirätt utformas på samma sätt i fråga om allmänna handlingar. Jag vill vidare påpeka att detta medför bl. a. att skydd kommer att beredas t. ex. för fotografier, varav exemplar tillhandahålls allmänheten i samband med affärsverksamhet.

En oinskränkt hänvisning i 12 § FotoL till de för allmänna handlingar föreslagna reglerna i 9 och 24 §§ URL skulle innebära bl. a. att fotografirätt kan göras gällande till fotografi som utgör alster av bildkonst. Offentlighetskommittén har uttalat att en tillämpning av den av kommittén föreslagna bestämmelsen i 9 § andra stycket 3. om alster av bildkonst på fotografiska bilder torde leda till att ensamrätt kan göras gällande till vissa av de bilder som omfattas av 15 § andra stycket FotoL, nämligen bilder som har konstnärligt värde.

Svenska fotografernas förbund har i sitt remissyttrande över offentlighetskommitténs förslag anfört bl. a. att en sådan regel skulle medföra tolkningssvårigheter. Alster av bildkonst behöver enligt förbundet inte ha något egentligt konstnärligt värde utan bara uppfylla det krav på individualitet, som är en förutsättning för att det skall anses som ett verk. I fråga om de fotografier som avses i 15 § andra stycket FotoL gäller däremot ett värdekriterium.

En hänvisning till reglerna i 9 och 24 §§ URL om skydd för alster av bildkonst medför enligt min uppfattning dels att skydd kommer att ges för en vidare grupp av fotografier än dem som har konstnärligt värde, dels att fotografier med vetenskapligt värde ställs utan skydd enligt denna bestämmelse. En sådan ordning synes inte lämplig. Härtill kommer att det torde medföra åtskilliga svårigheter att avgränsa området för de kategorier av fotografier som skall anses motsvara alster av bildkonst. Jag vill därför förorda att de bestämmelser i 9 och 24 §§ som avser alster av bildkonst endast görs tillämpliga på sådana fotografier som har konstnärligt eller vetenskapligt värde.

4.4.6 Upphovsrättens subjekt

I flera remissyttranden har berörts frågan huruvida *upphovsrätten* till verk som det här gäller *skall tillkomma myndigheten eller den anställde som skapat verket*. Jag anser i likhet med vad som uttalats i offentlighetskommitténs betänkande och med beaktande av de skiftande förhållanden som här råder att det inte är lämpligt att reglera denna fråga genom lagstiftning. Med ledning av de bestämmelser eller avtal som reglerar anställnings- eller uppdragsförhållandet får avgöras huruvida den rätt som primärt tillkommer upphovsmannen skall anses ha övergått på vederbörande myndighet.

4.4.7 Förhållandet till internationella överenskommelser

Den nu föreslagna regleringen innebär i vissa avseenden intrång i upphovsmannens ensamrätt till sitt verk. Vid behandlingen av vissa speciella frågor har i det föregående nämnts att regleringen av dessa anpassats till Bernkonventionens krav. Jag hänvisar särskilt till vad som tidigare anförts beträffande art. 2.4., enligt vilken officiella texter av legislativ, administrativ eller judiciell art kan uteslutas från upphovs-

rättsligt skydd (avsnitt 4.4.2). Här skall något beröras frågan om konventionens krav i övrigt är uppfyllda i den nuvarande eller nu föreslagna lagstiftningen.

Art. 2bis. 1. i Bernkonventionen ger unionsländerna rätt att från skydd helt eller delvis utesluta politiska tal samt anföranden inför rätta. Art. 2bis. 2. innehåller i Brysseltexten en bestämmelse enligt vilken det förbehålls unionsländernas lagstiftning att bestämma de villkor under vilka föredrag, tal, predikningar och andra verk av samma art skall få återges i pressen. Vid Stockholmskonferensen uteslöts predikningar från uppräknningen och det tillades att föredrag etc. skulle vara offentligen framfört samt att inte bara återgivande i pressen utan också radiosändning, trådöverföring till allmänheten och offentligt framförande skulle omfattas av bestämmelsen. Vidare tillades att nyttjandet skulle vara rättfärdigat av det informationssyfte som avsågs. Art. 2bis. 3. är oförändrad från Brysseltexten och ger upphovsmannen ensamrätt att föranstalta om samlingar av verk som avses i artikeln. Som tidigare nämnts ger art. 9.1. upphovsmannen principiell ensamrätt att mångfaldiga sitt verk. Undantag härifrån får enligt art. 9.2. dock göras, om därigenom inte görs intrång i det normala utnyttjandet av verket och man inte heller oskäligt inkräktar på upphovsmannens legitima intressen.

24 § URL ger varken i sin nuvarande eller i den nya lydelse som jag föreslår rätt till fritt återgivande av predikningar. Den föreslagna återgivningsrätten i övrigt enligt paragrafen är visserligen inte som i konventionen uttryckligen begränsad till att omfatta bara press, radio och television m. m. och den är inte förbunden med något villkor om att ändamålet skall vara att informera allmänheten. Detta torde dock inte vara av någon större praktisk betydelse, eftersom återgivningen i de allra flesta fall får antas ligga inom ramen för det i konventionen angivna informationssyftet. Det bör i detta sammanhang påpekas att den fria återgivningen enligt nuvarande 24 § inte har ansetts oförenlig med Brysseltextens villkor om att återgivningen skall ske i pressen.

Huvudregeln i den föreslagna 24 § om rätt till återgivande utan upphovsmannens samtycke gör i vissa avseenden intrång i upphovsmannens ensamrätt till sitt verk. Den förordade regleringen innebär emellertid också ett omfattande skydd för upphovsmännen. Enligt min mening blir därigenom regleringen som helhet väl förenlig med Bernkonventionen. Inte heller står de föreslagna bestämmelserna i konflikt med Världskonventionen om upphovsrätt.

Sverige har den 28 juni 1962 ratificerat den s. k. Romkonventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag. Denna ger i art. 15.2. i princip fördragsslutande stat möjlighet att i sin lagstiftning föreskriva samma slag av inskränkningar i skyddet för utövande konstnärer, fonogramframställare och radio-

företag som den staten föreskriver i fråga om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Som förut nämnts föreslår jag att reglerna i 9 och 24 §§ URL görs tillämpliga också på dessa s. k. närstående rättigheter. De inskränkningar som innehavarna av dessa därigenom får vidkännas i sin rätt täcks av den nämnda bestämmelsen i Romkonventionen.

4.4.8 Förhållandet till TF

I 1 kap. 1 § TF föreskrivs att det skall stå varje svensk medborgare fritt att, med iakttagande av de bestämmelser som är meddelade i TF till skydd för enskild rätt och allmän säkerhet, i tryckt skrift yttra sina tankar och åsikter, offentliggöra allmänna handlingar samt meddela uppgifter och underrättelser i vad ämne som helst. Enligt 2 kap. 1 § TF skall varje svensk medborgare äga fri tillgång till allmänna handlingar med de inskränkningar som föreskrivs i den s. k. sekretesslagen. Allmänna handlingar är enligt 2 kap. 2 § första stycket TF alla hos stats- eller kommunalmyndighet förvarade handlingar, vare sig de inkommit till myndigheten eller blivit upprättade där. Detta gäller också kartor, ritningar och bilder.

I 1 kap. 8 § andra stycket TF finns ett förbehåll om den rätt som tillkommer upphovsman till litterärt eller konstnärligt verk eller framställare av fotografisk bild och om förbud att återge litterärt eller konstnärligt verk på ett sätt som kränker den andliga odlingens intressen; härom "gälle vad i lag är stadgat".

Offentlighetskommittén betonar att det är självklart att upphovsmannen, sedan hans verk blivit allmän handling, inte kan bestämma över verket på det sättet att han inskränker den grundlagsenliga rätten att ta del av handlingen. Kommittén uttalar att bestämmelsen i 1 kap. 8 § TF i samband med tillkomsten av URL blev omarbetad så, att den i detta hänseende inte är otvetydig. Enligt kommittén bör bestämmelsen förtydligas och i väsentlig överensstämmelse med vad som gällde före URL:s tillkomst ges det innehållet att rätten att i tryckt skrift offentliggöra allmän handling genom lag får begränsas av hänsyn till uphovsmannens eller framställarens rätt. En sådan justering skulle enligt kommittén också innebära att en myndighet inte under hänvisning till URL kan vägra att på begäran tillhandahålla avskrift av allmän handling.

I departementspromemorian förordas däremot att den ifrågavarande bestämmelsen i 1 kap. 8 § TF t. v. lämnas orubbad, även om 9 och 24 §§ URL ändras i enlighet med vad utredningen föreslår.

För egen del vill jag först erinra om att 1 kap. 8 § andra stycket TF före 1960 års ändring innehöll en hänvisning till vad i lag var föreskrivet om den uteslutande rätt att genom tryck mångfaldiga litterära och musikaliska verk eller verk av bildande konst som tillkom uphovsmannen till sådant verk. I samband med 1960 års uphovsrätts-

lagstiftning fick bestämmelsen en mera generell lydelse. Avsikten härmed angavs i förarbetena närmast vara att klargöra att vid mångfaldigande även upphovsmannens ideella rätt skulle iakttas (prop. 1960: 17 s. 350). Med denna rätt sammanhänger enligt samma uttalande frågan om förbudet i 51 § URL mot att återge verk på ett sätt som kränker den andliga odlingens intressen. Också beträffande detta förbud togs därför in ett förbehåll i 1 kap. 8 § TF.

Offentlighetskommitténs förslag innebär att det nuvarande generella förbehållet i 1 kap. 8 § TF för upphovsmannens och fotografens rätt uttryckligen anges gälla bara verk eller fotografi som innefattas i allmän handling och inskränks till att bara avse rätten att offentliggöra verket resp. fotografiet i tryckt skrift men däremot inte t. ex. rätten att utlämna verk som innefattas i allmän handling. I departementspromemorian uttalas att den grundläggande regeln i 1 kap. 1 § TF om rätten att i tryckt skrift yttra tankar och åsikter samt meddela uppgifter och underrättelser inte gör något undantag för det fall att det material som skall tryckas omfattas av annans upphovsrätt. Eftersom tryckfriheten får inskränkas bara genom regler i själva TF måste enligt promemorian TF innehålla en hänvisning till URL och FotoL också beträffande rätten till andra alster än sådana som innefattas i allmän handling.

Det är en grundläggande princip att den tryckfrihetsrättsliga lagstiftningen inte griper in i gällande privaträttsliga regler eller rättsgrundsatser (se prop. 1956: 184 s. 16 och 1960: 17 s. 93). Samtidigt gäller att tryckfriheten får inskränkas bara genom regler som är meddelade i själva TF. I denna infördes därför redan vid dess tillkomst en hänvisning till allmän lag för att klargöra att upphovsrätten kan inskränka tryckfriheten. Enligt min mening är det naturligt att förbehållet i TF generellt hänvisar till den upphovsrättsliga lagstiftningen, dvs. URL och FotoL, alltså även beträffande andra alster än sådana som innefattas i allmän handling.

Den närmare avvägningen mellan tryckfrihetsrätt och upphovsrätt bör göras i den upphovsrättsliga lagstiftningen. Denna får därvid självfallet inte utformas så, att den inskränker den grundlagsenliga rätten att ta del av allmän handling. Detta kräver att det i URL görs förbehåll för denna rätt. Det bör alltså föreskrivas, att allmän handling utan hinder av upphovsrätt alltid skall tillhandahållas i den ordning 2 kap. TF anger. Bestämmelsen bör avse alla slag av allmänna handlingar, både sådana som omfattas av 9 § och sådana som avses i 24 §. De hänvisningar till reglerna om upphovsrätt till allmänna handlingar, som enligt vad jag nyss har sagt skall göras i 45, 46, 48 och 49 §§ URL samt 12 § FotoL, bör avse också denna bestämmelse som lämpligen tas upp i en ny 24 a § i URL.

Genom den föreslagna 24 a § tillgodoses det tryckfrihetsrättsliga intresset av att allmän handling alltid skall få tillhandahållas enligt TF.

Någon anledning finns då inte att av hänsyn till dessa intressen begränsa upphovsmannens rätt i övrigt, dvs. att inskränka räckvidden av förbehållet i 1 kap. 8 § TF till att bara avse offentliggörande i tryckt skrift.

Offentlighetskommittén föreslår också att hänvisningen i 1 kap. 8 § andra stycket TF inskränks på så sätt att 51 § URL inte omfattas av densamma. Som skäl åberopar kommittén att det här är fråga om ingripande från andra utgångspunkter än dem som har med yttrandefriheten att göra och att det även utan något förbehåll i TF är klart att sådant ingripande kan göras enligt lag. I promemorian förordas emellertid att någon ändring inte görs i detta hänseende. För egen del avslutar jag mig till denna uppfattning.

Offentlighetskommittén har anfört att också ljud- och bildupptagning i vissa fall kan anses utgöra en allmän handling och därmed bli underkastad TF:s reglering. Denna kan därför få betydelse även för vissa rättighetsinnehavare som nämns i 5 kap. URL. I promemorian uttalas att detta förhållande f. n. inte synes påkalla någon ändring av förbehållet i 1 kap. 8 § TF.

Detta förbehåll avser enligt ordalagen bara den rätt som tillkommer upphovsman till verk eller framställare av fotografisk bild men däremot inte den rätt som tillkommer innehavare av närstående rättigheter eller framställare av sådant alster som avses i 49 § URL. Reglerna i TF om rätten till fri tillgång till allmänna handlingar etc. kolliderar sålunda med vad som föreskrivs i URL om de befogenheter som tillkommer de nämnda rättighetsinnehavarna. Till en del är emellertid kollisionen praktiskt sett löst genom att inspelning resp. alster som avses i 49 §, som framställts hos myndighet, enligt de av mig föreslagna hänvisningarna till de nya bestämmelserna i 9, 24 och 24 a §§ URL i princip får återges fritt och skall utlämnas enligt reglerna i 2 kap. TF. Kollisionen blir aktuell bara i de fall då inspelningen resp. alstret inte får återges fritt. Vad beträffar alster som avses i 49 § vill jag framhålla att dessa i dag i princip alltid skyddas även när de har framställts hos myndighet, eftersom 49 § inte innehåller någon inskränkning i framställarens rätt av hänsyn till allmänna intressen. Något särskilt förbehåll i TF av hänsyn härtill har hittills inte ansetts nödvändigt. På grund av vad jag nu anfört och med hänsyn till frågans ringa praktiska betydelse anser jag i likhet med utredningen att de förhållanden som jag här har berört inte f. n. påkallar någon ändring i TF.

5 Övergångsbestämmelser

I de båda promemoriorna föreslås att övergångsbestämmelserna till de föreslagna ändringarna i URL och FotoL utformas enligt samma principer som ligger till grund för motsvarande, nu gällande bestämmel-

ser i URL. Förslaget innebär i huvudsak att de nya reglerna förklaras tillämpliga även på verk som tillkommit före ikraftträdandet. Enligt promemorian bör emellertid vissa undantag göras, eftersom de nya reglerna i vissa hänseenden ger ett mer omfattande skydd än gällande lag. Undantagen avser dels att exemplar av verk som har framställts med stöd av äldre lag fritt bör få spridas och visas, dels att den som före den nya lagens ikraftträdande har tillverkat trycksats, kliché, form eller annat sådant hjälpmedel för att med stöd av äldre lag mångfaldiga visst verk bör få använda det för detta ändamål under en viss övergångstid och fritt sprida och visa exemplar som han har framställt med dessa hjälpmedel. Vidare framhålls i promemorian att vad som sålunda föreslås om verk skall äga motsvarande tillämpning i fråga om framförande, ljudupptagning samt ljudradio- eller televisionssändning som avses i 45—48 §§ URL liksom på arbete som avses i 49 § URL.

Förslagen har inte mött någon erinran vid remissbehandlingen. Även jag ansluter mig till de av utredningen förordade reglerna.

6 Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, och

2. lag om ändring i lagen (1960: 730) om rätt till fotografisk bild.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

8 § andra stycket

I förevarande lagrum regleras frågan, när ett upphovsrättsligt verk skall anses vara utgivet.

Enligt gällande lydelse av 8 § andra stycket anses ett verk utgivet, då exemplar därav lovligen förts i handeln eller på annat sätt blivit spridda till allmänheten.

För att bringa bestämmelsen i full överensstämmelse med den nya lydelsen av art. 3.3. i Bernkonventionen föreslås i enlighet med vad som har anförts i den allmänna motiveringen att ordet "lovligen" byts ut mot orden "med upphovsmannens samtycke". Genom ändringen markeras att ett verk inte skall anses utgivet i lagens mening på grund av en spridningsåtgärd som vidtagits utan samtycke av upphovsmannen, t. ex. på grund av en tvångslicens. Detta är av betydelse främst med hänsyn till den rättsverkan som är förknippad med utgivning i fråga om bestämmande av hemland. Om t. ex. ett verk först distribuerats till all-

mänheten i ett land utanför Sverige med stöd av i landet gällande bestämmelser om tvångslicens, blir verket sålunda inte att anse som utgivet i den mening som avses i den föreslagna lydelsen av 60 § första stycket 2. Detta innebär, bortsett från den särskilda frågan om samtidig utgivning, att om verket därefter ges ut i Sverige med upphovsmannens samtycke och sådan utgivning inte tidigare skett utomlands, Sverige blir hemland för verket. Vidare klargörs genom ändringen att den omständigheten att ett utländskt konstverk utnyttjas enligt reglerna i 14, 15 eller 16 § URL inte innebär att verket därigenom får hemland i Sverige.

9 §

Enligt gällande lydelse föreskrivs i paragrafens första stycke att handlingar som är upprättade hos myndighet som avses i 2 kap. 3 § TF inte är föremål för upphovsrätt. Undantag härifrån gäller enligt andra stycket för vissa officiella kartor.

I enlighet med vad jag har anfört i den allmänna motiveringen bör i denna paragraf ges föreskrifter rörande sådana hos myndighet upprättade handlingar vilka i princip och med endast vissa specificerade undantag över huvud taget inte skall vara föremål för upphovsrätt, dvs. in- och utländska författningar, in- och utländska myndigheters beslut, svenska myndigheters yttranden samt officiella översättningar av sådana texter. En huvudregel av innebörd att sådana handlingar inte är föremål för upphovsrätt har tagits in i *första stycket*. Frågan om upphovsrättsligt skydd för andra grupper av allmänna handlingar regleras enligt förslaget i 24 §.

Uttrycken "författningar" samt "beslut" och "yttranden" avser att täcka sådana handlingar som återger myndigheternas överläggningar och beslut. Hit hör t. ex. lagar, kungörelser, domar och andra beslut, som meddelats av domstol, och beslut som fattats av förvaltningsmyndighet. Vidare omfattas myndigheters remissyttranden, berättelser, förslag och utlåtanden. Statliga kommittébetänkanden utgör en annan praktiskt viktig kategori av handlingar som avses med bestämmelsen. Protokoll över förhandlingar i riksdagen och i kommunala organ omfattas också.

I fråga om författningar vill jag framhålla att uttrycket får anses täcka även t. ex. föreskrifter av förvaltningsmyndigheterna och kommunala eller andra föreskrifter som tas in i länskungörelserna (jfr SOU 1970: 48 s. 15 och 17).

I promemorian berörs frågan hur man i upphovsrättsligt hänseende skall behandla sådant material, som ingår i ett beslut eller yttrande men som inte härrör från myndigheten själv utan har getts in av någon utomstående. Som utredningen anför faller sådant material i regel under 24 § och är i princip skyddat. Som exempel kan nämnas sakkun-

nigutlåtande som har getts in i en rättegång. Utlåtandet som sådant omfattas enligt 24 § av upphovsrätt men får i viss utsträckning återges i samband med en redogörelse för målet. Har domstolen i domen helt eller delvis tagit in utlåtandet är det en del av domen och behandlas på samma sätt som denna. Till den del utlåtandet har återgetts kan någon upphovsrätt således inte göras gällande. Detsamma torde i regel böra gälla om ett utlåtande har fogats som bilaga t. ex. till ett kommittébetänkande och betänkandet innehåller en hänvisning till bilagan. Har en myndighet däremot i ett remissyttrande hänvisat till en tidigare publicerad skrift och i upplysande syfte fogat ett exemplar av skriften vid yttrandet går upphovsrätten inte därmed förlorad. Som framhålls i promemorian kan vissa svårbedömda gränsfall förekomma, vilka det dock måste överlämnas åt rättstillämpningen att avgöra.

Beslut eller yttranden av myndighet kan ibland hänvisa till kartor eller teckningar som upprättats i ärendet, t. ex. i ett stadsplan- eller ett lantmäteriärende. Också dessa handlingar utesluts från skydd. Yttrande kan även ges i tabell- eller diagramform, t. ex. statistiska uppgifter. Med yttrande av myndighet avses också särskilda yttranden av personer som är knutna till myndigheten, t. ex. ett votum av en domstolsledamot eller ett särskilt yttrande av en ledamot i en utredning.

I promemorian föreslås att bestämmelsen i 9 § skall vara tillämplig på beslut "av myndighet". Eftersom föreskriften rör allmänna handlingar bör begreppet myndighet i princip tolkas i enlighet med 2 kap. 3 § TF där det närmare anges vad som menas med stats- och kommunalmyndighet. Som jag nämnt i den allmänna motiveringen (avsnitt 4.4.3) är bestämmelsen i 9 § avsedd att tillämpas också på beslut av utländska myndigheter. Det kan självfallet i vissa fall vara tveksamt, om ett utländskt organ eller en utländsk institution är att anse som myndighet. Det kan vidare ifrågasättas om det är lämpligt att använda uttrycket "myndighet", som direkt anknyter till svenska förhållanden. Frågan berördes i 1960 års lagstiftningsärende (prop. 1960: 17 s. 380). I lagrådsremissen användes uttrycket "myndighet eller annat offentligt organ" och motivet för denna formulering torde ha varit att bestämmelsen på grund av internationell överenskommelse (jfr 62 § URL) kunde komma att bli tillämplig också på utländska myndigheters beslut och yttranden. På lagrådets hemställan ändrades emellertid detta till "myndighet som avses i 2 kap. 3 § TF". Lagrådet ansåg att den omständigheten att tillämpningsområdet angavs genom en hänvisning till TF:s uppräknade svenska myndigheter inte torde utesluta att bestämmelsen i viss utsträckning kunde erhålla motsvarande tillämpning på verk av utländskt ursprung, om URL genom överenskommelse med annat land fick vidgad giltighet.

För egen del anser jag dock att det inte är nödvändigt att i bestämmelsen uttryckligen hänvisa till den definition av begreppet myndighet

som finns i 2 kap. 3 § TF. Även utan en sådan hänvisning torde det stå klart att begreppet skall tolkas med ledning av detta stadgande och den rättspraxis som har utbildats i anslutning till detta. En hänvisning till 2 kap. 3 § TF skulle dessutom vara förvillande, eftersom bestämmelsen är avsedd att tillämpas också beträffande beslut av utländsk myndighet. Jag anser det inte heller lämpligt att genom tillägg av orden "annat offentligt organ" eller liknande uttryck, som till sin innebörd är oklart, markera att bestämmelsen är tillämplig på beslut av utländska myndigheter. Det som är kännetecknande för myndighetsbegreppet, nämligen att det skall vara fråga om statligt eller kommunalt organ som har att fatta beslut självständigt, bör i stället vara avgörande vid bedömningen av om ett utländskt offentligt organ är att anse som myndighet (jfr offentlighetskommitténs betänkande Offentlighet och sekretess, SOU 1966: 60 s. 130).

När det gäller yttranden av myndighet bör som tidigare anförts bara svenska myndigheters yttranden omfattas av bestämmelsen. I promemorian föreslås att detta anges genom en hänvisning till 2 kap. 3 § TF. För min egen del anser jag det emellertid vara både enklare och tydligare att i detta sammanhang ange att det är yttranden av "svensk myndighet" som avses.

Bestämmelsen är tillämplig även om myndighets yttrande ges ut i utlandet, något som ibland förekommer när svenska myndigheter avger yttranden till internationella organisationer. Utländska myndigheters yttranden omfattas inte av bestämmelsen. Beträffande dessa gäller således de allmänna reglerna, vilket innebär att de åtnjuter skydd under förutsättning att de faller inom tillämpningsområdet för URL enligt 60 § URL eller enligt bestämmelserna i TK.

De typer av handlingar som anges i första stycket är enligt den där upptagna huvudregeln inte föremål för upphovsrätt i någon form. Detta innebär att var och en kan förfoga över dem med uteslutande av upphovsmannens alla befogenheter såväl förfoganderätten enligt 2 § URL som den ideella rätten enligt 3 § URL. Det är följaktligen tillåtet att exempelvis trycka av ett statligt betänkande eller att ge ut en domsamling.

Som jag har anført i den allmänna motiveringen bör vissa typer av verk åtnjuta skydd även om de ingår i sådan handling som avses i första stycket, nämligen officiell karta, alster av bildkonst, musikaliskt verk och diktverk. Bestämmelse härom har tagits upp i *andra stycket första punkten*. Där föreskrivs att utan hinder av vad som sagts i första stycket upphovsrätt får göras gällande till verk som nyss nämnts i den mån de ingår i handling som avses i första stycket. Regelen innebär att upphovsman till sådant verk kan göra gällande såväl förfoganderätt till verket enligt 2 § URL som ideell rätt enligt 3 § URL.

Med *officiella kartor* bör i likhet med vad som uttalats i prop. 1956:

184 s. 18 avses kartor som det enligt föreliggande instruktioner eller i övrigt enligt statsmakternas beslut åligger verk och myndigheter att upprätta och ge ut oberoende av beställning. Kartor utanför denna kategori, dvs. framför allt sådana som upprättas efter beställning, omfattas inte av den här föreslagna regeln. Jag vill emellertid framhålla att skydd för sådana kartor kan komma att åtnjutas enligt vissa bestämmelser som jag föreslår i 24 §, främst såsom verk som tillhandahålls allmänheten i samband med affärsverksamhet.

Begreppet officiell karta kan inte anses omfatta t. ex. vanliga förrättningskartor som upprättats inom fastighetsbildningsmyndigheterna för fastighetsbildnings- eller planändamål eller enligt expropriationslagen. Sådana kartor tillkommer på initiativ av annan än myndigheten, eftersom de upprättas vid förrättning som påbörjas efter ansökan.

Med anledning av uttalanden av en del remissinstanser vill jag slutligen framhålla att en förutsättning för att karta skall erhålla upphovsrättsligt skydd givetvis är att den är att anse som verk i URL:s mening (prop. 1960: 17 s. 50). Är kartan inte att anse som sådant verk, kan förhållandena i vissa fall vara sådana att den utgör arbete vari sammanställts ett stort antal uppgifter. På sådant arbete äger i princip 49 § URL tillämpning.

Alster av bildkonst omfattar måleri och skulptur men däremot inte arkitektur och inte heller konstindustri eller konsthantverk. Till bildkonst räknas även många andra slags teknik än de nämnda, såsom teckning, grafik etc. Väsentligt är emellertid att bara sådana verk omfattas av begreppet där bilden utgör framställningens egentliga syfte och där inte något nyttosyfte ingår (jfr SOU 1956: 25 s. 76).

Skydd föreslås vidare för *musikaliskt verk* som innefattas i handling som avses i första stycket. Härmed syftas t. ex. på sådana fall då musikaliska verk ingår i eller är fogade till ett utredningsbetänkande.

Slutligen föreslås skydd för *diktverk* som innefattas i handling som sägs i första stycket. Termen "diktverk" har samma innebörd som uttrycket "dikt" i 19 § första stycket URL.

Den upphovsrätt som tillkommer vissa verk enligt andra stycket första punkten är självfallet underkastad de allmänna inskränkningarna i 2 kap. URL. Därutöver behövs emellertid i vissa fall ytterligare inskränkningar i upphovsmannens rätt. Som jag har närmare utvecklat i den allmänna motiveringen bör detta ske genom en tvångslicensregel. Bestämmelser härom har tagits in i andra stycket andra, tredje och fjärde punkterna. Huvudprincipen är enligt *andra stycket andra punkten* och *första ledet av tredje punkten* att alster av bildkonst, musikaliskt verk och diktverk som är skyddat enligt första punkten skall mot ersättning få återges utan upphovsmannens samtycke. Rätten att återge verket innefattar både att det får mångfaldigas genom tryck, inspelning etc. och att det får göras tillgängligt för allmänheten t. ex. genom television, radio

eller film. Mångfaldigade exemplar får spridas till allmänheten. Däremot är upphovsmannens ideella rätt enligt 3 § bevarad. Ersättningen får i händelse av tvist bestämmas av domstol.

Ersättningen skall dock enligt *andra stycket tredje och fjärde punkterna* inte utgå när återgivandet sker i samband med myndighets verksamhet och inte heller när det sker i samband med redogörelse för mål eller ärende i vilket verket förekommit och det sker endast i den omfattning som betingas av ändamålet med redogörelsen. Regeln har som jag nämnt i den allmänna motiveringen sin förebild i 24 § URL.

Regeln om myndighets rätt att återge verk avser att ge myndigheter möjlighet att utan ersättning utnyttja verken för sin verksamhet. Rätten tillkommer myndigheter över huvud taget och inte bara den myndighet vid vilken den allmänna handling upprättats i vilken verket ingår.

När ett verk återges enligt bestämmelserna i *andra stycket* skall upphovsmannens ideella rätt iaktas. Regler härom finns i *tredje stycket*. Där föreskrivs att vid återgivande enligt *andra stycket* bestämmelserna i 26 § URL skall äga motsvarande tillämpning. I 26 § första stycket sägs att bestämmelserna i 2 kap. inte medför inskränkning i upphovsmannens rätt enligt 3 § i vidare mån än att byggnad eller bruksföremål får ändras av ägaren utan upphovsmannens lov. Enligt 26 § *andra stycket* föreskrivs, att när ett verk med stöd av bestämmelserna i 2 kap. återges offentligt, källan skall nämnas i den omfattning och på det sätt god sed kräver. Vidare får verket inte utan upphovsmannens samtycke ändras i vidare mån än som krävs för den medgivna användningen. Reglerna om skyldighet att uppge källan är väsentligen föranledda av att verket vid utnyttjanden enligt 2 kap. ofta återges i mer eller mindre omfattande delar eller utdrag och att upphovsmannen har ett intresse av att uppgift lämnas om ur vilket verk partiet har tagits. Förbudet mot opåkallade ändringar föranleds av att upphovsmannen vid fria utnyttjanden inte har möjlighet att bestämma om det sätt på vilket återgivningen skall ske. De överväganden som ligger bakom reglerna i 26 § har giltighet också på utnyttjanden av sådana verk som har skydd enligt 9 § *andra stycket* första punkten. Eftersom 26 § enligt sin lydelse har tillämpning bara på utnyttjanden enligt 2 kap. har en direkt hänvisning till bestämmelserna i 26 § gjorts i 9 § *tredje stycket*. Det bör anmärkas att rättigheterna enligt 26 § *andra stycket* i motsats till dem i 3 § fritt kan återges och överlåtas.

Slutligen bör nämnas att i den av mig föreslagna 24 a § tagits upp en bestämmelse om att allmän handling utan hinder av upphovsrätt skall tillhandahållas i den ordning 2 kap. TF stadgar. Denna bestämmelse har tillämpning också på handlingar som avses i 9 §.

21 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt att ta med verk i vissa reportage genom ljudradio, television eller film.

Enligt gällande lydelse får vid återgivande genom nämnda medier av dagshändelser tas med korta avsnitt av verk som framförs eller visas som ett led i dagshändelserna.

För att nå överensstämmelse med den nya lydelsen av art. 10bis. i Bernkonventionen har vissa ändringar gjorts i paragrafen. Sålunda har tillämpningsområdet ändrats från "återgivande av dagshändelse" till "information om dagshändelse". Detta uttryck får anses något vidare än det som nu används i lagtexten och omfattar t. ex. även program av kommenterande karaktär. Vidare har uttrycket "framföres eller visas" bytts ut mot uttrycket "höres eller synes". Det nuvarande uttrycket för nämligen tanken närmast till åtgärder genom vilka verket görs tillgängligt för åskådaren, medan motsvarande uttryck i konventionen knyter an till hur denne uppfattar verket.

I lagtexten har vidare begränsningen till "korta avsnitt" ersatts av uttrycket "i den omfattning som betingas av informationssyftet". Också denna ändring är föranledd av den nya konventionstexten. Jag vill emellertid här än en gång framhålla att informationssyftet bara i undantagsfall motiverar annat än korta avsnitt.

Slutligen har paragrafen gjorts tillämplig också på trådöverföring. Detta har skett genom användning av samma uttryck som i 45 §, nämligen "direkt överföring". Härmed avses t. ex. ett sådant fall som att ett framträdande i en lokal genom tråd överförs till en annan lokal.

24 §

I paragrafens *första stycke* har tagits upp de regler som föreslås gälla för sådana hos myndighet upprättade handlingar som inte omfattas av 9 § första stycket, dvs. andra allmänna handlingar än författningar, beslut eller yttranden av myndighet. Enligt gällande lydelse innehåller paragrafen bestämmelser om rätt till återgivning av vad som muntligen eller skriftligen anförs inför myndighet m. m. Som anförts i den allmänna motiveringen behålls dessa bestämmelser principiellt oförändrade. De har tagits upp i *andra stycket* av paragrafen med bara en redaktionell jämkning.

Handling anses enligt 2 kap. 5 § TF upprättad när den expedierats eller, om expedition inte äger rum, när det ärende till vilket handlingen hänförs sig blivit slutbehandlat.

I 24 § *första stycket första punkten* URL föreskrivs till en början som huvudregel att annan hos svensk myndighet upprättad handling än som avses i 9 § första stycket får återges utan upphovsmannens samtycke. Enligt vad som anförts i den allmänna motiveringen innebär detta att upphovsmannen har kvar sin s. k. ideella rätt till verket. Detta innebär

enligt 3 § att vid återgivande av verket upphovsmannens namn skall anges i den omfattning och på det sätt som god sed kräver och att verket inte får ändras eller göras tillgängligt för allmänheten på ett sätt som är kränkande för upphovsmannen. Vidare blir reglerna i 26 § andra stycket tillämpliga. Enligt dessa skall vid återgivande enligt bl. a. 24 § källan nämnas i samma omfattning som i fråga om upphovsmannens namn och vidare får verket inte ändras i vidare mån än som krävs för den medgivna användningen.

Från den nu angivna huvudregeln i första punkten görs i *andra punkten* undantag för vissa särskilda kategorier av handlingar som i princip inte är föremål för någon inskränkning i fråga om det upphovsrättsliga skyddet, dvs. som inte får återges utan samtycke.

Som en första kategori bland de handlingar som på grund av undantagsbestämmelsen i första stycket andra punkten tillförsäkras fullständigt upphovsrättsligt skydd har tagits upp *officiell karta*. Som jag närmare utvecklat vid 9 § är det en förutsättning för skydd att kartan är att anse som ett verk i URL:s mening.

Den andra kategori som föreslås skola erhålla upphovsrättsligt skydd är *teknisk förebild*. Uttrycket bör, som framhålls i promemorian, tolkas på i huvudsak samma sätt som motsvarande uttryck i 3 § andra stycket lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens. Detta innebär att uttrycket omfattar, utom ritning, också t. ex. mönster, modell och schablon. Det bör emellertid även här framhållas att för upphovsrättsligt skydd krävs att fråga är om ett verk i URL:s mening.

I andra punkten föreslås vidare skydd för *verk som framställts för undervisning*. Bestämmelsen avser i första hand verk som tillkommit i ren förlagsverksamhet men äger i och för sig tillämpning även på verk som tillkommit i andra former. Kravet att verket skall ha framställts för undervisning innebär att verk som tillkommit utan detta begränsade syfte inte omfattas av bestämmelsen, även om verket faktiskt används för undervisning. Så blir t. ex. fallet med en av myndighet utgiven upplysningskrift om sociala förmåner eller om nytillkommen lagstiftning. Å andra sidan bör inte kravet på att verket skall ha framställts för undervisning tolkas så snävt att från skydd utesluts alla verk som tillkommit under själva undervisningen. Vissa sådana verk, t. ex. elevproduktioner vid Dramatiska institutet, bör anses ingå i begreppet verk som framställts för undervisning, eftersom de i regel tillkommer under kontinuerlig medverkan av lärare och annan personal vid undervisningsanstalten på sådant sätt att produkten i sig själv får anses ha framställts för undervisningsändamål. Utanför det skyddade området bör däremot falla vanliga skoluppsatser o. d. Det är givet att vissa gränsdragningsproblem här kan uppkomma. Dessa torde emellertid få överlämnas till rättstillämpningen.

Begreppet undervisning har här samma innebörd som i 16 §, som

handlar bl. a. om samlingsverk till bruk vid undervisning. Jag har tidigare i samband med behandlingen av art. 10.2. i Bernkonventionen (avsnitt 3.4.2.8) berört innebörden av uttrycket undervisning i 16 §. Som jag anført där torde detta täcka, förutom undervisning i undervisningsanstalter, dels radioundervisning som direkt är angiven som riktad till skolor och universitet, dels sådan folkbildningsverksamhet som bedrivs i studiecirklar eller liknande organiserade grupper. Begreppet undervisning kan också bli tillämpligt på statlig och kommunal fortbildningsverksamhet.

Nästa kategori som föreslås skola erhålla skydd är *verk som utgör resultat av vetenskaplig forskning*. Jag vill först framhålla att föremål för skyddet inte är det vetenskapliga resultatet som sådant utan bara den litterära form i vilken det framlagts (SOU 1956: 25 s. 65). Forskningsresultat läggs stundom fram i sådan form att de faller under den föreslagna 9 §, t. ex. när en vetenskaplig undersökning redovisas i ett utredningsbetänkande. I dessa fall åtnjuter verket således inte skydd. I begreppet "vetenskaplig forskning" får anses ligga att det behandlade ämnet har en viss svårighetsgrad och att de där uppkommande frågorna behandlas med en viss självständighet. Som framhållits i departementspromemorian faller därför utanför begreppet t. ex. en enkel presentation av ett statistiskt material som utvalts och bearbetats efter gängse principer eller en populärvetenskaplig framställning av tidigare kända fakta eller idéer.

Även *alster av bildkonst* som tagits in i en av myndighet upprättad handling föreslås skola få skydd. Sådant förordas också för *musikaliskt verk* och *diktverk* som ingår i sådan handling. I fråga om dessa typer av verk vill jag i huvudsak hänvisa till vad jag anført vid 9 § andra stycket första punkten. Skyddet för musikaliska verk och diktverk kan få betydelse för t. ex. Svenskt visarkivs samlingar av inspelningar. Även dialekt- och ortsnamnsarkivens inspelningar torde i viss omfattning få skydd enligt dessa regler.

Skydd ges vidare för *verk varav exemplar i samband med affärsverksamhet genom myndighets försorg tillhandahålls allmänheten*.

Begreppet affärsverksamhet får anses omfatta, förutom sådana fall där verksamheten drivs i rent vinstsyfte, även de situationer där meningen bara är att verksamheten i stort sett skall bära sig. Bestämmelsen tar främst sikte på myndighet som direkt är affärsdrivande men den bör tillämpas också då bara en viss del av myndigheten driver affärsverksamhet, t. ex. i form av förlagsrörelse eller på annat sätt. Det avgörande för bestämmelsens tillämpning är att alstret tillhandahålls allmänheten i samband med affärsverksamhet. Är detta krav uppfyllt är det å andra sidan utan betydelse huruvida ersättning för exemplaren skall betalas. Bestämmelsen skall nämligen tillämpas även om själva exemplaren såsom fallet kan vara med vissa tidskrifter, tillhandahålls gratis t. ex. i samband med att man mot betalning anlitar myndighetens tjänster.

I *andra stycket* har som tidigare påpekats tagits upp innehållet i den nuvarande 24 § med en smärre redaktionell jämkning.

Att allmän handling utan hinder av upphovsrätt skall tillhandahållas i den ordning 2 kap. TF stadgar framgår av 24 a § i mitt förslag.

24 a §

I denna paragraf föreskrivs att allmän handling utan hinder av upphovsrätt skall tillhandahållas i den ordning 2 kap. TF anger.

Sättet för tillhandahållande av allmän handling regleras främst i 2 kap. 8 § TF. Enligt denna bestämmelse skall allmän handling, som inte skall hållas hemlig, på begäran genast eller så snart ske kan utan avgift tillhandahållas den som för läsning eller avskrivning på stället vill ta del därav. Han äger också mot fastställd avgift få avskrift av handlingen. Skyldighet att tillhandahålla handling på stället skall dock inte föreligga om betydande hinder därför möter.

Regeln i 24 a § äger tillämpning både på allmänna handlingar som omfattas av 9 § och på sådana som omfattas av 24 §. Genom en hänvisning i 49 § URL har den också gjorts tillämplig på handling som innehåller katalog, tabell eller annat dylikt arbete. När det gäller tillämpningen av 24 a § på handlingar i egentlig mening torde den inte kräva några kommentarer utöver vad som anförts i den allmänna motiveringen.

Som har anförts i den allmänna motiveringen är bestämmelsen tillämplig också på inspelningar som är att anse som allmänna handlingar. Frågan uppkommer då på vilket sätt inspelningarna i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. TF skall tillhandahållas allmänheten. Problemet kan ha stor praktisk betydelse t. ex. när det gäller Svenskt visarkivs eller Dramatiska institutets inspelningar av t. ex. musikaliska eller dramatiska verk. De sätt på vilka en inspelning av sådana allmänna handlingar kan tillhandahållas enligt 2 kap. TF torde vara uppspelning på stället samt framställning och utlämnande av kopia. I fråga om uppspelning — som närmast torde vara att anse som offentligt framförande — innebär 24 a § bara en inskränkning i verkets upphovsmans ensamrätt att förfoga över verket. Offentligt framförande av en inspelning på annat sätt än genom radio- och televisionssändning är nämligen enligt URL inte underkastat den utövande konstnärens eller framställarens bestämmande. I fråga om kopiering av inspelningar har i princip den utövande konstnären, den som framställt inspelningen och — om inspelningen skett från en radio- eller televisionssändning — sändarföretaget rätt att förbjuda kopiering. Sådan rätt tillkommer i princip också upphovsmannen till det inspelade verket. Genom att 24 a § görs tillämplig också på utövande konstnärer m. fl. innehavare av s. k. närstående rättigheter, kommer bestämmelserna om dessa konstnärers rättigheter inte att utgöra hinder mot att inspelningar kopieras för att tillhandahållas i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. TF.

25 §

Paragrafen innehåller föreskifter om spridning och visning av konstverk.

Enligt första stycket första punkten i den nu gällande lydelsen får, sedan upphovsmannen överlåtitt exemplar av konstverk eller verket utgivits, exemplar som överlåtits eller omfattas av utgivningen spridas vidare samt verket visas offentligt. Enligt första stycket andra punkten får verket också tas med vid inspelning av film eller televisionsprogram, om återgivningen är av underordnad betydelse med hänsyn till filmens eller programmets innehåll. I andra stycket ges regler om rätt att avbilda utställt eller saluhållet konstverk i katalog etc. och om rätt att avbilda konstverk som är stadigvarande anbragt utomhus. Enligt tredje stycket får byggnad fritt avbildas.

Som anförts i den allmänna motiveringen bör från huvudregeln i första stycket första punkten om rätt till fri visning undantag göras för visning genom film eller i television. Vissa inskränkningar i upphovsmannens ensamrätt i detta hänseende är emellertid påkallade. Det förefaller därvid lämpligt att knyta an till den reglering som enligt nuvarande första stycket andra punkten gäller för inspelning av film eller televisionsprogram.

I enlighet med det anförda har som ett *första stycke* i paragrafen tagits upp den nuvarande bestämmelsen i första stycket första punkten om fri visning med det tillägget att visning genom film eller i television undantagits. Den praktiska konsekvensen av den nya regeln är att upphovsmannen i princip får ensamrätt att bestämma över sådana former för visning. Uttrycket "genom film" omfattar visning av filmen såväl på biograf som i television. Vidare innebär den föreslagna lydelsen att all visning genom film i princip kräver tillstånd. Detta gäller vare sig verket redan finns inspelat på film eller om visningen förutsätter att ett särskilt "exemplar" av verket framställs genom att det tas upp på film. I sistnämnda fall gäller dock tolkningsregeln i 39 § att medgivande av rätt till inspelning även medför rätt till visning, om inte annat överenskoms. Någon ändring i detta hänseende avses inte med den föreslagna regeln i 25 § första stycket. Någon ändring i radio- eller televisionsföretags rätt att göra s. k. efemära inspelningar enligt 22 § åsyftas inte heller.

Uttrycket "i television" kommer med hänsyn till vad som nu sagts huvudsakligen att omfatta direktsändning.

Upphovsrättsligt sett omfattar begreppet television bara sändning som sker genom radiovågor utan förmedling av tråd. Sådana fall, t. ex. konstauktioner, där bilder av saluhållna konstverk genom kabel direkt överförs till televisionsskärmar i en annan lokal, är därför inte television i URL:s mening. Enligt min mening talar starka sakliga skäl för

att visning av konstverk skall vara fri, när den sker under sådana förhållanden, eftersom den ju oftast bara avser att göra verken tillgängliga för en publik som av utrymmesskäl inte kan vara närvarande i själva den lokal där verken finns. Något hinder mot att frige sådan visning föreligger inte enligt Bernkonventionen. Av skäl som jag nu har anfört bör man därför inte begränsa möjligheterna till att genom direkt överföring fritt visa konstverk som avses i 25 § URL.

Som ett *andra stycke* i paragrafen har tagits upp den nuvarande bestämmelsen i första stycket andra punkten med tillägget att även visning av film eller televisionsprogram, vari konstverket medtagits, får ske om återgivningen är av underordnad betydelse med hänsyn till filmens eller programmets innehåll. Ändringen får bl. a. den följd att konstverk som avses i paragrafen under den angivna förutsättningen får visas på film, däri inbegripet visning av film i television, även om samtycke inte föreligger enligt tolkningsregeln i 39 § URL. Har verket tagits upp på film med tillämpning av andra stycket, får det enligt den föreslagna bestämmelsen också visas, eftersom både inspelning av filmen och visning av den förutsätter att återgivandet är av underordnad betydelse med hänsyn till filmens eller programmets innehåll. Den föreslagna bestämmelsen ger vidare under angivna förutsättningar rätt till visning av konstverk i television även annorledes än genom film. I paragrafen har slutligen gjorts vissa rent redaktionella ändringar som är föranledda av den nya uppställningen av bestämmelserna.

39 §

Paragrafen innehåller en tolkningsregel avseende filmavtal.

Enligt gällande lydelse av paragrafen omfattar överlåtelse av rätt till inspelning av ett litterärt eller konstnärligt verk på film även rätt att genom filmen på biograf, i television eller på annat sätt göra verket tillgängligt för allmänheten. Detta gäller dock inte musikaliskt verk. Bestämmelsen är dispositiv.

För att undanröja varje tvekan om bestämmelsens räckvidd bör som förordats i den allmänna motiveringen uttryckligen anges att avtal om *filmning* också omfattar rätt till s. k. subtitling och dubbing. I överensstämmelse härmed har i paragrafen tillagts att överlåtelsen av rätt till inspelning av verk på film även omfattar rätt att i filmen återge talade inslag i text eller översätta dem till annat språk. Bestämmelsen täcker dels sådana fall där tal återges som text på samma språk, dels sådana där tal översätts och återges som tal eller text på annat språk.

Bestämmelsen bör inte anses innefatta ett krav på att översättning som sker till annat språk skall vara ordagrann. I synnerhet när det gäller insättning av dubbat tal är det ofta nödvändigt att anpassa detta till aktörernas läpprörelser och det kan därför vara befogat att göra vissa avvikelser från ursprungstexten. Det dubbade talet får dock inte i

så hög grad skilja sig från den ursprungliga texten att dess innebörd går förlorad.

45—49 §§

I dessa paragrafer finns bestämmelser om skydd för s. k. närstående rättigheter. I 45 § regleras skyddet för utövande konstnärers rättigheter i samband med grammofoninspelningar m. m. och i 46 § finns regler om skydd för framställare av grammofonskivor m. m. 47 § innehåller bestämmelser om rätt till ersättning för utövande konstnärer och framställare av grammofonskivor m. m. när skivan används vid radio- eller televisionsutsändning. I 48 § finns regler om skydd för radio- eller televisionsföretags rätt och 49 § innehåller bestämmelser om rätt till kataloger, tabeller och andra sådana arbeten, vari sammanställts ett stort antal uppgifter.

Som förordats i den allmänna motiveringen bör vad som föreslagits beträffande upphovsrätten till verk som innefattats i allmän handling erhålla motsvarande tillämpning på de närstående rättigheter som anges i 5 kap. I enlighet härmed har en hänvisning till 9, 24 och 24 a § införts i 45 § tredje stycket, 46 § andra stycket, 48 § tredje stycket och 49 § andra stycket. Vidare har en hänvisning till 9 och 24 §§ införts i 47 § andra stycket. Att hänvisning inte gjorts till 24 a § i den sistnämnda bestämmelsen beror på att denna handlar om ersättningsrätt och därför inte kan beröras av regeln i 24 a § om utlämnande av allmän handling.

Vad först angår *utövande konstnärers rätt* bör det framhållas att en förutsättning för skydd enligt 45 § över huvud taget är att framförandet avser ett verk i URL:s mening (prop. 1960: 17 s. 241). Den nu föreslagna hänvisningen innebär att i fall då själva inspelningen av ett sådant verk utgör en allmän handling, den utövande konstnären inte kan göra gällande större rätt än vad en upphovsman skulle ha kunnat göra i motsvarande situation. Frågan om skydd skall ges eller inte beror på om inspelningen som sådan har karaktären av allmän handling och inte på karaktären hos det inspelade verket. Är t. ex. ett yttrande av myndighet inspelat under sådana förhållanden att inspelningen inte utgör allmän handling, åtnjuter självfallet den utövande konstnären skydd i vanlig ordning. Om man omvänt tänker sig fallet att en inspelning utgör en upprättad allmän handling av det slag som t. ex. enligt den föreslagna 9 § inte åtnjuter skydd, så skyddas i princip inte inspelningen även om det inspelade verket i och för sig är skyddat.

Hänvisningen till 9 § innebär att om t. ex. en myndighet har avgett ett yttrande i form av en inspelning den utövande konstnär som framfört det inspelade verket inte har skydd mot kopiering, dvs. mot att inspelningen överförs till annan inspelning. Inte heller har han ideellt skydd enligt 3 §. Avser framförandet ett verk som är skyddat enligt 9 §

andra stycket skall däremot den utövande konstnären i princip åtnjuta vanligt skydd enligt 45 §. När det gäller redan upptagna framföranden är emellertid skyddet enligt 45 § begränsat till att han får motsätta sig kopiering. Enligt den föreslagna 9 § andra stycket får emellertid kopiering ske utan samtycke. Verkan av hänvisningen blir därför i själva verket begränsad till att den utövande konstnären får ersättning i den omfattning som anges i 9 § andra stycket. Ersättning utgår t. ex. inte när kopieringen sker i samband med myndighets verksamhet.

Konstnärens ideella rättigheter skall iakttas vid fri kopiering av skyddade inspelningar. Detta följer av hänvisningen i 9 § till bestämmelserna i 26 §.

Hänvisningen till 24 § innebär i fråga om inspelningar som är "upprättade" inom myndighet att de som huvudregel får kopieras utan den utövande konstnärens samtycke. Om inspelningen har samma karaktär som de verk som har fullt skydd enligt 24 § första stycket andra punkten, t. ex. om inspelningen har framställts för undervisning eller för att exemplar därav i samband med affärsverksamhet genom myndighets försorg skall tillhandahållas allmänheten, har emellertid den utövande konstnären skydd mot att inspelningen kopieras.

Av hänvisningen till 24 § följer vidare att den utövande konstnären har skydd i fråga om inspelningar som har getts in till myndighet. Undantag gäller om inspelningen t. ex. är att anse som ett anförande inför myndighet eller om inspelningen har getts in som bevis. I de fall som motsvaras av reglerna i 24 § får inspelningen i motsvarande omfattning återges, dvs. kopieras, utan samtycke.

Hänvisning har vidare gjorts till 24 a § enligt vilken allmän handling utan hinder av upphovsrätt skall tillhandahållas i den ordning 2 kap. TF föreskriver. Jag har vid 24 a § närmare berört förhållandet mellan denna bestämmelse och inspelningar.

Vad som nu sagts om skydd mot kopiering gäller i tillämpliga delar också i fråga om den rätt som *framställare av grammofonskivor m. m.* och *radio- eller televisionsföretag* har till inspelningar som utgör allmänna handlingar. Vad angår radio- eller televisionsföretags rätt kommer reglerna bara att gälla sådana fall där en radio- eller televisionsutskickning har spelats in så att inspelningen utgör en allmän handling. Hänvisningar till 9, 24 och 24 a §§ innebär att inskränkningarna i upphovsrätten enligt dessa paragrafer ges motsvarande tillämpning på de nämnda rättigheterna.

När det gäller *ersättningsrätten för utövande konstnärer och framställare av grammofonskivor m. m.* enligt 47 § innebär hänvisningen till 9 och 24 §§ i huvudsak att ersättningsrätt inte föreligger vid utskickning av vissa inspelningar, nämligen sådana som är att anse som handlingar vilkas återgivande är fritt enligt de nämnda paragraferna.

Vad angår skyddet för *katalogarbeten m. m.* i 49 § innebär hänvis-

ningen till 9, 24 och 24 a §§ att rätten till sådant arbete får vidkännas samma inskränkningar som i motsvarande fall skulle ha gällt för rätten till ett upphovsrättsligt skyddat verk.

58 §

I 58 § finns bestämmelser om att Stockholms rådhusrätt är exklusivt forum bl. a. för vissa mål om ersättning enligt URL.

Som jag har anfört i den allmänna motiveringen bör samma forumregel gälla i mål om ersättning enligt den av mig föreslagna bestämmelsen i 9 § andra stycket. En regel härom har införts i 58 §. I denna har vidare ordet "rådhusrätt" utbyts mot "tingsrätt" och — med anledning av att 19 § första stycket föreslås upphävt — hänvisningen till detta lagrum utgått.

60 §

I paragrafen ges bestämmelser om tillämpningsområdet för URL med hänsyn till verkens ursprung.

Enligt nu gällande lydelse av 60 § första stycket skall vad i URL föreskrivs om upphovsrätt tillämpas på verk av den som är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige, på verk av sådan statslös eller flykting, som här har sin vanliga vistelseort, och i övrigt på verk som först ges ut i Sverige. Detsamma gäller i fråga om här utfört byggnadsverk och konstverk som infogats i här belägen byggnad. I 60 § andra stycket föreskrivs att reglerna i 50 och 51 §§ skall äga tillämpning på varje litterärt eller konstnärligt verk, oberoende av dess ursprung. Dessa regler avser skydd för titel, pseudonym och signatur samt skydd mot att verk återges på ett sätt som kränker den andliga odlingens intressen.

Som anförts i den allmänna motiveringen föranleder de ändrade anknytningsmomenten i Paristexten av Bernkonventionen vissa ändringar i 60 §. Ändringarna innebär att man vid sidan av nationalitetskriteriet inför en allmän regel om att skydd skall tillkomma verk av den som har sin vanliga vistelseort i Sverige och att i paragrafen tas in bestämmelser om s. k. samtidig utgivning som motsvarar reglerna om samtidig publicering i art. 3.1. och 3.4. i konventionen. Beträffande filmverk föreslås vidare att man i enlighet med den nya bestämmelsen i art. 4. a. i konventionen inför ett speciellt anknytningsmoment, som kan användas när inte nationalitets- eller utgivningskriteriet är uppfyllt. Detta innebär att skydd skall ges för upphovsmän till filmverk vars producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort i Sverige. I anslutning härtill föreslås också att i 60 § tas in en presumtionsregel av innehåll att som producent skall anses den vars namn på sedvanligt sätt har satts ut på exemplar av filmverket. Slutligen föreslås vissa smärre jämkningar i fråga om anknytningsmomenten för byggnadsverk och konstverk i syfte att bringa bestämmelserna härom i full överensstämmelse med Paristexten av Bernkonventionen.

De föreslagna ändringarna bör lämpligen föranleda en omredigering av paragrafen. I ett första stycke bör under särskilda punkter tas upp motsvarighet till de nuvarande bestämmelserna i första stycket med de sakliga tillägg och ändringar som anknyter härtill. I ett andra stycke bör tas in vissa presumptionsregler om s. k. samtidig utgivning och om vem som är att anse som producent av filmverk. Som ett tredje stycke i paragrafen bör tas in bestämmelserna i nuvarande andra stycket.

I enlighet med det anförda tas i *första stycket* under *punkt 1* upp bestämmelse att URL:s regler om upphovsrätt är tillämpliga på verk av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. I anslutning härtill har den nuvarande specialregeln om skydd för den som har hemvist här liksom den särskilda bestämmelsen om statslösa och flyktingar slopats.

Ett par remissinstanser berör uttrycket "vanliga vistelseort" och menar att uttrycket kan vara oklart. Enligt min uppfattning är det dock inte möjligt att dra upp några bestämda riktlinjer för tolkningen av begreppet. I sammanhanget måste betydelse tillmätas flera olika faktorer, såsom vistelsetidens längd, avsikten med vistelsen, styrkan av vederbörandes anknytning till landet i fråga genom arbete, släktrelationer m. m. Spörsmålet torde få överlämnas till rättstillämpningen. Jag vill f. ö. erinra om att hemvistsakkunniga överväger bl. a. hithörande frågor (riksdagsberättelsen 1971 s. 221). En person kan självfallet byta sin vanliga vistelseort från tid till annan. När det gäller icke utgivna verk kan då ibland fråga uppstå, om verket med tillämpning av kriteriet om upphovsmannens vanliga vistelseort kan anses ha fått sådan anknytning till Sverige att det skall skyddas enligt URL. En relevant tidpunkt i sammanhanget torde därvid vara den då verket, utan att ha blivit utgivet, har gjorts tillgängligt för allmänheten. Har exempelvis så skett i Sverige utan upphovsmannens samtycke, bör denne kunna åberopa skydd enligt URL om han vid nämnda tidpunkt hade sin vanliga vistelseort här i landet.

Under *punkt 2* har tagits upp de föreslagna reglerna om tillämpning av utgivningskriteriet. Enligt bestämmelsen skall skydd ges dels, liksom nu, åt verk som först getts ut i Sverige, dels åt verk som getts ut samtidigt i Sverige och utom riket. Med sistnämnda uttryck avses att markera att regeln gäller oberoende av om den andra staten erkänts av Sverige. Till föreskriften om samtidig utgivning anknyter en specialregel i andra stycket. I fråga om innebörden av begreppet utgivning hänvisar jag till vad jag har anförut vid 8 § andra stycket.

Under *punkt 3* har tagits upp det speciella anknytningsmomentet för filmverk. Lagens bestämmelser om upphovsrätt görs där tillämpliga på filmverk vars producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort i Sverige. Begreppet producent ("maker", "producteur") torde i anslutning till internationell praxis i princip avse den fysiska eller juridiska person som tar initiativet till och svarar för filmen. Begreppet säte hänför sig

till juridiska personer och begreppet vanlig vistelseort till fysiska personer. I fråga om juridiska personer bör bestämmningen i princip ske med hänsyn till på vilken plats styrelsen har sitt säte.

Under *punkt 4* har tagits upp den nuvarande bestämmelsen om anknytningsmoment för byggnadsverk. För att få full överensstämmelse med konventionstexten på denna punkt har den rent redaktionella ändringen gjorts att ordet "utfört" bytts ut mot "uppfört".

Under *punkt 5* har hänförts det speciella anknytningsmomentet beträffande konstverk. Den föreslagna bestämmelsen innebär, att sådant verk ges skydd inte bara om det utgör del av här belägen byggnad utan också när det på annat sätt är fast förenat med marken. Detta får till följd att regeln blir tillämplig också på t. ex. statyer som är fast förenade med ett i marken anbragt fundament. Den torde även omfatta skulpturer och annat som huggits in direkt i berget.

I *andra stycket första punkten* föreslås en regel om vad som avses med samtidig utgivning. Enligt denna regel anses vid tillämpning av första stycket 2. samtidig utgivning ha ägt rum, om verket, efter utgivning utomlands, inom 30 dagar därefter getts ut i Sverige.

I *andra stycket andra punkten* föreskrivs att vid tillämpning av bestämmelsen i första stycket 3. som producent av filmverk anses, där inte annat visas, den vars namn på vanligt sätt satts ut på exemplar av verket.

Tredje stycket motsvarar paragrafens nuvarande andra stycke.

61 §

Paragrafen anger i första stycket tillämpningsområdet för URL:s regler i fråga om sådana s. k. närstående rättigheter som behandlas i 45—48 §§ och innehåller i andra stycket motsvarande bestämmelser med avseende på kataloger, tabeller och andra dylika arbeten som behandlas i 49 §.

Enligt *första stycket* tillämpas föreskrifterna i 45—48 §§ på framförande, ljudupptagning samt ljudradio- och televisionssändning som äger rum i Sverige. Någon ändring föreslås inte i dessa bestämmelser.

I *andra stycket* anges, att vad som föreskrivs i 49 § är tillämpligt på arbete framställt av den som är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller av den som har hemvist i Sverige eller av sådan statslös eller flykting som här i riket har sin vanliga vistelseort samt i övrigt på arbete som först getts ut i Sverige. Som förordats i den allmänna motiveringen bör orden "har hemvist i Sverige eller av sådan statslös eller flykting, som här i riket har sin vanliga vistelseort" ersättas med "här har sin vanliga vistelseort". Bestämmelsen har avfattats i enlighet härmed. Ändringen avser att skapa likformighet med motsvarande bestämmelse i 60 § 1.

7.2 Lagen om rätt till fotografisk bild

8 §

Paragrafen innehåller f. n., att vid återgivande genom television eller film av dagshändelse fotografisk bild som visas som ett led i dagshändelsen får tas med.

Bestämmelsen motsvarar i princip 21 § URL. I enlighet med vad som har anförts i den allmänna motiveringen bör bestämmelserna utformas på ett likartat sätt. Liksom beträffande 21 § URL föreslås därför att tillämpningsområdet ändras från "återgivande av" dagshändelse till "information om" sådan händelse. Som anförts vid 21 § URL får uttrycket "information om" anses vara något vidare än det som nu används i lagtexten. Det bör sålunda anses täcka också program av något mer kommenterande karaktär än ren nyhetsförmedling. Vidare har ordet "visas" bytts ut mot "synes". Det nuvarande uttrycket för tanken till åtgärder genom vilka fotografiet görs tillgängligt för åskådaren, medan uttrycket "synes" — som används i konventionen — knyter bättre an till vad denne uppfattar av bilden.

Fotografiska bilder kan med nutida teknik överföras också genom tråd. Med hänsyn härtill har paragrafen liksom 21 § URL gjorts tillämplig även på direkt överföring. Angående innebörden av detta uttryck hänvisas till vad som anförts vid 21 § URL.

12 §

Paragrafen innehåller f. n. föreskrifter om vissa inskränkningar i rätten till fotografisk bild. Sådan bild får sålunda fritt utnyttjas i rättsvårdens och den allmänna säkerhetens intresse.

I enlighet med vad jag har anført i den allmänna motiveringen har i ett nytt *andra stycke* i paragrafen tagits in en hänvisning till 9 och 24 §§ URL samt föreskrivits, att vid tillämpning av dessa paragrafer vad där sägs om alster av bildkonst skall gälla fotografisk bild som äger konstnärligt eller vetenskapligt värde. I ett *tredje stycke* har tagits in en regel om tillhandahållande av allmän handling enligt TF.

Hänvisningen till 9 § URL innebär, till en början, att fotografi, som intagits i en författning eller hör till en myndighets beslut eller yttrande, i princip inte åtnjuter skydd enligt FotoL. Varken förfoganderätt enligt 1 § eller ideell rätt enligt 2 § kan sålunda göras gällande till sådant fotografi. Eftersom hänvisningen omfattar också bestämmelserna i 9 § andra stycket URL kommer emellertid vissa undantag att gälla från denna huvudregel. Undantagsbestämmelserna i sistnämnda lagrum avser officiell karta, alster av bildkonst, musikaliskt verk och diktverk. En tillämpning av dessa regler beträffande fotografier torde över huvud taget kunna bli aktuell bara i fråga om officiell karta som framställt på fotografisk väg eller fotografi som utgör alster av bildkonst. Av skäl som har utvecklats i den allmänna motiveringen bör emel-

lertid undantagsregeln för alster av bildkonst vid lagrummets tillämpning i fråga om fotografier i stället avse fotografier med konstnärligt eller vetenskapligt värde och en uttrycklig regel därom har tagits in i andra stycket av nu förevarande paragraf i FotoL. Såvitt hänvisningen avser 9 § andra stycket URL medför den således att en officiell karta, som samtidigt utgör fotografi, eller ett fotografi av konstnärligt eller vetenskapligt värde åtnjuter skydd enligt FotoL, även om det ingår i sådan allmän handling som avses i 9 § första stycket URL, dock med den inskränkningen att fotografi med konstnärligt eller vetenskapligt värde får återges utan framställarens samtycke. För sådant återgivande skall emellertid utgå ersättning, utom när återgivandet sker i samband med myndighets verksamhet eller i samband med redogörelse för mål eller ärende i vilket den aktuella handlingen förekommit. För återgivande i samband med redogörelse för mål eller ärende skall dock ersättning utgå i den mån återgivandet går utöver vad som betingas av ändamålet med redogörelsen. Uttrycket "fotografisk bild, som äger konstnärligt eller vetenskapligt värde" har samma innebörd här som i 15 § FotoL.

Hänvisningen till 9 § URL omfattar också tredje stycket av nämnda paragraf, vari hänvisas till 26 § URL. Sistnämnda paragraf innehåller vissa bestämmelser om att upphovsmannens ideella rättigheter skall respekteras, bl. a. när verk återges med stöd av 9 § andra stycket URL. En motsvarande tillämpning av 9 § tredje stycket URL beträffande fotografier innebär, att när fotografi återges med stöd av andra stycket av nu förevarande paragraf i FotoL, jämfört med 9 § andra stycket URL, framställarens ideella rättigheter enligt 2 § FotoL skall respekteras, att vid återgivandet källan skall anges i den omfattning och på det sätt som god sed kräver och att fotografiet inte får ändras i vidare mån än som krävs för det medgivna återgivandet. Det bör anmärkas, att dessa ideella rättigheter sträcker sig längre än vad som enligt 13 § FotoL gäller vid återgivande enligt 6—11 §§ FotoL där det bara talas om att källan skall anges.

I det nya andra stycket av förevarande paragraf i FotoL hänvisas också till 24 § URL. Hänvisningen innebär, att som huvudregel skall gälla, att fotografisk bild som innefattas i annan hos svensk myndighet upprättad handling än sådan som avses i 9 § första stycket URL i princip får återges utan framställarens samtycke. Exemplar av bilden får sålunda framställas fritt och bilden får fritt visas offentligt. Framställaren behåller dock sin ideella rätt enligt 2 § FotoL. Vid förfogande över bilden skall sålunda fotografen anges i den omfattning och på det sätt som god sed kräver, och bilden får inte ändras eller visas offentligt på ett sätt som är kränkande för framställarens anseende som fotograf. Att märka är att fotografens ideella rätt enligt 2 § FotoL, i motsats till motsvarande rättigheter enligt 3 § URL, kan fritt efterges och överlåtas.

Hänvisningen till 24 § URL omfattar också första stycket andra punk-

ten av nämnda paragraf, dock med iakttagande av att vad där sägs om alster av bildkonst vid lagrummets tillämpning i fråga om fotografi i stället skall gälla fotografisk bild som äger konstnärligt eller vetenskapligt värde. Detta innebär att fullt skydd enligt FotoL tillkommer vissa kategorier av fotografiska bilder, även när de utgör eller ingår i sådan allmän handling som avses i 24 § URL. Det gäller fotografi som utgör officiell karta eller teknisk förebild, vidare fotografi som framställts för undervisning eller utgör resultat av vetenskaplig forskning, fotografi med konstnärligt eller vetenskapligt värde samt fotografisk bild varav exemplar i samband med affärsverksamhet genom myndighets försorg tillhandahålls allmänheten.

Vad som här har sagts om tillämpning av 9 § URL och 24 § första stycket URL i fråga om fotografier har endast avseende på sådana fotografiska bilder som utgör eller ingår i handlingar vilka upprättats hos myndighet. Fotografier som inkommit till myndighet berörs lika litet som litterära och konstnärliga verk av dessa bestämmelser i URL. Sådana fotografier behåller alltså sitt skydd enligt FotoL även sedan de inkommit till myndighet. Denna regel lider dock viss inskränkning till följd av att hänvisningen i nu förevarande lagrum till 24 § URL omfattar även andra stycket av nämnda paragraf. Vad där sägs om rätt att utan upphovsmannens samtycke återge verk, som utgör allmän handling, blir genom hänvisningen tillämpligt på fotografiska bilder som inkommit till myndighet.

I ett *tredje stycke* har tagits in en bestämmelse om att allmän handling utan hinder av rätt till fotografisk bild skall tillhandahållas i den ordning 2 kap. TF föreskriver. Bestämmelsen motsvarar den föreslagna nya bestämmelsen i 24 a § URL och innebär bl. a. att fotografi som utgör eller ingår i allmän handling — vare sig denna upprättats hos eller inkommit till svensk myndighet — fritt får kopieras och utlämnas. I fråga om bestämmelsens tillämpning hänvisar jag i övrigt till vad jag har anfört vid 24 a §.

20 §

I 20 § FotoL föreskrivs att Stockholms rådhusrätt är exklusivt forum bl. a. i vissa mål om ersättning enligt denna lag.

Enligt den av mig föreslagna lydelsen av 12 § andra stycket FotoL föreskrivs, att bl. a. 9 § URL skall ha motsvarande tillämpning i fråga om rätten till fotografisk bild, dock att vad som sägs i 9 § URL om alster av bildkonst härvid i stället skall gälla fotografisk bild som äger konstnärligt eller vetenskapligt värde. Hänvisningen innebär bl. a. att sådant fotografi, om det ingår i t. ex. ett yttrande av myndighet, är föremål för rätt enligt FotoL men att det får återges utan fotografens samtycke. Ersättning skall dock i princip utgå för sådant nyttjande. Ersättningsfrågor enligt 9 § URL skall enligt den av mig föreslagna lydelsen av 58 § URL handläggas av Stockholms tingsrätt. Samma forumregel

bör gälla för motsvarande ersättningsfrågor enligt FotoL. En regel här-
om har tagits upp i nu förevarande paragraf.

22 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om FotoL:s tillämpningsområde
med hänsyn till fotograficrnas ursprung.

FotoL äger enligt paragrafens gällande lydelse tillämpning på fotogra-
fisk bild som framställts av den som är svensk medborgare eller har
hemvist i Sverige eller av sådan statslös eller flykting som här har sin
vanliga vistelseort samt i övrigt på fotografisk bild som först getts ut i
Sverige.

I den allmänna motiveringen har jag beträffande FotoL:s tillämp-
ningsområde förordat att i princip samma regler skall gälla som enligt
60 § URL. Skydd bör således ges för fotografi framställt av den som är
svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, för foto-
grafi som först getts ut i Sverige eller samtidigt i Sverige och i annat land
samt för fotografi som fogats in i här belägen byggnad eller annan med
marken fast förenad anordning. Beträffande samtidig utgivning bör
samma trettiodagarsregel gälla som enligt URL.

Liksom när det gäller 60 § URL föranleder de föreslagna ändringarna
en omredigering av paragrafen. I ett första stycke bör under särskilda
punkter tas upp motsvarighet till de nuvarande bestämmelserna i para-
grafen med de sakliga tillägg och ändringar som anknyter härtill. I ett
andra stycke bör tas upp en presumtionsregel rörande samtidig utgiv-
ning.

I första stycket punkt 1 görs FotoL:s bestämmelser tillämpliga på
fotografisk bild framställd av den som är svensk medborgare eller har
sin vanliga vistelseort i Sverige. I anslutning härtill har den särskilda
regeln om skydd för den som har hemvist här och för statslös eller flyk-
ting som har sin vanliga vistelseort i Sverige slopats.

I fråga om den närmare innebörden av de föreslagna ändringarna
hänvisar jag till vad jag har anfört vid 60 § första stycket 1. URL.

Under punkt 2 föreskrivs att skydd skall tillkomma inte bara som nu
fotografisk bild som först getts ut i Sverige utan också sådan bild som
först getts ut samtidigt i Sverige och i annat land. Begreppet utgivning
torde böra tolkas på samma sätt som motsvarande uttryck i URL. Vad
som avses med samtidig utgivning framgår av andra stycket.

Under punkt 3 har tagits upp regler om FotoL:s tillämplighet på foto-
grafisk bild som fogats in i här belägen byggnad eller annan med marken
fast förenad anordning. Bestämmelsen utgör en parallell till 60 § första
stycket 5. URL och jag hänvisar därför i huvudsak till vad jag har anfört
vid sistnämnda lagrum. Eftersom fotografi i motsats till konstverk knap-
past kan utgöra del av byggnad etc. annat än genom att fogas in i denna,

används dock i nu förevarande bestämmelse uttrycket ”infogats” i stället för som i URL ”utgör del av”.

I *andra stycket* föreskrivs att vid tillämpning av första stycket 2. samtidig utgivning anses ha ägt rum, om den fotografiska bilden ges ut i Sverige inom trettio dagar efter utgivning utomlands.

7.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Den nya lagstiftningen bör träda i kraft den 1 juli 1973.

Både när det gäller de ändringar som är påkallade av den nya lydelsen av Bernkonventionen och de ändringar som avser rätten till verk innefattade i allmän handling bör som jag tidigare anfört gälla att de nya bestämmelserna bör tillämpas även på verk som tillkommit före ikraftträdandet. Exemplar av verk som framställts med stöd av äldre lag bör emellertid få fritt spridas och visas. Under en viss övergångstid bör det också vara tillåtet att använda trycksatser, klichéer och andra hjälpmedel som framställts före ikraftträdandet och att fritt sprida och visa sådant exemplar av verk som framställts genom sådana hjälpmedel. Övergångstiden bör i enlighet med vad som tillämpades vid URL:s ikraftträdande bestämmas till två och ett halvt år, dvs t. o. m. utgången av 1975.

Vad som nu sagts bör också äga tillämpning på ändringarna i reglerna om s. k. närstående rättigheter och i reglerna om arbeten som avses i 49 § URL samt på ändringarna i FotoL.

8 Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

dels antaga förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,

2. lag om ändring i lagen (1960: 730) om rätt till fotografisk bild,
dels godkänna

1. den i Paris den 24 juli 1971 reviderade Bernkonventionen den 9 september 1886 för skydd av litterära och konstnärliga verk,

2. den i Paris den 24 juli 1971 reviderade Världskonventionen om upphovsrätt den 6 september 1952 jämte tilläggsprotokoll 1 och 2.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

*Bilaga 1***Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works**

of September 9, 1886, completed at Paris on May 4, 1896, revised at Berlin on November 13, 1908, completed at Berne on March 20, 1914, and revised at Rome on June 2, 1928, at Brussels on June 26, 1948, at Stockholm on July 14, 1967, and at Paris on July 24, 1971

The countries of the Union, being equally animated by the desire to protect, in as effective and uniform a manner as possible, the rights of authors in their literary and artistic works,

Recognizing the importance of the work of the Revision Conference held at Stockholm in 1967,

Have resolved to revise the Act adopted by the Stockholm Conference, while maintaining without change Articles 1 to 20 and 22 to 26 of that Act.

Consequently, the undersigned Plenipotentiaries, having presented their full powers, recognized as in good and due form, have agreed as follows:

Article 1

The countries to which this Convention applies constitute a Union for the protection of the rights of authors in their literary and artistic works.

Convention de Berne pour la protection des œuvres littéraires et artistiques

du 9 septembre 1886, complétée à Paris le 4 mai 1896, révisée à Berlin le 13 novembre 1908, complétée à Berne le 20 mars 1914 et révisée à Rome le 2 juin 1928, à Bruxelles le 26 juin 1948, à Stockholm le 14 juillet 1967 et à Paris le 24 juillet 1971

Les pays de l'Union, également animés du désir de protéger d'une manière aussi efficace et aussi uniforme que possible les droits des auteurs sur leurs œuvres littéraires et artistiques,

Reconnaissant l'importance des travaux de la Conférence de révision tenue à Stockholm en 1967.

Ont résolu de réviser l'Acte par la Conférence de Stockholm, tout en laissant sans changement les articles 1 à 20 et 22 à 26 de cet Acte.

En conséquence, les Plénipotentiaires soussignés, après présentation de leurs pleins pouvoirs, reconnus en bonne et due forme, sont convenus de ce qui suit :

Article premier

Les pays auxquels s'applique la présente Convention sont constitués à l'état d'Union pour la protection des droits des auteurs sur leurs œuvres littéraires et artistiques.

(Översättning)

Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk

av den 9 september 1886, kompletterad i Paris den 4 maj 1896, reviderad i Berlin den 13 november 1908, kompletterad i Bern den 20 mars 1914 och reviderad i Rom den 2 juni 1928, i Bryssel den 26 juni 1948, i Stockholm den 14 juli 1967 och i Paris den 24 juli 1971.

Unionsländerna, i lika mån besjälade av önskan att så effektivt och enhetligt som möjligt skydda upphovsmännens rättigheter till deras litterära och konstnärliga verk, har

med erkännande av betydelsen av arbetet vid revisionskonferensen i Stockholm 1967,

beslutat att revidera den akt som antogs av konferensen i Stockholm, varvid dock artiklarna 1—20 och 22—26 i nämnda akt lämnats utan ändring.

Därför har undertecknade ombud, efter att ha företett sina fullmakter, som befunnits vara i god och behörig form, avtalat följande:

Artikel 1

De länder, för vilka denna konvention gäller, bildar en union för skydd av upphovsmäns rättigheter till deras litterära och konstnärliga verk.

Article 2

(1) The expression "literary, and artistic works" shall include every production in the literary, scientific and artistic domain, whatever may be the mode or form of its expression, such as books, pamphlets and other writings; lectures, addresses, sermons and other works of the same nature; dramatic or dramatico-musical works; choreographic works and entertainments in dumb show; musical compositions with or without words; cinematographic works to which are assimilated works expressed by a process analogous to cinematography; works of drawing, painting, architecture, sculpture, engraving and lithography; photographic works to which are assimilated works expressed by a process analogous to photography; works of applied art; illustrations, maps, plans, sketches and three-dimensional works relative to geography, topography, architecture or science.

(2) It shall, however, be a matter for legislation in the countries of the Union to prescribe that works in general or any specified categories of works shall not be protected unless they have been fixed in some material form.

(3) Translations, adaptations, arrangements of music and other alterations of a literary or artistic work

Article 2

1) Les termes « œuvres littéraires et artistiques » comprennent toutes les productions du domaine littéraire, scientifique et artistique, quel qu'en soit le mode ou la forme d'expression, telles que : les livres, brochures et autres écrits; les conférences, allocutions, sermons et autres œuvres de même nature; les œuvres dramatiques ou dramatico-musicales; les œuvres chorégraphiques et les pantomimes; les compositions musicales avec ou sans paroles; les œuvres cinématographiques, auxquelles sont assimilées les œuvres exprimées par un procédé analogue à la cinématographie; les œuvres de dessin, de peinture, d'architecture, de sculpture, de gravure, de lithographie; les œuvres photographiques, auxquelles sont assimilées les œuvres exprimées par un procédé analogue à la photographie; les œuvres des arts appliqués; les illustrations, les cartes géographiques; les plans, croquis et ouvrages plastiques relatifs à la géographie, à la topographie, à l'architecture ou aux sciences.

2) Est toutefois réservée aux législations des pays de l'Union la faculté de prescrire que les œuvres littéraires et artistiques ou bien l'une ou plusieurs catégories d'entre elles ne sont pas protégées tant qu'elles n'ont pas été fixées sur un support matériel.

3) Sont protégés comme des œuvres originales, sans préjudice des droits de l'auteur de l'œuvre originale, les

Artikel 2

1. Uttrycket "litterära och konstnärliga verk" innefattar alla alster på det litterära, vetenskapliga och konstnärliga området, oavsett på vilket sätt och i vilken form de kommit till uttryck, såsom: böcker, småskrifter och andra skrifter; föredrag, tal, predikningar och andra verk av samma art; dramatiska eller musikaliskt-dramatiska verk; koreografiska verk och pantomimer; musikaliska kompositioner med eller utan ord; filmverk, med vilka jämföras verk som kommit till uttryck genom ett med kinematografi likartat förfarande; teckningar, verk av målarkonst, byggnadskonst, bildhuggarkonst, grafikkonst; fotografiska verk, med vilka jämföras verk som kommit till uttryck genom ett med fotografi likartat förfarande; verk av brukskonst; illustrationer, geografiska kartor; planritningar, skisser och plastiska verk som hänför sig till geografien, topografien, byggnadskonsten eller vetenskapen.

2. Det är likväl förbehållet unionsländernas lagstiftning att föreskriva, att litterära och konstnärliga verk eller en eller flera grupper av sådana verk icke skall åtnjuta skydd om de icke upptagits på ett materiellt underlag.

3. Lika med originalverk skyddas översättningar, bearbetningar, musikaliska arrangemang och andra om-

shall be protected as original works without prejudice to the copyright in the original work.

(4) It shall be a matter for legislation in the countries of the Union to determine the protection to be granted to official texts of a legislative, administrative and legal nature, and to official translations of such texts.

(5) Collections of literary or artistic works such as encyclopaedias and anthologies which, by reason of the selection and arrangement of their contents, constitute intellectual creations shall be protected as such, without prejudice to the copyright in each of the works forming part of such collections.

(6) The works mentioned in this Article shall enjoy protection in all countries of the Union. This protection shall operate for the benefit of the author and his successors in title.

(7) Subject to the provisions of Article 7(4) of this Convention, it shall be a matter for legislation in the countries of the Union to determine the extent of the application of their laws to works of applied art and industrial designs and models, as well as the conditions under which such works, designs and models shall be protected. Works protected in the country of origin solely as designs and models shall be entitled in another country of the Union only to such special protection as is granted in that country to designs and mod-

traductions, adaptations, arrangements de musique et autres transformations d'une œuvre littéraire ou artistique.

4) Il est réservé aux législations des pays de l'Union de déterminer la protection à accorder aux textes officiels d'ordre législatif, administratif ou judiciaire, ainsi qu'aux traductions officielles de ces textes.

5) Les recueils d'œuvres littéraires ou artistiques tels que les encyclopédies et anthologies qui, par le choix ou la disposition des matières, constituent des créations intellectuelles sont protégés comme telles, sans préjudice des droits des auteurs sur chacune des œuvres qui font partie de ces recueils.

6) Les œuvres mentionnées ci-dessus jouissent de la protection dans tous les pays de l'Union. Cette protection s'exerce au profit de l'auteur et de ses ayants droit.

7) Il est réservé aux législations des pays de l'Union de régler le champ d'application des lois concernant les œuvres des arts appliqués et les dessins et modèles industriels, ainsi que les conditions de protection de ces œuvres, dessins et modèles, de l'article 7.4) de la présente Convention. Pour les œuvres protégées uniquement comme dessins et modèles dans le pays d'origine, il ne peut être réclamé dans un autre pays de l'Union que la protection spéciale accordée dans ce pays aux dessins et mo-

arbetningar av litterära eller konstnärliga verk, dock utan att detta inskränker den rätt som tillkommer originalverkets upphovsman.

4. Det är förbehållet unionsländernas lagstiftning att bestämma vilket skydd som skall tillkomma officiella texter på lagstiftningens, förvaltningens och rättskipningens område ävensom officiella översättningar av sådana texter.

5. Samlingar av litterära eller konstnärliga verk, såsom uppslagsböcker och antologier, vilka med hänsyn till urvalet och dispositionen av innehållet utgör intellektuella skapelser skyddas såsom sådana, utan att detta inskränker den rätt som tillkommer upphovsmännen till de i samlingarna ingående verken.

6. Här ovan nämnda verk åtnjuter skydd i alla unionsländer. Skyddet gäller till förmån för verkets upphovsman och hans rättsinnehavare.

7. Det är förbehållet unionsländernas lagstiftning att fastställa tillämpningsområdet för lagar om verk av brukskonst samt om industriella mönster och modeller ävensom att med iakttagande av vad som föreskrives i artikel 7: 4. i denna konvention bestämma under vilka villkor sådana verk, mönster och modeller skall skyddas. För verk, vilka i hemlandet skyddas endast såsom mönster och modeller, kan i annat unionsland krävas endast det särskilda skydd som i detta land tillkommer mönster och modeller, dock att om något så-

els; however, if no such special protection is granted in that country, such works shall be protected as artistic works.

(8) The protection of this Convention shall not apply to news of the day or to miscellaneous facts having the character of mere items of press information.

Article 2bis

(1) It shall be a matter for legislation in the countries of the Union to exclude, wholly or in part, from the protection provided by the preceding Article political speeches and speeches delivered in the course of legal proceedings.

(2) It shall also be a matter for legislation in the countries of the Union to determine the conditions under which lectures, addresses and other works of the same nature which are delivered in public may be reproduced by the press, broadcast, communicated to the public by wire and made the subject of public communication as envisaged in Article 11bis(1) of this Convention, when such use is justified by the informatory purpose.

(3) Nevertheless, the author shall enjoy the exclusive right of making a collection of his works mentioned in the preceding paragraphs.

Article 3

(1) The protection of this Convention shall apply to:

(a) authors who are nationals of one of the coun-

dèles; toutefois, si une telle protection spéciale n'est pas accordée dans ce pays, ces œuvres seront protégées comme œuvres artistiques.

8) La protection de la présente Convention ne s'applique pas aux nouvelles du jour ou aux faits divers qui ont le caractère de simples informations de presse.

Article 2bis

1) Est réservée aux législations des pays de l'Union la faculté d'exclure partiellement ou totalement de la protection prévue à l'article précédent les discours politiques et les discours prononcés dans les débats judiciaires.

2) Est réservée également aux législations des pays de l'Union la faculté de statuer sur les conditions dans lesquelles les conférences, allocutions et autres œuvres de même nature, prononcées en public, pourront être reproduites par la presse, radiodiffusées, transmises par fil au public et faire l'objet des communications publiques visées à l'article 11bis. 1) de la présente Convention, lorsqu'une telle utilisation est justifiée par le but d'information à atteindre.

3) Toutefois, l'auteur jouit du droit exclusif de réunir en recueil ses œuvres mentionnées aux alinéas précédents.

Article 3

1) Sont protégés en vertu de la présente Convention :

a) les auteurs ressortissant à l'un des pays de l'Union,

dant särskilt skydd icke förekommer i nämnda land, dessa verk skall skyddas som konstverk.

8. Skydd enligt denna konvention äger icke rum i fråga om nyhetsmeddelanden eller i fråga om notiser vilka endast har karaktären av vanliga tidningsmeddelanden.

Artikel 2bis

1. Det är förbehållet unionsländernas lagstiftning att från det skydd som avses i föregående artikel helt eller delvis utesluta politiska tal samt anföranden inför rätta.

2. Det är likaledes förbehållet unionsländernas lagstiftning att bestämma de villkor under vilka offentligen framförda föredrag, tal och andra verk av samma art får återges i pressen samt göras till föremål för radiosändning, trådöverföring till allmänheten eller sådant offentligt framförande som avses i artikel 11 bis: 1. i denna konvention, när sådant nyttjande är rättfärdigat av det informations-syfte som avses.

3. Upphovsmannen har likväl ensamrätt att föranstalta om samlingar av sådana verk som avses i föregående stycken.

Artikel 3

1. Skydd enligt denna konvention åtnjutes av:

a) upphovsmän, som tillhör ett unionsland, med av-

tries of the Union, for their works, whether published or not;

(b) authors who are not nationals of one of the countries of the Union, for their works first published in one of those countries, or simultaneously in a country outside the Union and in a country of the Union.

(2) Authors who are not nationals of one of the countries of the Union but who have their habitual residence in one of them shall, for the purposes of this Convention, be assimilated to nationals of that country.

(3) The expression "published works" means works published with the consent of their authors, whatever may be the means of manufacture of the copies, provided that the availability of such copies has been such as to satisfy the reasonable requirements of the public, having regard to the nature of the work. The performance of a dramatic, dramatico-musical, cinematographic or musical work, the public recitation of a literary work, the communication by wire or the broadcasting of literary or artistic works, the exhibition of a work of art and the construction of a work of architecture shall not constitute publication.

(4) A work shall be considered as having been published simultaneously in several countries if it has been published in two or more countries within thirty days of its first publication.

pour leurs œuvres, publiées ou non;

b) les auteurs ne ressortissant pas à l'un des pays de l'Union, pour les œuvres qu'ils publient pour la première fois dans l'un de ces pays ou simultanément dans un pays étranger à l'Union et dans un pays de l'Union.

2) Les auteurs ne ressortissant pas à l'un des pays de l'Union mais ayant leur résidence habituelle dans l'un de ceux-ci sont, pour l'application de la présente Convention, assimilés aux auteurs ressortissant audit pays.

3) Par « œuvres publiées », il faut entendre les œuvres éditées avec le consentement de leurs auteurs, quel que soit le mode de fabrication des exemplaires, pourvu que la mise à disposition de ces derniers ait été telle qu'elle satisfasse les besoins raisonnables du public, compte tenu de la nature de l'œuvre. Ne constituent pas une publication la représentation d'une œuvre dramatique, dramatico-musicale ou cinématographique, l'exécution d'une œuvre musicale, le récital public d'une œuvre littéraire, la transmission ou la radiodiffusion des œuvres littéraires ou artistiques, l'exposition d'une œuvre d'art et la construction d'une œuvre d'architecture.

4) Est considérée comme publiée simultanément dans plusieurs pays toute œuvre qui a paru dans deux ou plusieurs pays dans les trente jours de sa première publication.

seende på deras verk, vare sig dessa publicerats eller ej,

b) upphovsmän, som icke tillhör något unionsland med avseende på de verk som de först publicerar antingen i ett av unionens länder eller samtidigt i ett land utanför unionen och i ett unionsland.

2. Upphovsmän, som icke tillhör något unionsland men har sin vanliga vistelseort i ett av unionens länder, är vid tillämpningen av denna konvention jämställda med upphovsmän tillhörande detta land.

3. Med "publicerade verk" avses verk, som är utgivna med upphovsmannens samtycke, oberoende av det sätt på vilket exemplaren framställts under förutsättning att exemplaren gjorts tillgängliga på sådant sätt att, med beaktande av verkets art, allmänhetens rimliga behov blir tillfredsställt. Som publicering anses icke framförande av ett dramatiskt eller musikaliskt-dramatiskt verk eller filmverk, utförande av ett musikaliskt verk, offentlig uppläsning av ett litterärt verk, överföring eller radiosändning av ett litterärt eller konstnärligt verk, utställande av ett konstverk och uppförande av ett byggnadsverk.

4. Ett verk anses samtidigt publicerat i flera länder, då det utkommit i två eller flera länder inom trettio dagar efter dess första publicering.

Article 4

The protection of this Convention shall apply, even if the conditions of Article 3 are not fulfilled, to:

(a) authors of cinematographic works the maker of which has his headquarters or habitual residence in one of the countries of the Union;

(b) authors of works of architecture erected in a country of the Union or of other artistic works incorporated in a building or other structure located in a country of the Union.

Article 5

(1) Authors shall enjoy, in respect of works for which they are protected under this Convention, in countries of the Union other than the country of origin, the rights which their respective laws do now or may hereafter grant to their nationals, as well as the rights specially granted by this Convention.

(2) The enjoyment and the exercise of these rights shall not be subject to any formality; such enjoyment and such exercise shall be independent of the existence of protection in the country of origin of the work. Consequently, apart from the provisions of this Convention, the extent of protection, as well as the means of redress afforded to the author to protect his rights, shall be governed exclusively by the laws of the coun-

Article 4

Sont protégés en vertu de la présente Convention, même si les conditions prévues à l'article 3 ne sont pas remplies,

a) les auteurs des œuvres cinématographiques dont le producteur a son siège ou sa résidence habituelle dans l'un des pays de l'Union;

b) les auteurs des œuvres d'architecture édifiées dans un pays de l'Union ou des œuvres des arts graphiques et plastiques faisant corps avec un immeuble situé dans un pays de l'Union.

Article 5

1) Les auteurs jouissent, en ce qui concerne les œuvres pour lesquelles ils sont protégés en vertu de la présente Convention, dans les pays de l'Union autres que le pays d'origine de l'œuvre, des droits que les lois respectives accordent actuellement ou accorderont par la suite aux nationaux, ainsi que des droits spécialement accordés par la présente Convention.

2) La jouissance et l'exercice de ces droits ne sont subordonnés à aucune formalité; cette jouissance et cet exercice sont indépendants de l'existence de la protection dans le pays d'origine de l'œuvre. Par suite, en dehors des stipulations de la présente Convention, l'étendue de la protection ainsi que les moyens de recours garantis à l'auteur pour sauvegarder ses droits se règlent exclusivement d'après la législation

Artikel 4

Skydd enligt denna konvention åtnjutes, även om de i artikel 3 angivna villkoren icke är uppfyllda, av

a) upphovsmän till filmverk, vilkas producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort i ett unionsland;

b) upphovsmän till byggnadsverk, som uppförts i ett unionsland, eller till verk av grafisk och plastisk konst vilka utgör del av byggnad som är belägen i ett unionsland.

Artikel 5

1. I fråga om de verk med avseende på vilka upphovsmännen är skyddade enligt denna konvention åtnjuter de i alla andra unionsländer än verkets hemland såväl de rättigheter som varje lands lagar för närvarande tillerkänner eller framdeles kan komma att tillerkänna landets egna medborgare som de rättigheter vilka särskilt tillkommer dem i kraft av denna konvention.

2. Rättigheterna åtnjutes och utövas utan att någon formalitet behöver iakttas och oberoende av om skydd finnes i verkets hemland. Där annat ej föreskrives i denna konvention, bestämmes följaktligen såväl skyddets omfång som de rättsliga åtgärder, vilka står ett verks upphovsman till buds för skydd av hans rättigheter, uteslutande efter lagstiftningen i det land där skyddet påkallas.

try where protection is claimed.

(3) Protection in the country of origin is governed by domestic law. However, when the author is not a national of the country of origin of the work for which he is protected under this Convention, he shall enjoy in that country the same rights as national authors.

(4) The country of origin shall be considered to be:

(a) in the case of works first published in a country of the Union, that country; in the case of works published simultaneously in several countries of the Union which grant different terms of protection, the country whose legislation grants the shortest term of protection;

(b) in the case of works published simultaneously in a country outside the Union and in a country of the Union, the latter country;

(c) in the case of unpublished works or of works first published in a country outside the Union, without simultaneous publication in a country of the Union, the country of the Union of which the author is a national, provided that:

(i) when these are cinematographic works the maker of which has his headquarters or his habitual residence in a country of the Union, the country of origin shall be that country, and

(ii) when these are works of architecture erected in a country of

du pays où la protection est réclamée.

3) La protection dans le pays d'origine est régie par la législation nationale. Toutefois, lorsque l'auteur ne ressortit pas au pays d'origine de l'œuvre pour laquelle il est protégé par la présente Convention, il aura, dans ce pays, les mêmes droits que les auteurs nationaux.

4) Est considéré comme pays d'origine :

a) pour les œuvres publiées pour la première fois dans l'un des pays de l'Union, ce dernier pays; toutefois, s'il s'agit d'œuvres publiées simultanément dans plusieurs pays de l'Union admettant des durées de protection différentes, celui d'entre eux dont la législation accorde la durée de protection la moins longue;

b) pour les œuvres publiées simultanément dans un pays étranger à l'Union et dans un pays de l'Union, ce dernier pays;

c) pour les œuvres non publiées ou pour les œuvres publiées pour la première fois dans un pays étranger à l'Union, sans publication simultanée dans un pays de l'Union, le pays de l'Union dont l'auteur est ressortissant; toutefois,

i) s'il s'agit d'œuvres cinématographiques dont le producteur a son siège ou sa résidence habituelle dans un pays de l'Union, le pays d'origine sera ce dernier pays, et

ii) s'il s'agit d'œuvres d'architecture édifiées dans un pays de l'Union

3. Skyddet i verkets hemland bestämmas av den inhemska lagstiftningen. När en upphovsman icke tillhör det land som är hemland för verk med avseende på vilket han åtnjuter skydd enligt denna konvention skall han dock i nämnda land ha samma rättigheter som inhemska upphovsmän.

4. Som hemland anses:

a) för verk som först publicerats i ett unionsland, detta land; i fråga om verk som publicerats samtidigt i flera unionsländer med olika skyddstid anses dock som hemland det bland dessa länder som har den kortaste skyddstiden,

b) för verk som samtidigt publicerats i ett land utanför unionen och i ett unionsland, sistnämnda land,

c) för verk som icke publicerats eller som först publicerats i ett land utanför unionen utan samtidig publicering i ett unionsland det unionsland upphovsmannen tillhör, dock att

i) i fråga om filmverk, vilkas producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort i ett unionsland, sistnämnda land anses som hemland, och

ii) i fråga om byggnadsverk, som uppförts i ett unionsland, eller verk av

the Union or other artistic works incorporated in a building or other structure located in a country of the Union, the country of origin shall be that country.

Article 6

(1) Where any country outside the Union fails to protect in an adequate manner the works of authors who are nationals of one of the countries of the Union, the latter country may restrict the protection given to the works of authors who are, at the date of the first publication thereof, nationals of the other country and are not habitually resident in one of the countries of the Union. If the country of first publication avails itself of this right, the other countries of the Union shall not be required to grant to works thus subjected to special treatment a wider protection than that granted to them in the country of first publication.

(2) No restrictions introduced by virtue of the preceding paragraph shall affect the rights which an author may have acquired in respect of a work published in a country of the Union before such restrictions were put into force.

(3) The countries of the Union which restrict the grant of copyright in accordance with this Article shall give notice thereof to the Director General of the World Intellectual Property Organization (hereinafter designated as "the Director

ou d'œuvres des arts graphiques et plastiques faisant corps avec un immeuble situé dans un pays de l'Union, le pays d'origine sera ce dernier pays.

Article 6

1) Lorsqu'un pays étranger à l'Union ne protège pas d'une manière suffisante les œuvres des auteurs qui sont ressortissants de l'un des pays de l'Union, ce dernier pays pourra restreindre la protection des œuvres dont les auteurs sont, au moment de la première publication de ces œuvres, ressortissants de l'autre pays et n'ont pas leur résidence habituelle dans l'un des pays de l'Union. Si le pays de la première publication fait usage de cette faculté, les autres pays de l'Union ne seront pas tenus d'accorder aux œuvres ainsi soumises à un traitement spécial une protection plus large que celle qui leur est accordée dans le pays de la première publication.

2) Aucune restriction, établie en vertu de l'alinéa précédent, ne devra porter préjudice aux droits qu'un auteur aura acquis sur une œuvre publiée dans un pays de l'Union avant la mise à exécution de cette restriction.

3) Les pays de l'Union qui, en vertu du présent article, restreindront la protection des droits des auteurs, le notifieront au Directeur général de l'Organisation Mondiale de la Propriété Intellectuelle (ci-après désigné « le Directeur

grafisk och plastisk konst, vilka utgör del av byggnad som är belägen i ett unionsland sistnämnda land anses som hemland.

Artikel 6

1. Om ett land utanför unionen icke på ett tillfredsställande sätt skyddar verk av upphovsmän tillhörande ett unionsland, äger sistnämnda land inskränka skyddet för sådana verk, vilkas upphovsmän vid tiden för verkens första publicering tillhör det förstnämnda landet och icke har sin vanliga vistelsort i något unionsland. Om det land, där den första publiceringen ägt rum, gör bruk av denna rätt, är övriga unionsländer icke pliktiga att åt verk, som sålunda behandlas på särskilt sätt, bereda ett längre gående skydd än det som verken erhåller i det land, där den första publiceringen ägde rum.

2. Inskränkning i skyddet, som företages med stöd av vad som föreskrives under 1. skall icke lända till minskning i de rättigheter, vilka en upphovsman förvärvat till ett verk som publicerats i ett unionsland innan inskränkningen trädde i kraft.

3. De unionsländer som med stöd av denna artikel inskränker det upphovsrättsliga skyddet skall däröfver skriftligen underrätta generaldirektören för världsorganisationen för den intellektuella äganderätten (i det följande betecknad "ge-

General”) by a written declaration specifying the countries in regard to which protection is restricted, and the restrictions to which rights of authors who are nationals of those countries are subjected. The Director General shall immediately communicate this declaration to all the countries of the Union.

Article 6bis

(1) Independently of the author's economic rights, and even after the transfer of the said rights, the author shall have the right to claim authorship of the work and to object to any distortion, mutilation or other modification of, or other derogatory action in relation to, the said work, which would be prejudicial to his honor or reputation.

(2) The rights granted to the author in accordance with the preceding paragraph shall, after his death, be maintained, at least until the expiry of the economic rights, and shall be exercisable by the persons or institutions authorized by the legislation of the country where protection is claimed. However, those countries whose legislation, at the moment of their ratification of or accession to this Act, does not provide for the protection after the death of the author of all the rights set out in the preceding paragraph may provide that some of these rights may, after his death, cease to be maintained.

général») par une déclaration écrite, où seront indiqués les pays vis-à-vis desquels la protection est restreinte, de même que les restrictions auxquelles les droits des auteurs ressortissant à ces pays sont soumis. Le Directeur général communiquera aussitôt le fait à tous les pays de l'Union.

Article 6 bis

1) Indépendamment des droits patrimoniaux d'auteur, et même après la cession desdits droits, l'auteur conserve le droit de revendiquer la paternité de l'œuvre et de s'opposer à toute déformation, mutilation ou autre modification de cette œuvre ou à toute autre atteinte à la même œuvre, préjudiciables à son honneur ou à sa réputation.

2) Les droits reconnus à l'auteur en vertu de l'alinéa 1) ci-dessus sont, après sa mort, maintenus au moins jusqu'à l'extinction des droits patrimoniaux et exercés par les personnes ou institutions auxquelles la législation nationale du pays où la protection est réclamée donne qualité. Toutefois, les pays dont la législation, en vigueur au moment de la ratification du présent Acte ou de l'adhésion à celui-ci, ne contient pas des dispositions assurant la protection après la mort de l'auteur de tous les droits reconnus en vertu de l'alinéa 1) ci-dessus ont la faculté de prévoir que certains de ces droits ne sont pas maintenus après la mort de l'auteur.

neraldirektören”), varvid skall anges de länder gentemot vilka skyddet inskränkes samt de inskränkningar som göres i de till dessa länder hörande upphovsmännens rättigheter. Generaldirektören skall genast underrätta övriga unionsländer om förhållandet.

Artikel 6bis

1. Oberoende av sina ekonomiska rättigheter och även efter överlåtelse av dessa behåller upphovsmannen rätten att anges som upphovsman till verket samt rätten att motsätta sig varje förvanskning, stympning eller annan ändring i verket eller varje annat förfarande med avseende på detta, som är till men för hans ära eller anseende.

2. De rättigheter som tillkommer upphovsmannen enligt 1. skall efter hans död alltså bestå minst intill utgången av skyddstiden för de ekonomiska rättigheterna och utövas av de personer eller inrättningar som äger behörighet härtill enligt den nationella lagstiftningen i det land där skyddet påkallas. De länder, i vilka den lagstiftning som är i kraft vid tiden för ratificering av denna akt eller anslutning till denna icke omfattar bestämmelser som tillförsäkrar samtliga de under 1. erkända rättigheterna skydd, äger likväl bestämma, att vissa bland dessa rättigheter icke skall fortsätta att bestå efter upphovsmannens död.

(3) The means of redress for safeguarding the rights granted by this Article shall be governed by the legislation of the country where protection is claimed.

Article 7

(1) The term of protection granted by this Convention shall be the life of the author and fifty years after his death.

(2) However, in the case of cinematographic works, the countries of the Union may provide that the term of protection shall expire fifty years after the work has been made available to the public with the consent of the author, or, failing such an event within fifty years from the making of such a work, fifty years after the making.

(3) In the case of anonymous or pseudonymous works, the term of protection granted by this Convention shall expire fifty years after the work has been lawfully made available to the public. However, when the pseudonym adopted by the author leaves no doubt as to his identity, the term of protection shall be that provided in paragraph (1). If the author of an anonymous or pseudonymous work discloses his identity during the above-mentioned period, the term of protection applicable shall be that provided in paragraph (1). The countries of the Union shall not be required to protect anonymous or pseudonymous

3) Les moyens de recours pour sauvegarder les droits reconnus dans le présent article sont réglés par la législation du pays où la protection est réclamée.

Article 7

1) La durée de la protection accordée par la présente Convention comprend la vie de l'auteur et cinquante ans après sa mort.

2) Toutefois, pour les œuvres cinématographiques, les pays de l'Union ont la faculté de prévoir que la durée de la protection expire cinquante ans après que l'œuvre aura été rendue accessible au public avec le consentement de l'auteur, ou qu'à défaut d'un tel événement intervenu dans les cinquante ans à compter de la réalisation d'une telle œuvre, la durée de la protection expire cinquante ans après cette réalisation.

3) Pour les œuvres anonymes ou pseudonymes, la durée de la protection accordée par la présente Convention expire cinquante ans après que l'œuvre a été licitement rendue accessible au public. Toutefois, quand le pseudonyme adopté par l'auteur ne laisse aucun doute sur son identité, la durée de la protection est celle prévue à l'alinéa 1). Si l'auteur d'une œuvre anonyme ou pseudonyme révèle son identité pendant la période ci-dessus indiquée, le délai de protection applicable est celui prévu à l'alinéa 1). Les pays de l'Union ne sont pas tenus de protéger les œuvres anonymes ou pseudonymes pour lesquelles il y a tout lieu de pre-

3. De rättsliga åtgärder, som fordras till skydd för de i denna artikel avsedda rättigheterna, regleras av lagstiftningen i det land där skydd påkallas.

Artikel 7

1. Det i denna konvention bestämda skyddet omfattar upphovsmannens livstid och består femtio år efter hans död.

2. I fråga om filmverk får unionsländerna likväl bestämma, att skyddstiden skall utgå femtio år efter den tidpunkt då verket gjordes tillgängligt för allmänheten med upphovsmannens samtycke eller att, om denna händelse icke ägt rum inom femtio år från verkets tillkomst, skyddstiden skall utgå femtio år efter tillkomsten.

3. I fråga om anonyma eller pseudonyma verk skall det i denna konvention bestämda skyddet upphöra femtio år efter den tidpunkt då verket lovligen gjordes tillgängligt för allmänheten. Om den av upphovsmannen valda pseudonymen icke lämnar rum för tvivel angående hans identitet, är skyddstiden dock den som sägs under 1. Om upphovsmannen till ett anonymt eller pseudonymt verk röjer sin identitet under den ovan angivna perioden skall tillämpas den skyddstid som sägs under 1. Unionsländerna är icke skyldiga att skydda anonyma eller pseudonyma verk beträffande vilka det är skälig anledning förmoda att deras upphovs-

works in respect of which it is reasonable to presume that their author has been dead for fifty years.

(4) It shall be a matter for legislation in the countries of the Union to determine the term of protection of photographic works and that of works of applied art in so far as they are protected as artistic works; however, this term shall last at least until the end of a period of twenty-five years from the making of such a work.

(5) The term of protection subsequent to the death of the author and the terms provided by paragraphs (2), (3) and (4) shall run from the date of death or of the event referred to in those paragraphs, but such terms shall always be deemed to begin on the first of January of the year following the death or such event.

(6) The countries of the Union may grant a term of protection in excess of those provided by the preceding paragraphs.

(7) Those countries of the Union bound by the Rome Act of this Convention which grant, in their national legislation in force at the time of signature of the present Act, shorter terms of protection than those provided for in the preceding paragraphs shall have the right to maintain such terms when ratifying or acceding to the present Act.

(8) In any case, the term shall be governed by the legislation of the country where protection is claimed, however, unless the legislation of that country

sumer que leur auteur est mort depuis cinquante ans.

4) Est réservée aux législations des pays de l'Union la faculté de régler la durée de la protection des œuvres photographiques et celle des œuvres des arts appliqués protégées en tant qu'œuvres artistiques; toutefois, cette durée ne pourra être inférieure à une période de vingt-cinq ans à compter de la réalisation d'une telle œuvre.

5) Le délai de protection postérieur à la mort de l'auteur et les délais prévus aux alinéas 2), 3) et 4) ci-dessus commencent à courir à compter de la mort ou de l'événement visé par ces alinéas, mais la durée de ces délais n'est calculée qu'à partir du premier janvier de l'année qui suit la mort ou ledit événement.

6) Les pays de l'Union ont la faculté d'accorder une durée de protection supérieure à celles prévues aux alinéas précédents.

7) Les pays de l'Union liés par l'Acte de Rome de la présente Convention et qui accordent, dans leur législation nationale en vigueur au moment de la signature du présent Acte, des durées inférieures à celles prévues aux alinéas précédents ont la faculté de les maintenir en adhérant au présent Acte ou en le ratifiant.

8) Dans tous les cas, la durée sera réglée par la loi du pays où la protection sera réclamée; toutefois, à moins que la législation de ce dernier pays n'en décide

man är död sedan femtio år.

4. Det är förbehållet unionsländernas lagstiftning att bestämma skyddstiden för fotografiska verk samt för verk av brukskonst i den mån dessa skyddas som konstverk; skyddstiden får likväl ej understiga en tid av tjugofem år från sådant verks tillkomst.

5. Skyddstid, som följer efter upphovsmannens död samt skyddstid som avses under 2., 3. eller 4. börjar löpa från dödsdagen eller dagen för den händelse som avses i nämnda bestämmelser, men skyddstidens längd räknas från och med den 1 januari året efter det, då dödsfallet eller nämnda händelse inträffade.

6. Unionsländerna äger bestämma en längre skyddstid än den som anges i denna artikel.

7. De unionsländer som är bundna av denna konventions Romakt och som i sin nationella lagstiftning vid tiden för undertecknandet av nu ifrågavarande akt har kortare skyddstider än dem som anges i denna artikel äger behålla dessa skyddstider vid ratificering av eller anslutning till nu ifrågavarande akt.

8. Skyddstiden bestäms alltid av lagen i det land där skydd påkallas men skall, såvida detta lands lagstiftning ej föreskriver annat, ej överskrida

otherwise provides, the term shall not exceed the term fixed in the country of origin of the work.

Article 7bis

The provisions of the preceding Article shall also apply in the case of a work of joint authorship, provided that the terms measured from the death of the author shall be calculated from the death of the last surviving author.

Article 8

Authors of literary and artistic works protected by this Convention shall enjoy the exclusive right of making and of authorizing the translation of their works throughout the term of protection of their rights in the original works.

Article 9

(1) Authors of literary and artistic works protected by this Convention shall have the exclusive right of authorizing the reproduction of these works, in any manner or form.

(2) It shall be a matter for legislation in the countries of the Union to permit the reproduction of such works in certain special cases, provided that such reproduction does not conflict with a normal exploitation of the work and does not unreasonably prejudice the legitimate interests of the author.

(3) Any sound or visual recording shall be consider-

autrement, elle n'excédera pas la durée fixée dans le pays d'origine de l'œuvre.

Article 7bis

Les dispositions de l'article précédent sont également applicables lorsque le droit d'auteur appartient en commun aux collaborateurs d'une œuvre, sous réserve que les délais consécutifs à la mort de l'auteur soient calculés à partir de la mort du dernier survivant des collaborateurs.

Article 8

Les auteurs d'œuvres littéraires et artistiques protégés par la présente Convention jouissent, pendant toute la durée de leurs droits sur l'œuvre originale, du droit exclusif de faire ou d'autoriser la traduction de leurs œuvres.

Article 9

1) Les auteurs d'œuvres littéraires et artistiques protégés par la présente Convention jouissent du droit exclusif d'autoriser la reproduction de ces œuvres, de quelque manière et sous quelque forme que ce soit.

2) Est réservée aux législations des pays de l'Union la faculté de permettre la reproduction desdites œuvres dans certains cas spéciaux, pourvu qu'une telle reproduction ne porte pas atteinte à l'exploitation normale de l'œuvre ni ne cause un préjudice injustifié aux intérêts légitimes de l'auteur.

3) Tout enregistrement sonore ou visuel est consi-

den skyddstid som gäller i verkets hemland.

Artikel 7 bis

Vad som föreskrives i föregående artikel äger även tillämpning när upphovsrätten gemensamt tillhör flera som samarbetat vid tillkomsten av ett verk, varvid dock skyddstid, som löper från upphovsmannens död, räknas från den sist avlidne medarbetarens död.

Artikel 8

Upphovsmän till litterära och konstnärliga verk, som skyddas av denna konvention, äger under hela den tid deras rättigheter till originalverken består uteslutande rätt att översätta eller låta översätta sina verk.

Artikel 9

1. Upphovsmän till litterära och konstnärliga verk, som skyddas av denna konvention, äger uteslutande rätt att låta mångfaldiga dessa verk på vad sätt eller i vilken form det vara må.

2. Det är förbehållet unionsländernas lagstiftning att tillåta mångfaldigande av verk som sägs under 1. i vissa särskilda fall, förutsatt att sådant mångfaldigande icke gör intrång i det normala utnyttjandet av verket och ej heller oskäligt inkräktar på upphovsmannens legitima intressen.

3. Varje ljud- eller bildupptagning anses som mång-

ed as a reproduction for the purposes of this Convention.

Article 10

(1) It shall be permissible to make quotations from a work which has already been lawfully made available to the public, provided that their making is compatible with fair practice, and their extent does not exceed that justified by the purpose, including quotations from newspaper articles and periodicals in the form of press summaries.

(2) It shall be a matter for legislation in the countries of the Union, and for special agreements existing or to be concluded between them, to permit the utilization, to the extent justified by the purpose, of literary or artistic works by way of illustration in publications, broadcasts or sound or visual recordings for teaching, provided such utilization is compatible with fair practice.

(3) Where use is made of works in accordance with the preceding paragraphs of this Article, mention shall be made of the source, and of the name of the author if it appears thereon,

Article 10bis

(1) It shall be a matter for legislation in the countries of the Union to permit the reproduction by the press, the broadcasting or the communication to the public by wire of articles published in newspapers or

déré comme une reproduction au sens de la présente Convention.

Article 10

1) Sont licites les citations tirées d'une œuvre, déjà rendue licitement accessible au public, à condition qu'elles soient conformes aux bons usages et dans la mesure justifiée par le but à atteindre, y compris les citations d'articles de journaux et recueils périodiques sous forme de revues de presse.

2) Est réservé l'effet de la législation des pays de l'Union et des arrangements particuliers existants ou à conclure entre eux, en ce qui concerne la faculté d'utiliser licitement, dans la mesure justifiée par le but à atteindre, des œuvres littéraires ou artistiques à titre d'illustration de l'enseignement par le moyen de publications, d'émissions de radiodiffusion ou d'enregistrements sonores ou visuels, sous réserve qu'une telle utilisation soit conforme aux bons usages.

3) Les citations et utilisations visées aux alinéas précédents devront faire mention de la source et du nom de l'auteur, si ce nom figure dans la source.

Article 10bis

1) Est réservée aux législations des pays de l'Union la faculté de permettre la reproduction par la presse, ou la radiodiffusion ou la transmission par fil au public, des articles d'actualité de discussion économique,

faldigande i denna konvention.

Artikel 10

1. Citat ur ett verk, som lovligen gjorts tillgängligt för allmänheten, är tillåtna på villkor att de står i överensstämmelse med god sed och sker i den omfattning som rättfärdigas av ändamålet; citat innefattar även lån ur tidnings- och tidskriftsartiklar i form av pressöversikter.

2. Unionsländerna får, genom sin lagstiftning eller genom sådana särskilda avtal dem emellan som för närvarande gäller eller kan slutas i framtiden, bestämma om rätten att i den omfattning som rättfärdigas av ändamålet fritt nyttja litterära eller konstnärliga verk lån ur tidnings- och tidskriftsartiklar eller för att genom skrifter eller radioutsändningar eller ljud- eller bildupptagningar illustrera undervisning, förutsatt att sådant nyttjande står i överensstämmelse med god sed.

3. Citat och nyttjande som avses i denna artikel skall åtföljas av uppgift om källan samt om upphovsmannens namn, om det förekommer där.

Artikel 10bis

1. Det är förbehållet unionsländernas lagstiftning att tillåta mångfaldigande genom pressen samt radiosändning eller trådöverföring till allmänheten av tidnings- eller tidskriftsartiklar i aktuella ekonomiska,

periodicals on current economic, political or religious topics, and of broadcast works of the same character, in cases in which the reproduction, broadcasting or such communication thereof is not expressly reserved. Nevertheless, the source must always be clearly indicated; the legal consequences of a breach of this obligation shall be determined by the legislation of the country where protection is claimed.

(2) It shall also be a matter for legislation in the countries of the Union to determine the conditions under which, for the purpose of reporting current events by means of photography, cinematography, broadcasting or communication to the public by wire, literary or artistic works seen or heard in the course of the event may, to the extent justified by the informative purpose, be reproduced and made available to the public.

Article 11

(1) Authors of dramatic, dramatico-musical and musical works shall enjoy the exclusive right of authorizing:

(i) the public performance of their works, including such public performance by any means or process;

(ii) any communication to the public of the performance of their works.

(2) Authors of dramatic or dramatico-musical works shall enjoy, during the full

politique ou religieuse, publiés dans des journaux ou recueils périodiques, ou des œuvres radiodiffusées ayant le même caractère, dans les cas où la reproduction, la radiodiffusion ou ladite transmission n'en est pas expressément réservée. Toutefois, la source doit toujours être clairement indiquée; la sanction de cette obligation est déterminée par la législation du pays où la protection est réclmée.

2) Il est également réservé aux législations des pays de l'Union de régler les conditions dans lesquelles, à l'occasion de comptes rendus des événements d'actualité par le moyen de la photographie ou de la cinématographie, ou par voie de radiodiffusion ou de transmission par fil au public, les œuvres littéraires ou artistiques vues ou entendues au cours de l'événement peuvent, dans la mesure justifiée par le but d'information à atteindre, être reproduites et rendues accessibles au public.

Article 11

1) Les auteurs d'œuvres dramatiques, dramatico-musicales et musicales jouissent du droit exclusif d'autoriser: 1° la représentation et l'exécution publiques de leurs œuvres, y compris la représentation et l'exécution publiques par tous moyens ou procédés; 2° la transmission publique par tous moyens de la représentation et de l'exécution de leurs œuvres.

2) Les mêmes droits sont accordés aux auteurs d'œuvres dramatiques ou drama-

politiska eller religiösa frågor samt radioprogram av samma karaktär, om icke uttryckligt förbehåll gjorts mot att de mångfaldigas eller framföres genom radiosändning eller överföring med tråd. Källan skall dock alltid tydligt anges; den rättsliga påföljden för det fall att denna skyldighet eftersättes bestämmas enligt lagen i det land där skydd påkallas.

2. Det är även förbehållet unionsländernas lagstiftning att bestämma de villkor på vilka det skall vara tillåtet att i redogörelser för dagshändelser, som lämnas med hjälp av fotografi, film, radiosändning eller trådöverföring till allmänheten, mångfaldiga och för allmänheten göra tillgängliga litterära eller konstnärliga verk, som synes eller höres under dagshändelsen, i den omfattning som rättfärdigas av det informationssyfte som avses.

Artikel 11

1. Upphovsmän till dramatiska, musikaliskt-dramatiska och musikaliska verk äger uteslutande rätt: 1) att låta offentligt framföra sina verk, oavsett vilka medel eller metoder som kommer till användning vid sådant framförande; 2) att med vilket medel det vara må låta överföra sådant framförande till allmänheten.

2. Samma rättigheter tillkommer upphovsmän till dramatiska och musikaliskt-

term of their rights in the original works, the same rights with respect to translations thereof.

Article 11bis

(1) Authors of literary and artistic works shall enjoy the exclusive right of authorizing:

(i) the broadcasting of their works or the communication thereof to the public by any other means of wireless diffusion of signs, sounds or images;

(ii) any communication to the public by wire or by rebroadcasting of the broadcast of the work, when this communication is made by an organization other than the original one;

(iii) the public communication by loudspeaker or any other analogous instrument transmitting, by signs, sounds or images, the broadcast of the work.

(2) It shall be a matter for legislation in the countries of the Union to determine the conditions under which the rights mentioned in the preceding paragraph may be exercised, but these conditions shall apply only in the countries where they have been prescribed. They shall not in any circumstances be prejudicial to the moral rights of the author, nor to his right to obtain equitable remuneration which, in the absence of agreement, shall be fixed by competent authority.

(3) In the absence of any contrary stipulation, permis-

sico-musicales pendant toute la durée de leurs droits sur l'œuvre originale, en ce qui concerne la traduction de leurs œuvres.

Article 11bis

1) Les auteurs d'œuvres littéraires et artistiques jouissent du droit exclusif d'autoriser: 1° la radiodiffusion de leurs œuvres ou la communication publique de ces œuvres par tout autre moyen servant à diffuser sans fil les signes, les sons ou les images; 2° toute communication publique, soit par fil, soit sans fil, de l'œuvre radiodiffusée, lorsque cette communication est faite par un autre organisme que celui d'origine; 3° la communication publique, par haut-parleur ou par tout autre instrument analogue transmetteur de signes, de sons ou d'images, de l'œuvre radiodiffusée.

2) Il appartient aux législations des pays de l'Union de régler les conditions d'exercice des droits visés par l'alinéa 1) ci-dessus, mais ces conditions n'auront qu'un effet strictement limité au pays qui les aurait établies. Elles ne pourront en aucun cas porter atteinte au droit moral de l'auteur, ni au droit qui appartient à l'auteur d'obtenir une rémunération équitable fixée, à défaut d'accord amiable, par l'autorité compétente.

3) Sauf stipulation contraire, une autorisation ac-

dramatiska verk med avseende på översättningar av verken under hela den tid deras rättigheter till originalverken består.

Artikel 11 bis

1. Upphovsmän till litterära och konstnärliga verk äger uteslutande rätt: 1) att låta utsända sina verk i radio eller att offentligt framföra verken genom varje annan anordning för trådlös utsändning av tecken, ljud eller bilder; 2) att låta med eller utan tråd offentligt återge radioutsändning av verket, när återgivandet anordnas av annat företag än det ursprungliga; 3) att låta genom högtalare eller annan liknande anordning för överföring av tecken, ljud eller bilder offentligt återge radioutsändning av verket.

2. Det är förbehållet unionsländernas lagstiftning att fastställa villkoren för tillämpningen av de under 1. avsedda rättigheterna. Verkan av sådana villkor skall dock vara strängt begränsad till det land som uppställt dem. Dessa villkor får icke i något fall göra intrång i upphovsmannens ideella rätt och ej heller i hans rätt att erhålla skälig ersättning, vilken i avsaknad av överenskommelse bestämmes av behörig myndighet.

3. Där annat icke avtals, innefattar tillstånd som

sion granted in accordance with paragraph (1) of this Article shall not imply permission to record, by means of instruments recording sounds or images, the work broadcast. It shall, however, be a matter for legislation in the countries of the Union to determine the regulations for ephemeral recordings made by a broadcasting organization by means of its own facilities and used for its own broadcasts. The preservation of these recordings in official archives may, on the ground of their exceptional documentary character, be authorized by such legislation.

Article 11ter

(1) Authors of literary works shall enjoy the exclusive right of authorizing:

(i) the public recitation of their works, including such public recitation by any means or process;

(ii) any communication to the public of the recitation of their works.

(2) Authors of literary works shall enjoy, during the full term of their rights in the original works, the same rights with respect to translations thereof.

Article 12

Authors of literary or artistic works enjoy the exclusive right of authorizing adaptations, arrangements and other alterations of their works.

Article 13

(1) Each country of the Union may impose for itself reservations and conditions on the exclusive right

cordée conformément à l'alinéa 1) du présent article n'implique pas l'autorisation d'enregistrer, au moyen d'instruments portant fixation des sons ou des images, l'œuvre radiodiffusée. Est toutefois réservé aux législations des pays de l'Union le régime des enregistrements éphémères effectués par un organisme de radiodiffusion par ses propres moyens et pour ses émissions. Ces législations pourront autoriser la conservation de ces enregistrements dans des archives officielles en raison de leur caractère exceptionnel de documentation.

Article 11ter

1) Les auteurs d'œuvres littéraires jouissent du droit exclusif d'autoriser: 1° la récitation publique de leurs œuvres, y compris la récitation publique par tous moyens ou procédés; 2° la transmission publique par tous moyens de la récitation de leurs œuvres.

2) Les mêmes droits sont accordés aux auteurs d'œuvres littéraires pendant toute la durée de leurs droits sur l'œuvre originale, en ce qui concerne la traduction de leurs œuvres.

Article 12

Les auteurs d'œuvres littéraires ou artistiques jouissent du droit exclusif d'autoriser les adaptations, arrangements et autres transformations de leurs œuvres.

Article 13

1) Chaque pays de l'Union peut, pour ce qui le concerne, établir des réserves et conditions relatives

givits enligt bestämmelserna under 1. icke tillstånd att överföra radioutsändning av verket på anordning för upptagning av ljud eller bilder. Det är dock förbehållet unionsländernas lagstiftning att ge regler om efemära upptagningar, som göres av radioföretag med dess egna hjälpmedel och för dess egna utsändningar. Genom sådan lagstiftning får även medges att upptagningar, som äger ovanlig dokumentarisk karaktär, bevaras i officiella arkiv.

Artikel 11ter

1. Upphovsmän till litterära verk äger uteslutande rätt: 1) att låta offentligt uppläsa sina verk, oavsett vilka medel eller metoder som därvid kommer till användning; 2) att med vilket hjälpmedel det vara må låta överföra sådan uppläsning till allmänheten.

2. Samma rättigheter tillkommer upphovsmän till litterära verk med avseende på översättningar av verken under hela den tid deras rättigheter till originalverken består.

Artikel 12

Upphovsmän till litterära eller konstnärliga verk äger uteslutande rätt att låta bearbeta, arrangera eller på annat sätt omforma sina verk.

Artikel 13

1. Varje unionsland kan för sitt vidkommande uppställa förbehåll och villkor beträffande den uteslutan-

granted to the author of a musical work and to the author of any words, the recording together with the musical work has already been authorized by the latter, to authorize the sound recording of that musical work, together with such words, if any; but all such reservations and conditions shall apply only in the countries which have imposed them and shall not, in any circumstances, be prejudicial to the right of these authors to obtain equitable remuneration which, in the absence of agreement, shall be fixed by competent authority.

(2) Recordings of musical works made in a country of the Union in accordance with Article 13(3) of the Conventions signed at Rome on June 2, 1928, and at Brussels on June 26, 1948, may be reproduced in that country without the permission of the author of the musical work until a date two years after that country becomes bound by this Act.

(3) Recordings made in accordance with paragraphs (1) and (2) of this Article and imported without permission from the parties concerned into a country where they are treated as infringing recordings shall be liable to seizure.

Article 14

(1) Authors of literary or artistic works shall have the exclusive right of authorizing:

au droit exclusif de l'auteur d'une œuvre musicale et de l'auteur des paroles, dont l'enregistrement avec l'œuvre musicale a déjà été autorisé par ce dernier, d'autoriser l'enregistrement sonore de ladite œuvre musicale, avec, le cas échéant, les paroles; mais toutes réserves et conditions de cette nature n'auront qu'un effet strictement limité au pays qui les aurait établies et ne pourront en aucun cas porter atteinte au droit qui appartient à l'auteur d'obtenir une rémunération équitable fixée: à défaut d'accord amiable, par l'autorité compétente.

2) Les enregistrements d'œuvres musicales qui auront été réalisés dans un pays de l'Union conformément à l'article 13.3) des Conventions signées à Rome le 2 juin 1928 et à Bruxelles le 26 juin 1948 pourront, dans ce pays, faire l'objet de reproductions sans le consentement de l'auteur de l'œuvre musicale jusqu'à l'expiration d'une période de deux années à partir de la date à laquelle ledit pays devient lié par le présent Acte.

3) Les enregistrements faits en vertu des alinéas 1) et 2) du présent article et importés, sans autorisation des parties intéressées, dans un pays où ils ne seraient pas licites, pourront y être saisis.

Article 14

1) Les auteurs d'œuvres littéraires ou artistiques ont le droit exclusif d'autoriser: 1° l'adaptation et la repro-

de rätten för upphovsman till musikaliskt verk och för upphovsman till beledsagande text vilken redan tidigare lämnat tillstånd till upptagning av texten tillsammans med musiken att låta utföra ljudupptagningar av nämnda musikaliska verk, i förekommande fall jämte texten. Verkan av sådana förbehåll och villkor skall dock vara strängt begränsad till det land som uppställt dem och får icke i något fall göra intrång i upphovsmannens rätt att erhålla skälig ersättning, vilken i avsaknad av överenskommelse bestämmas av behörig myndighet.

2. Upptagningar av musikaliska verk som utförts i ett unionsland i enlighet med artikel 13: 3. i de konventioner som undertecknats i Rom den 2 juni 1928 och i Bryssel den 26 juni 1948 får inom vederbörande land bli föremål för mångfaldigande utan samtycke av upphovsmannen till det musikaliska verket under en tid av två år från den dag då vederbörande land blir bundet av denna akt.

3. Upptagningar, som utförts med stöd av bestämmelserna under 1. och 2. och som utan vederbörandes medgivande införts i ett land, där de icke är tillåtna, kan där tagas i beslag.

Artikel 14

1. Upphovsmän till litterära eller konstnärliga verk äger uteslutande rätt: 1) att låta bearbeta och återge

(i) the cinematographic adaption and reproduction of these works, and the distribution of the works thus adapted or reproduced;

(ii) the public performance and communication to the public by wire of the works thus adapted or reproduced.

(2) The adaption into any other artistic form of a cinematographic production derived from literary or artistic works shall, without prejudice to the authorization of the author of the cinematographic production, remain subject to the authorization of the authors of the original works.

(3) The provisions of Article 13 (1) shall not apply.

Article 14bis

(1) Without prejudice to the copyright in any work which may have been adapted or reproduced, a cinematographic work shall be protected as an original work. The owner of copyright in a cinematographic work shall enjoy the same rights as the author of an original work, including the rights referred to in the preceding Article.

(2) (a) Ownership of copyright in a cinematographic work shall be a matter for legislation in the country where protection is claimed.

(b) However, in the countries of the Union which, by legislation, include among the owners of copyright in a cinematographic work authors who

duction cinématographiques de ces œuvres et la mise en circulation des œuvres ainsi adaptées ou reproduites; 2° la représentation et l'exécution publiques et la transmission par fil au public des œuvres ainsi adaptées ou reproduites.

2) L'adaptation sous toute autre forme artistique des réalisations cinématographiques tirées d'œuvres littéraires ou artistiques reste soumise, sans préjudice de l'autorisation de leurs auteurs, à l'autorisation des auteurs des œuvres originales.

3) Les dispositions de l'article 13.1) ne sont pas applicables.

Article 14bis

1) Sans préjudice des droits de l'auteur de toute œuvre qui pourrait avoir été adaptée ou reproduite, l'œuvre cinématographique est protégée comme une œuvre originale. Le titulaire du droit d'auteur sur l'œuvre cinématographique jouit des mêmes droits que l'auteur d'une œuvre originale, y compris les droits visés à l'article précédent.

2) a) La détermination des titulaires du droit d'auteur sur l'œuvre cinématographique est réservée à la législation du pays où la protection est réclamée.

b) Toutefois, dans les pays de l'Union où la législation reconnaît parmi ces titulaires les auteurs des contributions apportées à la réalisation de l'œuvre cinéma-

verken genom film samt att låta sprida sålunda bearbetade eller återgivna verk; 2) att låta offentligt framföra samt genom tråd till allmänheten överföra sålunda bearbetade eller återgivna verk.

2. För bearbetning i varje annan konstnärlig form av filmalster som bygger på litterära eller konstnärliga verk fordras tillstånd av originalverkets upphovsman utan att detta inskränker den rätt som tillkommer upphovsmannen till filmalstret.

3. Bestämmelserna i artikel 13.1. äger icke tillämpning i fall som avses i denna artikel.

Artikel 14bis

1. Utan inskränkning i de rättigheter som tillkommer upphovsman till verk som kan ha blivit bearbetat eller återgivet skyddas filmverk som originalverk. Innehavaren av upphovsrätten till filmverket åtnjuter samma rättigheter som upphovsmannen till ett originalverk, däri inbegripet de rättigheter som avses i föregående artikel.

2. a) Det är förbehållet lagstiftningen i det land där skydd påkallas att bestämma vilka personer som är innehavare av upphovsrätt till filmverk.

b) I de unionsländer, vilkas lagstiftning bland rättsinnehavare till filmverk räknar upphovsmän som lämnat bidrag till filmverkets framställning, kan dessa

have brought contributions to the making of the work, such authors, if they have undertaken to bring such contributions, may not, in the absence of any contrary or special stipulation, object to the reproduction, distribution, public performance, communication to the public by wire, broadcasting or any other communication to the public, or to the subtitling or dubbing of texts, of the work.

(c) The question whether or not the form of the undertaking referred to above should, for the application of the preceding subparagraph (b), be in a written agreement or a written act of the same effect shall be a matter for the legislation of the country where the maker of the cinematographic work has his headquarters or habitual residence. However, it shall be a matter for the legislation of the country of the Union where protection is claimed to provide that the said undertaking shall be in a written agreement or a written act of the same effect. The countries whose legislation so provides shall notify the Director General by means of a written declaration, which will be immediately communicated by him to all the other countries of the Union.

(d) By "contrary or special stipulation" is meant any restrictive condition which is relevant to the aforesaid undertaking.

tographique, ceux-ci, s'ils se sont engagés à apporter de telles contributions, ne pourront, sauf stipulation contraire ou particulière, s'opposer à la reproduction, la mise en circulation, la représentation et l'exécution publiques, la transmission par fil au public, la radio-diffusion, la communication au public, le sous-titrage et le doublage des textes, de l'œuvre cinématographique.

c) La question de savoir si la forme de l'engagement visé ci-dessus doit, pour l'application du sous-alinéa b) précédent, être ou non un contrat écrit ou un acte écrit équivalent est réglée par la législation du pays de l'Union où le producteur de l'œuvre cinématographique a son siège ou sa résidence habituelle. Est toutefois réservée à la législation du pays de l'Union où la protection est réclamée la faculté de prévoir que cet engagement doit être un contrat écrit ou un acte écrit équivalent. Les pays qui font usage de cette faculté devront le notifier au Directeur général par une déclaration écrite qui sera aussitôt communiquée par ce dernier à tous les autres pays de l'Union.

d) Par « stipulation contraire ou particulière », il faut entendre toute condition restrictive dont peut être assorti ledit engagement.

upphovsmän dock icke motsätta sig filmverkets mångfaldigande, spridning, offentliga framförande, överföring till allmänheten med tråd, utsändning genom radio samt återgivande till allmänheten och ej heller återgivande av talade inslag i text eller översättning av dem till annat språk, allt dock under förutsättning att nämnda upphovsmän åtagit sig att lämna bidrag som nu sagts och ingen överenskomelse av motsatt eller särskilt innehåll träffats.

c) Det ankommer på lagstiftningen i det unionsland där filmverkets producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort att bestämma om åtagande som avses under b) skall vara skriftligt avtal eller innefattas i en därmed likvärdig skriftlig handling. Emellertid kan i lagstiftningen i det unionsland där skydd påkallas bestämmas, att sådant åtagande skall vara skriftligt avtal eller innefattas i en därmed likvärdig skriftlig handling. De länder som gör bruk av denna rätt skall skriftligen meddela generaldirektören, varom denne genast underrättar alla andra unionsländer.

d) Med "överenskomelse av motsatt eller särskilt innehåll" avses varje inskränkande villkor som kan vara fogat till åtagande som nyss sagts.

(3) Unless the national legislation provides to the contrary, the provisions of paragraph (2) (b) above shall not be applicable to authors of scenarios, dialogues and musical works created for the making of the cinematographic work, or to the principal director thereof. However, those countries of the Union whose legislation does not contain rules providing for the application of the said paragraph (2) (b) to such director shall notify the Director General by means of a written declaration, which will be immediately communicated by him to all the other countries of the Union.

Article 14ter

(1) The author, or after his death the persons or institutions authorized by national legislation, shall, with respect to original works of art and original manuscripts of writers and composers, enjoy the inalienable right to an interest in any sale of the work subsequent to the first transfer by the author of the work.

(2) The protection provided by the preceding paragraph may be claimed in a country of the Union only if legislation in the country to which the author belongs so permits, and to the extent permitted by the country where this protection is claimed.

(3) The procedure for collection and the amounts

3) A moins que la législation nationale n'en décide autrement, les dispositions de l'alinéa 2) b) ci-dessus ne sont applicables ni aux auteurs des scénarios, des dialogues et des œuvres musicales, créés pour la réalisation de l'œuvre cinématographique, ni au réalisateur principal de celle-ci. Toutefois, les pays de l'Union dont la législation ne contient pas des dispositions prévoyant l'application de l'alinéa 2) b) précité audit réalisateur devront le notifier au Directeur général par une déclaration écrite qui sera aussitôt communiquée par ce dernier à tous les autres pays de l'Union.

Article 14ter

1) En ce qui concerne les œuvres d'art originales et les manuscrits originaux des écrivains et compositeurs, l'auteur — ou, après sa mort, les personnes ou institutions auxquelles la législation nationale donne qualité — jouit d'un droit inaliénable à être intéressé aux opérations de vente dont l'œuvre est l'objet après la première cession opérée par l'auteur.

2) La protection prévue à l'alinéa ci-dessus n'est exigible dans chaque pays de l'Union que si la législation nationale de l'auteur admet cette protection et dans la mesure où le permet la législation du pays où cette protection est réclamée.

3) Les modalités et les taux de la perception sont

3. Om icke annat föreskrives i den inhemska lagstiftningen äger bestämmelserna under 2. b) icke tillämpning på upphovsmän till scenariotexter, dialoger och musikaliska verk, som skapats särskilt för framställningen av filmverket, och ej heller på dettas huvudregissör. Emellertid skall de unionsländer, vilkas lagstiftning ej innehåller bestämmelser om tillämpning av stadgandena under 2. b) på huvudregissören, skriftligen meddela generaldirektören, varom denne genast underrättar alla andra unionsländer.

Artikel 14ter

1. I fråga om originalkonstverk samt författares och kompositörers originalmanuskript äger upphovsmannen — eller, efter hans död, de personer eller institutioner som den nationella lagstiftningen bestämmer — en icke överlåtbar rätt till del i de försäljningar av verket, som företages sedan upphovsmannen själv avhånt sig detta.

2. Skydd som sägs under 1. kan påkallas endast om lagstiftningen i det land upphovsmannen tillhör medger sådant skydd och endast i den utsträckning, som medges av lagstiftningen i det land där anspråk framställs.

3. Närmare regler om be-
loppens erläggande och om

shall be matters for determination by national legislation.

Article 15

(1) In order that the author of a literary or artistic work protected by this Convention shall, in the absence of proof to the contrary, be regarded as such, and consequently be entitled to institute infringement proceedings in the countries of the Union, it shall be sufficient for his name to appear on the work in the usual manner. This paragraph shall be applicable even if this name is a pseudonym, where the pseudonym adopted by the author leaves no doubt as to his identity.

(2) The person or body corporate whose name appears on a cinematographic work in the usual manner shall, in the absence of proof to the contrary, be presumed to be the maker of the said work.

(3) In the case of anonymous and pseudonymous works, other than those referred to in paragraph (1) above, the publisher whose name appears on the work shall, in the absence of proof to the contrary, be deemed to represent the author, and in this capacity he shall be entitled to protect and enforce the author's rights. The provisions of this paragraph shall cease to apply when the author reveals his identity and establishes his claim to authorship of the work.

(4) (a) In the case of unpublished works where the

déterminés par chaque législation nationale.

Article 15

1) Pour que les auteurs des œuvres littéraires et artistiques protégées par la présente Convention soient, sauf preuve contraire, considérés comme tels et admis en conséquence devant les tribunaux des pays de l'Union à exercer des poursuites contre les contrefacteurs, il suffit que le nom soit indiqué sur l'œuvre en la manière usitée. Le présent alinéa est applicable, même si ce nom est un pseudonyme, dès lors que le pseudonyme adopté par l'auteur ne laisse aucun doute sur son identité.

2) Est présumé producteur de l'œuvre cinématographique, sauf preuve contraire, la personne physique ou morale dont le nom est indiqué sur ladite œuvre en la manière usitée.

3) Pour les œuvres anonymes et pour les œuvres pseudonymes autres que celles dont il est fait mention à l'alinéa 1) ci-dessus, l'éditeur dont le nom est indiqué sur l'œuvre est, sans autre preuve, réputé représenter l'auteur; en cette qualité, il est fondé à sauvegarder et à faire valoir les droits de celui-ci. La disposition du présent alinéa cesse d'être applicable quant l'auteur a révélé son identité et justifié de sa qualité.

4) a) Pour les œuvres non publiées dont l'identité de

deras storlek ges i varje lands lagstiftning.

Artikel 15

1. För att upphovsmän till litterära och konstnärliga verk, som skyddas genom denna konvention, skall, till dess motsatsen bevisats, anses som upphovsmän och följaktligen äga att vid unionsländernas domstolar föra talan mot dem som olovligen eftergjort verken, är det tillräckligt att namnet på sedvanligt sätt angivits på verket. Denna bestämmelse är tillämplig även om namnet är en pseudonym, om den av uphovsmannen antagna pseudonymen icke lämnar rum för tvivel angående hans identitet.

2. Till dess motsatsen bevisats skall den fysiska eller juridiska person, vars namn på brukligt sätt angivits på filmverk, anses vara verkets producent.

3. I fråga om anonyma verk och andra pseudonyma verk än sådana som avses under 1. anses den förläggare, vars namn angivits på verket, utan annat bevis företräda uphovsmannen och i denna egenskap vara behörig att tillvarataga och göra gällande dennes rättigheter. Vad som sägs i detta stycke upphör att vara tillämpligt, när uphovsmannen röjer sin identitet och styrker sin egenskap av uphovsman till verket.

4. a) För icke publicerade verk, vilkas uphovsman är

identity of the author is unknown, but where there is every ground to presume that he is a national of a country of the Union, it shall be a matter for legislation in the country to designate the competent authority which shall represent the author and shall be entitled to protect and enforce his rights in the countries of the Union.

(b) Countries of the Union which make such designation under the terms of this provision shall notify the Director General by means of a written declaration giving full information concerning the authority thus designated. The Director General shall at once communicate this declaration to all other countries of the Union.

Article 16

(1) Infringing copies of a work shall be liable to seizure in any country of the Union where the work enjoys legal protection.

(2) The provisions of the preceding paragraph shall also apply to reproductions coming from a country where the work is not protected, or has ceased to be protected.

(3) The seizure shall take place in accordance with the legislation of each country.

Article 17

The provisions of this Convention cannot in any way affect the right of the Government of each country of the Union to permit, to control, or to prohibit, by legislation or regulation, the circulation, presentation, or

l'auteur est inconnue, mais pour lesquelles il y a tout lieu de présumer que cet auteur est ressortissant d'un pays de l'Union, il est réservé à la législation de ce pays la faculté de désigner l'autorité compétente représentant cet auteur et fondée à sauvegarder et à faire valoir les droits de celui-ci dans les pays de l'Union.

b) Les pays de l'Union qui, en vertu de cette disposition, procéderont à une telle désignation, le notifieront au Directeur général par une déclaration écrite où seront indiqués tous renseignements relatifs à l'autorité ainsi désignée. Le Directeur général communiquera aussitôt cette déclaration à tous les autres pays de l'Union.

Article 16

1) Toute œuvre contrefaite peut être saisie dans les pays de l'Union où l'œuvre originale a droit à la protection légale.

2) Les dispositions de l'alinéa précédent sont également applicables aux reproductions provenant d'un pays où l'œuvre n'est pas protégée ou a cessé de l'être.

3) La saisie a lieu conformément à la législation de chaque pays.

Article 17

Les dispositions de la présente Convention ne peuvent porter préjudice, en quoi que ce soit, au droit qui appartient au Gouvernement de chacun des pays de l'Union de permettre, de surveiller ou d'interdire, par

okänd men beträffande vilka det är skälig anledning antaga att upphovsmannen tillhör ett unionsland, är det förbehållet lagstiftningen i detta land att utse behörig myndighet som skall förträda upphovsmannen och ha rätt att bevaka och utöva dennes rättigheter i unionsländerna.

b) De unionsländer som i kraft av detta stadgande utser myndighet att fullgöra uppgifter som nyss sagts skall lämna generaldirektören skriftligt meddelande härom, i vilket alla uppgifter om den sålunda utsedda myndigheten skall finnas intagna. Generaldirektören skall genast underrätta alla andra unionsländer härom.

Artikel 16

1. Varje olovligen eftergjort verk kan tagas i beslag i de unionsländer, där originalverket har rätt till lagligt skydd.

2. Vad som sägs under 1. äger tillämpning även i fråga om exemplar, som härrör från ett land, där verket saknar skydd eller detta har upphört.

3. Beslag äger rum i överensstämmelse med varje lands lagstiftning.

Artikel 17

Bestämmelserna i denna konvention inskränker icke i något avseende rätten för varje unionslands regering att genom lagstiftnings- eller polisåtgärder tillåta, övervaka eller förbjuda att sådana verk eller alster spri-

exhibition of any work or production in regard to which the competent authority may find it necessary to exercise that right.

Article 18

(1) This Convention shall apply to all works which, at the moment of its coming into force, have not yet fallen into the public domain in the country of origin through the expiry of the term of protection.

(2) If, however, through the expiry of the term of protection which was previously granted, a work has fallen into the public domain of the country where protection is claimed, that work shall not be protected anew.

(3) The application of this principle shall be subject to any provisions contained in special conventions to that effect existing or to be concluded between countries of the Union. In the absence of such provisions, the respective countries shall determine, each in so far as it is concerned, the conditions of application of this principle.

(4) The preceding provisions shall also apply in the case of new accessions to the Union and to cases in which protection is extended by the application of Article 7 or by the abandonment of reservations.

Article 19

The provisions of this Convention shall not pre-

des mesures de législation ou de police intérieure, la circulation, la représentation, l'exposition de tout ouvrage ou production à l'égard desquels l'autorité compétente aurait à exercer ce droit.

Article 18

1) La présente Convention s'applique à toutes les œuvres qui, au moment de son entrée en vigueur, ne sont pas encore tombées dans le domaine public de leur pays d'origine par l'expiration de la durée de la protection.

2) Cependant, si une œuvre, par l'expiration de la durée de la protection qui lui était antérieurement reconnue, est tombée dans le domaine public du pays où la protection est réclamée, cette œuvre n'y sera pas protégée à nouveau.

3) L'application de ce principe aura lieu conformément aux stipulations contenues dans les conventions spéciales existantes ou à conclure à cet effet entre pays de l'Union. A défaut de semblables stipulations, les pays respectifs régleront, chacun pour ce qui le concerne, les modalités relatives à cette application.

4) Les dispositions qui précèdent s'appliquent également en cas de nouvelles accessions à l'Union et dans le cas où la protection serait étendue par application de l'article 7 ou par abandon de réserves.

Article 19

Les dispositions de la présente Convention n'em-

des, framföres eller utställs i fråga om vilka behörig myndighet har att utöva sådan rätt.

Artikel 18

1. Denna konvention är tillämplig på alla verk som vid tiden för dess ikraftträdande ännu icke blivit allmän egendom i sitt hemland genom att skyddstiden utlöpt.

2. Om emellertid ett verk, genom att den verket förut tillkommande skyddstiden utlöpt, blivit allmän egendom i det land där skydd påkallas, blir verket icke ånyo föremål för skydd i nämnda land.

3. Tillämpningen av denna grundsats skall äga rum enligt bestämmelser i de särskilda konventioner, som för detta ändamål är eller framdeles kan komma att slutas mellan unionsländer. Saknas sådana bestämmelser, skall vederbörande länder, vart och ett för sitt vidkommande, fastställa sättet för grundsatsens tillämpning.

4. Föregående bestämmelser skall även tillämpas då nytillträdande länder ansluter sig till unionen samt i det fall då skyddet utsträcker enligt artikel 7 eller genom avstående från förbehåll.

Artikel 19

Bestämmelserna i denna konvention utgör icke hin-

clude the making of a claim to the benefit of any greater protection which may be granted by legislation in a country of the Union.

Article 20

The Governments of the countries of the Union reserve the right to enter into special agreements among themselves, in so far as such agreements grant to authors more extensive rights than those granted by the Convention, or contain other provisions not contrary to this Convention. The provisions of existing agreements which satisfy these conditions shall remain applicable.

Article 21

(1) Special provisions regarding developing countries are included in the Appendix.

(2) Subject to the provisions of Article 28 (1) (b), the Appendix forms an integral part of this Act.

Article 22

(1) (a) The Union shall have an Assembly consisting of those countries of the Union which are bound by Articles 22 to 26.

(b) The Government of each country shall be represented by one delegate, who may be assisted by alternate delegates, advisors, and experts.

(c) The expenses of each delegation shall be borne by the Government which has appointed it.

(2) (a) The Assembly shall:

(i) deal with all mat-

pêchent pas de revendiquer l'application de dispositions plus larges qui seraient édictées par la législation d'un pays de l'Union.

Article 20

Les Gouvernements des pays de l'Union se réservent le droit de prendre entre eux des arrangements particuliers, en tant que ces arrangements conféreront aux auteurs des droits plus étendus que ceux accordés par la Convention, ou qu'ils renfermeraient d'autres stipulations non contraires à la présente Convention. Les dispositions des arrangements existants qui répondent aux conditions précitées restent applicables.

Article 21

1) Des dispositions particulières concernant les pays en voie de développement figurent dans l'Annexe.

2) Sous réserve des dispositions de l'article 28.1) b), l'Annexe forme partie intégrante du présent Acte.

Article 22

1) a) L'Union a une Assemblée composée des pays de l'Union liés par les articles 22 à 26.

b) Le Gouvernement de chaque pays est représenté par un délégué, qui peut être assisté de suppléants, de conseillers et d'experts.

c) Les dépenses de chaque délégation sont supportées par le Gouvernement qui l'a désignée.

2) a) L'Assemblée :

i) traite de toutes les

der mot att påkalla tillämpning av sådana mera vittgående bestämmelser som kan vara föreskrivna i visst unionslands lagstiftning.

Artikel 20

Unionsländernas regeringar förbehåller sig rätt att sinsemellan träffa särskilda överenskommelser, i den mån dessa tillerkänner upphovsmännen mera vidsträckt rättigheter än dem som är bestämda i konventionen eller i övrigt innehåller bestämmelser vilka icke strider mot denna konvention. De föreskrifter i gällande överenskommelser, som uppfyller nämnda betingelser, skall fortfarande äga tillämpning.

Artikel 21

1. Särskilda bestämmelser om utvecklingsländerna har intagits i bihanget.

2. Med förbehåll för bestämmelserna i artikel 28: 1. b) utgör bihanget en integrerande del av denna akt.

Artikel 22

1. a) Unionen skall ha en församling bestående av de unionsländer som är bundna av artiklarna 22—26.

b) Varje lands regering skall företrädas av ett ombud, som kan bistås av biträdande ombud, rådgivare och sakkunniga.

c) Kostnaderna för varje delegation skall bäras av den regering som utsett delegationen.

2. a) Församlingen skall

i) behandla alla frågor

ters concerning the maintenance and development of the Union and the implementation of this Convention;

(ii) give directions concerning the preparation for conferences of revision to the International Bureau of Intellectual Property (hereinafter designated as "the International Bureau") referred to in the Convention Establishing the World Intellectual Property Organization (hereinafter designated as "the Organization"), due account being taken of any comments made by those countries of the Union which are not bound by Articles 22 to 26;

(iii) review and approve the reports and activities of the Director General of the Organization concerning the Union, and give him all necessary instructions concerning matters within the competence of the Union;

(iv) elect the members of the Executive Committee of the Assembly;

(v) review and approve the reports and activities of its Executive Committee, and give instructions to such Committee;

(vi) determine the program and adopt the triennial budget of the Union, and approve its final accounts;

(vii) adopt the financial regulations of the Union;

(viii) establish such committees of experts and working groups as may

questions concernant le maintien et le développement de l'Union et l'application de la présente Convention;

ii) donne au Bureau international de la propriété intellectuelle (ci-après dénommé « le Bureau international ») visé dans la Convention instituant l'Organisation Mondiale de la Propriété Intellectuelle (ci-après dénommée « l'Organisation ») des directives concernant la préparation des conférences de revision, compte étant dûment tenu des observations des pays de l'Union qui ne sont pas liés par les articles 22 à 26;

iii) examine et approuve les rapports et les activités du Directeur général de l'Organisation relatifs à l'Union et lui donne toutes directives utiles concernant les questions de la compétence de l'Union;

iv) élit les membres du Comité exécutif de l'Assemblée;

v) examine et approuve les rapports et les activités de son Comité exécutif et lui donne des directives;

vi) arrête le programme, adopte le budget triennal de l'Union et approuve ses comptes de clôture;

vii) adopte le règlement financier de l'Union;

viii) crée les comités d'experts et groupes de travail qu'elle juge utiles

rörande vidmakthållandet och utvecklingen av unionen samt angående tillämpningen av denna konvention,

ii) ge anvisningar åt den internationella byrån för intellektuell äganderätt (hädanefter kallad "internationella byrån"), som avses i konventionen om upprättande av världsorganisationen för den intellektuella äganderätten (hädanefter kallad "organisationen"), rörande förberedandet av revisionskonferenser, varvid vederbörlig hänsyn skall tagas till de synpunkter som framlägges av de unionsländer vilka ej är bundna av artiklarna 22—26,

iii) granska och godkänna de verksamhetsberättelser som avges av organisationens generaldirektör ävensom dennes åtgärder i avseende på unionen samt ge honom alla erforderliga instruktioner i frågor som faller inom unionens verksamhetsområde,

iv) välja medlemmar till församlingens exekutivkommitté,

v) granska och godkänna exekutivkommitténs verksamhetsberättelser och åtgärder samt ge kommittén instruktioner,

vi) fastställa unionens program och antaga dess treårsbudget samt godkänna dess räkenskaper,

(vii) antaga unionens räkenskapsreglemente,

viii) upprätta sådana expertkommittéer och arbetsgrupper som kan an-

be necessary for the work of the Union;

(ix) determine which countries not members of the Union and which intergovernmental and international non-governmental organizations shall be admitted to its meetings as observers;

(x) adopt amendments to Articles 22 to 26;

(xi) take any other appropriate action designed to further the objectives of the Union;

(xii) exercise such other functions as are appropriate under this Convention;

(xiii) subject to its acceptance, exercise such rights as are given to it in the Convention establishing the Organization.

(b) With respect to matters which are of interest also to other Unions administered by the Organization, the Assembly shall make its decisions after having heard the advice of the Coordination Committee of the Organization.

(3) (a) Each country member of the Assembly shall have one vote.

(b) One-half of the countries members of the Assembly shall constitute a quorum.

(c) Notwithstanding the provisions of subparagraph (b), if, in any session, the number of countries represented is less than one-half but equal to or more than one-third of the countries members of the As-

à la réalisation des objectifs de l'Union;

ix) décide quels sont les pays non membres de l'Union et quelles sont les organisations intergouvernementales et internationales non gouvernementales qui peuvent être admis à ses réunions en qualité d'observateurs;

x) adopte les modifications des articles 22 à 26;

xi) entreprend toute autre action appropriée en vue d'atteindre les objectifs de l'Union;

xii) s'acquitte de toutes autres tâches qu'implique la présente Convention;

xiii) exerce, sous réserve qu'elle les accepte, les droits qui lui sont conférés par la Convention instituant l'Organisation.

b) Sur les questions qui intéressent également d'autres Unions administrées par l'Organisation, l'Assemblée statue connaissance prise de l'avis du Comité de coordination de l'Organisation.

3) a) Chaque pays membre de l'Assemblée dispose d'une voix.

b) La moitié des pays membres de l'Assemblée constitue le quorum.

c) Nonobstant les dispositions du sous-alinéa b), si, lors d'une session, le nombre des pays représentés est inférieur à la moitié mais égal ou supérieur au tiers des pays membres de l'Assemblée, celle-ci peut pren-

ses påkallade för unionens arbete,

ix) bestämma vilka länder utanför unionen och vilka mellanstatliga och internationella icke statliga organisationer, som skall få vara närvarande som observatörer vid församlingens möten,

x) antagna ändringar av artiklarna 22—26,

xi) vidtaga varje annan lämplig åtgärd som avser att främja unionens syften,

xii) utföra sådana andra uppgifter och åligganden som följer av denna konventions bestämmelser,

xiii) utöva sådana rättigheter som med dess godkännande tilldelas församlingen genom konventionen om upprättandet av organisationen.

b) I frågor av intresse även för andra av organisationen administrerade unioner skall församlingen fatta sina beslut efter att ha rådfört sig med organisationens samordningskommitté.

3. a) Varje land som är medlem av församlingen skall ha en röst.

b) Församlingen är beslutsmässig, när hälften av antalet länder som är medlemmar av denna är närvarande.

c) Utan hinder av vad som sägs i b) får församlingen fatta beslut, om vid något möte antalet företrädde länder är mindre än hälften men utgör en tredjedel eller mer av församlingens medlemsstater; med

sembly, the Assembly may make decisions but, with the exception of decisions concerning its own procedure, all such decisions shall take effect only if the following conditions are fulfilled. The International Bureau shall communicate the said decisions to the countries members of the Assembly which were not represented and shall invite them to express in writing their vote or abstention within a period of three months from the date of the communication. If, at the expiration of this period, the number of countries having thus expressed their vote or abstention attains the number of countries which was lacking for attaining the quorum in the session itself, such decisions shall take effect provided that at the same time the required majority still obtains.

(d) Subject to the provisions of Article 26 (2), the decisions of the Assembly shall require two-thirds of the votes cast.

(e) Abstentions shall not be considered as votes.

(f) A delegate may represent, and vote in the name of, one country only.

(g) Countries of the Union not members of the Assembly shall be admitted to its meetings as observers.

(4) (a) The Assembly shall meet once in every third calendar year in ordinary session upon convocation by the Director General and, in the ab-

dre des décisions; toutefois, les décisions de l'Assemblée, à l'exception de celles qui concernent sa procédure, ne deviennent exécutoires que lorsque les conditions énoncées ci-après sont remplies. Le Bureau international communique lesdites décisions aux pays membres de l'Assemblée qui n'étaient pas représentés, en les invitant à exprimer par écrit, dans un délai de trois mois à compter de la date de ladite communication, leur vote ou leur abstention. Si, à l'expiration de ce délai, le nombre des pays ayant ainsi exprimé leur vote ou leur abstention est au moins égal au nombre de pays qui faisait défaut pour que le quorum fût atteint lors de la session, lesdites décisions deviennent exécutoires, pourvu qu'en même temps la majorité nécessaire reste acquise.

d) Sous réserve des dispositions de l'article 26.2), les décisions de l'Assemblée sont prises à la majorité des deux tiers des votes exprimés.

e) L'abstention n'est pas considérée comme un vote.

f) Un délégué ne peut représenter qu'un seul pays et ne peut voter qu'au nom de celui-ci.

g) Les pays de l'Union qui ne sont pas membres de l'Assemblée sont admis à ses réunions en qualité d'observateurs.

4) a) L'Assemblée se réunit une fois tous les trois ans en session ordinaire, sur convocation du Directeur général et, sauf cas exceptionnels, pendant la même

undantag för beslut i dess egna procedurfrågor skall dylika beslut bli gällande endast om följande villkor uppfyllts. Den internationella byrån skall meddela de av församlingens medlemsstater som ej var företrädare vid mötet sådana beslut och skall inbjuda dem att skriftligen inom tre månader från meddelandets datum avge sin röst eller meddela, att de avstår från att rösta. Om vid utgången av nämnda tidsfrist antalet länder som sålunda avgivit sin röst eller avstått från att rösta uppgår till minst det antal länder, som fattades vid sammanträdet i fråga för att beslutsmässighet skulle ha uppnåtts, skall dylika beslut bli gällande om samtidigt det erforderliga rösttalet fortfarande erhålles.

d) Med förbehåll för bestämmelserna i artikel 26: 2. fordras för beslut av församlingen två tredjedels majoritet av avgivna röster.

e) Avstående vid röstning skall ej räknas som röst.

f) Ett ombud äger företräda och rösta för endast ett land.

g) Unionsländer som ej är medlemmar av församlingen äger deltaga i dess möten som observatörer.

4. a) Församlingen skall sammanträda till ordinarie möte en gång vart tredje kalenderår på kallelse av generaldirektören och vid samma tidpunkt och på

sence of exceptional circumstances, during the same period and at the same place as the General Assembly of the Organization.

(b) The Assembly shall meet in extraordinary session upon convocation by the Director General, at the request of the Executive Committee or at the request of one-fourth of the countries members of the Assembly.

(5) The Assembly shall adopt its own rules of procedure.

Article 23

(1) The Assembly shall have an Executive Committee.

(2) (a) The Executive Committee shall consist of countries elected by the Assembly from among countries members of the Assembly. Furthermore, the country on whose territory the Organization has its headquarters shall, subject to the provisions of Article 25 (7) (b), have an *ex officio* seat on the Committee.

(b) The Government of each country member of the Executive Committee shall be represented by one delegate, who may be assisted by alternate delegates, advisors, and experts.

(c) The expenses of each delegation shall be borne by the Government which has appointed it.

(3) The number of countries members of the Executive Committee shall correspond to one-fourth of the number of countries members of the Assembly. In establishing the number of

période et au même lieu que l'Assemblée générale de l'Organisation.

b) L'Assemblée se réunit en session extraordinaire sur convocation adressée par le Directeur général, à la demande du Comité exécutif ou à la demande d'un quart des pays membres de l'Assemblée.

5) L'Assemblée adopte son règlement intérieur.

Article 23

1) L'Assemblée a un Comité exécutif.

2) a) Le Comité exécutif est composé des pays élus par l'Assemblée parmi les pays membres de celle-ci. En outre, le pays sur le territoire duquel l'Organisation a son siège dispose, *ex officio*, d'un siège au Comité, sous réserve des dispositions de l'article 25. 7)b).

b) Le Gouvernement de chaque pays membre du Comité exécutif est représenté par un délégué, qui peut être assisté de suppléants, de conseillers et d'experts.

c) Les dépenses de chaque délégation sont supportées par le Gouvernement qui l'a désignée.

3) Le nombre des pays membres du Comité exécutif correspond au quart du nombre des pays membres de l'Assemblée. Dans le calcul des sièges à pourvoir, le reste subsistant

samma plats som organisationens generalförsamling, om ej särskilda skäl föranleder till annat.

b) Församlingen skall på kallelse av generaldirektören sammanträda till extra ordinarie möte på begäran antingen av exekutivkommittén eller av en fjärdedel av de länder som är medlemmar i församlingen.

5. Församlingen antager själv sin arbetsordning.

Artikel 23

1. Församlingen skall ha en exekutivkommitté.

2. a) Exekutivkommittén skall bestå av länder valda av församlingen bland dess medlemsstater. Det land, där organisationen har sitt säte, skall vidare *ex officio* vara medlem av kommittén under iakttagande av bestämmelserna i artikel 25: 7. b).

b) Varje land som är medlem av exekutivkommittén skall företrädas av ett ombud, som kan bistås av biträdande ombud, rådgivare eller sakkunniga.

c) Kostnaderna för varje delegation skall bäras av den regering som utsett delegationen.

3. Antalet länder som är medlemmar av exekutivkommittén skall svara mot en fjärdedel av antalet länder som är medlemmar av församlingen. Vid beräkningen av antalet platser

seats to be filled, remainders after division by four shall be disregarded.

(4) In electing the members of the Executive Committee, the Assembly shall have due regard to an equitable geographical distribution and to the need for countries party to the Special Agreements which might be established in relation with the Union to be among the countries constituting the Executive Committee.

(5) (a) Each member of the Executive Committee shall serve from the close of the session of the Assembly which elected it to the close of the next ordinary session of the Assembly.

(b) Members of the Executive Committee may be re-elected, but not more than two-thirds of them.

(c) The Assembly shall establish the details of the rules governing the election and possible re-election of the members of the Executive Committee.

(6) (a) The Committee shall:

(i) prepare the draft agenda of the Assembly;

(ii) submit proposals to the Assembly respecting the draft program and triennial budget of the Union prepared by the Director General;

(iii) approve, within the limits of the program and the triennial budget, the specific yearly budgets and programs prepared by the Director General;

(iv) submit, with ap-

après la division par quatre n'est pas pris en considération.

4) Lors de l'élection des membres du Comité exécutif, l'Assemblée tient compte d'une répartition géographique équitable et de la nécessité pour les pays parties aux Arrangements particuliers qui pourraient être établis en relation avec l'Union d'être parmi les pays constituant le Comité exécutif.

5) a) Les membres du Comité exécutif restent en fonctions à partir de la clôture de la session de l'Assemblée au cours de laquelle ils ont été élus jusqu'au terme de la session ordinaire suivante de l'Assemblée.

b) Les membres du Comité exécutif sont rééligibles dans la limite maximale des deux tiers d'entre eux.

c) L'Assemblée réglemente les modalités de l'élection et de la réélection éventuelle des membres du Comité exécutif.

6) a) Le Comité exécutif :

i) prépare le projet d'ordre du jour de l'Assemblée;

ii) soumet à l'Assemblée des propositions relatives aux projets de programme et de budget triennal de l'Union préparés par le Directeur général;

iii) se prononce, dans les limites du programme et du budget triennal, sur les programmes et budgets annuels préparés par le Directeur général;

iv) soumet à l'Assem-

skall vad som blir över efter delning med fyra ej medräknas.

4. Vid val av medlemmar av exekutivkommittén skall församlingen taga vederbörlig hänsyn till en rättvis geografisk fördelning och nödvändigheten av att länder, vilka tillträtt de särskilda avtal som kan komma att upprättas inom unionens ram, kommer att ingå bland de medlemmar som bildar kommittén.

5. a) Medlemmarna av exekutivkommittén skall tjänstgöra från slutet av det församlingmöte varunder de valdes till och med slutet av följande ordinarie församlingmöte.

b) Högst två tredjedelar av medlemmarna av exekutivkommittén kan omväljas.

c) Församlingen skall fastställa närmare regler för val och eventuella omval av exekutivkommitténs medlemmar.

6. a) Exekutivkommittén skall

i) göra upp förslag till dagordning för församlingen,

ii) för församlingen framlägga förslag till unionens program och treårsbudget, vilka förbättras av generaldirektören,

iii) inom ramen för programmet och treårsbudgeten godkänna de av generaldirektören förbättrade programmen,

iv) med erforderliga

propriate comments to the Assembly the periodical reports of the Director General and the yearly audit reports on the accounts;

(v) in accordance with the decisions of the Assembly and having regard to circumstances arising between two ordinary sessions of the Assembly, take all necessary measures to ensure the execution of the program of the Union by the Director General;

(vi) perform such other functions as are allocated to it under this Convention.

(b) With respect to matters which are of interest also to other Unions administered by the Organization, the Executive Committee shall make its decisions after having heard the advice of the Coordination Committee of the Organization.

(7) (a) The Executive Committee shall meet once a year in ordinary session upon convocation by the Director General preferably during the same period and at the same place as the Coordination Committee of the Organization.

(b) The Executive Committee shall meet in extraordinary session upon convocation by the Director General, either on his own initiative, or at the request of its Chairman or one-fourth of its members.

(8) (a) Each country member of the Executive Committee shall have one vote.

blée, avec les commentaires appropriés, les rapports périodiques du Directeur général et les rapports annuels de vérification des comptes;

v) prend toutes mesures utiles en vue de l'exécution du programme de l'Union par le Directeur général, conformément aux décisions de l'Assemblée et en tenant compte des circonstances survenant entre deux sessions ordinaires de ladite Assemblée;

vi) s'acquitte de toutes autres tâches qui lui sont attribuées dans le cadre de la présente Convention.

b) Sur les questions qui intéressent également d'autres Unions administrées par l'Organisation, le Comité exécutif statue connaissance prise de l'avis du Comité de coordination de l'Organisation.

7) a) Le Comité exécutif se réunit une fois par an en session ordinaire, sur convocation du Directeur général, autant que possible pendant la même période et au même lieu que le Comité de coordination de l'Organisation.

b) Le Comité exécutif se réunit en session extraordinaire sur convocation adressée par le Directeur général, soit à l'initiative de celui-ci, soit à la demande de son président ou d'un quart de ses membres.

8) a) Chaque pays membre du Comité exécutif dispose d'une voix.

kommentarer framlägga för församlingen generaldirektörens periodiska verksamhetsberättelser och de årliga revisionsberättelserna,

v) i enlighet med församlingens beslut och med beaktande av mellan två ordinarie församlingmöten uppkommande omständigheter vidtagna alla erforderliga åtgärder för att unionens program behörigen fullgöres av generaldirektören,

vi) utföra sådana andra uppgifter och åligganden som tilldelas den enligt denna konventions bestämmelser.

b) I frågor, som är av intresse även för andra av organisationen administrerade unioner, skall exekutivkommittén fatta sina beslut efter att ha rådfört sig med organisationens samordningskommitté.

7. a) Exekutivkommittén skall sammanträda en gång om året till ordinarie möte på kallelse av generaldirektören och företrädesvis vid samma tidpunkt och på samma plats som organisationens samordningskommitté.

b) Exekutivkommittén skall sammanträda till extraordinarie möte på kallelse av generaldirektören antingen efter beslut av denne eller på begäran av dess ordförande eller av en fjärdedel av dess medlemmar.

8. a) Varje land som är medlem av exekutivkommittén skall ha en röst.

(b) One-half of the members of the Executive Committee shall constitute a quorum.

(c) Decisions shall be made by a simple majority of the votes cast.

(d) Abstentions shall not be considered as votes.

(e) A delegate may represent, and vote in the name of, one country only.

(9) Countries of the Union not members of the Executive Committee shall be admitted to its meetings as observers.

(10) The Executive Committee shall adopt its own rules of procedure.

Article 24

(1) (a) The administrative tasks with respect to the Union shall be performed by the International Bureau, which is a continuation of the Bureau of the Union united with the Bureau of the Union established by the International Convention for the Protection of Industrial Property.

(b) In particular, the International Bureau shall provide the secretariat of the various organs of the Union.

(c) The Director General of the Organization shall be the chief executive of the Union and shall represent the Union.

(2) The International Bureau shall assemble and publish information concerning the protection of copyright. Each country of the Union shall promptly communicate to the Inter-

b) La moitié des pays membres du Comité exécutif constitue le quorum.

c) Les décisions sont prises à la majorité simple des votes exprimés.

d) L'abstention n'est pas considérée comme un vote.

e) Un délégué ne peut représenter qu'un seul pays et ne peut voter qu'au nom de celui-ci.

9) Les pays de l'Union qui ne sont pas membres du Comité exécutif sont admis à ses réunions en qualité d'observateurs.

10) Le Comité exécutif adopte son règlement intérieur.

Article 24

1) a) Les tâches administratives incombant à l'Union sont assurées par le Bureau international, qui succède au Bureau de l'Union réuni avec le Bureau de l'Union institué par la Convention internationale pour la protection de la propriété industrielle.

b) Le Bureau international assure notamment le secrétariat des divers organes de l'Union.

c) Le Directeur général de l'Organisation est le plus haut fonctionnaire de l'Union et la représente.

2) Le Bureau international rassemble et publie les informations concernant la protection du droit d'auteur. Chaque pays de l'Union communique aussitôt que possible au Bureau

b) Exekutivkommittén är beslutsmässig, när hälften av antalet länder som är medlemmar av kommittén är närvarande.

c) Exekutivkommittén skall fatta sina beslut genom en enkel majoritet av avgivna röster.

d) Avstående vid röstning skall ej räknas som röst.

e) Ett ombud äger företräda och rösta för endast en stat.

9. Unionsländer som ej är medlemmar av exekutivkommittén får närvara vid dess möten såsom observatörer.

10. Exekutivkommittén antager själv sin arbetsordning.

Artikel 24

1. a) Unionens förvaltningsåligganden skall utföras av den internationella byrå som efterträder den unionsbyrå, vilken förenats med den unionsbyrå som inrättats genom den internationella konventionen för industriellt rättsskydd.

b) Den internationella byrån skall speciellt utgöra sekretariat för unionens olika organ.

c) Organisationens generaldirektör skall vara unionens högste verkställande tjänsteman och förträda unionen.

2. Den internationella byrån skall samla och offentliggöra upplysningar angående skydd av upphovsrätten. Varje unionsland skall skyndsamt meddela den internationella byrån alla nya

national Bureau all new laws and official texts concerning the protection of copyright.

(3) The International Bureau shall publish a monthly periodical.

(4) The International Bureau shall, on request, furnish information to any country of the Union on matters concerning the protection of copyright.

(5) The International Bureau shall conduct studies, and shall provide services, designed to facilitate the protection of copyright.

(6) The Director General and any staff member designated by him shall participate, without the right to vote, in all meetings of the Assembly, the Executive Committee and any other committee of experts or working group. The Director General, or a staff member designated by him, shall be *ex officio* secretary of these bodies.

(7) (a) The International Bureau shall, in accordance with the directions of the Assembly and in cooperation with the Executive Committee, make the preparations for the conferences of revision of the provisions of the Convention other than Articles 22 to 26.

(b) The International Bureau may consult with intergovernmental and international non-governmental organizations concerning preparations for conferences of revision.

(c) The Director General and persons designated by

international le texte de toute nouvelle loi ainsi que tous textes officiels concernant la protection du droit d'auteur.

3) Le Bureau international publie un périodique mensuel.

4) Le Bureau international fournit à tout pays de l'Union sur sa demande, des renseignements sur les questions relatives à la protection du droit d'auteur.

5) Le Bureau international procède à des études et fournit des services destinés à faciliter la protection du droit d'auteur.

6) Le Directeur général et tout membre du personnel désigné par lui prennent part, sans droit de vote, à toutes les réunions de l'Assemblée, du Comité exécutif et de tout autre comité d'experts ou groupe de travail. Le Directeur général ou un membre du personnel désigné par lui est d'office secrétaire de ces organes.

7) a) Le Bureau international, selon les directives de l'Assemblée et en coopération avec le Comité exécutif, prépare les conférences de revision des dispositions de la Convention autres que les articles 22 à 26.

b) Le Bureau international peut consulter des organisations intergouvernementales et internationales non gouvernementales sur la préparation des conférences de revision.

c) Le Directeur général et les personnes désignées

lagar och författningar angående skydd av upphovsrätten.

3. Den internationella byrån skall utge en månatlig tidskrift.

4. Den internationella byrån skall på begäran av unionsland meddela upplysningar i frågor, som rör skyddet av upphovsrätten.

5. Den internationella byrån skall utföra undersökningar och tillhandagå med tjänster, ägnade att underlätta skyddet av upphovsrätten.

6. Generaldirektören och varje av honom därtill utsedd tjänsteman skall utan rösträtt deltaga i alla möten, som hålles av församlingen, exekutivkommittén och varje annan expertkommitté eller arbetsgrupp. Generaldirektören eller en av honom utsedd tjänsteman skall *ex officio* vara dessa organs sekreterare.

7. a) Den internationella byrån skall i enlighet med av församlingen givna anvisningar och i samarbete med exekutivkommittén förbereda konferenser rörande revision av andra bestämmelser i konventionen är artiklarna 22—26.

b) Den internationella byrån får rådföra med mellanstatliga organisationer och internationella icke statliga organisationer vid förberedandet av revisionskonferenser.

c) Generaldirektören och av honom därtill utsedda

him shall take part, without the right to vote, in the discussions at these conferences.

(8) The International Bureau shall carry out any other tasks assigned to it.

Article 25

(1) (a) The Union shall have a budget.

(b) The budget of the Union shall include the income and expenses proper to the Union, its contribution to the budget of expenses common to the Unions, and, where applicable, the sum made available to the budget of the Conference of the Organization.

(c) Expenses not attributable exclusively to the Union but also to one or more other Unions administered by the Organization shall be considered as expenses common to the Unions. The share of the Union in such common expenses shall be in proportion to the interest the Union has in them.

(2) The budget of the Union shall be established with due regard to the requirements of coordination with the budgets of the other Unions administered by the Organization.

(3) The budget of the Union shall be financed from the following sources:

- (i) contributions of the countries of the Union;
- (ii) fees and charges due for services performed by the International Bureau in relation to the Union;

par lui prennent part, sans droit de vote, aux délibérations dans ces conférences.

8) Le Bureau international exécute toutes autres tâches qui lui sont attribuées.

Article 25

1) a) L'Union a un budget.

b) Le budget de l'Union comprend les recettes et les dépenses propres à l'Union, sa contribution au budget des dépenses communes aux Unions, ainsi que, le cas échéant, la somme mise à la disposition du budget de la Conférence de l'Organisation.

c) Sont considérées comme dépenses communes aux Unions les dépenses qui ne sont pas attribuées exclusivement à l'Union mais également à une ou plusieurs autres Unions administrées par l'Organisation. La part de l'Union dans ces dépenses communes est proportionnelle à l'intérêt que ces dépenses présentent pour elle.

2) Le budget de l'Union est arrêté compte tenu des exigences de coordination avec les budgets des autres Unions administrées par l'Organisation.

3) Le budget de l'Union est financé par les ressources suivantes :

- i) les contributions des pays de l'Union;
- ii) les taxes et sommes dues pour les services rendus par le Bureau international au titre de l'Union;

personer skall utan rösträtt delta i överläggningarna vid dessa konferenser.

8. Den internationella byrån skall utföra alla andra uppgifter som tilldelas den.

Artikel 25

1. a) Unionen skall ha en budget.

b) Unionens budget skall upptaga unionens egna inkomster och utgifter, dess bidrag till unionernas gemensamma utgiftsbudget liksom i förekommande fall det belopp som ställts till förfogande för budgeten för organisationens konferens.

c) Utgifter, som ej utslutande kan hänföras till unionen utan även till en eller flera andra unioner som administreras av organisationen, skall anses som gemensamma för unionerna. Unionens andel i sådana gemensamma utgifter skall vara proportionell till det intresse som dessa utgifter har för unionen.

2. Unionens budget skall fastställas under vederbörligt hänsynstagande till behovet av samordning med budgeterna för de övriga unioner som administreras av organisationen.

3. Unionens budget skall finansieras genom följande inkomster:

- i) unionsländernas bidrag,
- ii) avgifter och pålagor som uttages för tjänster utförda av den internationella byrån för unionens räkning,

(iii) sale of, or royalties on, the publications of the International Bureau concerning the Union;

(iv) gifts, bequests, and subventions;

(v) rents, interests, and other miscellaneous income.

(4) (a) For the purpose of establishing its contribution towards the budget, each country of the Union shall belong to a class, and shall pay its annual contributions on the basis of a number of units fixed as follows:

Class I	25
Class II	20
Class III	15
Class IV	10
Class V	5
Class VI	3
Class VII	1

(b) Unless it has already done so, each country shall indicate, concurrently with depositing its instrument of ratification or accession, the class to which it wishes to belong. Any country may change class. If it chooses a lower class, the country must announce it to the Assembly at one of its ordinary sessions. Any such change shall take effect at the beginning of the calendar year following the session.

(c) The annual contribution of each country shall be an amount in the same proportion to the total sum to be contributed to the annual budget of the Union by all countries as the number of its units is to the total of the units of all contributing countries.

iii) le produit de la vente des publications du Bureau international concernant l'Union et les droits afférents à ces publications;

iv) les dons, legs et subventions;

v) les loyers, intérêts et autres revenus divers.

4) a) Pour déterminer sa part contributive dans le budget chaque pays de l'Union est rangé dans une classe et paie ses contributions annuelles sur la base d'un nombre d'unités fixé comme suit :

Classe I	25
Classe II	20
Classe III	15
Classe IV	10
Classe V	5
Classe VI	3
Classe VII	1

b) A moins qu'il ne l'ait fait précédemment, chaque pays indique, au moment du dépôt de son instrument de ratification ou d'adhésion, la classe dans laquelle il désire être rangé. Il peut changer de classe. S'il choisit une classe inférieure, le pays doit en faire part à l'Assemblée lors d'une de ses sessions ordinaires. Un tel changement prend effet au début de l'année civile suivant ladite session.

c) La contribution annuelle de chaque pays consiste en un montant dont le rapport à la somme totale des contributions annuelles au budget de l'Union de tous les pays est le même que le rapport entre le nombre des unités de la classe dans laquelle il est rangé

iii) försäljning av eller royalties från den internationella byråns skrifter rörande unionen,

iv) gåvor, legat och bidrag,

v) hyror, räntor och diverse andra inkomster.

4. a) För bestämmande av varje unionslands bidrag till budgeten skall varje land tillhöra en viss klass och betala sina årliga bidrag på grundval av ett bestämt antal enheter enligt följande:

Klass I	25
Klass II	20
Klass III	15
Klass IV	10
Klass V	5
Klass VI	3
Klass VII	1

b) Om ett land ej redan gjort det, skall landet, samtidigt som det deponerar sitt ratifikations- eller avslutningsinstrument, uppge den klass i vilken det önskar ingå. Varje land kan byta klass. Om ett land beslutar att ingå i en lägre klass, måste det tillkänna detta vid ett av församlingens ordinarie möten. En sådan ändring skall gälla från början av det kalenderår som följer på ett sådant möte.

c) Varje lands årliga bidrag skall utgöras av ett belopp, som står i samma proportion till det sammanlagda belopp med vilket alla länder bidrar till unionens årliga budget, som antalet av dess enheter står i förhållande till det sammanlagda antalet av alla bi-

(d) Contributions shall become due on the first of January of each year.

(e) A country which is in arrears in the payment of its contributions shall have no vote in any of the organs of the Union of which it is a member if the amount of its arrears equals or exceeds the amount of the contributions due from it for the preceding two full years. However, any organ of the Union may allow such a country to continue to exercise its vote in that organ if, and as long as, it is satisfied that the delay in payment is due to exceptional and unavoidable circumstances.

(f) If the budget is not adopted before the beginning of a new financial period, it shall be at the same level as the budget of the previous year, in accordance with the financial regulations.

(5) The amount of the fees and charges due for services rendered by the International Bureau in relation to the Union shall be established, and shall be reported to the Assembly and the Executive Committee, by the Director General.

(6) (a) The Union shall have a working capital fund which shall be constituted by a single payment made by each country of the Union. If the fund becomes insufficient, an increase shall be decided by the Assembly.

(b) The amount of the initial payment of each

et le nombre total des unités de l'ensemble des pays.

d) Les contributions sont dues au premier janvier de chaque année.

e) Un pays en retard dans le paiement de ses contributions ne peut exercer son droit de vote, dans aucun des organes de l'Union dont il est membre, si le montant de son arriéré est égal ou supérieur à celui des contributions dont il est redevable pour les deux années complètes écoulées. Cependant, un tel pays peut être autorisé à conserver l'exercice de son droit de vote au sein dudit organe aussi longtemps que ce dernier estime que le retard résulte de circonstances exceptionnelles et inévitables.

f) Dans le cas où le budget n'est pas adopté avant le début d'un nouvel exercice, le budget de l'année précédente est reconduit selon les modalités prévues par le règlement financier.

5) Le montant des taxes et sommes dues pour des services rendus par le Bureau international au titre de l'Union est fixé par le Directeur général, qui en fait rapport à l'Assemblée et au Comité exécutif.

6) a) L'Union possède un fonds de roulement constitué par un versement unique effectué par chaque pays de l'Union. Si le fonds devient insuffisant, l'Assemblée décide de son augmentation.

b) Le montant du versement initial de chaque pays

dragsgivande länders enheter.

d) Bidragen förfaller till betalning den 1 januari varje år.

e) Ett land som ej i tid betalat sina bidrag skall ej ha rösträtt i något av unionens organ vari det är medlem, om det oguldna beloppet motsvarar eller överstiger summan av de bidrag som är förfallna till betalning från landet i fråga för de föregående två hela åren. Emellertid kan varje sådant organ tillåta ett dylikt land att fortsätta att utöva sin rösträtt i organet i fråga, om och så länge som organet är övertygat om att betalningsdröjsmålet härrör från utomordentliga och oundvikliga omständigheter.

f) Om budgeten ej antages före början av en ny finansieringsperiod skall budgeten vara på samma nivå som föregående årsbudget i enlighet med räkenskapsreglementets bestämmelser.

5. Storleken av de avgifter och andra pålagor, som uttages för tjänster som lämnas av den internationella byrån för unionens räkning, fastställs av generaldirektören, som härom skall lämna redogörelse till församlingen och exekutivkommittén.

6. a) Unionen skall ha en kapitalfond som skall bildas genom en engångsbetalning av varje unionsland. Om fonden blir otillräcklig, skall församlingen besluta om en ökning av densamma.

b) Storleken av varje lands första inbetalning till

country to the said fund or of its participation in the increase thereof shall be a proportion of the contribution of that country for the year in which the fund is established or the increase decided.

(c) The proportion and the terms of payment shall be fixed by the Assembly on the proposal of the Director General and after it has heard the advice of the Coordination Committee of the Organization.

(7) (a) In the headquarters agreement concluded with the country of which the Organization has its headquarters, it shall be provided that, whenever the working capital fund is insufficient, such country shall grant advances. The amount of these advances and the conditions on which they are granted shall be the subject of separate agreements, in each case, between such country and the Organization. As long as it remains under the obligation to grant advances, such country shall have an *ex officio* seat on the Executive Committee.

(b) The country referred to in subparagraph (a) and the Organization shall each have the right to denounce the obligation to grant advances, by written notification. Denunciation shall take effect three years after the end of the year in which it has been notified.

(8) The auditing of the accounts shall be effected by one or more of the countries of the Union or by external auditors, as provided in the financial regulations.

au fonds précité ou de sa participation à l'augmentation de celui-ci est proportionnel à la contribution de ce pays pour l'année au cours de laquelle le fonds est constitué ou l'augmentation décidé.

c) La proportion et les modalités de versement sont arrêtées par l'Assemblée, sur proposition du Directeur général et après avis du Comité de coordination de l'Organisation.

7) a) L'Accord de siège conclu avec le pays sur le territoire duquel l'Organisation a son siège prévoit que, si le fonds de roulement est insuffisant, ce pays accorde des avances. Le montant de ces avances et les conditions dans lesquelles elles sont accordées font l'objet, dans chaque cas, d'accords séparés entre le pays en cause et l'Organisation. Aussi longtemps qu'il est tenu d'accorder des avances, ce pays dispose *ex officio* d'un siège au Comité exécutif.

b) Le pays visé au sous-alinéa a) et l'Organisation ont chacun le droit de dénoncer l'engagement d'accorder des avances moyennant notification par écrit. La dénonciation prend effet trois ans après la fin de l'année au cours de laquelle elle a été notifiée.

8) La vérification des comptes est assurée, selon les modalités prévues par le règlement financier, par un ou plusieurs pays de l'Union ou par des contrôleurs ex-

denna fond eller av dess andel i en ökning av fonden skall stå i viss proportion till landets bidrag för det år fonden bildas eller ökningens beslutas.

c) Proportionen och betalningssättet skall fastställas av församlingen på förslag av generaldirektören och efter att den rådfört sig med organisationens samordningskommitté.

7. a) I det avtal (*headquarters agreement*), som organisationen sluter med det land inom vars område organisationen har sitt säte, skall bestämmas att, om kapitalfonden blir otillräcklig, nämnda land skall bevilja förskott. Storleken av dessa förskott och villkoren för beviljande skall vara föremål för särskilda överenskommelser i varje särskilt fall mellan vederbörande land och organisationen. Så länge som detta land har skyldighet att bevilja förskott, skall det *ex officio* vara medlem av exekutivkommittén.

b) Det land som avses under a) och organisationen skall båda ha rätt att uppsäga skyldigheten att bevilja förskott, vilket skall ske skriftligen. Uppsägning skall bli gällande tre år efter utgången av det år under vilket uppsägningen meddelades.

8. Revision av räkenskaper skall verkställas av en eller flera av unionsländerna eller av utifrån tillkallade revisorer på sätt som föreskrives i räkenskaps-

They shall be designated, with their agreement, by the Assembly.

Article 26

(1) Proposals for the amendment of Articles 22, 23, 24, 25, and the present Article, may be initiated by any country member of the Assembly, by the Executive Committee, or by the Director General. Such proposals shall be communicated by the Director General to the member countries of the Assembly at least six months in advance of their consideration by the Assembly.

(2) Amendments to the Articles referred to in paragraph (1) shall be adopted by the Assembly. Adoption shall require three-fourths of the votes cast, provided that any amendment of Article 22, and of the present paragraph, shall require four-fifths of the votes cast.

(3) Any amendment to the Articles referred to in paragraph (1) shall enter into force one month after written notifications of acceptance, effected in accordance with their respective constitutional processes, have been received by the Director General from three-fourths of the countries members of the Assembly at the time it adopted the amendment. Any amendment to the said Articles thus accepted shall bind all the countries which are members of the Assembly at the time the amendment enters into force, or which become members thereof at a subsequent date, provided that

térieurs, qui sont, avec leur consentement, désignés par l'Assemblée.

Article 26

1) Des propositions de modification des articles 22, 23, 24, 25 et du présent article peuvent être présentées par tout pays membre de l'Assemblée, par le Comité exécutif ou par le Directeur général. Ces propositions sont communiquées par ce dernier aux pays membres de l'Assemblée six mois au moins avant d'être soumises à l'examen de l'Assemblée.

2) Toute modification des articles visés à l'alinéa 1) est adoptée par l'Assemblée. L'adoption requiert les trois quarts des votes exprimés; toutefois, toute modification de l'article 22 et du présent alinéa requiert les quatre cinquièmes des votes exprimés.

3) Toute modification des articles visés à l'alinéa 1) entre en vigueur un mois après la réception par le Directeur général des notifications écrites d'acceptation, effectuée en conformité avec leurs règles constitutionnelles respectives, de la part des trois quarts des pays qui étaient membres de l'Assemblée au moment où la modification a été adoptée. Toute modification desdits articles ainsi acceptée lie tous les pays qui sont membres de l'Assemblée au moment où la modification entre en vigueur ou qui en deviennent membres à une date ultérieure; toutefois, toute modification qui augmente les obligations finan-

relementet. Revisorerna skall efter eget samtycke utses av församlingen.

Artikel 26

1. Förslag till ändringar av artiklarna 22, 23, 24, 25 och denna artikel kan framställas av varje land som är medlem av församlingen, av exekutivkommittén eller av generaldirektören. Förslagen skall av generaldirektören meddelas de länder som är medlemmar av församlingen minst sex månader innan de skall behandlas av församlingen.

2. Ändringar av de artiklar som nämnes under 1. skall antagas av församlingen. Antagandet kräver tre fjärdedelar av avgivna röster; dock kräver varje ändring av artikel 22 och av denna punkt 2 fyra femtedelar av de avgivna rösterna.

3. Varje ändring av de artiklar som avses under 1. skall träda i kraft en månad efter det att skriftligt meddelande om godkännande av ändringen, verkställt i enlighet med varje lands konstitutionella förfarande, har mottagits av generaldirektören från tre fjärdedelar av de länder, som var medlemmar av församlingen vid den tidpunkt då ändringen antogs av denna. Varje sålunda godkänd ändring skall binda alla länder som är medlemmar av församlingen vid den tidpunkt då ändringen träder i kraft eller vilka blir medlemmar av den vid en senare tidpunkt. Dock skall ändring som ökar unionsländernas

any amendment increasing the financial obligations of countries of the Union shall bind only those countries which have notified their acceptance of such amendment.

Article 27

(1) This Convention shall be submitted to revision with a view to the introduction of amendments designed to improve the system of the Union.

(2) For this purpose, conferences shall be held successively in one of the countries of the Union among the delegates of the said countries.

(3) Subject to the provisions of Article 26 which apply to the amendment of Articles 22 to 26, any revision of this Act, including the Appendix, shall require the unanimity of the votes cast.

Article 28

(1) (a) Any country of the Union which has signed this Act may ratify it, and, if it has not signed it, may accede to it. Instruments of ratification or accession shall be deposited with the Director General.

(b) Any country of the Union may declare in its instrument of ratification or accession that its ratification or accession shall not apply to Articles 1 to 21 and the Appendix, provided that, if such country has previously made a declaration under Article VI (1) of the Appendix, then it may declare in the said instrument only that its ratifica-

cières des pays de l'Union ne lie que ceux d'entre eux qui ont notifié leur acceptation de ladite modification.

Article 27

1) La présente Convention sera soumise à des révisions en vue d'y introduire les améliorations de nature à perfectionner le système de l'Union.

2) A cet effet, des conférences auront lieu, successivement, dans l'un des pays de l'Union, entre les délégués desdits pays.

3) Sous réserve des dispositions de l'article 26 applicables à la modification des articles 22 à 26, toute révision du présent Acte, y compris l'Annexe, requiert l'unanimité des votes exprimés.

Article 28

1) a) Chacun des pays de l'Union qui a signé le présent Acte peut le ratifier et, s'il ne l'a pas signé, peut y adhérer. Les instruments de ratification ou d'adhésion sont déposés auprès du Directeur général.

b) Chacun des pays de l'Union peut déclarer dans son instrument de ratification ou d'adhésion que sa ratification ou son adhésion n'est pas applicable aux articles 1 à 21 et à l'Annexe; toutefois, si ce pays a déjà fait une déclaration selon l'article VI. 1) de l'Annexe, il peut seulement déclarer dans ledit instrument que sa ratification ou son adhésion

finansiella åtaganden endast binda de länder som har lämnat meddelande om att de godkänt ändringen i fråga.

Artikel 27

1. Denna konvention skall underkastas revisioner i syfte att införa sådana ändringar som är ägnade att förbättra unionens system.

2. För sådant ändamål skall tid efter annan konferenser hållas i något av unionsländerna mellan ombud för dessa länder.

3. Med förbehåll för bestämmelserna i artikel 26, vilka är tillämpliga på ändring av artiklarna 22—26, fordras enhällighet för ändring av denna konvention, inbegripet bihanget.

Artikel 28

1. a) Unionsland som undertecknat denna akt kan ratificera den, och unionsland som ej undertecknat akten kan ansluta sig till den. Ratifikations- och anslutningsinstrumenten skall deponeras hos generaldirektören.

b) Unionsland kan i sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument förklara, att ratificeringen eller anslutningen icke äger tillämpning på artiklarna 1—21 och bihanget; har landet redan avgivit förklaring enligt artikel VI: 1. i bihanget får det dock i instrumentet endast förklara att ratificeringen eller anslutningen icke omfattar artiklarna 1—20.

tion or accession shall not apply to Articles 1 to 20.

(c) Any country of the Union which, in accordance with subparagraph (b), has excluded provisions therein referred to from the effects of its ratification or accession may at any later time declare that it extends the effects of its ratification or accession to those provisions. Such declaration shall be deposited with the Director General.

(2) (a) Articles 1 to 21 and the Appendix shall enter into force three months after both of the following two conditions are fulfilled:

(i) at least five countries of the Union have ratified or acceded to this Act without making a declaration under paragraph (1) (b),

(ii) France, Spain, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, and the United States of America, have become bound by the Universal Copyright Convention as revised at Paris on July 24, 1971.

(b) The entry into force referred to in subparagraph (a) shall apply to those countries of the Union which, at least three months before the said entry into force, have deposited instruments of ratification or accession not containing a declaration under paragraph (1) (b).

(c) With respect to any country of the Union not covered by subparagraph (b) and which ratifies or accedes to this Act without

ne s'applique pas aux articles 1 à 20.

c) Chacun des pays de l'Union qui, conformément au sous-alinéa b), a exclu des effets de sa ratification ou de son adhésion les dispositions visées dans ledit sous-alinéa peut, à tout moment ultérieur, déclarer qu'il étend les effets de sa ratification ou de son adhésion à ces dispositions. Une telle déclaration est déposée auprès du Directeur général.

2) a) Les articles 1 à 21 et l'Annexe entrent en vigueur trois mois après que les deux conditions suivantes ont été remplies :

i) cinq pays de l'Union au moins ont ratifié le présent Acte ou y ont adhéré sans faire de déclaration selon l'alinéa 1) b),

ii) l'Espagne, les Etats-Unis d'Amérique, la France et le Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord sont devenus liés par la Convention universelle sur le droit d'auteur, telle qu'elle a été révisée à Paris le 24 juillet 1971.

b) L'entrée en vigueur visée au sous-alinéa a) est effective à l'égard des pays de l'Union qui, trois mois au moins avant ladite entrée en vigueur, ont déposé des instruments de ratification ou d'adhésion ne contenant pas de déclaration selon l'alinéa 1) b).

c) A l'égard de tout pays de l'Union auquel le sous-alinéa b) n'est pas applicable et qui ratifie le présent Acte ou y adhère sans faire

c) Unionsland, som i enlighet med vad som sägs i b) i sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument gjort förbehåll mot tillämpningen av de bestämmelser som avses under b), kan när som helst senare förklara att det utsträcker ratificeringen eller anslutningen till att avse dessa bestämmelser. Sådan förklaring skall deponeras hos generaldirektören.

2. a) Artiklarna 1—21 och bihanget träder i kraft tre månader efter det att följande två villkor har uppfyllts:

i) minst fem unionsländer har ratificerat eller anslutit sig till denna akt utan att avge förklaring enligt 1. b),

ii) Amerikas förenta stater, Frankrike, Spanien och Storbritannien har blivit bundna av den i Paris den 24 juli 1971 reviderade världskonventionen om upphovsrätt.

b) Ikraftträdandet enligt a) får verka för de unionsländer som senast tre månader före ikraftträdandet har deponerat ratifikations- eller anslutningsinstrument utan att avge förklaring enligt 1. b).

c) I fråga om unionsland på vilket bestämmelserna i b) icke är tillämpliga och som ratificerar eller ansluter sig till denna akt utan

making a declaration under paragraph (1) (b), Articles 1 to 21 and the Appendix shall enter into force three months after the date on which the Director General has notified the deposit of the relevant instrument of ratification or accession, unless a subsequent date has been indicated in the instrument deposited. In the latter case, Articles 1 to 21 and the Appendix shall enter into force with respect to that country on the date thus indicated.

(d) The provisions of subparagraphs (a) to (c) do not affect the application of Article VI of the Appendix.

(3) With respect to any country of the Union which ratifies or accedes to this Act with or without a declaration made under paragraph (1) (b), Articles 22 to 38 shall enter into force three months after the date on which the Director General has notified the deposit of the relevant instrument of ratification or accession, unless a subsequent date has been indicated in the instrument deposited. In the latter case, Article 22 to 38 shall enter into force with respect to that country on the date thus indicated.

Article 29

(1) Any country outside the Union may accede to this Act and thereby become party to this Convention and a member of the Union. Instruments of accession shall be deposited with the Director General.

de déclaration selon l'alinéa 1) b), les articles 1 à 21 et l'Annexe entrent en vigueur trois mois après la date à laquelle le Directeur général a notifié le dépôt de l'instrument de ratification ou d'adhésion considéré, à moins qu'une date postérieure n'ait été indiquée dans l'instrument déposé. Dans ce dernier cas, les articles 1 à 21 et l'Annexe entrent en vigueur à l'égard de ce pays à la date ainsi indiquée.

d) Les dispositions des sous-alinéas a) à c) n'affectent pas l'application de l'article VI de l'Annexe.

3) A l'égard de tout pays de l'Union qui ratifie le présent Acte ou y adhère avec ou sans déclaration selon l'alinéa 1) b), les articles 22 à 38 entrent en vigueur trois mois après la date à laquelle le Directeur général a notifié le dépôt de l'instrument de ratification ou d'adhésion considéré, à moins qu'une date postérieure n'ait été indiquée dans l'instrument déposé. Dans ce dernier cas, les articles 22 à 38 entrent en vigueur à l'égard de ce pays à la date ainsi indiquée.

Article 29

1) Tout pays étranger à l'Union peut adhérer au présent Acte et devenir, de ce fait, partie à la présente Convention et membre de l'Union. Les instruments d'adhésion sont déposés auprès du Directeur général.

att avge förklaring enligt 1. b) träder artiklarna 1—21 och bihanget i kraft tre månader efter den dag då generaldirektören lämnat underrättelse att ratifikations- eller anslutningsinstrumentet har deponerats, såvida ej ett senare datum har angivits i det deponerade instrumentet. I sistnämnda fall träder artiklarna 1—21 och bihanget i kraft för detta land på den sålunda angivna dagen.

d) Bestämmelserna i a)—c) påverkar ej tillämpningen av artikel VI i bihanget.

3. I fråga om unionsland som ratificerar eller ansluter sig till denna akt med eller utan förklaring enligt 1. b) träder artiklarna 22—38 i kraft tre månader efter den dag då generaldirektören lämnat underrättelse att ratifikations- eller anslutningsinstrumentet har deponerats, såvida ej ett senare datum har angivits i det deponerade instrumentet. I sistnämnda fall träder artiklarna 22—38 i kraft för detta land på den sålunda angivna dagen.

Artikel 29

1. Land som står utanför unionen kan ansluta sig till denna akt och därigenom tillträda denna konvention samt bli medlem av unionen. Anslutningsinstrumentet skall deponeras hos generaldirektören.

(2) (a) Subject to subparagraph (b), this Convention shall enter into force with respect to any country outside the Union three months after the date on which the Director General has notified the deposit of its instrument of accession, unless a subsequent date has been indicated in the instrument deposited. In the latter case, this Convention shall enter into force with respect to that country on the date thus indicated.

(b) If the entry into force according to subparagraph (a) precedes the entry into force of Articles 1 to 21 and the Appendix according to Article 28(2)(a), the said country shall, in the meantime, be bound, instead of by Articles 1 to 21 and the Appendix, by Articles 1 to 20 of the Brussels Act of this Convention.

Article 29bis

Ratification of or accession to this Act by any country not bound by Articles 22 to 38 of the Stockholm Act of this Convention shall, for the sole purposes of Article 14 (2) of the Convention establishing the Organization, amount to ratification of or accession to the said Stockholm Act with the limitation set forth in Article 28(1)(b)(i) thereof.

Article 30

(1) Subject to the exceptions permitted by paragraph (2) of this Article, by Article 28 (1) (b), by Article 33(2), and by the Appendix, ratification or accession shall automatically en-

2) a) Sous réserve du sous-alinéa b), la présente Convention entre en vigueur à l'égard de tout pays étranger à l'Union trois mois après la date à laquelle le Directeur général a notifié le dépôt de son instrument d'adhésion, à moins qu'une date postérieure n'ait été indiquée dans l'instrument déposé. Dans ce dernier cas, la présente Convention entre en vigueur à l'égard de ce pays à la date ainsi indiquée.

b) Si l'entrée en vigueur en application du sous-alinéa a) précède l'entrée en vigueur des articles 1 à 21 et de l'Annexe en application de l'article 28.2 a), ledit pays sera lié, dans l'intervalle, par les articles 1 à 20 de l'Acte de Bruxelles de la présente Convention, qui sont substitués aux articles 1 à 21 et à l'Annexe.

Article 29bis

La ratification du présent Acte ou l'adhésion à cet Acte par tout pays qui n'est pas lié par les articles 22 à 38 de l'Acte de Stockholm de la présente Convention vaut, à seule fin de pouvoir appliquer l'article 14.2) de la Convention instituant l'Organisation, ratification de l'Acte de Stockholm ou adhésion à cet Acte avec la limitation prévue par l'article 28.1) b) i) dudit Acte.

Article 30

1) Sous réserve des exceptions permises par l'alinéa 2) du présent article, par l'article 28.1) b), par l'article 33.2), ainsi que par l'Annexe, la ratification ou l'adhésion emporte de plein

2. a) Med förbehåll för b) träder denna konvention i kraft för land utanför unionen tre månader efter den dag då generaldirektören lämnat underrättelse att dess anslutningsinstrument har deponerats, såvida ej ett senare datum har angivits i det deponerade instrumentet. I sistnämnda fall träder konventionen i kraft för detta land på den sålunda angivna dagen.

b) Om ikraftträdandet med tillämpning av a) äger rum innan artiklarna 1—21 och bihanget trätt i kraft med tillämpning av artikel 28: 2. a), är ifrågasvarande land under mellantiden bundet av artiklarna 1—20 i Brysselakten av denna konvention, vilka ersätter artiklarna 1—21 och bihanget.

Artikel 29bis

Ratificering av eller anslutning till denna akt av ett land som ej är bundet av artiklarna 22—38 i Stockholmsakten av denna konvention är vid tillämpningen av artikel 14: 2 i konventionen om upprättande av organisationen likvärdig med ratificering av eller anslutning till Stockholmsakten med den begränsning som anges i artikel 28: 1. b)i) i nämnda akt.

Artikel 30

1. Med förbehåll för de undantag som är tillåtna enligt 2., enligt artiklarna 28: 1. b) och 33: 2. samt enligt bihanget medför ratificering eller anslutning automatiskt godkännande

tail acceptance of all the provisions and admission to all the advantages of this Convention.

(2) (a) Any country of the Union ratifying or acceding to this Act may, subject to Article V(2) of the Appendix, retain the benefit of the reservations it has previously formulated on condition that it makes a declaration to that effect at the time of the deposit of its instrument of ratification or accession.

(b) Any country outside the Union may declare, in acceding to this Convention and subject to Article V(2) of the Appendix, that it intends to substitute, temporarily at least, for Article 8 of this Act concerning the right of translation, the provisions of Article 5 of the Union Convention of 1886, as completed at Paris in 1896, on the clear understanding that the said provisions are applicable only to translations into a language in general use in the said country. Subject to Article I(6) (b) of the Appendix, any country has the right to apply, in relation to the right of translation of works whose country of origin is a country availing itself of such a reservation, a protection which is equivalent to the protection granted by the latter country.

(c) Any country may withdraw such reservations at any time by notification addressed to the Director General.

droit accession à toutes les clauses et admission à tous les avantages stipulés par la présente Convention.

2) a) Tout pays de l'Union ratifiant le présent Acte ou y adhérant peut, sous réserve de l'article V.2) de l'Annexe, conserver le bénéfice des réserves qu'il a formulées antérieurement, à la condition d'en faire la déclaration lors du dépôt de son instrument de ratification ou d'adhésion.

b) Tout pays étranger à l'Union peut déclarer, en adhérant à la présente Convention et sous réserve de l'article V.2) de l'Annexe, qu'il entend substituer, provisoirement au moins, à l'article 8 du présent Acte, concernant le droit de traduction, les dispositions de l'article 5 de la Convention d'Union de 1886 complétée à Paris en 1896, étant bien entendu que ces dispositions ne visent que la traduction dans une langue d'usage général dans ce pays. Sous réserve de l'article I.6) b) de l'Annexe, tout pays a la faculté d'appliquer, en ce qui concerne le droit de traduction des œuvres ayant pour pays d'origine un pays faisant usage d'une telle réserve, une protection équivalente à celle accordée par ce dernier pays.

c) Tout pays peut, à tout moment, retirer de telles réserves, par notification adressée au Directeur général.

av alla klausuler samt tillträde till alla förmåner i denna konvention.

2. a) Varje unionsland som ratificerar eller ansluter sig till denna akt får, med förbehåll för artikel V: 2. i bihanget, behålla de förmåner vilka följer av de förbehåll som landet tidigare gjort, på villkor att det avger förklaring härom när det deponerar sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument.

b) Varje land utanför unionen får, när det ansluter sig till denna konvention och med förbehåll för artikel V: 2. i bihanget, förklara att det avser, åtminstone tillfälligt, att ersätta artikel 8 i denna akt rörande rätt till översättning, med bestämmelserna i artikel 5 av unionskonventionen 1886, kompletterad i Paris 1896, dock att nämnda bestämmelser är tillämpliga endast på översättningar till ett språk i allmänt bruk i detta land. Med förbehåll för artikel I: 6. b) i bihanget har varje land rätt att, såvitt avser rätten att översätta verk vars hemland tillämpar en sådan reservation, tillämpa ett skydd som är likvärdigt med det skydd som medges av sistnämnda land.

c) Varje land kan när som helst återtaga sådana reservationer genom meddelande ställt till generaldirektören.

Article 31

(1) Any country may declare in its instrument of ratification or accession, or may inform the Director General by written notification at any time thereafter, that this Convention shall be applicable to all or part of those territories, designated in the declaration or notification, for the external relations of which it is responsible.

(2) Any country which has made such a declaration or given such a notification may, at any time, notify the Director General that this Convention shall cease to be applicable to all or part of such territories.

(3) *a)* Any declaration made under paragraph (1) shall take effect on the same date as the ratification or accession in which it was included, and any notification given under that paragraph shall take effect three months after its notification by the Director General.

b) Any notification given under paragraph (2) shall take effect twelve months after its receipt by the Director General.

(4) This Article shall in no way be understood as implying the recognition or tacit acceptance by a country of the Union of the factual situation concerning a territory to which this Convention is made applicable by another country of the Union by virtue of a declaration under paragraph (1).

Article 31

1) Tout pays peut déclarer dans son instrument de ratification ou d'adhésion, ou peut informer le Directeur général par notification écrite à tout moment ultérieur, que la présente Convention est applicable à tout ou partie des territoires, désignés dans la déclaration ou la notification, pour lesquels il assume la responsabilité des relations extérieures.

2) Tout pays qui a fait une telle déclaration ou effectué une telle notification peut, à tout moment, notifier au Directeur général que la présente Convention cesse d'être applicable à tout ou partie de ces territoires.

3) *a)* Toute déclaration faite en vertu de l'alinéa 1) prend effet à la même date que la ratification ou l'adhésion dans l'instrument de laquelle elle a été incluse, et toute notification effectuée en vertu de cet alinéa prend effet trois mois après sa notification par le Directeur général.

b) Toute notification effectuée en vertu de l'alinéa 2) prend effet douze mois après sa réception par le Directeur général.

4) Le présent article ne saurait être interprété comme impliquant la reconnaissance ou l'acceptation tacite par l'un quelconque des pays de l'Union de la situation de fait de tout territoire auquel la présente Convention est rendue applicable par un autre pays de l'Union en vertu d'une déclaration faite en application de l'alinéa 1).

Artikel 31

1. Varje land kan i sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument förklara eller när som helst därefter skriftligen meddela generaldirektören att denna konvention skall vara tillämplig inom alla eller delar av de i förklaringen eller meddelandet angivna områden för vars internationella förbindelser landet svarar.

2. Varje land som avgivit en sådan förklaring eller lämnat ett sådant meddelande kan när som helst meddela generaldirektören, att denna konvention skall upphöra att vara tillämplig inom alla eller delar av dessa områden.

3. a) Förklaring som avgivits enligt 1. blir gällande samma dag som den ratificering eller anslutning i vars instrument förklaringen ingick och varje meddelande som lämnats enligt 1. blir gällande tre månader efter meddelande härom genom generaldirektören.

b) Meddelande som lämnats enligt 2. blir gällande tolv månader efter det att meddelandet mottagits av generaldirektören.

4. Denna artikel får ej tolkas som ett erkännande eller ett tyst godtagande från något unionslands sida av den faktiska situationen i ett område på vilket konventionen av annat unionsland göres tillämplig enligt förklaring som avges med tillämpning av 1.

Article 32

(1) This Act shall, as regards relations between the countries of the Union, and to the extent that it applies, replace the Berne Convention of September 9, 1886, and the subsequent Acts of revision. The Acts previously in force shall continue to be applicable, in their entirety or to the extent that this Act does not replace them by virtue of the preceding sentence, in relations with countries of the Union which do not ratify or accede to this Act.

(2) Countries outside the Union which become party to this Act shall, subject to paragraph (3), apply it with respect to any country of the Union not bound by this Act or which, although bound by this Act, has made a declaration pursuant to Article 28(1)(b). Such countries recognize that the said country of the Union, in its relations with them:

(i) may apply the provisions of the most recent Act by which it is bound, and

(ii) subject to Article I(6) of the Appendix, has the right to adapt the protection to the level provided for by this Act.

(3) Any country which has availed itself of any of the faculties provided for in the Appendix may apply the provisions of the Appendix relating to the faculty or faculties of which it has availed itself in its relations with any other country of the Union which is not

Article 32

1) Le présent Acte remplace dans les rapports entre les pays de l'Union, et dans la mesure où il s'applique, la Convention de Berne du 9 septembre 1886 et les Actes de revision subséquents. Les Actes précédemment en vigueur conservent leur application, dans leur totalité ou dans la mesure où le présent Acte ne les remplace pas en vertu de la phrase précédente, dans les rapports avec les pays de l'Union qui ne ratifieraient pas le présent Acte ou n'y adhéraient pas.

2) Les pays étrangers à l'Union qui deviennent parties au présent Acte l'appliquent, sous réserve des dispositions de l'alinéa 3), à l'égard de tout pays de l'Union qui n'est pas lié par cet Acte ou qui, bien qu'en étant lié par celui-ci, a fait la déclaration prévue à l'article 28.1) b). Lesdits pays admettent que le pays de l'Union considéré, dans ses relations avec eux :

i) applique les dispositions de l'Acte le plus récent par lequel il est lié, et

ii) sous réserve de l'article I.6) de l'Annexe, a la faculté d'adapter la protection au niveau prévu par le présent Acte.

3) Tout pays qui a invoqué le bénéfice de l'une quelconque des facultés prévues par l'Annexe peut appliquer les dispositions de l'Annexe qui concernent la ou les facultés dont il a invoqué le bénéfice dans ses relations avec tout autre pays de l'Union qui n'est

Artikel 32

1. Denna akt träder, i förhållandet mellan unionsländerna och i den utsträckning som den är tillämplig, i stället för Bernkonventionen den 9 september 1886 och de efterföljande revisionsakterna. De tidigare gällande akterna skall fortfarande vara tillämpliga, i sin helhet eller i den utsträckning som denna akt ej ersätter dem i kraft av föregående mening, i förhållande till de unionsländer som icke ratificerar eller ansluter sig till denna akt.

2. Länder som står utanför unionen men som tillträder denna akt skall, med förbehåll för bestämmelserna under 3., tillämpa den i förhållande till varje unionsland som ej är bundet av denna akt eller som, fastän det är bundet av den, har avgivit förklaring enligt artikel 28: 1. b). Sådana länder medger att nämnda unionsland i förhållande till dem

i) får tillämpa bestämmelserna i den senaste akt av vilken landet är bundet,

ii) med förbehåll för artikel I: 6. i bihanget har rätt att anpassa skyddet till den nivå som föreskrives i denna akt.

3. Land som begagnat sig av någon av de förmåner som anges i bihanget får tillämpa de bestämmelser i bihanget som rör den eller de förmåner, av vilka landet har begagnat sig, i förhållande till varje annat unionsland som ej är bundet av denna akt, under för-

bound by this Act, provided that the latter country has accepted the application of the said provisions.

Article 33

(1) Any dispute between two or more countries of the Union concerning the interpretation or application of this Convention, not settled by negotiation, may, by any one of the countries concerned, be brought before the International Court of Justice by application in conformity with the Statute of the Court, unless the countries concerned agree on some other method of settlement. The country bringing the dispute before the Court shall inform the International Bureau; the International Bureau shall bring the matter to the attention of the other countries of the Union.

(2) Each country may, at the time it signs this Act or deposits its instrument of ratification or accession, declare that it does not consider itself bound by the provisions of paragraph (1). With regard to any dispute between such country and any other country of the Union, the provisions of paragraph (1) shall not apply.

(3) Any country having made a declaration in accordance with the provisions of paragraph (2) may, at any time, withdraw its declaration by notification addressed to the Director General.

Article 34

(1) Subject to Article 29 bis, no country may rat-

pas lié par le présent Acte, à condition que ce dernier pays ait accepté l'application desdites dispositions.

Article 33

1) Tout différend entre deux ou plusieurs pays de l'Union concernant l'interprétation ou l'application de la présente Convention, qui ne sera pas réglé par voie de négociation, peut être porté par l'un quelconque des pays en cause devant la Cour internationale de Justice par voie de requête conforme au Statut de la Cour, à moins que les pays en cause ne conviennent d'un autre mode de règlement. Le Bureau international sera informé par le pays requérant du différend soumis à la Cour; il en donnera connaissance aux autres pays de l'Union.

2) Tout pays peut, au moment où il signe le présent Acte ou dépose son instrument de ratification ou d'adhésion, déclarer qu'il ne se considère pas lié par les dispositions de l'alinéa 1). En ce qui concerne tout différend entre un tel pays et tout autre pays de l'Union, des dispositions de l'alinéa 1) ne sont pas applicables.

3) Tout pays qui a fait une déclaration conformément aux dispositions de l'alinéa 2) peut, à tout moment, la retirer par une notification adressée au Directeur général.

Article 34

1) Sous réserve de l'article 29bis, aucun pays ne

utsättning att sistnämnda land har godkänt att nämnda bestämmelser tillämpas.

Artikel 33

1. Varje tvist mellan två eller flera unionsländer angående tolkningen eller tillämpningen av denna konvention, som ej kunnat biläggas genom förhandling, kan hänskjutas till Internationella domstolen genom ansökan i överensstämmelse med domstolens stadga från något av de berörda länderna, om parterna icke överenskommer om annat sätt för tvistens biläggande. Det land som hänskjutit tvisten till domstolen skall härom underrätta den internationella byrån; den internationella byrån skall underrätta övriga unionsländer om förhållandet.

2. Varje land kan då det undertecknar denna akt eller då det deponerar sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument förklara att det icke anser sig bundet av bestämmelserna under 1. I fråga om varje tvist mellan ett sådant land och ett annat unionsland är bestämmelserna i 1. icke tillämpliga.

3. Varje land som avgivit en förklaring med tillämpning av bestämmelserna i 2. kan när som helst återtaga sin förklaring genom underrättelse ställd till generaldirektören.

Artikel 34

1. Med förbehåll för artikel 29 bis får ett land icke,

ify or accede to earlier Acts of this Convention once Articles 1 to 21 and the Appendix have entered into force.

(2) Once Articles 1 to 21 and the Appendix have entered into force, no country may make a declaration under Article 5 of the Protocol Regarding Developing Countries attached to the Stockholm Act.

Article 35

(1) This Convention shall remain in force without limitation as to time.

(2) Any country may denounce this Act by notification addressed to the Director General. Such denunciation shall constitute also denunciation of all earlier Acts and shall affect only the country making it, the Convention remaining in full force and effect as regards the other countries of the Union.

(3) Denunciation shall take effect one year after the day on which the Director General has received the notification.

(4) The right of denunciation provided by this Article shall not be exercised by any country before the expiration of five years from the date upon which it becomes a member of the Union.

Article 36

(1) Any country party to this Convention undertakes to adopt, in accordance with its constitution, the measures necessary to ensure the application of this Convention.

peut adhérer, après l'entrée en vigueur des articles 1 à 21 et de l'Annexe à des Actes antérieurs de la présente Convention ni les ratifier.

2) Après l'entrée en vigueur des articles 1 à 21 et de l'Annexe, aucun pays ne peut faire de déclaration en vertu de l'article 5 du Protocole relatif aux pays en voie de développement annexé à l'Acte de Stockholm.

Article 35

1) La présente Convention demeure en vigueur sans limitation de durée.

2) Tout pays peut dénoncer le présent Acte par notification adressée au Directeur général. Cette dénonciation emporte aussi dénonciation de tous les Actes antérieurs et ne produit son effet qu'à l'égard du pays qui l'a faite, la Convention restant en vigueur et exécutoire à l'égard des autres pays de l'Union.

3) La dénonciation prend effet un an après le jour où le Directeur général a reçu la notification.

4) La faculté de dénonciation prévue par le présent article ne peut être exercée par un pays avant l'expiration d'un délai de cinq ans à compter de la date à laquelle il est devenu membre de l'Union.

Article 36

1) Tout pays partie à la présente Convention s'engage à adopter, conformément à sa constitution, les mesures nécessaires pour assurer l'application de la présente Convention.

sedan artiklarna 1—21 och bihanget trätt i kraft, ansluta sig till eller ratificera tidigare akter av denna konvention.

2. Sedan artiklarna 1—21 och bihanget har trätt i kraft får ett land icke avge förklaring enligt artikel 5 i protokollet rörande utvecklingsländerna, vilket är fogat till Stockholmsakten.

Artikel 35

1. Denna konvention skall förbli i kraft utan begränsning i tiden.

2. Varje land kan uppsäga denna akt genom meddelande ställt till generaldirektören. Sådan uppsägning innebär även uppsägning av alla tidigare akter och får verkan endast med avseende på det land från vars sida den skett. För övriga unionsländer förblir konventionen i kraft.

3. Uppsägningen blir gällande ett år efter den dag generaldirektören mottagit meddelandet.

4. Rätten till uppsägning enligt denna artikel får icke utövas av något land förrän efter fem år från den dag landet blivit medlem av unionen.

Artikel 36

1. Varje land som tillträtt denna konvention förpliktar sig att, i överensstämmelse med sin författning, genomföra de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa konventionens tillämpning.

(2) It is understood that, at the time a country becomes bound by this Convention, it will be in a position under its domestic law to give effect to the provisions of this Convention.

Article 37

(1) (a) This Act shall be signed in a single copy in the French and English languages and, subject to paragraph (2), shall be deposited with the Director General.

(b) Official texts shall be established by the Director General, after consultation with the interested Governments, in the Arabic, German, Italian, Portuguese and Spanish languages, and such other languages as the Assembly may designate.

(c) In case of differences of opinion on the interpretation of the various texts, the French text shall prevail.

(2) This Act shall remain open for signature until January 31, 1972. Until that date, the copy referred to in paragraph (1)(a) shall be deposited with the Government of the French Republic.

(3) The Director General shall certify and transmit two copies of the signed text of this Act to the Governments of all countries of the Union and, on request, to the Government of any other country.

(4) The Director General shall register this Act with the Secretariat of the United Nations.

(5) The Director General

2) Il est entendu qu'au moment où un pays devient lié par la présente Convention, il doit être en mesure, conformément à sa législation interne, de donner effet aux dispositions de la présente Convention.

Article 37

1) a) Le présent Acte est signé en un seul exemplaire dans les langues anglaise et française et, sous réserve de l'alinéa 2), est déposé auprès du Directeur général.

b) Des textes officiels sont établis par le Directeur général, après consultation des Gouvernements intéressés, dans les langues allemande, arabe, espagnol, italienne et portugaise, et dans les autres langues que l'Assemblée pourra indiquer.

c) En cas de contestation sur l'interprétation des divers textes, le texte français fera foi.

2) Le présent Acte reste ouvert à la signature jusqu'au 31 janvier 1972. Jusqu'à cette date, l'exemplaire visé à l'alinéa 1) a) sera déposé auprès du Gouvernement de la République française.

3) Le Directeur général transmet deux copies certifiées conformes du texte signé du présent Acte aux Gouvernements de tous les pays de l'Union et, sur demande, au Gouvernement de tout autre pays.

4) Le Directeur général fait enregistrer le présent Acte auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies.

5) Le Directeur général

2. Det förutsättes att ett land, när det blir bundet av denna konvention, enligt sina egna lagar skall vara i stånd att göra konventionens bestämmelser verkstämmande.

Artikel 37

1. a) Denna akt skall undertecknas i ett exemplar på engelska och franska språken och, med förbehåll för 2., deponeras hos generaldirektören.

b) Officiella texter skall, efter samråd med vederbörande regeringar, upprättas av generaldirektören på arabiska, italienska, portugisiska, spanska och tyska språken samt på sådana andra språk som församlingen kan bestämma.

c) Vid meningsskiljaktigheter beträffande tolkningen av de olika texterna skall den franska texten äga vitsord.

2. Denna akt skall stå öppen för undertecknande till och med den 31 januari 1972. Till och med denna dag skall det exemplar som avses i 1. a) deponeras hos franska republikens regering.

3. Generaldirektören skall till regeringarna i samtliga unionsländer och till regeringen i varje annat land som så begär överlämna två bestyrkta avskrifter av den undertecknade texten till denna akt.

4. Generaldirektören skall låta registrera denna akt hos Förenta Nationernas sekretariat.

5. Generaldirektören skall

shall notify the Governments of all countries of the Union of signatures, deposits of instruments of ratification or accession and any declarations included in such instruments or made pursuant to Articles 28(1)(c), 30(2) (a) and (b), and 33(2), entry into force of any provisions of this Act, notifications of denunciation, and notifications pursuant to Articles 30(2)(c), 31(1) and (2), 33 (3) and 38(1), as well as the Appendix.

Article 38

(1) Countries of the Union which have not ratified or acceded to this Act and which are not bound by Articles 22 to 26 of the Stockholm Act of this Convention may, until April 26, 1975, exercise, if they so desire, the rights provided under the said Articles as if they were bound by them. Any country desiring to exercise such rights shall give written notification to this effect to the Director General; this notification shall be effective on the date of its receipt. Such countries shall be deemed to be members of the Assembly until the said date.

(2) As long as all the countries of the Union have not become Members of the Organization, the International Bureau of the Organization shall also function as the Bureau of the Union, and the Director General as the Director of the said Bureau.

(3) Once all the countries

notific aux Gouvernements de tous les pays de l'Union les signatures, les dépôts d'instruments de ratification ou d'adhésion et de déclarations comprises dans ces instruments ou faites en application des articles 28.1) c), 30.2 a) et b) et 33.2, l'entrée en vigueur de toutes dispositions du présent Acte, les notifications de dénonciation et les notifications faites en application des articles 30.2) c), 31.1 et 2, 33.3) et 38.1), ainsi que les notifications visées dans l'Annexe.

Article 38

1) Les pays de l'Union qui n'ont pas ratifié le présent Acte ou qui n'y ont pas adhéré et qui ne sont pas liés par les articles 22 à 26 de l'Acte de Stockholm peuvent, jusqu'au 26 avril 1975, exercer, s'ils le désirent, les droits prévus par lesdits articles comme s'ils étaient liés par eux. Tout pays qui désire exercer lesdits droits dépose à cette fin auprès du Directeur général une notification écrite qui prend effet à la date de sa réception. De tels pays sont réputés être membres de l'Assemblée jusqu'à ladite date.

2) Aussi longtemps que tous les pays de l'Union ne sont pas devenus membres de l'Organisation, le Bureau international de l'Organisation agit également en tant que Bureau de l'Union, et le Directeur général en tant que Directeur de ce Bureau.

3) Lorsque tous les pays

underrätta regeringarna i alla unionsländer om undertecknanden, om deponering av ratifikations- och anslutningsinstrument och om förklaringar som intagits i dessa instrument eller gjorts med tillämpning av artiklarna 28: 1. c), 30: 2. a) och b) samt 33: 2., om ikraftträdande av varje bestämmelse i denna akt, om meddelanden angående uppsägningar, om meddelanden som lämnats med tillämpning av artiklarna 30: 2. c), 31: 1 och 2, 33: 3 och 38:1 samt om meddelanden som avses i bihanget.

Artikel 38

1. Unionsländer som ej har ratificerat eller anslutit sig till denna akt och som ej är bundna av artiklarna 22—26 i Stockholmsakten kan, om de så önskar, till den 26 april 1975 utöva de rättigheter som anges i nämnda artiklar som om de varit bundna av dem. Varje land som önskar utöva dessa rättigheter skall göra skriftlig anmälan härom till generaldirektören. Anmälan skall bli gällande från och med den dag den mottagits. Sådana länder skall anses vara medlemmar av församlingen till nämnda dag.

2. Så länge som icke alla unionsländer blivit medlemmar av organisationen, skall organisationens internationella byrå även fungera som unionsbyrå och generaldirektören som denna byrås direktör.

3. När alla unionsländer

of the Union have become Members of the Organization, the rights, obligations, and property, of the Bureau of the Union shall devolve on the International Bureau of the Organization.

Appendix

Article I

(1) Any country regarded as a developing country in conformity with the established practice of the General Assembly of the United Nations which ratifies or accedes to this Act, of which this Appendix forms an integral part, and which, having regard to its economic situation and its social or cultural needs, does not consider itself immediately in a position to make provision for the protection of all the rights as provided for in this Act, may, by a notification deposited with the Director General at the time of depositing its instrument of ratification or accession or, subject to Article V(1)(c), at any time thereafter, declare that it will avail itself of the faculty provided for in Article II, or of the faculty provided for in Article III, or of both of those faculties. It may, instead of availing itself of the faculty provided for in Article II, make a declaration according to Article V(1)(a).

(2) (a) Any declaration under paragraph (1) notified before the expiration of the period of ten years from the entry into force of Articles

de l'Union sont devenus membres de l'Organisation, les droits, obligations et biens du Bureau de l'Union sont dévolus au Bureau international de l'Organisation.

Annexe

Article I

1) Tout pays considéré, conformément à la pratique établie de l'Assemblée générale des Nations Unies, comme un pays en voie de développement, qui ratifie le présent Acte, dont la présente Annexe forme partie intégrante, ou qui y adhère et qui, eu égard à sa situation économique et à ses besoins sociaux ou culturels, ne s'estime pas en mesure dans l'immédiat de prendre les dispositions propres à assurer la protection de tous les droits tels que prévus dans le présent Acte, peut, par une notification déposée auprès du Directeur général, au moment du dépôt de son instrument de ratification ou d'adhésion ou, sous réserve de l'article V. 1) c), à toute date ultérieure, déclarer qu'il invoquera le bénéfice de la faculté prévue par l'article II ou de celle prévue par l'article III ou de l'une et l'autre de ces facultés. Il peut, au lieu d'invoquer le bénéfice de la faculté prévue par l'article II, faire une déclaration conformément à l'article V. 1) a).

2) a) Toute déclaration faite aux termes de l'alinéa 1) et notifiée avant l'expiration d'une période de dix ans, à compter

har blivit medlemmar av organisationen, skall de rättigheter och skyldigheter samt den egendom som unionsbyrån äger övergå till organisationens internationella byrå.

Bihang

Artikel I

1. Varje land, som enligt Förenta nationernas generalförsamlings praxis betraktas som utvecklingsland och som ratificerar eller ansluter sig till denna akt, av vilken detta bihang utgör en integrerande del, och som med hänsyn till sin ekonomiska situation och sina sociala eller kulturella behov ej anser sig omedelbart i stånd att bereda skydd åt alla de rättigheter som anges i akten, kan genom meddelande, som skall deponeras hos generaldirektören, vid deponeringen av sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument eller, med förbehåll för artikel V: 1. c), vid senare tillfälle förklara, att landet kommer att begagna sig av de förmåner som anges i artikel II eller i artikel III eller båda dessa förmåner. Det kan i stället för att begagna sig av den förmån som anges i artikel II avge förklaring enligt artikel V: 1. a).

2. a) Varje förklaring enligt 1. som avgivits före utgången av en period om tio år, räknat från ikraftträdandet av artiklarna 1—21 och

1 to 21 and this Appendix according to Article 28(2) shall be effective until the expiration of the said period. Any such declaration may be renewed in whole or in part for periods of ten years each by a notification deposited with the Director General not more than fifteen months and not less than three months before the expiration of the ten-year period then running.

(b) Any declaration under paragraph (1) notified after the expiration of the period of ten years from the entry into force of Articles 1 to 21 and this Appendix according to Article 28 (2) shall be effective until the expiration of the ten-year period then running. Any such declaration may be renewed as provided for in the second sentence of subparagraph (a).

(3) Any country of the Union which has ceased to be regarded as a developing country as referred to in paragraph (1) shall no longer be entitled to renew its declaration as provided in paragraph (2), and, whether or not it formally withdraws its declaration, such country shall be precluded from availing itself of the faculties referred to in paragraph (1) from the expiration of the ten-year period then running or from the expiration of a period of three years after it has ceased to be regarded as a developing country, whichever period expires later.

(4) Where, at the time when the declaration made under paragraph (1) or (2)

de l'entrée en vigueur des articles 1 à 21 et de la présente Annexe conformément à l'article 28.2), reste valable jusqu'à l'expiration de ladite période. Elle peut être renouvelée en tout ou en partie pour d'autres périodes successives de dix ans par notification déposée auprès du Directeur général pas plus de quinze mois mais pas moins de trois mois avant l'expiration de la période décennale en cours.

b) Toute déclaration faite aux termes de l'alinéa 1) et notifiée après l'expiration d'une période de dix ans, à compter de l'entrée en vigueur des articles 1 à 21 et de la présente Annexe conformément à l'article 28.2), reste valable jusqu'à l'expiration de la période décennale en cours. Elle peut être renouvelée comme prévu dans la seconde phrase du sous-alinéa a).

3) Tout pays de l'Union qui a cessé d'être considéré comme un pays en voie de développement tel que visé à l'alinéa 1) n'est plus habilité à renouveler sa déclaration telle que prévue à l'alinéa 2) et, qu'il retire ou non officiellement sa déclaration, ce pays perdra la possibilité d'invoquer le bénéfice des facultés visées à l'alinéa 1), soit à l'expiration de la période décennale en cours, soit trois ans après qu'il aura cessé d'être considéré comme un pays en voie de développement, le délai qui expire le plus tard devant être appliqué.

4) Lorsqu'au moment où la déclaration faite aux termes de l'alinéa 1) ou de l'ali-

detta bilhang i enlighet med artikel 28: 2., gäller till utgången av nämnda period. Den kan förnyas helt eller delvis för ytterligare perioder om tio år genom meddelande som deponeras hos generaldirektören högst femton och minst tre månader före utgången av den löpande tioårsperioden.

b) Varje förklaring enligt 1. som avgivits efter utgången av en period om tio år, räknat från ikraftträdandet av artiklarna 1—21 och detta bilhang i enlighet med artikel 28: 2., gäller till utgången av den löpande tioårsperioden. Den kan förnyas på det sätt som anges under a) andra meningen.

3. Varje unionsland, som har upphört att betraktas som utvecklingsland enligt 1., är ej längre behörigt att förnya sådan förklaring som anges under 2. Landet förlorar, vare sig det officiellt återkallar sin förklaring eller icke, möjligheten att få utnyttja de förmåner som anges under 1. antingen vid utgången av den löpande tioårsperioden eller tre år efter det att landet har upphört att betraktas som utvecklingsland, varvid den frist som utlöper senast skall tillämpas.

4. Om det, när förklaring som avgivits enligt 1. eller 2. upphör att gälla, i lager

ceases to be effective, there are copies in stock which were made under a license granted by virtue of this Appendix, such copies may continue to be distributed until their stock is exhausted.

(5) Any country which is bound by the provisions of this Act and which has deposited a declaration or a notification in accordance with Article 31 (1) with respect to the application of this Act to a particular territory, the situation of which can be regarded as analogous to that of the countries referred to in paragraph (1), may, in respect of such territory, make the declaration referred to in paragraph (1) and the notification of renewal referred to in paragraph (2). As long as such declaration or notification remains in effect, the provisions of this Appendix shall be applicable to the territory in respect of which it was made.

(6) (a) The fact that a country avails itself of any of the faculties referred to in paragraph (1) does not permit another country to give less protection to works of which the country of origin is the former country than it is obliged to grant under Articles 1 to 20.

(b) The right to apply reciprocal treatment provided for in Article 30 (2) (b), second sentence, shall not, until the date on which the period applicable under Article I (3) expires, be exercised in respect of works the country of origin of

néa 2) cesse d'être valable il y a en stock des exemplaires produits sous l'empire d'une licence accordée en vertu des dispositions de la présente Annexe, de tels exemplaires pourront continuer d'être mis en circulation jusqu'à leur épuisement,

5) Tout pays qui est lié par les dispositions du présent Acte et qui a déposé une déclaration ou une notification conformément à l'article 31.1) au sujet de l'application dudit Acte à un territoire particulier dont la situation peut être considéré comme analogue à celle des pays visés à l'alinéa 1) peut, à l'égard de ce territoire, faire la déclaration visée à l'alinéa 1) et la notification de renouvellement visée à l'alinéa 2). Tant que cette déclaration ou cette notification sera valable, les dispositions de la présente Annexe s'appliqueront au territoire à l'égard duquel elle a été faite.

6) a) Le fait qu'un pays invoque le bénéfice de l'une des facultés visées à l'alinéa 1) ne permet pas à un autre pays de donner, aux œuvres dont le pays d'origine est le premier pays en question, une protection inférieure à celle qu'il est obligé d'accorder selon les articles 1 à 20.

b) La faculté de réciprocité prévue par l'article 30.2) b) deuxième phrase, ne peut, jusqu'à la date à laquelle expire le délai applicable conformément à l'article I.3), être exercée pour les œuvres dont le pays d'origine est un pays qui a fait

finns exemplar, som framställt med stöd av licens, beviljad enligt bestämmelserna i detta bihang, får sådana exemplar alltjämt spridas till dess lagret är uttömt.

5. Varje land som är bundet av bestämmelserna i denna akt och som har deponerat en förklaring eller ett meddelande i enlighet med artikel 31: 1. angående aktens tillämpning inom ett särskilt område, vars situation kan betraktas som likartad med situationen i de länder som avses under 1., kan med avseende på detta område avge sådan förklaring som avses under 1. och sådant meddelande om förnyelse som avses under 2. Så länge denna förklaring eller detta meddelande är gällande, skall bestämmelserna i detta bihang tillämpas på det område med avseende på vilket förklaringen eller meddelandet har avgivits.

6. a) Den omständigheten att ett land utnyttjar någon av de förmåner som anges under 1., berättigar ej annat land att ge verk, vars hemland är förstnämnda land, ett lägre skydd än det som landet är förpliktat att medge enligt artiklarna 1—20.

b) Intill utgången av den frist som är tillämplig enligt 3. får rätten till ömsesidighet enligt artikel 30: 2. b) andra meningen ej utövas beträffande verk, vars hemland är ett land som har avgivit en förklaring i enlighet med artikel V: 1. a).

which is a country which has made a declaration according to Article V (1) (a).

Article II

(1) Any country which has declared that it will avail itself of the faculty provided for in this Article shall be entitled, so far as works published in printed or analogous forms of reproduction are concerned, to substitute for the exclusive right of translation provided for in Article 8 a system of non-exclusive and non-transferable licenses, granted by the competent authority under the following conditions and subject to Article IV.

(2) (a) Subject to paragraph (3) if, after the expiration of a period of three years, or of any longer period determined by the national legislation of the said country, commencing on the date of the first publication of the work, a translation of such work has not been published in a language in general use in that country by the owner of the right of translation, or with his authorization, any national of such country may obtain a license to make a translation of the work in the said language and publish the translation in printed or analogous forms of reproduction.

(b) A license under the conditions provided for in this Article may also be granted if all the editions of the translation published in the language concerned are out of print.

(3) (a) In the case of

une déclaration conformément à l'article V. 1) a).

Article II

1) Tout pays qui a déclaré qu'il invoquera le bénéfice de la faculté prévue par le présent article sera habilité pour ce qui concerne les œuvres publiées sous forme imprimée ou sous toute autre forme analogue de reproduction, à substituer au droit exclusif de traduction prévu par l'article 8 un régime de licences non exclusives et incessibles, accordées par l'autorité compétente dans les conditions ci-après et conformément à l'article IV.

2) a) Sous réserve de l'alinéa 3), lorsque, à l'expiration d'une période de trois années ou d'une période plus longue déterminée par la législation nationale dudit pays, à compter de la première publication d'une œuvre, la traduction n'en a pas été publiée dans une langue d'usage général dans ce pays, par le titulaire du droit de traduction ou avec son autorisation, tout ressortissant dudit pays pourra obtenir une licence pour faire une traduction de l'œuvre dans ladite langue et publier cette traduction sous forme imprimée ou sous toute autre forme analogue de reproduction.

b) Une licence peut aussi être accordée en vertu du présent article si toutes les éditions de la traduction publiée dans la langue concernée sont épuisées.

3) a) Dans le cas de tra-

Artikel II

1. Varje land, som har förklarat att det kommer att begagna sig av de förmåner som anges i denna artikel, får beträffande verk som publicerats i tryckt form eller i annan likartad form av mångfaldigande, i stället för den ensamrätt till översättning som avses i artikel 8 tillämpa ett system med licenser utan ensamrätt, vilka icke kan överlåtas och vilka meddelas av behörig myndighet på nedan angivna villkor och i enlighet med artikel IV.

2. a) Har vid utgången av en period om tre år eller den längre period som bestämmes av den nationella lagstiftningen i ifrågavarande land, räknat från den första publiceringen av ett verk, någon översättning av verket icke publicerats av innehavaren av översättningsrätten eller med hans tillstånd på ett språk i allmänt bruk i landet, kan, med förbehåll för vad som sägs under 3., varje medborgare i landet erhålla en licens att översätta verket till ifrågavarande språk och publicera översättningen i tryckt form eller i annan likartad form av mångfaldigande.

b) Licens kan även meddelas enligt denna artikel, om alla upplagor av den översättning, som publicerats på ifrågavarande språk, är utgådda.

3. a) Beträffande över-

translations into a language which is not in general use in one or more developed countries which are members of the Union, a period of one year shall be substituted for the period of three years referred to in paragraph (2) (a).

(b) Any country referred to in paragraph (1) may, with the unanimous agreement of the developed countries which are members of the Union and in which the same language is in general use, substitute, in the case of translations into that language, for the period of three years referred to in paragraph (2) (a) a shorter period as determined by such agreement but not less than one year. However, the provisions of the foregoing sentence shall not apply where the language in question is English, French or Spanish. The Director General shall be notified of any such agreement by the Governments which have concluded it.

(4) (a) No license obtainable after three years shall be granted under this Article until a further period of six months has elapsed, and no license obtainable after one year shall be granted under this Article until a further period of nine months has elapsed

(i) from the date on which the applicant complies with the requirements mentioned in Article IV (1), or

(ii) where the identity or the address of the owner of the right of

ductions dans une langue qui n'est pas d'usage général dans un ou plusieurs pays développés, membres de l'Union, une période d'une année sera substituée à la période de trois années visée à l'alinéa 2) a).

b) Tout pays visé à l'alinéa 1) peut, avec l'accord unanime des pays développés, membres de l'Union, dans lesquels la même langue est d'usage général, remplacer, dans le cas de traductions vers cette langue, la période de trois ans visée à l'alinéa 2) a) par une période plus courte fixée conformément audit accord, cette période ne pouvant toutefois être inférieure à une année. Néanmoins, les dispositions de la phrase précédente ne sont pas applicables lorsque la langue dont il s'agit est l'anglais l'espagnol ou le français. Tout accord en ce sens sera notifié au Directeur général par les Gouvernements qui l'auront conclu.

4) a) Toute licence visée au présent article ne pourra être accordée avant l'expiration d'un délai supplémentaire de six mois, dans le cas où elle peut être obtenue à l'expiration d'une période de trois années, et de neuf mois, dans le cas où elle peut être obtenue à l'expiration d'une période d'une année,

i) à compter de la date à laquelle le requérant accomplit les formalités prévues par l'article IV. 1);

ii) ou bien, si l'identité ou l'adresse du titulaire du droit de traduction

sättningar till ett språk, som icke är i allmänt bruk i ett eller flera utvecklade länder, som är medlemmar av unionen, skall en period om ett år tillämpas i stället för den period om tre år som anges under 2. a).

b) Varje land som avses under 1. kan, efter medgivande av alla de utvecklade länder som är medlemmar av unionen och i vilka samma språk är i allmänt bruk, i fråga om översättningar till detta språk ersätta den period om tre år som anges under 2. a) med en kortare period, som fastställs i enlighet med nämnda medgivande men som icke får vara kortare än ett år. Bestämmelserna i föregående mening är likväl ej tillämpliga när ifrågasvarande språk är engelska, franska eller spanska. Varje överenskommelse av detta slag skall meddelas generaldirektören av de regeringar som har ingått den.

4. a) Licens som avses i denna artikel får ej meddelas före utgången av en ytterligare frist om sex månader i fall då licensen kan erhållas vid utgången av en period om tre år och om nio månader i fall då den kan erhållas vid utgången av en period om ett år. Tilläggsfristen räknas

i) från den dag då sökanden fullgjort de formaliteter som anges i artikel IV: 1., eller,

ii) om identiteten av eller adressen till innehavaren av översättningsrätten

translation is unknown, from the date on which the applicant sends, as provided for in Article IV (2), copies of his application submitted to the authority competent to grant the license.

(b) If, during the said period of six or nine months, a translation in the language in respect of which the application was made is published by the owner of the right of translation or with his authorization, no license under this Article shall be granted.

(5) Any license under this Article shall be granted only for the purpose of teaching, scholarship or research.

(6) If a translation of a work is published by the owner of the right of translation or with his authorization at a price reasonably related to that normally charged in the country for comparable works, any license granted under this Article shall terminate if such translation is in the same language and with substantially the same content as the translation published under the license. Any copies already made before the license terminates may continue to be distributed until their stock is exhausted.

(7) For works which are composed mainly of illustrations, a license to make and publish a translation of the text and to reproduce and publish the illustrations may be granted only if the conditions of Article III are

n'est pas connue, à compter de la date à laquelle le requérant procède, comme prévu à l'article IV. 2), à l'envoi des copies de la requête soumise par lui à l'autorité qui a compétence pour accorder la licence.

b) Si, durant le délai de six ou de neuf mois, une traduction dans la langue pour laquelle la requête a été soumise est publiée par le titulaire du droit de traduction ou avec son autorisation, aucune licence ne sera accordée en vertu du présent article.

5) Toute licence visée au présent article ne pourra être accordée qu'à l'usage scolaire, universitaire ou de la recherche.

6) Si la traduction d'une œuvre est publiée par le titulaire du droit de traduction ou avec son autorisation à un prix comparable à celui qui est en usage dans le pays en cause pour des œuvres analogues, toute licence accordée en vertu du présent article prendra fin si cette traduction est dans la même langue et son contenu essentiellement le même que celle et celui de la traduction publiée en vertu de la licence. La mise en circulation de tous les exemplaires déjà produits avant l'expiration de la licence pourra se poursuivre jusqu'à leur épuisement.

7) Pour les œuvres qui sont composées principalement d'illustrations, une licence pour faire et publier une traduction du texte et pour reproduire et publier les illustrations ne peut être accordée que si les condi-

icke är känd, från den dag då sökanden enligt artikel IV: 2 avsänt kopia av den ansökan, som han har ingivit till myndighet med behörighet att meddela licensen.

b) Har under fristen om sex eller nio månader en översättning till det språk, för vilket licens söktes, publicerats av innehavaren av översättningsrätten eller med hans tillstånd, skall licens ej meddelas enligt denna artikel.

5. Licens som avses i denna artikel får meddelas endast för bruk vid skolor eller universitet eller i forskning.

6. Om en översättning av ett verk publiceras av innehavaren av översättningsrätten eller med hans tillstånd till ett pris som är jämförligt med det som är normalt i ifrågavarande land för motsvarande verk, upphör varje licens som meddelats enligt denna artikel, om översättningen är till samma språk och dess innehåll är väsentligen detsamma som i den översättning som publicerats enligt licensen. Alla de exemplar som redan har framställts före licensens upphörande får alltjämt spridas till dess de är utgångna.

7. För verk som består huvudsakligen av illustrationer får licens att göra och publicera en översättning av texten och att mångfaldiga och publicera illustrationerna meddelas endast om även villkoren i ar-

also fulfilled.

(8) No license shall be granted under this Article when the author has withdrawn from circulation all copies of his work.

(9) (a) A license to make a translation of a work which has been published in printed or analogous forms of reproduction may also be granted to any broadcasting organization having its headquarters in a country referred to in paragraph (1), upon an application made to the competent authority of that country by the organization, provided that all of the following conditions are met:

(i) the translation is made from a copy made and acquired in accordance with the laws of the said country;

(ii) the translation is only for use in broadcasts intended exclusively for teaching or for the dissemination of the results of specialized technical or scientific research to experts in a particular profession;

(iii) the translation is used exclusively for the purposes referred to in condition (ii) through broadcasts made lawfully and intended for recipients on the territory of the said country, including broadcasts made through the medium of sound or visual recordings lawfully and exclusively made for the purpose of such broadcasts;

(iv) all uses made of

tions de l'article III sont également remplies.

8) Aucune licence ne peut être accordée en vertu du présent article lorsque l'auteur a retiré de la circulation tous les exemplaires de son œuvre.

9) a) Une licence pour faire une traduction d'une œuvre qui a été publiée sous forme imprimée ou sous toute autre forme analogue de reproduction peut aussi être accordée à tout organisme de radiodiffusion ayant son siège dans un pays visé à l'alinéa 1), à la suite d'une demande faite auprès de l'autorité compétente de ce pays par ledit organisme, pourvu que toutes les conditions suivantes soient remplies :

i) la traduction est faite à partir d'un exemplaire produit et acquis en conformité avec la législation dudit pays;

ii) la traduction est utilisable seulement dans les émissions destinées à l'enseignement ou la diffusion d'informations à caractère scientifique ou technique destinées aux experts d'une profession déterminée;

iii) la traduction est utilisée exclusivement aux fins énumérées au point ii) dans des émissions faites licitement et destinées aux bénéficiaires sur le territoire dudit pays, y compris les émissions faites au moyen d'enregistrements sonores ou visuels réalisés licitement et exclusivement pour de telles émissions;

iv) toutes les utilisations

tikel III är uppfyllda.

8. Licens får ej meddelas enligt denna artikel, när upphovsmannen har dragit tillbaka samtliga exemplar av sitt verk från den allmänna handeln.

9. a) Licens att översätta ett verk, som har publicerats i tryckt form eller i annan likartad form av mångfaldigande, får även meddelas radioföretag med säte i land, som avses under 1., efter ansökan som gjorts av företaget hos behörig myndighet i detta land, förutsatt att samtliga följande villkor är uppfyllda:

i) översättningen göres från ett exemplar som framställts och förvärvat i enlighet med ifrågavarande lands lagstiftning,

ii) översättningen får användas endast i utsändningar avsedda för undervisning eller för spridning av vetenskaplig eller teknisk information, som är avsedd för experter inom ett bestämt yrke,

(ii) översättningen användes endast för ändamål som anges under ii) i utsändningar som sker lovligen och som är avsedda för mottagare på ifrågavarande lands område, inbegripet utsändningar med hjälp av ljud- eller bildupptagningar som gjorts lovligen och uteslutande för sådana utsändningar,

iv) ingen användning

the translation are without any commercial purpose.

(b) Sound or visual recordings of a translation which was made by a broadcasting organization under a license granted by virtue of this paragraph may, for the purposes and subject to the conditions referred to in subparagraph (a) and with the agreement of that organization, also be used by any other broadcasting organization having its headquarters in the country whose competent authority granted the license in question.

(c) Provided that all of the criteria and conditions set out in subparagraph (a) are met, a license may also be granted to a broadcasting organization to translate any text incorporated in an audio-visual fixation where such fixation was itself prepared and published for the sole purpose of being used in connection with systematic instructional activities.

(d) Subject to subparagraphs (a) to (c), the provisions of the preceding paragraphs shall apply to the grant and exercise of any license granted under this paragraph.

Article III

(1) Any country which has declared that it will avail itself of the faculty provided for in this Article shall be entitled to substitute for the exclusive right of reproduction provided for in Article 9 a system of non-exclusive and non-transferable licenses, granted by the competent authority

tions faites de la traduction n'ont aucun caractère lucratif.

b) Des enregistrements sonores ou visuels d'une traduction qui a été faite par un organisme de radio-diffusion sous l'empire d'une licence accordée en vertu du présent alinéa peuvent, aux fins et sous réserve des conditions énumérées dans le sous-alinéa a) et avec l'accord de cet organisme, être aussi utilisés par tout autre organisme de radio-diffusion ayant son siège dans le pays dont l'autorité compétente a accordé la licence en question.

c) Pourvu que tous les critères et conditions énumérés au sous-alinéa a) soient respectés, une licence peut également être accordée à un organisme de radiodiffusion pour traduire tout texte incorporé dans une fixation audio-visuelle faite et publiée aux seules fins de l'usage scolaire et universitaire.

d) Sous réserve des sous-alinéas a) à c), les dispositions des alinéas précédents sont applicables à l'octroi et à l'exercice de toute licence accordée en vertu du présent alinéa.

Article III

1) Tout pays qui a déclaré qu'il invoquera le bénéfice de la faculté prévue par le présent article sera habilité à substituer au droit exclusif de reproduction prévu à l'article 9 un régime de licences non exclusives et incessibles, accordées par l'autorité compétente dans les conditions

av översättningen sker i vinstsyfte.

b) Ljud- och bildupptagningar av en översättning, vilken har gjorts av ett radioföretag med stöd av licens som meddelats enligt detta moment, får för de ändamål och på de villkor som anges under a) samt med samtycke av detta företag, även användas av annat radioföretag med säte i det land där behörig myndighet har meddelat licensen.

c) Är alla de förutsättningar och villkor som anges under a) uppfyllda, kan ett radioföretag även erhålla licens att översätta text, vilken ingår i en audiovisuell upptagning som gjorts och publicerats endast för att brukas vid skolor och universitet.

d) Såvitt annat icke följer av a)—c) är bestämmelserna i 1.—8. tillämpliga på meddelande och utövande av licens som meddelas enligt detta moment.

Artikel III

1. Varje land, som har förklarat att det kommer att begagna sig av de förmåner som anges i denna artikel, får i stället för den ensamrätt till mångfaldigande som avses i artikel 9 tillämpa ett system med licenser utan ensamrätt vilka icke kan överlåtas och vilka meddelas av behörig myndighet

under the following conditions and subject to Article IV.

(2) (a) If, in relation to a work to which this Article applies by virtue of paragraph (7), after the expiration of

(i) the relevant period specified in paragraph (3), commencing on the date of first publication of a particular edition of the work, or

(ii) any longer period determined by national legislation of the country referred to in paragraph (1), commencing on the same date,

copies of such edition have not been distributed in that country to the general public or in connection with systematic instructional activities, by the owner of the right of reproduction or with his authorization, at a price reasonably related to that normally charged in the country for comparable works, any national of such country may obtain a license to reproduce and publish such edition at that or a lower price for use in connection with systematic instructional activities.

(b) A license to reproduce and publish an edition which has been distributed as described in subparagraph (a) may also be granted under the conditions provided for in this Article if, after the expiration of the applicable period, no authorized copies of that edition have been on sale for a period of six months in the country concerned

ci-après et conformément à l'article IV.

2) a) A l'égard d'une œuvre à laquelle le présent article et applicable en vertu de l'alinéa 7) et lorsque, à l'expiration

i) de la période fixée à l'alinéa 3) et calculée à partir de la première publication d'une édition déterminée d'une telle œuvre, ou

ii) d'une période plus longue fixée par la législation nationale du pays visé à l'alinéa 1) et calculée à partir de la même date,

des exemplaires de cette édition n'ont pas été mis en vente, dans ce pays, pour répondre aux besoins, soit du grand public, soit de l'enseignement scolaire et universitaire, par le titulaire du droit de reproduction ou avec son autorisation, à un prix comparable à celui qui est en usage dans ledit pays pour des œuvres analogues, tout ressortissant dudit pays pourra obtenir une licence pour reproduire et publier cette édition, à ce prix ou un prix inférieur, en vue de répondre aux besoins de l'enseignement scolaire et universitaire.

b) Une licence pour reproduire et publier une édition qui a été mise en circulation comme le décrit le sous-alinéa a) peut aussi être accordée en vertu des conditions prévues par le présent article si, après l'expiration de la période applicable, des exemplaires autorisés de cette édition ne sont plus en vente, pendant une durée de six mois, dans

på nedan angivna villkor och i enlighet med artikel IV.

2. a) Har beträffande verk, på vilket denna artikel är tillämplig enligt 7., vid utgången

i) av den period som anges i 3., och som beräknas från den första publiceringen av en bestämd upplaga av ett sådant verk, eller

ii) av en längre period, som bestämmas av den nationella lagstiftningen i det land som avses under 1. och som beräknas från samma dag,

exemplar av denna upplaga icke saluförts i landet för att tillgodose allmänhetens behov eller behovet i undervisningen vid skolor och universitet, av innehavaren av mångfaldiganderätten eller med hans tillstånd till ett pris jämförligt med det som är normalt i landet för motsvarande verk, kan varje medborgare i landet erhålla en licens att mångfaldiga och publicera upplagan till detta pris eller till ett lägre pris för att tillgodose behovet i undervisningen vid skolor och universitet.

b) Licens att mångfaldiga och publicera en upplaga, vilken lämnats till spridning enligt a), får även meddelas på de villkor som anges i denna artikel, om efter utgången av den tillämpliga tidsperioden lovligen framställda exemplar av denna upplaga under en tid av sex månader icke längre har funnits till försäljning i vederbörande land för att

to the general public or in connection with systematic instructional activities at a price reasonably related to that normally charged in the country for comparable works.

(3) The period referred to in paragraph (2) (a) (i) shall be five years, except that

(i) for works of the natural and physical sciences, including mathematics, and of technology, the period shall be three years;

(ii) for works of fiction, poetry, drama and music, and for art books, the period shall be seven years.

(4) (a) No license obtainable after three years shall be granted under this Article until a period of six months has elapsed

(i) from the date on which the applicant complies with the requirements mentioned in Article IV (1), or

(ii) where the identity or the address of the owner of the right of reproduction is unknown, from the date on which the applicant sends, as provided for in Article IV (2), copies of his application submitted to the authority competent to grant the license.

(b) Where licenses are obtainable after other pe-

le pays concerné pour répondre aux besoins, soit du grand public, soit de l'enseignement scolaire et universitaire, à un prix comparable à celui qui est demandé, dans ledit pays pour des œuvres analogues.

3) La période à laquelle se réfère l'alinéa 2) a) i) est de cinq années. Toutefois,

i) pour les œuvres qui traitent des sciences exactes et naturelles et de la technologie, elle sera de trois années;

ii) pour les œuvres qui appartiennent au domaine de l'imagination, telles que les romans, les œuvres poétiques, dramatiques et musicales, et pour les livres d'art, elle sera de sept années.

4) a) Dans le cas où elle peut être obtenue à l'expiration d'une période de trois années, la licence ne pourra être accordée en vertu du présent article avant l'expiration d'un délai de six mois

i) à compter de la date à laquelle le requérant a compli les formalités prévues par l'article IV. 1);

ii) ou bien, si l'identité ou l'adresse du titulaire du droit de reproduction n'est pas connue, à compter de la date à laquelle le requérant procède, comme prévu à l'article IV. 2), à l'envoi des copies de la requête soumise par lui à l'autorité qui a compétence pour accorder la licence.

b) Dans les autres cas et si l'article IV. 2) est appli-

tillgodose allmänhetens behov eller behovet i undervisningen vid skolor och universitet till ett pris som är jämförligt med det som begäres i nämnda land för motsvarande verk.

3. Den period, som avses i 2. a) i), är fem år. Dock är den

i) för verk, som behandlar de exakta vetenskaperna, naturvetenskaperna eller teknologin, tre år, och

ii) för verk som tillhör fantasins område, såsom romaner, diktverk, dramatiska och musikaliska verk, och för konstböcker, sju år.

4. a) I fall då licens kan erhållas vid utgången av en period om tre år, får den dock ej meddelas enligt denna artikel innan sex månader förflutit

i) från den dag då sökanden fullgjort de formaliteter som anges i artikel IV: 1., eller,

ii) om identiteten av eller adressen till innehavaren av mångfaldiganderätten icke är känd, från den dag då sökanden enligt artikel IV: 2. avsänt kopior av den ansökan som han ingivit till myndighet med behörighet att meddela licensen.

b) I andra fall får, om artikel IV: 2. är tillämplig,

riods and Article IV (2) is applicable, no license shall be granted until a period of three months has elapsed from the date of the dispatch of the copies of the application.

(c) If, during the period of six or three months referred to in subparagraphs (a) and (b), a distribution as described in paragraph (2) (a) has taken place, no license shall be granted under this Article.

(d) No license shall be granted if the author has withdrawn from circulation all copies of the edition for the reproduction and publication of which the license has been applied for.

(5) A license to reproduce and publish a translation of a work shall not be granted under this Article in the following cases:

(i) where the translation was not published by the owner of the right of translation or with his authorization, or

(ii) where the translation is not in a language in general use in the country in which the license is applied for.

(6) If copies of an edition of a work are distributed in the country referred to in paragraph (1) to the general public or in connection with systematic instructional activities, by the owner of the right of reproduction or with his authorization, at a price reasonably related to that normally charged in the country for comparable works, any license granted

able, la licence ne pourra être accordée avant l'expiration d'un délai de trois mois à compter de l'envoi des copies de la requête.

c) Si durant le délai de six ou de trois mois visé aux sous-alinéas a) et b) la mise en vente comme le décrit l'alinéa 2) a) a eu lieu, aucune licence ne sera accordée en vertu du présent article.

d) Aucune licence ne peut être accordée lorsque l'auteur a retiré de la circulation tous les exemplaires de l'édition pour la reproduction et la publication de laquelle la licence a été demandée.

5) Une licence en vue de reproduire et de publier une traduction d'une œuvre ne sera pas accordée, en vertu du présent article, dans les cas ci-après :

i) lorsque la traduction dont il s'agit n'a pas été publiée par le titulaire du droit de traduction ou avec son autorisation ;

ii) lorsque la traduction n'est pas faite dans une langue d'usage général dans le pays où la licence est demandée.

6) Si des exemplaires d'une édition d'une œuvre sont mis en vente dans le pays visé à l'alinéa 1) pour répondre aux besoins, soit du grand public, soit de l'enseignement scolaire et universitaire, par le titulaire du droit de reproduction ou avec son autorisation, à un prix comparable à celui qui est en usage dans ledit pays pour des œuvres analogues, toute licence accordée en

licensen icke meddelas förrän tre månader förflutit från det att kopior av ansökningen avsänts.

c) Har under den frist om sex eller tre månader som avses under a) och b) saluförande skett enligt 2. a), skall licens ej meddelas enligt denna artikel.

d) Licens får ej meddelas när upphovsmannen från den allmänna handeln har dragit tillbaka samtliga exemplar av den upplaga för vars mångfaldigande och publicering licens har begärts.

5. Licens att mångfaldiga och publicera en översättning av ett verk skall ej meddelas enligt denna artikel i följande fall:

i) när ifrågavarande översättning icke har publicerats av innehavaren av översättningsrätten eller med hans tillstånd; ii) när översättningen icke har skett till ett språk i allmänt bruk i det land där licens begäres.

6. Om exemplar av en upplaga av ett verk saluföres i det land som avses under 1. för att tillgodose allmänhetens behov eller behovet i undervisningen vid skolor och universitet av innehavaren av mångfaldiganderätten eller med hans tillstånd till ett pris jämförligt med det som är normalt i landet för motsvarande verk, upphör varje licens som meddelats enligt den-

under this Article shall terminate if such edition is in the same language and with substantially the same content as the edition which was published under the said license. Any copies already made before the license terminates may continue to be distributed until their stock is exhausted.

(7) (a) Subject to subparagraph (b), the works to which this Article applies shall be limited to works published in printed or analogous forms of reproduction.

(b) This Article shall also apply to the reproduction in audio-visual form of lawfully made audio-visual fixations including any protected works incorporated therein and to the translation of any incorporated text into a language in general use in the country in which the license is applied for, always provided that the audio-visual fixations in question were prepared and published for the sole purpose of being used in connection with systematic instructional activities.

Article IV

(1) A license under Article III may be granted only if the applicant, in accordance with the procedure of the country concerned, establishes either that he has requested, and has been denied, authorization by the owner of the right to make and publish the translation or to reproduce and publish the edition, as the case may be, or that, after due diligence on

vertu du présent article prendra fin si cette édition est dans la même langue que celle et celui de l'édition publiée en vertu de la licence. La mise en circulation de tous les exemplaires déjà produits avant l'expiration de la licence pourra se poursuivre jusqu'à leur épuisement.

7) a) Sous réserve du sous-alinéa b), les œuvres auxquelles le présent article est applicable ne sont que les œuvres publiées sous forme imprimée ou sous toute autre forme analogue de reproduction.

b) Le présent article est également applicable à la reproduction audio-visuelle de fixations licites audio-visuelles en tant qu'elles constituent ou incorporent des œuvres protégées ainsi qu'à la traduction du texte qui les accompagne dans une langue d'usage général dans le pays où la licence est demandée, étant bien entendu que les fixations audio-visuelles dont il s'agit ont été conçues et publiées aux seules fins de l'usage scolaire et universitaire.

Article IV

1) Toute licence visée à l'article II ou à l'article III ne pourra être accordée que si le requérant, conformément aux dispositions en vigueur dans le pays en cause, justifie avoir demandé au titulaire du droit l'autorisation de faire une traduction et de la publier ou de reproduire et publier l'édition, selon le cas, et n'a pu obtenir son autorisation, ou après dues diligen-

na artikel, om upplagan är på samma språk och dess innehåll är väsentligen detsamma som i den upplaga som publicerats enligt licensen. Alla de exemplar som redan har framställts före licensens upphörande får alltjämt spridas till dess de är utgångna.

7. a) Såvitt annat icke följer av b), är denna artikel tillämplig endast på verk som publicerats i tryckt form eller i annan likartad form av mångfaldigande.

b) Denna artikel är även tillämplig på audiovisuellt mångfaldigande av lovligen gjorda audiovisuella upptagningar i den mån de utgör eller innefattar skyddade verk liksom på översättning av den text som åtföljer dem till ett språk som är i allmänt bruk i det land där licens begäres, dock under förutsättning att ifrågasvarande audiovisuella upptagningar har gjorts och publicerats endast för bruk vid skolor och universitet.

Artikel IV

1. Licens som avses i artikel II eller artikel III kan meddelas endast om sökanden i enlighet med gällande bestämmelser i ifrågasvarande land visar att han har begärt tillstånd av rättsinnehavaren att göra och publicera en översättning eller att mångfaldiga och publicera upplagan men ej har kunnat erhålla hans tillstånd eller ej har kunnat anträffa honom trots att han

his part, he was unable to find the owner of the right. At the same time as making the request, the applicant shall inform any national or international information center referred to in paragraph (2).

(2) If the owner of the right cannot be found, the applicant for a license shall send, by registered airmail, copies of his application, submitted to the authority competent to grant the license, to the publisher whose name appears on the work and to any national or international information center which may have been designated, in a notification to that effect deposited with the Director General, by the Government of the country in which the publisher is believed to have his principal place of business.

(3) The name of the author shall be indicated on all copies of the translation or reproduction published under a license granted under Article II or Article III. The title of the work shall appear on all such copies. In the case of a translation, the original title of the work shall appear in any case on all the said copies.

(4) (a) No license granted under Article II or Article III shall extend to the export of copies, and any such license shall be valid only for publication of the translation or of the reproduction, as the case may be, in the territory of the

ces de sa part, n'a pu l'atteindre. En même temps qu'il fait cette demande au titulaire du droit, le requérant doit en informer tout centre national ou international d'information visé à l'alinéa 2).

2) Si le titulaire du droit n'a pu être atteint par le requérant, celui-ci doit adresser, par la poste aérienne, sous pli recommandé, des copies de la requête soumise par lui à l'autorité qui a compétence pour accorder la licence, à l'éditeur dont le nom figure sur l'œuvre et à tout centre national ou international d'information qui peut avoir été désigné, dans une notification déposée à cet effet auprès du Directeur général, par le Gouvernement du pays où l'éditeur est présumé avoir le siège principal de ses opérations.

3) Le nom de l'auteur doit être indiqué sur tous les exemplaires de la traduction ou de la reproduction publiée sous l'empire d'une licence accordée en vertu de l'article II ou de l'article III. Le titre de l'œuvre doit figurer sur tous ces exemplaires. S'il s'agit d'une traduction, le titre original de l'œuvre doit en tout cas figurer sur tous ceux-ci.

4) a) Toute licence accordée en vertu de l'article II ou de l'article III ne s'étendra pas à l'exportation d'exemplaires et elle ne sera valable que pour la publication de la traduction ou de la reproduction, selon le cas, à l'intérieur du terri-

gjort vad som skäligen kunnat fordras av honom i detta hänseende. Samtidigt med att sökanden framställer begäran till rättsinnehavaren skall han lämna meddelande därom till varje nationell eller internationell informationscentral som avses under 2.

2. Om sökanden ej har kunnat anträffa rättsinnehavaren skall han, i rekommenderad försändelse, med flygpost sända kopior av den ansökan, som han ingivit till myndighet med behörighet att meddela licensen, till den förläggare vars namn angivits på verket och till varje nationell eller internationell informationscentral som kan ha angivits av regeringen i det land, där förläggaren kan antas ha det huvudsakliga sätet för sin verksamhet, i ett meddelande som för detta ändamål deponerats hos generaldirektören.

3. Upphovsmannens namn skall anges på alla exemplar av den översättning eller det mångfaldigade verk som publicerats enligt artikel II eller artikel III. Verkets titel skall anges på alla dessa exemplar. Rör det sig om en översättning skall verkets originaltitel alltid anges på alla exemplaren.

4. a) Licens som meddelats enligt artikel II eller artikel III omfattar ej utförelse av exemplar och gäller endast för publicering av översättningen eller det mångfaldigade verket inom det lands område, där licensen har begärts.

country in which it has been applied for.

(b) For the purposes of subparagraph (a), the notion of export shall include the sending of copies from any territory to the country which, in respect of that territory, has made a declaration under Article I (5).

(c) Where a governmental or other public entity of a country which has granted a license to make a translation under Article II into a language other than English. French or Spanish sends copies of a translation published under such license to another country, such sending of copies shall not, for the purposes of subparagraph (a), be considered to constitute export if all of the following conditions are met:

(i) the recipients are individuals who are nationals of the country whose competent authority has granted the license, or organizations grouping such individuals;

(ii) the copies are to be used only for the purpose of teaching, scholarship or research;

(iii) the sending of the copies and their subsequent distribution to recipients is without any commercial purpose; and

(iv) the country to which the copies have been sent has agreed with the country whose competent authority has granted the license to allow the receipt, or dis-

toire du pays où cette licence a été demandé.

b) Aux fins de l'application du sous-alinéa a), doit être regardé comme exportation l'envoi d'exemplaires à partir d'un territoire vers le pays qui, pour ce territoire, a fait une déclaration conformément à l'article I. 5).

c) Lorsqu'un organisme gouvernemental ou tout autre organisme public d'un pays qui a accordé, conformément à l'article II, une licence de faire une traduction dans une langue autre que l'anglais, l'espagnol ou le français envoi des exemplaires de la traduction publiée en vertu d'une telle licence à un autre pays, une telle expédition ne sera pas considérée, aux fins du sous-alinéa a), comme étant une exportation si toutes les conditions suivantes sont remplies :

i) les destinataires sont des particuliers ressortissants du pays dont l'autorité compétente a accordé la licence, ou des organisations groupant de tels ressortissants;

ii) les exemplaires ne sont utilisés que pour l'usage scolaire, universitaire ou de la recherche;

iii) l'envoi des exemplaires et leur distribution ultérieure aux destinataires n'ont aucun caractère lucratif; et

iv) le pays auquel les exemplaires ont été envoyés a conclu un accord avec le pays dont l'autorité compétente a délivré la licence pour en autoriser la réception, ou

b) Vid tillämpningen av a) skall som utförelse anses sändande av exemplar från ett område till det land som för detta område har avgivit förklaring enligt artikel I: 5.

c) Om ett regeringsorgan eller annat offentligt organ i ett land, som enligt artikel II har meddelat licens att göra en översättning till annat språk än engelska, franska eller spanska, sänder exemplar av den översättning, som har publicerats med stöd av en sådan licens, till ett annat land, skall sådan åtgärd icke anses som utförelse enligt a) om samtliga följande villkor är uppfyllda:

i) mottagarna är enskilda personer som är medborgare i det land, där behörig myndighet har meddelat licensen, eller organisationer omfattande sådana medborgare,

ii) exemplaren användes endast för bruk vid skolor eller universitet eller i forskning,

iii) sändningen av exemplaren och den följande spridningen av dem till mottagarna ej sker i vinstsyfte,

iv) det land, dit exemplaren har sänts, har ingått en överenskommelse med det land, där behörig myndighet har utfärdat licensen, om att medge mottagande eller sprid-

tribution, or both, and the Director General has been notified of the agreement by the Government of the country in which the license has been granted.

(5) All copies published under a license granted by virtue of Article II or Article III shall bear a notice in the appropriate language stating that the copies are available for distribution only in the country or territory to which the said license applies.

(6) (a) Due provision shall be made at the national level to ensure

(i) that the license provides, in favour of the owner of the right of translation or of reproduction, as the case may be, for just compensation that is consistent with standards of royalties normally operating on licenses freely negotiated between persons in the two countries concerned, and

(ii) payment and transmittal of the compensation: should national currency regulations intervene, the competent authority shall make all efforts, by the use of international machinery, to ensure transmittal in internationally convertible currency or its equivalent.

(b) Due provision shall be made by national legislation to ensure a correct translation of the work, or an accurate reproduction of

la distribution, ou ces deux opérations, et le Gouvernement de ce dernier pays a notifié au Directeur général un tel accord.

5) Tout exemplaire publié sous l'empire d'une licence accordée en vertu de l'article II ou de l'article III doit contenir une mention dans la langue appropriée précisant que l'exemplaire n'est mis en circulation que dans le pays ou le territoire auquel ladite licence s'applique.

6 a) Des mesures appropriées seront prises sur le plan national pour que

i) la licence comporte en faveur du titulaire du droit de traduction ou de reproduction, selon le cas, une rémunération équitable et conforme à l'échelle des redevances normalement versées dans le cas de licences librement négociées entre les intéressés dans les deux pays concernés; et

ii) soient assurés le paiement et le transfert de cette rémunération; s'il existe une réglementation nationale en matière de devises, l'autorité compétente ne ménagera aucun effort, en recourant aux mécanismes internationaux, pour assurer le transfert de la rémunération en monnaie internationalement convertible ou en son équivalent.

b) Des mesures appropriées seront prises dans le cadre de la législation nationale pour que soit garantie une traduction cor-

ning eller båda dessa handlingar samt regering-
en i detta senare land har
underrättat generaldirek-
tören om denna överens-
kommelse.

5. Varje exemplar, som publiceras med stöd av en licens meddelad enligt artikel II eller artikel III, skall innehålla uppgift på lämpligt språk om att exemplaret sprides endast i det land eller det område för vilket licensen gäller.

6. a) Lämpliga åtgärder skall vidtagas på det nationella planet för att

i) licensen skall medge innehavaren av översättningsrätten eller mångfaldiganderätten skälig ersättning motsvarande nivån för royalties vilka normalt utgår enligt på frivillig väg ingångna licensavtal mellan personer i de två berörda länderna och

ii) utbetalning och överförande av denna ersättning skall säkerställas; finnes nationell valuta-reglering, skall behörig myndighet göra allt för att, genom anlitande av förekommande internationella organ, säkerställa att ersättningen överföres i internationellt konvertibel valuta eller i dess motsvarighet.

b) Lämpliga åtgärder skall vidtagas inom ramen för den nationella lagstiftningen för att garantera en korrekt översättning av ver-

the particular edition, as the case may be.

recte de l'œuvre ou une reproduction exacte de l'édition dont il s'agit, selon le cas.

ket eller ett korrekt mångfaldigande av upplagan.

Article V

(1) (a) Any country entitled to make a declaration that it will avail itself of the faculty provided for in Article II may, instead, at the time of ratifying or acceding to this Act:

(i) if it is a country to which Article 30 (2) (a) applies, make a declaration under that provision as far as the right of translation is concerned;

(ii) if it is a country to which Article 30 (2) (a) does not apply, and even if it is not a country outside the Union, make a declaration as provided for in Article 30 (2) (b), first sentence.

(b) In the case of a country which ceases to be regarded as a developing country as referred to in Article I (1), a declaration made according to this paragraph shall be effective until the date on which the period applicable under Article I (3) expires.

(c) Any country which has made a declaration according to this paragraph may not subsequently avail itself of the faculty provided for in Article II even if it withdraws the said declaration.

(2) Subject to paragraph (3), any country which has availed itself of the faculty provided for in Article II may not subsequently make

Article V

1) a) Tout pays habilité à déclarer qu'il invoquera le bénéfice de la faculté prévue par l'article II peut, lorsqu'il ratifie le présent Acte, ou y adhère, au lieu de faire une telle déclaration.

i) faire, s'il est un pays auquel l'article 30.2) a) est applicable, une déclaration aux termes de cette disposition pour ce qui concerne le droit de traduction;

ii) faire, s'il est un pays auquel l'article 30.2) a) n'est pas applicable, et et même s'il n'est pas un pays étranger à l'Union, une déclaration comme prévu par l'article 30.2) b), première phrase.

b) Dans le cas d'un pays qui a cessé d'être considéré comme un pays en voie de développement tel que visé à l'article I.1), une déclaration faite conformément au présent alinéa reste valable jusqu'à la date à laquelle expire le délai applicable conformément à l'article I.3).

c) Tout pays qui a fait une déclaration conformément au présent alinéa ne peut invoquer ultérieurement le bénéfice de la faculté prévue par l'article II, même s'il retire ladite déclaration.

2) Sous réserve de l'alinéa 3), tout pays qui a invoqué le bénéfice de la faculté prévue par l'article II ne peut faire ultérieurement

Artikel V

1. a) Varje land, som är behörigt att förklara att det ämnar begagna sig av de förmåner som anges i artikel II får, när det ratificerar eller ansluter sig till denna akt, i stället för att avge en sådan förklaring,

i) om det är ett land på vilket artikel 30: 2. a) är tillämplig, avge förklaring enligt nämnda bestämmelse såvitt angår rätten till översättning,

ii) om det är ett land på vilket artikel 30: 2. a) icke är tillämplig, avge sådan förklaring som avses i artikel 30: 2. b), första punkten; detta gäller även om landet ej står utanför unionen.

b) Beträffande land som har upphört att betraktas som utvecklingsland enligt artikel I: 1., blir en förklaring som avgivits enligt detta moment gällande till den dag då den frist utlöper som är tillämplig enligt artikel I: 3.

c) Land som har avgivit förklaring enligt detta moment får ej senare begagna sig av de förmåner som anges i artikel II även om det återtar förklaringen.

2. Utom i fall som avses under 3. får land som har begagnat sig av de förmåner som anges i artikel II ej senare avge förklaring en-

a declaration according to paragraph (1).

(3) Any country which has ceased to be regarded as a developing country as referred to in Article I (1) may, not later than two years prior to the expiration of that period applicable under Article I (3), make a declaration to the effect provided for in Article 30 (2) (b), first sentence notwithstanding the fact that it is not a country outside the Union. Such declaration shall take effect at the date on which the period applicable under Article I (3) expires.

Article VI

(1) Any country of the Union may declare, as from the date of this Act, and at any time before becoming bound by Articles 1 to 21 and this Appendix:

(i) if it is a country which, were it bound by Articles 1 to 21 and this Appendix, would be entitled to avail itself of the faculties referred to in Article I (1), that it will apply the provisions of Article II or of Article III or of both to works whose country of origin is a country which, pursuant to (ii) below, admits the application of those Articles to such works, or which is bound by Articles 1 to 21 and this Appendix; such declaration may, instead of referring to Article II, refer to Article V;

(ii) that it admits the application of this Ap-

une déclaration conformément à l'alinéa 1).

3) Tout pays qui a cessé d'être considéré comme un pays en voie de développement tel que visé à l'article I.1) pourra, deux ans au plus tard avant l'expiration du délai applicable conformément à l'article I.3), faire une déclaration au sens de l'article 30.2) b), première phrase, nonobstant le fait qu'il ne s'agit pas d'un pays étranger à l'Union. Cette déclaration prendra effet à la date à laquelle expire le délai applicable conformément à l'article I.3).

Article VI

1) Tout pays de l'Union peut déclarer, à partir de la date du présent Acte et à tout moment avant de devenir lié par les articles 1 à 21 et par la présente Annexe :

i) s'il s'agit d'un pays qui, s'il était lié par les articles 1 à 21 et par la présente Annexe, serait habilité à invoquer le bénéfice des facultés visées à l'article I.1), qu'il appliquera les dispositions de l'article II ou de l'article III, ou bien des deux, aux œuvres dont le pays d'origine est un pays qui, en application du point ii) ci-après, accepte l'application de ces articles à de telles œuvres ou qui est lié par les articles 1 à 21 et par la présente Annexe; une telle déclaration peut se référer à l'article V au lieu de l'article II;

ii) qu'il accepte l'application de la présente

ligt 1.

3. Varje land som har upphört att betraktas som utvecklingsland enligt artikel I: 1. får senast två år före utgången av den frist som är tillämplig enligt artikel I: 3. avge en förklaring enligt artikel 30: 2. b) första meningen trots att det inte rör sig om ett land utanför unionen. Denna förklaring får verka den dag då den frist utlöper som är tillämplig enligt artikel I: 3.

Artikel VI

1. Varje unionsland får från dagen för denna akt intill dess landet blir bundet av artiklarna 1—21 och av detta bihang förklara,

i) om det rör sig om ett land, som, om det var bundet av artiklarna 1—21 och detta bihang, skulle vara behörigt att begagna sig av de förmåner som avses i artikel I: 1., att landet skall tillämpa bestämmelserna i artikel II eller artikel III eller båda dessa artiklar på verk vilkas hemland är ett land som, med tillämpning av ii), medger tillämpning av dessa artiklar på sådana verk eller som är bundet av artiklarna 1—21 och av detta bihang; sådan förklaring kan hänföra sig till artikel V i stället för artikel II.

ii) att det medger tillämpning av detta bihang

pendix to works of which it is the country of origin by countries which have made a declaration under (i) above or a notification under Article I.

(2) Any declaration made under paragraph (1) shall be in writing and shall be deposited with the Director General. The declaration shall become effective from the date of its deposit.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Act.

Done at Paris on July 24, 1971.

Annexe aux œuvres dont il est le pays l'origine, par les pays qui ont fait une déclaration en vertu du point i) ci-dessus ou une notification en vertu de l'article I.

2) Toute déclaration selon l'alinéa 1) doit être faite par écrit et déposée auprès du Directeur général. Elle prend effet à la date de son dépôt.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Acte.

Fait à Paris, le 24 juillet 1971.

på verk, för vilka landet är hemland, av land som har avgivit förklaring enligt i) eller lämnat ett meddelande enligt artikel I.

2. Varje förklaring enligt 1. skall avges skriftligen och deponeras hos generaldirektören. Den får verkan den dag den deponeras.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, underskrivit denna akt.

Som skedde i Paris den 24 juli 1971.

Bilaga 2

(Översättning)

Universal copyright Convention as revised at Paris on 24 July 1971

The Contracting States.

Moved by the desire to ensure in all countries copyright protection of literary, scientific and artistic works,

Convinced that a system of copyright protection appropriate to all nations of the world and expressed in a universal convention, additional to, and without impairing international systems already in force, will ensure respect for the rights of the individual and encourage the development of literature, the sciences and the arts,

Persuaded that such a universal copyright system will facilitate a wider dissemination of works of the human mind and increase international understanding,

Have resolved to revise the Universal Copyright Convention as signed at Geneva on 6 September 1952 (hereinafter called "the 1952 Convention"), and consequently,

Have agreed as follows:

Article I

Each Contracting State undertakes to provide for the adequate and effective protection of the right of authors and other copyright

Convention universelle sur le droit d'auteur révisée à Paris le 24 juillet 1971

Les États contractants,

Animés du désir d'assurer dans tous les pays la protection du droit d'auteur sur les œuvres littéraires, scientifiques et artistiques,

Convaincus qu'un régime de protection des droits des auteurs approprié à toutes les nations et exprimé dans une convention universelle, s'ajoutant aux systèmes internationaux déjà en vigueur, sans leur porter atteinte, est de nature à assurer le respect des droits de la personne humaine et à favoriser le développement des lettres, des sciences et des arts,

Persuadés qu'un tel régime universel de protection des droits des auteurs rendra plus facile la diffusion des œuvres de l'esprit et contribuera à une meilleure compréhension internationale,

Ont résolu de réviser la Convention universelle sur le droit d'auteur signée à Genève le 6 septembre 1952 (ci-après dénommée « la Convention de 1952 ») et, en conséquence,

Sont convenus de ce qui suit :

Article I

Chaque État contractant s'engage à prendre toutes dispositions nécessaires pour assurer une protection suffisante et efficace des droits

Världskonvention om upphovsrätt reviderad i Paris den 24 juli 1971

De fördragsslutande staterna,

besjälade av en önskan att i alla länder trygga skyddet för upphovsrätten till litterära, vetenskapliga och konstnärliga verk,

förvissade om att en ordning, som bereder ett för alla länder lämpligt skydd för upphovsrätten och som uttryckes i en världskonvention vilken ansluter sig till internationella i kraft varande system utan att göra intrång i dessa, kommer att trygga den enskildes personliga rättigheter och att främja utvecklingen av litteraturen, vetenskapen och konsten,

övertygade om att ett sådant världsomfattande skydd för upphovsrätten kan underlätta spridandet av den mänskliga andens skapelser och bidra till ökad internationell förståelse.

har beslutat att revidera Världskonventionen om upphovsrätt, undertecknad i Genève den 6 september 1952 (härefter benämnd "1952 års konvention" och därför

Överenskommit som följer:

Artikel I

Fördragsslutande stat förbinder sig att vidtaga alla erforderliga åtgärder för att bereda ett tillräckligt och verksamt skydd för upp-

proprietors in literary, scientific and artistic works, including writings, musical, dramatic and cinematographic works, and paintings, engravings and sculpture.

Article II

1. Published works of nationals of any Contracting State and works first published in that State shall enjoy in each other Contracting State the same protection as that other State accords to works of its nationals first published in its own territory, as well as the protection specially granted by this Convention.

2. Unpublished works of nationals of each Contracting State shall enjoy in each other Contracting State the same protection as that other State accords to unpublished works of its own nationals, as well as the protection specially granted by this Convention.

3. For the purpose of this Convention any Contracting State may, by domestic legislation, assimilate to its own nationals any person domiciled in that State.

Article III

1. Any Contracting State which, under its domestic law, requires as a condition of copyright, compliance with formalities such as de-

des auteurs et de tous autres titulaires de ces droits sur les œuvres littéraires, scientifiques et artistiques telles que les écrits, les œuvres musicales, dramatiques et cinématographiques, les peintures, gravures et sculptures.

Article II

1. Les œuvres publiées des ressortissants de tout État contractant ainsi que les œuvres publiées pour la première fois sur le territoire d'un tel État jouissent, dans tout autre État contractant, de la protection que cet autre État accorde aux œuvres de ses ressortissants publiées pour la première fois sur son propre territoire, ainsi que de la protection spécialement accordée par la présente Convention.

2. Les œuvres non publiées des ressortissants de tout État contractant jouissent, dans tout autre État contractant, de la protection que cet autre État accorde aux œuvres non publiées de ses ressortissants, ainsi que de la protection spécialement accordée par la présente Convention.

3. Pour l'application de la présente Convention, tout État contractant peut, par des dispositions de sa législation interne, assimiler à ses ressortissants toute personne domiciliée sur le territoire de cet État.

Article III

1. Tout État contractant qui, d'après sa législation interne, exige, à titre de condition de la protection des droits des auteurs, l'accom-

hovsmännens och andra rättsinnehavares rättigheter till litterära, vetenskapliga och konstnärliga verk, såsom skrifter, musikaliska, dramatiska och kinematografiska verk samt verk av måleri, gravyr och skulptur.

Artikel II

1. Verk som publicerats av medborgare i fördragsslutande stat samt verk som först publicerats inom sådan stats område skall i varje annan fördragsslutande stat åtnjuta såväl det skydd, som denna stat tillerkänner verk av dess egna medborgare, publicerade för första gången inom dess eget område, som även det skydd som särskilt tillkommer dem i kraft av denna konvention.

2. Icke publicerade verk av medborgare i fördragsslutande stat skall i varje annan fördragsslutande stat åtnjuta såväl det skydd, som denna stat tillerkänner sina medborgares icke publicerade verk, som även det skydd som särskilt tillkommer dem i kraft av denna konvention.

3. Fördragsslutande stat får genom sin lagstiftning, med avscende på tillämpningen av denna konvention, med sina medborgare likställa envar som har hemvist inom staten.

Artikel III

1. Fördragsslutande stat, vars nationella lagstiftning som villkor för skydd av upphovsrätten kräver uppfyllandet av formaliteter så-

posit, registration, notice, notarial certificates, payment of fees or manufacture or publication in that Contracting State, shall regard these requirements as satisfied with respect to all works protected in accordance with this Convention and first published outside its territory and the author of which is not one of its nationals, if from the time of the first publication all the copies of the work published with the authority of the author or other copyright proprietor bear the symbol © accompanied by the name of the copyright proprietor and the year of first publication placed in such manner and location as to give reasonable notice of claim of copyright.

2. The provisions of paragraph 1 shall not preclude any Contracting State from requiring formalities or other conditions for the acquisition and enjoyment of copyright in respect of works first published in its territory or works of its nationals wherever published.

3. The provisions of paragraph 1 shall not preclude any Contracting State from providing that a person seeking judicial relief must, in bringing the action, comply with procedural requirements, such as that the complainant must appear through domestic counsel or

plissement de formalités telles que dépôt, enregistrement, mention, certificats notariés, paiement de taxes, fabrication ou publication sur le territoire national, doit considérer ces exigences comme satisfaites pour toute œuvre protégée aux termes de la présente Convention, publiée pour la première fois hors du territoire de cet État et dont l'auteur n'est pas un de ses ressortissants si, dès la première publication de cette œuvre, tous les exemplaires de l'œuvre publiée avec l'autorisation de l'auteur ou de tout autre titulaire de ses droits portent le symbole © accompagné du nom du titulaire du droit d'auteur et de l'indication de l'année de première publication ; le symbole, le nom et l'année doivent être apposés d'une manière et à une place montrant de façon que le droit d'auteur est réservé.

2. Les dispositions de l'alinéa 1 n'interdisent pas à un État contractant de soumettre à certaines formalités ou à d'autres conditions, en vue d'assurer l'acquisition et la jouissance du droit d'auteur, les œuvres publiées pour la première fois sur son territoire, ou celles de ses ressortissants, quel soit le lieu de la publication de ces œuvres.

3. Les dispositions de l'alinéa 1 n'interdisent pas à un État contractant d'exiger d'une personne estant en justice qu'elle satisfasse, aux fins du procès, aux règles de procédure telles que l'assistance du demandeur par un avocat exerçant dans cet État ou le dépôt par le

som deponering, registrering, uttryckligt förbehåll, notarialintyg, erläggande av avgift, framställning eller publicering inom statens eget område, skall anse dessa krav uppfyllda i fråga om varje av denna konvention skyddat verk, vilket först publicerats utanför statens område och vars upphovsman icke tillhör denna stat, såvida alla exemplar av verket, som publiceras med tillstånd av upphovsmannen eller hans rättsinnehavare, från och med den första publiceringen är försedda med märket © åtföljt av rättsinnehavarens namn och året för den första publiceringen, anbragt på sådant sätt och på sådan plats att det klart utvisar att upphovsrätten är förbehållen.

2. Bestämmelserna i första stycket utgör icke hinder för fördragsslutande stat att för förvärv och utövning av upphovsrätt kräva vissa formaliteter eller andra villkor i fråga om verk, som först publicerats inom dess eget område, eller i fråga om verk av dess egna medborgare, var de än publicerats.

3. Bestämmelserna i första stycket utgör icke hinder för fördragsslutande stat att föreskriva, att den som för talan inför domstol skall iakttaga regler om förfarandet, såsom att kändanden anlita en inhemsk advokat eller att han deponerar ett exemplar av verket hos

that the complainant must deposit with the court or an administrative office, or both, a copy of the work involved in the litigation; provided that failure to comply with such requirements shall not affect the validity of the copyright, nor shall any such requirement be imposed upon a national of another Contracting State if such requirement is not imposed on nationals of the State in which protection is claimed.

4. In each Contracting State there shall be legal means of protecting without formalities the unpublished works of nationals of other Contracting States.

5. If a Contracting State grants protection for more than one term of copyright and the first term is for a period longer than one of the minimum periods prescribed in Article IV, such State shall not be required to comply with the provisions of paragraph 1 of this Article in respect of the second or any subsequent term of copyright.

Article IV

1. The duration of protection of a work shall be governed, in accordance with the provisions of Article II and this Article, by the law of the Contracting State in which protection is claimed.

2. (a) The term of protection for works protected under this Convention shall not be less than the life of the author and twenty-five years after his death.

demandeur d'un exemplaire de l'œuvre auprès du tribunal ou d'un bureau administratif ou des deux à la fois. Toutefois, le fait de ne pas satisfaire à ces exigences n'affecte pas la validité du droit d'auteur. Aucune de ces exigences ne peut être imposée à un ressortissant d'un autre État contractant si elle ne l'est pas aux ressortissants de l'État dans lequel la protection est demandée.

4. Dans chaque État contractant doivent être assurés des moyens juridiques pour protéger sans formalités les œuvres non publiées des ressortissants des autres États contractants.

5. Si un État contractant accorde plus d'une seule période de protection et si la première est d'une durée supérieure à l'un des minimums de temps prévus à l'article IV de la présente Convention, cet État a la faculté de ne pas appliquer l'alinéa 1 du présent article en ce qui concerne la deuxième période de protection ainsi que pour les périodes suivantes.

Article IV

1. La durée de la protection de l'œuvre est réglée par la loi de l'État contractant où la protection est demandée conformément aux dispositions de l'article II et aux dispositions ci-dessous.

2. (a) La durée de protection pour les œuvres protégées par la présente Convention ne sera pas inférieure à une période comprenant la vie de l'auteur

domstolen eller hos en förvaltningsmyndighet eller hos båda. Underlåtenhet att iakttaga sådan föreskrift skall dock icke inverka på upphovsrättens giltighet. Ej heller får sådan föreskrift åläggas medborgare i annan fördragsslutande stat, om icke den stat där skydd påkallas ålägger sina egna medborgare detsamma.

4. Fördragsslutande stat är pliktig att bereda rättsligt skydd utan formaliteter för icke publicerade verk av medborgare från andra fördragsslutande stater.

5. Om fördragsslutande stat bereder skydd under mer än en period och den första perioden är längre än någon av de minimitider för skyddet, som föreskrives i artikel IV, är denna stat icke förpliktad att tillämpa vad som sägs under 1 såvitt angår den andra och följande perioder.

Artikel IV

1. Skyddstiden bestäms av lagstiftningen i den fördragsslutande stat, där skydd påkallas, dock med iakttagande av vad som föreskrives i denna artikel och i artikel II.

2. (a) Skyddstiden för verk som skyddas av denna konvention får icke bestämmas kortare än en tidrymd, omfattande upphovsmannens livstid och tjugofem år

However, any Contracting State which, on the effective date of this Convention in that State, has limited this term for certain classes of works to a period computed from the first publication of the work, shall be entitled to maintain these exceptions and to extend them to other classes of works. For all these classes the term of protection shall not be less than twenty-five years from the date of from its registration prior to publication, as the case may be.

first publication.

(b) Any Contracting State which, upon the effective date of this Convention in that State, does not compute the term of protection upon the basis of the life of the author, shall be entitled to compute the term of protection from the date of the first publication of the work or from its registration prior to publication, as the case may be, provided the term of protection shall not be less than twenty-five years from the date of first publication or

(c) If the legislation of a Contracting State grants two or more successive terms of protection, the duration of the first term shall not be less than one of the minimum periods specified in sub-paragraphs (a) and (b).

3. The provisions of paragraph 2 shall not apply to photographic works or to

et vingt-cinq années après sa mort. Toutefois, l'État contractant qui, à la date de l'entrée en vigueur de la présente Convention sur son territoire, aura restreint ce délai, pour certaines catégories d'œuvres, à une période calculée à partir de la première publication de l'œuvre, aura la faculté de maintenir ces dérogations ou de les étendre à d'autres catégories. Pour toutes ces catégories, la durée de protection ne sera pas inférieure à vingt-cinq années à compter de la date de la première publication.

(b) Tout État contractant qui, à la date de l'entrée en vigueur de la présente Convention sur son territoire, ne calcule pas la durée de protection sur la base de la vie de l'auteur, aura la faculté de calculer cette durée de protection à compter de la première publication de l'œuvre ou, le cas échéant, de l'enregistrement de cette œuvre préalable à sa publication ; la durée de la protection ne sera pas inférieure à vingt-cinq années à compter de la date de la première publication ou, le cas échéant, de l'enregistrement de l'œuvre préalable à la publication.

(c) Si la législation de l'État contractant prévoit deux ou plusieurs périodes consécutives de protection, la durée de la première période ne sera pas inférieure à la durée de l'une des périodes minima déterminée aux lettres (a) et (b) ci-dessus.

3. Les dispositions de l'alinéa 2 ne s'appliquent pas aux œuvres photogra-

after hans död. Fördragsslutande stat som, när denna konvention träder i kraft inom dess område, för vissa kategorier av verk har bestämt skyddstiden till viss tidrymd räknat från den första publiceringen, får behålla reglerna härom samt utsträcka dem till andra kategorier av verk. För alla nu avsedda kategorier får skyddstiden likväl icke understiga tjugofem år från den första publiceringen.

(b) Fördragsslutande stat som, när denna konvention träder i kraft inom dess område, icke bestämmer skyddstiden på grundval av upphovsmannens livstid, får räkna skyddstiden från verkets första publicering eller, i förekommande fall, från dess registrering före den första publiceringen; skyddstiden får likväl icke understiga tjugofem år från den första publiceringen eller från registreringen.

(c) Om fördragsslutande stat bereder skydd under två eller flera på varandra följande perioder, får den första av dem icke bestämmas kortare än någon av de under (a) och (b) fastställda minimitiderna.

3. Bestämmelserna under 2. äger icke tillämpning på fotografiska verk eller verk

works of applied art; provided, however, that the term of protection in those Contracting States which protect photographic works, or works of applied art in so far as they are protected as artistic works, shall not be less than ten years for each of said classes of works.

4. (a) No Contracting State shall be obliged to grant protection to a work for a period longer than that fixed for the class of works to which the work in question belongs, in the case of unpublished works by the law of the Contracting State of which the author is a national, and in the case of published works by the law of the Contracting State in which the work has been first published.

(b) For the purposes of the application of sub-paragraph (a), if the law of any Contracting State grants two or more successive terms of protection, the period of protection of that State shall be considered to be the aggregate of those terms. However, if a specified work is not protected by such State during the second or any subsequent term for any reason, the other Contracting States shall not be obliged to protect it during the second or any subsequent term.

5. For the purposes of the application of paragraph 4, the work of a national of a Contracting State, first published in a non-Contracting State, shall be treated as though first published in

phiques, ni aux œuvres des arts appliqués. Toutefois, dans les États contractants qui protègent les œuvres photographiques et, en tant qu'œuvres artistiques, les œuvres des arts appliqués, la durée de la protection ne sera pas, pour ces œuvres, inférieure à dix ans.

4. (a) Aucun État contractant ne sera tenu d'assurer la protection d'une œuvre pendant une durée plus longue que celle fixée, pour la catégorie dont elle relève, s'il s'agit d'une œuvre non publiée, par la loi de l'État contractant dont l'auteur est ressortissant, et, s'il s'agit d'une œuvre publiée, par la loi de l'État contractant où cette œuvre a été publiée pour la première fois.

(b) Aux fins de l'application de la lettre (a), si la législation d'un État contractant prévoit deux ou plusieurs périodes consécutives de protection, la durée de la protection accordée par cet État est considérée comme étant la somme de ces périodes. Toutefois, si pour une raison quelconque une œuvre déterminée n'est pas protégée par ledit État pendant la seconde période ou l'une des périodes suivantes, les autres États contractants ne sont pas tenus de protéger cette œuvre pendant cette seconde période ou les périodes suivantes.

5. Aux fins de l'application de l'alinéa 4, l'œuvre d'un ressortissant d'un État contractant publiée pour la première fois dans un État non contractant sera considérée comme ayant été

av brukskonst. I de fördragsslutande stater, som skyddar fotografiska verk eller som skyddar alster av brukskonst i den mån de utgör konstverk, får likväl skyddstiden för sådana verk icke understiga tio år.

4. (a) Fördragsslutande stat är icke skyldig att skydda ett verk under längre tid än den som, för den kategori till vilken verket hör, blivit bestämd, i fråga om ett icke publicerat verk av lagen i den fördragsslutande stat, där upphovsmannen är medborgare, och i fråga om ett publicerat verk av lagen i den fördragsslutande stat, där verket publicerats för första gången.

(b) Om fördragsslutande stat beleder skydd under två eller flera på varandra följande perioder, skall vid tillämpning av bestämmelserna under (a) skyddstiden i staten anses vara lika med summan av perioderna. Om i vissa fall ett verk av något skäl icke skyddas i staten under en andra eller någon följande period, är dock övriga fördragsslutande stater icke pliktiga att skydda verket under den andra eller de följande perioderna.

5. Vid tillämpning av bestämmelserna under 4. skall verk av medborgare i fördragsslutande stat, som för första gången publicerats i en icke fördragsslutande stat, behandlas som om det

the Contracting State of which the author is a national.

6. For the purposes of the application of paragraph 4, in case of simultaneous publication in two or more Contracting States, the work shall be treated as though first published in the State which affords the shortest term; any work published in two or more Contracting States within thirty days of its first publication shall be considered as having been published simultaneously in said Contracting States.

Article IVbis

1. The rights referred to in Article I shall include the basic rights ensuring the author's economic interests, including the exclusive right to authorize reproduction by any means, public performance and broadcasting. The provisions of this Article shall extend to works protected under this Convention either in their original form or in any form recognizably derived from the original.

2. However, any Contracting State may, by its domestic legislation, make exceptions that do not conflict with the spirit and provisions of this Convention, to the rights mentioned in paragraph 1 of this Article. Any State whose legislation so provides, shall nevertheless accord a reasonable de-

publiée pour la première fois dans l'État contractant dont l'auteur est ressortissant.

6. Aux fins de l'application de l'alinéa 4 susmentionné, en cas de publication simultanée dans deux ou plusieurs États contractants, l'œuvre sera considérée comme ayant été publiée pour la première fois dans l'État qui accorde la protection la moins longue. Est considérée comme publiée simultanément dans plusieurs pays toute œuvre qui a paru dans deux ou plusieurs pays dans les trente jours de sa première publication.

Article IVbis

1. Les droits visés à l'article premier comprennent les droits fondamentaux qui assurent la protection des intérêts patrimoniaux de l'auteur, notamment le droit exclusif d'autoriser la reproduction par n'importe quel moyen, la représentation et l'exécution publiques, et la radiodiffusion. Les dispositions du présent article s'appliquent aux œuvres protégées par la présente Convention, soit sous leur forme originale, soit, de façon reconnaissable, sous une forme dérivée de l'œuvre originale.

2. Toutefois, chaque État contractant peut, par sa législation nationale, apporter des exceptions, non contraires à l'esprit et aux dispositions de la présente Convention, aux droits mentionnés à l'alinéa 1 du présent article. Les États faisant éventuellement usage de ladite faculté devront néan-

först publicerats i den fördragsslutande stat där upphovsmannen är medborgare.

6. Vid tillämpning av bestämmelserna under 4. skall verket, om det publicerats samtidigt i två eller flera fördragsslutande stater, behandlas som om det först publicerats i den stat där skyddstiden är kortast. Verk, som publicerats i två eller flera länder inom trettio dagar från den första publiceringen, anses som om det publicerats samtidigt i dessa länder.

Artikel IVbis

1. De rättigheter som avses i artikel I, innefattar de grundläggande rättigheter som säkerställer upphovsmannens ekonomiska intressen, inbegripet den utslutande rätten att låta mångfaldiga verket med vilket medel det vara må, att låta offentligt framföra verket och att låta utsända det i radio. Bestämmelserna i denna artikel skall tillämpas på verk som skyddas av denna konvention antingen i deras ursprungliga form eller i en form som på ett igenkännligt sätt härrör från det ursprungliga verket.

2. Från de rättigheter som nämnts under 1 får likväl varje fördragsslutande stat genom sin nationella lagstiftning medgiva undantag som icke inkräktar på andan och föreskrifterna i denna konvention. Varje stat vars lagstiftning gör bruk av denna rättighet skall likväl föranstalta om

grec of effective protection to each of the rights to which exception has been made.

Article V

1. The rights referred to in Article I shall include the exclusive right of the author to make, publish and authorize the making and publication of translations of works protected under this Convention.

2. However, any Contracting State may, by its domestic legislation, restrict the right of translation of writings, but only subject to the following provisions:

(a) If, after the expiration of a period of seven years from the date of the first publication of a writing, a translation of such writing has not been published in a language in general use in the Contracting State, by the owner of the right of translation or with his authorization, any national of such Contracting State may obtain a non-exclusive licence from the competent authority thereof to translate the work into that language and publish the work so translated.

(b) Such national shall in accordance with the procedure of the State concerned, establish either that he has requested, and been denied, authorization by the proprietor of the right to make and publish the translation, or that, after due diligence on his part, he was unable to find the owner of the right. A licence

moins accorder à chacun des droits auxquels il serait fait exception un niveau raisonnable de protection effective.

Article V

1. Les droits visés à l'article premier comprennent le droit exclusif de faire, de publier et d'autoriser à faire et à publier la traduction des œuvres protégées aux termes de la présente Convention.

2. Toutefois, chaque État contractant peut, par sa législation nationale, restreindre, pour les écrits, le droit de traduction, mais en se conformant aux dispositions suivantes :

(a) Lorsque, à l'expiration d'un délai de sept années à dater de la première publication d'un écrit, la traduction de cet écrit n'a pas été publiée dans une langue d'usage général dans l'État contractant, par le titulaire du droit de traduction ou avec son autorisation, tout ressortissant de cet État contractant pourra obtenir de l'autorité compétente de cet État une licence non exclusive pour traduire l'œuvre dans cette langue et publier l'œuvre ainsi traduite.

(b) Cette licence ne pourra être accordée que si le requérant, conformément aux dispositions en vigueur dans l'État où est introduite la demande, justifie avoir demandé au titulaire du droit de traduction l'autorisation de traduire et de publier la traduction et, après dues diligences de sa part, n'a pu atteindre le

en rimlig grad av skydd för var och en av de rättigheter från vilka undantag har medgivits.

Artikel V

1. De rättigheter som avses i artikel I innefattar utslutande rätt att översätta och publicera översättningar av de verk, som skyddas genom denna konvention, ävensom att låta andra översätta och publicera översättningar av sådana verk.

2. Likväl får fördragslutande stat genom sin nationella lagstiftning inskränka översättningsrätten till skrifter, dock under iakttagande av följande bestämmelser:

(a) Om en skrift ännu vid utgången av sjunde året efter dess första publicering icke av den som innehar översättningsrätten eller med hans tillstånd publicerats i översättning på ett språk i allmänt bruk i viss fördragslutande stat, kan varje medborgare i staten av behörig myndighet därstädes erhålla en licens, utan ensamrätt, att översätta verket till detta språk och att publicera översättningen.

(b) Licens kan meddelas endast om sökanden i enlighet med gällande bestämmelser i den stat där licens begäres visar att han begärt men vägrats tillstånd av innehavaren av översättningsrätten att göra och publicera översättningen eller ej har kunnat anträffa honom trots att han gjort vad som skäligen kunnat fordras av

may also be granted on the same conditions if all previous editions of a translation in a language in general use in the Contracting State are out of print.

(c) If the owner of the right of translation cannot be found, then the applicant for a licence shall send copies of his application to the publisher whose name appears on the work and, if the nationality of the owner of the right of translation is known, to the diplomatic or consular representative of the State of which such owner is a national, or to the organization which may have been designated by the government of that State. The licence shall not be granted before the expiration of a period of two months from the date of the dispatch of the copies of the application.

(d) Due provision shall be made by domestic legislation to ensure to the owner of the right of translation a compensation which is just and conforms to international standards, to ensure payment and transmittal of such compensation, and to ensure a correct translation of the work.

(e) The original title and the name of the author of the work shall be printed on all copies of the published translation. The licence shall be valid only for publication of the translation in the territory of the Contracting State where it has been applied for. Copies so publish-

titulaire du droit d'auteur ou obtenir son autorisation. Aux mêmes conditions, la licence pourra également être accordée si, pour une traduction déjà publiée dans une langue d'usage général dans l'État contractant, les éditions sont épuisées.

(c) Si le titulaire du droit de traduction n'a pu être atteint par le requérant, celui-ci doit adresser des copies de sa demande à l'éditeur dont le nom figure sur l'œuvre et au représentant diplomatique ou consulaire de l'État dont le titulaire du droit de traduction est ressortissant, lorsque la nationalité du titulaire du droit de traduction est connue, ou à l'organisme qui peut avoir été désigné par le gouvernement de cet État. La licence ne pourra être accordée avant l'expiration d'un délai de deux mois à dater de l'envoi des copies de la demande.

(d) La législation nationale adoptera les mesures appropriées pour assurer au titulaire du droit de traduction une rémunération équitable et conforme aux usages internationaux, ainsi que le paiement et le transfert de cette rémunération, et pour garantir une traduction correcte de l'œuvre.

(e) Le titre et le nom de l'auteur de l'œuvre originale doivent être également imprimés sur tous les exemplaires de la traduction publiée. La licence ne sera valable que pour l'édition à l'intérieur du territoire de l'État contractant où cette licence est demandée. L'im-

honom i detta hänseende. På samma villkor kan licens meddelas om alla tidigare upplagor, som redan publicerats på ett språk i allmänt bruk i den fördragslutande staten, är utgånga.

(c) Om sökanden ej har kunnat anträffa innehavaren av översättningsrätten, skall han sända kopior av sin ansökan till den förläggare, vars namn angivits på verket, och, där nationaliteten hos innehavaren av översättningsrätten är känd, till diplomatisk eller konsulär representant för den stat där denne är medborgare eller till särskilt organ som denna stats regering kan ha utsett. Licens får ej meddelas före utgången av en frist om två månader från det att kopior av ansökan avsänts.

(d) Den nationella lagstiftningen skall vidtaga lämpliga åtgärder för att tillförsäkra innehavaren av översättningsrätten en skälig ersättning motsvarande vad som är internationellt brukligt och att säkerställa utbetalningen och överförandet av denna ersättning samt att garantera en korrekt översättning av verket.

(e) Originalverkets titel och namnet på dess upphovsman skall tryckas på alla exemplar av den publicerade översättningen. Licensen gäller endast för utgivning inom området för den fördragslutande stat, där licensen begärts. Sålunda utgivna exemplar får in-

cd may be imported and sold in another Contracting State if a language in general use in such other State is the same language as that into which the work has been so translated, and if the domestic law in such other State makes provision for such licences and does not prohibit such importation and sale. Where the foregoing conditions do not exist, the importation and sale of such copies in a Contracting State shall be governed by its domestic law and its agreements. The licence shall not be transferred by the licensee.

(f) The licence shall not be granted when the author has withdrawn from circulation all copies of the work.

Article Vbis

1. Any Contracting State regarded as a developing country in conformity with the established practice of the General Assembly of the United Nations may, by a notification deposited with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (hereinafter called "the Director-General") at the time of its ratification, acceptance or accession or thereafter, avail itself of any or all of the exceptions provided for in Articles Vter and Vquater.

2. Any such notification shall be effective for ten years from the date of coming into force of this Convention, or for such part of that ten-year period as re-

portation et la vente des exemplaires dans un autre État contractant sont possibles si cet État a une langue d'usage général identique à celle dans laquelle l'œuvre a été traduite, si sa loi nationale admet la licence et si aucune des dispositions en vigueur dans cet État ne s'oppose à l'importation et à la vente; l'importation et la vente sur le territoire de tout État contractant, dans lequel les conditions précédentes ne peuvent jouer, sont réservées à la législation de cet État et aux accords conclus par lui. La licence ne pourra être cédée par son bénéficiaire.

(f) La licence ne peut être accordée lorsque l'auteur a retiré de la circulation les exemplaires de l'œuvre.

Article Vbis

1. Tout État contractant considéré comme un pays en voie de développement, conformément à la pratique établie de l'Assemblée générale des Nations Unies, peut, par une notification déposée auprès du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture (ci-après dénommé "le Directeur général") au moment de sa ratification, de son acceptation ou de son adhésion, ou ultérieurement, se prévaloir de tout ou partie des exceptions prévues aux articles Vter et Vquater.

2. Toute notification déposée conformément aux dispositions de l'alinéa 1 restera en vigueur pendant une période de dix ans à compter de la date de l'en-

föras och säljas i annan fördragsslutande stat, om denna stat i allmänt bruk har samma språk som det, på vilket verket översatts samt att dess lagstiftning innehåller bestämmelser om sådana licenser och icke förbjuder införseln och försäljningen. I fördragsslutande stat, där dessa förutsättningar icke är uppfyllda, får införsel och försäljning ske endast i enlighet med statens lagstiftning och av staten ingångna internationella överenskommelser. Licens får icke överlåtas av den för vilken den meddelats.

(f) Licens får ej meddelas när upphovsmannen har dragit tillbaka exemplaren av verket från den allmänna handeln.

Artikel Vbis

1. Varje fördragsslutande stat, som enligt Förenta nationernas generalförsamlings praxis betraktas som utvecklingsland, kan genom meddelande, som skall deponeras hos generaldirektören för Förenta nationernas Organisation för uppfostran, vetenskap och kultur (UNESCO) (härefter benämnd "generaldirektören") vid ratificeringen, tillträdet eller anslutningen eller senare, helt eller delvis begagna sig av de undantag som anges i artiklarna Vter och Vquater.

2. Varje meddelande som deponerats enligt 1. gäller under en period av tio år räknat från den dag då denna konvention träder i kraft eller för hela återstoden av

mains at the date of deposit of the notification, and may be renewed in whole or in part for further periods of ten years each if, not more than fifteen or less than three months before the expiration of the relevant ten-year period, the Contracting State deposits a further notification with the Director-General. Initial notifications may also be made during these further periods of ten years in accordance with the provisions of this Article.

3. Notwithstanding the provisions of paragraph 2, a Contracting State that has ceased to be regarded as a developing country as referred to in paragraph 1 shall no longer be entitled to renew its notification made under the provisions of paragraph 1 or 2, and whether or not it formally withdraws the notification such State shall be precluded from availing itself of the exceptions provided for in Articles Vter and Vquater at the end of the current ten-year period, or at the end of three years after it has ceased to be regarded as a developing country, whichever period expires later.

4. Any copies of a work already made under the exceptions provided for in Articles Vter and Vquater may continue to be distributed after the expiration of the

trée en vigueur de la présente Convention, ou pour toute partie de cette période décennale restant à courir à la date du dépôt de la notification, et pourra être renouvelée en totalité ou en partie pour d'autres périodes des dix ans si, dans un délai se situant entre le quinzième et le troisième mois avant l'expiration de la période décennale en cours, l'État contractant dépose une nouvelle notification auprès du Directeur général. Des notifications peuvent également être déposées pour la première fois au cours de ces nouvelles périodes décennales conformément aux dispositions du présent article.

3. Nonobstant les dispositions de l'alinéa 2, un État contractant qui a cessé d'être considéré comme un pays en voie de développement répondant à la définition de l'alinéa 1 n'est plus habilité à renouveler la notification qu'il a déposée aux termes des alinéas 1 ou 2 et, qu'il annule officiellement ou non cette notification, cet État perdra la possibilité de se prévaloir des exceptions prévues dans les articles Vter et Vquater soit à l'expiration de la période décennale en cours, soit trois ans après qu'il aura cessé d'être considéré comme un pays en voie de développement, le délai qui expire le plus tard devant être appliqué.

4. Les exemplaires d'une œuvre, déjà produits en vertu des exceptions prévues aux articles Vter et Vquater, pourront continuer d'être mis en circulation après

den tioårsperiod som återstår vid den dag då meddelandet deponeras. Förnyelse kan ske helt eller delvis för ytterligare tioårsperioder om den fördragslutande staten deponerar ett nytt meddelande hos generaldirektören högst femton och lägst tre månader före utgången av den löpande tioårsperioden. Meddelanden kan likaledes första gången deponeras under loppet av dessa nya tioårsperioder i enlighet med föreskrifterna i denna artikel.

3. Utan hinder av bestämmelserna under 2. är en fördragslutande stat, som har upphört att betraktas som utvecklingsland enligt 1., ej behörig att förnya meddelande som deponerats enligt 1. eller 2., och staten förlorar, vare sig den officiellt återkallar detta meddelande eller icke, möjligheten att begagna sig av de undantag som anges i artiklarna Vter och Vquater antingen vid utgången av den löpande tioårsperioden eller tre år efter det att staten har upphört att betraktas som utvecklingsland, varvid den frist som utlöper senast skall tillämpas.

4. Exemplar av ett verk, vilka framställts med stöd av de undantag som anges i artiklarna Vter och Vquater, får alltjämt spridas efter utgången av den period, för

period for which notifications under this Article were effective until their stock is exhausted.

5. Any Contracting State that has deposited a notification in accordance with Article XIII with respect to the application of this Convention to a particular country or territory, the situation of which can be regarded as analogous to that of the States referred to in paragraph 1 of this Article, may also deposit notifications and renew them in accordance with the provisions of this Article with respect to any such country or territory. During the effective period of such notifications, the provisions of Articles Vter and Vquater may be applied with respect to such country or territory. The sending of copies from the country or territory to the Contracting State shall be considered as export within the meaning of Articles Vter and Vquater.

Article Vter

1. (a) Any Contracting State to which Article Vbis (1) applies may substitute for the period of seven years provided for in Article V (2) a period of three years or any longer period prescribed by its legislation. However, in the case of a translation into a language not in general use in one or more developed countries that are party to this Convention or only the 1952 Convention, the period shall be one year instead of three.

l'expiration de la période pour laquelle des notifications aux termes du présent article ont pris effet, et ce jusqu'à leur épuisement.

5. Tout État contractant, qui a déposé une notification conformément à l'article XIII concernant l'application de la présente Convention à un pays ou territoire particulier dont la situation peut être considéré comme analogue à celle des États visés à l'alinéa 1 du présent article, peut aussi, en ce qui concerne ce pays ou territoire, déposer des notifications d'exceptions et de renouvellements au titre du présent article. Pendant la période où ces notifications sont en vigueur, les dispositions des articles Vter et Vquater peuvent s'appliquer audit pays ou territoire. Tout envoi d'exemplaires en provenance dudit pays ou territoire à l'État contractant sera considéré comme une exportation au sens des articles Vter et Vquater.

Article Vter

1. (a) Tout État contractant auquel s'applique l'alinéa 1 de l'article Vbis peut remplacer la période de sept ans prévue à l'alinéa 2 de l'article V par une période de trois ans ou toute période plus longue fixée par sa législation nationale. Cependant, dans le cas d'une traduction dans une langue qui n'est pas d'usage général dans un ou plusieurs pays développés, parties soit à la présente Convention, soit seulement à la Convention de 1952,

vilken meddelanden enligt denna artikel gäller, till dess de är utgångna.

5. Varje fördragsslutande stat, som har deponerat ett meddelande enligt artikel XIII rörande tillämpningen av denna konvention på ett land eller särskilt område vars situation kan betraktas som likartad med situationen i de stater som anges under 1. kan även med avseende på detta land eller område deponera meddelanden om undantag och förnyelser enligt denna artikel. Under den period då dessa meddelanden är i kraft får bestämmelserna i artiklarna Vter och Vquater tillämpas på detta land eller område. Varje försändelse av exemplar med ursprung från nämnda land eller område till den fördragsslutande staten skall anses som utförelse i den mening uttrycket har enligt artiklarna Vter och Vquater.

Artikel Vter

1. (a) Varje fördragsslutande stat, på vilken artikel Vbis. 1 är tillämplig, får ersätta den period om sju år som anges under artikel V. 2. med en period om tre år eller en längre period som bestämmas av den nationella lagstiftningen. Beträffande översättning till ett språk, som ej är i allmänt bruk i ett eller flera utvecklade länder anslutna antingen till denna konvention eller enbart till 1952 års konvention, skall en period om ett år tillämpas i stället för

(b) A Contracting State to which Article *Vbis* (1) applies may, with the unanimous agreement of the developed countries party to this Convention or only the 1952 Convention and in which the same language is in general use, substitute, in the case of translation into that language, for the period of three years provided for in sub-paragraph (a) another period as determined by such agreement but not shorter than one year. However, this sub-paragraph shall not apply where the language in question is English, French or Spanish. Notification of any such agreement shall be made to the Director-General.

(c) The licence may only be granted if the applicant, in accordance with the procedure of the State concerned, establishes either that he has requested, and been denied, authorization by the owner of the right of translation, or that, after due diligence on his part, he was unable to find the owner of the right. At the same time as he makes his request he shall inform either the International Copyright Information Centre established by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization or any national or regional information centre which may have been designated in a notification to that effect deposited with the Director-

une période d'un an sera substituée à ladite période de trois ans.

(b) Tout État contractant auquel s'applique l'alinéa 1 de l'article *Vbis* peut, avec l'accord unanime des pays développés qui sont des États parties soit à la présente Convention, soit seulement à la Convention de 1952, et où la même langue est d'usage général, remplacer, en cas de traduction dans cette langue, la période de trois ans prévue à la lettre (a) ci-dessus par une autre période fixée conformément audit accord, cette période ne pouvant toutefois être inférieure à un an. Néanmoins, la présente disposition n'est pas applicable lorsque la langue dont il s'agit est l'anglais, l'espagnol ou le français. Notification d'un tel accord sera faite au Directeur général.

(c) La licence ne pourra être accordée que si le requérant, conformément aux dispositions en vigueur dans l'État où est introduite la demande, justifie soit qu'il a demandé l'autorisation du titulaire du droit de traduction, soit qu'après dues diligences de sa part il n'a pas pu atteindre le titulaire du droit ou obtenir son autorisation. En même temps qu'il fait cette demande le requérant doit en informer soit le Centre international d'information sur le droit d'auteur créé par l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, soit tout centre national ou régional d'information indiqué comme tel dans une notification dé-

den nämnda perioden om tre år.

(b) Varje fördragsslutande stat på vilken artikel *Vbis*. 1. är tillämplig får, efter medgivande av alla de utvecklade länder som är anslutna antingen till denna konvention eller enbart till 1952 års konvention och där samma språk är i allmänt bruk, i fråga om översättning till detta språk ersätta den period om tre år som anges under (a) med en annan period, som fastställs i enlighet med nämnda medgivande men som icke får vara kortare än ett år. Denna bestämmelse är likväl ej tillämplig när ifrågavarande språk är engelska, franska eller spanska. Meddelande om sådan överenskommelse skall lämnas till generaldirektören.

(c) Licens kan meddelas endast om sökanden i enlighet med gällande bestämmelser i den stat där ansökan göres visar antingen att han har begärt men vägrats tillstånd av innehavaren av översättningsrätten eller att han ej har kunnat anträffa rättsinnehavaren trots att han gjort vad som skäligen har kunnat fordras av honom i detta hänseende. Samtidigt med att sökanden framställer denna begäran skall han lämna meddelande därom antingen till den internationella informationscentral för upphovsrätt som upprättats av UNESCO eller till varje nationell eller regional informationscentral som angivits som sådan i ett meddelande som för detta

General by the government of the State in which the publisher is believed to have his principal place of business.

(d) If the owner of the right of translation cannot be found, the applicant for a licence shall send, by registered airmail, copies of his application to the publisher whose name appears on the work and to any national or regional information centre as mentioned in sub-paragraph (c). If no such centre is notified he shall also send a copy to the international copyright information centre established by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

2. (a) Licences obtainable after three years shall not be granted under this Article until a further period of six months has elapsed and licences obtainable after one year until a further period of nine months has elapsed. The further period shall begin either from the date of the request for permission to translate mentioned in paragraph 1 (c) or, if the identity or address of the owner of the right of translation is not known, from the date of dispatch of the copies of the application for a licence mentioned in paragraph 1 (d).

(b) Licences shall not be granted if a translation has

posée à cet effet auprès du Directeur général par le gouvernement de l'État où l'éditeur est présumé exercer la majeure partie de ses activités professionnelles.

(d) Si le titulaire du droit de traduction n'a pu être atteint par le requérant celui-ci doit adresser, par la poste aérienne, sous pli recommandé, des copies de sa demande à l'éditeur dont le nom figure sur l'œuvre et à tout centre national ou régional d'information mentionné à la lettre (c). Si l'existence d'un tel centre n'a pas été notifiée, le requérant adressera également une copie au Centre international d'information sur le droit d'auteur créé par l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture.

2. (a) La licence ne pourra être accordée au titre du présent article avant l'expiration d'un délai supplémentaire de six mois, dans le cas où elle peut être obtenue à l'expiration d'un période de trois ans ; et de neuf mois, dans le cas où elle peut être obtenue à l'expiration d'un période d'un an. Le délai supplémentaire commencera à courir soit à dater de la demande d'autorisation de traduction mentionnée à la lettre (c) de l'alinéa 1, soit, dans le cas où l'identité ou l'adresse du titulaire du droit de traduction n'est pas connue, à dater de l'envoi des copies de la demande mentionnées à la lettre (d) de l'alinéa 1 en vue d'obtenir la licence.

(b) La licence ne sera pas accordée si une traduction

ändamål deponerats hos generaldirektören av regeringen i den stat, där förläggaren kan antagas utöva större delen av sin yrkesmässiga verksamhet.

(d) Om sökanden ej har kunnat anträffa innehavaren av översättningsrätten, skall han, med flygpost i rekommenderad försändelse, sända kopior av sin ansökan till den förläggare vars namn angivits på verket och till varje nationell eller regional informationscentral som nämnes under (c). Har meddelande ej lämnats om sådan central, skall sökanden även sända en kopia till den internationella informationscentral för upphovsrätt som upprättats av UNESCO.

2. (a) Licens får ej meddelas enligt denna artikel före utgången av en ytterligare frist om sex månader i fall då licensen kan erhållas vid utgången av en period om tre år och om nio månader i fall då licensen kan erhållas vid utgången av en period om ett år. Tilläggsfristen börjar löpa antingen från dagen för den begäran om tillstånd till översättning som nämnes under 1. (c) eller, om identiteten av eller adressen till innehavaren av översättningsrätten icke är känd, från dagen för avsändandet av de kopior av licensansökan som nämnes under 1. (d).

(b) Licens skall ej meddelas om en översättning

been published by the owner of the right of translation or with his authorization during the said period of six or nine months.

3. Any licence under this Article shall be granted only for the purpose of teaching, scholarship or research.

4. (a) Any licence granted under this Article shall not extend to the export of copies and shall be valid only for publication in the territory of the Contracting State where it has been applied for.

(b) Any copy published in accordance with a licence granted under this Article shall bear a notice in the appropriate language stating that the copy is available for distribution only in the Contracting State granting the licence. If the writing bears the notice specified in Article III (1) the copies shall bear the same notice.

(c) The prohibition of export provided for in subparagraph (a) shall not apply where a governmental or other public entity of a State which has granted a licence under this Article to translate a work into a language other than English, French or Spanish sends copies of a translation prepared under such licence to another country if:

(i) the recipients are individuals who are nationals of the Contracting State granting the licence,

a été publiée par le titulaire du droit de traduction ou avec son autorisation pendant ledit délai de six ou de neuf mois.

3. Toute licence à accorder en vertu du présent article ne pourra l'être qu'à l'usage scolaire, universitaire ou de la recherche.

4. (a) La licence ne s'étendra pas à l'exportation d'exemplaires et elle ne sera valable que pour l'édition à l'intérieur du territoire de l'État contractant où cette licence a été demandée.

(b) Tout exemplaire publié conformément à une telle licence devra contenir une mention dans la langue appropriée précisant que l'exemplaire n'est mis en distribution que dans l'État contractant qui a accordé la licence ; si l'œuvre porte la mention indiquée à l'alinéa 1 de l'article III, les exemplaires ainsi publiés devront porter la même mention.

(c) L'interdiction d'exporter prévue à la lettre (a) ci-dessus ne s'applique pas lorsqu'un organisme gouvernemental ou tout autre organisme public d'un État qui a accordé, conformément au présent article, une licence en vue de traduire une œuvre dans une langue autre que l'anglais, l'espagnol ou le français, envoie des exemplaires d'une traduction faite en vertu de cette licence à un autre pays, sous réserve que :

(i) Les destinataires soient des ressortissants de l'État contractant qui a délivré la licence, ou des

har publiccrats av innehavaren av översättningsrätten eller med hans tillstånd under den nämnda fristen om sex eller nio månader.

3. Licens får meddelas enligt denna artikel endast för bruk vid skolor eller universitet eller i forskning.

4. (a) Licensen omfattar ej utförelse av exemplar och gäller endast för utgivning inom den fördragsslutande stats område där licensen har begärts.

(b) Varje exemplar som publiceras enligt sådan licens skall innehålla uppgift på lämpligt språk om att exemplaret får spridas endast i den fördragsslutande stat som har meddelat licensen. Om verket är försett med uppgift som anges i artikel III.1. skall de exemplar som sålunda publiceras innehålla samma uppgift.

(c) Förbudet mot utförelse enligt (a) skall ej tillämpas om ett regeringsorgan eller annat allmänt organ i en stat, som enligt denna artikel har meddelat en licens att översätta ett verk till annat språk än engelska, franska eller spanska, sänder exemplar av en översättning, som har verkställts med stöd av licensen, till ett annat land under förutsättning att

(i) mottagarna är enskilda personer, som är medborgare i den fördragsslutande stat som

or organizations grouping such individuals;

(ii) the copies are to be used only for the purpose of teaching, scholarship or research;

(iii) the sending of the copies and their subsequent distribution to recipients is without the object of commercial purpose; and

(iv) the country to which the copies have been sent has agreed with the Contracting State to allow the receipt, distribution or both and the Director-General has been notified of such agreement by any one of the governments which have concluded it.

5. Due provision shall be made at the national level to ensure:

(a) that the licence provides for just compensation that is consistent with standards of royalties normally operating in the case of licences freely negotiated between persons in the two countries concerned; and

(b) payment and transmittal of the compensation; however, should national currency regulations intervene, the competent authority shall make all efforts, by the use of international machinery, to ensure transmittal in internationally convertible currency or its equivalent.

6. Any licence granted by a Contracting State under this Article shall terminate

organisations groupant de tels ressortissants ;

(ii) Les exemplaires ne soient utilisés que pour l'usage scolaire, universitaire ou de la recherche ;

(iii) L'envoi des exemplaires et leur distribution ultérieure aux destinataires soient dépourvus de tout caractère lucratif ;

(iv) Qu'un accord, qui sera notifié au Directeur général par l'un quelconque des gouvernements qui l'ont conclu, intervienne entre le pays auquel les exemplaires sont envoyés et l'État contractant en vue de permettre la réception et la distribution ou l'une de ces deux opérations.

5. Les dispositions appropriées seront prises sur le plan national pour que :

(a) La licence comporte une rémunération équitable et conforme à l'échelle des redevances normalement négociées entre les intéressés dans les deux pays concernés ;

(b) La rémunération soit payée et transmise. S'il existe une réglementation nationale en matière de devises, l'autorité compétente ne ménagera aucun effort en recourant aux mécanismes internationaux, pour assurer la transmission de la rémunération en monnaie internationalement convertible ou en son équivalent.

6. Toute licence accordée par un État contractant en vertu du présent article

har utfärdat licensen, eller organisationer omfattande sådana medborgare,

(ii) exemplaren användes endast för bruk vid skolor eller universitet eller i forskning,

(iii) sändningen av exemplaren och den följande spridningen av dem till mottagarna ej sker i vinstsyfte,

(iv) en överenskommelse, varom underrättelse lämnats till generaldirektören av någon av de regeringar som har ingått den, föreligger mellan det land, till vilket exemplaren sändes, och den fördragslutande staten om att medge mottagande eller spridning eller endera av dessa handlingar.

5. Lämpliga åtgärder skall vidtagas på det nationella planet för att

(a) licensen skall medge skälig ersättning motsvarande nivån för de royalties som normalt utgår enligt på frivillig väg ingångna licensavtal mellan personer i de två berörda länderna;

(b) ersättningen skall utbetalas och överföras. Finnes en nationell valutareglering, skall behörig myndighet göra allt för att genom anlitan av internationella organ säkerställa att ersättningen överföres i internationellt konvertibel valuta eller i dess motsvarighet.

6. Licens som meddelats av fördragslutande stat med stöd av denna artikel

if a translation of the work in the same language with substantially the same content as the edition in respect of which the licence was granted is published in the said State by the owner of the right of translation or with his authorization, at a price reasonably related to that normally charged in the same State for comparable works. Any copies already made before the licence is terminated may continue to be distributed until their stock is exhausted.

7. For works which are composed mainly of illustrations a licence to translate the text and to reproduce the illustrations may be granted only if the conditions of Article *Vquater* are also fulfilled.

8. (a) A licence to translate a work protected under this Convention, published in printed or analogous forms of reproduction, may also be granted to a broadcasting organization having its headquarters in a Contracting State to which Article *Vbis* (1) applies, upon an application made in that State by the said organization under the following conditions:

(i) the translation is made from a copy acquired in accordance with the laws of the Contracting State;

(ii) the translation is for use only in broadcasts intended exclusively

prendra fin si une traduction de l'œuvre dans la même langue et ayant essentiellement le même contenu que l'édition pour laquelle la licence a été accordée est publiée dans ledit État par le titulaire du droit de traduction ou avec son autorisation, à un prix comparable à celui qui est d'usage dans ce même État pour des œuvres analogues. Les exemplaires déjà produits avant l'expiration de la licence pourront continuer d'être mis en circulation jusqu'à leur épuisement.

7. Pour les œuvres qui sont composées principalement d'illustrations, une licence pour la traduction du texte et pour la reproduction des illustrations ne peut être octroyée que si les conditions de l'article *Vquater* sont également remplies.

8. (a) Une licence en vue de traduire une œuvre protégée par la présente Convention, publiée sous forme imprimée ou sous des formes analogues de reproduction, peut aussi être accordée à un organisme de radiodiffusion ayant son siège sur le territoire d'un État contractant auquel s'applique l'alinéa 1. de l'article *Vbis*, à la suite d'une demande faite dans cet État par ledit organisme, et aux conditions suivantes :

(i) La traduction doit être faite à partir d'un exemplaire produit et acquis conformément aux lois de l'État contractant ;

(ii) La traduction doit être utilisée seulement dans des émissions desti-

upphör om en översättning av verket till samma språk och med väsentligen samma innehåll som den upplaga, för vilken licensen meddelats, publiceras i staten i fråga av innehavaren av översättningsrätten eller med hans tillstånd till ett pris som är jämförligt med det som är normalt i samma stat för motsvarande verk. De exemplar som redan framställts före licensens upphörande får alltjämt spridas till dess de är utgångna.

7. För verk som består huvudsakligen av illustrationer får licens att göra en översättning av texten och att mångfaldiga illustrationerna meddelas endast om även villkoren i artikel *Vquater* är uppfyllda.

8. (a) Licens att översätta ett verk som skyddas av denna konvention, vilket publicerats i tryckt form eller i andra likartade former av mångfaldigande, får även meddelas radioföretag med säte i en fördragsslutande stat, på vilken bestämmelserna under 1. tillämpas, efter ansökan som gjorts av företaget i nämnda stat och på följande villkor:

(i) Översättningen göres från ett exemplar som framställts och förvärvats i enlighet med den fördragsslutande statens lagar,

(ii) översättningen skall användas endast i utsändningar avsedda utslutan-

for teaching or for the dissemination of the results of specialized technical or scientific research to experts in a particular profession;

(iii) the translation is used exclusively for the purpose set out in condition (ii), through broadcasts lawfully made which are intended for recipients on the territory of the Contracting State, including broadcasts made through the medium of sound or visual recordings lawfully and exclusively made for the purpose of such broadcasts;

(iv) sound or visual recordings of the translation may be exchanged only between broadcasting organizations having their headquarters in the Contracting State granting the licence; and

(v) all uses made of the translation are without any commercial purpose.

(b) Provided all of the criteria and conditions set out in sub-paragraph (a) are met, a licence may also be granted to a broadcasting organization to translate any text incorporated in an audio-visual fixation which was itself prepared and published for the sole purpose of being used in connexion with systematic instructional activities.

(c) Subject to sub-paragraphs (a) and (b), the other provisions of this Article

nées exclusivement à l'enseignement ou à la diffusion d'informations à caractère scientifique destinées aux experts d'une profession déterminée ;

(iii) La traduction doit être utilisée, exclusivement aux fins énumérées au chiffre (ii) ci-dessus, par radiodiffusion légalement faite à l'intention des bénéficiaires sur le territoire de l'État contractant, y compris par le moyen d'enregistrements sonores ou visuels réalisés licitement et exclusivement pour cette radiodiffusion ;

(iv) Les enregistrements sonores ou visuels de la traduction ne peuvent faire l'objet d'échanges qu'entre des organismes de radiodiffusion ayant leur siège social sur le territoire de l'État contractant ayant accordé une telle licence ;

(v) Toutes les utilisations faites de la traduction doivent être dépourvues de tout caractère lucratif.

(b) Sous réserve que tous les critères et toutes les conditions énumérés à la lettre (a) soient respectés, une licence peut également être accordée à un organisme de radiodiffusion pour traduire tout texte incorporé ou intégré à des fixations audiovisuelles faites et publiées à la seule fin d'être utilisées pour l'usage scolaire et universitaire.

(c) Sous réserve des lettres (a) et (b), les autres dispositions du présent article sont

de för undervisning eller för spridning av teknisk eller vetenskaplig information, som är avsedd för experter inom ett bestämt yrke,

(iii) översättningen skall användas endast för ändamål som anges under (ii) i radioutsändning, som sker lagenligt och är avsedd för mottagare på den fördragsslutande statens område, inbegripet utsändningar med hjälp av ljud- eller bildupptagningar som gjorts lovligen och uteslutande för denna radioutsändning,

(iv) ljud- eller bildupptagningar av översättningen får användas för byte endast mellan radioföretag med huvudkontor på den fördragsslutande stats område som har meddelat sådan licens,

(v) ingen användning av översättningen får ske i vinstsyfte.

(b) Är alla de förutsättningar och villkor som anges under (a) uppfyllda, kan ett radioföretag även erhålla licens att översätta text, vilken är innefattad eller ingår i audiovisuella upptagningar som gjorts och publicerats endast för att brukas vid skolor och universitet.

(c) Såvitt annat icke följer av (a) och (b) är övriga bestämmelser i denna artikel

shall apply to the grant and exercise of the licence.

9. Subject to the provisions of this Article, any licence granted under this Article shall be governed by the provisions of Article V, and shall continue to be governed by the provisions of Article V and of this Article, even after the seven-year period provided for in Article V (2) has expired. However, after the said period has expired, the licensee shall be free to request that the said licence be replaced by a new licence governed exclusively by the provisions of Article V.

Article Vquater

1. Any Contracting State to which Article Vbis (1) applies may adopt the following provisions:

(a) If after the expiration of (i) the relevant period specified in sub-paragraph (c) commencing from the date of first publication of a particular edition of a literary, scientific or artistic work referred to in paragraph 3, or (ii) any longer period determined by national legislation of the State, copies of such edition have not been distributed in that State to the general public or in connexion with systematic instructional activities at a price reasonably related to that normally charged in the State for comparable works, by the owner of the right of reproduction or with his authorization, any national of such State may obtain a non-exclusive licence from

applicables à l'octroi et à l'exercice d'une telle licence.

9. Sous réserve des dispositions du présent article, toute licence accordée en vertu de celui-ci sera régie par les dispositions de l'article V, et continuera d'être régie par les dispositions de l'article V et par celles du présent article, même après la période de sept ans visée à l'alinéa 2 de l'article V. Toutefois, après l'expiration de cette période, le titulaire de la licence pourra demander qu'à celle-ci soit substituée une licence régie exclusivement par l'article V.

Article Vquater

1. Tout État contractant auquel s'applique l'alinéa 1 de l'article Vbis peut adopter les dispositions suivantes :

(a) Lorsque, à l'expiration : (i) de la période fixée à la lettre (c) calculée à partir de la première publication d'une édition déterminée d'une œuvre littéraire, scientifique ou artistique visée à l'alinéa 3, ou (ii) de toute période plus longue fixée par la législation nationale de l'État, des exemplaires de cette édition n'ont pas été, dans cet État, mis en vente pour répondre aux besoins soit du grand public, soit de l'enseignement scolaire et universitaire, à un prix comparable à celui qui est d'usage dans ledit État pour des œuvres analogues, par le titulaire du droit de reproduction ou avec son autorisation, tout ressortissant de cet État pourra obtenir, de l'autorité

tillämpliga på meddelande och utövande av sådan licens.

9. Såvitt annat icke följer av denna artikel skall för varje licens som meddelats med stöd av artikeln gälla bestämmelserna i artikel V. Bestämmelserna i artikel V och i denna artikel skall gälla för licensen även efter utgången av den period om sju år som anges i artikel V.2. Efter utgången av denna period får dock licensinnehavaren begära att denna licens skall ersättas av en ny licens för vilken enbart bestämmelserna i artikel V skall gälla.

Artikel Vquater

1. Varje fördragsslutande stat på vilken artikel Vbis. 1. är tillämplig får antaga följande bestämmelser:

(a) Har vid utgången (i) av den period som bestäms under (c) och som beräknas från den första publiceringen av en bestämd upplaga av ett sådant litterärt, vetenskapligt eller konstnärligt verk som anges under 3, eller (ii) av en längre period som bestäms av den nationella lagstiftningen i staten, exemplar av denna upplaga icke saluförts i staten för att tillgodose allmänhetens behov eller behovet i undervisningen vid skolor och universitet till ett pris, jämförbart med det som är normalt i staten för motsvarande verk, av innehavaren av mångfaldiganderätten eller med hans tillstånd, kan varje medborgare i staten av behörig myndighet erhålla

the competent authority to publish such edition at that or a lower price for use in connexion with systematic instructional activities. The licence may only be granted if such national, in accordance with the procedure of the State concerned, establishes either that he has requested, and been denied, authorization by the proprietor of the right to publish such work, or that, after due diligence on his part, he was unable to find the owner of the right. At the same time as he makes his request he shall inform either the international copyright information centre established by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization or any national or regional information centre referred to in sub-paragraph (d).

(b) A licence may also be granted on the same conditions if, for a period of six months, no authorized copies of the edition in question have been on sale in the State concerned to the general public or in connexion with systematic instructional activities at a price reasonably related to that normally charged in the State for comparable works.

(c) The period referred to in subparagraph (a) shall be five years except that:

(i) for works of the natural and physical sciences, including mathe-

compétente, une licence non exclusive pour publier cette édition, à ce prix ou à un prix inférieur, pour répondre aux besoins de l'enseignement scolaire et universitaire. La licence ne pourra être accordée que si le requérant, conformément aux dispositions en vigueur dans l'État, justifie avoir demandé au titulaire du droit l'autorisation de publier cette œuvre et, après dues diligences de sa part, n'a pu atteindre le titulaire du droit d'auteur ou obtenir son autorisation. En même temps qu'il fait cette demande le requérant doit en informer soit le Centre international d'information sur le droit d'auteur créé par l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, soit tout centre national ou régional d'information mentionné à la lettre (d).

(b) La licence pourra aussi être accordée aux mêmes conditions si, pendant une période de six mois, des exemplaires autorisés de l'édition dont il s'agit ne sont plus mis en vente dans l'État concerné pour répondre aux besoins soit du grand public, soit de l'enseignement scolaire et universitaire, à un prix comparable à celui qui est d'usage dans l'État pour des œuvres analogues.

(c) La période à laquelle se réfère la lettre (a) s'entend d'un délai de cinq ans. Cependamment :

(i) Pour les œuvres des sciences exactes et naturelles et de la technologie,

en licens, utan ensamrätt, att publicera upplagan till detta pris eller till ett lägre pris för att tillgodose behovet i undervisningen vid skolor och universitet. Licens kan meddelas endast om sökanden i enlighet med gällande bestämmelser i staten visar att han av rättsinnehavaren har begärt men vägrats tillstånd att publicera verket eller ej har kunnat ansträffa innehavaren av upphovsrätten trots att han gjort vad som skäligen har kunnat fordras av honom i det hänsendet. Samtidigt med att sökanden framställer denna begäran skall han lämna meddelande därom antingen till den internationella informationscentral för upphovsrätt som upprättats av UNESCO eller till varje nationell eller regional informationscentral som anges under (d).

(b) Licens får även meddelas på samma villkor om under en period om sex månader lovligen framställda exemplar av ifrågasvarande upplaga icke längre har funnits till salu i vederbörande stat för att tillgodose allmänhetens behov eller behovet i undervisningen vid skolor eller universitet till ett pris som är jämförligt med det som är normalt i staten för motsvarande verk.

(c) Den period som avses under (a) utgör fem år. Dock är den

(i) för verk inom de exakta vetenskaperna och naturvetenskaperna eller

matics, and of technology, the period shall be three years;

(ii) for works of fiction, poetry, drama and music, and for art books, the period shall be seven years.

(d) If the owner of the right of reproduction cannot be found, the applicant for a licence shall send, by registered air mail, copies of his application to the publisher whose name appears on the work and to any national or regional information centre identified as such in a notification deposited with the Director-General by the State in which the publisher is believed to have his principal place of business. In the absence of any such notification, he shall also send a copy to the international copyright information centre established by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. The licence shall not be granted before the expiration of a period of three months from the date of dispatch of the copies of the application.

(e) Licences obtainable after three years shall not be granted under this Article:

(i) until a period of six months has elapsed from the date of the request for permission referred to in sub-paragraph (a) or, if the identity or address of the owner of the right

cette période sera de trois ans;

(ii) Pour les œuvres qui appartiennent au domaine de l'imagination telles que les romans, les œuvres poétiques, dramatiques et musicales et pour les livres d'art, cette période sera de sept ans.

(d) Si le titulaire du droit de reproduction n'a pu être atteint par le requérant, celui-ci doit adresser, par la poste aérienne, sous pli recommandé, des copies de sa demande à l'éditeur dont le nom figure sur l'œuvre et à tout centre national ou régional d'information indiqué comme tel dans une notification déposée auprès du Directeur général, par l'État où l'éditeur est présumé exercer la majeure partie de ses activités professionnelles. En l'absence d'une pareille notification, il adressera également une copie au Centre international d'information sur le droit d'auteur créé par l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture. La licence ne pourra être accordée avant l'expiration d'un délai de trois mois à compter de l'envoi des copies de la demande.

(e) Dans le cas où elle peut être obtenue à l'expiration de la période de trois ans, la licence ne pourra être accordée au titre du présent article :

(i) Qu'à l'expiration d'un délai de six mois à compter de la demande d'autorisation mentionnée à la lettre (a), ou, dans le cas où l'identité ou l'adresse du titulaire de

teknologin tre år; och

(ii) för verk som tillhör fantasins område, såsom romaner, diktverk, dramatiska och musikaliska verk och konstböcker, sju år.

(d) Om sökanden ej har kunnat anträffa innehavaren av mångfaldiganderätten, skall han, med flygpost i rekommenderad försändelse, sända kopior av sin ansökan till den förläggare vars namn angivits på verket och till varje nationell eller regional informationscentral som angivits som sådan av regeringen i den stat, där förläggaren kan antagas utöva större delen av sin yrkesmässiga verksamhet, i ett meddelande som deponerats hos generaldirektören. Har sådant meddelande ej lämnats skall han även sända en kopia till den internationella informationscentral för upphovsrätt som upprättats av UNESCO. Licens får ej meddelats före utgången av en period om tre månader från det att kopiorna av ansökan har avsänts.

(e) Licens, som kan erhållas vid utgången av en period om tre år, får meddelas enligt denna artikel endast om

(i) en period om sex månader har förflutit från det att begäran gjorts om tillstånd som nämnes under (a) eller, om innehavarens av mångfaldiganderätten identitet eller

of reproduction is unknown, from the date of the dispatch of the copies of the application for a licence referred to in sub-paragraph (d);

(ii) if any such distribution of copies of the edition as is mentioned in sub-paragraph (a) has taken place during that period.

(f) The name of the author and the title of the particular edition of the work shall be printed on all copies of the published reproduction. The licence shall not extend to the export of copies and shall be valid only for publication in the territory of the Contracting State where it has been applied for. The licence shall not be transferable by the licensee.

(g) Due provision shall be made by domestic legislation to ensure an accurate reproduction of the particular edition in question.

(h) A licence to reproduce and publish a translation of a work shall not be granted under this Article in the following cases:

(i) where the translation was not published by the owner of the right of translation or with his authorization;

(ii) where the translation is not in a language in general use in the State with power to grant the licence.

2. The exceptions provided for in paragraph 1 are subject to the following additional provisions:

(a) Any copy published

droit de reproduction n'est pas connue, à dater de l'envoi des copies de la demande mentionnées à la lettre (d) en vue d'obtenir la licence ;

(ii) Que s'il n'y a pas eu pendant ce délai de mise en circulation d'exemplaires de l'édition dans les conditions prévues à la lettre (a).

(f) Le nom de l'auteur et le titre de l'édition déterminés de l'œuvre doivent être imprimés sur tous les exemplaires de la reproduction publiée. La licence ne s'étendra pas à l'exportation d'exemplaires et elle ne sera valable que pour l'État contractant où cette licence a été demandée par son bénéficiaire.

(g) La législation nationale adoptera des mesures appropriées pour assurer une reproduction exacte de l'édition dont il s'agit.

(h) Une licence en vue de reproduire et de publier une traduction d'une œuvre ne sera pas accordée, au titre du présent article, dans les cas ci-après :

(i) Lorsque la traduction dont il s'agit n'a pas été publiée par le titulaire du droit d'auteur ou avec son autorisation ;

(ii) Lorsque la traduction n'est pas dans une langue d'usage général dans l'État qui est habilité à délivrer la licence.

2. Les dispositions qui suivent s'appliquent aux exceptions prévues à l'alinéa 1 du présent article :

(a) Tout exemplaire pu-

adress icke är känd, från det att de kopior av licensansökan avsänts som nämnes under (d) och

(ii) ingen sådan spridning av exemplar av upplagan har ägt rum som sågs under (a).

(f) Upphovsmannens namn och titeln på den särskilda upplagan av verket skall tryckas på alla exemplar som publiceras av det mångfaldigade verket. Licensen omfattar ej utförelse av exemplar och gäller endast för utgivning inom den fördragsslutande stats område där licensen begärts. Licensen får icke överlåtas av licensinnehavaren.

(g) Den nationella lagstiftningen skall vidtaga lämpliga åtgärder för att säkerställa ett korrekt mångfaldigande av ifrågavarande upplaga.

(h) Licens att mångfaldiga och publicera en översättning av ett verk skall ej meddelas enligt denna artikel i följande fall:

(i) när ifrågavarande översättning icke har publicerats av innehavaren av upphovsrätten eller med hans tillstånd;

(ii) när översättningen icke har skett till ett språk i allmänt bruk i den stat som är behörig att meddela licensen.

2. Följande bestämmelser skall tillämpas på de undantag som anges under 1:

(a) Varje exemplar som

in accordance with a licence granted under this Article shall bear a notice in the appropriate language stating that the copy is available for distribution only in the Contracting State to which the said licence applies. If the edition bears the notice specified in Article III (1), the copies shall bear the same notice.

(b) Due provision shall be made at the national level to ensure:

(i) that the licence provides for just compensation that is consistent with standards of royalties normally operating in the case of licences freely negotiated between persons in the two countries concerned; and

(ii) payment and transmittal of the compensation; however, should national currency regulations intervene, the competent authority shall make all efforts, by the use of international machinery, to ensure transmittal in internationally convertible currency or its equivalent.

(c) Whenever copies of an edition of a work are distributed in the Contracting State to the general public or in connexion with systematic instructional activities, by the owner of the right of reproduction or with his authorization, at a price reasonably related to that normally charged in the State for comparable works, any licence granted under

blie conformément à une licence accordée au titre du présent article devra contenir une mention dans la langue appropriée précisant que l'exemplaire n'est mis en distribution que dans l'État contractant auquel ladite licence s'applique; si l'œuvre porte la mention indiquée à l'alinéa 1 de l'article III, les exemplaires ainsi publiés devront porter la même mention.

(b) Les dispositions appropriées seront prises sur le plan national pour que :

(i) La licence comporte une rémunération équitable et conforme à l'échelle des redevances normalement versées dans le cas de licences librement négociées entre les intéressés dans les deux pays concernés ;

(ii) La rémunération soit payée et transmise. S'il existe une réglementation nationale en matière de devises, l'autorité compétente ne ménagera aucun effort en recourant aux mécanismes internationaux, pour assurer la transmission de la rémunération en monnaie internationalement convertible ou en son équivalent.

(c) Chaque fois que des exemplaires d'une édition d'une œuvre sont mis en vente dans l'État contractant pour répondre aux besoins soit du grand public, soit de l'enseignement scolaire et universitaire, par le titulaire du droit de reproduction ou avec son autorisation, à un prix comparable à celui qui est d'usage dans l'État pour des œuvres ana-

publiceras enligt licens som meddelats enligt denna artikel skall innehålla uppgift på lämpligt språk om att exemplaret får spridas endast i den fördragsslutande stat för vilken licensen gäller; om verket är försett med uppgift som anges i artikel III.1. skall de exemplar som sålunda publiceras innehålla samma uppgifter.

(b) Lämpliga åtgärder skall vidtagas på det nationella planet för att

(i) licensen skall medge skälig ersättning motsvarande nivån för de royalties som normalt utgår enligt på frivillig väg ingångna licensavtal mellan personer i de två berörda länderna;

(ii) ersättningen skall utbetalas och överföras. Finnes en nationell valutareglering, skall behörig myndighet göra allt för att genom anlitande av internationella organ säkerställa att ersättningen överföres i internationellt konvertibel valuta eller i dess motsvarighet.

(c) När exemplar av en upplaga av ett verk saluföres i den fördragsslutande staten för att tillgodose allmänhetens behov eller behovet i undervisningen vid skolor och universitet av innehavaren av mångfaldiganderätten eller med hans tillstånd till ett pris, som är jämförligt med det som är normalt i staten för motsvarande verk, upphör varje licens som meddelats enligt

this Article shall terminate if such edition is in the same language and is substantially the same in content as the edition published under the licence. Any copies already made before the licence is terminated may continue to be distributed until their stock is exhausted.

(d) No licence shall be granted when the author has withdrawn from circulation all copies of the edition in question.

3. (a) Subject to subparagraph (b), the literary, scientific or artistic works to which this Article applies shall be limited to works published in printed or analogous forms of reproduction.

(b) The provisions of this Article shall also apply to reproduction in audio-visual form of lawfully made audio-visual fixations including any protected works incorporated therein and to the translation of any incorporated text into a language in general use in the State with power to grant the licence: always provided that the audio-visual fixations in question were prepared and published for the sole purpose of being used in connexion with systematic instructional activities.

Article VI

"Publication", as used in this Convention, means the reproduction in tangible form and the general distri-

logues, toute licence accordée en vertu du présent article prendra fin si cette édition est dans la même langue que l'édition publiée en vertu de la licence et si son contenu est essentiellement le même. Les exemplaires déjà produits avant l'expiration de la licence pourront continuer d'être mis en circulation jusqu'à leur épuisement.

(d) La licence ne peut être accordée quand l'auteur a retiré de la circulation tous les exemplaires d'une édition.

3. (a) Sous réserve des dispositions de la lettre (b), les œuvres littéraires, scientifiques ou artistiques auxquelles s'applique le présent article sont limitées aux œuvres publiées sous forme d'édition imprimée ou sous toute autre forme analogue de reproduction.

(b) Le présent article est également applicable à la reproduction audiovisuelle de fixations licites audiovisuelles en tant qu'elles constituent ou incorporent des œuvres protégées ainsi qu'à la traduction du texte qui les accompagne dans une langue d'usage général dans l'État qui est habilité à délivrer la licence, étant bien entendu que les fixations audiovisuelles dont il s'agit ont été conçues et publiées aux seules fins de l'usage scolaire et universitaire.

Article VI

Par "publication" au sens de la présente Convention, il faut entendre la reproduction sous une forme maté-

denna artikel, om upplagan är på samma språk som den som publicerats med stöd av licensen och om dess innehåll är väsentligen detsamma. De exemplar, som redan har framställts före licensens upphörande, får alltjämt spridas till dess de är utgångna.

(d) Licens får ej meddelas när upphovsmannen från den allmänna handeln har dragit tillbaka samtliga exemplar av ifrågavarande upplaga.

3. (a) Såvitt annat icke följer av (b) är denna artikel tillämplig endast på litterära, vetenskapliga eller konstnärliga verk som publicerats i form av en tryckt upplaga eller i annan likartad form av mångfaldigande.

(b) Denna artikel är likaledes tillämplig på audiovisuellt mångfaldigande av lovligen gjorda audiovisuella upptagningar i den mån de utgör eller innefattar skyddade verk liksom på översättning av den text som åtföljer dem till ett språk, som är i allmänt bruk i den stat som är behörig att utfärda licensen, dock under förutsättning att ifrågavarande audiovisuella upptagningar gjorts och publicerats endast för bruk vid skolor och universitet.

Artikel VI

Med "publicering" avses i denna konvention, att exemplar framställs i materiell form och göres till-

bution to the public of copies of a work from which it can be read or otherwise visually perceived.

Article VII

This Convention shall not apply to works or rights in works which, at the effective date of this Convention in a Contracting State where protection is claimed, are permanently in the public domain in the said Contracting State.

Article VIII

1. This Convention, which shall bear the date of 24 July 1971, shall be deposited with the Director-General and shall remain open for signature by all States party to the 1952 Convention for a period of 120 days after the date of this Convention. It shall be subject to ratification or acceptance by the signatory States.

2. Any State which has not signed this Convention may accede thereto.

3. Ratification, acceptance or accession shall be effected by the deposit of an instrument to that effect with the Director-General.

Article IX

1. This Convention shall come into force three months after the deposit of twelve instruments of ratification, acceptance or accession.

2. Subsequently, this Convention shall come into force

rielle et la mise à la disposition du public d'exemplaires de l'œuvre permettant de la lire ou d'en prendre connaissance visuellement.

Article VII

La présente Convention ne s'applique pas aux œuvres ou aux droits sur ces œuvres qui, lors de l'entrée en vigueur de la présente Convention dans l'État contractant où la protection est demandée, auraient cessé définitivement d'être protégées dans cet État ou ne l'auraient jamais été.

Article VIII

1. La présente Convention, qui portera la date du 24 juillet 1971, sera déposée auprès du Directeur général et restera ouverte à la signature de tous les États parties à la Convention de 1952, pendant une période de cent vingt jours à compter de la date de la présente Convention. Elle sera soumise à la ratification ou à l'acceptation des États signataires.

2. Tout État qui n'aura pas signé la présente Convention pourra y adhérer.

3. La ratification, l'acceptation ou l'adhésion sera opérée par le dépôt d'un instrument à cet effet, auprès du Directeur général.

Article IX

1. La présente Convention entrera en vigueur trois mois après le dépôt de douze instruments de ratification, d'acceptation ou d'adhésion.

2. Par la suite, la présente Convention entrera en vi-

gängliga för allmänheten så att man kan ta del av verket genom att läsa det eller eljest betrakta det.

Artikel VII

Denna konvention är icke tillämplig på verk eller rättigheter till verk, vilka då denna konvention träder i kraft i den fördragsslutande stat, där skydd påkallas, slutligt upphört att vara skyddade i denna stat eller aldrig varit skyddade där.

Artikel VIII

1. Denna konvention skall dagtecknas den 24 juli 1971. Den skall deponeras hos generaldirektören och stå öppen för undertecknande av alla stater, som har tillträtt 1952 års konvention, under en tid av 120 dagar från dagen för denna konvention. Den skall ratificeras eller godkännas av de stater som undertecknat den.

2. Stat som icke undertecknat konventionen kan ansluta sig till den.

3. Ratificering, godkännande eller anslutning sker genom att instrument i ämnet deponeras hos generaldirektören.

Artikel IX

1. Denna konvention träder i kraft tre månader efter det att tolv instrument avseende ratificering, godkännande eller anslutning har deponerats.

2. Därefter skall denna konvention för varje särskild

in respect of each State three months after that State has deposited its instrument of ratification, acceptance or accession.

3. Accession to the Convention by a State not party to the 1952 Convention shall also constitute accession to that Convention; however, if its instrument of accession is deposited before this Convention comes into force, such State may make its accession to the 1952 Convention conditional upon the coming into force of this Convention. After the coming into force of this Convention, no State may accede solely to the 1952 Convention.

4. Relations between States party to this Convention and States that are partly only to the 1952 Convention, shall be governed by the 1952 Convention. However, any State party only to the 1952 Convention may, by a notification deposited with the Director-General, declare that it will admit the application of the 1971 Convention to works of its nationals or works first published in its territory by all States party to this Convention.

Article X

1. Each Contracting State undertakes to adopt, in accordance with its Constitution, such measures as are necessary to ensure the application of this Convention.

2. It is understood that at

gueur, pour chaque État, trois mois après le dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion spécial à cet État.

3. L'adhésion à la présente Convention d'un État non partie à la Convention de 1952 constitue aussi une adhésion à ladite Convention; toutefois, si son instrument d'adhésion est déposé avant l'entrée en vigueur de la présente Convention, cet État pourra subordonner son adhésion à la Convention de 1952 à l'entrée en vigueur de la présente Convention. Après l'entrée en vigueur de la présente Convention, aucun État ne pourra adhérer exclusivement à la Convention de 1952.

4. Les relations entre les États parties à la présente Convention et les États qui sont parties seulement à la Convention de 1952 sont régies par la Convention de 1952. Toutefois, tout État partie seulement à la Convention de 1952 pourra déclarer par une notification déposée auprès du Directeur général qu'il admet l'application de la Convention de 1971 aux œuvres de ses ressortissants ou publiées pour la première fois sur son territoire par tout État partie à la présente Convention.

Article X

1. Tout État contractant s'engage à adopter, conformément aux dispositions de sa Constitution, les mesures nécessaires pour assurer l'application de la présente Convention.

2. Il est entendu qu'à la

stat träda i kraft tre månader efter det att staten har deponerat sitt instrument avseende ratificering, godkännande eller anslutning.

3. Anslutning till denna konvention av en stat som ej har tillträtt 1952 års konvention utgör även anslutning till sistnämnda konvention; om anslutningsinstrumentet deponeras innan denna konvention trätt i kraft, kan staten göra sin anslutning till 1952 års konvention beroende av att denna konvention träder i kraft. Sedan denna konvention har trätt i kraft kan stat icke ansluta sig enbart till 1952 års konvention.

4. I fråga om förbindelserna mellan stater, som har tillträtt denna konvention, och stater, som har tillträtt enbart 1952 års konvention, skall 1952 års konvention gälla. Stat, som tillträtt 1952 års konvention, kan likväl genom meddelande som deponeras hos generaldirektören, förklara att den medger tillämpning av 1971 års konvention på verk av medborgare i staten eller verk, som första gången publicerats inom dess område, av stat som tillträtt denna konvention.

Artikel X

1. Varje fördragsslutande stat förbinder sig att i enlighet med sin författning genomföra sådana åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa tillämpningen av denna konvention.

2. Det förutsättes att stat

the date this Convention comes into force in respect of any State, that State must be in a position under its domestic law to give effect to the terms of this Convention.

Article XI

1. An Intergovernmental Committee is hereby established with the following duties:

(a) to study the problems concerning the application and operation of the Universal Copyright Convention;

(b) to make preparation for periodic revisions of this Convention;

(c) to study any other problems concerning the international protection of copyright, in co-operation with the various interested international organizations, such as the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, the International Union for the Protection of Literary and Artistic Works and the Organization of American States;

(d) to inform States party to the Universal Copyright Convention as to its activities.

2. The Committee shall consist of the representatives of eighteen States party to this Convention or only to the 1952 Convention.

3. The Committee shall be selected with due consideration to a fair balance of national interests on the basis of geographical location, population, languages and stage of development.

4. The Director-General

date où la présente Convention entre en vigueur pour un État, cet État doit être en mesure, d'après sa législation nationale, d'appliquer les dispositions de la présente Convention.

Article XI

1. Il est créé un Comité intergouvernemental ayant les attributions suivantes :

(a) Étudier les problèmes relatifs à l'application et au fonctionnement de la Convention universelle ;

(b) Préparer les révisions périodiques de cette Convention ;

(c) Étudier tout autre problème relatif à la protection internationale du droit d'auteur, en collaboration avec les divers organismes internationaux intéressés, notamment avec l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, l'Union internationale pour la protection des œuvres littéraires et artistiques et l'Organisation des États américains ;

(d) Renseigner les États parties à la Convention universelle sur ses travaux.

2. Le Comité est composé de représentants de dix-huit États parties à la présente Convention ou seulement à la Convention de 1952.

3. Le Comité est désigné en tenant compte d'un juste équilibre entre les intérêts nationaux sur la base de la situation géographique de la population, des langues et du degré de développement.

4. Le Directeur général

vid den tidpunkt, då denna konvention träder i kraft för staten, enligt sin lagstiftning är i stånd att tillämpa bestämmelserna i konventionen.

Artikel XI

1. En kommitté av regeringsrepresentanter bildas, som skall ha följande uppgifter:

(a) att undersöka frågor om tillämpningen och genomförandet av Världskonventionen om upphovsrätt;

(b) att förbereda periodiska revisioner av denna konvention;

(c) att undersöka alla andra frågor rörande det internationella skyddet av upphovsrätten, i samarbete med olika berörda internationella organisationer, såsom UNESCO, Internationella unionen för skydd av litterära och konstnärliga verk samt Organisationen av amerikanska stater;

(d) att underrätta de stater, som har tillträtt Världskonventionen om upphovsrätt, om sin verksamhet.

2. Kommittén skall bestå av representanter från aderton stater som har tillträtt denna konvention eller enbart 1952 års konvention.

3. Kommittén skall utses med hänsyn tagen till en rättvis balans mellan nationella intressen på grundval av geografiskt läge, befolkning, språk och utvecklingsgrad.

4. Generaldirektören för

of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, the Director-General of the World Intellectual Property Organization and the Secretary-General of the Organization of American States, or their representatives, may attend meetings of the Committee in an advisory capacity.

Article XII

The Intergovernmental Committee shall convene a conference for revision whenever it deems necessary, or at the request of at least ten States party to this Convention.

Article XIII

1. Any Contracting State may, at the time of deposit of its instrument of ratification, acceptance or accession, or at any time thereafter, declare by notification addressed to the Director-General that this Convention shall apply to all or any of the countries or territories for the international relations of which it is responsible and this Convention shall thereupon apply to the countries or territories named in such notification after the expiration of the term of three months provided for in Article IX. In the absence of such notification, this Convention shall not apply to any such country or territory.

2. However, nothing in this Article shall be understood as implying the recognition or tacit acceptance by a Contracting State of the

de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, le Directeur général de l'Organisation mondiale de la propriété intellectuelle et le Secrétaire général de l'Organisation des États américains, ou leurs représentants, peuvent assister aux séances du Comité avec voix consultative.

Article XII

Le Comité intergouvernemental convoquera des conférences de révision chaque fois que cela lui semblera nécessaire ou si la convocation est demandée par au moins dix États parties à la présente Convention.

Article XIII

1. Tout État contractant peut, au moment du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion, ou par la suite, déclarer, par une notification adressée au Directeur général, que la présente Convention est applicable à tout ou partie des pays ou territoires dont il assure les relations extérieures; la Convention s'appliquera alors aux pays ou territoires désignés dans la notification à partir de l'expiration du délai de trois mois prévu à l'article IX. A défaut de cette notification, la présente Convention ne s'appliquera pas à ces pays ou territoires.

2. Toutefois, le présent article ne saurait en aucun cas être interprété comme impliquant la reconnaissance ou l'acceptation tacite par

UNESCO, generaldirektören för Världsoorganisationen för den intellektuella äganderätten och generalsekreteraren i Organisationen av amerikanska stater eller deras ställföreträdare får deltaga i kommitténs sammanträden med rådgivares ställning.

Artikel XII

Kommittén av regeringsrepresentanter skall sammankalla revisionskonferenser när den så finner nödvändigt eller när så begäres av minst tio stater som tillträtt denna konvention.

Artikel XIII

Fördragsslutande stat kan, då den deponerar instrument avseende ratificering, godkännande eller anslutning senare, genom meddelande till generaldirektören förklara att denna konvention skall vara tillämplig inom land eller område, för vars internationella förbindelser staten svarar; konventionen skall i detta fall träda i tillämpning inom de länder eller områden, som upptagits i meddelandet, efter den tidrymd om tre månader som anges i artikel IX. Har sådant meddelande ej lämnats, är konventionen icke tillämplig inom dessa länder eller områden.

2. Denna artikel får likväl ej i något fall tolkas som ett erkännande eller ett tyst godtagande från någon fördragsslutande stats sida av

factual situation concerning a country or territory to which this Convention is made applicable by another Contracting State in accordance with the provisions of this Article.

Article XIV

1. Any Contracting State may denounce this Convention in its own name or on behalf of all or any of the countries or territories with respect to which a notification has been given under Article XIII. This denunciation shall be made by notification addressed to the Director-General. Such denunciation shall also constitute denunciation of the 1952 Convention.

2. Such denunciation shall operate only in respect of the State or of the country or territory on whose behalf it was made and shall not take effect until twelve months after the date of receipt of the notification.

Article XV

A dispute between two or more Contracting States concerning the interpretation or application of this Convention, not settled by negotiation, shall, unless the States concerned agree on some other method of settlement, be brought before the International Court of Justice for determination by it.

Article XVI

1. This Convention shall be established in English, French and Spanish. The

l'un quelconque des États contractants de la situation de fait de tout territoire auquel la présente Convention est rendue applicable par un autre État contractant en vertu du présent article.

Article XIV

1. Tout État contractant aura la faculté de dénoncer la présente Convention en son nom propre ou au nom de tout ou partie des pays ou territoires qui auraient fait l'objet de la notification prévue à l'article XIII. La dénonciation s'effectuera par notification adressée au Directeur général. Cette dénonciation s'appliquera aussi à la Convention de 1952.

2. Cette dénonciation ne produira effet qu'à l'égard de l'État ou du pays ou territoire au nom duquel elle aura été faite et seulement douze mois après la date à laquelle la notification a été reçue.

Article XV

Tout différend entre deux ou plusieurs États contractants concernant l'interprétation ou l'application de la présente Convention qui ne sera pas réglé par voie de négociation sera porté devant la Cour internationale de justice pour qu'il soit statué par elle, à moins que les États en cause ne conviennent d'un autre mode de règlement.

Article XVI

1. La présente Convention sera établie en français, en anglais et en espagnol.

den faktiska situationen i ett land eller område på vilket konventionen av annan fördragsslutande stat göres tillämplig enligt denna artikel.

Artikel XIV

1. Fördragsslutande stat får uppsäga konventionen för egen del eller med avseende på sådant land eller område, för vilket meddelande lämnats enligt artikel XIII. Uppsägning sker genom meddelande till generaldirektören. Sådant uppsägning gäller även 1952 års konvention.

2. Uppsägning gäller endast med avseende på den stat eller det land eller område, för vars räkning den skett, och icke förrän tolv månader förflutit från den dag då meddelandet mottagits.

Artikel XV

Varje tvist, som uppkommer mellan två eller flera fördragsslutande stater angående tolkningen eller tillämpningen av denna konvention och som icke kan biläggas genom förhandling, skall hänskjutas till Internationella domstolen för avgörande, om icke de berörda staterna överenskommer om annat sätt för reglering av tvisten.

Artikel XVI

1. Denna konvention skall upprättas på franska, engelska och spanska. De tre

three texts shall be signed and shall be equally authoritative.

2. Official texts of this Convention shall be established by the Director-General, after consultation with the governments concerned, in Arabic, German, Italian and Portuguese.

3. Any Contracting State or group of Contracting States shall be entitled to have established by the Director-General other texts in the language of its choice by arrangement with the Director-General.

4. All such texts shall be annexed to the signed texts of this Convention.

Article XVII

1. This Convention shall not in any way affect the provisions of the Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works or membership in the Union created by that Convention.

2. In application of the foregoing paragraph, a declaration has been annexed to the present Article. This declaration is an integral part of this Convention for the States bound by the Berne Convention on 1 January 1951, or which have or may become bound to it at a later date. The signature of this Convention by such States shall also constitute signature of the said declaration, and ratification, acceptance or accession by such States shall in-

Les trois textes seront signés et feront également foi.

2. Il sera établi par le Directeur général, après consultation des gouvernements intéressés, des textes officiels de la présente Convention en allemand, en arabe, en italien et en portugais.

3. Tout État contractant ou groupe d'États contractants pourra faire établir par le Directeur général, en accord avec celui-ci, d'autres textes dans la langue de son choix.

4. Tous ces textes seront annexés au texte signé de la présente Convention.

Article XVII

1. La présente Convention n'affecte en rien les dispositions de la Convention de Berne pour la protection des œuvres littéraires et artistiques ni l'appartenance à l'Union créée par cette dernière Convention.

2. En vue de l'application de l'alinéa précédent, une déclaration est annexée au présent article. Cette déclaration fait partie intégrante de la présente Convention pour les États liés par la Convention de Berne au 1er janvier 1951 ou qui y auront adhéré ultérieurement. La signature de la présente Convention par les États mentionnés ci-dessus vaut également signature de la déclaration; toute ratification ou acceptation de la présente Convention, toute

texterna skall undertecknas och äger samma vitsord.

2. Officiella texter av denna konvention skall, efter samråd med vederbörande regeringar, upprättas av generaldirektören på arabiska, italienska, portugisiska och tyska.

3. Varje fördragslutande stat eller grupp av fördragslutande stater är berättigad att genom generaldirektörens försorg och efter överenskommelse med denne låta upprätta texter på annat språk efter sitt val.

4. Samtliga sådana texter skall fogas till de undertecknade texterna av denna konvention.

Artikel XVII

1. Denna konvention inkräktar icke i något avseende på bestämmelserna i Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk eller på medlemskap i den union som bildats genom nämnda konvention.

2. Till genomförande av vad som sägs under 1. har en deklARATION fogats till denna artikel. Deklarationen utgör en integrerande del av denna konvention för de stater, som den 1 januari 1951 var bundna av Bernkonventionen eller som därefter anslutit sig till den. Undertecknande av denna konvention från dessa stater sida innebär jämväl undertecknande av deklARATIONEN; ratificering, godkännande eller anslutning från dessa stater sida med av-

clude the declaration, as well as this Convention.

Article XVIII

This Convention shall not abrogate multilateral or bilateral copyright conventions or arrangements that are or may be in effect exclusively between two or more American Republics. In the event of any difference either between the provisions of such existing conventions or arrangements and the provisions of this Convention, or between the provisions of this Convention and those of any new convention or arrangement which may be formulated between two or more American Republics after this Convention comes into force, the convention or arrangement most recently formulated shall prevail between the parties thereto. Rights in works acquired in any Contracting State under existing conventions or arrangements before the date this Convention comes into force in such State shall not be affected.

Article XIX

This Convention shall not abrogate multilateral or bilateral conventions or arrangements in effect between two or more Contracting States. In the event of any difference between the provisions of such ex-

adhésion à celle-ci par ces États emportera également ratification, acceptation ou adhésion à la déclaration.

Article XVIII

La présente Convention n'infirme pas les conventions ou accords multilatéraux ou bilatéraux sur le droit d'auteur qui sont ou peuvent être mis en vigueur entre deux ou plusieurs républiques américaines, mais exclusivement entre elles. En cas de divergences soit entre les dispositions d'une part de l'une de ces conventions ou de l'un de ces accords en vigueur et d'autre part les dispositions de la présente Convention, soit entre les dispositions de la présente Convention et celles de toute nouvelle convention ou de tout nouvel accord qui serait établi entre deux ou plusieurs républiques américaines après l'entrée en vigueur de la présente Convention, la convention ou l'accord le plus récemment établi prévaudra entre les parties. Il n'est pas porté atteinte aux droits acquis sur une œuvre, en vertu de conventions ou accords en vigueur dans l'un quelconque des États contractants antérieurement à la date de l'entrée en vigueur de la présente Convention dans cet État.

Article XIX

La présente Convention n'infirme pas les conventions ou accords multilatéraux ou bilatéraux sur le droit d'auteur en vigueur entre deux ou plusieurs États contractants. En cas de divergences entre les dis-

seende på denna konvention innebär motsvarande åtgärd med avseende på deklarationen.

Artikel XVIII

Denna konvention inkräktar icke på de multilaterala eller bilaterala konventioner eller överenskommelser om upphovsrätt, som är eller kan träda i kraft uteslutande mellan två eller flera amerikanska republiker. Där bestämmelserna i sådana bestående konventioner eller överenskommelser avviker från bestämmelserna i denna konvention, eller där bestämmelserna i denna konvention avviker från bestämmelserna i nya konventioner eller överenskommelser, som kan komma till stånd mellan två eller flera amerikanska republiker efter det att denna konvention har trätt i kraft, skall vad som sist avtalats vara avgörande. Ej heller göres intrång i sådana rättigheter till ett verk, som inom fördragslutande stat förvärvats enligt bestående konventioner eller överenskommelser innan denna konvention träder i kraft för staten.

Artikel XIX

Denna konvention inkräktar icke på multilaterala eller bilaterala konventioner eller överenskommelser om upphovsrätt, som är i kraft mellan två eller flera fördragslutande stater. Där bestämmelserna i sådana

isting conventions or arrangements and the provisions if this Convention, the provisions of this Convention shall prevail. Rights in works acquired in any Contracting State under existing conventions or arrangements before the date on which this Convention comes into force in such State shall not be affected. Nothing in this Article shall affect the provisions of Articles XVII and XVIII.

Article XX

Reservations to this Convention shall not be permitted.

Article XXI

1. The Director-General shall send duly certified copies of this Convention to the States interested and to the Secretary-General of the United Nations for registration by him.

2. He shall also inform all interested States of the ratifications, acceptances and accessions which have been deposited, the date on which this Convention comes into force, the notifications under this Convention and denunciations under Article XIV.

Appendix declaration relating to Article XVII

The States which are members of the International Union for the Protection of Literary and Artistic Works (hereinafter cal-

positions de l'une de ces conventions ou l'un de ces accords et les dispositions de la présente Convention, les dispositions de la présente Convention prévau-dront. Ne seront pas affectés les droits acquis sur une œuvre en vertu de conventions ou accords en vigueur dans l'un des États contractants antérieurement à la date de l'entrée en vigueur de la présente Convention dans ledit État. Le présent article ne déroge en rien aux dispositions des articles XVII et XVIII.

Article XX

Il n'est admis aucune réserve à la présente Convention.

Article XXI

1. Le Directeur général enverra des copies dûment certifiées de la présente Convention aux États intéressés ainsi qu'au Secrétaire général des Nations Unies pour enregistrement par les soins de celui-ci.

2. En outre, il informera tous les États intéressés du dépôt des instruments de ratification, d'acceptation ou d'adhésion, de la date d'entrée en vigueur de la présente Convention, des notifications prévues à la présente Convention et des dénonciations prévues à l'article XIV.

Déclaration annexe relative à l'article XVII

Les États membres de l'Union internationale pour la protection des œuvres littéraires et artistiques (ci-après dénommée «l'Union

konventioner eller överenskommelser avviker från bestämmelserna i denna konvention, skall sistnämnda bestämmelser vara avgörande. Ej heller göres intrång i sådana rättigheter till ett verk, som inom fördragslutande stat förvärvats enligt bestående konventioner eller överenskommelser innan denna konvention träder i kraft för staten. Denna artikel inverkar icke på bestämmelserna i artiklarna XVII och XVIII.

Artikel XX

Förbehåll mot denna konvention är icke tillåtna.

Artikel XXI

1. Generaldirektören skall sända vederbörligen bestyrkta avskrifter av denna konvention till berörda stater och, för registrering, till Förenta nationernas generalsekreterare.

2. Han skall vidare underrätta alla berörda stater om deposition av instrument avseende ratificering, godkännande eller anslutning, om dagen för denna konventions ikraftträdande, om meddelanden enligt denna konvention och om uppsägningar enligt artikel XIV.

Tilläggsdeklaration beträffande artikel XVII

De stater, som är medlemmar av Internationella unionen för skydd av litterära och konstnärliga verk (härefter kallad "Bernunio-

led "the Berne Union") and which are signatories to this Convention,

Desiring to reinforce their mutual relations on the basis of the said Union and to avoid any conflict which might result from the co-existence of the Berne Convention and the Universal Copyright Convention,

Recognizing the temporary need of some States to adjust their level of copyright protection in accordance with their stage of cultural, social and economic development,

Have, by common agreement, accepted the terms of the following declaration:

(a) Except as provided by paragraph (b), works which, according to the Berne Convention, have as their country of origin a country which has withdrawn from the Berne Union after 1 January 1951, shall not be protected by the Universal Copyright Convention in the countries of the Berne Union;

(b) Where a Contracting State is regarded as a developing country in conformity with the established practice of the General Assembly of the United Nations, and has deposited with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, at the time of its withdrawal from the Berne Union, a notification to the effect that it regards itself as a developing country, the provisions of paragraph (a) shall not be applicable as long as such State may avail itself

de Berne»), parties à la présente Convention,

Désirant resserrer leurs relations mutuelles sur la base de ladite Union et éviter tout conflit pouvant résulter de la coexistence de la Convention de Berne et de la Convention universelle sur le droit d'auteur,

Reconnaissant la nécessité temporaire pour certains États d'adapter leur degré de protection du droit d'auteur à leur niveau de développement culturel, social et économique,

Ont, d'un commun accord, accepté les termes de la déclaration suivante :

(a) Sous réserve des dispositions de la lettre (b), les œuvres qui, aux termes de la Convention de Berne, ont comme pays d'origine un pays ayant quitté, postérieurement au 1er janvier 1951, l'Union de Berne ne seront pas protégées par la Convention universelle sur le droit d'auteur dans les pays de l'Union de Berne;

(b) Au cas où un État contractant est considéré comme un pays en voie de développement, conformément à la pratique établie de l'Assemblée générale des Nations Unies, et a déposé auprès du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, au moment de son retrait de l'Union de Berne, une notification aux termes de laquelle il déclare se considérer comme en voie de développement, les dispositions de la lettre (a) ne s'appliquent pas aussi long-

nen") och som har tillträtt denna konvention, har,

i avsikt att stärka sina inbördes förbindelser på grundval av nämnda union och att undvika konflikter, som kan föranledas av att Bernkonventionen och Världskonventionen om upphovsrätt gäller samtidigt,

med erkännande av det tillfälliga behov som vissa stater kan ha av att anpassa sin grad av skydd för upphovsrätten till det stadium av kulturell, social och ekonomisk utveckling på vilket de befinner sig,

träffat överenskommelse om bestämmelserna i följande deklARATION:

(a) Såvitt ej annat följer av (b) skall verk, som enligt Bernkonventionen som hemland har ett land, vilket utträtt ur Bernunionen efter den 1 januari 1951, ej åtnjuta skydd inom unionens länder enligt Världskonventionen om upphovsrätt.

(b) Om en fördragsslutande stat är att betrakta som utvecklingsland enligt Förenta nationernas generalförsamlings praxis och vid utträdet ur Bernunionen hos generaldirektören för UNESCO har deponerat ett meddelande om att staten betraktar sig som utvecklingsland, skall bestämmelserna under (a) icke tillämpas så länge staten enligt artikel Vbis kan utnyttja de undantag som anges i denna konvention.

of the exceptions provided for by this Convention in accordance with Article *Vbis*;

(c) The Universal Copyright Convention shall not be applicable to the relationships among countries of the Berne Union in so far as it relates to the protection of works having as their country of origin, within the meaning of the Berne Convention, a country of the Berne Union.

Resolution concerning Article XI

The Conference for Revision of the Universal Copyright Convention,

Having considered the problems relating to the Intergovernmental Committee provided for in Article XI of this Convention, to which this resolution is annexed,

Resolves that:

1. At its inception, the Committee shall include representatives of the twelve States members of the Intergovernmental Committee established under Article XI of the 1952 Convention and the resolution annexed to it, and, in addition, representatives of the following States: Algeria, Australia, Japan, Mexico, Senegal and Yugoslavia.

2. Any States that are not party to the 1952 Convention and have not acceded to this Convention before the first ordinary session of the Committee following the entry into force of this Convention shall be re-

temps que cet État pourra, conformément aux dispositions de l'article *Vbis*, se prévaloir des exceptions prévues par la présente Convention;

c) La Convention universelle sur le droit d'auteur ne sera pas applicable, dans les rapports entre les pays liés par la Convention de Berne, en ce qui concerne la protection des œuvres qui, aux termes de cette Convention de Berne, ont comme pays d'origine l'un des pays de l'Union de Berne.

Résolution concernant l'article XI

La Conférence de révision de la Convention universelle sur le droit d'auteur,

Ayant considéré les questions relatives au Comité intergouvernemental prévu à l'article XI de la présente Convention, à laquelle la présente résolution est annexée,

Décide ce qui suit :

1. Le Comité comprendra initialement des représentants de douze États membres du Comité intergouvernemental créé aux termes de l'article XI de la Convention de 1952 et de la résolution qui lui est annexée et, en outre, des représentants des États suivants : Algérie, Australie, Japon, Mexique, Sénégal, Yougoslavie.

2. Les États qui ne sont pas parties à la Convention de 1952 et qui n'auront pas adhéré à la présente Convention avant la première session ordinaire du Comité qui suivra l'entrée en vigueur de la présente Con-

(c) Världskonventionen om upphovsrätt skall icke vara tillämplig i förhållandet mellan länder som är bundna av Bernkonventionen såvitt angår skydd för verk, vilka enligt Bernkonventionen har något av unionens länder som hemland.

Resolution beträffande artikel XI

Konferensen för revision av Världskonventionen om upphovsrätt har,

efter övervägande av frågor rörande den kommitté av regeringsrepresentanter, som avses i artikel XI i denna konvention, till vilken denna resolution utgör ett bihang, beslutat följande:

1. Kommittén skall från början bestå av representanter för de tolv stater som är medlemmar i den kommitté av regeringsrepresentanter, som upprättats enligt artikel XI i 1952 års konvention och den resolution som utgör ett bihang därtill, och dessutom representanter för följande stater: Algeriet, Australien, Japan, Jugoslavien, Mexico och Senegal.

2. Stater som ej har tillträtt 1952 års konvention och ej heller har anslutit sig till denna konvention före det första ordinarie sammanträdet med kommittén efter ikraftträdandet av denna konvention skall er

placed by other States to be selected by the Committee at its first ordinary session in conformity with the provisions of Article XI (2) and (3).

3. As soon as this Convention comes into force the Committee as provided for in paragraph 1 shall be deemed to be constituted in accordance with Article VI of this Convention.

4. A session of the Committee shall take place within one year after the coming into force of this Convention; thereafter the Committee shall meet in ordinary session at intervals of not more than two years.

5. The Committee shall elect its Chairman and two Vice-Chairmen. It shall establish its Rules of Procedure having regard to the following principles:

(a) The normal duration of the term of office of the members represented on the Committee shall be six years with one-third retiring every two years, it being however understood that, of the original terms of office, one-third shall expire at the end of the Committee's second ordinary session which will follow the entry into force of this Convention, a further third at the end of its third ordinary session, and the remaining third at the end of its fourth ordinary session.

(b) The rules governing the procedure whereby the Committee shall fill vacancies, the order in which terms of membership expire, eligibility for re-election,

vention seront remplacés par d'autres États qui seront désignés par le Comité, lors de sa première session ordinaire, conformément aux dispositions des alinéas 2 et 3 de l'article XI.

3. Dès l'entrée en vigueur de la présente Convention, le Comité prévu à l'alinéa 1 sera considéré comme constitué conformément à l'article XI de la présente Convention.

4. Le Comité tiendra une première session dans le délai d'un an à partir de l'entrée en vigueur de la présente Convention; par la suite, le Comité se réunira en session ordinaire au moins une fois tous les deux ans.

5. Le Comité élira un président et deux vice-présidents. Il établira son règlement intérieur en s'inspirant des principes suivants :

(a) La durée normale du mandat des représentants sera de six ans avec renouvellement par tiers tous les deux ans, étant toutefois entendu que les premiers mandats viendront à expiration à raison d'un tiers à la fin de la seconde session ordinaire du Comité qui suivra l'entrée en vigueur de la présente Convention, un autre tiers à la fin de sa troisième session ordinaire et le tiers restant à la fin de sa quatrième session ordinaire.

(b) Les dispositions régissant la procédure selon laquelle le Comité pourvoira aux postes vacants, l'ordre d'expiration des mandats, le droit à la réélection et les

sättas av andra stater som utses av kommittén vid dess första ordinarie sammanträde enligt bestämmelserna i artikel XI.2. och 3.

3. Så snart denna konvention har trätt i kraft skall den kommitté som anges under 1. anses konstituerad enligt artikel XI i denna konvention.

4. Kommittén skall hålla ett första sammanträde inom ett år från ikraftträdandet av denna konvention; därefter skall kommittén hålla ordinarie sammanträde minst en gång vartannat år.

5. Kommittén skall välja en ordförande och två vice ordförande. Den skall själv fastställa sin förhandlingsordning, varvid följande principer skall iakttagas.

(a) Representanternas normala mandattid skall vara sex år; kommittén skall vartannat år förnyas med en tredjedel. Likväl förutsättes att av de första mandattiderna utlöper en tredjedel vid slutet av kommitténs andra ordinarie sammanträde efter ikraftträdandet av denna konvention, en annan tredjedel vid slutet av det tredje ordinarie sammanträdet och den återstående tredjedelen vid slutet av det fjärde ordinarie sammanträdet.

(b) Föreskrifterna om det förfarande enligt vilket kommittén skall fylla vakanser, den ordning i vilken mandaten utlöper, rätten till återval och valordningen

and election procedures, shall be based upon a balancing of the needs for continuity of membership and rotation of representation, as well as the considerations set out in Article XI (3).

Expresses the wish that the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization provide its Secretariat.

In faith whereof the undersigned, having deposited their respective full powers, have signed this Convention.

Done at Paris, this twenty-fourth day of July 1971, in a single copy.

Protocol 1

Annexed to the Universal Copyright Convention as revised at Paris on 24 July 1971 concerning the application of that Convention to works of Stateless persons and refugees

The States party hereto, being also party to the Universal Copyright Convention as revised at Paris on 24 July 1971 (hereinafter called "the 1971 Convention"),

Have accepted the following provisions:

1. Stateless persons and refugees who have their habitual residence in a State party to this Protocol shall, for the purposes of the 1971 Convention, be assimilated to the nationals of that State.

2. (a) This Protocol shall be signed and shall be sub-

procédures d'élection devront respecter un équilibre entre la nécessité d'une continuité dans la composition et celle d'une rotation dans la représentation, ainsi que les considérations mentionnées à l'alinéa 3 de l'article XI.

Émet le vœu que l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture assure le secrétariat du Comité.

En foi de quoi les soussignés, ayant déposé leurs pléins pouvoirs respectifs, ont signé la présente Convention.

Fait à Paris, le vingt-quatre juillet 1971, en un exemplaire unique.

Protocole annexe 1

à la Convention universelle sur le droit d'auteur révisée à Paris le 24 juillet 1971 concernant la protection des œuvres des personnes apatrides et des réfugiés

Les États parties à la Convention universelle sur le droit d'auteur révisée à Paris le 24 juillet 1971 (ci-après dénommée « la Convention de 1971 ») et devenant parties au présent Protocole

Sont convenus des dispositions suivantes :

1. Les personnes apatrides et les réfugiés ayant leur résidence habituelle dans un État contractant sont, pour l'application de la Convention de 1971, assimilés aux ressortissants de cet État.

2. (a) Le présent Protocole sera signé et soumis à

skall grundas på en avvägning mellan nödvändigheten av å ena sidan kontinuitet i kommitténs sammansättning och å andra sidan växling i representationen, liksom på de överväganden som anges i artikel XI.3.

Konferensen uttrycker önskemålet att UNESCO tillhandahåller kommitténs sekretariat.

Till bekräftelse härav har undertecknade, sedan de deponerat sina respektive fullmakter, undertecknat denna konvention.

Som skedde i Paris den 24 juli 1971, i ett enda exemplar.

Tilläggsprotokoll 1

till Världskonventionen om upphovsrätt, reviderad i Paris den 24 juli 1971, avseende skydd för verk av statslösa och flyktingar.

De stater, som tillträtt Världskonventionen om upphovsrätt, reviderad i Paris den 24 juli 1971, (här efter kallad "1971 års konvention") och även tillträder detta protokoll,

har överenskommit om följande bestämmelser.

1. Statslösa och flyktingar, som har sin sedvanliga vistelseort i fördragsslutande stat, är med avseende på tillämpningen av 1971 års konvention likställda med statens egna medborgare.

2. (a) Detta protokoll skall undertecknas samt ra-

ject to ratification or acceptance, or may be acceded to, as if the provisions of Article VIII of the 1971 Convention applied hereto.

(b) This Protocol shall enter into force in respect of each State, on the date of deposit of the instrument of ratification, acceptance or accession of the State concerned or on the date of entry into force of the 1971 Convention with respect to such State, whichever is the later.

(c) On the entry into force of this Protocol in respect of a State not party to Protocol 1 annexed to the 1952 Convention, the latter Protocol shall be deemed to enter into force in respect of such State.

In faith whereof the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Protocol.

Done at Paris this twenty-fourth day of July 1971, in the English, French and Spanish languages, the three texts being equally authoritative, in a single copy which shall be deposited with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. The Director-General shall send certified copies to the signatory States, and to the Secretary-General of the United Nations for registration.

la ratification ou à l'acceptation par les États signataires, et il pourra y être adhéré, conformément aux dispositions de l'article VIII de la Convention de 1971.

(b) Le présent Protocole entrera en vigueur pour chaque État à la date du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion y relatif, à condition que cet État soit déjà partie à la Convention de 1971.

(c) A la date d'entrée en vigueur du présent Protocole pour un État non partie au Protocole annexe 1 à la Convention de 1952, ce dernier sera considéré comme entré en vigueur pour cet État.

En foi de quoi les soussignés dûment autorisés, ont signé le présent Protocole.

Fait à Paris, le vingt-quatre juillet 1971, en français, en anglais et en espagnol, les trois textes faisant foi, en un exemplaire unique qui sera déposé auprès du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, qui en adressera une copie certifiée conforme aux États signataires, ainsi qu'au Secrétaire général des Nations Unies pour enregistrement par les soins de celui-ci.

tificeras eller godkännas av de stater som undertecknat det, varjämte anslutning kan ske till protokollet, allt enligt bestämmelserna i artikel VIII i 1971 års konvention.

(b) Detta protokoll träder i kraft för varje stat den dag staten deponerar instrument avseende ratificering, godkännande eller anslutning, allt hänförande sig till protokollet, under förutsättning att staten redan har tillträtt 1971 års konvention.

(c) När detta protokoll träder i kraft för en stat som ej har tillträtt tilläggsprotokoll 1 till 1952 års konvention skall detta anses ha trätt i kraft för den staten.

Till bekräftelse härav har undertecknade, som är vederbörligen befullmäktigade härtill, undertecknat detta protokoll.

Som skedde i Paris den 24 juli 1971 på engelska, franska och spanska språken, alla texterna med lika vitsord, i ett enda exemplar som skall deponeras hos generaldirektören för UNESCO. Denne skall sända bestyrkta avskrifter härav till de stater som undertecknat protokollet och, för registrering, till Förenta nationernas generalsekreterare.

Protocol 2

Annexed to the Universal Copyright Convention as revised at Paris on 24 July 1971 concerning the application of that Convention to the works of certain international organizations

The States party hereto, being also party to the Universal Copyright Convention as revised at Paris on 24 July 1971 (hereinafter called "the 1971 Convention"),

Have accepted the following provisions:

1. (a) The protection provided for in Article II (1) of the 1971 Convention shall apply to works published for the first time by the United Nations, by the Specialized Agencies in relationship therewith, or by the Organization of American States.

(b) Similarly, Article II (2) of the 1971 Convention shall apply to the said organization or agencies.

2. (a) This Protocol shall be signed and shall be subject to ratification or acceptance, or may be acceded to, as if the provisions of Article VIII of the 1971 Convention applied hereto.

(b) This Protocol shall enter into force for each State on the date of deposit of the instrument of ratification, acceptance or accession of the State concerned or on the date of entry into

Protocole annexe 2

à la Convention universelle sur le droit d'auteur révisée à Paris le 24 juillet 1971 concernant l'application de la Convention aux œuvres de certaines organisations internationales

Les États parties à la Convention universelle sur le droit d'auteur révisée à Paris le 24 juillet 1971 (ci-après dénommée « la Convention de 1971 ») et devenant parties au présent Protocole

Sont convenus des dispositions suivantes :

1. (a) La protection prévue à l'alinéa 1 de l'article II de la Convention de 1971 s'applique aux œuvres publiées pour la première fois par l'Organisation des Nations Unies, par les institutions spécialisées reliées aux Nations Unies ou par l'Organisation des États américains.

(b) De même, la protection prévue à l'alinéa 2 de l'article II de la Convention de 1971 s'applique aux susdites organisations ou institutions.

2. (a) Le présent Protocole sera signé et soumis à la ratification ou à l'acceptation par les États signataires, et il pourra y être adhéré, conformément aux dispositions de l'article VIII de la Convention de 1971.

(b) Le présent Protocole entrera en vigueur pour chaque État à la date du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion y relatif, à condition que cet État soit déjà

Tilläggsprotokoll 2

till Världskonventionen om upphovsrätt, reviderad i Paris den 24 juli 1971, avseende tillämpning av konventionen på verk av vissa mellanfolkliga organisationer.

De stater, som tillträtt Världskonventionen om upphovsrätt, reviderad i Paris den 24 juli 1971, (härefter kallad "1971 års konvention") och även tillträder detta protokoll,

har överenskommit om följande bestämmelser.

1. (a) Skydd enligt artikel II.1. i 1971 års konvention skall åtnjutas för verk, som första gången publicerats av Förenta nationerna, av de fackorgan som är anknutna till Förenta nationerna eller av Organisationen av amerikanska stater.

(b) Likaledes skall skydd enligt artikel II.2. i 1971 års konvention tillkomma nämnda organisationer och institutioner.

2. (a) Detta protokoll skall undertecknas samt ratificeras eller godkännas av de stater som undertecknat det, varjämte anslutning kan ske till protokollet, allt enligt bestämmelserna i artikel VIII i 1971 års konvention.

(b) Detta protokoll träder i kraft för varje stat den dag staten deponerar instrumentet avseende ratificering, godkännande eller anslutning, allt hänförande sig till protokollet, under förut-

force of the 1971 Convention with respect to such State, whichever is the later.

In faith whereof the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Protocol.

Done at Paris, this twenty-fourth day of July 1971, in the English, French and Spanish languages, the three texts being equally authoritative, in a single copy which shall be deposited with the Director-General of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. The Director-General shall send certified copies to the signatory States, and to the Secretary-General of the United Nations for registration.

partie à la Convention de 1971.

En foi de quoi les soussignés dûment autorisés, ont signé le présent Protocole.

Fait à Paris, le vingt-quatre juillet 1971, en français, en anglais et en espagnol, les trois textes faisant foi, en un exemplaire unique qui sera déposé auprès du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, qui en adressera une copie certifiée conforme aux États signataires, ainsi qu'au Secrétaire général des Nations Unies pour enregistrement par les soins de celui-ci.

sättning att staten redan har tillträtt 1971 års konvention.

Till bekräftelse härav har undertecknade, som är vederbörligen befullmäktigade härtill, undertecknat detta protokoll.

Som skedde i Paris den 24 juli 1971 på engelska, franska och spanska språken, alla texterna med lika vitsord, i ett enda exemplar som skall deponeras hos generaldirektören för UNESCO. Denne skall sända bestyrkta avskrifter härav till de stater som undertecknat protokollet och, för registrering, till Förenta nationernas generalsekreterare.

Bilaga 3

(Utredningens förslag till ändringar i URL och FotoL med anledning av den reviderade texten av Bernkonventionen)

1. Lag om ändring i lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, *dels* att 17 § skall upphöra att gälla, *dels* att 8, 11, 15, 19, 21, 25, 60 och 61 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

8 §.

Ett verk — — — — — för allmänheten.

Verket anses utgivet, då exemplar därav *lovligen* förts i handeln eller eljest blivit spridda till allmänheten.

Verket anses utgivet, då exemplar därav *med upphovsmannens samtycke* förts i handeln eller eljest blivit spridda till allmänheten.

11 §.

Av offentliggjort verk må enstaka exemplar *framställas för enskilt* bruk. Vad sålunda framställts må ej utnyttjas för annat ändamål.

Av offentliggjort verk må *envar* framställa enstaka exemplar för *sitt enskilda* bruk, *i den mån framställningen icke gör intrång i upphovsmannens normala utnyttjande av sitt verk och ej heller i övrigt oskäligt inkräktar på hans uteslutande rätt att förfoga över sitt verk.* Vad sålunda framställts må ej utnyttjas för annat ändamål.

Vad i — — — — — utföra byggnadsverk.

15 §.

I tidning eller tidskrift må ur annan tidning eller tidskrift intagas artikel i religiös, politisk eller ekonomisk dagsfråga, såframt ej förbud mot eftertryck är utsatt.

Offentliggjort konstverk — — — — — dylik publikation.

19 §.

Har utgiven mindre dikt eller del av dikt blivit tonsatt, må den som text till det musikaliska verket återgivas i samband med notskrift och framföras offentligt, såframt ej förbud däremot utsatts vid utgivandet. För återgivande

eller framförande som nu sagts
äger diktens upphovsman rätt till
ersättning.

Då ett — — — — eller dylikt.

21 §.

Vid återgivande genom ljudradio, television eller film av dagshändelse må korta avsnitt av verk som framföres eller visas såsom ett led i dagshändelsen medtagas.

Vid återgivande i nyhetsförmedling genom ljudradio, television, direkt överföring eller film av dagshändelse må verk som framföres eller visas såsom ett led i dagshändelsen medtagas i den omfattning som betingas av ändamålet.

25 §.

Sedan upphovsmannen överlåtit exemplar av konstverk eller verket utgivits, må exemplar, som överlåtits eller omfattas av utgivningen, spridas vidare samt verket visas offentligt. Verket må ock medtagas vid inspelning av film eller televisionsprogram, om återgivningen är av underordnad betydelse med hänsyn till filmens eller programmets innehåll.

Sedan upphovsmannen överlåtit exemplar av konstverk eller verket utgivits, må exemplar, som överlåtits eller omfattas av utgivningen, spridas vidare samt verket visas offentligt *annorledes än genom film eller i television.*

Konstverk som sägs i första stycket må medtagas vid inspelning och visning av film eller televisionsprogram, om återgivningen är av underordnad betydelse med hänsyn till filmens eller programmets innehåll. Även i annat fall må dylikt verk visas i television av svenskt televisionsföretag som Konungen bestämmer, om verket icke visas genom film samt upphovsmannen icke meddelat förbud mot visning eller det eljest föreligger särskild anledning antaga att han motsätter sig visningen; för denna äger upphovsmannen rätt till ersättning.

Konstverk, som — — — — plats utomhus.

Byggnad må fritt avbildas.

Byggnad må fritt avbildas.

60 §.

Vad i denna lag är stadgat om upphovsrätt är tillämpligt på verk av den som är svensk medborgare eller har *sitt hemvist* i Sverige, på verk av sådan statslös eller flykting, som här i riket har sin

Vad i denna lag är stadgat om upphovsrätt är tillämpligt på

1. verk av den som är svensk medborgare eller har *sin vanliga vistelseort* i Sverige,

2. verk som först utgivits i Sve-

(Nuvarande lydelse)

vanliga vistelseort, ävensom eljest på verk, som först utgivits i Sverige, på här utfört byggnadsverk och på konstverk, som infogats i här belägen byggnad.

(Föreslagen lydelse)

rige eller först utgivits samtidigt i Sverige och i annat land,

3. filmverk, vars producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort i Sverige.

4. här uppfört byggnadsverk,

5. konstverk som infogats i här belägen byggnad eller annan med marken fast förenad anordning.

Vid tillämpning av bestämmelsen i första stycket 2 anses samtidig utgivning ha ägt rum om verket efter utgivning i annat land inom trettio dagar utgives i Sverige. Vid tillämpning av bestämmelsen i första stycket 3 anses, där ej annat visas, som producent den vars namn på sedvanligt sätt utsetts på exemplar av filmverket.

Vad i — — — — — dess ursprung.

61 §.

Föreskrifterna i — — — — — i Sverige.

Vad i 49 § stadgas är tillämpligt på arbete, framställt av svensk medborgare eller svensk juridisk person eller av den som har *hemvist i Sverige eller av sådan statslös eller flykting, som här i riket har sin vanliga vistelseort*, så ock eljest på arbete som först utgivits i Sverige.

Vad i 49 § stadgas är tillämpligt på arbete, framställt av svensk medborgare eller svensk juridisk person eller av den som har *sin vanliga vistelseort här i riket*, så ock eljest på arbete som först utgivits i Sverige.

Denna lag träder i kraft den

Den nya lagen skall tillämpas även på verk som tillkommit före ikraftträdandet, dock med följande undantag:

1) Exemplar av verk som framställts med stöd av äldre lag får fritt spridas och visas.

2) Har någon före ikraftträdandet tillverkat trycksats, kliché, form eller annat sådant hjälpmedel för att med stöd av äldre lag mångfaldiga visst verk, får han använda det för detta ändamål till utgången av år och fritt sprida och visa exemplar som framställts.

Vad som sålunda stadgas om verk skall äga motsvarande tillämpning på framförande, ljudupptagning samt ljudradio- och televisionssändning som avses i 45—48 §§ ävensom på arbete som avses i 49 §.

2. Lag om ändring i lagen (1960: 730) om rätt till fotografisk bild

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1960: 730) om rätt till fotografisk bild, *dels* att 23 § skall upphöra att gälla, *dels* att 5, 8 och 22 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

5 §.

Av fotografisk bild må enstaka exemplar *framställas för enskilt* bruk. Vad sålunda framställts må ej utnyttjas för annat ändamål.

Av fotografisk bild må *envar* framställa enstaka exemplar för *sitt enskilda* bruk, *i den mån framställningen icke gör intrång i fotografens normala utnyttjande av sin bild och ej heller i övrigt oskäligt inkräktar på hans uteslutande rätt att förfoga över sin bild.* Vad sålunda framställts må ej utnyttjas för annat ändamål.

8 §.

Vid återgivande genom television eller film av dagshändelse må fotografisk bild som visas såsom ett led i dagshändelsen medtagas.

Vid återgivande *i nyhetsförmedling* genom television, *direkt överföring* eller film av dagshändelse må fotografisk bild som visas såsom ett led i dagshändelsen medtagas *i den omfattning som betingas av ändamålet.*

22 §.

Denna lag öger tillämpning på fotografisk bild, framställd av den som är svensk medborgare eller har hemvist i Sverige eller av sådan statslös eller flykting, som här i riket har sin vanliga vistelseort, ävensom eljest på fotografisk bild, som först utgivits i Sverige.

Vad i 60 och 62 §§ lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är stadgat skall äga motsvarande tillämpning i fråga om rätten till fotografisk bild.

Denna lag träder i kraft den

Den nya lagen skall tillämpas även på fotografisk bild som framställts före ikraftträdandet, dock med följande undantag:

1) Sådana exemplar av en fotografisk bild, som framställts med stöd av äldre lag, får fritt spridas och visas.

2) Har någon före ikraftträdandet tillverkat kliché eller annat sådant hjälpmedel för att med stöd av äldre lag mångfaldiga viss fotografisk bild, får han använda det för detta ändamål till utgången av år och fritt sprida och visa exemplar som framställts.

Bilaga 4
(Offentlighetskommitténs förslag)

1. Lag om ändring i lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom förordnas att 9 och 49 §§ lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk skall erhålla ändrad lydelse på sätt som anges nedan.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

9 §.

Handlingar, upprättade hos myndighet som avses i 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen, äro icke föremål för upphovsrätt.

Utan hinder av vad sålunda är stadgat må upphovsrätt göras gällande till officiell karta, upprättad inom rikets allmänna kartverk, sjökarteverket eller sjöfartsstyrelsen.

Utan hinder av vad sålunda är stadgat må upphovsrätt göras gällande till

1. officiell karta, upprättad inom rikets allmänna kartverk, sjökarteverket, sjöfartsstyrelsen eller Sveriges geologiska undersökning;
2. verk, som framställts för försäljning till allmänheten; samt
3. alster av bildkonst.

49 §.

Katalog, tabell eller annat dylikt arbete, vari sammanställts ett stort antal uppgifter, må ej utan framställarens samtycke eftergöras, förrän tio år förflutit efter det år, då arbetet utgavs.

Katalog, tabell eller annat dylikt arbete, vari sammanställts ett stort antal uppgifter, må ej utan framställarens samtycke eftergöras, förrän tio år förflutit efter det år, då arbetet utgavs. *Har arbetet upprättats hos myndighet, gäller vad nu sagts endast om arbetet framställts för försäljning till allmänheten.*

Vad i 11 § första stycket och 14 § sägs skall äga motsvarande tillämpning beträffande arbete som avses i denna paragraf. Är sådant arbete eller del därav föremål för upphovsrätt, må den ock göras gällande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1969.

Den nya lagen skall tillämpas även på verk som tillkommit före ikraftträdandet.

Exemplar av verk som framställts med stöd av äldre lag får fritt spridas och visas.

Har någon före ikraftträdandet tillverkat trycksats, kliché, form eller annat sådant hjälpmedel för att med stöd av äldre lag mångfaldiga visst verk, får han använda det för detta ändamål till utgången av år 1971 och fritt sprida och visa exemplar som framställts.

2. Lag om ändring i lagen (1960: 730) om rätt till fotografisk bild

Häri genom förordnas att 12 § lagen (1960: 730) om rätt till fotografisk bild skall erhålla ändrad lydelse på sätt som anges nedan.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

12 §.

I rättsvårdens och den allmänna säkerhetens intresse må fotografisk bild fritt utnyttjas.

I fråga om rätten till fotografisk bild skall vad i 9 och 49 §§ lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1969.

Den nya lagen skall tillämpas även på fotografisk bild som framställts före ikraftträdandet.

3. Ändrad lydelse av 1 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen

Häri genom förordnas att 1 kap. 8 § tryckfrihetsförordningen¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt som anges nedan.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 kap.

8 §.

Privilegier å — — — — — tjugu år.

Om den rätt, som tillkommer upphovsman till litterärt eller konstnärligt verk eller framställare av fotografisk bild, och om förbud mot att återgiva litterärt eller konstnärligt verk på ett sätt, som kränker den andliga odlingens intressen, gälle vad i lag är stadgat.

Rätten att i tryckt skrift offentliggöra allmän handling må genom lag begränsas av hänsyn till upphovsmannens eller framställarens rätt.

¹ Tryckfrihetsförordningen omtryckt senast 1965; se SFS 1965: 818.

Bilaga 5
(Utredningens förslag till regler
om allmänna handlingar i URL
och FotoL)

1. Lag om ändring i lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom förordnas att 9, 24, 45, 46, 48 och 49 §§ lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk skall erhålla ändrad lydelse på sätt som anges nedan.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

9 §.

Handlingar, upprättade hos myndighet som avses i 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen, äro icke föremål för upphovsrätt.

Utan hinder av vad sålunda är stadgat må upphovsrätt göras gällande till officiell karta, upprättad inom rikets allmänna kartverk, sjökarteverket eller sjöfartsstyrelsen.

Författningar samt beslut av myndighet ävensom officiella översättningar av sådana texter äro icke föremål för upphovsrätt. Detsamma gäller yttranden av myndighet, som avses i 2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen.

24 §.

Vad som muntligen eller skriftligen anföres inför myndighet eller i statlig eller kommunal representation eller vid offentlig överläggning om allmänna angelägenheter må återgivas utan upphovsmans samtycke; dock att utlåtanden, såsom bevis återopade skrifter och dylikt må återgivas allenast i samband med redogörelse för mål eller ärende vari de förekommit och i den omfattning som betingas av ändamålet med redogörelsen. Upphovsman äger ensam utgiva samling av sina anföranden.

Har annat verk än i 9 § sägs innefattats i allmän handling som avses i 2 kap. tryckfrihetsförordningen, skall det icke vara föremål för förfoganderätt enligt 2 §. Vad nu sagts gäller icke officiell karta, hos myndighet framställd teknisk förebild eller där framställt verk, som är avsett för undervisning eller utgör resultat av vetenskaplig forskning, verk varav exemplar i samband med affärsverksamhet genom myndighets försorg tillhandahålles allmänheten mot ersättning eller eljest, verk som innefattats i allmän handling utan upphovsmannens samtycke samt verk som av enskild ingivits för godkännande eller antagande av myndighet eller återopats såsom bevis eller eljest såsom stöd för talan eller annan framställning inför myndighet. Allmän handling, vari verket innefattats, må dock utlämnas i den ordning

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 kap. tryckfrihetsförordningen stadgar. Verket må vidare återgiv-
vas utan upphovsmannens sam-
tycke i samband med redogörelse
för mål eller ärcnde, vari det före-
kommit, dock allenast i den om-
fattning som betingas av ändamå-
let med redogörelsen.

Vad som i första och andra
styckena stadgas äger motsvaran-
de tillämpning på verk som inne-
fattats i muntligt anförande inför
myndighet eller i statlig eller kom-
munal representation eller i anför-
rande vid offentlig överläggning
om allmänna angelägenheter.

Upphovsmannen äger ensam ut-
giva samling av sina i denna para-
graf nämnda verk.

45 §.

En utövande — — — — — för allmänheten.

Ej må — — — — — ägde rum.

Beträffande upptagning, ut-
sändning och överföring, som av-
ses i denna paragraf, skall vad i
3 §, 11 § första stycket, 14 § förs-
ta stycket, 17, 20 och 21 §§, 22 §
första stycket, 27—29 samt 41
och 42 §§ sägs äga motsvarande
tillämpning.

Beträffande upptagning, utsänd-
ning och överföring, som avses i
denna paragraf, skall vad i 3 §,
9 §, 11 § första stycket, 14 § förs-
ta stycket, 17, 20 och 21 §§, 22 §
första stycket, 24 §, 27—29 samt
41 och 42 §§ sägs äga motsvaran-
de tillämpning.

46 §.

Grammofonskiva eller — — — — — en annan.

Beträffande förfarande, som en-
ligt denna paragraf är beroende
av framställares samtycke, skall
vad i 11 § första stycket, 14 §
första stycket, 17 och 21 §§ samt
22 § första stycket sägs äga mot-
svarande tillämpning.

Beträffande förfarande, som en-
ligt denna paragraf är beroende av
framställares samtycke, skall vad i
9 §, 11 § första stycket, 14 §
första stycket, 17 och 21 §§, 22 §
första stycket samt 24 § sägs äga
motsvarande tillämpning.

48 §.

Ljudradio- eller — — — — — jämförlig lokal.

Ej må — — — — — ägde rum.

Vad i 11 § första stycket, 14 §
första stycket, 17, 20 och 21 §§
samt 22 § första stycket sägs skall

Vad i 9 §, 11 § första stycket,
14 § första stycket, 17, 20 och
21 §§, 22 § första stycket samt

(Nuvarande lydelse)

äga motsvarande tillämpning i fall som avses i denna paragraf.

(Föreslagen lydelse)

24 § sägs skall äga motsvarande tillämpning i fall som avses i denna paragraf.

49 §.

Katalog, tabell — — — — — arbetet utgavs.

Vad i 11 § första stycket och 14 § sägs skall äga motsvarande tillämpning beträffande arbete som avses i denna paragraf. Är sådant arbete eller del därav föremål för upphovsrätt, må den ock göras gällande.

Vad i 9 §, 11 § första stycket samt 14 och 24 §§ sägs skall äga motsvarande tillämpning beträffande arbete som avses i denna paragraf. Är sådant arbete eller del därav föremål för upphovsrätt, må den ock göras gällande.

Denna lag träder i kraft den

Den nya lagen skall tillämpas även på verk som tillkommit före ikraftträdandet. Exemplar av verk som framställts med stöd av äldre lag får fritt spridas och visas.

Har någon före ikraftträdandet tillverkat trycksats, kliché, form eller annat sådant hjälpmedel för att med stöd av äldre lag mångfaldiga visst verk, får han använda det för detta ändamål till utgången av år och fritt sprida och visa exemplar som framställts.

Vad som sålunda stadgas om verk skall äga motsvarande tillämpning på framförande enligt 45 §, ljudupptagning enligt 46 §, ljudradio- och televisionssändning enligt 48 § och arbete enligt 49 §.

2. Lag om ändring i lagen (1960: 730) om rätt till fotografisk bild

Härigenom förordnas att 12 § lagen (1960: 730) om rätt till fotografisk bild skall erhålla ändrad lydelse på sätt som anges nedan.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

12 §.

I rättsvårdens — — — fritt utnyttjas.

I fråga om rätten till fotografisk bild skall vad i 9 och 24 §§ lagen (1960: 729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den

Den nya lagen skall tillämpas även på fotografisk bild som framställts före ikraftträdandet.

Innehåll

Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	3
Utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden den 2 februari 1973	11
1 Inledning	11
2 Huvuddragen i gällande rätt	16
3 Ratificering av Bernkonventionens Paristext och av den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt	19
3.1 Översikt över konventionsbestämmelserna	19
3.1.1 Paristexten av Bernkonventionen	19
3.1.1.1 De materiella bestämmelserna (art. 1—20)	19
3.1.1.2 De administrativa bestämmelserna och slutbestämmelserna (art. 21—38)	29
3.1.1.3 Bihanget rörande utvecklingsländerna	31
3.1.2 Den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt	36
3.2 1970 års departementspromemoria	38
3.2.1 Promemorians räckvidd m. m.	38
3.2.2 Skyddade verk (art. 2)	38
3.2.3 Anknytningsmoment för skydd, regler om hemland m. m. (art. 3—6)	39
3.2.4 Upphovsmannens ideella rätt (art. 6bis)	43
3.2.5 Skyddstiden (art. 7 och 7bis)	44
3.2.6 Rätten till mångfaldigande, allmänna bestämmelser (art. 9)	44
3.2.7 Citaträtten (art. 10.1.)	48
3.2.8 Lånerätten för undervisningsändamål (art. 10.2.) ..	48
3.2.9 Pressens lånerätt (art. 10bis.1.)	50
3.2.10 Reportagerätten (art. 10bis.2.)	50
3.2.11 Rätten till offentligt framförande m. m. (art. 11 och 11ter)	51
3.2.12 Rätten till radio- och televisionsutsändning (art. 11bis)	51
3.2.13 Tvångslicens för inspelning av musikaliska verk (art. 13)	52
3.2.14 Rätten till filminspelning m. m. (art. 14 och 14bis) ..	53
3.2.15 Vissa presumtionsregler m. m. (art. 14ter och 15) ..	54
3.2.16 Sammanfattning av föreslagna lagändringar m. m. ..	55
3.2.17 Övergångsbestämmelser	55
3.3 Remissyttrandena över 1970 års departementspromemoria ..	56
3.3.1 Allmänna synpunkter	56
3.3.2 Vissa särskilda frågor	56
3.3.3 Föreslagna lagändringar m. m.	59
3.4 Föredraganden	68
3.4.1 Frågan om ratificering av Bernkonventionens Paristext och den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt	68

3.4.2	Lagstiftning som föranleds av art. 1—20 i Paris-texten	74
3.4.2.1	Bestämmelser som lämnats oreviderade m. m.	74
3.4.2.2	Skyddade verk (art. 2)	74
3.4.2.3	Anknytningsmoment för skydd, regler om hemland m. m. (art. 3—6)	76
3.4.2.4	Upphovsmannens ideella rätt (art. 6bis) ..	81
3.4.2.5	Skyddstiden (art. 7 och 7bis)	81
3.4.2.6	Rätten till mångfaldigande, allmänna bestämmelser (art. 9)	83
3.4.2.7	Citaträtten (art. 10.1.)	87
3.4.2.8	Lånerätten för undervisningsändamål (art. 10.2.)	88
3.4.2.9	Pressens lånerätt (art. 10bis.1.)	90
3.4.2.10	Reportagerätten (art. 10bis.2.)	91
3.4.2.11	Rätten till offentligt framförande m.m. (art. 11 och 11ter)	93
3.4.2.12	Rätten till radio- och televisionsutsändning m. m. (art. 11bis)	93
3.4.2.13	Tvångslicens för inspelning av musikaliska verk (art. 13.1.)	96
3.4.2.14	Rätten till filminspelning m. m. (art. 14 och 14bis)	97
3.4.2.15	Vissa presumtionsregler m. m. (art. 15) ..	100
3.4.3	Vissa frågor rörande art. 21—38 i Bernkonventionens Paristext	100
4	Upphovsrätt till allmänna handlingar	101
4.1	Offentlighetskommittén	101
4.1.1	Bakgrunden till kommitténs uppdrag m. m.	101
4.1.2	Underlaget för kommitténs överväganden	104
4.1.3	Kommitténs överväganden	106
4.2	Remissyttrandena över kommitténs förslag	111
4.3	1969 års departementspromemoria	122
4.3.1	Principiella frågor om skyddets utformning m. m.	122
4.3.2	Författningar samt beslut och yttranden av myndighet (9 § URL)	123
4.3.3	Övriga allmänna handlingar m. m. (24 § URL)	124
4.3.4	Skiljaktig mening beträffande 24 § URL	128
4.3.5	Närstående rättigheter m. m.	129
4.3.6	Övergångsbestämmelser	129
4.3.7	Fråga om ändring av 1 kap. 8 § TF	130
4.4	Föredraganden	131
4.4.1	Bakgrunden till den föreslagna lagstiftningen	131
4.4.2	Allmänna synpunkter	134
4.4.3	Författningar, beslut m. m.	136
4.4.4	Allmänna handlingar som inte är av stats- eller förvaltningsrättslig karaktär	143
4.4.5	Närstående rättigheter m. m. och rätt till fotografisk bild	149
4.4.6	Upphovsrättens subjekt	151
4.4.7	Förhållandet till internationella överenskommelser ..	151
4.4.8	Förhållandet till TF	153

5	Övergångsbestämmelser	155
6	Upprättade lagförslag	156
7	Specialmotivering	156
7.1	Lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk	156
7.2	Lagen om rätt till fotografisk bild	173
7.3	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	177
8	Hemställan	177
Bilaga 1	Bernkonventionens Paristext	178
Bilaga 2	Den reviderade Världskonventionen om upphovsrätt ..	244
Bilaga 3	Utredningens förslag till ändringar i URL och FotoL med anledning av den reviderade texten av Bernkonven- tionen	283
Bilaga 4	Offentlighetskommitténs förslag	287
Bilaga 5	Utredningens förslag till regler om allmänna handlingar i URL och FotoL	289